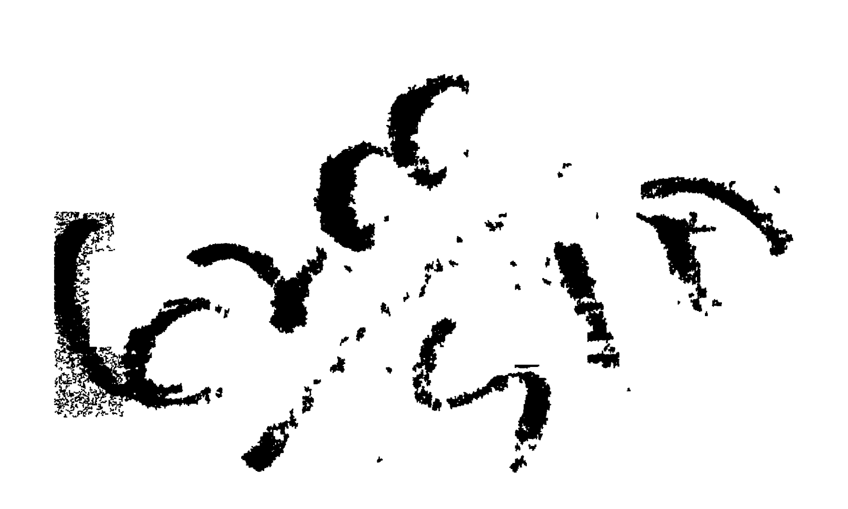

هذا كتاب الخزائن من مؤلفات العالم الفاضل الكامل المحقق المدقق النراقي رحمه الله

بسم الله الرحمن الرحيم

يا مالك الملك والملكوت وصاحب العظمة والجبروت ويا رب اللوح والقلم ومولج الظلم في الانوار والانوار في الظلم والمنفرد بالالوهية والديمومية والقدم وخالق الانسان ومعلمه ما لم يعلم فلا دراية الا ما علم ولا هداية الا ما الهم حارت لطائف الالباب في ساحة قدس جبروتك وتاهت قلوب الافهام في عرصة عز ملكوتك بئست عن احصاء صفاتك آمال الوصف وخسر عن حصر كمالاتك لسان الوصف فاولى الامور الاقرار بالعجز والقصور عن ادراك عظمتك واحرى الاشياء الاعتراف بالتقصير في اداء حمد منتك وطلب النجاة وقرع باب رحمتك اللهم نور بصائرنا بانوار الحقيقة وطهر سرائرنا عن كدورات عالم الطبيعة ووفقنا لتلاوة آياتك ومتعنا بلذيذ مناجاتك وخلصنا عن زخارف دار الغرور وطهرنا الى ذكر عوالم النور وصل على عبدك ورسولك محمد صلى الله عليه وآله صلوة تضمحل عندها صلوة المصلين وتدفع عنا اهوال يوم الدين

وبعد فيقول المحتاج الى عفو ربه الباقي احمد بن محمد مهدي النراقي بصره الله بعيوب نفسه وجعل اليوم خيرا من امسه انه لما كانت طباع المشتغلين بعد الارتياض عن الغوص في المسائل مائلة الى مرتع فيه يلعبون ويرتعون وقلوب الطالبين بعد صرف افكارهم في استخراج المطالب

بانواع

بانواع الوسائل واعتنا الى حد يفتخر بها ويعتزون ويفرحون وابهج وضنف ترتفع بها طباع بعض
المشتغلين واحسن جد يتفرهت بها خواطر المتعلمين هو مجموعة كانت مشتملة على
متفرقات الفوائد ومحتوية على مختلفات القواعد وكان كتاب مشكلات العلوم من تاليف
الوالد الماجد العلامة شكر الله مساعيه الجميلة محتويا على عقايد مسائل لم يسمح بمثلها
الافكار ومشتملا على حل مشكلات لم يصل اليها ايدي الافكار من اخبار وآيات والغاز
ومعميات وامثال وابيات وعبارات ومغالطات واسولة حسابية ومسائل عقلية ونقلية
وفوائد عجيبة ودقايق غريبة لكنه طاب ثراه اقتصر فيه على حل المشكلات واختصر الكلام بشرح المعضلات
وكان غالبا عما يميل اليه كثير من الطباع المنزجرة عن التدبر لكثرة الاشتغال عاريا عما يرغب
اليه الطبايع العاجزة عن التدبر في المعضلات المحدثة لها بالتفكر من الكلال من حكايات شائقة
وابيات رائقة ومطايبات رائقة ولطائف مكالمات وطرائف قواعد كلية وفوائد جزئية
وآثار الباحثين واخبار الغابرين فخطر ببالي ان اجمع كتابا يحتوي على كثير مما ذكر ويشتمل على
جم غفير مما سطر واجعله كالتابع لهذا الكتاب فشرعت في تلفيق هذه المجموعة متوكلا على
الله لوهنا ولم اذكر فيه شيئا مما كان في الكتاب المذكور مذكورا بل اقتصرت فيه على ما
لم يكن فيه مسطورا فادتع بما احب في حدائقها واقتبس نوادر الحكم من مشكاتها حتى تعثر على نكات
مبدعة لم يسمح بمثلها الافكار وكلمات عجيبة تشوق النفس الى عوالم .. ومباحث شائقة
اعذب من الماء الزلال واشعار رايقة تحكي ايام الوصال وقصص تنفث غبار الملال
عن صفحات الخواطر وحكايات تقربها اعين النواظر ولطائف تشرح خاطر الحزين ومطايبات
اصفى من الماء المعين ونوادر افكار يتحرك لها الطباع وفوائد ابكار يبهش بها الاسماع
ومعضلات لم يكشف عن وجهها اللثام وخفايا مباحث بقيت الى الان في الحجاب والستار

عظماء السلف ولخبا ملوك الخلف في سمتها بالخزائن ولما كان في بعض ما ينكر فيه من

الامور المحرمة وغرر المطالب التي كنت عليها مصنونا وفرائد المطالب في مطاوي الكتاب

والجمع ما يتعلق بمقصد واحد في مقام واحد حتى لا يحصل تمام المطلوب الا بعد الانقلاب فالتمسها

احببي و متبوعها ومتقين لسفرك وجليسين لحضرك صاحبين لخلواتك انيسين لو

ولا تنسني من الدعاء وهو سامع الدعوات وموضع الرجاء **حديث** قال سيد البشر و

الشفيع يوم المحشر عليه صلوات الله الملك الاكبر طوبى لمن انفق ما اكتسبه في غير معصيته

وجالس اهل الفقه والحكمة وخالف اهل الذلة والمسكنة طوبى لمن ذلت نفسه وحسنت

خليقته وصلحت سريرته وعزل عن الناس شره وطوبى لمن انفق الفضل من ماله وامسك

الفضل من قوله **قاعدة** قال الشيخ البهائي في خلاصة الحساب اذا اردت مضروب عدد في

نفسه في جميع ما تحته من الاعداد فزد عليه واحدا واضرب المجموع في مربع العدد فنصف الحاصل

هو المطلوب ولا يخفى ان هذه القاعدة مختصة بما اذا اردت مضروب العدد في نفسه في

جميع ما تحته الى الخمسة وقد خطر ببالي البالي في ليلة الاثنين وعشرين من شهر صفر المظفر

سنة ١٠١٢ **قاعدة** اسهل مما ذكره الشيخ جارية في مضروب العدد في نفسه في كل ما تزيد

او لا هو من الاعداد التي تحته سواء كانت منتهية الى الواحد وهي ان تجمع من العدد المنتهي اليه سواء

كان واحدا او غيره الى هذا العدد وتضرب المجموع في العدد فالحاصل هو المطلوب ففي المثال

المذكور وهو الستة في مفروض الشيخ ضربنا الخمسة والاربعين في العشرة حصل ٤٥٠ وهو المطلوب

معما باسم علي چه نام او كند در صوامع ملكوت بقدر مرتبه هر يك جا بلند شوند

يعني هر يك از حروف چنانكه فا و جيم والف است بقدر مرتبه خود ترقي كنند يعني از احاد

بعشرات روند يعني فا عين مي شود و جيم لام والف يا و از جمع مجموع اسم علي حاصل مي شود

حكاية

حكاية قال الاصمعي دخلت البادية ومعي كيس فيه دنانير فاودعته امراة من الاعرابية

فلما طلبته انكرته فقدمتها الى شيخ منهم فاقامت على انكارها فقال الشيخ للعرب قد علمت

انه ليس عليها الا اليمين واني كنت اعلم انها لا تنكل من اليمين فقلت ايها الشيخ كانك ما

سمعت قوله تعالى ولا تقبل لسارقة يمينا ولو حلفت برب العالمينا فقال صدقت

ايها الرجل وهددها فاقرت وردت لي مالي ثم التفت الشيخ الي وقال في اي سورة تلك الآية

فقلت في قوله تعالى الا هبي بصحنك فاصبحينا ولا تبقي خمور الاندرينا فقال الشيخ سبحان

الله لقد كنت اظن انها في انا فتحنا لك فتحا مبينا حافظ شاه تركان سخن مدعيان

مي شنو شرمي از مظلمه خون سياوش بازاد ميتواند شد كه مراد خواجه از شاه تركان

قوة عاقله ملكيه باشد از مدعيان قواي بهيمه سبعيه شيطانيه وغضبيه ووهميه باشد يعني شهوة

كه جنود شيطانند ومراد از سياوش نفس ناطقه قدسيه باشد كه مانند سياوش از

وطن اصليه خود دور افتاده واز مصاحبت دوستان وهم جنسان خود كه ارواح مقدسه مجرده وعقول

مجرده هستند باز مانده وبغربت گرفتار شده وخلاصه معني اينست كه عقل كه پادشاه

مملكت بدنست تدبير خود را از دست داده وبفريب لصوص قواي بهيميه سبعيه و

شيطانيه كه بمنزله مدعيان اند مغرور شده وباعث هلاكت نفس قدسيه گرديد ربنا

نجنا من ظلمات مضيق الطبيعة برحمتك وانك مسئلة حسابية اي عدد بعين

يكون التفاضل بينهما زائدا على مضروبه وجذره بما في تفاضلهما بواحد هذا مما يمتحن به العدد

للتدرب في علم الحساب فان الماهر في الفن اذا نظر في لوازم المسئول عنه بعلم استحالته لوجوب

مساوات التفاضل بين كل مربعين لمضروب مجموع جذريهما في تفاضلهما مطايبة

نقل الراغب في المحاضرات قال كان بعض امراء بغداد يقال له كوتكين اصابه قولنج وامره الطبيب

بالحقنة فوصفها الى ان قال وتوضع الانبوبة فى الاست فانتفخت اوداج الامير وظهرت اثار الغضب
فى وجهه فقال فى الاست من خفاف الطبيب قال فى الاست ايها الامير **فائدة عظيمة**
اعلم ان لتخفيف المصائب وتسهيل الشدائد اسبابا اذا تذكرت جزما وصادفت عزما هونت
وقعها وقللت تاثيرها فمنها اشعار النفس بما تعلمه من حلول الفناء والمصاير الى الانقضاء
وليس للدنيا حال تدوم ولا للمخلوق بقاء معلوم ومنها ان يستشعر ان فى كل يوم يمر منها
شطر ويذهب منها جانب حتى ينجلى وانت عنها غافل ونعم ما قال الشاعر سل عن الهموم من الهموم
فليس شىء يقيم فما همومك بالمقيمة لعل الله ينظر بعد هذا اليك بنظرة منه
رحيمة ومنها ان تعلم ان فيما وقى من الرزايا والبلايا ما هو اعظم من رزيته واشد من
بليته ومنها ان تعلم ان لهواة الامثال من ذلك بل فضله ومحنه من شدائد تبله ومنها ان
يستشعر بانه يتخلص من الارتياض بنوائب دهره والارتماض بمصائب عصره واستقامة صلابة عود
عود وتجارب لا يضر معها رخاء وثباتا لا يتزلزل بعده بكل شدة ومنها التاسى بالانبياء
والاولياء والسلف الصالحين فانه لم يخل احد منهم مدة عمره عن تواتر البلايا وتراكم الرزايا
ومنها ان بازاء كل مصيبة محو سيئة او رفع درجة او غفران ذنب ومنها ان يستشعر نفسه
بانه قد علم بالتجربة ودلت الاخبار وكلمات الاخيار على ان بعد كل مصيبة فرجا وسرورا
وعقيب كل شدة بهجة وراحة كما قال الشاعر در نوميدى بسى اميد است پايان شب
سيه سفيد است ومنها ان يستشعر بان هذه المصيبة نزلت من خالق العمر وبارئه الذى
هو العدل الحكيم الرؤف الرحيم ولا يصدر عنه بالنسبة الى مخلوقه الا ما هو خير له وان كان
عقله عاجزا عن ادراك خيريته ومنها ان يعلم ان الصبر والرضا فى كل مصيبة يوجب اجرا جزيلا
وثوابا كثيرا لا يكاد ان يصل اليه العقول والافهام ومنها ان يستشعر بانه لولا صبره ورضا

فات او

فاتی امر بفعل **قاعدة** سنحت بخاطری الفاتر اذا اردت ضرب عدد فی نفسه وفی جمیع
ما فوقه الی ای عدد ترید فاجمع هذا العدد الی المنتهی واضرب المجموع فی هذا العدد
فالحاصل هو المطلوب مثلا اذا اردنا ان نضرب الخمسة فی نفسه وفی جمیع ما فوقه الی العشرة فضربنا
الخمسة والاربعین فی الخمسة حصل ٢٢٥ ویجری هذا فی ضرب کل عدد فی اعداد متعددة
متصلة او منفصلة کما لا یخفی **فائدة** یکی از شعرا در کتابی که در علم عروض تالیف
نموده است گفته است که هر که بسرعت تمام چند دفعه در پی بگوید خواجه توجیه
تجارت کی التشخص فصیح است **مطایبه** گویند جامی روزی که این شعر را گفته
بسکه در جان فکار و چشم بیدارم توئی هر که پیدا می شود از دور پندارم توئی
شخصی در آنجا حاضر بود گفت بلکه خری پیدا شود گفت باز پندارم توئی **فائدة**
سر بعد الطعام ولو خطوة ونم بعد الحمام ولو لحظة بل بعد الجماع ولو قطرة **قاعدة**
اگر کسی انگشتری یا چیزی بگیرد بیک دست که خواهی بدانی که در کدام دست
او را امر کن که از برای دستی که انگشتر دارد یک عدد زوجی بگیرد و از برای دست خالی
یک عدد فردی پس او را امر کن که ضرب کند عدد دست راست را در عدد زوجی و حاصل
را با عدد دست چپ جمع پس مجموع اگر فرد باشد انگشتر در دست راست باشد و اگر
زوج باشد در دست چپ باشد **مسئلة اتفاقیة** ای عدد اذا قسم بقسمین یکون
الفضل بینهما نصف الفضل بین نصفه وبین کل منهما وهذا مما یمتحن به المدعون
للتدرب فی علم الحساب والماهر یعلم استحالته لوجوب کون الفضل بین قسمی کل عدد ضعف
الفضل بین نصفه وبین کل من القسمین **قاعدة** قد سنح لی فی ضرب العشرات فی العدد
المرکب قاعدة سهلة وانه نضع صفرا فی یمین هذا العدد وننقص هذا العدد

المربع فالحاصل هو المطلوب مثلاً اردنا ضرب الستة فی ٢٥ وضعنا صفراً فی یمینه فصار
٢٥٠ نقصنا عنه ٢٥ فصار ٢٢٥ وهو معمّا باسم مسعود آنها بهر نثار افشاند دل بر سر المطلوب
نهاد شمع در بزم تو وود دوش سرهکند شته بود مراد از آنها نقطهای شین شمع
ومراد از دل میم شمع است ومراد از سر وود دال ولست و بقیه واضح است فائده بدانکه
طریق شناختن چوب بنوس انستکه چون در آب نداز د فرو رود واکر در اتش نهند
بکداز د و بوی خوش دارد درخت او کسی ندیده ومنابت ان پید نیست ب در یا
ازو امی آورد ومردم ازوا میکیرند وان بر دو نوع است سیاه وملمع ان بر دو نوع است دلبع
یکنوع ملمع ان برنک سیاه است زرد فام و یکنوع ملمع ان برنک سرخ لاکی است
وسفید صندلی **فائده** فی استخراج العدد المضمر من اضمر عددین فمره ان یضرب احدهما فی
ضعف الآخر وان یزید علی الحاصل مربع المضمر الاول وعلی المجتمع احد المضمرین وسله عن المجتمع
فما کان فاطلب اقرب مجذور الیه من اسفل ما زاد فهو احد المضمرین فاطرحه من جذر ذلک
المجذور فما بقی هو الآخر والاصل فی ذلک ان اقلیدس قد برهن ان کل عددین ضرب احدهما
فی مثل الآخر وجمع الحاصل الی مربعی العدد یکون الحاصل مجذورا وجذره مجموع العددین فتامل
حتی تعرفه للتقریب مثاله المضمر ٢ و ٣ امرناه بضرب ٢ فی ٦ فصار ١٢ ثم بان یزید علیه ٤ فصار
٢٥ وان یزید علیه ٢ فهو احد المضمرین طرحناه من ٥ بقی ٣ فهو المضمر الآخر **لادری** اتش
افسرده آن کاروان وا مانده ام همرهان رفتند خاکستر نشینم کرده اند **شجاع** شده اینقدر
کناهم که بمحشر از خجالت نتوانم ایستادن بصف کناه کاران **نظامی** چه داری کمر سپاه
افلاک چرا کردند کرد مرکز خاک چه میخواهند ازین محل کشتنک چه میجویند ازین منزل چوبند
درین محرابکه معبودشان کیست وزین امد شد مقصودشان چیست چرا این ثابتست

ابن منقلب نام که گفت این را بجم از ابیا دام همه هستند سرگردان چه پرگار پدید
ارنده خود را خبر ندارد **فائدة** بدان از جمله چیزها یکه دفع سرعت انزال میکند از جمله مجربات
تخم تجر را کوبیده و با بیضه نمک ممزوج کنند چند دفعه و قضیب طلا کنند بغایت نافع است
کلام لبعضهم ونعم ما قال من اثبت لنفسه تواضعا فهو المتکبر حقا و جهه ان التواضع لیس
الا عن رفعة فمتی اثبت لنفسك تواضعا فقد اثبت لها رفعة انت تتواضع معها فانت من
المتكبرين **فائدة** اذا اردت ان تعرف قطر كرة مصمتة كانت او مجوفة فان كان بحيث امكن نقلها
وتحريكها فارسم على سطح مستو خطا مستقيما وضع على ذلك الخط اثنين من المثلثات بالكونيا بحيث
تكونان عمودين على السطح واخرج الكرة من بينهما مماسة لهما فما وقع من الخط مثل قطر الكرة و
ان لم يمكن تحريكها فتنصب مسطرة موازية للافق وتعلق منها خيطين مستقلين بشاقول
بحيث يماسان الكرة فما بين الخطين من المسطرة مثل قطرها وقد خطر ببالي لبيان وجه آخر في ما

الكونيا

الشاقول

يمكن تحريكه وما لا يمكن تحريكه وهو ان تطبق خيطا على ثخنه من عظامها فنقسمه اثنين
وعشرين قسما فسبعة اقسام منها هي مثل قطر الكرة **فرفرقات** مسيلمة الكذاب والزارعات
زرعا والحاصدات حصدا والذاريات ذروا والطاحنات طحنا والعاجنات عجنا فالاكلات
اكلا واضافا اليها بعض الظرفاء والخاريات خريا ومنها الفيل ما الفيل وما ادريك ما
الفيل له ذنب وبيل وخرطوم طويل **فائدة** كل مربع فهو يزيد على حاصل ضرب جذر كل
من المربعين اللذين هما حاشيتاه في جذر الآخر بواحد مثلا ٩ مربع ٣ والمربعان اللذان في حاشيته

م و ع و جذر الاول و ٢ و جذر الثاني ٤ و حاصل ضرب احدهما في الاخر ٨ و و نزيد عليه

بواحد مركب اللغز امير المؤمنين ع استشر اعدائك تعرف من رايهم مقدار عداوتهم و مواضع

مقاصدهم فائدة بدانكه فادزهر حيوانى را از شكم بز كوهى كيرند و بعضى از شبانكاره

موضع ديكر حاصل مى شود و كويند غذاى ان كوسفند مار باشد فادزهر در شيرازان

كوسفند ميباشد و در شام مانند ان مى سازند كه مشكل توان فرق كرد و امتحان انكه ايا

اصلى است يا مصنوعى انستكه سوزن را باتش سرخ كنند و بر ان نهند اكر مصنوعى است چون

سوزن در ان فرو رود دود سياه ازان بر ايد و اكر فادزهر است دود زرد كه بوى

سوزن را زود دور كند بر ايد و از خواص ان انستكه چون بر كزيدكى مار طلا كنند در حال درد

ساكن شود و از مرهم نا مى شود و خواص ديكر بسيار دارد فائدة طريق شناختن مهره

مار انستكه چون بر جامه صوف سياه بمالند سفيد شود و چون مبالغه بمالند ان سياه شود

و سفيدى بماند و ان بر دو نوع است معدنى و حيوانى و حيوانى ان برنك مار بود خاكسترى

و مى شود كه سياه رنك باشد و طريق شناختن ان همانست كه مذكور شد و اما معدنى ان

زبرجدى و سياه رنك و خاكسترى رنك مى شود بشكل نكينى بزرك مربع بود و امتحان انستكه

چون در ميان اب ليمو اندازند در صحن چينى و بعضى سركه نيز كفته اند بحركت ايد و دوران كند

و هر دو نوع در خاصيت شريكند فائدة بدانكه در ابتداى انكه طفل آبله بيرون كند

هركاه حنا را باب بسرشند و بپاى وى بمالند ايمن باشد از اينكه آبله در چشم او بيرون ايد و از

الاكبر مجربست لغز للمؤلف العاصى بسم الله الرحمن الرحيم بعد الحمد لله الملك و الصلوة على سيد

البشر و اله شفعا يوم المحشر يقول الاذل الاحقر ابن محمد محمد شفيع ابن ... في الخلوات و فقا

خاليا عن وبال النفاق وفي المعضلات شفيقا سالكا مسالك الوفاق نفسا بنفث عباد

الملال من الخاطر الحزين وجليسا يبين احكام الشرع المبين لنسر مستصحب بمرور الدهور
والايام ووده لا يتغير بتغير الشهور والاعوام ذخيرة نافعة ليوم الخلوة ولمعة مضيئة
يرتفع بها حجب الظلمة لا يضعف مداركه وان بلغ الى اردل العمر اسمه ثلاثي وان كان خماسي
الحروف وهذا غريب لو نقص عنه حرف واحد بقي حرفان وهذا عجيب لو نقص ثالثه عن اوله
بقي اجزه ولو نقص رابعه عن اجزه بقي اوله لو اسقط طرفاه بقي ما يفهم عند كل احد ومع ذلك
قد يطلب بسعي شديد ولاه لثانيه كمال شعوري ونصف آخريه كمال الظهوري لو تساوت لثالث اوله
مراتب حروفه بالتنزل لحصل اول موضع يدخل ثانيه في الاعداد بلا ارتياب ولو طرح
ثالثه وتساوت المراتب بالترقي لعلم عدد دراهم النصاب ولو اسقط اوله لظهرت الحمرة
كثانيه ولو نقص رابعه لكشف البياض كثالثه ومن طرح وسطه يحصل للجماعة الجماع
ومن تصحيف حروفه يظهر الفرح بلا نزاع ولو يساوي عدد اقسام الثالث المنصوص
وثانياه يعادل اقسام الموجودة الممكنة ثانيه جزء لاوله ومع ثالثه جزء لاخره لو طرح
وسطه لكانت البواقي مشتركة ولو زيد على كل منها لكان الجميع متباينة نصف ثانيه
اول عدد يقع فيه التناسب لو زيد على زبره اصغر شطريه على بيناته تجده اقرب المراتب
اليه ويحصل عددان يكرر بينهما التجانب ثانيه عدد تام في الحساب واخره اول عدد
صرح بكماله الكتاب اذا نقصت من اخره ربع يتلوه صار حرفا موصوفا بالكمال مخصوصا
من بين الحروف بالاجلال لو نقص عن بيناته ثلثا اوله يساوي عدد عظام الانسان
لو نقص عن زبره ثانيه الا ثالثه قد حصل من تقسيمه عددان متعادلان لو نقص ثالثه
عن ثانيه بقي عدد الهيلاج ولو زيد على ثالثه ربع رابعه علم السنوات الكبيسة وله

صغرى العطايا ونصف ثانيه مخرج لما يرجى اليه كثيرا من الوصايا ورابع اول يبسل الاعضاء
البابيات وخامسه في ذلك من المتوسطات ثانيه يطابق الواجبات من الاعمال وبقيته
يوافق شهود المحمل والفصال اذا سقطت ثالثه من الاسماء اللازمة الرفع بقي عدد
الجمل التي لها محل من الاعراب وان نقصته من عدد الاسماء اللازمة النصب ومن البناء
عدد المبنيات بقي عدد الجمل التي لها من اعراب المحل غاية الاجتناب وان اضفت اليه عدد
الاسماء التي تنصب تارة ولا تنصب اخرى ساوى عدد ما هو عن المتبوعية ممنوع و
بالتابعية اخرى ثم ان هذا الاسم مع كونه خمسة احرف صار ظرفا لعشرين اخرى فمنها ما هو لعشرين
يساوي نصف مجموع حاشيته بالوجهين هذا من الخواص ونصف نصفه عدد شرائط
القصاص امداد النصاب من ضرب وله في اجزه معلومة وارطاله من تضعيف دبره في
بيناته وزيادة ثلثه الخامس الاسم فمفهومه شبيه القوس مع الوتر له طبل وطرح نفسه
اليه يسيل ضعفه يعادل القضايا الموجهات ولو نقص عنه عدد لا يتغير في التربيعات و
التكعيبات لشاي الموجودة من الكرات ومنها ما هو عار عن الزيادة والنقصان
معدود من حروف الزوائد بثلثه معان لو نقص عنه ٧ سبعة بقي ستة وهو نصف مجموع
حاشيته من الاعداد ومع ذلك يزيد عليهما من وجهين باقل الافراد يعادل عدد اقسام
النظم عند الشعراء ولو زيد عليه ثلثاه لساوى العقول الطولية التي اثبتها الحكماء
ان اخذت دبره فهو زوج الفرد بلا ارتياب وان عددت بيناته فهو الفرد الاول عند اهل
الحساب مراتب تضاعيف بيوت الشطرنج عن تضعيفه بعدد نصفه مع زيادة ثلثه
ظاهرة واعداد الالوف المكررة تنبئها عن نفسه بينة باهرة اركان الخطائين من تضعيف
نصفه معلومة والمسائل الجبرية من تنصيف ضعفه مفهومة نصفه يعادل المفردات

ونصفه

ونصفه الاخرى يساوى المقترنات ضعفه لعدد بيوت رقعة النرد معادل وثلثه لانواع
النقط قابل نصفه عدد الخلفاء الذين صرح بخلافتهم الكتاب ومكعب نصفه يزيد على
اجزاء النبوة بواحد بلا ارتياب ثلثاه يعادل الرئيسة من اعضاء الحيوانات ولو زيد عليه
واحد ساوى العين منها الطبقات ومنها ما هو الاعداد بمعنيين ولو لم يكن لا
تعدم جميع الحروف من البين وهو قطب الحروف واولها ومادتها وهيولها ومنها ما يكون
صفحات الجفر عن نصف مربعه نقص خمسة واضحة وبيوت الشطرنج عن زيادة ثلثة اخماسه عليه
لا تخرج علامة ربعه يشبه ضعفا يستحب به رمى الجمار ونصفه عدد اذا بلغ اليه يجب الزكوة
في الدنيا ولو نقص عنه عشرة وزيد نصف ثمنه على الباقى يعلم سطح دائرة كان قطرها
اول عدد لا كسر فيه لو نسب الى محيط الدائرة ولو زيد على عشرة خمسه لصارت الافعال الواجبة
على المتمتع بينة ظاهرة لو ضرب في مقاديم الاشياء ونقص ضعفه عن الحاصل يساوى دينه
مجموع المكا خيره ولو ضرب في المكا خيره ونقص عن الحاصل لعادله بمجموع المقاديم
بلا نكير ومنها ما يعادل ارتفاع القطب في موضع يكون فيه الطلوع والغروب بالعكس
وسبعه يساوى الحروف التى اتصفت بالهمس سبعه يعادل المنحوسة من المنازل ونصف
سبعه لعدد المفاصلات من الحروف معادل ثلثه منها مخبرة عن المصاحبة والاجتماع
وثلثه اخرى عن التشريك في الانقطاع يبقى اربعة منها الامور والاحوال وباخر يفرق بين
الاسماء والافعال والاشراك عن واحد الاخر مبين احد للاخراج موضوع معين في كل منها
ومن اللواتى خواص واحوال يوجب ذكرها الاطناب في الملال وقد تم في سنة يعادل مجموع نصف
ذره وبيناته ومجذوره ونصف ثلثيه الصلوة على مؤسس اساس الشرع ومسدد مبانيه
جبر ثقيل همان بركه بهر حرف ببندد او دو گوش ورنه درد دل مرغان چمن بسيار است

يحصل ثمانية وعشرين بها
وكل بكل بيت ثمانية وعشرين
صفحة ٢ ا
حاشية
الحروف المعروفة الا
يمكن وصفه بابجد في
الكتابة والمرتبة حافها
٣ ا

من شهر حادثة قال شيخنا البهائي في الكشكول ان في ليلة الاثنين ثالث عشر رمضان المبارك
سنة الف من الهجرة يتفق قران النحسين في برج السرطان وهو يدل على وقوع فتنة عظيمة في
العالم وكثرة الهرج والمرج وانهدام العمارات العالية وحركة العساكر في الاطراف ولكن
هذه الامور لا تطول مدتها بل يتبدل الى الصلاح والانتظام سريعا ويرتفع شان
اكثرين وينتظم اوامر الشرع ونواهيه سيما في السنة الرابعة من هذا القران انتهى كلامه رفع
في الخلد مقامه وقد اتفق قرانهما في هذا البرج ايضا في ليلة الاثنين ثاني شهر ذي الحجة
الحرام سنة ١٢١١ الف ومائتين واحد عشر من الهجرة وقد ظهر اثره وهو انه وقع في العشر الاخر
من هذا الشهر قتل اقا محمد خان القاجار سلطان ايران في حوالي تفليس وقد وقع بسبب
قتله فتنة عظيمة في ايران وقتل كثير من العساكر وانتهبت اموالهم وحركت العساكر من
ونهب كثير الاطراف واشتدت الدروب بحيث لم يمكن العبور وذهبت اموال الناس كثيرا من القرى
واضطرب الرعايا واطلق قطاع الطريق عنانهم في الاطراف ولكن انتظم الامر بعد مدة يسيرة
وتصرف المملكة في سنة ١٢١٢ الف ومائتين واثني عشر ابن اخيه السلطان بن السلطان
الاعظم فتحعلي شاه قاجار خلد الله ملكه واطمأن الناس وامنت الطرق وكان له
ورغبته ميل الى العلم والعلماء وحصل به رواج في احكام الشريعة صافي دردا که دوای درد پنهانی
ما افسوس که چاره پریشانی ما در عهده جمعی است که پنداشته اند ابادی خویش را
ز ویرانی ما لا ادری گیرم که فلک همه همراز اید ناساز زند هر چه بر ساز اید
یاران کهن شده ز کجا جمع شوند وان عمر کهن شده کجا باز اید بابا طاهر بی تو یارا
ببستان گل مرویاد اگر رویا کسش هرگز مبویاد بی تو گر گل بخنده لو کشائی ز خنده
از خون دل هرگز مشویاد بی ته اشکم ز مژگان تر آئی بی ته نخل امیدم بی بر آئی بی ته
در کنج

در کنج تنهائی شود روح   نشستنا حیونم بر سرابی **لا ادری** من المرة انی ابیت سهل
قلقا ابیل ملابس بدموع   تنبت دیان الجفون من الکری   وابیت منک بلیلة
الملسوع   قد کنت اجزیک الصدود بمثله   لو ان قلبک کان بین ضلوعی **فائدة جلیلة**
للمحبة وعطوفة الملوک والحکام یکتب یوم الخمیس قبل الشمس الله اکبر فی مرة ولا حول و
لا قوة الا بالله العلی العظیم فی مرة ثم علقه علی هذا ثلثة ایام فانک تطاع ولا تعصی ما
دام ذلک معلقا علیک ولا تخشی من حیة ولا عقرب ولا سبع ولا شیء مما خلقه الله تعالی
وذلک من الاسرار المجربة من اکابر هذا الفن الشریف نقلته من خط والدی العلامة میرزا طاب
ثراه وهو کتب فی اخره انی نقلته من خط ملا محمد تقی المجلسی ره **فائدة** بدانکه طریق نوشتن
عقیق بخط سفید بگیر قلیاب را که ان را بفارسی کلیاب گویند وانرا در سفالی کرده و
اگر آب ندیده باشد بهتر است وانرا در آفتاب بگذارند تا ملح آن سفال نشر کند و در خارج
سفال بسته شود بعد از آن ملح آن را گرفته و داخل سرکه نماید و همراه آب برگ صنوبر و
کف دریا و صمغ عربی را نیز داخل نماید تا بسیار ظاهر شود و بعد از آن انرا صاف کرده بر
عقیق هرچه خواهند بنویسند و باتش ملایم ببرند بنحوی که آتش بان نرسد نگاه کنند
تا سفید شود بردارند و بهترین طریقهای آتش بردن آن است که پارچه از طلق بر روی
خاکستر بگذارند و اطراف آن طلق را آتش بچینند بشکل گنبد سوراخی بگذارند که
طلق را ببینند و نگاه کنند تا نوشته عقیق سفید شود بردارند **روی** عن جعفر الجعابی
انه قال من قرء فی المصحف متع ببصره وخفف عن والدیه ولو کانا کافرین **لا ادری** مارا
خواهی جمله حیث ماکن   خو با ماکن ز دیگران خو واکن   ما دیبائیم یاد ما دیبا کن
با ما بد و دل مباش دل یکتا کن **لا ادری** حدیث عقل را با مر پادشاهی عشق چنان

شد است که در جهان ما که معزول لاابالی تو نام نیک حاصل کن ور این بار از برای نام
که در کوی که ما هستیم نام نیک بدنامی است للمؤلفه چون مرا دامان یار از دست
رفت دست و رفت از کار و کار از دست رفت دل باو دادم با امید وفا کاشکی
دل امید وار از دست رفت از جدای کل عند لبب خویش را مرهمی کن خار
از دست رفت زخم دل را می شمرد شام هجر آه کامروزم شمار از دست رفت
منعم ای ناصح مکن بی روی او کز مرا صبر و قرار از دست رفت پیش زاهد پرده
از رخ بر گرفت زاهد بیچاره کار از دست رفت رشته عمر دراز از دست شد
تا سر زلف نگار از دست رفت حکایت روی ان الوزیر نظام الملک خرج ذات یوم الی
الصلوة فجلس قلیلا ثم التفت الی الحاضرین وقال هنا بیت شعر ادیه اولا وهو
فکاننی وکانه وکانها امل ونیل حال دونها القضا وکان فیهم مسعود بن محمد الخجندی
فقال بالی حبیبا دنی متنکرا فبدا الوشاة فولی معرضا فاستحسنه الوزیر لبعض
الاصدقاء المعاصرین ذکرت لیالیا سلفت بجمع فبت لذکرها شرق الدمعی
وان کرهی نسیم ریاض نجد معاهد جیرة نزلوا بسلع واو مض بارق فی الجزع رهنا تبرجم
عن قلوب بانات صدع وغرد طایر یملی حدیثا یعید خاطری و یریح سمعی بجمع لو
نعطفتم قلوب تبدد شملها من بعد جمع فمنوا واصلین عقیب هجری وجودوا
منعمین عقیب منع لبعض الاصدقاء ابدر یتجلی فی خلال السحائب ام ارتفعت عن
وجنتیها الذوائب اشمس بدیها فی الطلوع ام انها تزیل عن الخدین ما هو حاجب
انا ظر لفنا الطلو ام لها سیوف لقتل العاشقین قواضب اذا دق منها ام
الدر افرغا لیو تقطه فیها الفلو ذوائب ارای لکل قتلاها ولا در بعدنا

امن دمع قدام ومن ترك حواجب ادبها باسباب الهلال وطبعها لسفك دماء العاشقين لواعب

للمجنون العامري

الا يا حمامات العراق اعنني على شجني وابكين مثل بكائيا

سقى الله اطلالا بناحية الحمى وان كن قد ابدين للناس ما بيا خليلي ان تدار قتما

نمتما لبرق يمان فاجلسا على الآنيا خليلي لو كنت الصحيح وكنتما عليلين لم افعل لفعل

كما بيا خليلي مدا لي فراشي وارفعا وسادي لعل النوم يذهب ما بيا وان شئتما

داء الصبابة بلغا نتيجة ضوء الشمس عن سلاميا الا ايها الطبيب الجن بالله داوني

فان طبيب الانس اعيا دوائيا وقالوا به داء يعز دواؤه وقد علمت نفسي مكان دوائيا

خليلي ما حب ليلى بقاتلي فمن لي بليلى او فمن ذا لها بيا احب من الاسماء ما وافق اسمها

واشبهه او كان منه مدانيا اصلي فما ادري اذا ما ذكرتها اثنتين صليت الضحى ام ثمانيا

اذا ما رمتني الناس روحا واحتر منيت ان القاك بالليل خاليا فانت التي ان شئت

اشقيت عيشتي وان شئت بعد الله انعمت باليا واخرج من بين البيوت لعلني

احدث عنك النفس بالليل خاليا ايا ليل لو اشكو الذي قد اصابني الى راهب في دير

لرثى ليا ايا ليل لو اشكو الذي قد اصابني الى جبل صعب الذرى لانحنى ليا **حادثة**

في سنة ٣١٧ دخل القرامطة في مكة في ايام الموسم واخذوا الحجر الاسود وقتلوا خلقا كثيرا

وبقي الحجر عندهم عشرين سنة وممن قتلوه علي بن بابويه وكان يطوف فما قطع طوافه فضرب

بالسيوف فوقع على الارض وانشد ترى المحبين صرعى في ديارهم كفتية الكهف لا يدرون

كم لبثوا **نسبا** السادات الطباطبائية منسوبون الى طباطبا وهو ابرهيم بن اسمعيل بن

الحسن بن علي بن ابي طالب صلوات الله وسلامه عليه صرح باسمه هذا في حديث رواه

في الكافي في باب ما يفصل به بين الحق والباطل **قال** بعض الحكماء من اكتسب مالا من نهاوش

انفقه الله من نهايته اي من اكتسب ما لا من مثل افواه الحيات انفقه الله في مثل الانار ليقطع بينهما ما لا ينفع احاديث في فضل السكوت روى في الكافي عن عثمان قال حضرت ابا الحسن وقال له رجل اوصني فقال احفظ لسانك تعز وفيه عن الصادق ع قال نزقال قال لقمن لابنه يا بني ان كنت زعمت ان الكلام من فضة فالسكوت من ذهب وفيه عنه ع قال انه كان المسيح يقول لا تكثروا الكلام في غير ذكر الله فان الذين يكثرون الكلام قاسية قلوبهم ولكن لا يعلمون وفيه عنه ع قال ما من يوم الا وكل عضو من اعضاء الجسد يكفر للسان يقول نشدتك الله ان نعذب فيك قول يكفر اي يذل ويخضع والتكفير هو ان ينحني الانسان ويطأطأ راسه قريبا من الركوع نشدتك الله اي سألتك بالله واقسمت عليك

مسئلة من المساحة قال شيخنا البهائي في خلاصة الحساب في فصل مساحة الاجسام واما الكرة فاضرب نصف قطرها في ثلث سطحها او انقص من مكعب القطر سبعه ونصف سبعه ومن الباقي كذلك قول ان الوجه الثاني من الوجهين سهو وخطاء واضح لان البرهان قام على خلافه فنرد كره هنا لا يناسب بنيتين خطائه بالمقايسة الى الوجه الاول فنقول لو فرضنا كرة قطرها ١٢ فيكون محيط عظيمتها ٣٧٫٧١٤٢٨٥ ولما كان مساحة سطح الكرة هي مضروب قطرها في محيط عظيمتها فيكون سطحها ٤٥٢٫٥٧١٤٢٨ فثلثه ١٥٠٫٨٥٧ ومضروب نصف القطر في هذا الثلث الذي هو ٩٠٥٫١٤٢٨ مساحة الكرة بالوجه الاول والوجه الثاني يستلزم ان يكون مساحتها اكثر من ذلك لان مكعب ١٢ الذي هو القطر ١٧٢٨ ومجموع سبع المكعب ونصف سبعه ١٩٦٫٨٥١٤ فاذا نقصنا من المكعب بقي ٢٥٠ ١٥٣١٫٤٢٧ وسبع الباقي ونصف سبعه ٣١٨١٢٫٥٩٫٥٥ فاذا نقصنا من الباقي بقي ١٣٤٢٫١٧٠ فيكون هذا العدد مساحة الكرة وهو يزيد على الحاصل من الوجه الاول بقدر ٤٣٧٫٠٢٨ فالصحيح ان يقال انقص من مكعب القطر سبعه ونصف سبعه من الباقي ونصف سبعه

الباقي ثلثة كما في اللباب و ثلثة اسباعه في ثلث سبعه كما في عيون الحساب **حكاية**
قال الراغب في المحاضرات ان بعض قرية اهلها متناصبون مر بهم رجل فسألوه عن اسمه
فقال عمر فضربوه ضربا شديدا فقال سهوت ليس اسمي عمر بل عمران فضربوه اكثر وقالوا هذا
اشر من الاول فان فيه عمر وفيه حرفان من اسم عثمان **طاهر** از قريب باغبانا فلما باشرا له
عندليب پیش از منهم در این باغ اشیانه داشتم **طالب** در اشك شام و سحر چند
دیده تر ماند دعا کنیم که نه شام و نه سحر ماند **حکایة** نقل است که میر ابو القاسم
فندرسکی در ایام سیاحت بیکی از ولایات کفار رسید با اهل آنجا از هر نوع گفتگو
و مخالطه نمود روزی جمعی از اهل آن ولایت گفتند از جمله امور یکه دلالت بر حقیت
مذهب ما و بطلان مذهب شما میکند اینست که معابد و کلیساهای ما که حال قریب بدو هزار
سال یا سه هزار سال است که بنا شده و مطلقا اثر خرابی و سستی در آن راه نیافته و اکثر
مساجد شما بصد سال باقی نمیماند و خراب می‌شود و نظر باینکه حقیقت هر چیزی حافظ
انست پس مذهب ما بر حق است سید در جواب فرمود که بقای معابد شما و خرابی مساجد
ما نه باین سبب است بلکه بجهت اینست که نظر باینکه در مساجد ما عبادات صحیحه بجا
اورده می‌شود و طاعت پروردگار در آنجا می‌شود و نام ایزد کارساز عظیم در آنجا مذکور
می‌شود بنا طاقت احتمال آن را ندارد و باین جهت خراب می‌شود اما معابد شما نظر باینکه
از اینها خالی است و بعضی از اعمال فاسده باطله در آن بعمل می‌آید فتوری بدان بهم نمی
رسد و اگر نه بجهت این عبادات می‌بود مساجد ما پیش از معابد شما و کنایس شما
باقی میماند و اگر عبادات ما و نام پروردگار در معابد شما برده شود احتمال آن نداشته
و خراب می‌شود گفتند امتحان این امر بسیار سهل است تو بیا و داخل در معابد ما شو و در

لحفظ طاقت

اینجا بطریق خود عبادتی کن تا صدق و کذب قول تو معلوم شود سید قبول نمود توکل بر
پروردگار نموده استمداد از ارواح طیبهٔ اجداد طاهرین خود جسته وضو ساخته وقت
در کنیسهٔ اعظم ایشان که در نهایت استحکام و متانت ساخته بودند و قریب بده
هزار سال بود که مطلقا اثر فتور و سستی در آن بهم نرسیده بود و جمعی کثیر از اهل آن ولایت
بنظاره حاضر شدند و سید بعد از داخل شدن اذان و اقامه گفته مشغول بنماز شد
و بعد از نیت بیکمرتبه دست را بجهت تکبیرة الاحرام بلند کرده و باواز بلند گفت الله
اکبر و از کنیسه بیرون دوید فی الفور سقف کنیسه فرود آمده دیوارهای آن بهم ریختند
حکایت شنیدم که در یکی از ولایات هند پادشاهی بود از جملهٔ هنود و او وزیری
ملک بود که جمیع امور در ید تصرف او بود و هر حکمی که مینمود احدی را یارای مخالفت نبودی
و این وزیر مذهب اهل تسنن بلکه قلبا و خالی از عداوت اهل بیت نبود و با طایفهٔ
شیعه بسیار دشمن بود و هر وقت که پادشاه بسفری میرفت او را وکیل و نایب مناب
خود در جمیع امور ملکی مینمود و در آن شهر مسخرهٔ بود که شغل او همین بود که در مجالس
می‌شد بزرگان بمسخرگی و تقلید مردم مشغول و این شخص شیعه بود و بتشیع مشهور و معروف
بود وقتی پادشاه بسفری رفت و وزیر را نایب خود نموده بود وزیر آن مقلد را طلبید
باو گفت تقلید علی را بکن و حرکاتی که علی می‌نمود تو نیز بکن هرچند آن شخص ابا و امتناع
چند نموده بمعاذیر متشبث شد سود نبخشید گفت مهلت ده مرا تا فردا تقلید علی
را میکنم وزیر او را مهلت داد فردا جامهٔ عربی در بر کرده تیغ مصری حمایل کرده آمد تا داخل
مجلس وزیر شد وزیر بر تختی نشسته بود آن شخص تیغ کشیده گفت ای وزیر اقرار بکن بیگانگی
خدا و بنوت محمد مصطفی و خلافت من و الا گردنت را میزنم وزیر شروع کرد بصدا

بلند

بلند کردن آن شخص گفت خنده کردن سود ندارد و بغیر از اینکه اقرار کنی سود ندارد
و بتدریج مقلد نزدیک بتخت دبیر شده و او را بهمین کلام دعوت می نمود و دبیر بخندید
تا نزدیک رسید گفت اهمال در اقرار تو بجهت سبب است و باز بهمان نوع خنده میکرد بیک
دفعه گفت اقرار نمیکنی و تیغ را بر کردن و دبیر زده سر او را از بدن جدا نمود و بگریخت
و مردم متفرق شده ایلچی روانه شد و پادشاه را مطلع کرده پادشاه بعد از مراجعت امر
باحضار آن مقلد نموده هرچند او را تفحص نمودند نیافتند پادشاه فرمود که منادی
ندا کنند که او را امان دادیم بعد از این مقلد حاضر شده پادشاه باو گفت که این چه حرکت
بود که از تو صادر شد عرض کرد که مرا تقصیری نیست دبیر مرا امر کرده که تقلید علی را
بکنم و شغل علی این بود و من نیز چنین کردم پادشاه خندید و او را مرخص کرده مولوی
معنوی ای لقای تو جواب هر سؤال مشکل از تو حل شود بی قیل و قال ترجمان هرچه
ما را در دلست دستگیر هر که پایش در گلست عاشقی پیداست از زاری دل
نیست بیماری چو بیماری دل علت عاشق ز علتها جداست عشق اسطرلاب اسرار
خداست هرچه گویم عشق را شرح و بیان چون بعشق آیم خجل باشم از آن هرچه تفسیر
زبان روشنگر است لیک عشق بی زبان روشنتر است چون قلم اندر نوشتن می
شتافت چون بعشق آمد قلم بر خود شکافت چون قلم در وصف اینحالت رسید هم
قلم در وصف اینحالت رسید هم قلم بشکست هم کاغذ درید عقل در شرحش چو خر
در گل بخفت شرح عشق و عاشقی هم عشق گفت چون حدیث روی شمس الدین
رسید شمس چهارم آسمان سر در کشید واجب آمد چونکه آمد نام او شرح کردن
رمزی از انعام او این نفس جان دامنم بر تافتست بوی پیراهن یوسف یافتست

گر برای حق صحبت سالها * باز گو رمزی از آن خوش حالها * تا زمین و آسمان خندان شود
عقل و جان و دیده صد چندان شود * لا تکلفنی فانی فی الفنا * کلت افهامی فلا احصی
ثنا * من چه گویم یک رگم هشیار نیست * شرح آن یاری که او را یار نیست * شرح این
هجران و این خون جگر * این زمان بگذار تا وقت دگر * قال اطعمونی فانی جائع * واعجل
فالوقت سیف قاطع * صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق * نیست فردا گفتن از شرط
طریق * تو مگر خود مرد صوفی نیستی * هست را از نسیه خیزد نیستی * گفتمش
پوشیده خوشتر سر یار * خود تو در ضمن حکایت گوش دار * خوشتر آن باشد که سر دلبران
گفته آید در حدیث دیگران * گفت مکشوف و برهنه گوی این * آشکارا به که پنهان
سر بین * پرده بردار و برهنه گو که من * می نخسبم با صنم در پیرهن * گفتم ار عریان شود
او در عیان * نه تو مانی نه کنارت نه میان * آرزو میخواه لیک اندازه خواه * بر نتابد
کوه را یک برگ کاه * آفتابی کز وی این عالم فروخت * اندکی گر پیش آید جمله سوخت
فتنه و آشوب و خونریزی مجوی * بیش از این از شمس تبریزی مگوی * **مطایبه** روزی
مجمعی آراسته شد و در آن جمعی نشسته یکی از آنان که بر صدر نشسته بود آغاز نصیحت و موعظه
کرد در اثنای گفتگو گفت که بجان آمدم از بس که زحمت کشیدم و کار کردم و شکم خورد
یکی از حاضرین که در صف نعال نشسته بود گفت مخدوما غالبا امر را بر عکس
گذشته کنید گفت چگونه گفت شکم کار بکند و شما بخورید **سانحه** سبحان الله
آدمی را در این عالم رها ندهند اگر سیر بخورد گویند مست است و اگر گرسنه باشد گویند
دیوانه است و اگر ترک دنیا و تعلقات آن نماید گویند رهبانیت ابتداع نموده و اگر بدنیا
آلوده شود گویند انما اموالکم و اولادکم فتنه و اگر خفته است مرده است و اگر بیدار است

سخنش

متحیر پروردگار اگر کرده معرفت کردد گویند وما امروا الا لیعبدوا الله مخلصین واگر ایشان در
کناره گیرد گویند وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون اگر خواهد تحصیل شناختن
پروردگار کند گویند ما للتراب ورب الارباب اگر ترک معرفت نماید گویند کنت کنزا
مخفیا فاحببت ان اعرف اگر شفیع طلبد لا یشفعون الا لمن ارتضی خطاب شنود واگر نومید
شود گویند لا تقنطوا واگر ایمن شود فرمایند افامنوا مکر الله واگر فارغ نشیند خطاب
اید کر والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا واگر جهد کند ندا رسد که یختص
برحمته من یشاء واگر فریاد کند گویند لا یسئل عما یفعل وهم یسئلون در راه او شکسته
دلی بجز نیست و بس **فائده** بدانکه ری نام شهریست از عراق و منسوب بان را رازی میگویند
چنانکه گویند فخر رازی و مراد نسبت بری است و سر اینکه شهر را ری و منسوب بان را رازی
گویند صاحب فرهنگ جهانگیری بیان کرده و میگوید دیدم بخط فخر رازی که نوشته
بود که راز و ری نام دو برادر است که باتفاق یکدیگر شهری را بنا نمودند و در تسمیه
شهر بعد از اتمام شدن مابین ایشان گفتگو واقع شد که هر یک میخواستند شهر را بنام
خود بنامند امر الامر حکما و عقلا چنان قرار دادند که شهر را بنام یکی از ایشان بنامند
و منسوب شهر را بنام دیگری پس شهر را ری نامیدند و منسوب بان را رازی **فائده**
التفاضل بین کل مربعین یتسدد حاصل ضرب مجموع جذریهما فی التفاضل بین جذریهما
المجذورین مثلا ۱۶ و ۴ مربعان والفضل بینهما ۱۲ وهو حاصل ضرب ۲ و ۴ فی ۲ **فائده**
قال فی الکشکول رأیت فی بعض الکتب المعتبرة اذا جمعت ط فی الجمل الکبیر وقسمت المجتمع علی
حروفها الاربعة وضربت الخارج من القسمة فی عدد الجمل اعنی ۷ یبلغ ۹۹ عدد الاسماء
الحسنی لغز باسم ۲۵۳۲ و ۵۴۶ دو مرغ از مرغزاری کرده پرواز بقصد هر دو آشیان

اینکه

اهنك كردم يكى را پا بريدم كشت بى سر يكى را سر بريدم لنك كردم فائدة الحروف
النورانية هي الحروف المقطعة في اوائل السور وهي بعد حذف المكررات اربعة عشر حرفا
يجمعها صراط علي حق نمسكه فائدة اعلم ان الحرف الكامل هو الذي زبره وبيناته متفقة
وهو حرف واحد لا غير وهو السين المهملة فان لفظ السين ستون وهو زبره والياء
والنون اللذين هما بيناته ايضا ستون واما باقي الحروف المعجم فاما يكون بيناته اقل
كالعين فائدة لكل عدد كمالان كمال شعوري وكمال ظهوري والكمال الشعوري للعدد
هو حاصل جمع الاعداد التي تحته من الواحد اليه مع حاصل جمع الاعداد التي تحت العدد
الى الواحد والكمال الظهوري هو الاول فقط اي حاصل جمع الواحد الى هذا العدد فالكمال
الشعوري للتسعة مثلا واحد وثمانون لانك اذا جمعت من الواحد الى التسعة يحصل
خمسة واربعون واذا جمعت من الثمانية الى الواحد يحصل ستة وثلثون والمجموع واحد
وثمانون والكمال الظهوري لها خمسة واربعون وقد اتفق وقوع التسعة بين كماليها
في اسم فاطمة ع وذلك من خواص هذا الاسم الشريف فائدة يسمى الالف هيولى الحروف
وقطبها اما تسميتها بالهيولى لان هيولى الشيء مادته وما لا يمكن وجوده بدونها
بل يتوقف وجوده بكونه مركبا منها ومن شيء اخر والالف كذلك بالنسبة الى الحروف فان
كل واحد منها ومن غيرها لا يمكن وجوده بدونها وذلك مثل الباء والتاء و
الدال ظاهر واما في مثل الجيم والسين فلتوقف وجوده على الباء وتركبه منها ومن غيرها
ووجودها موقوف على الالف واما تسميتها بالقطب فلان قطب الشيء وسطه
والالف وسط جميع الحروف اما بدون الواسطة كالقاف والكاف وامثالها واما بواسطة
غيرها كالجيم والعين فان وسطها الباء والالف في وسطها الالف وقد يطلق القطب ووسط الباء

على الالف

على الالف للثانى عدد هو فيهما فان عدد كل منهما **قاعدة** قد سنح بخاطري الفاتر ما شئت واعلم

في ليلة الثلثا سابع عشر صفر المظفر سنة ١٢١٢ لاجل تحصيل الكمالين الظهوري والشعوري فهو عدد كل عدد تريد ان

تعلم كماله الظهوري فزد عليه واحدا وخذ نصف المجتمع واضرب النصف في هذا العدد

فالحاصل هو كماله الظهوري للتسعة فزد عليه واحدا فيصير عشرة وخذ نصف العشرة مثل

وهو الخمسة واضربها في التسعة يحصل خمسة واربعون فهذا الكمال الظهوري للتسعة كمال

واما طريق تحصيل الكمال الشعوري فاضرب العدد في نفسه فالحاصل كمال الشعوري

او زد عليه واحدا واضرب الحاصل في نفس العدد وانقص منه واحدا واضرب الباقي مربع

في نفس العدد وزد على الحاصل مثل العدد او انقص منه واحدا واجمع الكمال الظهوري للباء

لاصل العدد فالحاصل كماله الشعوري **فائدة** اعلم ان لكل عدد كالزوج والفرد اقساما الله

اما الزوج فينقسم تارة الى اول الازواج وهو الاثنان والزوج الثاني هو الاربعة و

الزوج الثالث هو الستة وهكذا وتارة الى زوج الزوج وزوج الفرد فزوج الزوج

هو الزوج الذي لا يعد من الافراد غير الواحد وبعبارة اخرى هو الذي يقبل القسمة

الى الصحاح مرة بعد اخرى حتى ينتهي الى الواحد كالثمانية وستة عشر وامثالها و

زوج الفرد مقابل زوج الزوج كالعشرة والعشرين والثلثين وامثالها واما الفرد

فهو ايضا ينقسم تارة الى اول الافراد وهو الثلثة بناء على ان الواحد ليس من الاعداد

والفرد الثاني هو الخمسة والفرد الثالث هو السبعة وهكذا واما اذا قلنا بكون

الواحد عددا فهو اول الافراد والفرد الثاني هو الثلثة وهكذا وتارة الى الفرد الاول

وهو الذي لا يعده من الافراد غير الواحد كالخمسة والسبعة وامثالها وغيره وهو

مقابله **فائدة** اعلم ان للعدد اقساما كثيرة فمنها التام والناقص والزائد والمتعادلة

والشعوري كمال العدد ... وما طريق تحصيل الكمال الشعوري

المتحابان فالعدد التام الذي يكون اجزائه العادة له مساوية له كالستة والناقص
هو الذي يكون اجزائه العادة اكثر منه كاثني عشر والزائد هو الذي اجزائه العادة له
اقل منه كالثمانية واما العددان المتعادلان فهما العددان المتعادلان فهما العددان اللذان
يكونان لاجزاء العادة لكل منهما مساوية لنفس الاخر كالمائتين واربعة وثمانين وللعددين
المتحابين خواص كثيرة مبينة في مقامه يمكن ان نذكر شطرا منها في بعض مجلدات هذا الكتاب
ثم ان لتحصيل كل من هذه الاقسام طرقا مضبوطة ذكرها والدي العلامة في كتاب مشكاة
العلوم قصة حكي ان الرشيد هجر جارية حسناء كانت تعشقها مدة ثم لقيها في بعض الليالي
في جوانب القصر بيد وسكرانة وهي تسحب اذيالها من التيه فراودها فابت فمد يده الى
ازارها فحلها كرها وسقط عند ممانعتها الرداء عن منكبيها فاعتذرت بانك هجرتني
هذه ولم يكن لي علم بموافاتك فانظرني هذه الليلة حتى اهيئ الملاقاتك واسك بالغد
فنهض الرشيد ليلته وجدا بها فلما اصبح امر الحاجب ان لا يدع احدا يدخل عليه وانتظرها فلم
تجئ فدخل عليها في حجرتها وسالها انجاز الوعد فقالت يا امير المؤمنين كلام الليل
يمحوه النهار فقام من عندها وخرج الى مجلسه واستدعى من بالباب من الشعراء فدخل عليه
الرقاشي ومصعب وابو نواس فقال لهم ابنوا الكلام على كلام الليل يمحوه النهار فقال كل من
الرقاشي ومصعب شعرا فقال ابو نواس وليلة اقبلت في القصر سكرى ولكن
زين السكر الوقار وهز الريح اردافا ثقالا وغصنا فيه رمان صغار وقد سقط
الردا من منكبيها من التخميش وانحل الازار مددت لها يدي الى مرادي فقالت في غد منك
المزار فقلت الوعد سيدتي فقالت كلام الليل يمحوه النهار فقال الرشيد قاتلك
الله كانك كنت معنا حاضرا ثم امر له بعشرة الاف درهم قصة اخرى حكي ايضا

والعشرين والمائتين

ط يجمع ... العددان المتحابان هما العددان اللذان يكون لاجزاء العادة لكل منهما

ان الرشيد

ان الرشيد خلا في قصره وعنده جارية في تمام الحسن والجمال فلما اراد ان يفترعها لم تتحرك جاريته ان ينال منها المراد

فقال لها انوي على التحكم [?] بقوم فقامت عليها انلم [?] يقم فقال لها العبي عسى ان يقوم فلعبت اربع

به فلم يزدد الا رخاوة فتبسمت الجارية وقالت اذا كان ايرك ذا ستر فلا خير فيه ولا منفعة

فقام وخرج من عندها وقال من بالباب من الشعراء فقيل ابو نواس فاذن له بالدخول فقال

له هات الكلام على اذا كان ايرك الخ فانشد ابو نواس لحى الله ايرى ما اتمه مخول و

الله ان اقطعه فبات يلوم على حسه [?] افق واستمع ما جرى لي معه انيت بغيدا في

خلوة من [?] حسن به مبدعة بطرف كحيل وحصر نحيل وردف ثقيل لما المعه

وطالبتها النيك قالت نعم مطيعة لامرك لا ممتنعة ونامت على ظهرها لم يقم فقلت قومي

على اربعة ومسح في كفها فانثني وخيبت ظني المضعفة فقلت لها فالعبي لي به

لعل يكون به مرجعه فمدت انامل مثل اللجين وكفا خضيبا فما ابدعه وصار بها نلا[?]

فانطوى وكادت من الغيظ ان تقطعه فقالت وقد سائها فعله وصار من الموت ما

اشنعه اذا كان ايرك ذا ستر فلا خير فيه ولا منفعة حيلة حكي ان اثنين اختصما الى حاكم

فادعى احدهما ان الاخر عبده وهو ينكره فقال للمدعي ما اسم العبد قال ميمون وقال للمنكر

ما اسمك قال عبد الله فاجلسهما ولهى عنهما ساعة فاشتغل بغيرهما ثم نادى يا ميمون فقال المنكر

لبيك يا مولاي فالطع [?] مولاك اخر حكي انه اختصم رجلان الى حاكم في قطيعة غنم وادعى كل انها له

ولم يكن لهما شاهد فلما اتى الليل قال لاحدهما قم فجئني بغنم منها فمضى فنبح عليه الكلب فقال

مكانك وامر الاخر فمضى ولم ينبح عليه الكلب فحكم له اخرى حكي انه اختصم شيخ وشاب في امراة بيدلك

معها صبي كل يدعي انها زوجته والصبي ولده منها ولم يكن بينة والمراة تصدق الشاب

ففرق بينهم واعطى الصبي تمرا فاكله واخذ لبنه [?] هبة الى بيته فاعطاه الشيخ فحكم له وهذه المراة

ورد ثب [?]

والشاب فامرا بالقضية كما كانت حكاية وقعت بين الاعمش وزوجته وحشة فاختصما
الى بعض القضاة فسأل الاعمش من القاضي ان يرضيها عنه ويصلح بينهما فقال القاضي لزوجته
يا اختي ان الاعمش شيخ كبير بمنزلة جدك ومن قليل من يحمل عندك فلا يزهدنك فيه عمش عينيه
ونتن ابطيه وارتعاش يديه وبخر فيه وجمود كفيه ودقة ساقيه وضعف كعبيه
وثقل صدره وخفة عجزه وكمودة لونه وبياض فوده وكبر انفه وصغر هنه فقام الاعمش اليها
وقال قومي من عنده قد عرفك بما لم تكن انت تعرفيها من قبائحي لطيفة دق رجل الباب
على الجاحظ فقال الجاحظ من انت فقال الرجل انا فقال الجاحظ انت والدق سواء
حكاية حكي انه عزل بعض العمال عن ولايته فادعى عليه خصمان فما من يوم الا ويخاصمه معه
واحد ويرفع الامر الى القاضي فلما اشتبك عليه الامر ولم يبق عنده شيء قال له بعض اصدقائه
ان لك في الانكار لسعة فصر منكرا تتخلص فيما يدعى له فلما كان من غد الخصم معه حجة ورفعه الى
القاضي واراه خطه الذي كتبه وخاتمه الذي ختمه فقال القاضي الخط خطك والختم ختمك
ام لا فقال نعم الخط خطي والختم ختمي وان له علي الذي يدعيه فقال القاضي فلم لا تؤديه قال انا
منكر مطايبة كان ابن الجوزي يعظ على المنبر فقام اليه بعض الحاضرين وقال له يا شيخ
ما تقول في امرأة بها داء الابنة فانشد في الفور في جوابه يقولون ليلى بالعراق مريضة
فيا ليتني كنت الطبيب المداويا حكاية حكي بشر بن المفضل قال خرجنا حجاجا فمررنا بحي
فوصف لنا ان فيه امرأة تعالج الملسوع وهي في الغاية من الجمال فاحببنا رؤيتها ولم
يمكن ذلك بدون وسيلة نتشبث بها فاتينا برفيق لنا واخذنا عودا وحككنا به رجله
حتى ادميناه فغفلنا وجئنا به الحي وقلنا ملسوع فخرجت المرأة كانها الشمس فنظرت الى
الجرح وقالت لم تلسعه حية وانما جرح بعود بال عليه لسعة الحية فاذا هبت الشمس

يموت

بموت هذا الرجل وانا لا اقدر على علاج هذا فلما ارتفعت الشمس الا وهو ميت
فتعجبنا منها **وفي بعض الكتب** انه جاء رجلان الى امير المؤمنين ع وكان مع احدهما
خمسة ارغفة ومع الآخر ثلثة فجلسا ياكلان فجائهما ثالث فشاركهما فلما فرغوا رمى لهما
ثمانية دراهم فطلب صاحب الاكثر خمسة فابى صاحب الاقل فتخاصما اليه ع فقال لصاحب الاقل
قد انصفك فقال يا امير المؤمنين حقي اكثر من ذلك وانا اريد من الحق فقال ع اذا كان كذلك
فخذ درهما واعط الباقي اقول والسبب في ذلك ان الارغفة كانت ثمانية والاشخاص
ثلثة فاكل كل منهما ثلثه وهو رغيفان وثلثا رغيف فاكل صاحب الثلثة رغيفين
وثلثي رغيف فبقي رغيفان وثلث فاكله الثالث فالثالث ايضا اكل رغيفين وثلثين
وهو ثمانية اثلاث ثلث واحد من صاحب الثلثة وسبعة اثلاث من صاحب الخمسة
فيكون نصيب الاول درهما ونصيب الثاني سبعة دراهم **والوقايع** التي جرت
بين الحسن الصباح والوزير السعيد نظام الملك ان السلطان ملكشاه امر بنقل بعض
الرخام من حلب الى اصفهان فاكترى بعض اهل سوق العسكر لحمل خمسمائة رطل من الرخام
المذكور جمالا من رجلين من العرب كان لاحدهما ستة جمال وللآخر اربعة وكان لكل منهما
ايضا خمسمائة رطل فوضعوا ذلك على جمالهم العشرة ولما وصلوا اصفهان امر السلطان
للرجلين بالف دينار وقسمها الوزير نظام الملك بينهما فاعطى صاحب الستة ستمائة دينار وصاحب
الاربعة اربعمائة فاعترض الحسن في حضرة السلطان وقال قد صرفت مال السلطان في غير
مستحقه ومنعت المستحق من ماله فانك قد ظلمت في هذه القسمة على صاحب الجمال
الستة لان حقه من الالف دينار وحق صاحب الاربعة مائتا دينار ثم قرر ذلك بوجه
معقد ملغز فقال السلطان قل شيئا افهمه فقال الجمال عشرة والاحمال الف وخمسمائة

فاكل الثالث من ارغفته ثلث رغيف واكل صاحب الاكثر ايضا رغيفين وثلثي رغيف

ثمانمائة دينار

رطل فثلثة اخماس الاحمال حملت على الجمال الستة وهي تسعمائة رطل وخمسمائة رطل منها

لصاحبها واربعمائة للسلطان وخمساها حملت على الاربعة وهي ستمائة رطل لصاحبها الجمال

خمسمائة رطل وللسلطان مائة رطل فحمل صاحب الاربعة خمس مائة رطلا فيستوي خمس الالف

وحمل صاحب الستة اربعة اخماس الالف معمّا باسم مسعود اي فاصرار ادراك تو تعبير

بيان روشن بتو نور ديدهٔ عالمها خورشيد سرنهاده بكل دل باز د هركاه

كه عشقت او رد سر بميان مراد از سر خورشيد شين شمس است مراد از دل كل راء

و دو است مراد از سر عشق ع است تنها واضح است معمّا باسم جنيد ان سركه بدلبري

ببرد از من دل ازجور رخش ديد بپراهن دل خواهي كه نام او نشاني يابي جان

برهم دست نهادان بركن دل مراد از دست يد است چون جان را برسرانهي ودل

جان را كه الف است بركني جنيد شود حكاية قال بعضهم رايت اعرابيا كان يعشق

امراة من العرب كان مغرما بها فخرجت المراة الى الصحراء لتبول فبالت واقتفى الاعرابي

اثرها وقال لا اروي انا انظر اليه فذهب الى مكان بالت فيه المراة فوضع حشفته في بولها

وخاطب قضيبه قال يا مشوم ان فاتك اللحم فاشرب المرق حكاية كو بنده موري حضرت

سليمان را با جميع لشكر وعدهٔ مهماني خواست وكفت وعده كاه كنار فلان دريا است

بعد از امدن سليمان وجمع شدن لشكر بركنار دريا مور حاضر شد وپاي ملخي با خود

داشت در دريا انداخت وعرض كرد بسليمان كه ان فاتك اللحم فلم يفتك المرق يعني بخوريد

اب اين دريا را اكر كوشت نيست اب كوشت هست مثل كثيرا ما يمثل بقولهم رجع

بخفي حنين للخائب الخاسر واختلف في حنين فقيل حنين كان رجلا مدعيا انه جاء عبد المطلب

وعليه خفان فقال يا عم اني من ولد هاشم فامعن النظر فيه فقال وعظام هاشم ما ارى

فيه شمائل

فقيل شمائل هاشم فارجع فرجع جانيا بخفيه وقال بعضهم كان رجل مغنيا فدعاه قوم
من اهل الكوفة ليطربهم في نزهة فخرجوا به الى الصحراء فضربوه وسلبوا ثيابه وتركوا
عليه خفيه لا غير فلما رجع الى زوجته وكانت منتظرة لرجوعه على عادته بما يفضل عن
اطعمة اهل النزهة ورأته على تلك الحالة فقالت لكل من سألها عنه رجع حنين بخفيه وقيل
انه كان رجل اسكافيا فساوم اعرابي بخفين وماكسه حتى اضجره فلما ارتحل الاعرابي اخذ
حنين احد الخفين ووضعه على الطريق ثم مشى والقى الآخر في موضع آخر على الطريق واكمن له فلما
مر الاعرابي بالخف قال ما اشبه هذا بخف حنين ولو كان معه الآخر لاخذته فلما انتهى الى
الآخر ندم على ترك الاول واناخ راحلته بما عليها فركبها ومضى بها فلما رجع الاعرابي الى قومه
بالخفين فسألوه عن حاله فقال جئت بخفي حنين وقيل حنين كان لصا فسرق خفين فاخذ
وصلب فجائت امه وعليه خفان فانتزعهما ورجعت فقيل رجعت بخفي حنين اي رضيت
منه بذلك . قد تكثرت التعبير في القسم بقولهم ايم الله ولا يخفى انه مختص بالقسم كلمة
واستعماله في كلام البلغاء شايع وهو مخفف ايمن اسم لا حرف جر خلافا للزجاج والرماني
وهو مفرد مشتق من اليمن وهمزته للوصل لا جمع يمين وهمزته للقطع للكوفيين واحتجوا خلافا
على ما زعموا بان هذا الوزن مختص بالجمع كافلس واكلب ويرده جواز كسر همزته وفتح ميمه
ولا يجوز ذلك في الجمع من نحو افلس واكلب وقول نصيب فقال فريق القوم لما نشدتهم
نعم وفريق ليمن الله ما ندري فحذف الفها في الدرج كذا قيل وللكوفيين ان يقولوا انه
لكثرة الاستعمال ويلزمه الرفع بالابتداء وحذف الخبر واضافته الى اسم الله سبحانه خلافا لابن
درستويه في اجازة جره بحرف القسم واجاز ابن مالك اضافته الى الكعبة وكاف الضمير في
الذي يراد به الله سبحانه نحو ايم الذي نفس محمد بيده واجاز بعضهم اضافته الى غير ذلك

[illegible]

راشد

وانشد وامنوا ايم ابيهم لبئس لعمرا عتذروا وجوز ابن عصفور كونه خبرا والمحذوف مبتدأ

اى قسمى ايم الله والاول اولى بناء على ما تقرر عندهم ان الامر اذا دار بين كون المحذوف اولا

وثانيا فكونه ثانيا اولى وذكر شارح مغنى اللبيب فيه اثنتى عشرة لغة ايمن بفتح الهمزة

وفتح الميم وضمها او بكسر الهمزة وضم الميم وايمن بفتح الهمزة وبكسرها مع ضم الميم ومن بضم

الميم وفتحها وكسرها وضم النون فى الاحوال الثلث وم بالضم والفتح والكسر وزاد ابو

حيان فى الارتشاف ثمان لغات اخر ايمن بكسر الهمزة وفتح الميم وايم بكسرها وهم بكسر الهاء

والميم وام بكسر الهمزة والميم وام بكسر الهمزة وفتح الميم وام بعكس ذلك وام بفتحهما وام بفتح

الهمزة وضم الميم **فائدة** قد تكثر فى كلماتهم فلان احرز قصب السبق ومثله سباق الغايات

فى مضمار السبق وهذا كناية عن المتقدم والكمال واصل ذلك انهم كانوا يغرزون قصبا

فيتسابقون اليه فمن اخذه اولا فقالوا احرز قصب السبق وحازه وكان له ولمن له السبق

والفضل والتقدم والمضمار الميدان **فائدة** كثيرا ما يمثل بقولهم وتفرقوا ايدى سبا

هذا مثل يضرب فى تفرق المجتمعين ويقال تفرقوا ايدى سبا وايادى سبا اى تفرقوا مثل

اولاد سبا وسبا فى الاصل بهمزة غير ممدودة اسم رجل هو ابو عامة من قبائل اليمن

هو سبا بن يشجب بالشين المعجمة والجيم ابن يعرب بالعين المهملة والراء ابن قحطان وليس

لانهم في اسم قبيلة كما اول فى قوله تعالى لقد كان لسبا والايدى كناية عن الابناء التقوى والبطش

بهم بمنزلة الايدى ضرب بهم المثل حين تفرقوا ارسل عليهم سيل العرم المحيط بهما الوادى او الجراد

او المطر الشديد ولا يتعين نصبهما على الحالية بحذف المضاف بل يجوز ذلك وان يكون

نصبهما على المصدر اى تفرقوا تفرق ايادى سبا وسكن همزة سبا ثم قلبت الفا وا

سكنت الياء فيهما مع انهما منصوبان لثقلهما بالتركيب فى الاعلال كما فى معديكرب

مثل

مثل يقال فلان ألأم من مادر وهو رجل من هلال بن عامر بن صعصعة وقيل سمي
مادرا لأنه سقى إبله من ماء حوض فلما فرغ الإبل من شرب الماء بقي في أسفل الحوض
ماء قليل فسلح فيه ومدر الحوض به أي طين الحوض بعذرته بخلا من أن يسقى أحد من ذلك
الحوض فذهب ذلك مثلا وضرب به المثل في اللئامة **مثل** كل الصيد في جوف الفراء
الفراء الحمار الوحشي أصله أن قوما خرجوا إلى الصيد فصاد أحدهم ظبيا والآخر أرنبا والآخر
فرا فقال لأصحابه كل الصيد في جوف الفراء أي جميع ما صدتموه يسير في جنب ما صدته **شعر**
طويت لإحراز الفنون وكسبها ورداء شبابي والجنون فنون فلما تعاطيت الفنون و
خضتها تبين لي أن الفنون جنون **شعر** ينسب إلى أمير المؤمنين رضه أرى حمرا ترعى و
تعلف ما تهوى وأسدا جياعا تظمأ الدهر ما تروى وأشراف قوم ما ينالون
قوتهم وقوما لئاما تأكل المن والسلوى قضاء لخلاق الخلائق سابق وليس على رد
القضاء أحد يقوى ومن عرف الدهر الخؤون وصرفه تصبر للبلوى ولم يظهر الشكوى
شعر إذا قل مال المرء قل صديقه وضاقت عليه أرضه وسماؤه وأصبح لا يدري وإن كان
حازما أقدامه خير له أم وراؤه وإن مات لم يشفق عليه خليله وإن عاش لم يسرر صديقا
بقاؤه ولا الموت خير لامرئ ذي خصاصة من العيش في ذل يدوم عناؤه **شعر**
لقد طفت في تلك المعالم كلها وسيرت طرفي بين تلك المعالم فلم أر إلا واضعا
كف حائر على ذقن أو قارعا سن نادم تنكر لي دهري ولم يدر أنني صبور
وأحداث الزمان تهون وبات يريني الخطب كيف اعتداؤه وبت أريه الصبر كيف
يكون **شعر** ثمانية يلقى الفتى في زمانه وكل امرئ لا بد يلقى الثمانية سرور وهم و
اجتماع وفرقة وعسر ويسر ثم سقم وعافية **شعر** ما للمعيل وللمعالي إنما يسعى و

بكبها الوجد الفادح فالشمس يجنادل الشام زهرة وابو بنات النعش يهار اكبر صبا
شعر فبعد فراقه نحن قلبي الهم حين فصل فارقتها كاتب وماكان قلبي
بفراقهم ولكن حكم الله لاشك غالب شعر للحكيم مؤمن الجرانوي احبتنا ان البقا
لفتان فهل حيلة للتقرب منكم فحلنا اني كل آن للنائبات نوائب وفي كل حين للنعهاد
يا قوم اهوال خليلي قد طال المقام على الاذى وحال على الحال الاحوال يمر زماني بالاماني
وينقضي على غيرها ابقى ربيع وشوال شعر يا اجلا يخوا وطاني وساكنها قل
للديار سقاك الرائح الغادي وقل لاظعانهم حيث من ظعن وقل لواديهم حيث
من وادي شعر اني سليمان يوم العيد نملة بنصف جلجل او كان فيها ولا
تلام عليها اي هديته ان الهدايا على قدر مهديها شعر للحكيم مؤمن المذكور
هو الهوى بعض داء فارواني ومر في ذكر عينا فاعياني وفارق النوم اجفانا فارقني
ويهيج الشوق احزانا فاحزاني وزادني طيف من اهوى فعارضني طلق المحيا فحياني
فاحياني فقال قل كيف حال القلب قلت له دعني وسل عنه جاري دمع اجفاني
فقال ما بك صفر الخد منذرف الدموع قلت جفاني من اهوى وفارقني لقد طال ليلي يا
ليلى بذكراك فحاشاك ان تنجلي يا ليل حاشاك هل تذكرين وصالا في حدائق قد حكت
نسائمها من طيب رياك سقا ايام عيش قد مضى واتى ليل الفراق لتعذيبي واهلاكي
اهاله ليس على ذا الزمان فمذ هجرت عني سرى نومي بمسراك فكم اذاب الجوى قلبي وسال
من العينين من ذكري وشغف ثناياك وكم نثرت لآلي الدمع حين سنا في الطيف وجهك
اعزازا للقياك وكم رايتك في نومي فمذ فتحت عيني اغمضها شوقا لمرآك استغفر الله
هل طيف بغير كرى تخيل الفكر شيئا من محياك اخطأت هل لك من شبه يكون لو

ذهنا

وهنا فني على الخاطي باعفاك   بل قد رأيتك يا عيني بغير كرى   يا مهجتي في فؤادي
ظل مثواك   استغفر الله ما قلبي لدي فمذ   بعدت عنك ثوى قلبي بمغناك بل
حيث ما زلت عن عيني رأيتك بالانسانة العين فيها ابعد مسراك   ان لم اراك ففي قلبي
هواك وان رحلت عني فاني لست انساك   روحي فداك وان اضنيت جثماني فهل
ترى يرى قلبا فيه مثواك **محاضرة** حكي ان ابا الحسين الجزار اتى الى باب ابن الزبير فمنعه
ان يدخل عليه فكتب هذا البيت في رقعة وارسل اليه   الناس قد دخلوا كالاير كلهم   وبقيت
مثل الخصى ملقى على الباب   فلما وصلت اليه امر بعض الخدام ان يقف وينادي عليك على الباب
بالدخول يا خصي فدخل هو ويقول هذا دليل على الكثرة **حكاية** حكي ان قنبري كان
شديد البخل نزل خارج اليمن وكان يوما شديد الحر فوفد عليه سائل فقال كلمة من اين
قال خرجت من اهلي بغير زاد قال ما ضمنت قراك قال فقصدتك من بعيد قال واياك
من قريب قال انا ابن ابي حاتم المنقري قال انصرف فكن ابن اي طائي شئت قال افتاذن لي
بالدخول قال نعم الى عيالك قال انما اردت الدخول في قبتك لو اسعة قال وراءك اوسع
قال ما اسمك قال الخذ ولا تعطي قال ما احببت ان يكون لك اسمان قال انا احبر قال من
اين جئت قال من العدم الى الوجود قال من اين خرجت قال من بطن امي قال اين تريد قال
مكانا لا اراك قال على م انت قال على الارض قال ففيم انت قال في ثيابي قال ابن كم انت
قال ابن رجل واحد قال عنيت ما سنك قال عظم قال اتفرض قال بعرض الفار قال انشد
قال تنشد الضالة قال فتسمع قال اتسمع الفتنة قال القي عليك بيتا قال القه على نفسك
قال فتسجع قال السجع للحمامة قال انا سائل عليك قال انا مناع بخيل قال بل انت كجمل قال
وانت كالبعوضة قال انت كريم قال انت كالذئب قال وانت كبير قال وانت كالبالوعة

قال انت الشجاع قال الشجاع الحية قال انت الغيث قال الغيث الموت قال اضرتني الشمس
قال الساعة بابيك لغني قال الارض احرقت قدمي قال ان شاء الله يبرد عليها قال من علي
بنعلك قال من انت علي باهلك قال اعطني خفين قال ارجع بخفي حنين قال اعطني
دينارا او درهما قال بل لتنصف لاحدهما قال الحق قال لاجل ذلك ما اعطيتك قال لا تحكم
علي قال بعد الموت قال اما السائل فلا تنهر قال واما بنعمة ربك فحدث قال انت من
الكرام قال انت من اللئام قال اعطني في الدنيا قال اعطيتك في الآخرة قال ما اريد ان
اريك في الآخرة قال لا يمنعني رب الحرم قال ما منعك من جواب الكلام قال الذي على عينيك
حياء قال نعم الحياء في الشتاء قال ما ترحم انك قاعد وانا قائم قال القاعد املك قال اقعدني
ساعة قال لا تقعدني ساعتين قال ضع على كفي شيئا قال في كفك ابرى قال ضعه فيها هو
ايضا حسن قال هو صحيح اهلك ارجع وخذه قال ما رأيت اثم منك قال انظر في المرآة
قال ما في الدنيا اشأم منك قال نسيت نفسك قال خاب سعاك قال خاطبت نفسك
قال قتلك الله قال ان اعطيتك جنة قال عذبك الله قال ان اعطيتك درهما قال لعنه
قال واي مصيبة صب الله عليك قال ان اعطيتك دينارا قال ابتلاك الله بمصيبة ادهى منك قال لا اراني
الله مثلك قال ان شاء الله بعد عمى عينيك قال بل اعمى الله عينيك قال حتى لا ارى
وجهك قال خرب الله دارك قال ان دخلتها قال سبحان الله قال قبل كونك قبلك فهل لي
عندك شيء قال نعم عصا ادق بها راسك واخلص منك فعمد الى عصا كانت على باب
الخيمة فانهزم السائل وهو يتبعه بها بتاتا لطيفة حكي ان فتى من اشراف التتار
كان يهوى فتاة اسمها صدقة فاتفق ان واعدته ليلة ولم تات فخرج الى دارها فقيل
انها في الطبقة العلانية مع جماعة فاسرع نحوها واراد ان يدخل عليهم فمنعه الحاجب فوقف

تحتها

محتها وانشد بصوت عال بسمعه اهل الطبقة شعر يا اهل هذه الطبقة هل عندكم من شفقة
لسائل قد جاءكم يطلب منكم صدقة فاستشرف بعض الجماعة واجابه يا من يروم الشفقة
بمهجة محترقة جدلك يا هذا الفتى حرم عليك الصدقة شعر للوزير يا من تعتب
به شمول ما الطف هذه الشمائل نشوان يهزه دلال كالغصن مع النسيم مائل لا
يمكنه الكلام لكن قد ضمن طرفه رسائل ما الطيب قتناؤه ويني واللاه اذل غائب
غافل عشق ومسرة وسكر والعقل بعض ذلك زائل البدر يلوح في قناع و
الغصن يميل في غلائل والورد على الخد ورخص والنرجس في الجفون ذابل و
العيش كما احب صاف والانس بما احب كامل مولاي يحق لي بان عن شلك في
الهوى قائل في حبك قد بذلت روحي ان كنت لما بذلت قابل لي عندك حاجة
فقل لي هل انت اذا سالت باذل ذا العام مضى وليت شعري هل يحصل لي
رضاك قابل ها عبدك واقف ذليل بالباب بكف سائل من وصلك
بالقليل يرضى والطل من الحبيب وابل حكاية اشتكت امراة عن زوجها الى
القاضي وطلبت الفرقة وادعت انه يبول في الفراش كل ليلة فقال للرجل ما تستحي
فقال لا تعجل الي اقص عليك قصتي اني اري في منامي كاني في جزيرة في البحر وفيها قصر عالي
وفوق القصر منارة عالية وفوق المنارة جمل وانا على ظهره نزلت الجمل والجمل عطشان
بطاطا راسه ليشرب من البحر فلما اري ذلك ابول من شدة الخوف فلما سمع القاضي
قصته بال في ثيابه فقال يا هذه اخذني البول من هول حديثه فكيف من راى فاعذره
شعر للحكيم مؤمن علا الهلال على تلال فضا منه فضا مهمه فقيل نور نعلمه
نور وقيل نجم فقلت مه مه شعر رايت ظبيا على كثيب كانه البدر اذ تلالا

نقلت ما اسهل فقال لولو فقلت لِمَ فقال لالا حکایة حکی ان ابن الجصاص
رکب یوما مع الوزیر ابن الفرات وکان الوزیر یتضحک ویستهزء بالجصاص کثیرا وکان
فی موکب عظیم ومع الجصاص تفاحة بیده فاراد ان یعطیها الوزیر ویبصق فی الدجلة
فغلط وبصق فی وجه الوزیر ورمی التفاحة فی الدجلة حکایة نقل است که میرزا
وحید که از جملهٔ مشاهیر شعرا و وزیر معتمد پادشاه بود صاحب دولت بسیار بود ثروت و
و اولاد بسیار خدا باو عطا فرموده بود و نظر بقرب و بسلطان در نظر مردم مهاب و معزز
بود و همیشه نسبت بقرآن بخلاف ادب گفتگو می نمود و بر آیات بحث و اعتراض میکرد
روزی در مجمع عام که جمعی از علماء و فضلاء و طلبه نیز حاضر بودند گفت که خدا در قرآن
میفرماید ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین و من که یکی از رطب و یابس هستم و حال آنکه
ذکر من مطلقا در قرآن نشده و هیچ یک از حضار در جواب او سخنی نتوانستند گفت یکی از
فقرای طلبه در صف نعال نشسته بود گفت میرزا چرا ذکر شما در قرآن نشده و حال آنکه
چند آیه در خصوص شما نازل شده هرگاه مرخص فرمائید بخوانم گفت بخوان گفت
اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ذرنی ومن خلقت وحیدا وجعلت له مالا ممدودا وبنین
شهودا ومهدت له تمهیدا ثم یطمع ان ازید کلا انه کان لآیاتنا عنیدا سارهقه صعودا
انه فکر وقدر فقتل کیف قدر ثم قتل کیف قدر ثم نظر ثم عبس وبسر ثم ادبر واستکبر
فقال ان هذا الا قول البشر ساصلیه سقر وما ادریک ما سقر لا تبقی ولا تذر لواحة
للبشر علیها تسعة عشر که بمجرد شنیدن این آیات لرزه بر اندام میرزا وحید افتاد و رنگ
او زرد شده و تب شدیدی عارض شد و بعد از سه روز وفات یافت وحشی گوید
شد وقت آن دیگر که من ترک شکیبائی کنم ناموس را یکسو نهم بنیاد رسوائی کنم

وقت

وقت غنیمت شمار و دمی چو فرصت نماند ناله که را داشت سود آه کی آمد بکار
لاادری ای اهل شوق وقت گل بهار دیدن است دست از ابروی که بهار کمی بود
ثنائی قطع امید من کند دم بدم از وصال خود تا نکنم دل حزین شاد با انتظار
هم هاتفی ای مردگان زخاک یکی سر بدر کنید بر حال زنده بتر از خود نظر کنید
شرف حزنی این عشق است نی افسانه چند شکوه چیست لب ببند آنکو بریدن زبان
جگر زبان نیست حزنی بغم شاد شوی میدانم غم دل با تو از ان میگویم
کلخنی چون دل بشکوه لب بگشاید بگو که من شرمنده از کدام وفای تو
سازمش صبری عالمی کشته شد چشم تو از ان همان صد قیامت شد حسن
تو در آغاز همان وله شبها تو خفته من بدعا کز تو دور باد اه کسانکه بهر تو دود
خون نشسته اند وحشی طی زمان کن ای فلک وعدهٔ وصل یار را یار از این میان
ببر این شب انتظار را سهائی شفائی اه بی تابانه زود است که محمل تا در دروازه در رفته است
حالتی دلم از سینه تنگ است خدایا برهان هر کجا در قفسی مرغ گرفتاری هست
دانش وعدهٔ هم صحبتان رفته است و نخستین است دیر میاید قیامت کشته تنهائی
را مانی شب عیش شاد کامی بگذشت روز ها شد چه شبی تو ای شب غم که
ترا سحر نباشد وحیدی توئی و قوت یکناله دیگر درد دی نعوذ بالله اگر در دلش
اثر نکند وله فریاد که طائر فرخنده که دیدم صیاد مرغان دیگر بسته بوش داشت
وله دعاهای سحر گوینده میدارد اثر آمری اثر میدارد اما کی شب عاشق سحر دارد
لاادری همه بضاعت خود عرض میکنند اینجا قبول حضرت او تا کدام خواهد بود
نوعیه حکی انه سلم الباس لعدل علی قوم من العامة فلم یردوا فقال لعلکم تظنون

نعم ما قال الشارح [illegible]

ما قيل من أن رفض والله من بغض واحدا من أبي بكر وعمر وعثمان وعلي فهو كافر فسروا بذلك
واعتذروا إليه **توبة** حكي أنه رفع غلامان سكرانان أخذا بالليل إلى بعض الولاة
فاستحسن صورتهما وسئل عن نسبهما وحسبهما فقال أحدهما أنا ابن من دانت الرقاب له
ما بين مخزومها وهاشمها تأتيه طوعا إليه خاضعة يأخذ من مالها ومن دمها
وقال الآخر أنا ابن الذي لا ينزل الدهر قدره وإن نزلت يوما فسوف تعود ترى الناس أفواجا
إلى ضوء ناره فمنهم قيام حولها وقعود فلما سمع الوالي منهما ذلك عظمهما واعتذر
إليهما وخلى سبيلهما ثم فتش عن أحوالهما بعد ذهابهما فقيل هما ابنا حجام وطباخ فتعجب
الوالي من حسن كلامهما وخجل من غفلة نفسه **حكاية** أهدى فتى إلى معين الدين بن
صغر من أهل حلب كان فتى كاملا ميلا لا يذكر أحدا بخير ولا يتوسط لأحد بخير ونقش عليه
بالسكين هذين البيتين يا ابن صغر قد أتتك هديتي فأنعم فديتك محسنا بقبولها
ولا هل ببيتك ثم عندك مثلها في حجمها وبعرضها وبطولها **حكاية** يروى أنه عاد
بعضهم نحويا كان مريضا فقال ما الذي تشكوه قال حمة جاسية نارها حامية ربما سيل دامية
منها الأعضاء واهية فقال لا شفاك الله بعافية يا ليتها كانت القاضية **وأيضا حكاية**
حكي أنه جاء نحوي ليعود مريضا فطرق بابه فخرج ولده فقال كيف حال أبيك فقال
يا عم ورمت قدميه فقال لا تلحن وقل قدماه ثم ماذا قال وصل الورم إلى ركبتاه فقال
لا تلحن وقل ركبتيه ثم ماذا قال دخل الله لقد متين والركبتين على بطن عيالك وعيال
سيبويه ونفطويه وحشويه **وأيضا** حكي أن نحويا قال لبعضهم ما فعل أبوك بحماره فقال
يا عم قال لم قلت بحماره قال بما جر ذكرته لباء قال فلم يا أول بجر وبائي لم تجر شعر فيه

تعقيد

تعقيد سألوني عن اسم من است لنبي عهد تصلى بها وذاك منا قلت يا قومي اسمها
اسم نجم تحت ما فوق تحت شمس الشما أقول واراد اسمها زهرة كما لا يخفى **وأيضا** واعدني
بوصلها ذات حسن ملكت مهجتي بوجه نفيس قلت قولي متى الوصال فقالت بعد ما
قبل بعد يوم الخميس أقول واراد يوم الجمعة **وأيضا** قالت الشمس صادقة أي برج وهي
في منزل الرقيب يجوز قلت قد حلت لغز الترجا قبل ما بعد بعد ما قبل ثور أقول
اراد برج الثور **شعر مشكل** للحكيم مؤمن الجزائري ينفع المرء علمه ابدا دون مالا يزال
يجمعه ان من لا يكون ذا سعة لا يكون الكمال ينفعه وجه الاشكال ان في البيتين
تناقضا كما لا يخفى ودفعه ان قوله لا يكون ثانيا تأكيد لفظي لقوله لا يكون اولا و
ليس يفيد معنى ثانيا **المؤلفه** اي آنكه مقيم كوي ياري اين شكر چرا نميكذاري
چون بخت بكام تو است گاهي ياد از من وحشت مزاري اي دل كه بقيد عشق
بندي با محنت عشق در چه كاري اي غم تو ز دل خدا را كز دوست همين تو
يادگاري اي دوست كه نيست حاصل من از دوستي تو غير خاري اميد صفائي
از تو باز است كو را ز سگان خود شماري **تبصرة** اعلم ان الانسان مسافر ومنازله
ستة وقد قطع منها ثلثة وبقي ثلثة فالتي قطعها اولها كتم العدم الى صلب الاب وترائب الام
كما قال تع يخرج من بين الصلب والترائب وثانيها رحم الام قال سبحانه هو الذي يصوركم في
الارحام كيف يشاء وثالثها من الرحم الى فضاء الدنيا قال عز من قائل وحمله وفصاله ثلثون
شهرا واما المنازل الثلث التي لم يقطعها فاولها القبر قال عم القبر اول منازل الآخرة وآخر
منزل من منازل الدنيا وثانيها فضاء المحشر قال سبحانه وعرضوا على ربك صفا وثالثها
الجنة او النار قال تع شأنه فريق في الجنة وفريق في السعير ونحن الان في قطع مرحلة الثالثة

الرابع وهو اصعب المنازل واكثرها مشقة واشدها خوفا احاط فيها الشوارع والاطراف
اللصوص وقطاع الطريق ويفر فيها الرفيق الشفيق ومدة قطع هذه المرحلة مدة عمرنا فايامنا
فراسخ وساعاتنا اميال وانفاسنا خطوات فكم من شخص بقي له فراسخ ولاخر بقي له اميال
ولاخر بقي له خطوات نعوذ بالله من الموت على غير عدة **فائدة** كان تلامذة افلاطون ثلث
فرق وهم الاشراقيون والرواقيون والمشاؤن فالاشراقيون هم الذين جردوا عقولهم عن
النقوش الكونية فاشرقت عليهم انوار الحكمة من لوح النفس الافلاطونية من غير توسط
العبارات وتخلل الاشارات والرواقيون هم الذين كانوا يجلسون في رواق بيته ويقتبسون
الحكمة في تلك الحالة وكان ارسطو من هؤلاء وربما يقال ان المشائين هم الذين كانوا
يمشون في ركاب ارسطو لا في ركاب افلاطون لغز منظوم للحكيم مؤمن ما اسم عدا
مثلث الحروف تجده معدودا من الظروف ماض وان صحفته فامر مضارع ان ضم منه
الصدر مقلوب وليه عند من عقل حرف يكف غيره عن العمل وثلثاه حرف تعريف
على لغة لغة حمير كذا بعض روى واولاه حرف استفهام والعكس لا يخل بالنظام و
ثلثه الاول مثل ذلك وعكس ثلثه من الهوالك وقلب اخريه ان تكررا تجده
ماكولا فكن مستحضرا وقلب وليه ما تشربه وان تاملت فلا تعربه وطرفا اخره
عضو ابدا في الضحك وهو لا يحس بالردى مجزج ثلثاه من المعادن وكله جزء من المحاسن
وما سوى اخره اسم لمن تعظمه في كل مذهب حسن وعشر ثلثه كفا الشيء في العد
فافهم ذلك يا هذا الفتى لغز للشيخ ابن الفارض ما اسم طير شطره بلدة في الشرق
من تصحيفها مشرق وما بقي تصحيف مقلوبه مضاعف قوما من المغرب جواب
للحكيم مؤمن الجزائري ذا الاسم طير شطره بلدة اخرى بروي بينها مشرق وما سوى اخره

وفي عبارات غيره قلنا وبعدهم الذين كانوا يمشون خلف ركابه ويتلقون منه فوائد الحكمة ٤

صابر

سائر ليلاً من الشرق الى المغرب ووسطاه صحفة مرة فاقعة من لسعة العقرب وما بقي
تصحيف مقلوبه قد اعجز الفيل عن المآرب وما سوى ولد عصوان للآدم في المآكل
والمشرب لغز للشيخ البهائي الا يا اخي سم بلدة لي بها من احب في من اطلب تشد الرحال
الى نحوها وفيها الكل في مآرب اذا ما قلبت حروف اسمها وجدت اسم شيء به يضرب
ومن عجب انه مفرد وجمع لشيء به يشرب وثلثاه ربع لثلثه ويظهر هذا لمن تأملا
بحسب جوابه للحكيم مؤمن ايا ملغزي في اسم بلدة لزائرها الذنب لا يكتب
مصحف مقلوبه واجب على من يحج وقد يندب وانت اذا ما تأملته تراه اسم طير وذا
معجب وان فات من ثلثه سبعه وجدت اسم شيء به يطرب وثلثاه ما صدرت رتبة
به وهي ما عنك لا يعزب لغز للشيخ البهائي وبلدة مهملة الاحرف وثلثها من سور
المصحف وما سوى اجزه سورة من سور القرآن لا يختفي وثلثاه ان يبله الفتى
من شغفة المحبوب يوماً شفي وان تشدد وسطها تلقها مأكولة فافكر بها واعرف
جوابه للحكيم مؤمن يا ايها السائل عن بلدة ترسم في اوائل المصحف الفرد في اسم
صدره اول الحروف لا بل سادس الاحرف لو فات من اجزه واحد لن يبد فيه خمسه
فاعرف ووفق ثانيه لما بعده في العد من وجهين لا يختفي بصدره امتاز جمار
عن بحيرة فافهم سره وانصف ويجزه ميز عن بلدة كبشاً وذا ليس بامر خفي ونصف
حرف منه او ثلث ذا الحرف عن الثالث ان تحذف ضم بالاول كان اسمي من مصحف
على المصحف وثلث ثانيه اذا ان بدي ثالثه فاجمع هذه الاحرف تلق الذي قد عبروا
اهلها به تفكر ساعة يعرف لغز للشيخ البهائي ولست ابوح باسم المحبوب ما ولكن
ملغزا خوف الاعادي فتصحيف اسمه في وجنته وقلبه ايضا في فؤادي جوابه للحكيم

مؤمن لعمد الغزنا الغازالطيفا دقيقا دونه حلها لقطا فبالله من لغز عريض

بها الافكار مشرقة الهوادي فكم خطر الوقاد على البلاد واملقى كثيراعن وسادى وكم اسعى

لذاك جواد فكرى يجول من التلال الى الوهاد الى ان قادنى نظرى اليه ونلت

بفهم اقصى مرادى فدونك مثل قولك ادمشق الحديد السود بالبيض الحداد

فتصحيف يرى فيه شئ بحل بنيله ما فى الفؤاد ومنه يحل ما فى وجنتيه وفيه

هلاك ارباب القسا واصل الاسم جمع فى لسانى وعينى والحواجب والهوادى

باخره ومنه جزء عضو به الاحساس عن بعض البلاد ترى حرفين منه اسما لشخص له صفة

المحبة والوداد مصحف بعضه جزء الاراضى وبعض منه فى السبع الشداد وتصحيف

الذى فيه الصلاة منها نقصنا عنه من عنان دياد يصير جميع احرف ذاك الاسم

حرفا واحدا فافهم مرادى لغز مشوش للحكيم مؤمن اخبرونى ايها الاخوان عن اسم اسمها

الاعداد ثنائى الاحاد اوله نصف سطره وسطه مضعف اخره طرفاه فعل ماض مركب

من حرفين واخراه ما يتحقق بين الاخوين ولاه من المعدنيات وما سواهما من النباتات

طرف ثانيه من الاعضاء الظاهرة بعض الاحيا وطرفا اخره لبعض من الاعضاء الباطنة لكل

حيوان لولا رابعه لتبدل الاعمى بالاصم ولولا اوله لو جد العلم والحلم والكرم لولا

خمسه لتبدل راس الانسان بالشجر ولما بين به بلدة من الحجر طرفا ثانيه لا يكون فى اول العمر

ولا فى اخره للانسان وبعض منه يتحقق بين الشهور والسنين ثانيه يبتدأ السؤال

وباوله يختم الكلام ويتم المقال والله اعلم بحقيقة الحال لغز للحكيم مؤمن اخبرنى

عن اسم سداسى الكلمات خماسى العشرات اخره ثلث اوله ومنقوطه اقل من مهمله واوله

مع ثانيه فعل امر للمخاطب ومع ثالثه من عقود الاعداد ومعهما امر للمخاطبة ومع رابعه

من المهملة

من المهلكات الشدائد ثانيه مع ثالثه من الظروف ومع رابعه وخامسه واخره من جملة
الحروف ظرفا اخره حرف عامل وثانيه مميز الفعل عن الفاعل لو سقط عجزه من صدره بقي
سدسه مع انه ثلثه وهذا من الغرائب ولو نقص منه مع انه سداسي حرف واحد بقي
حرف واحد وهذا من اعجب العجائب ان نقص سدسه من سدسه بقي سدسه وان زيد ثلثه
على ثلثه حصل ثلثه اولاه ما يجب رده على جميع المسلمين واخراه ما يتركب منه آخر زمان على راى
المتكلمين باوله يبتدئ السؤال وبثانيه يتم المقال وبرابعه يحصل المرام وينتهي الكلام
والسلام جوابه لبعضهم هو اسم يتركب منه اسما رجله في الارض وراسه في السماء وجزؤه
اسم سورة من سور القران وبانتقاص وليه يتم جميع اركان الايمان كله من الحروف النورانية
وثلث بعضه من الحروف الظلمانية اوله بالكمال معروف وخمس ثانيه بالتمام موصوف
سدساه من المطهرات ولولا خامسه لصار الانسان معدودا من النجاسات لو زيد
اوله على ثلث اجزائه حصل عدد ايام الاعوام ولو نقص سدساه من ثانيه بقي عدد
الشهر التمام وسطاه مهلك فرعون وهامان وثانيه منجي يونس ومعطيه من الامان
ثالثه ما وصف بالكمال في السور القرانية وعشر رابعه موصوف ايضا في العلوم الاعدادية
نصف ثالثه يساوي حروف كله في العدد وبضم النصف الباقي الى رابعه يحصل عدد الكواكب
التي وقع عليها الوصف ربع بعضه يساوي حد الزوايا ويثبت وله في اخر تسبيع المثلثة
وبضعف سدسيه يتم الجواب وينتهي الخطاب والله اعلم بحقائق الامور واوقف بما
تخفي الصدور شعر للحكيم مؤمن يا نسيم الصبا اذا جئت نادي جيرة بالحمى لهم في
فؤادي قل لهم قد هجرت عن طيبها قل لهم قد نسيت عهد الودادي يا نسيم منه رد
الصبا فبلغ سلامي واخبرنهم بلوعتي وغرامي وحنيني ودقتي عن فراق ذاب
جسمي

وله

جسمی فنا بلی عظامی واشتفی الی لقائم وجدی فی هوائم وحرقتی من ضرام الم

بطول لیلی بالسهاد الم ینبنی لهب الفؤاد ونغرقنی الم سیول دمعی الم

یعیبنی عین العدی ترانی میتا فی جسم حی وحبابر یحیی یوم التنادی وصبری کل حین

فی انتقاص ووجدی کل ان فی ازدیاد اذوب صبابة واطول بعدی ومالی الاه

صبری وافؤادی فکم خطر الوفاد علی البلاد فقلقنی هجر عن وسادی منی فرحی حتی لم

اصطیادی الا بادهر دع سبل العنا الا اشکو وقد اصبحت مالی سوی بال

من البلبال بالی ولجفن تکحل من سوید افؤاد ذاب من لهب عذال فنا

هذا السواد علی جفونی بکحل اه ما انا واکتحال الا اشکو ما انا قد جنانی نشداه

تمثلا لحالی ومانی الدهر الا ازداء حتی فؤادی فی غشاء من نبال فصرت

اذا اصابتنی سهام تکسرت النصال علی النصال فکف عن الاذی یا دهر انا

نبیل لا نبالی بالنبال وله عنی السلام علیکم یا معشر شوقی الی لقیاکم ما یکتم

عنی السلام علیکم یا ساکنی قلب الغریب لستها المغرم الا حبتی دعتموا قلبی اسیر

وجوی له بین الجوارح مضرم لا تحسبونی ذاهلا عن ذکرکم حتی اوسد فی التراب

واکتم شعر هزل بمنت فقام الاسیر بینهما ولم یزل منتصبا فوقهما یحسب الجاهل

مالم یعلما شبحا علی کرسیه معما معما باسم مسافر تا نام قلب یار اکم

شدم دل وفکر همه پرداختم مراد از نام عربی انست که اسم باشد قلب ان

منا است مراد از دل فکر کاف است مراد از پرداختن انداختن انست معما

باسم همام خوبان ستاره کان سپهر ملاحتند ماه است درمیان ایشان نکا

من مراد از ایشان عربی انستکه هم باشد چون لفظ ماه درمیان هم درآید همام

شود مطايبه فضلى بيكى از دوستان صاحب دانخود نامهء نوشت شخصى در پهلوى
او نشسته بود بگوشهء چشم نامه او را ميديد بروى دشوار آمد بنوشت اگر نه در پهلوى
من دزدى نزد من نشسته بود ترا همه اسرار خود بنوشتمى آنشخص گفت والله
كه نامه تو را مطالعه نكردم و نخواندم گفت اى نادان پس اين را كه ميگويى از كجا گوى

فائدة اذا اردت ان تعلم مقدار سطر من العدد تبدأ باليمين و تسقط المراتب ثلثا
ثلثا الى ان يبقى ثلثا او اثنان او واحدة و تقرأ ما بقى على انه فى الابتدا و تزيد على
مقروك لفظ الالف بعدد الثلاثات السابقة عليه ثم تقرأ المراتب الثلث السابقة
عليه كذلك و تزيد على مقروك لفظ الالف بعدد الثلاثات السابقة عليه و هكذا الى
ان ينتهى الى المراتب الثلث الاولى مثاله اذا اردنا ان نقرء هذا العدد ۷۶۵۴۳۲۱۰۰
۹۸ فبعد اسقاط المراتب الثلث يبقى ۹۸ فزدنا على ثمانية و تسعين لفظ الالف ثلث
مرات بعدد الثلاثات السابقة عليها ۷۶۵ فزدنا على سبعمائة و خمس و ستين لفظ الالف
مرتين و المراتب الثلث السابقة عليها ۴۳۲ فزدنا على اربعمائة و اثنين و ثلثين لفظ
الالف مرة و المراتب الثلث الاول مائة فالعدد المذكور ثمانية و تسعون الف الف
الف و سبعمائة و خمسة و ستون الف الف و اربعمائة و اثنان و ثلثون الفا و مائة

فائدة اذا اردنا وضع البيت على اساس يستخرج به كل حرف اضمره المخاطب من حروف
سورة بعينها او اية او قصيدة معينة او بيت مخصوص و حروف الهجا كلها استغنا
بالقلم و جمعنا حروف تلك السورة مثلا بعد حذف ما تكرر و يحتاج الى ذلك فى غير
الاخيرة و سمينا ذلك حاصلا و لنعد الهمزة و الالف فى هذا الباب احدا كما فى باب اللغات
و المعميات و امثالهما و اللام الف حرفا برأسها كما هو الاظهر و لنعتبر الحروف بصورتها

اذا اردت ان تعرف المسافة بين بلدين
انظر فان تفاوتا فى الطول و تفاوتا
فى العرض او بالعكس فخذ التفاوت من
من التفاوتين و ان تفاوتا فى الطول فقط او فى العرض فقط فخذ كلا
تفاوتا فيهما فربع ما بين الطولين و اضف
ما بين العرضين و ما بين فربع الى الحاصل
جذر المجموع فى اثنين و عشرين فان كان بين
عدد فرسخ بين البلدين فلو كان بين العرضين
الطولين اربع درج و ما بين العرضين
ثلث ضربنا مجموع مربعيهما و هو خمس
اثنا و عشرين فما بين البلدين مائة و
عشرة فراسخ و لا يخفى عليك ان الذى
الارض اثنان و عشرون فرسخا و تسع
فراسخ و فى هذه القاعدة اسقط الكسر
هيلد الالهيئة منه

الخطية لا الملفوظة فنقول ان ترى تاء وراء وياء ولا نقول انها الف فاحفظها ثم ركبناها
على هيئة وقوعها وترتيبها او ركبناها على اى هيئة نريدها بحيث يكون لها وزن
ومعنى كيف ما اتفق ولكن من غير ان يتكرر حرف منها فيها وهذا احسن واقرب الى الضبط
واسهل عند الرجوع اليها وسمينا ذلك محفوظا اولا وهو فى الاخير هى الحروف المرتبة
المستغنية عن الجمع والترتيب ثم عمدنا الى رسم شبكة تشتمل على اربعة بيوت فصاعدا
بمقتضى عدة تلك الحروف المذكورة من حيث القلة والكثرة ثم رسمنا الحروف المحفوظ
الاول فى تلك البيوت وقسمناها عليها لكن بحيث يختص كل منها بوضع لا يشاركه فيه غيره
مثلا وضعنا حرفا منه فى البيت الاول فقط وفى الثانى كذلك وفيهما او فى الجميع غير ذلك
من الصور المناسبة بين تلك البيوت من انفرادها وتركيباتها الثنائية والثلاثية و
الرباعية ونحوها وكذا حرفا اخر منها وهكذا الى اخرها وسمينا ذلك خارجا ثم
رسمنا تلك البيوت باعداد يحصل من جميع احادها ومركباتها جميع المراتب من الواحد
الى اقصى عدة تلك الحروف وسميناها ميزانا ولا بد ان يكون مرتبة كل من تلك الحروف
فى المحفوظ الاول من الاولية والثانوية متساوية لمرتبة عدد بيت واكثر هو فيها ثم قصدنا
نظم مصاريع وابيات بعدة تلك البيوت بحيث يتركب المصراع الاول من الحروف المرسومة
فى البيت الاول مثلا كيف ما اتفق بحيث لم يشذ حرف منها وكذا الثانى منها من الثانى وهكذا
ولكن لا باس بتكرار حروف تلك البيوت فى ذلك المصراع او البيت فلا نسأله عن عدته
فيهما وهكذا لا باس بادخال بقية الحروف الهجائية التى فى تلك الصورة مثلا فى اى واحد
منها شيئا مكررة او غير مكررة اذ لا نسأله الا عن وجود الحرف المضمر فى واحد منها وعدمه
لا عن وجود غيره وعدمه وسمينا ما انضمنا من المصاريع والابيات محفوظا ثانيا ثم

[illegible]

رسمنا

وسمنا كلا منها بعلامة ما يتركب منه من الحروف المرسومة في البيوت المشار بالخارج
بعينها وبذلك يتم العمل بعينها فنقول للمخاطب خذ في خاطرك اي حرف شئت من حروف
هذه السورة ثم تقرأ عليه المصراع الاول مثلا ونسأله عن وجوده او عدم وجوده
فيه فان قال نعم حفظنا العدد الذي وسمنا به والا تركناه ثم قرأنا المصراع الثاني و
الثالث الى اخر المصاريع وحفظنا الاعداد التي وسمنا بها المصاريع التي احرز وجود
ذلك الحرف فيها والا تركناها ثم جمعنا الاعداد الحاصلة وهي ميزان بها يعرف الحرف
المضمر وذلك برجوعنا الى الحرف المحفوظ الاول وعددنا بعدتها فالحرف الاخير هو الذي
اضمره المخاطب والسر في جميع ما قررنا وحررنا هو غير خفي على الناظر الذكي فتبصر ولا
يخفى عليك انا لا نخبر المخاطب اصلا بالمحفوظ الاول ولا باخذ الميزان بالطريق المذكور
والا لذهب الاستغراب لو يقال ان هذا الشيء عجاب فائدة حفظ **حكاية** نقل است كه
شخصي زني داشت حور نام بجهاد رفت وبعد از ان كه ديد جمعي شهيد شدند ان
شخص فرار كرد ديگري او را ديده گفت اي فلان از جهاد فرار ميكني وحال انكه اگر كشته
شوي بوصال حور عين ميرسي گفت اي نادان حور را كه خودم در خانه دارم بجهت
يكعين خود را بكشتن دهم **لطيفة** قال ابو العيناء اخجلني ابن صغير لعبد الرحمن بن
خلكان قلت له وددت ان لي ابنا مثلك فقال هذا بيدك قلت كيف ذلك قال
احمل ابي على امرأتك تلد لك مثلي **مولوي المعنوي** بشنو از ني چون حكايت ميكند
واز جدايها شكايت ميكند از نيستان تا مرا ببريده اند از نفيرم مرد و زن ناليده
اند سينه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگويم شرح درد اشتياق هر كسي كو
دور ماند از اصل خويش باز جويد روزگار وصل خويش من بهر جمعيتي نالان

شدم جفت بدحالان و خوشحالان شدم هر کسی از ظن خود شد یار من واز
درون من نجست اسرار من سر من از ناله من دور نیست لیک چشم و گوش را
آن نور نیست آتشست این بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد نیست باد
آتش عشقست کاندر نی فتاد جوشش عشقست کاندر می فتاد نی حدیث
راه پرخون می کند قصههای عشق مجنون می کند دم بدم این نای از نیهای اوست
های و هوی روح از هیهای اوست محرم این هوش جز بیهوش نیست مر زبان را
مشتری جز گوش نیست در غم ما روزها بیگاه شد روزها با سوزها همراه
شد روزها گر رفت گو رو باک نیست تو بمان ای آنکه چون تو پاک نیست
در نیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید والسلام بند بگسل باش آزاد
ای پسر چند باشی بند سیم و بند زر گر بریزی بحر را در کوزهٔ چند گنجد قسمت
یک روزهٔ شاد باش ای عشق خوش سودای ما ای طبیب جمله علتهای ما
ای دوای نخوت ناموس ما ای تو افلاطون و جالینوس ما جسم خاک از عشق بر
افلاک شد کوه در رقص آمد و چالاک شد با لب دمساز خود گر جفتمی همچو
نی من گفتنیها گفتمی هر که او از همزبانی شد جدا بینوا شد گرچه دارد صد نوا
چونکه گل رفت و گلستان در گذشت نشنوی دیگر ز بلبل سرگذشت چونکه
گل رفت و گلستان شد خراب بوی گل را از که یابیم از گلاب جمله معشوقست عاشق
پردهٔ زنده معشوقست عاشق مردهٔ حکایت از مکتب داری پرسیدند که
تو بزرگتری یا برادر تو گفت من حال یکسال بزرگترم اما بعد از یکسال دیگر که بر
وی بگذرد با من برابر خواهد شد حکایت رای الجنید فی منام بعد موته فقیل

له ما فعل الله بك فقال طاحت تلك الاشارات وطاحت تلك العبارات وغابت
تلك العلوم واندرست تلك الرسوم وما نفعنا الا ركعات كنا نركعها في السحر
من كلام بعض الاعلام ان العزلة بدون عين العلم زلة وبدون زاد الزهد علة رأى
بعضهم بعض اصحاب الكمال في المنام فسأله عن حاله فقال حاسبونا فدققوا ثم منوا فاعتقوا
قال بعض الاكابر ان الشيطان قاسم بالله وامك انه لهما لمن الناصحين وقد رأيت ما
فعل بهما واما انت فقد قاسم على غوايتك كما قال الله تعالى حكاية عنه فبعزتك لاغوينهم
فماذا ترى يصنع بك فشمر عن ساق الحذر منه ومن كيده ومكره وخديعته رأى
بعضهم الشبلي في المنام فسأله ما فعل الله بك فقال ناقشني حتى يئست فلما رأى
يأسي تغمدني برحمته ونعم ما قيل در نوميدى بسى اميد است پايان شب سيه سفيد است
قال بعض الفضلاء اعدت صلوة ثلثين سنة كنت صليها في الصف الاول لاني
تخلفت يوما بالعذر فما وجدت موضعا في الصف فوقفت في الصف الاول لاني تخلفت
يوما لعذر فما وجدت موضعا في الصف الاول فوقفت في الصف الثاني فوجدت
نفسي تستشعر خجلا من نظر الناس الي وقد سبقت بالصف الاول فعلمت ان جميع صلوتي
كانت مشوبة بالرياء ممزوجة بلذة نظر الناس الي ورؤيتهم اياي من السابقين الى
الخيرات للشهابي تنافس في الدنيا غرورا وانما قصارى غناها ان يعود الى الفقر
وانا لفي الدنيا كركب سفينة نظن وقوفا والزمان بنا يجري قال بعض العرفاء
اقلل من معرفة الناس فانك لا تدري حالك يوم القيمة فان تكن فضيحة كان من
يعرفك قليلا لبعضهم لبست بوحدتي ولزمت بيتي فطاب الانس لي وصفي السرور
وادبني الزمان ولا ابالي باني لا ازار ولا ازور ولست بسائل ما عشت يوما

استانی جندام بکتب لب پیر الادهری از ذوق صدا پایتای دهن هوش و ذبهر تنا دة

توای ما پژنوش چون منتظر این بهر ساقی صد بار جان در دو چشم آید دل در

بکوش لبعضهم رضیت من الدنیا بقوت وشملة وشربة ماء کوزها متکسر

فقل لبنی الدنیا اعزلوا من اردتم وولوا خلونی من البعد نظر الادهری ای دلچه

بقامتش فتادی دیدار تو با قیامت فتا وایضا کفنی چه کسانند اسیران ره عشق

ساتم زده و سوز شرر و درد بدی چند وایضا نه هوای باغ سازد نه کنار کشت ما را

تو بهر کجا که باشی بود آن بهشت ما را وایضا غم با من و من با غمش خو کرده ایم ای مدعی

لطفی بباید کردن ما را بهم بگذاشتن وایضا عمری گذشت و ماه سلامی نیافتیم شرمنده

دلم که چهار رخیال داشت قال شیخنا البهائی فی الکشکول العلوم تنقسم

الی جلیة وخفیة فالجلیة العلوم المتداولة بین الطلاب التی تذاکر فی المدارس والمجالس

وکتبها مشهورة واما الخفیة فهی المستورة المصون بها من غیر اهلها ولم یزل الحکماء

یبالغون فی اخفائها حتی انهم وضعوا فیها رموزا واخترعوا فی کتابتها انواعا من الخطوط

غیر الرسوم المعهودة وهی تنقسم اقساما الکیمیا واللیمیا والهیمیا والسیمیا والریمیا وقد

بعض سلاطین الحکماء الف فی مجموع هذه الاقسام کتابا ضخما سماه کله سر لیکون اسمه

مشیرا الی اسماء هذه العلوم منبها علی وجوه اخفائها ثم قال رایت الکتاب المذکور

فی محروسة هراة سنة خمس وسبعین وتسعمائة وهو من احسن الکتب المؤلفة فی هذه

الفنون وکتاب سر المکتوم للرازی شامل لاوسط هذه الفنون خال عن الکیمیا والریمیا

وهو ایضا من الکتب الجیدة فی بابه اقول الکیمیا معلوم والمراد من اللیمیا علم الطلسمات

ومن الهیمیا التسخیرات ومن السیمیا التخیلات ومن الریمیا الشعبذة فائدة قلم النیرنجات

حروف

لمؤلفه مهر تا پی و ست مراد دل و پان نبود نبود از دل من مهر تو تا جان نبود

تا این چه دام است ندانم که در دو افتادم کاشنائی کل کلشن همه رفت از یادم **عبارة مشكلة**

قال رجل لبعض العلماء ما تقول فی لیلة القدر وهی فی ای وقت من السنة فانی قد سألتها

عن عالم فقال هی فی الربع الثالث عن آخره الا هی فی الثلث الاخر وکل منهما یکذب الاخر

فاجاب بان کلیهما کذبا بل صدقا وقال خرجت من بین لیالی کثیرة ووضع راسی سبابتیه

علی ظفری ابهامیه فقال الرجل فی ای زمان من الباقی اطلبها فاجاب فی غیر اللیالی

المفردة فقال بقی الاشتباه وان قل فاجاب اطلبها فی اللیالی المفردة فقال بقی بین لیالی

فاجاب بان زاد ولکن لو طلبتها فی اللیلة التی یکون فیها ما بقی من الباقی نصف

ما مضی منه لوجدت انک ما اخطات ان شاء الله فقال علمت جزاک الله اقول قوله

کلیهما کذبا الخ فی تکذیب الاخر وصدقا ای فیما قالا وقوله خرجت من بین لیالی کثیرة لان

القدر المشترک بین الربع الثالث والثلث الاخر لیس الا شهر واحد فبصدقهما یعلم

انه فی الشهر المشترک بینهما وهو الشهر التاسع ای شهر رمضان ووضع راسی السبابتین علی ظفری

الابهامین للاشارة الی اللیالی التی خرجت لیلة القدر من بینها فان وضع راس السبابة

من الیمنی علامة الثلثین ومن الیسری علامة الثلثمائة یعنی خرجت من بین ثلثمائة

وثلثین لیلة وبقیت ثلثون لیلة اخری والمراد باللیالی المفردة اللیلة الاولی الی

العشرة واللیلة العاشرة والعشرون والثلثون فخرجت اثنا عشر لیلة ایضا وباللیالی

المفردة غیر الزوجة ثمانیة اخری ایضا وبقیت عشرة اخری وقوله اللیلة التی تکون

فیها ما بقی الخ اشارة الی اللیلة الثالثة والعشرین فان الباقی من اللیالی الفرد بعد

المفردة ثلثة والماضی منها ستة **اشکال** تقریب مشکل التوفیق بین قول الفقهاء یکره للجنب
قراءة ما زاد علی السبع من القرآن وقولهم یستحب الوضوء لقراءة القرآن حیث یستفاد من
الاول عدم کراهة قراءة الاقل من السبع مع ان الجنب غیر متوضی ومن الثانی کراهة القراءة
علی غیر المتوضی مطلقا ویمکن ان یجاب بان المراد من عدم کراهة قراءة الاقل من السبع للجنب
عدم کراهة المعلولة للجنابة بمعنی ان الجنابة لا تصیر سببا للکراهة قراءته وان تحققت
الکراهة من جهة اخری فلا اشکال **لا ادری** بی توشب تنهائی ز بن ذوق کرمی ائے
تاکی من سودائی برخیزم و بنشینم **فائدة** در بیان اشارة اجمالیه بعلم عقود بدانکه
علمای متقدمین از هیئت انگشتان از واحد تا ده هزار ضبط نموده اند باین طریق
که هیجده صورت وضع نموده اند از انگشتان دست راست بجهة ضبط یکی تا نود و نه
و هیجده از دست چپ تا نه هزار و یک صورت بجهة ضبط ده هزار اما هیجده ۱ خوابانیدن
خنصر تنهائی علامت یکی است ۲ خوابانیدن خنصر و بنصر با هم بجهة دو ۳ خوابانیدن
خنصر و بنصر و وسطی نشانه سه و باید در این سه سرهای انگشتان بر گودال کف دست
گذارده شود ۴ بلند کردن خنصر و خوابانیدن بنصر و وسطی علامت چهار ۵ بلند
کردن خنصر و بنصر و خوابانیدن وسطی است بجهة پنج ۶ خوابانیدن بنصر تنها است بجهة
نشانه شش ۷ خوابانیدن خنصر بتنهائی است نشانه هفت ۸ خوابانیدن خنصر
و بنصر است با هم بجهة هشت ۹ خوابانیدن خنصر و بنصر و وسطی است نشانه نه
و در این سه صورت باید سرهای انگشتان بر بر آمدگی که متصل بزند است گذارده شود
۱۰ گذاردن سر ناخن سبابه است بر بند اول ابهام بنحوی که حلقه حاصل شود و این ده علامت است
۱۱ گذاردن ناخن ابهام است بر بند آخر سبابه لیکن باید ناخن ابهام را بر طرفی از این بند

بگذارد

بگذارند که جانب سطحی است و این علامت غیبت است ۱۲ گذاشتن سر انگشت سبابه
است نه ناخن آن بر ناخن انگشت ابهام از طرفی که بجانب سبابه است و این نشانه سی است ۱۳
گذاشتن باطن سر انگشت ابهام یعنی باطن بند اول بر پشت بند تحتانی سبابه بجهت چهل
۱۴ بلند کردن سبابه با گذاشتن ابهام بر کف نشانه پنجاه است ۱۵ گرفتن ناخن ابهام
است بباطن بند دوم سبابه علامت شصت ۱۶ بلند کردن ابهام است گذاشتن باطن
سر انگشت سبابه بر باطن سر آن علامت هفتاد ۱۷ بلند کردن ابهام است گذاشتن
طرف انگشت سبابه بر مفصل اول بجهت هشتاد ۱۸ گذاشتن سر ناخن سبابه راست
بر مفصل دوم ابهام بجهت نود و مخفی نماند که آنچه مذکور شد بجهت ضبط مفردات
است و بجهت ضبط مرکبات باید صورت مفردات را بعمل آورد باهم و اما هیچ صورت
ثانیه که در دست چپ است بجهت صد تا نه هزار است و آنها بعینه مثل هیچ صورت
است که در دست راست است اما صورتهائی که در دست راست بجهت ضبط احاد بود در
اینجا علامت احاد الوف است و صورتهائیکه در آنجا بجهت عشرات بود در اینجا علامت
مائات است و کیفیت ضبط مرکبات که در مابین صد و ده هزار است بنحویست که
اشاره بان شد یعنی باید هر مرکبی ضبط آن باجتماع اوضاع مفردات و بشود و اما یک
صورتیکه علامت ده هزار است گذاشتن طرف سر ابهام است بر طرف سبابه بنحویکه
ناخنهای آنها محاذی یکدیگر شوند بهر یک از دست راست و چپ که خواهد و اگر زیاده
بر این توضیح و تفصیل کسی خواهد باید رجوع کند برساله که والد ماجد حضرت ظل
شاه در این علم نوشته‌اند اصمعی دل که طومار وفا بود من مجنون آواره
چند سبو کش دارد این دیر خراب زان میان سنگ ملامت بر سبوی من رسید

بود پامال رقیبان روی گردآلود من هیچ می‌دانی چه رحمتها بروی من رسید بازمی
بینم گرفتار جنون دل را مگر آن پری رخساره زنجیر موی من رسید سحاب تا شناسم
آشنایت نا آشنا را بیگانه کردم از خویش یاران آشنا را چون من کسی گذارد
سر بر خط غلامیش بیرون نهد چرا کس از حد خویش پا را با جور آن جفاجو چندان نکوده
ام خو کاردم بجو اطراز او اندیشه وفا را گفتم که گویم امشب تنها باو غم دل بی
مدعی بیاید چون یافت مدعا را اکنون سحاب کار بجاره یافتند اغیار شادیم از
اینکه ره نیست درکوی دوست ما را وله سرکوئی که هر کس ره نیابد پادشا آنجا
گدای بینوائی را که خواهد داد راه آنجا مکن هر کس تمنای بهشت اندیشه دوزخ
اگر مطلب رضای اوست خواه اینجا و خواه آنجا چه صیدیکه در حرم جوید پناه ایمن بود
اما بکوی او کشند او را که جوید پناه آنجا چه غم بود اگر ما را زبان عذر در محشر
که ما را بس امید رحمت و عذرخواه آنجا وله چون جرم کنم وفا است ما را هر نوع
کشد سزا است ما را دارد سر قتل ما و در سر غافل که همین هوا است ما را

عبارة مشکلة منسوبة الى السید الداماد وقیل لشریکنا الماضی الشیخ ابی نصر
الفارابی ما برهانك على تساوی زوایا المثلث لقائمتین فقال النفی والاثبات لا
یجتمعان ولا یرتفعان فاذا اسقطنا من الست ربعا بقی اثنان یعنی اذا کان الموضوع داخلا
فی الجنس امتنع اجتماع النفی والاثبات وارتفاعهما بخلاف ما اذا کان خارجا عنه ولذلك
لم یکن الکیف قابلا للمساوات ولا للامساوات اصلا ولم یکن خط مستدیر مساویا
لخط مستقیم اصلا وح تتبین ان زوایا المثلث اذ لم تکن اعظم ولا اصغر من
قائمتین کانت مساویة لهما اقول قوله یعنی من کلام السید ومراده من الموضوع موضوع

المسئلة

المسئلة اي الزاوية فاللام فيه للعهد ومراده من الجنس جنس الزاوية اي الكم فيتحقق بذلك الاشارة الى ان الزاوية من باب الكم ايضا وقوله امتنع اجتماع النفي والاثبات وارتفاعهما اي نفي ما هو من خواص الجنس واثباته دون ما ليس من خواصه والحاصل ان الشيخ لما بين ان الزاوية الثالثة للمثلث هي الباقية بعد اسقاط اربع قوائم عن الست القوائم ثبت ان الباقية ليست باعظم من القائمتين ولا اصغر منهما اما تساويها للقائمتين فكانت موقوفة على اثبات ان الزاوية لا يجتمع فيها المساوات واللامساوات ولا يرتفعان عنها والا لم يثبت المساوات للقائمتين وكان اثبات ذلك موقوفا على كون الزاوية من باب الكم لان المساوات واللامساوات من خواص الكم ولا يمتنع ارتفاعهما من الكيف فتمة برهان الشيخ انما هي اذا كان موضوع المسئلة التي هي اذا كان موضوع المسئلة التي هي الزاوية داخلا في الجنس الذي هو الكم والباقي واضح والعبارة لا تخلو عن حزازة و تعقيد ومن الاشكال الواردة على بعض الفقهاء ما جعلوه ضابطا للحجب الحرماني فقالوا ان ضابطه مراعات القرب ففرعوا عليه حجب كل من اهل الطبقة السابقة لكل وحجب كل من اهل الدرجة العالية لسافلته فان هذا التفريع لا يصح باي معنى اخذ القرب كما بيناه في مواريث مستند الحكام ومن الفقهاء تخصيصهم حجب النقصان بمواضع مخصوصة مع صدق مفهومه على كل نقص يرد على وارث لاجل وجود غيره وقد بيناه فيه ايضا ومن الاغلاط التي حصل الجمع من الفقهاء انهم قالوا في قبلة اهل المغرب انهم يجعلون الثريا عند طلوعه على الايمن والعيوق عند طلوعه على الايسر مع ان البعد بين الايمن والايسر بقدر نصف الدور وبين مطلعيهما اقل من الربع بكثير جامي در بزم دهر كوكب بيماه رخت شبها نادمك شبي دارم با اين همه كوكبها از بسكه كرفتاران مردند بكوي تو

بادش همه جان باشد خاکش همه قالبها تا دست تجلی ورزی از عزم بجوز بزنی بر چرخ دو
مردم از دست تو یار بها از تاب تب هجران کفتم سخن وصلت بود این همه پایان کفتر
خاصیت این تنها جانی نه مذهب اطراف جهانکشتی با مذهب عشق تو کشتند همه
مذهبها دمی بده خدایا انسنک الجوان را با طاقتی صبری این پیر ناتوان را بخشم
جوان و عقلم پیر است لیک عشقش آورده در فرمان هم پیر و هم جوان را کر
نه در شد کیاهی در خشک سال هجران بر مردکی مبادا این تازه ارغوان را زاهد
بکنج محراب آورده روی طاعت عاشق کرفته محراب ابروی طاق ابروان را محمل مبند امروز
ای ساربان جانان کز آب چشم من شد ره بسته کاروان را جامی ز عشق خوبان کر کفت
توبه کردم این نکته بشنو از من زنهار مشنوان را فائده ج وج ون ودج ه ٧ مرتبه
٢ ٢ ٣ ١ ٢ ٤ ٣ ٣ ١
در یک مجلس یا در ده روز هر روز هفت مرتبه یا در هفت روز هر روز ده مرتبه
با تکرار هر دال و باء دال تا آخر یا هر روز ده مرتبه در عشره ده مرتبه فی الخصال عن النبی صلی
١ ٣ ١ ٣ ١ ٢ ٢
الله علیه و آله قال قال الله تبارک و تعالی یا ابن آدم اطعنی فیما امرتک و لا تعلمنی ما یصلحک
وفیه عنه ص ما من شیء جمع الی شیء افضل من علم الی حلم المؤلفه شد جوان دوران
سر زد سبزه و آمد بهار وقت غم بگذشت ساقی خیز ساغر را بیار تو بهر دین دار ای
و عقل است یاران ترا پر میکشی عشق بازی و جنون ما را شعار عاشقان کوی یار
و میکند ضم القرار زاهدان و خانقاه و مدرسه بئس القرار دست ما و دامن ساقی
الی یوم النشور پای ما و کوشه میخانه تا روز شمار وصل لیلا نیست هوس باشد
جنون را پیشه کن عاقلان را بر سر کوی محبت نیست بار شد بمجلس الخمر محمل نشین داد
از فراق وعده ایام وصلم داده از انتظار جانم از تن میبرد ای کاروان آهسته ران

دل ز دستم شد خدا را ساربان محمل بدار   من ز بخت خویش دانم آنچه آید بر سرم
شکوهٔ ما را نزد یار است ای یار دور از کار   مژدهٔ وصلم چه منصور آید از دور ای روم
پای کوبان سر بکف کفن بر تن تا پای دار   در تن عشاق جانا جان گرانی میکند
پنجهٔ عاشق کشی از استین آخر برآر   کر ببالینم شبی آئی بپرسش جان من   نیم جانی دارم
ار لایق بود سازم نثار   چون در این کشور متاع عشق را نبود رواج   رخت خود را
بیرون بردن صفائی ازین دیار **روی** فی الکافی عن بعض اصحابنا قال قال ابو عبد الله ع
اصبروا علی الدنیا فانما هی ساعة فما مضی منه لا تجد له الما ولا سرورا وما لم تجئ فلا تدری
ما هو وانما هی ساعتک التی انت فیها فاصبر فیها علی طاعة الله واصبر فیها عن معصیة الله و
فی الفقیه قال قال علی ع ما من یوم یمر علی ابن ادم الا قال له ذلک الیوم انا یوم جدید وانا علیک
شهید فقل فی خیرا واعمل فی خیرا فانک لن ترانی بعدها ابدا وفی الخصال عن الصادق ع قال
سرعة المشی یذهب بهاء المؤمن وفیه عن ابی جعفر ع قال اذا احب الله عبدا نظر الیه فاذا نظر الیه اتحفه   بن هب
من ثلث بواحدة اما صداع واما حمی واما رمد **وفیه** عن الصادق ع قال ضمنت لمن
اقتصد ان لا یفتقر **وفیه** عن امیر المؤمنین ع قال ما من شیء احق بطول السجن من اللسان
وفیه عن الصادق ع قال الوضوء قبل الطعام وبعده یزید فی الرزق **وفیه** عن النبی ص
قال ثلثة ان لم تظلمهم ظلموک السفلة وزوجتک وخادمک **وفیه** عن علی ع قال قال رسول
الله ص ثلث یحسن فیهن الکذب المکیدة فی الحرب وعدتک زوجتک والاصلاح بین
الناس وقال ثلثة یقبح فیهن الصدق النمیمة واخبارک الرجل عن اهله بما یکرهه وتکذیبک
الرجل عن الخبر وقال ثلثة مجالستهم تمیت القلب مجالسة الانذال والحدیث مع النساء
ومجالسة الاغنیاء وفیه عن النبی ص انه نهی ان یسلم علی اربعة السکران فی سکره وعلی

بعملها التماثيل وقطع من يلعب بالنرد وعلى من يلعب بالاربعة عشر وقال الصادق عليه السلام
وان الابد كم الخامسة انها كران دستلمو اصحاب الشطرنج **الكافي** عن الصادق عم قال لا
ينبغي للمؤمن ان يجلس مجلسا يعصى الله فيه ولا يقدر على تغييره **وفيه** عنه قال قال رسول
الله صلى الله عليه وآله من لم يحسب كلامه من عمله كثرت خطاياه وحضر عذابه قال في الوافي انما حضر عذابه
لان اكثر ما يكون يندم على بعض ما قاله ولا ينفعه الندم ولا يتر قلما يكون كلام لا
يكون موردا للاعتراض ولا سيما اذا كثر **وفيه** عنه عليه السلام قال في حكمة آل داود على العاقل
ان يكون عارفا بزمانه مقبلا على شانه حافظا للسانه **قال** بعضهم ثلثة ليس فيهن
حيلة فقر يخالطه كسل وعداوة يداخلها حسد ومرض يمازجه هرم **قال** بعض الحكماء
ينبغي ان يكون المرء دون الرجل في اربعة اشياء السن والطول والمال والحسب **لقيد**
تو اي وصل تو برتر از تمناي اميد نا پخته بماند از تو سوداي اميد من دنگ جارسم
كه انجا كه توئي ندست هوس سيده نه پاي اميد **وله** بنياد دلم زعم تو ويران
كرده مارا هوس عشق تو سر كردان كرده وانجا كه توئي مكر لطفي بكني پيدا است
كه زانجا كه منم چتوان كرده **ولها** وحد بعزيت رجوالت كردند چونزغك نجي پروبالت
كردند كفتي بد وكون سر فرو مي نارم هم اخر كار پايمالت كردند **لغز** ديدم سه
تن برهنه ميان دو قافله ان هر سه تن برهنه و بر هر سه ابله ني قافله دوانشده ني حكم
انسه تن نه انسه تن دوانشده بي حكم قافله **لغز** كدام طائر است كه اگر از اول ان جيزي
نقصان كني زياده مي شود و هركاه از اخرش نقصان كني كم مي شود واكر از اول نقصان
كني حنس اخر مي شود واكر از اخر نقصان كني اول سبع اني مي شود. واكر از هر دو نقصان
كني اول افزون تر از اخرش شود واكر هر دو ناقص بر وسطش افزائي اخرش **لغز** عشر
كدام

کدام مرغ است که همیشه پایش در سر است پوسته پاهایش تن است بیشترش
در کمر است و اولش ضفادع است **اوحدی** تا در غم عشق تو در گوشم شد
عقل و خرد و هوش فراموشم شد تا یک ورق از عشق تو حاصل کردم سی صد ورق
از علم فراموشم شد **وله** عمرت بسر آمد و بسامان نشدی در دست بلب آمد و بدرمان
نشدی قاضی و خطیب و پارسا و مفتی این جمله شدی ولی مسلمان نشدی ای هر نفسی
صد کنار من دیده در دوری که مرا پرده من ندیده ای من بتر از هر که بعالم بتر است
وی لطف تو از من بتر از هر که ندیده نه روزی نه دوری و نه کار نه وقت نه حال نه کفر و نه اسلام
نه کرد از نه مال نه رنج نه راحت نه هجر نه وصال بگرفت مرا ز عمر بیهوده ملال
وله دندی باید ز شهرها تا خند بنیاد وجود بر اندازند باکرم دوی سوخته سازند
وله دل میل تو دارد ای بفروختنی در سینه تو ئی و گر نه بر دوختنی در دانکه نه
هر دو با تو آموختنی اند اتش زدنی و هر دو را سوختنی **فائدة** بدانکه شیر از آواز خروس
و گربه و از چوب زدن بر ظرف مسین توهم نماید و ایضا گویند اگر دم موشی را ببرند
و در خانه دفن کنند دیگر موش بانجا نیاید **حکایة** نقل شیخنا البهائی فی الکشکول
انی رایت فی بعض التواریخ المعتمدة ان جماعة حزبوا الی الحجاج فذهب الی حربهم واسرهم
وکان عابدا شجاعا فامر به الحجاج فقطعت یداه من المنکب ورجلاه من المنکب فترک
یتشحط فی دمه الی الصباح فلما اصبح کان یصبح المادة عنه من الجلد الذی یکسب الخ
ولم یبق علی لون من الماء فانی احتلمت البارحة قال الراوی وهذا من عجب العجائب
ان شخصا قطعت یداه ورجلاه ینام لیلته یوما یقع له فیه الاحتلام **شعر** فیه
نعقید فیک خلاف لخلاف الذی فیه خلاف الجمیل وغیر من انت سوی غیره

(margin note: لنا در عطفه هر دو ...)

غیر سوی غیر آنا الجنبل اقول مراده اقات حیل و سخی فایده انما سمیت الجمعة
جمعة لان الله تعالی فرغ فیه من خلق الاشیا فاجتمعت المخلوقات فیه و قیل سمیت بذلک
لاجتماع الناس فیه للصلوة و قیل اول من سماها جمعة الانصار و ذلک قبل قدوم النبی
الی المدینة و قبل نزول سورة الجمعة فانهم اجتمعوا و قالوا ان للیهود یوما یجتمعون فیه کل
سبعة ایام هو السبت و للنصاری یوم الاحد فلنجعل لنا یوما نجتمع فیه
فنذکر الله و نشکره فجعلوه یوم الجمعة و کانوا یسمون یوم الجمعة قبل ذلک یوم
العروبة فاجتمعوا الی اسعد بن زرارة فصلی بهم یومئذ فذکرهم فسموه یوم الجمعة و قیل
اول من سماها یوم جمعة کعب بن لوی لاجتماع الناس فیه الیه و هذا الرجل اول من قال کلمة
اما بعد **اشرف** در بلا نغارت کرم کو دل نه تنهای برد تاراج جان هم میکند
دین هم بیغمای برد ای طبیب عشق او دارد دوای بوالعجب اسوده را غم می دهد
صبر از شکیبای برد بود بکیش عاشقان اخوان یوسف کنر اسایش یعقوب را شوق
زلیخای برد دین و دل هرچه بود ان ترک غارتگر شد مانده است ما را نیم جان
ان نیز کو بای برد هرچند عذرای برد با او ز استغنا زحد این سو دا موی عاقبت
ارام عذرای برد صدق محبت میکند در چشم مجنون تو تیا هر لحظه کان باد صبا
از کوی لیلی می برد ما انکه تیغ جور ان در چشم من دریا کها الوده کشتی خنجر
ما را بدعوی می برد شوق جمال دلکشت حاجی ره گم کرده را کاهی بیثرب می کشد
کاهی ببطحای برد ای شیخ این الوده را در سلک پاکان جا مده کین رند کی من غارتت
ناموس تقوی می برد رحمت کشید خوش بود لیکن برای یار خود بی عاقبت باشد
که ربیح از بهر دنیا می برد فارغ دلان را او در عشرت بر سوی شهر دیوانهٔ عشق

تو را عزم سوی صحرایی بود   بپیدم بر عدم چون کنم   بیطاقتیها دهیمت گر کوه باشد

جان من این حسنش را جای بود   ای هوشمند این وحش   آهسته می باید نظر کاین

عشوهای جانستان دل بی محابا می برد   فرهاد بعد از بیستون زد تیشه بر سر صبر

بین   اشرف هنوز از بهر آن   شرهند کیهای برد   **سؤال** شخصی رفیق خود گفت

که ثلث آنچه تو داری با تمام آنچه من دارم قیمت این اسب است و ربع آنچه تو داری با ز قیمت

اسب است هر یک چه قدر دارند و قیمت اسب چند است **جواب** قیمت اسب

یازده است و یکی هشت دارد و دیگری نه **کان** الرشید قد امر لولده باحضار الکسائی

من الکوفة وهو یعتذر منه فاحتاج الی بغداد لمهم عرض له فلما دخلها وکان رجلا جسیما

علی هیئة اهل السواد وکان الخلیفة فی ذلک الوقت فی مجلس شرابه مع ندمائه وکان قد

انفذ من یحضر بعض اهل السواد الیهم لیهزأ به ویسخر منه فظفر بالکسائی فاتی به فلم یشک

الرشید فی انه من اهل السخریة فقال له غنّ لنا یا شیخ فانشد الکسائی کفی حزنا ان

الشرایع عطلت   وان ذوی الالباب فی الناس ضیع   وان ملوک الارض لم یحظ عندهم

من الناس الا من یغنی و یصفع   فقال الرشید من ای البلاد انت یا شیخ فقال من الکوفة

فقال کیف ترکت الکسائی فقال فی صفاء عیش عند امیر المؤمنین ع فنهض الرشید

یعتذر الیه وامر بکسر الات الشرب و الملاهی وقال ارید ان تعلم ولدی الامین و المامون

فاستعفی فلم یعفه واخلی له دار التعلیم ولم یزل مکرما **محمد بن سعید** البغدادی کان

ادیبا شاعرا فصیحا توفی فی سنة ستین وخمسمائة ومن شعره انه لکی الذی وکلنی حبه

بطول علاتی وامراضی ولست ادری بعد ذا کله ساخط مولای ام راض **من تلخیص**

رسالة ما لانا و من الهیئة فی تعرف اقدار الجواهر المختلفة اذا خلط بعضها ببعض من

تغيير شكل ذلك المختلط مقداران من ذهب محض وفضة محضة متساويين

في العظم والشكل ايضا بان يقلبا جميعا في قالب واحد ويوخذ وزن كل واحد منهما فيكون

الذهب اكثر وزنا فيحفظ الفضل بينهما فاذا رفع الينا جسم مركب من ذهب وفضة

وطلب تميز كل واحد منهما عملنا مقدارا مساويا له في العظم ثم وزنا الجسم المركب ووزنا

مقدار المساوي له في العظم وحصلنا الفضل بينهما فيكون نسبة زيادة وزن الذهب

الخالص على وزن الفضة المساوية في العظم الى زيادة وزن الجسم المركب من ذهب و

فضة على وزن الفضة المساوية له في العظم كنسبة وزن الذهب الخالص الى وزن الذهب

في الجسم المركب من ذهب وفضة **السبب** في رؤية القمر تحت الغيم الرقيق متحركا حركة

سريعة انا اذا نظرنا اليه نفذ شعاع البصر في جزء من اجزاء ذلك الغيم واذا فرضنا حركة

الغيم من المشرق الى المغرب مثلا كانت هذه الحركة لقرب الغيم منا اسرع في الرؤية من

حركة القمر لبعده عنا فيصير ذلك الجزء الذي كان قد نفذ الشعاع فيه غريبا من القمر

وينفذ الشعاع في جزء آخر محاذ له بالحركة فيقع بين الجزئين قطعة من الغيم فيتخيل ان القمر

بحركته الى المشرق قطع تلك القطعة التي هي بمنزلة المسافة **لا ادری** مبحم كفتم بدم طما

دا ددوى كفت من طالع ندادم **ايضا** اى عيش خوش دلبر من رو نهاده يك

لحظه باش تا غم او را اجر كنم **قيل** حكي ان الثعلب مر في السحر بشجرة فرأى فوقها ديكا

يؤذن فقال له اما تنزل نصلي جماعة فقال ان الامام نائم في اصل الشجرة فايقظه

جماعة فقال ان الامام نائم في اصل الشجرة فايقظه نصلي فنظر الثعلب فرأى الكلب فهرب

فناداه الديك ما تاتي نصلي فقال نقض وضوئي وارجع **فائدة** قيل من

لدغته عقرب او حية فجعل في دبره قطعة ملح سكن **المحضر** اعرابي مجلس قوم فتذاكروا قيام

الليل فقالوا له يا ابا الامير تقوم الليل قال نعم قالوا ما تصنع قال ابول وارجع وانام حضر
اعرابي مائدة الحجاج فاكل منها لقمة فقال من اكل من هذا شيئا ضربت عنقه فامتنع
كلهم وبقي الاعرابي ينظر الى الحجاج مرة والى الحلوا مرة ثم قال ايها الامير اوصيك باولادي
خيرا وشرع ياكل سريعا فضحك الحجاج حتى استلقى وامر له بصلة سرق اعرابي صرة فيها
دراهم ثم دخل المسجد يصلي وكان اسمه موسى فقرء الامام وما تلك بيمينك يا موسى
فقال والله انك لساحر ثم رمى بالصرة وخرج جاءت تعدو هي هاربة حتى جائت
اختها فقالت يا اختاه ما زال الامام يامرهم ان يكلوا حتى خشيت انهم يقعوا علي فائدة
مايه خرگوش را هر كه در نی سرود نعد از طهر باسركه بجوشد و بكر ابستن نشود فائدة
الافيون اذا احل بخل وطلى به انف الحمار دمعت عينه واخذ بالنهيق عزم الحجاج على من خواص
قتل رجل فهرب واستخفى منه ثم جاء اليه بعد ايام وقال ايها الامير انا فلان فاضرب
عنقي فقال له الحجاج وكيف جئت فقال ايها الامير اني ارى كل ليلة انك قتلتني فاردت
ان تكون قتلة واحدة فعفى عنه واجازه قيل ان رجلا زور ورقة على خط الفضل
ابن الربيع تتضمن انه اطلق له الف دينار ثم جاء بها الى وكيل الفضل فلما وقف الوكيل عليها
لم يشك انها خط الفضل فشرع في ان يزن الالف دينار فاذا بالفضل قد حضر لشغل
فلما جلس اخبره الوكيل بامر الرجل واوقفه على الورقة فنظر فيها ثم نظر في وجه الرجل فرآه
قد كاد ان يموت من الخوف والخجل فقال الفضل للوكيل تدري لم اتيتك في هذا الوقت
قال لا قال جئتك لاستنهضك في ان تعجل باعطاء هذا الرجل مبلغ هذه الورقة ولا
تعوقه فاسرع الوكيل في وزن المال وقبضه الرجل ومضى حيلة قال الضحاك بن مزاحم
لنصراني لو اسلمت فقال ما زلت محبا للاسلام الا انه يمنعني حب الخمر فقال لا بأس اسلم و

اشربها فلما اسلم قال له قد اسلمت فيجب ان شربت حددناك وان ارتددت قتلناك فحسن

اسلامه **اخرى** جاء رجل الى سليمان عليه السلام وقال ان لي جيرانا يسرقون اوزي فلم يعرف

السارق فنادى الصلوة جامعة ثم خطبهم وقال في خطبته وان احدكم ليسرق اوز جاره

ثم يدخل المسجد والريش على راسه فمسح رجل على راسه فقال سليمان خذوه فهو صاحبكم

فائدة اذا اريد تثقب الخشخاش في الحليب ثلثة ايام فيعظم فيخرج ويثقب بالة وينظم

بشعر او وبر **فائدة** مرارة الخطاف يسود الشعر هو الذي يقال له بالفارسية پرستوك

فائدة يقال انه اذا ذبح الخفاش وطلي بدمه عانة الصبي قبل بلوغه فيمنع من انبات

الشعر عليها ويطلي به ثدي البكر فيمنعان يعظم واذا دفن براس الخفاش في برج الحمام

الفته ولم تذهب عنه **فائدة** اذا انقعت البيضة في الخل تلين فح تدخل في زجاجة

راسها اصغر منها وايضا تشمع البيضة وتنقش قلما ثم تنقع في الخل ثم تقلع بالة فتبقى البيضة

مشبكة **اجتمع** محدث ونصراني في سفينة فصب النصراني من زق كان معه في اشربة و

شرب ثم صبها وعرضها على المحدث فتناولها فقال النصراني انها خمر فقال من اين علمت

ذلك قال اشتراها غلامي من يهودي فشربها المحدث على عجلة وقال للنصراني ما رايت

احمق منك نحن اصحاب الحديث نتامل في حديث مثل سفيان بن عيينة وسعيد بن

جبير فنصدق نصرانيا من غلام عن يهودي والله ما شربتها الا لضعف الاسناد

فائدة قيل من وضع تحت وسادته شيئا من بقلة الحمقاء لم يحتلم **فائدة** في بعض

الكتب من لف عودا من الدار شيشعان في خرقة صفراء ووضعها تحتها ليلة البدر

راى في منامه ما يريد وكذا المرقشيشا الذهبية **فائدة** قيل من ابتلع من الجلنار بقدر

الحمصة سبع حبات يوم الاحد الاول من نيسان الرومي قبل طلوع الشمس منع من الرمد

سنة **قيل** اذا ارضعت سوداء بيضاء ذرقاء اسودت عينها وكذا اذا طلي بافوخ الطفل الازرق ببندق محرق ملتوت بزيت **فائدة** طلاء الثاليل بالنورة يذهبها **فائدة** قيل اذا مسح خيط بالقطران والحلتيت وشد على الموضع فلا تقربه نملة **فائدة** عن الامام ابي عبد الله ع قال اذا عسر عليك امر فصل عند الزوال ركعتين تقرء في الاولى بفاتحة الكتاب وقل هو الله احد وانا فتحنا الى قوله وينصرك الله نصرا عزيزا وفي الثانية بفاتحة الكتاب وقل هو الله احد والم نشرح **قيل** وقد جرب دواء ا ز ب ت و ا د ا ج اج اج ج ذ و ت وهو اخ ا و ه خمسة دراهم ق ج ا ج اسود عشرة دراهم يطبخ ذلك في ثلثة ارطال ماء الى ان يبقى رطل ثم يطبخ فيه نصف رطل حنظل حتى يفنى الماء فيجفف الحنظل ويسحق ويؤخذ منه مثقال منه ا ج ا ج ذوب بالكلية **قال الجاحظ** يهرب الذباب من البيت اذا بخر بورق القرع **لبعضهم** جمال الذي فاقت محاسنه اغصان بان ما ارى ام شمائل واقاح ام ما تضم الغلائل وبيض رقاق ام جفون فواتر وسمر دقاق ام قدود عوامل وتلك بنال ام لحوظ رواشق لها هدف منا الحشا والمقاتل امير جمال والملاح جنوده يجور لنا قده وهو عادل لمحاجب عن مقلتي محجب الكرى وناظره الفتان في القلب عامل **القاضي** كمال الدين الله اكبر كل الحسن في العرب كم تحت كمة ذا التركي من عجب صبح الجبين بليل الشعر منعقد والخد يجمع بين الماء واللهب تنفست عن عبير الراح ريقته وافتر مبسمه الشهد عن حبب **القاضي** الفاضل شرح الشباب بحبكم افنيته والعمر في كلف بكم قضيته لله داء في فؤادي جنة نزداد نكسا كلما داويته فالوجيبك في النجي مسرف قاس على العشاق انت فدينا **القاضي** شمس الدين خيال سلمى عن الاجفان لم يغب وطيفها عن عياني

ع نسخة اخرى هكذا ا ف ت ب و ا د ا ج اج ج ذوب وهو اخ او ه

قال الجاحظ من منافع الذباب انها تحرق وتخلط بالكحل فاذا اكتحلت المرأة عينها كان الحسن مما يكون وابهج

غير محتجب وذكرها انسى وروحى هى نائية والقلب ما زال عنها غير منقلب وله

سقى طلل الاحلة بسلمى معاهد وحياه من دمعى مذاب وجامد فربع به سلمى مصيف

ومربع وارض ناءت عنها انفار جلامد رعى الله دهرا سالمتنى صروفه وظلت ليالى

سلمى حنا تساعد وايامنا بالقرب بيض زواهر واوقاتنا بالوصل خضر موائد واروا

ممزوجة وقلوبنا ونحن كانا فى الحقيقة واحد ولم يخطر التفريق منى بخاطر ولم تحتسب

الايام فينا تعاندى فهل انت يا سلمى فقد حكم الهوى كما كنت ام حاد بالقرب حائد

وهل ودنا باق والا تغيرت على عادة الايام منك العوائد وهل محيت اثار رسم

حديثنا وانسانك حفظ الود هذا التباعد وهل تذكرين العهد اذ نحن باللوى

وقولك لا عاش الخئون المعاند فان كنت حبل الود صرمت طرفه فودى طريف

فى هواك وتالد وان قلت ان الحب غيره النوى لعمرى وجدى بالحشاشة واحد

محصل الذنب يا رب الحسن من بالصد اوصالك حتى قتلتنى بفرط الهجر مفتنا و

فى الورى باشتاه بفتنة القو ام است من ذا ترى بالقتل افتاك ان كنت لم تذكرينا

بعد فرقتنا فالله يعلم انا ما نسيناك ما ان تعطفى جودا على قصد اضحى فؤادى

اسير لحظ عيناك فى لغزا ١٩١٨٤٥٥٥ ومسرعه فى سيرها طول دهرها وربها

مدى الايام تمشى ولا تتعب وفى سيرها ما يقطع الاكل ساعة وتاكل فى طول المدى

ولا تشرب وما قطعت فى سيرها خمس اذرع ولا ثلث عن ذراع ولا اقرب وايضا

فى ٣٧٢ الراس وذى عدد كالوملسام محله جميل على كل الملاح لحق يحاذر

من موسى فى يرهب باسه وفى قلبه رهن للمهالك المحق وايضا فى ٢١٥

ياكله بغير فم وبطن لها من الاشجار والحيوانات قوت اذا اطعمتها انتعشت وعاشت

وان لقيتها

وان سقيتها ماء يموت روى عن ابي عبد الله عليه السلام انه قال تخذوا في اسنانكم السعد
فانه يطيب الفم ويزيد في الجماع قال بعض العلماء كن مكانك من الملوك كان النار
فانهم ان احبوك استخدموك ان ابغضوك قتلوك يستعظمون من الكلام ردا لسلام و
يستحقرون من العقاب ضرب الرقاب ستعمل ويزيل صفرة الاسنان وسوادها ويطيب
رائحة الفم ونتنه وهو كزمازج وزنجبيل وزبد البحر ودار فلفل وقاقله من كل درهم
وشعير محرق سبعة دراهم وملح مشوي عشرة يدق بهم وينخل ويستعمل اعلم ان العسر
يعقبه اليسر والشدة يعقبها الرخاء والتعب يعقبه الراحة والضيق يعقبه السعة و
الصبر يعقبه الفرج وعند تناهي الشدة تنزل الرحمة والموفق من ذوق صبرا واجرا
فائدة اذا طلي بالشوكران موضع الشعر فيمنع انباته واذا ضمد به الثدي منع عظمه فائدة
قال الشيخ في القانون اذا اخذ من النورة جزءان ومن الزرنيخ جزءان ويطلى بهما مع قليل
صبر مجعول فيهما فيحلق في الحال روى ان سلطان صقلية ارق ذات ليلة ومنع النوم
فارسل الى قائد البحر وقال له انفذ الان مركبا الى افريقية يأتوني باخبارها فانفذ و سلمه
لو قتة فلما اصبحوا اذا بالمركب في موضعه فقال للقائد انفذت ورجع بعد ساعة فامر
باحضاره فجاء ومعه رجل فقال ذهبت بالمركب فبينا انا في جوف الليل في فتر البحر
اذا انا بصوت يقول يا الله يا الله يا غياث المستغيثين يكرر هاما دي فناديناه لبيك
لبيك وهو ينادي يا الله فقصدناه بالمركب نحو الصوت فالقينا هذا الرجل غريقا
في اخر رمق الحيوة فطلعنا به المركب وسالناه عن حاله فقال كنا في سفينة فغرقت سفينتنا
منذ ايام فاشرفت على الموت وما زلت اصيح حتى اتاني الغوث من ناحيتكم فسبحان من الله
اسهر سلطانا وارقه في قصره لغريق في البحر حتى استخرجه لا اله غيره ولا معبود سواه

فائدة من خواص اصل اللفاح البري انه اذا طبخ بالعاج فيلينه فائدة التختم بالياقوت يوجب المهابة وتسهيل الامور اسلم مجوسي فثقل عليه الصوم فنزل الى سرداب وقعد ياكل فسمع ابنه حسه فقال من هذا قال ابوك الشقي ياكل خبز نفسه ويفزع من الناس اختصم رجلان في جارية فاودعاها عند مؤذن فلما اصبح وفرغ من الاذان قال لا اله الا الله ذهبت الامانة من الناس فقيل له كيف ذهبت قال ان هذه الجارية التي اودعت عندي قيل انها بكر فلما اتيتها وجدتها ثيبا قال بعضهم رايت مؤذنا اذن ثم ترك وجعل يمشي سريعا فقلت له الى اين فقال احب ان اسمع اذاني الى اين يبلغ جاءت امراة الى معلم ولدها تشكوه فقال له لم لا تنتهي فقلت يا امه فقالت له يا معلم هذا صبي ما يشتغل بالكلام فافعل ما اردت لعله ينظر بعينه فيتوب قال الجاحظ مررت بمعلم وعنده عصا طويلة وعصاة قصيرة وصولجان وكرة وطبل وبوق فقلت له ما هذه نعته فقال عندي صبيان اوباش فاقول لاحدهم اقرأ لوحك فيصفر لي فاضربه بالعصا القصيرة فيتاخر عني فاضربه بالعصا الطويلة فيفر من بين يدي فاضع الكرة في الصولجان فاضربه فيشجه فيقوم الى الصبيان كلهم ويضجون ويقرؤن كلهم باعلى صوت حتى لا يسمع احد صوتي فاضرب في الطبل وانفخ في البوق فيسمع اهل الدرب ذلك فيجيئوني ويخلصوني منهم انفرد الرشيد يوما عن عسكره ومعه وزيره الفضل بن يحيى البرمكي فاذا هما بشيخ من الاعراب على حمار وبه رمد فقال له الفضل هل ادلك على دواء لعينيك فقال نعم قال خذ عود الهواء وغبار الماء فصيره في قشر بيض البق واكتحل فاتكى الشيخ فضرط ضرطة قوية فقال هذه اجرة دوائك وان زدتنا زدناك فائدة بدانكه خطوط ساعات معوجه بر عضاده اسطرلاب كشيده اند

وطريق

وطریق دانستن ساعات معوجهٔ ماضیه بطریقیکه خواجه و غیره ذکر کرده اند آنستکه غایة
ارتفاع هر روز را اگر خواهند پیدا کنند و شظیهٔ و تفاع را بران نهند و اسطرلاب
بگیرانند چنانکه پهلوی با فتاب باشد تا سایهٔ لبنه بر عضاده افتد چنانچه از
هیچ جانب منحرف نشود و نگاه کنند تا طرف سایه بر طرف کدام خط افتاده آن
و در اینجا ملا عبد العلی برجندی در شرح بیست باب سهوی فاحش کرده اند زیرا
که پهلو را بر پهلوی اسطرلاب تفسیر کرده و گفته چنانکه پهلوی اسطرلاب یعنی انطرف
که اجزای ارتفاع بران منقش بود و این بسیار از فاضل دور است زیرا که وقتیکه
شظیهٔ ارتفاع را بر غایة ارتفاع نهند و پهلوی اسطرلاب را بجانب آفتاب کنند محال است
که سایهٔ لبنه بر عضاده افتد بلکه البته منحرف می شود مگر در وقتیکه شمس در غایة
ارتفاع باشد و آن وقت در تعیین ساعات معوجه احتیاج باسطرلاب نیست
و سبب انحراف سایه آنستکه البته همیشه سایه در خلاف جهة ذی الظل اتفاق
می باشد و خلاف جهة در اینصورت محالست که عضاده باشد همچنانکه مشاهد است
فائده بدانکه غزوات حضرت پیغمبر بیست و شش غزوه بود ۱ ابوا ۲ بوا ۳ عشیره
۴ اولی ۵ بدر کبری و در آن جنگ لشکر حضرت سیصد و سیزده نفر بودند
و در این حرب ملائکه بمعاونت پیغمبر آمده اند ۶ غزوهٔ بنی سلیم ۷ سویق ۸ غزوهٔ
ذی امر ۹ غزوهٔ احد و لشکرهای حضرت در این جنگ هفتصد نفر بودند و حمزه
سید الشهدا در اینجنگ شهید شد ۱۰ غزوهٔ نجران ۱۱ غزوهٔ اسد ۱۲
غزوهٔ بنی نضیر و قریضه ۱۳ غزوهٔ ذات الرقاع ۱۴ غزوهٔ بدر اخیره ۱۵ غزوهٔ
دومة الجندل ۱۶ غزوهٔ خندق و احزاب و عمرو بن عبدود در این جنگ بدست

امیرالمؤمنین ع کشته شد ۱۷ غزوهٔ بنی قریظه و در این حرب لشکر حضرت قریب
به پنج هزار کس بوده ۱۸ غزوهٔ بنی لحیان ۱۹ غزوهٔ بنی قرده ۲۰ غزوهٔ بنی المصطلق
۲۱ غزوهٔ حدیبیه ۲۲ غزوهٔ خیبر در این حرب لشکر آنحضرت هفت هزار کس بودند
بودند و جعفر بن ابی طالب در این حرب از حبشه آمد ۲۳ غزوهٔ فتح مکه و لشکر حضرت
دوازده هزار کس بودند ۲۴ غزوهٔ حنین ۲۵ غزوهٔ طایف ۲۶ غزوهٔ
تبوک **فائده** بدانکه ولایتیکه در ایام حضرت پیغمبر ص فتح شد و بتصرف آن حبوه
حضرت آمد همچنانکه در تذکرة الائمه ملا محمد باقر مجلسی است باین تفصیل است
مکهٔ معظمه و مدینه و ولایت یمن و مخا و نجد و صحار عمان و قطیف و لحسا و حجاز و تهامه
و بادیه و نجران و خیبر و فدک و قلاع خیبر و کل قبایل عرب و ولایت بحرین و توابع
ان و بعضی از شام و بخوان و طایف و در سال ششم یا پنجم آنحضرت مامور شد که
نامه بملوک و سلاطین جهان نویسد و ایشان را باسلام دعوت کند اول نامه
بهرقل قیصر روم نوشت و آن مسلمان شد و اسلام خود را مخفی داشت و دیگر
نامه بپادشاه شام نوشت و آن هدیه چند فرستاد و توفیق اسلام نیافت و نامه دیگر
باصحمه ملقب بنجاشی پادشاه حبشه نوشت و او مسلمان شد و دیگر نامه
بخسرو نوشت پرویز پادشاه عجم نوشت و او کاغذ حضرت را درید لعنة الله علیه
و در جواب آنحضرت مشت خاک بکیسه کرده و فرستاد و آنحضرت تفال زدند که ولایت او بما است
ما خواهد آمد و آخر چنان شد و دیگر نامه بپادشاه یمن فرستاد و آن نیز مسلمان نشد و
ولایت یمن را بعد از زمان آنحضرت واگذاشت مر و یستکرد و قتیکه شهربانو را اسیر
کردند نزد عمر آوردند آن را در مجلس طلبید پس شهربانو بزبان خود پرویز زادا

واد که

داد که ای پیر و ای سیه کاغذش پاره کن من بنده کی گفتن عمر نفهمید چنان تصور
کرد که او دشنام داد حضرت امیر ع فرمود که نه بلکه نفرین پیر و پیر کرد و بکر و حضرت
امیر ع با شخص اصفهانی اوصاف اهل اصفهان را بیان کرد پس بعد از سکوت حضرت
انشخص عرض کرد دیگر بگو حضرت فرمود امرؤت این ویس یعنی امرود این تو را بس است

فائده بدانکه اولاد پیغمبر ص چنانکه در تذکرة الائمه ذکر شده پنج نفر بودند دو پسر
قاسم از خدیجه و ابرهیم از ماریه قبطیه و سه دختر فاطمه و رقیه و زینب همه از خدیجه
و بعضی دو پسر دیگر طیب و طاهر نیز گفته اند و بعضی طیب و طاهر را لقب ابرهیم گفته اند
و اولاد حضرت امیر المؤمنین علیه السلام پانزده پسر بودند و هیجده دختر اما پسرها
حسن و حسین علیهما السلام و محمد الاکبر و عبد الله و ابو بکر و عثمان و جعفر و عبد الله
و محمد الاصغر و یحیی و عون و عباس و محمد الاوسط و محسن و شفیق و این دو سقط
شدند و اما دخترها زینب الکبری و ام کلثوم الکبری و ام الحسن و رملة الکبری و ام
هانی و میمونه و زینب الصغری و رملة الصغری و ام کلثوم الصغری و رقیه و فاطمه
و امامه و خدیجه و ام الکرام و ام سلمه و ام جعفر و جمانه و نفیسه حسن و حسین ع و زینب
کبری و ام کلثوم کبری از حضرت فاطمه اند و محمد اکبر از حنفیه است و عبد الله و ابو بکر از لیلی
بنت مسعود تمیمیه و عباس و جعفر و عبد الله از ام البنین بنت حزام بن خالد است و عثمان
و یحیی و عون از اسما بنت عمیس است که اول زن جعفر طیار بود و مادر محمد ابی بکر
نیز اوست و محمد اوسط از امامه است بنت ابی العاص که دختر زینب بنت رسول
الله ص و ام الحسن و رمله کبری مادر ایشان سعیده بنت عروه است و باقی اولاد
مادر ایشان نکاحی نبوده بلکه ام ولد اند و اما حضرت امام حسن علیه السلام در

اوخلافست بعضی پانزده گفته‌اند بکدختر ام الحسن و باقی پسر حسن و عمر و حسین و
عبدالله و عبدالرحمن و اسمعیل و محمد و یعقوب و جعفر و طلحه و حمزه و ابوبکر و قاسم
و زید و بعضی شانزده گفته‌اند بکدختر و پانزده پسر و بعضی پنج دختر نیز گفته‌اند
ام سلمه و ام عبدالله و رقیه و فاطمه و ام الحسن و بعضی نام ام الخیر را نیز از اولاد
انحضرت دانسته‌اند و انحضرت سیصد زن کرده بود و طلاق گفته بود و انحضرت
بالتماس عمر خطاب همراه لشکر سعد وقاص بعجم تشریف اورده‌اند و تا شهر ری رفتند
و از اینجا بقریه کهنک وار دستان تشریف برده‌اند و از اینجا بقریه قهپایه از اعمال
نائین تشریف برده‌اند و باصفهان نیز تشریف اورده در خارج شهر قریب بر اینهد
رود دمینی است مشهور بلبنان الارض نزول فرموده‌اند و ان زمین با انحضرت
سخن گفت که یا ابن رسول الله در اصفهان سوره تبت را نه عونه بخوانید و در مسجد
عتیق اصفهان نماز نگذارده‌اند و در مسجد لبنان نیز نماز کرده‌اند و اما حضرت امام حسین
علیه السلام چهار پسر مذکور می‌شود علی اکبر و علی اوسط زین العابدین و علی اصغر
عبدالله و محمد بن الحسین و بغیر از علی اوسط همه در کربلا شهید شدند و بعضی علی اکبر را
امام زین العابدین می‌دانند و مادر امام زین العابدین شهربانو است و همچنین
مادر علی اصغر و بعضی مادر علی اصغر را لیلی بنت ابی مرة ثقفی میدانند و بعضی
اخبار دلالت میکند که شهربانو در کربلا بوده و فوت شده بود و بعضی دیگر
میگویند بود و بر ذوالجناح سوار شد بملک عجم امده در ولایت طهران کوهی
است در اینجا غایب شد و اما حضرت امام زین العابدین را یازده فرزند گفته
اند امام محمد باقر و زید و عبدالله و حسن و حسین و حسین اصغر و عبدالله

و عبدالرحمن

وعبدالرحمن و سلیمان و فاطمه و ام کلثوم و اما امام محمد باقر علیه السلام سه پسر داشت

و یک دختر سه پسر امام جعفر صادق ع و عبدالله و ابرهیم و دختر ام سلمه و بعضی پنج

پسر و دو دختر گفته اند پنج پسر امام جعفر صادق ع و عبدالله و ابرهیم و عبدالله و

علی و دو دختر ام سلمه و زینب مادر امام محمد باقر دختر امام حسن بود و اما امام

جعفر صادق علیه السلام ده اولاد داشت و دختر ام فروه و فاطمه و هشت

پسر امام موسی و اسمعیل و عبدالله و اسحق و محمد و عباس و علی و طفلی شیرخواره

که از اد کرده انحضرت او را خبری بود و گشت و امام موسی کاظم علیه السلام اولاد

انحضرت داشت و هفت پسر و دختر شمرده اند امام رضا ع و قادر و اسمعیل و جعفر

و هارون و حسن و احمد و محمد و حمزه و عبدالله و اسحق و عبیدالله و زید و حسین و

فضل و سلیمان و عباس و عقیل و عبدالرحمن و فاطمه کبری و فاطمه صغری و رقیه و ام کلثوم

ام جعفر لبابه بریه زینب خدیجه علیه امنه حسنه بریهه عایشه ام سلمه میمونه رقیه

صغری و بعضی عابد و مرتضی و عمر و جعفر اصغر و قاسم را نیز شمرده اند و بروایتی دیگر

انحضرت را شصت فرزند بود بیست سه پسر و سی و هفت دختر و امام رضا علیه السلام

پنج پسر داشت امام محمد تقی حسن و حسین و جعفر و ابرهیم و یک دختر عایشه نام و نسل

انحضرت از امام محمد تقی باقی ماند امام محمد تقی علیه السلام دو پسر داشت امام علی

نقی و جعفر و دو دختر فاطمه و امامه امام علی نقی علیه السلام یک دختر داشت عایشه نام

و چهار پسر امام حسن عسکری و حسین و محمد و جعفر ملقب بکذاب و میگویند این

جعفر صد و بیست فرزند داشت و امام حسن عسکری علیه السلام زیاده از یک پسر عالی

مقدار بنظر نرسیده فائده بدانکه حروف بیست و هشت کانه ابجد بر سه قسم

است اوّل مسرودی و آن دو حرفی بود مجموع آن دوازده حرفست و دویم ملفوظی
وآن سه حرفی بود که آخرش حرف اوّل نباشد و آن سیزده حرفست و سیم ملفوظی و
آن سه حرفی بود که آخرش حرف اوّل باشد و آن سه حرفست و اینها را مکتوبی نیز گویند

شعر مشکل دی بهر سر کوی دله غارت کردم   مر پاکان را جنب یارت کردم
کفارۀ آنکه روزه خوردم رمضان   در عید نماز بیطهارت کردم

بدانکه دی عبارت
است از زمان ماضی و کوی عبارتست از بدن انسان که روح و قوای نفسانیه درآن
مختفی هستند و مراد بدله قوای مذکوره است که منشا خصال رذیله است و غارت
کردن عبارتست از دست برداشتن از قوای مذکوره یعنی ترک خواهشها و مقتضیات
آنها نمودن و می تواند شد که مراد از غارت کردن کوی دله این باشد که آنچه مقتضای
بدنست از اکل و شرب و لباس و سایر چیزها که گویا مجمع آنها بدنست غارت کردم یعنی
دست برداشتم و برباد یغما دادم و مراد از پاکان مرشدان و کاملانند که طالبان
را بحق بتوسط ارشاد ایشان از لوث جسمانیت پاک میگردانند و مراد از زیارت ایشان
توجه بجانب ایشان و وصول بخدمت ایشانست و جنابت کنایه از اینست که
هنوز بالکلیه از ادناس بشریه و الواث جسمانیه پاک نشده است یعنی با وجود اینکه
فی الجمله مقتضیات و مشتهیات بدن را ترک کردم باز بعضی از علایق بدنیه که حیات
در این عالم از آنها منفک نمی شود مبتلا بودم و حکم جنب داشتم و با این حال قصد خدمت
کاملان و واصلان کردم و مراد از رمضان ایام سلوکست که مقرر است که سالک
بجهة حصول مقصود ترک مشتهیات نفسانیه و ماکول و مشروب لذیذه نماید پس گویا ماه
مبارک رمضان است و روزه خوردن کنایه است از ارتکاب بعضی از آنچه نباید

در آن اوقات

د دان او قات مرتکب شده تقصیر در ان ایام و مراد از عید انتهای سلوک و وقت
مشاهده و وصول است و مراد از نماز بیطهارت مشاهده ناقص و وصول ناقص
بکمال می تواند بود و بنا بر این معنی این می شود که بجهت تقصیری که این ایام از من در
ایام سلوک سرزده در روز بکه باید بمقام وصول برسم بانچه باید نرسیدم و با
رسیدم حکم نماز بیطهارت داشت و می تواند شد که مراد از نماز بیطهارت نماز میت
بر نفس خود که حقیقت میت است تکبیر فنا کفتن باشد و در این وقت معنی این
خواهد بود که چون در حین سلوک شرط مجاهده بود معمول نشد بکفارهٔ ان در
مقامیکه شهود و وصول روی داد از ان خجالت یکباره بر نفس خود تکبیر فنا کفتیم
بالکلیه خود را از تعلقات ناسوتیه و عوایق جسمانیه دور کردانیده خود را در معرض
فنای فی الله در اوردم والله سبحانه اعلم **کلام** للشیخ عبد المؤمن المغربی فی کتابه
المسمی باطباق الذهب قال لا وصول الی مقامات العلی الا بمقاسات البلاء وتجرع
کاسات العنا ومن طلب اللذة شرب الاجاج المر ومن امل المناصب ترك المكاسب
وركب المتاعب ومن احب الشیء الخطیر وكره الشیء الحقیر الف المكاره وقطع المعاهد
وفارق الاتراب والجيران وعانق الاقتاب والكيران وودع الخليط والضجيع وودع
التقصير والتضجيع انظر ان الشرف امر يدرك بالتوانی او بحر يغرف بالاوانی او قصر
يبنی بيسير التوانی لا يستوی القاعد مع الولد والاهل والسائح فی الحزن والسهل الا
ان الرفعة فی الحبط والرحل لا فی غطيط النائم وصلوة القاعد علی النصف من صلوة
القائم افمن سكن شهوة المباشرة تعود شهوة البائنة ولم يخرج من الظلال والكن ولم
يعرف سوی نعاب لسن كمن لا يفرع الا الجبال الرواسخ ولا يدع الا الاميال والفراسخ

وان طعم لا یعرف الا حشیش الفلاة ولا یسمع الا نشیش الفلاة وان عطش لم یشرب الا
الثمد ولا یعرف فی البحر قعقعة الجد مسعر حرب بناطح الاقران بالتریکه وحلس اسفا
بستظل بالاراک دون الاریکه افمن یجوب البلاقع فهو فی البلاء عن قطین او من ینشؤ
فی الحلیة وهو فی الخصام غیر مبین **شعر** لامرء القیس اجارتنا ان الخطوب تنوب
وانی مقیم ما اقام عسیب اجارتنا انا غریبان ههنا وکل غریب للغریب نسیب
فان تصلینا فالمودة بیننا وان تهجرینا فالغریب غریب **رباعیة** ایام جوانی شد
ان نار شکست ودر شهر مغ عمر وان شکست بنشین بنشین کدام وقصه وسماع
ان جلوه فرونشست تا شکست **سلمان ساوجی** از بسکه شکستم بر بستم توبه
فریاد همی کند ز دستم توبه دیروز بتوبه شکستم ساغر امروز بساغری شکستم
توبه ما پیش ز ذره در پیش برداشته ایم فرهاد صفت کند شده از هستی
خویش این کوه بلا از پیش برداشته ایم **مولوی معنوی** هر که او بنهاده ناخوش
سنتی سوی او نفرین رود هر ساعتی نیکوان رفتند و سنتها بماند وز لئیمان
ظلم ولعنتها بماند **وله** اختران اندر او ودی اختران کاحتراق نحس نبود اندر آن
سایران اندر سماهای دگر غیر این هفت آسمان مشتهر راسخان در تاب انوار خدا
نی بهم پیوسته نی از هم جدا هر که باشد طالع او زان نجوم نفس او کفار سوزد در رجوم
خشم مریخی نباشد خشم او منقلب وغالب مغلوب خو یک زنی با طفل او در پیش بحق و
پیش آن بت آتش اندر شعله بود طفل از آن بستد در آتش فکند زن بترسید دل از ایمان بکند
خواست تا او سجده آرد پیش بت بانگ زد آن طفل کانی لم امت اندرآ مادر که من اینجا خوشم
گرچه در صورت میان آتشم اندرآ مادر ببین برهان حق تا ببینی عشرت خاصان حق

اندرآ اسرار

اندر اسرار ابرهیم ببین کو در آتش یافت سرو و یاسمین مر تو را شیری دهد که ز اندرون
سخت خوفم بود افتادن ز تو چون بزادم رستم از زندان تنگ در جهان خوش هوای خوب رنگ
من جهان را چون رحم دیدم کنون چون در این آتش بدیدم این سکون اندر این آتش بدیدم عالمی
ذره ذره اندرو عیسی دمی اندر آ مادر بحق مادری بین که این آتش ندارد آذری
اندر آ مادر که اقبال آمدست اندر آ مادر مده دولت ز دست من ز رحمت می‌گشایم پای تو
کز طرب خود نیستم پروای تو اندر آ و دیگران را هم بخوان کاندر آتش شاه بنهادست خوان
اندر آیید ای مسلمانان همه غیر عذب دین عذابست آن همه اندر آیید ای همه پروانه وار
اندرین بهره که دارد صد بهار **فائده** بدانکه بسیار می‌شود که در حفر قنوات و چاهها و امثال
اینها عمق بسیار می‌شود و کشیدن دلو و امثال آن از قعر چاه طولی بهم میرساند و باین
سبب کار صعوبتی بهم می‌رساند لهذا ما قاعده در اینجا بیان می‌کنیم که باعث سهولت
این امر بشود بنوعی که از چاهی که چهل ذرع عمق او باشد دلو بقدر دیگر از چاه ده ذرعی
بیرون می‌آید در آید یعنی باین سرعت و باین قدر از زمان کشیده شود و از چاهی که صد
ذرع باشد بقدر چاه بیست و پنج ذرعی و همچنین طریقه اینست که باید در وسط
دیوار چاه یعنی جائیکه دوری آن از قعر چاه و در چاه مساوی باشد میخی یا تیری فرو
برد و ریسمانیکه بقدر نصف چاه مقدار آن باشد بر آنجا ببست دلو را بر آن ریسمان
بست پس نصف بالای چاه را نیز باید و نصف کرد و بر وسط آن نیز میخی یا تیری فرو برد
و ریسمانی که بقدر نصف نصف چاه باشد بر آن بست و سر آن ریسمان را از حلقه یا مثل آن کرده
و ریسمان اول را داخل در آن حلقه کرد و سر ریسمان سیم هر که در سر چاه است بگیرد
و بالا کشد دلو بر زودی که گفتیم ببالا میرسد **سؤال** دی زمانی سوی صحرا رفتم ان
بقدری

از بهر شوان تا شوی یکدم دلا از صحبت تنها بری   خود دیدم نشسته در میان همنشین
هر زمان باد بکری کرده‌ای عتاب دلبری   گفتمش بود روا از روی شرع مصطفی
با چنین نامحرمان بنشستن ای رشک پری   گفت نامحرم نیند هر هفت ار بگمارند
ایشان را کرده باب مادر هم بشفقت مادری   دو برادر دو برادرزاده باب مادر من
وان یکی شوهر به بکر هند چه نیکو بنگری   اینچنین مشکل مرا پیش آمد ای دانای عصر
گر کنی حل این تو یا رب زجوانی برخوری   جواب مادر ایشان کنیزی بود در اصل ای
امام بنده زاده بشد او بندگی یکسر بری   عورتی بجز بدان واداشت آن عورت را پدر
دختری و باب برادر دیگرش بد مادری   بعد از آن بهر پدران عورت آن زن را بخواست
دو پسر آمد از ایشان همچو گلبرگ طری   باز او بهر برادر خواست بعد از افتراق دو
برادرزاده پیدا کرد از آن چون پری   چونکه او هم شد جدا شخص دگر او را بخواست
در وجود آمد از ایشان دو پسر چون مشتری   خواست آن عورت یکی را دخترش را
آن دگر این جواب آن سؤال مدح چه نیکو بنگری   روی القطب الراوندی فی کتاب
القصص باسناده عن الصدوق بالاسناد عن الصادق ع قال کان فی کتاب دانیال اذا کان اول
یوم من المحرم یوم السبت فانه یکون الشتاء شدید البرد کثیر الریح یکثر فیه الجلید
وتغلو فیه الحنطة ویقع فیه الوباء وموت الصبیان ویکثر الحمی فی تلک السنة ویقل
العسل ویکثر الکماة ویسلم الزرع من الآفات ویصیب بعض الاشجار الآفة وبعض الکروم
وتخصب السنة ویقع بالروم الموتان ویغزوهم العرب ویکثر فیه السبی والغنایم فی ایدی
العرب ویکون الغلبة فی جمیع المواضع للسلطان بمشیة الله واذا کان یوم الاحد فانه
یکون الشتاء صالحا ویکثر المطر وتصیب بعض الاشجار والزرع الآفة ویکون وباء

تخلف

مختلفة وموت شديد ويكثر في الهواء الوباء والموتان ويكون في آخر السنة بعض
الغلاء في الطعام ويكون الغلبة للسلطان في آخره وإذا كان يوم الاثنين فإنه يكون
الشتاء صالحا فيكون في الصيف حر شديد ويكثر في أيام المطر ويكثر البقر والغنم ويكثر
العسل ويرخص الطعام والأسعار في بلدان الجبال ويكثر الفواكه ويكون موت النساء
ويكون في آخر السنة يخرج خارجي على السلطان بنواحي المشرق ويصيب بعض فارس
غم ويكثر الزكام في أرض الجبل وإذا كان يوم الثلثاء فإنه يكون الشتاء شديد البرد
ويكثر الثلج والجمد بأرض الجبل وناحية المشرق ويكثر الغنم والعسل ويصيب بعض الأشجار
والكروم آفة ويكون بناحية المشرق والشام أمر يحدث من حدث في السماء يموت فيه خلق
ويخرج على السلطان خارجي قوي ثم يكون الغلبة للسلطان ويكون في أرض فارس في بعض
الغلات آفة وتغلو الأسعار بها في آخر السنة وإذا كان يوم الأربعاء فإن يكون الشتاء
وسطا ويكون المطر في القيظ صالحا نافعا مباركا ويكثر الثمار والغلات بالجبال كلها
وناحية جميع المشرق إلا أنه يقع الموت في الرجال في آخر السنة ويصيب الناس بأرض بابل
وبالجبل آفة ويرخص الأسعار ويسكن مملكة العرب في تلك السنة ويكون الغلبة للسلطان
وإذا كان يوم الخميس فإنه يكون الشتاء لينا ويكثر القمح والفواكه والعسل بجميع نواحي
المشرق ويكثر الحمى في أول السنة وفي آخره وبجميع أرض بابل في آخر السنة ويكون الروم
على المسلمين غلبة ثم يظهر العرب عليهم بناحية المغرب ويقع بأرض السند حرب والظفر
لملوك العرب وإذا كان يوم الجمعة فإنه يكون الشتاء بلا برد ويقل المطر والأودية
والمياه وتقل الغلات بناحية الجبل مائة فرسخ في مائة فرسخ ويكثر الموت في جميع الناس
وتغلو الأسعار بناحية المغرب ويصيب بعض الأشجار آفة ويكون الروم على الفرس

كثرة شديدة **فائدة** في علامات كسوف الشمس من الكتاب المذكور اذا انكسفت
الشمس في **المحرم** فان السنة تكون خصيبة الا انه يصيب الناس اوجاع في اخرها
وامراض ويكون من السلطان ظفر ويكون زلزلة بعدها سلامة واذا انكسفت الشمس
في **الصفر** فانه يكون فزع وجوع في ناحية المغرب ويكون قتال في المغرب كثير ثم يقع
الصلح في ربيع والظفر للسلطان واذا انكسفت في **ربيع الاول** فانه يكون بين الناس
صلح ويقل الاختلاف والظفر للسلطان في المغرب ويغر البقر والغنم ويتسع في اخر
السنة ويقع الوباء في الابل والبداء واذا انكسفت في **ربيع الثاني** فانه يكون للناس
اختلاف كثير ويقتل منهم خلق عظيم ويخرج خارجي على الملك ويكون فزع وقتال و
يكثر الموت في الناس وفي **جمادى الاولى** يكون السعة في جميع الناس بناحية المشرق والمغرب
ويكون للسلطان الى الرعية نظر ويحسن السلطان الى اهل مملكته ويراعي جانبهم وفي
جمادى الاخرى يموت رجل عظيم بالمغرب ويقع ببلاد مصر قتال وحروب شديدة ويكون
ببلاد المغرب غلاء في اخر السنة وفي **رجب المرجب** تعمر الارض وتكون امطار كثيرة بالجبال
وبناحية المشرق ويكون جراد بناحية فارس ولا يضرهم ذلك وفي **شعبان المعظم**
يكون سلامة في جميع الناس من السلطان ويكون للسلطان ظفر الى اعدائه بالمغرب
ويقع وباء في الجبل في اخر السنة ويكون عاقبته الى سلامة واذا انكسفت في **شهر
رمضان** كان جملة الناس يطيعون عظيم فارس ويكون للروم على العرب كرة شديدة
ثم يكون للروم ويسبى منهم ويغنم وفي **شوال** يكون في ارض الهند في المشرق وفي
ذي القعدة يكون مطر كثير متواتر ويقع خراب بناحية فارس وفي **ذي الحجة** فانه
يكون فيه رياح كثيرة وينقص الاشجار ويقع بارض من المغرب سبع وخراب في كل ارض

من ناحية

من ناحية المغرب ويغلو عليهم ويخرج خارجي على الملك ويصيبه منه شدة ويقتل طغاة
اهل فارس ثم يرخص في العام الثاني **فائدة** في علامات خسوف القمر من الكتاب
المذكور اذا انخسف القمر في **المحرم** يموت بالمغرب رجل عظيم وينقص الفاكهة
بالجبال ويقع في الناس حكة ويكثر الرمد بارض بابل ويقع الموت ويغلو اسعارهم
ويخرج خارجي على السلطان والظفر للسلطان وفي **صفر** يكون جوع ومرض ببابل
وبلادها حتى يتخوف على الناس ثم يكون امطار كثيرة فيحسن نبات الارض وحال الناس
ويكون بالجبال فاكهة كثيرة وفي **ربيع الاول** يقع بالمغرب قتال ويصيب الناس
يرقان ويكثر الفاكهة بالبلاد بناحية ماه ويقع الدود في البقول بالجبل ويقع خراب
كثير بماه وفي **ربيع الثاني** يكثر الايذاء ويكثر الخصب والمياه ويكون السنة مباركة
ويكون للسلطان ظفر بالمغرب وفي **جمادى الاولى** يهرق دما كثيرا بالبلد ويصيب
عظام شام بلية شديدة ويخرج خارجي على السلطان والظفر للسلطان وفي **جمادى**
الآخرة يقل الامطار بنينوى ويقع فيها جوع شديد وغلاء ويصيب ملك بابل والمياه
الى المغرب بلاء عظيم وفي **رجب** يكون بالمغرب موت وجوع ويكون بارض بابل
امطار كثيرة ويكثر وجع العين في الاقطار وفي **شعبان** يقتل الملك ويموت ويملك
ابنه ويغلو الاسعار ويكثر جوع الناس وفي **شهر رمضان** يكون بالجبل برد شديد
وثلج ومطر وكثرة المياه ويقع بارض ماه موت كثير بالصبيان والنساء وفي **شوال**
يغلب الملك على اعدائه ويكون في الناس شر وبلية وفي **ذي القعدة** يفتح المدن
الشداد ويظهر الكنوز في بعض الارضين والجبال وفي **ذي حجة** يموت رجل
عظيم بالمغرب يدعي فاجر الملك قال الراوندي وجميع ذلك ان صحت عن دانيال الحبر

الملاحم والحوادث في الدنيا احاديث قال النبي صلى الله عليه وسلم اذا اراد الله بقوم
خيرا مطرهم بالليل وشمسهم بالنهار وقال صلى الله عليه وسلم اذا غضب الله على امة ولم ينزل بها العذاب
غلت اسعارها وقصرت اعمارها ولم تربح تجارها ولم تزك ثمارها ولم تغزر انهارها
وحبس عنها امطارها وسلط عليها شرارها وقال صلى الله عليه وسلم اذا منعت الزكوة هلكت المواشي
واذا جار الحكام امسك القطر من السما واذا خفرت الذمة تربص المشركون على المسلمين
فائدة قال شيخنا المعيد رحمه الله في كتاب الاختصاص اعلم انه اذا قرنت الزهرة مع المريخ
في برج واحد هلك ملك الروم او يكون بالروم مصيبة عظيمة او بلايا واذا قرنت مع القمر
كان في العامة شدة وضيق واذا قرنت مع المشتري صار الناس في رخاء من العيش واذا قرنت
عطارد يكون اهراق الدما وشر عظيم واذا قرن بهرام زحل في برج واحد هلك ملك
حدث في ارض ذلك البرج وان اجتمع بهرام والمشتري مات ملك عظيم الشان واذا اجتمع
زحل وعطارد وقع في التجار الخوف والحزن وكذلك في اهل الادب واذا اجتمع زحل والمشتري
في برج واحد تتغير الدنيا في سائر الاحوال وتتغير امور الناس وتخرج الخوارج من النواحي
كلها وخاصة من الجيلان والديلم والاكراد ويقتلون الناس قتلا شديدا وتشتد
الامر عليهم من الخوف والحزن وترتفع السفلة شانهم وتتغير طباع الناس كلهم ويذهب
الحيا والانسانية ويزيد فيهم كثرة الفسا خاصة في النسا واسقاط الولدات والاحرام
واهراق الدما والقتل والجوع واذا اجتمع المشتري وعطارد واصاب الارض طاعون ويقع
فيما بين الناس العداوة والبغض واذا ركب القمر فوق زحل ذهب ملك واذا اجتمع
بهرام وعطارد في العقرب فذلك يتم قتل بابل واذا اجتمع الزهرة والمشتري في
العقرب فذلك يتم فزع ومرض بارض بابل وان اجتمعت الشمس وزحل في العقرب

فذلك

فذلك ایة اختلاف الروم وقتل ملکهم واذا اجتمع المریخ وعطارد فی شولة العقرب فذلك
ایة خراب بیت ملك بابل واذا اجتمعت الشمس والقمر فی شولة العقرب وبهرام فی السرطان
فان استطعت ان تتخذ سربا لتدخل فیه فافعل واذا اجتمعت الزهرة والمشتری فان الفسا
تحدث بین الروم ولجهن عداوة وکیوان اذا نزل الطرفة والدبران وقع الطاعون بالعراق ومات
کثیر من الناس واذا نزل الطرفة علی اخره یکون فی ارض العراق قتال وفتنة واذا نزل النثرة بدلت
اعمال العراق ولقوا بلاء وشدة واذا نزل کیوان اخضر یکون بارض العراق واذا نزل کیوان الجبهة
وقع الموت فی البقر والسباع والوحش واذا نزل کیوان والمشتری الاکلیل والقلب والشولة
یقع فی الشرق والغرب طاعون شدید ویموت من الناس ناس کثیر ویقع الفسا والبلا فی
الارض کلها ویکون بلا یا علیهم کلها فی الناس ویقتل الملوك والعلماء ویرتفع سفلة
من الناس واعلم ان مع الشمس کواکب لها اذناب بعضها فوق بعض فاذا بدا کوکب منها فی
برج من البروج وقع فی ارض ذلك البرج شر وبلاء وفتنة وخلع الملوك واذا رایت کوکبا احمر
لا تعرفه ولیس علی مجاری النجوم ینتقل فی السماء من مکان الی مکان یشبه العود ولیس به فان
ذلك ایة الحرب والبلایا وقتل العظماء وکثرة الشرور والهموم والاشوب فی الناس وفی
اخر النسخة التی انتسخت منها کان مکتوبا اقول وکان فی اصل الکتاب هکذا قوبل ونسخ
من خط ابن الحسن بن شاذان رحمة الله علیه شعر مشکل کفر وایمان قرین یکدیگرند هر که
را کفر نیست ایمان نیست بدانکه اگرچه هر که اقرار بوجود واجب وصفات او وثبوت و
امامت کند حکم بایمان او می شود واحکام مؤمنین بر او جاری می شود اگرچه اباء و
امهاتبا شد اما ایمان واقعی نمی باشد مگر انکه ادمی خود ببراهین عقلیه وادلهٔ قاطعه
کسب کند واین نمی شود مگر اینکه اول خود را از ایمان واعتقادات ابای خود بری کند و

عصبیت را دست بر دارد بعد ازان تامل کند پس مادامیکه ادمی اول دست
از تقلید اباء بر ندارد و خود را از جمیع اعتقادات خالی نکند طالب دلیل نمی شود
و تا دلیل واقعی نداشته باشد مؤمن واقعی نیست پس معنی شعر این می شود ایمان تقلیدی
بسابقۀ نفی اعتقادات نیست بلکه ایمان و کفر با هم قرین هستند و هر که کفر ندارد
یعنی اول کافر نشده و نفی اعتقادات را نکرده یا تشکیک نکرده باشد و اعتقاد
بی دلیل ایمان نیست ایمان واقعی بهم نرسانیده و میتواند شد نظر باینکه اثبات
واجب بدلیل لمی محالست بلکه بدلیل انی است و اکثر ادلۀ انیه مبتنی بر خلف است
که لازم افتاده است که اول فرض عدم واجب الوجود بشود بعد ازان اثبات شود
پس در این ادله کفر و ایمان قرینند و هر که کفر نداشته باشد ایمان را هم ندارد و
می تواند شد که اشاره بکلمۀ لا اله الا الله باشد که هر که او را نگوید مؤمن نیست
والله اعلم **کتب** هرون الرشید الی عبده الذی بمصر سلطان یامره و اسمه یمن
بن یمن بن یمن بن یمن بن یمن فکتب فی جوابه یمن بن یمن بن یمن بن یمن بن یمن **لبعض الاکابر** من کان
همته ما یدخل فی بطنه کان قیمته ما یخرج من بطنه **شعر** در این دو که کر که کر که
و که که که اید که مشو نومید اگر هستی ز لطف قهر او آگه **حکایة** نقل است که
چون عبدالله خان ازبک خراسان را متصرف شد بر سر قبر رستم آمد و این بیت را نوشتند
سرا و خانه بر دار و ایران ببین بکام دلیران توران زمین و زیر او گفت رستم جواب
دارد اگر مرخص باشم عرض کنم گفت بگو گفت رستم در جواب میگوید چه بیشه تهی
ماند از نره شیر شغالان به بیشه درآید دلیر **قال الاصمعی** جاء رجل الی جاریة
امرء القیس و سال عنها صاحبها فقالت الجاریة فا الی القیفاء لیفی الفی فاذا فا

مناسب فی الجواب ایضا هذا الفرد
چه بیشه ز شیران تهی یافتند
سگان فرصت وی یافتند

الفی

الفیئ ففیئ معناه انه ذهب الی البید البرجع القافلة فاذا رجع ظل الشمس یرجع هو ایضا
قال الجوهری فی الصحاح الوسط محرکة ساکنة وساکنة محرکة اقول مراده ان الوسط
بتحریک السین عبارة عن الوسط الحقیقی فکانه ساکن لا یتحرک واما بسکون السین فهو
ما بین الطرفین یحتمل مواضع کثیرة فکانه متحرک **شعر مشکل** گفتم که شوم سیه سفیدم
کردند گفتم که شوم قفل کلیدم کردند گفتم که شوم پاک ز آلایش هم آلوده
نموده اند پلیدم کردند بدانکه مشهور است که بالاتر از سیاهی رنگی نیست و دیگر
سیاه را رنگ نمی کنند و قابل رنگ دیگر نیست و مراد قائل از ان است که خواستم خود را بجا
برسانم که از زحمات و تکلیفات شاقه فارغ باشم سفیدم کردند یعنی بجائی افتادم که
جمیع تکلیفات از برای من هست با اینکه نظر با اینکه سیاه دیگر قابل رنگ نیست
فعلیت محض است و سفید انفعال محض است میگوید خواستم بمرتبهٔ کمال و فعلیت
محض برسم مانند سیاهی قابل محضم کردند هم چنانکه سفید قابل جمیع الوان است یا آنکه
مراد از سیاهی وصول بحضرت نور الانوار است و از سفیدی نهایت بعد از ان زیرا
که هر که بحضرت نور الانوار رسید بالمرة نورانیت او طی می شود هم چنانکه قمر هرگاه
با شمس مجتمع شدند قمر محترق می شود و هرگاه نهایت بعد بهم رسید نور
او در نهایت وفور می شود و می تواند شد که مراد این باشد که منبع آب حیات یعنی
که اسرار حق است شوم هم چنانکه آب حیات در سیاهی است مرا سفید کردند و آب
حیات را از من دور کردند گفتم که شوم قفل کلیدم کردند یعنی گفتم که مثل
قفل شوم که اسرار بسبب من محفوظ باشد و بر در گنج اسرار مقیم باشم و بیگانه را
مانع باشم مانند کلید کردند یعنی از در دور کردند و مرا هم چنین کردند که قابلیت

حفظ اسرار ندارم بلکه انها را افشا میتمایم و می تواند شد که مراد از قفل شد این باشد
که خواستم کرده شوم هم چنانکه میکویند در قفل شد یعنی خواستم حواس خود را از
الایش علایق دنیوی بدور دارم و در حواس ظاهره و باطنه را بر بندم و بغیر از حق را
راه ندهم کلید کم کردند یعنی کلید بمن کردند هم چنانکه میکویند قفل را کلید کردند
یعنی راه حواس مرا کشودند و انهم کو نه نا ملایمی داخل کردند والله اعلم شعر
پیشالطیفطلعتتقمتمهشکستهشد پیشبنفشهخطشکالچمنهفتهشد
ایضاً شعبشهنعمکنبمختصبیکشت امّا بالطفکهکهبنتمبشکیبعلبغزارا لمؤلفه
شعبشمنهفتهکشتبغم کلعبشمنهفتهکشتبنجار لمؤلفه
بی روی وی برما جفا بکذشته است اه از شب پر شد و اشک از ثری بکذشته
دیکر طبیبا بهر ما پر زحمت خود را مده کار ما از درد بیمار تو ادکار د و ابکذشته است
دیکر چه امید وفا دارم که از جورش مرا تیر از جکر در دفته و تیغ از قفا بکذشته است
شادی کنید ای عاشقان کامد صبا از من کشان داد این بشارت کاین زمان یار
از جفا بکذشته است اید صفا ابکوش از خاک مجنون نال لیلا با انکه از دوران او
بس زنها بکذشته است لمؤلفه اکر بهر مغان کردد درین ده راه بر ما را تو
شد و سیم انجا که باشد در نظر ما را اکر ساقی کند لطفی و ابی در قدح ریزد امید
انکه ساز دان سر قدر ما را ندارم طاقت بیمهری کم لطف جانا بکش هر نوع
مینداز از نظر ما را فرستادیم دل را بر سر کویش که کر روزی کند عاشق کشی زود
اید خبر ما را نکیرد در من عاشق نصیحتها ای ناصح مخوان بیهوده افسانه مده پر درد
سر هرکه ما را صفا اصفا نیست در دل بی رخ دلبر خوشا روزی که ان دلبر در اید

بجبر ما را

بیجز ما را کلام لبعضهم بدانکه حکما گفته اند که بود دو ود وند و ندو و ود

رو ود ود رو و و قو ر د ود رو د ود د و د ود ر و ند ود رد ور رو ود ر و ود

د دو ر و ر و ور رو ود رد ود د ود د و د ود و ود ود ود ر د و ر ر ود و ود ر و ود

ودنو ود ددرکه **شعر** شب یلدای وعدهات را چرخ چه شود کو دم صبوح دهد یا

مهدر وفای وعده تو صبر ایوب و عمر نوح دهد یا تو را با چنین کرم کودن مهلتی یا

توبه نصوح دهد **م کتاب** معجم اهل الادب قال اجتمع ابو یوسف القاضی والکسائی

عند الرشید قال الکسائی یا ابا یوسف لو قتل غلامك فقال له رجل انا قاتل غلامك

بالاضافة وقال اخر انا قاتل غلامك بالتنوین والنصب فایهما کنت تاخذ به فقال القاضی

کنت آخذهما جمیعا فقال الرشید اخطات انما یؤخذ بالقتل الذی یجر دون الذی نصب . الذی

الوجه فیه ان اسم الفاعل المضاف بمعنی الماضی فیکون اقرارا وغیر المضاف یحتمل الحال و

الاستقبال ایضا فلا یکون اقرارا **فائدة** رجل ابتاع من رجل قطعة ارض بالف

درهم علی ان طولها مائة ذراع وعرضها مائة ذراع ثم قال له خذ منی عوضا عنها

قطعتین کل واحدة طولها خمسون وعرضها خمسون وتوهم ان ذلك حقه فتحاکما

الی قاض غیر مهندس فقضی مثل ذلك ثم تحاکما الی حاکم مهندس فحکم بان ذلك نصف

حقه **وایضا** رجل استاجر رجلا علی ان یحفر له بئرا برکة طولها اربع اذرع فی عمق

اربع بثمانیة دراهم فحفر ذراعین طولا فی ذراعین عمقا وطالبه باربعة دراهم نصف

الاجرة فتحاکما الی مفتی غیر مهندس فحکم بان ذلك حقه ثم تحاکما الی صناعة الهندسة المهل

فحکم له بدرهم واحد فقیل لرجل یتعاطی الحساب لم یکن من اهله کم نسبة الف الف

الی الف الف الف فقال ثلثان فقال اهل الصناعة انه عشر عشر العشر **فائدة** نکم بدا

باب ۳
هر چیزی که فرو تمیز دو چیز ها مثبت که هر گاه بقدر مساحت ان از ا ب بر دارند وزن
ان ثقیل تر است و هر گاه وزن ان مساوی ا ب باشد یا بیشتر از ا ب فروهی رود **فائده**
قولهم الفذلکة حکایة قولك فذلك الحساب الجعفلة حکایة قولك جعلت فداك
الهیللة حکایة لا اله الا الله الحولقة حکایة لا حول ولا قوة الا بالله الحمدلة حکایة الحمد لله
البسملة حکایة بسم الله الحسبلة حکایة حسبنا الله التسبحلة حکایة سبحان الله البأبأة
حکایة بابی انت وامی وحکایة قول الصبیان بابا الحیعلة حکایة حی علی الصلوة وحی علی
الفلاح وحی علی خیر العمل التسحقة والبرهمة حکایة یا ابا اسحق ویا ابا ابرهیم والبخبخة
حکایة بخ بخ والدمعزة حکایة ادام الله عزك والطلبقة حکایة اطال الله بقاك **فائدة**
کثیرا ما وقع فی الاحادیث ذکر بلاد الجبال وهی ناحیة مشهورة یقال لها قهستان شرقیها
مفازة خراسان وفارس وغربیها اذربایجان وشمالها بحر الخزر وجنبها العراق وخوزستان وجنوبها
لا ینبت بها النخل والاترن والنارنج والاترج ولا یعیش بها الفیل وقصبها اصفهان والیمو
وری وهمدان وقزوین **فائدة** اجتمعت حروف المعجم کلها فی ایتین من کتاب الله
ولیس فی القران ایة فیها جمیعها غیرهما **الاولی** قوله تعالی فی سورة ال عمران ثم انزل
علیکم من بعد الغم امنة **الثانیة** فی سورة الفتح محمد رسول الله صلعم والذین معه اشدا
علی الکفار **فائدة** ست ایات یحفظ قاریها من شرور الاعداء فی کل منها عشرة الا[ن]ه
الاولی فی البقرة الم تر الی الملاء من بنی اسرائیل الی قوله بالظالمین **الثانیة** فی ال
عمران لقد سمع الله قول الذین الی قوله عذاب الحریق **الثالثة** فی النساء الم تر الی الذین
قیل لهم کفوا الی قوله فتیلا **الرابعة** فی المائدة واتل علیهم نبا ابنی ادم بالحق الی قوله
من المتقین **الخامسة** فی الرعد قل من رب السموات والارض الی قوله الواحد القهار

السادسة

السادسة في المزمل ان ربك يعلم انك تقوم الى قوله غفور رحيم فائدة
قال ابن خالويه النحوي دخلت على سيف الدولة فلما مثلت بين يديه قال اقعد فعلمت
اطلاعه على اسرار كلام العرب اذ يقال للقائم اقعد وللنائم والساجد اجلس اقول
ومن هذا اخذ قولهم الجلوس يرفع والقعود يضع فائدة من سحق من بيض النمل
وزن درهم لم يملك اسفله وان سقي بعده كمون بناكر مابها سكن عنه واذا اخذت
سبع نملات طوال وتركت في قارورة مملوة بدهن الزئبق وشد راسها ودفنت
في زبل يوما وليلة ثم اخرجت وصفي الدهن عنها ثم مسح منه الاحليل فانه يهيج
الباه وكثر العمل وقوى الانعاظ مجرب في حيوة الحيوان البيض كلها بالضاد المعجمة
الا بيض النمل فانه بالظاء حديث فيه ابهام قال عم لسان العاقل وراء قلبه و
قلب الاحمق وراء لسانه ومعناه ان العاقل لا يتكلم الا بعد التدبر فيجعل ما يريد ان
يتكلم به اولا في قلبه ثم يجعله في لسانه بخلاف الاحمق فانه يتكلم بما لا يعني من دون تدبر
اولا وبعد التكلم يلتفت الى ما تكلم به قالوا الصوفي يكون ابن الوقت ومرادهم انه
لا يتاسف على الفايت ولا ينتظر الوارد بل يلازم الوقت الذي هو فيه فقط اقتدا
بقوله تعالى لكيلا تاسوا على ما فاتكم فائدة قيل اذا نضح باب قرية النمل بماء فيه
ذرنيخ او كبريت هجرها فائدة وجد في صندوق ما شاء الله المصطفى لوح فيه
مكتوب من عمل عملا والقمر في العقرب والسنبلة ندم ومن لبس ثوبا والقمر في العقرب
محصور بين النحسين مات فيه ومن سافر والقمر في الطريقة المحترقة لم يرجع الا بتعب
كثير واكثرهم لا يرجعون ومن ولد بطالع الحمل والزهرة وعطارد فاسدان واشد ذلك
ان يكون ذلك لفسادها بالمريخ كان المولود ممن يدعي الناس الى نفسه ان كان تحت الارض

كان سرا وان كان فوق الارض كان جهرا واجتمع المنجمون على ان من تزوج والقمر
مع سعد الذابح في محاقه افترقا قبل ان يجتمعا وان اجتمعا مات الرجل في سنته او افترقا
على اقبح ما يكون من الافتراق ومن تزوج والقمر مع الزبانا في محاقه ماتت ومن ولد
وكف الخضيب في درجة طالعه لم يتزوج قط **فائدة** اذا مسح مقناطيس بالثوم
فانه لا يجذب الحديد بدا والحيلة في ان يجذب اذا صار كذلك ان يغسل بالخل **فائدة**
اذا دفعت خاتمك الى شخص وجعل في احدى اصابعه مختفيا فمره ان ياخذ للاصبع التي فيها عملیه
الخاتم اربعة وللاصابع الفارغة التي بعدها الى الاصبع الصغرى اثنين اثنين و
للاصابع التي فوقها الى الكبرى واحدا واحدا ثم اجمع الكل فان كان اثنى عشر ففي الابهام
وان كان احد عشر ففي المسبحة وان كان عشرة ففي الوسطى وان كان تسعة ففيما يليها و
ان كان ثمانية ففي الصغرى **فائدة** اگر شخصی شش عدد را سه حصه کرده باشد
و در سه جا بگیرد بشرط اینکه چهار در یک جا نباشد و خواهی بدانی که در هر جائی چند
است بگو تا آنچه در یکی از آن سه جا است مضاعف کند پس بگو تا آنچه در جائی
دیگر است اضافه آن نموده مجموع را مضاعف کند پس آنچه در سیم است اضافه جائی
مجموع نموده مرتبه دیگر مجموع را مضاعف کند و از همگی هفت هفت اسقاط کند
و از باقی خبر دهد پس اگر یک باشد ابج یعنی در جای اول یکی و در دوم دو و در سیم
سه و اگر باقی دو باشد بجا و اگر باقی سه باشد بترتیب اجب و اگر چهار باشد جاب
و اگر پنج باشد باج و اگر شش باشد جبا **فائدة** اعلم انه اذا تزوج رجلان کل منهما
ام الاخر فولدت کل منهما ابنا فکل منهما للاخر **بيت** في مدح مولنا امیر المؤمنين ع عم
وهو هذا زکی سری سنی وفی وفی بهی علی خبیر شفیع سمیع سنیع مطیع ربیع

منیع

منيع رفيع وقور شهيد سديد سعيد شديد رشيد حميد فريد هصور

حبيب لبيب حسيب نسيب اديب اريب مجيب فخور عظيم عليم حكيم حليم

كريم حميم رحيم شكور جليل جميل كفيل نبيل اثيل اصيل دليل صبور خليف شريف

لطيف ظريف حصيف منيف عفيف عفو اعلم ان هذه الابيات السبعة تقرء

فى كل بيت منها بحسب التقديم والتاخير اربعون الف بيت الف بيت والتاخير اربعون الف

بيت وثلثمائة وعشرون بيتا وذلك لان اللفظين الاولين لهما وجهان في مخرج الثالث

ستة وهي في الرابع اربعة وعشرون وهكذا الى الاخر وقد اوضحنا لوالد العلامة تدرة المحقق

فى مشكلات العلوم ثم لا يخفى ان بحسب التقديم والتاخير فى جميع الابيات السبعة

ينتهى الى ما يتعسر حصره كما لا يخفى ومن هذا يعلم ان صور النكس فى الوضع مائة وعشرون الوضع

وان اعتبرنا الوجهين فسبعمائة وعشرون فائدة اذا اردت ان المراة الحامل معها ذكر او انثى

وانثى فخذ من لبنها فى قدح وضع عليه ماء فمن علا اللبن فانها تضع ذكرا فان علا الماء

فانها تضع انثى فائدة الايام النحسات فى الشهر نظمها بعضهم اجتناب الايام قد جاء فى

النص عن الصادق الامام المبين ثالث خامس وثالث عشر سادس العشر حادى العشر

فاجتنبها مع اربع عشرين وجاوز من خامس العشرين وجمعها بعضهم محبك يعى

هوال فهل تعود ليال بضد الامل الحروف المعجمة نحس وغيرها غيرها الايام

النحسات فى السنة اثنا عشر جمعها ابن المتوج محرم ثانى عشره اجتنب واجتنب العشر

فى شهر صفر ومن ربيع رابعا وثامن عشر احذر وجادى فى الاخر ومن جمادى وكذا من رجب

يجتنبون يوم الثانى عشر وسادس العشرين من شعبان مع رابع عشر من رمضان

لا غير وثانيا من شهر شوال ومن ذى القعدة الثامن والعشرين زد وثامنا من ذى الحجة

ذی الحجة لا یشکر الاعمال من لا یشکر **فائدة** مشهور است که هر که عطارد را به
بیند و این اشعار را که منسوبست بحضرت امیر المؤمنین ع بخواند نیکی و توانگری
بسیار روزکار او عاید کردد عطارد تیّم والله طال ترقبی عشاءً وصبحاً
کی اراک فاغنما فها انا فامنحنی قوی ابلغ المنی ودرک العلوم الغامضات تکرما
وان تکفنی المحذور والشر کله بامر ملیک خالق الارض والسماء قیل اذا اردت
ان یکون القثاء على صورة الحیوان من الانس وغیره فاتخذ قالبا للصورة التی اردتها
واجعلها فیه وهی صغیرة واجعل القالب بحیث لا تدخل فیه ریح ولا غبار فانه اذا
عظمت فیه کانت على صورته **فائدة** اعلم ان من عجائب شجرة النخلة انها لا توجد
الا فی بلاد الاسلام فان بلاد الحبشة والنوبة والهند بلاد حارة لا ینبت فیها شیء
منه البتة وهی تشبه الانسان من وجوه استقامة القد وطوله وعدم الالتواء والعقد
فی اصلها واغصانها وامتیازها الذکر من الانثى وانه لو قطع راسها هلکت واختصاصها
باللقاح من بین سایر الاشجار ولطلعها رائحة الانسان وان قطع منها غصن لا یرجع طلعه
الى مثله کما لو قطع عضو من الانسان وعلیها لیف کشعر الانسان وقیل النخل یقتل
نفسه سنة ویقتل صاحبه سنة ای یحمل سنة حملا کثیرا ولا یحمل سنة الا قلیلا **فائدة**
فی حیوة الحیوان ان لکل حیوان مرارة سوى الابل ولذلک کثر صبره وانما یوجد على کبده
شیء یشبه المرارة **فائدة** بدانکه یک بنا شش دانک و هر دانکی چهار طسوج و هر
طسوجی چهار شعیر و هر شعیری شش خردل و هر خردلی دوازده فلس و هر فلسی شش
فتیل و هر فتیلی شش نقیر و هر نقیری هشت قطمیر و هر قطمیری دوازده ذره و هر
ذره شش حبه **فائدة** قال الحریری فی درة الغواص من جمع الارض

على الاراضی

على الاراضي فقد وهم بل تجمع على ارضات وارضون بفتح الراء لان الارض ثلاثية والثلاثية لا يجمع على فعالي واصله ارضة فالهاء مقدرة وان لم ينطق بها وقال في القاموس ان الاراضي غير قياسي **فائدة** قال الكفعمي في حاشية مصباحه خاتم النبيين بالكسر والفتح وروي بهما ومعناها بالكسر آخر النبيين وبالفتح زين النبيين اخذ ذلك من كون الخاتم زينة لليد **فائدة** اختلف في معنى طلسم اقوال ثلثة **الاول** ان الطل بمعنى الاثر والمعنى اثر الاسم **والثاني** انه لفظ يوناني معناه عقدة لا تحل **الثالث** انه كناية عن مقلوب باسمه اعني المسلط **فائدة** الفرق بين النهش واللسع واللدغ ان ما يقبض باسنانه كالكلب يقال نهش وما يضرب بمؤخره كالزنبور والعقرب يقال لسع وما يضرب بفيه كالحية يقال لدغ **فائدة** في حديث وتوضيح لهما في ضوء الشهاب عن النبي ص الشفقة والاقتصاد والصمت جزء من ستة وعشرين جزء من النبوة الوجه في جعل النبوة في هذا الحديث ستة وعشرين جزء اما رواه الصدوق ره ان النبي ص لما اتاه جبرئيل وامره ان يقول للناس انى رسول الله اليكم كان له اربعون سنة وعاش بعد ذلك ثلثة وعشرين سنة وكان يوحى اليه في قبل في خاصة نفسه ثلث سنين ومن قبل ذلك كان محدثا باحكام شرعية يحتاج اليها ينكت بالقلب نقر بالسمع او بالالهام فيكون مدة نبوته ستة وعشرين فاشار بهذا الحديث الى عظم شان هذه الخصال وقيل مراده ص ان الله علمني هذه الخصال الثلث في ستة تامة ولم يوح الى في تلك السنة الا الوصية بهذه الاشياء فكانها جزء من اجزاء النبوة وقد روى عنه ص ان رؤيا المؤمن جزء من ستة واربعين جزءا من اجزاء النبوة والسر في ذلك انه كان الوحي اليه في ستة اشهر من سنين نبوته وهي ثلثة وعشرون في طريق الرؤيا **فائدة** في استخراج ثلثة اعداد مضمرة اعط جليسك عدد

ومره باضمار بعضه في يمينه وبعضه في يساره وبعضه في حجره واشترط عليه ان يضع في اليسار

في اليسرى في النصف اقل من يمينه ليصح الاستخراج ثم مره ان يضرب ما في اليمنى في الاثنين وما في الحجر في العشرة وما في اليسرى في [illegible]

وسله عن المجتمع فما كان فاسقطه من مضروب العدد المعطى في العشرة فما بقي فات ثلثه

ثم انتبه فما خرج فصحيحه هو ما في اليمنى وكسره هو ما في اليسار فاسقطهما [illegible]

العددين من العدد المعطى فما بقي فهو ما في الحجر وبهذا يمكن استخراج الاسم [illegible]

ثلثة احرف فوائد جامه كه ابريشم يا پشم باشد هرگاه چرب شود با [illegible]

وجامه را با آب ان شست وبكوكرد واهك هرگاه بر آن موضع بر بندند [illegible]

روی ان بگذارند باز چربی را می برد بی شستن وهرگاه روغن کنجد بجامه ابریشم [illegible]

ریخته شود با آب باقلا پاک می شود وهرگاه کاغذ چرب شود استخوان سوخته را بکوبند

وبر آن بر بندند وسنگی را بر آن بگذارند بگل نیشابوری ونمک واهک [illegible] پاک

شود وجامه که مداد بر آن ریخته باشد یخ یا برف بر آن موضع بمالند زایل می شود و

اگر جامه بروغن چراغ بیالاید بنان گرم وآرد نخود بسیار بر آن بمالند پاک می شود

وموم را اگر گرم کنند وبر روی کاغذی که مرکب باشد بر بندند وبعد از آن

موم را بتراشند سیاهی ان زایل می شود فائده قال ابن مسکویه في کتاب [illegible]

والذین الفرق بین السرف والتبذیر ان السرف هو الجهل بمقادیر الحقوق والتبذیر

هو الجهل بمواقع الحقوق شعر چه خرم کسی کو بهنگام دی نهد پیش خود آذر

ومرغ ومی بتی نار پستان بدست آورد که بر نار بستان شکست آورد سر انگه

بر آهن ارد از کنج کاخ که آرد شکوفه برون سر زشاخ سئل [illegible] لی عمة وانا عمها و

لی خالة وانا خالها واما التی انا عمها فام ابی امها اخت لابی وابنة الاخی وکذا التی

هي خالتي جواب لو ينبغ اخ من قبل الام يسمى زيد لها جدة من قبل الاب يسمى
بفاطمة فتزوج زيد فاطمة فولدت بنا فذلك الابن عم لو ينبغ لانه اخو ابيها و هي عمة
له لانها اخت لابيه الابن خال لو ينبغ لانه اخو امها و هي عمة لانها خالة له لانها اخت لامه
عبارة مشكلة موزونة قال ارسطاطاليس للاسكندر التوين في الحساب
مبرم و في الكتاب محكم و في الاسم مجسم فان اراد ان يصير الغالب مغلوبا و الحاكم محكوما
فاطلب الطلوع و الافول من الفرد و الزوج من الحروف و الذكور و الاناث من الصروف
حتى يحصل الامر ان شاء الله تعالى فائدة حروف بر سر قسم است لفظية و فكرية و رقمية و لفظية
معلوم است و فكرية حروف متصوره در نفس است و انها را علوية نيز گويند فائدة
بدانكه حروف ابجد كه انها را اشرقية نيز گويند بيست و هشت است ٧ اتشي است و
٧ بادي و ٧ ابي و ٧ خاكي و هر حرفي بمزاج عنصري است كه منسوب بانست و ضابطه
انست كه حروف ابجد را چهار چهار بگيرند و اول را اتشي و دويم را بادي و سيم را ابي و
چهارم را خاكي حساب كنند جمع بايد نمود بس واتشي اهطمفشذ هوائي
بوينصتض مائي جزكسقثظ ترابي دحلعرخغ و بدانكه چون هر يك از اين
حروف بجهة عددي است پس هر عددي نيز بطبيعت همان حرف است كه اين حرف
بازاي انست و مركب را ازين بسائط خود شكر دو فائدة بدانكه هر يك از اقاليم سبعة
بكوكبي منسوب و بطبيعت همان كوكب است ا بزحل ٢ بمشتري ٣ بمريخ ٤
بشمس ٥ بزهره ٦ بعطارد ٧ بقمر و زحل سرد و خشك است و مشتري گرم و تر
و مريخ و شمس گرم و خشك و زهره معتدل و عطارد ممتزج و قمر سرد و تر دنيا
نزاد بها كل من الائمة سلام الله عليكم اهل بيت العصمة و مفاتيح الرحمة و الاوصيا

والحكوم حاكما
و فهمه
بترتيب

بالحق والهادون للخلق سلام الله عليكم معالم دين الله ومعادن حكم الله ومظاهر
لطف الله ومخازن علم الله ومهابط وحي الله وحملة كتاب الله وخلفاء رسول الله
سلام الله عليكم اعلام الهداية واقطاب الولاية وانوار الملكوت واسرار اللاهوت
وينابيع العلوم عن الحي القيوم سلام الله عليكم مصابيح الظلام وسادات الاسلام
وهداة دار السلام وائمة كل الانام ورحمة الله وبركاته **فائدة** اذا اردنا ان نعرف
ارتفاع الشمس من غير اسطرلاب ولا آلة ارتفاع نقيم شاخصا في ارض موزونة ثم
نعلم على طرف الظل الى ما لا نهاية له معينة ثم نخرج من ذلك المحل الى خط الظل في
ذلك السطح عمودا مثل طول الشاخص ثم نمد خطا مستقيما من طرف العمود الذي في
السطح الى طرف الظل فيحدث مثلث قائم الزاوية ثم نجعل طرف الظل مركزا ونديره
عليه دائرة باي قدر شئنا ونقسم الدائرة باربعة اقسام متساوية على زوايا قائمة
يجمعها المركز ونقسم الربع الذي قطعه المثلث من الدائرة بتسعين جزءا فما قطعه
الضلع الذي يوتر الزاوية القائمة من الدائرة بتسعين جزءا مما يلي خط الظل هو
الارتفاع وليكن محل الشاخص نقطة ا وطرف الظل ب والخط المخرج اب والعمود
في السطح ادوا الزاوية القائمة والمستقيم الواصل بين طرف العمود وطرف
الظل دب والمثلث ادب ومركز الدائرة ب والدائرة زحط والربع المقسوم بتسعين
ه ه والضلع الموتر للزاوية القائمة من المثلث ضلع دب فاذا كان قاطعا للربع على
نقطة ك كانت قوس هك مقدار الارتفاع في ذلك الوقت وبرهانه يطلب
من محله **فائدة** اعلم انه عند الانف في اعلاه منفذان وفيه ثقبان جدا ينفذان الى
داخل العينين بحذاء الموق وفيها ينفذ الروائح الحادة الى داخل العينين ولذا

تدمع

من مرضها وهذا لكن قال الزمخشري في الكشاف
تدمع العين عند شم البصل ونحوه ومن هنا يعلم ان المنفذين ينفذان الفضول الغليظة
التي في داخل العينين وتجد بالدموع **فائدة** الفرق بين الخوف والحزن ان الخوف
على المتوقع والحزن على الواقع وهذا هو المراد من قوله سبحانه فلا خوف عليهم ولا هم
يحزنون واما قوله تعالى اني ليحزنني ان تذهبوا فمدفوع بان المراد ليحزنني قصدكم الذهاب به
في المثل السائر جاؤا على بكرة ابيهم هذا مثل يضرب للجماعة اذا جاؤا كلهم ولم يتخلف
منهم احد والبكرة الفتية من الابل واصله كان لرجل من العرب عشرة بنين فخرجوا الى
الصيد فوقعوا في ارض العدو فقتلوهم ووضعوا رؤسهم في مخلاة وعلقوا المخلاة
في رقبة بكرة كانت لابي المقتولين فجائت البكرة هدوة من الليل فخرج ابوهم وظن
الرؤس بيض النعام وقال قد اصطادوا نعاما وارسلوا البيض فلما انكشف الامر قال
الناس جاؤا بنو فلان على بكرة ابيهم **في الاحياء** ينبغي ان يكون في الفقر كراهة لما
ابتلاه الله به من الفقر اعني به ان لا يكون كارها من فعل الله من حيث انه فعله وان كان
كارها للفقر كالمحجوم يكون كارها للحجامة لتألمه بها ولا كارها فعل الحجام بل ربما
يتقلد منه منة **فائدة** جعفي وكراجكي ومصري وابن شهراشوب از علماى اماميه هستند
واول محمد بن محمد ابن هشيم بن سليمان بن جعفي كوفي مصري ابو الفضل صابوني است كه
زياده بر هفتاد تصنيف دارد ودر غيبت صغرى بوده ونجاشي وشيخ بدو واسطه
از او روايت ميكنند ودوم محمد بن علي بن عثمان است كه شاگرد سيد مرتضى وشيخ
طوسى بوده وقريب بيست كتاب تصنيف نموده وسيم محمود بن علي بن حسن رازى
سديد الدين است صاحب چند تصنيف واستاد شيخ منتجب الدين است ورابع
محمد بن علي بن شهراشوب مازندرانى است وتصنيفات بسيار دارد واز انجمله معالم

العلماء که در رجال نوشته **فائدة** در اسم مادر موسی و اباء چند است و

مشهور ابنت که بوخا بدانست **شعر عربی** سکاری و لم یفیقوا مداما وا ثمنا

سقوا حب حسن جل عن وصف واصف **ایضا** ملوکا علی التحقیق لیس بعزهم من الملك

الا اسره وعقابه **وایضا** من اعتز بالمولی فذاك جلیل ومن رام عزا بسواه ذلیل

ولو ان نفسی مذ براها ملیکها مضی عمرها فی سجدة لقلیل احب مناجاة الحبیب

بخلوة ولکن لسان المذنبین کلیل **حادثة** ذکر فی الکامل فی حوادث سنه ۲۸۵ انه

حدثت فی البصرة ریح صفراء ثم خضراء ثم سوداء ثم تتابعت الامطار وسقط برد وزن

کل واحدة مائة وخمسون درهما وفی هذه السنة حدثت فی الکوفة ریح صفراء وبقیت

الی المغرب ثم اسودت فتضرع الناس ثم حصل مطر عظیم ومطرت قریة من نواحی الکوفة یسمی

احمد اباد حجارة سوداء وبیضاء فی اواسطها ضیق وحمل منها الی بغداد فرآه الناس **فائدة**

اسماء الانبیاء الذین ذکروا فی القرآن العزیز ۲۵ نبینا محمد ص آدم ادریس نوح هود صالح

ابرهیم لوط اسمعیل اسحق یعقوب یوسف ایوب شعیب موسی هرون یونس داود سلیمان

الیاس الیسع زکریا یحیی ذو الکفل **فائدة** لغویة الانسان یطلق علی المذکر والمؤنث

وربما یقال للانثی انسانة لقد جاء فی قول الشاعر لقد کستنی فی الهوی ملابس الصب

الغزل انسانة فتانة بدر الدجی منها خجل اذا زنت عینی بها فبالدموع تغتسل

فرع شیطان باب فرعون فقال فرعون من هو فضرط شیطان فقال هذا فی لحیته

لا یعرف من فرع بابه **شعر** ای دل نشاید سرسری ایمن فقر اموختن باید کلاه فقر

واز ترك دنیا دوختن **محتشم** ای کوه نام تو تاج سر دیوانها ذکر تو بصید

عنوان اوایش عنوانها ای کعبه مشتاقان در باب کبریا باید مقصود من کراه ازطی بیابانها

ان ابو کرم

ان ابو کرم کز فیض مشتاق خطا شود است حاشا که شود در هم زلال ابر دامانها و له

حوصله کو که دهم عشق جنون فزا را سلسله بکسلم نه هم عقل گریز پای را از دل تو

بوی ان می شنوم که دلبری وا م دهم کند د گر جعد عبیر سای را صبر نماند و فت شد

کز همه کس بر آورد گریه های های من ناله وای وای را و له محتشم شکسته دل

تا بتو شوخ داده دل داده بدست ظالمی مملکت خراب را و له دلی که جا دو غم

بباد داده اوست دران اگرچه بود ناله واهی را دوای صبا و بان یار بپاک دامن کو

که از برای تو کشتند بیگناهی را فائدة محمد بن جریر بن غالب طبری اسم دو نفر است

یکی محمد بن جریر بن غالب طبری که شافعی مذهب است و دیگری محمد بن جریر بن رستم طبری

که از جمله شیعه است و صاحب کتاب معجم البلدان که از افاضل سنیان است حال این

دو طبری مشتبه شده است فائدة گویند شیخ محیی الدین کفت که اذا دخل السین فی

الشین ظهر قبر محیی الدین هر گاه داست باشد اشاره بانکه سلطان سلیم رومی چون

داخل شام شد در صدد تفحص قبر شیخ محیی الدین بر آمد و آن را جست فائدة اقل مدة

حمل انسان شش ماه است و در مرغان بیست و یکروز و در سگ چهل روز و در گربه

دو ماه و در گوسفند پنج ماه و در شتر و اسب و خر یکسال است و در فیل بعضی دو

سال و بعضی هفت سال و بعضی یازده سال گفته اند فائدة بدانکه ذراع شرعی

دو شبر است و هر شبری بعرض دوازده اصبع و هر اصبعی عرض شش جو که هر یک

از انها بشکم دیگری چسبیده باشد و عرض هر جو هفت موی یال یابو و جمعی شش

مو گفته اند هم چنانکه بعضی شش جو نیز گفته و ذراعهای دیگر هست مثل ذراع اسود

که غلام هرون الرشید است و آن کمتر است از ذراع شرعی بدو ثلث اصبع شش جو و

وجوشش موباشد و ذراع ابن ابی لیلی اسهد که کمتر از ذراع اسود بیک اصبع و ذراع
هاشمی صغیر که واضع آن بلال بن ابی برده است وآن بیشتر است از ذراع اسود بدو
اصبع و ذراع هاشمی کبیر که از مخترعات منصور دوانقی است و زیادت از ذراع اسود پنج
اصبع و دو ثلث اصبع و ذراع عمری که واضع آن عمر خطابست و آن زاید است بر ذراع
شرعی بعرض چهار انگشت که طول یک انگشت ابهام است و ذراع میزانی که از مخترعات
مامون است وآن زاید است بر ذراع اسود بدو ثلث ذراع و دو ثلث اصبع و ذراع
کسروی که از امصری خوانند و نوشیروان وضع کرده است و زاید است بر ذراع شرعی
بچهار انگشت **فائده** شیخ رئیس ابو علی سینا مجربات چند از خود بنظم آورده است که
خود انها را بتجربه رسانیده و بر شتر نظم کشیده قال ابدا بسم الله فی نظم حسن اذکر ما جربت
فی طول الزمن ما هو بالطبع و بالخواص لکل عام و لکل خاص فی شولة العقرب نجم
توام وای عین من یراه یعلم اذا راه امران اصطحبا واتفقا ودا وذا تحابا لا سیما
لا سیما ان قال ذا محبا بعض لبعض کوکبان کوکبا ومثله نجمان فی سعد بلع رؤیته
لکل ود قد جمع ومثله ایضا السعد الذابح رؤیته لکل ود صالح تخبز من شیء بزر فتحبا
ثم تقول کوکبان کوکبا فینشا الود باذن الله بینهما فلیکن بالله کف الخضیب وقد الی الا
لکائن من کان فی کل احد اذا راه اثنان وجماعة افترقوا الی قیام الساعة بنجم السها ما ضر من ساوی
ولا یسوءه بسوء طارق ومن رای عشیة نجم السها لم تدن منه عقرب بتها یغرغر العلیل ذو الحنان وق
بمرقة الاشنان والسماق لا سیما ان شابه کشوث فهو لعمری نفعه موروث ابلع من الصابون وزن الدرهم
ینج من القولنج غیر المحکم وهکذا الکمون والکراویا ان اکلا احتبا بدا وبا وطبقک الاضراس فی الشتاء
مانعة منه لدا البکا تخصیبک الاضراس والصبح فتح یکون عرضا وزن الملح اعنی تسوا الملح ان تفرحت
بکر الاد ر

والمضاجعها

والمنتشقا جهلا وبرحت   اطل على الجمر اذ هو لفتح مع وسخ الاسنان عند الصبح فانه يذهب منها سعها

كاصمها ثم يوريفنها   وهكذا قشر الخيار والرطب تفركه بالقشر لا بالقلب اكورو بكل ثالو

بعوقين قد مر خضرا ومثله   وسر قثاء الحجة يذهب بالثالول منه لو عبر مرارة الحجة سم قاتل

ونحن للسم بها نقاتل   اذا سعى منه السقيم حبة يؤمن من السم بتلك الشربة وان سقى الصحيح منه ما اتا

من وقته وفاتر في الحيا   نشادر الدخان في الحمام ينضج الفحام من قسام فوزن مثقال اذا ما شربا

مع وزنه من الجميع المجتبى   يخلص السموم من مماته من بعد باس الاهل من حياته وفيه سر لست ابديه لمن

ولست اخفيه لامر قد علن   يعرف بالكبريت والبلي الغوا وهو الحضض الخص العالي بصب عند حب ما العلب

وهو اذا احمر لشمس العجب   سبحان من ودعه الاما ان يسمع الانسان صوتا في سقف بيت قد فرن خيل

ورؤية السلخ من البيت كذا   ان سقطت مكانه بلا اذى تؤذن بالرحيل والحما والموت ان كان خليعا وام

لا تغسلن الثوب الكتانا   ولا تصل فيه كذا الحيا عند اجتماع النير بيلي في البرار فاتخذه اصلا

وكل هذا شاع في التجارب   والسر فيه اعجب العجايب جزان طرطير او جزء يلحا ونسع خل الخمر وزنا صحا

وليكن الخل عتيقا ابيضا   او احمر اللون فذاو ذا رضا يستقطر الجميع بالانبيق بالمحو وانفط مع الزيبق

فناد هذا القاطر الملتهب   محرقة عن الذي تشربه من ساكن الكتان والحجر والقطن والتمر مع الشعر

فانه يسلم من حرب اللهب   ومن حريق كله فوذا عجب وانما يعرف هذا النبا بالنقطة الجارحة الاشيا

يطلى على القروح والاورام   وكل ما يضر والحما كالجرب الحادث والقديم تخلص من عذابه الاليم

وهكذا الابهاش بالا تفاق   فانه اقوى من الترياق يثول عين ولها حيوان كانه في حلقه الانسان

شيان ملحوما انثى وذكر   كما وجدنا في الصفا والاثر يخرج منها في سباطها محا ورا كب بعض لبعض مايحا

وقد عدا زوجين منها ابد   كرغوة الصابون حين توجد فيا خذا الامد منهما الى امد فخبه منه تنعم الابلد

فلم يزل مستيقضا قواما   من عمره نوم منذ ايام حتى اذا ما اغتسل الانسان بالماء زال عنه النصبان

وحبتان من حموم هندا ان شربت في مرقد فهندا وقوله مرهم بالشنا من عمل السقنقور
لا شيء للجراح كالضبون بختم جرح السيف والسكين وهو نبات كرماوا مبروبنبت في القلاع
بورق كورق القنقصا وزهره اصفر عن صاق الحا كم بحرم بغير الند وعن وضع سيما نطع الند
يعقد الجرح وقد يرا ان كان قد جف الا الاخضرا وهكذا يصنع العقوف من ساير الجوز او الجرد
ويخرج الدود من الجراح وكل مدفون من السلاح وهو فيما للبواسير شفا وللنواصير ضماد قد كفى
واكله يذهب حمى الربع وماؤه يقتل دود القرع وكلما تعرض الانسا بمائه يقويه الاسنا
ودهن بزهره عظيم الشان يدعى بدهن الصبين الادهان يخرج بالانبوبة الخاد وكالبزور بالاخلاط
اذا الطخت الجرح منه الحم مما قد تخاف ضرة وهو طلى لكل ضلع انا طليا اخرج من ذلك
من كل ما يحلها من شوك قد اثرت على الجسد اداء اوالبثور التي تفرحت والمسا صاحبها وو
وكل ما كان من العلا في جسد العليل اندمال يخرجها سرع من جمع النفس او عمر طرفا وشهابا
اعني من التجارب الاولى وجربوه عند ارباب الملل قتل في باب الحبل في الاسفار دنيا مع ما وحار
اذا انقلت فوق راس العنز اوفيها اسرع لتحول الذي بعشى اذا من غير تعوق
كذلك لصنانها والصنقرا ان تقتل امات بلا تعد لا سيما ان مضغا عقفا فانها مستغرق الصوا
وان حللت في النبيذ الند وبل فيه كاغد كما ترى ثم كتبت ما تشاء فيه كصورة الطلسم للتمويه
فلست تدري منه في النعش لكنها تكره منه تبطش وان مسحت جسمها في الكاغذ نفضت وانسلخت عن اكد
عصا الترموز اما في شعر يدا ابيض او سلبت اذهبت الشعر جا عنه ابيض مثل الثلج وهدا
يبيض في سواد كل لقار ولتمر حقيقه باجار في الخيل والبغال والحمير وساير الجمال والجرد
اصبح على الاظفر اولا سيسنا مهلا بظرف سن اللسانا وقد حرمت الاكل من لحم الجمل مع الكرسف مما منه حصل
او قد حرمت الاكل من لحم الفرس شهرا ولا من نفسه بالقحر وذاك عنده بتطهير فنا من الاضراس من علا

داوم على هذا مدة الشهور تصح اسنانك في الدهور تاخذ من مرارة الحدا ما تشتهى مثل المرارة
واسحق في عصبة البنات وهى التى تعرف بالصفات بالوان يابس النضر الاخضر واو فعتر في زجاجة
حتى اذا احتيج الى العلاج احضره في ظرف من الزجاج فاكحل الملسوع بالكحل فيخرج السم من اطراف
من جبهة ولسعة الزنبور وهكذا من عقرب في عود هذا الذى جربته في حرى نظمته المقتفى اثرى
والحمد لله على الاتمام حمدا كثيرا عدد الايام وصلوات الله ذى الجلال على النبى المصطفى والال
فائدة بدانكه هزار پا چهل وچهار پا دارد وان هر طرفى بيست دو وازكزيدن در دى
سوزنده پديد ايد وبنمك وسركه ماليدن نافع بود **فائدة** هركاه سكى كسى را بكزد و
نداندكه ان سك ديوانه بوده است يا نه قدرى خمير همان موضع كه سك كزيده باشد
بمالند اكر سكان ديكر خمير را بخورند ان سك ديوانه نبوده است واكر نخورند ديوانه
بوده واكر خمير را بجوز هندى بخورد وبميرد ديوانه بوده **مجنون العامرى** واند
دمت من ليلى عن البعد نظرة لاطفى جوى بين الحشا والاضالع يقلن نسا الحى ترغم
ان ترى بعينك ليلى مت لبلاء المطالع وكيف ترى ليلى بعين ترى بها سواها وما طهرتها بماء
بالمدامع اتلتذ منها بالحديث وقد جرى حديث سواها في خروق المسامع جل التجنى
يا ليلى عن العين انني اراك بقلب خاضع لك خاشع **مطايبة** راى يهودى مسلما
ياكل شوى في نهار رمضان فاخذ ياكل معه فقال له المسلم ان ذبيحتنا لا تحل لك
فقال اليهودى انا في اليهود مثلك في المسلمين تاكل في نهار رمضان **شعر** مجنون
تو با اهل خرد يار نباشد غارت زده مرا قافله در كار نباشد **لامؤلفه حسين**
از رود دل غم جهان برخيزد ذان غم از اينه جان برخيزد روح بخشى اى نسيم صبحدم
كو بيابانى ز ملك عجم تازه كرد بدان تو داغ اشتياق كو بيابانى از ملك عراق

مردهٔ صد ساله باید از تو جان تو مکرکه جهی کند دیو اصفهان الا ادری بکجو عمر ایام ندادیم خوشیم که چاشت کهی شام ندادیم خوشیم چون بخت بما مید از غالم غیب از کس طمع خام ندادیم خوشیم قیل ای اخاف من النسا اکثر مما اخاف من الشیطان لانه سبحانه یقول ان کید الشیطان کان ضعیفا و قال عز شانه فی النسا ان کیدکن عظیم فائدة کم یحصل من حروف المعجم کلمة ثنائیة سواء کانت مهملة او مستعملة فاضرب ثمانیة و عشرین فی سبعة و عشرین فالحاصل و هو ۷۵۶ جواب و ان قیل کم یترکب ثلاثیة بشرط ان لا یجتمع الحرفان من جنس حرف فاضرب هذا المبلغ فی ستة و عشرین فالحاصل و هو ۱۹۶۵۶ جواب و ان سئل عن الرباعیة فاضرب هذا الحاصل فی خمسة و عشرین و القیاس فیه مطرد فی الخماسی و ما فوقه حکایة بزرکی بیمار شد خلیفه طبیب ترسا را بمعالجه او فرستاد طبیب از وی پرسید که خواطر تو چه میخواهد کفت آنکه تو مسلمان شوی کفت اگر من مسلمان شوم تو نیک می شوی از بستر بیماری بر میخیزی کفت آری پس اسلام بروی عرض کرد و وی ایمان آورده آن بزرک از بستر بیماری برخواست و از بیماری اثری بروی نمانده هر دو همراه پیش خلیفه رفتند و قصه باز کفتند خلیفه کفت پنداشتم که طبیب پیش بیمار فرستاده ام من بیمار پیش طبیب فرستاده بودم حدیث فی کتاب الوصیة عن الصادق ع قال ان الله لیحفظ من حفظ صدیقه فائدة فی محاسن النسا ینبغی ان یکون فی المراة اربع سود الشعر و الحواجب و العینان و الذوائب و اربع بیض الاظفار و الاسنان و الساقان و الترائب و اربع حمر اللسان و الشفتان و الوجنتان و البنان و اربع مدورة الراس و العنق و الساعد و العجیزة و اربع ضیقة الفرج و السرة و المنخرة و الصماخ و اربعة واسعة الجبهة و الصدر و الفخذ و العین و اربع طوال القامة

والشعر.

والشعر والانف وفي الشفة والاسنان واربع طيب الرائحة الفم والانف والابط والفرج

حكاية وقع التنازع بين شيعي وسني في بغداد في ان خليفة رسول الله ص هل هو ابو بكر او علي ع فتشاجرا فاجتمعا على ان الحق ما يحكم به اول من يرد علينا فاذا ورد مجنون فرفعا اليه امرهما فقال المجنون اذا طلعت الشمس من المشرق فتحاكما اليها وقولا لها لمن رجعت بعد غروبك فان قالت لعلي فهو الخليفة بلا فصل وان قال لابي بكر فهو الخليفة فبهت الذي كفر

حكاية مر شيخنا البهائي في اثناء السياحة بالشام او بيت المقدس وكان فيه عالم مشهور من علماء اهل السنة فحضر الشيخ مجمع تدريسه وقال له سائل عنه يروي البخاري في صحيحه انه قال رسول الله من اذى فاطمة فقد اذاني ومن اذاني فقد اذى الله ومن اذى الله فقد كفر ثم يروي بعد خمسة اوراق ان فاطمة ارتحلت عن الدنيا غضبى على ابي بكر لما وصل اليها منه من الاذى فكيف التوفيق فسكت الشيخ ولم يجب فاذا مضت ايام سمعوا منادياً ينادي ان السائل عن العالم عن رواية البخاري حتى يجيبه العالم فانه قد اعد الجواب فحضر الشيخ مجلس العالم فقال ايها الرجل كيف تفتري على البخاري انه روى بعد خمسة اوراق حديث غضب فاطمة فانه قد رواه بعد احد عشر ورقة فقال واحد من رفقاء الشيخ ان كتاب الشيخ كان مقرمطاً فبهت الذي كفر

حكاية نقل است که میر ابو القاسم فندرسکی در اثناء سیاحت خود چند بهند رسید پادشاه انجا خواهش ملاقات سید نمود و سید بجهت سنی بودن پادشاه قرار نداد تا بعد از اصرار پادشاه سید باین شرط قرار داد که گفتگوی مذهب نشود بعد از ملاقات پادشاه گفت هرچند قرار براین شده که گفتگو از مذهب نشود لیکن یک سؤال میکنم در خصوص معویه که شما بچه سبب او را سب میکنید سید گفت جواب این بعد از سؤالی است از پادشاه گفت بیان نمائید سید گفت چنانچه

اربع ... [illegible] ... الشفتين ... اربع بيض ... اربع كحل ... واربع غلاظ ... العجز والكعب

فرض کنیم که علی و معویه دو قبیله اراده قتال داشتند تو می بودی و هر یک ترا می

طلبیدند بجهة قتال با امر کدام یک را اطاعت می نمودی پادشاه گفت نظر باینکه علی

بالاجماع خلیفه است در مخالفت وکفر است نمیتوانم مخالفت ورا بکنم البته حکم او را اطاعت

میکردم سید فرمود بعد از حضور و تهیه صفوف هر گاه معاویه خود بمقاتله تو آمد

و مبارزه می طلبید و علی ترا بمبارزت او روی مخالفت میکردی یا مطاوعت شاه

گفت چون مخالفت او کفر است مطاوعت میکردم سید گفت بعد از مقاتله با معاویه

هر گاه او تیغ حواله تو میکرد با تن بکشتن میدادی یا از جهاد فرار میکردی یا تو نیز تیغ

براو میکشیدی و سعی در کشتن او میکردی شاه گفت طاعت میدانستی یا معصیت

شاه گفت نظر باینکه بامر علی بوده طاعت است سید گفت شخصیکه تو بکشتن او

طاعت دانی از من چه سؤال میکنی در سبب مذمت شاه ساکت شد **شعر**

سلیمی ان موت بحبها واهون شیء عندنا ما تمنت لبید ارضی مذنی نفسی بارح من

من جانب الحی ولا قی بها لیلا نسیم ربی نجد ولولا یداوی القلب من الم الجوی بذکر

تلاقینا قضیت من الوجد **شعر** بخت نم کو که خواب بوده برخیز مشی تا الم

نشناسی و کوشی بفریادم کنی **قیل** لمهلب ما الحزم فقال تجرع الغصص الی ان تنال

الفرص **حکایة** کان سایل یمشی مع ولده الصغیر فاذا بامراة تصیح خلف جنازة و

تقول یذهبون بک الی بیت لیس فیه وطاء ولا غطاء ولا غذاء ولا عشاء فقال الصبی

یا ابت هل یذهبون به الی بیتنا **لطرود علی المنجم** سقی الله ایامالنا ولیالیا مضین

فلا یرجی لهن رجوع اذا العیش صاف ولا حیة جمیعا واذ کل لومنا ربیع وانا

للعواذل فی الصبی فعاصروا ما للهوی فطیع **لطیفه** شخصی از بام افتاد و بر گردن

ملا قطب

امر مسعود که ... (marginal note, illegible)

ملا قطب خورده مهره کردن او شکست مولانا بر بستر خوابید جمعی بعیادت او آمدند
گفتند حال مولانا چونست گفت حالم حال ذاتین بدتر که . دیگری از بام افتاد و کردن من
بشکست للشیخ شمس الدین الکوفی الیک اشارتی وانت مرادی وایاک
اعنی عند ذکر سعادی وانت مشیر الوجد بین اضالعی اذا قال حاد او ترنم سادی
وحبک لی النار بین جوانحی بقدح و داد لا بقدح زناد خلیلی کفا عنی العذل
واعلما بان غرامی اخذ بقیاد طریها بتعریض العذول بذکرکم فنحن بواد والعذول بواد
امیر هاموش از کوی تو شبهاره صحرا کیرم تا بنا کرده دل غمناک اینجا محتشم
بر دو دیار اغیار و حشی بدان بود مکی غلطان بجانب احباب اشک بدین پا بود که
مجنون آشفته استین بر وصل تار و زجرا دامان لیلی پاک ماند از تهمت او بود که
از دید او پند کو یکباره منعم میکند در عمر خود نشنیده ام پندی بدین بهبود که
پای طلب کوتاه شد از بسکه در ره سوده شد کوته نمیکردد ولی پای طلب از
سوکه ان سرکه دیدی خاک کشت از استان بر سایش و ان استانم باز دست ...
از محنت غم سوکه خوش بدین آخر محتشم اسوده در خواب عدم هرگز نکردی در جهان
خواب بدین آسوده کی قال الشیخ ابو علی سینا النسا اذا بلغن عشر فهن لعبة اللاعبین
واذا بلغن عشرین فهن لذة للشاربین واذا بلغن ثلاثین صرن ام البنات والبنین واذا
بلغن اربعین فعلیهن لعنة الله والملائکة والناس اجمعین اذا بلغن خمسین فاقتلوهن
بالسکین واذا بلغن ستین فلیس لا عجوز فی الغابرین حکایت نقل است از یکی
از اما میه که با فضل حسن همراه بودیم بحوالی مکانی رسیدیم که ابو حنیفه در انجا
درس میگفت فضل گفت مرا از اینجا بروم تا او برا ملزم نکنم گفت هرگز حجت کسی

[illegible]

برجعت مؤمنان غالب نشود پس نزد ابو حنیفه رفت و گفت ای خلیفه مرا برادری هست
از من تبال برتر و رافضی است هرچند با او میگویم که بعد از رسول فاضلتر
مردم ابوبکر است و میگوید علی است بچه طریق او را ملزم کنم گفت با برادرت بگو
که ابوبکر و عمر در جنبها نزد رسول می نشستند و علی دور از جنبها میکرد و این دلالت
بر افضلیت آنها میکند فضل گفت این سخن را با برادرم گفتم او گفت پروردگار
عالم میفرماید فضل الله المجاهدین علی القاعدین اجرا عظیما پس موجب این بر علی افضل
است گفت با برادرت بگو که چون علی را ترجیح میدهی بر ایشان و حال آنکه ایشان
در جنب حضرت رسول مدفونند و علی دور است فضل گفت من این سخن گفتم برادرم
این آیه را خواند یا ایها الذین امنوا لا تدخلوا بیوت النبی الا ان یؤذن لکم و قبر شریف
آنحضرت در خانه خودش بود و آنحضرت اذن نداد که ایشان را در آنجا دفن کنند ابو حنیفه
گفت با وی بگو که عایشه و حفصه اذن دادند که بعوض صداق آنها ایشان را در آنجا دفن
کنند فضل گفت این سخن را نیز با او گفتم او در جواب این آیه را خواند یا ایها النبی
انا احللنا لک ازواجک اللاتی آتیت اجورهن پس از این آیه معلوم می شود
که صداق ایشان در ذمه آنحضرت نبود ابو حنیفه گفت با او بگو که ایشان بعلت میراث
در آن تصرف نمودند فضل گفت این سخن را نیز گفتم برادرم گفت در مذهب شما
رسول را میراث نباشد و فدک را از فاطمه باین علت انتزاع نمودند که حضرت رسول
فرمود نحن معاشر الانبیاء لا نورث ما ترکناه صدقة پس در حالتیکه دختر رسول
میراث نبرد دختران غیر چون از آن میراث می برند و بر تقدیریکه میراث ببرند حصه زنان
زن ثمن می شود و از ثمن حق عایشه و حفصه به مقدار یک وجب زمین نمی شود پس

چگونه

چگونه مقدار دو وبر تصرف ایشان جاین باشد ابو حنیفه اعراض کرده گفت اخ بوده

نه والفضی و لا اخ له بیرون کنید این مرد را که خود رافضی است و هیچ برادری ندارد

حکایة وفد حاجب بن زرارة علی انوشیروان واستاذن علیه فقال الحاجب

من هو قال رجل من العرب فلما مثل بین یدیه قال انوشیروان من انت قال سید

العرب قال الیس زعمت انک واحد منهم فقال انی کنت کذلک ولکن اکرمنی الملک بمکالمته

صرت سیدهم فامر له بحشو فیه لؤلؤ **حکایة** دعی رجل اخر الی منزله وقال لنا کل

معک خبزا وملحا فظن الرجل ان ذلک کنایة عن طعام لذیذ اعده صاحب المنزل فمضی

معه فلم یزد علی الخبز والملح فبینا هما یاکلان اذ وقف سائل علی الباب فنهره صاحب المنزل

وقال اذهب والا خرجت وکسرت راسک فقال المدعو یا هذا انصرف فانک لو عرفت

صدق وعده ما عرفت لما تعرضت له **فائدة** اعلم ان الجفر ثمانیة وعشرون جزء

کل جزء ثمانیة وعشرون صفحة کل صفحة ثمانیة وعشرون سطرا کل سطر ثمانیة وعشرون

بیتا فی کل بیت اربعة احرف الحرف الاول بعدد الجزء الثانی بعدد الصفحة الثالث

بعدد السطر الرابع بعدد البیوت فاسم جعفر مثلا یطلب من البیت العشرین من السطر

السابع عشر من الصفحة السادسة عشر من الجزء الثالث وعلی ذلک فقس **فی خطبة**

طویلة لمولانا امیر المؤمنین ع تسمی بخطبة الوسیلة مذکورة فی روضة الکافی ایها

الناس لا شفیع انجح من التوبة ولا مال اذهب بالفاقة من الرضا بالقناعة ولا کنز اغنی

من القنوع ومن اقتصر علی بلغة الکفاف فقد انتظم الراحة الاو من تورط فی الامور غیر

ناظر فی العواقب فقد تعرض لمفضحات النوائب ایها الناس لا کنز انفع من العلم ولا عز

ارفع من الحلم ولا حسب ابلغ من الادب ولا نسب اوضع من الغضب ولا جمال ازین من العقل

ولا سواة اسوء من الكذب ولا حافظ احفظ من الصمت ايها الناس من نظر في عيب نفسه
اشتغل عن عيب غيره ومن هتك حجاب غيره انكشفت عورات بيته ومن اعجب برايه ضل
ومن استغنى بعقله زل ومن تكبر على الناس ذل واعلموا ايها الناس من لم يملك لسانه
يندم ومن لا يتعلم لا يحلم ومن طلب العز من غير حق يذل ومن تعفف وقر ومن تكبر
حقر ومن كثر حلمه نبل ومن اكثر من شيء عرف به ومن كثر مزاحه استخف به ومن كثر ضحكه
ذهبت هيبته كفاك ادبا لنفسك ما تكره لغيرك من امسك عن الفضول عدلت
رايه العقول ومن امسك لسانه امن قومه ونال حاجته من الكرم لين الكلام لا تغتب
فيمن زهد فيك سل عن الرفيق قبل الطريق وعن الجار قبل الدار اغتفر زلة صديقك ليوم
يركبك عدوك آذر رازی که از یاران نهان با یار گفتم بارها زین پیش نتابد
گفتنم کو راست جز من یارها من وصل یارم از زوا و با سوی غیر رو نمی‌گشتم
نزاو کار دل است این کارها سنگدل ای صیاد من تا چند از یاد قفس سر زیر بال
خود کشم در گوشه گلزارها خالص اصفهانی نه خرابه نه جای نه بد در داشتی
چکند اگر نه پی بد یار ما باید همراه خود نشد چون بگذارم شود دل بچه کار
خویش باید که بکار ما نباید عاشق خوشا مرغی که در کنج رضا با او صیادش
چنان خو رسند بنشیند که پندارند ازادش همی گویم فراموشم مکن گاهی بیاد او
اسیری که میدانی نخواهی رفت از یادش تا بوت من از کوی تو بیرون نتوان برد بیکبار
دیگر راه دهند اگر اینجا تا کی ز جفا رانیم از کوی خود ای کاش جای دگرم بود که
مانم دیگر اینجا نشاط نیست در کنج قفس حسرت گلزار مرا الفتی هست بمرغان
گرفتار مرا مشتاق کاش بیرون فتد از سینه دل زار مرا کشت نالیدن این مرغ

گرفتار مرا

کرفتاد مرا قال بعض اصحاب الحال لاخوانه هذا من لنا تنکو وملازمة البیوت
کان یحیی بن معاذ کثیراً ما یقول ایها العلماء ان قصورکم قیصریة وبیوتکم کسرویة
ومراکبکم قارونیة واوانیکم فرعونیة واخلاقکم نمرودیة وموائدکم جاهلیة ومذاهبکم
سلطانیة فاین المحمدیة من کلام ابی المنهال الصعلوکی قد تمکن من همتی ان یکون
کن تعنی وقفت اعرابیة علی قبر ابیها وقالت اللهم نزل بک عبد مقصر لعالم ا
عن الزاد مخشوشن المهاد غنیاً عما فی ایدی العباد فقیراً الی ما فی یدیک یا جواد وانت
یا رب خیر من نزل به النازلون اللهم فلیکن قری عبدک منک رحمتک ومهاده
جنتک قوله تعالی وجزاء سیئة سیئة مثلها المشهور انه من باب المشاکلة وقیل ان
غرضه تعالی ان السیئة ینبغی ان یقابل بالعفو والصفح فان عدل عن ذلک الی الجزاء کان ایضاً
سیئة مثل تلک السیئة قیل ونعم ما قیل من لم ینشط بحدیثک فارفع عنه
مؤنة الاستماع من صفات العاقل ان لا یحدث بما لا یستطاع تکذیبه قال ارسطو
العاقل یوافق العاقل والجاهل لا یوافق الجاهل ولا العاقل لان الخط المستقیم ینطبق
علی المستقیم والمعوج لا ینطبق علی المعوج ولا علی المستقیم قیل لبهلول تعلم شیئاً
اشد من الجهل فقال الجهل بالجهل قال بقراط حناسة الانسان تظهر بشیئین بکثرة
کلامه فیما لا نفع له او بخبره بما لا یسئل عنه الایام خمسة یوم مفقود وهو امس ویوم مشهود
وهو یومک الذی انت فیه ویوم مورود وهو غدک ویوم موعود وهو آخر ایامک
ویوم ممدود وهو القیمة فی المثل قد اعجز الحسب حقفا القدید فقال من سالح فی
مار بد راذا لم یهتدوا به فسیقولون هذا افک قدیم حالت چه کر به بر زو
دستش نرسد بد بیر کوید شور است قیل اذا رأیت قسوة فی قلبک ووسنا

بدانک وحرما ناقی رونقات فاعلم انک تکلمت بما لا یعنیک سعدی دید که بر کدو
چنار گدو یکی بر رست بر دوید بر او بروز بیست پرسید از چنار که تو چند
ساله گفتا که سال من افزون از دویست خندید گفت من از تو به بیست
روز بکند شتلم بگو که ترا کاهلی ز چیست با او چنار چنین گفت کای کدو با
مرا هنوز نه ایام داوری ست فردا که بر من و تو وزد باد مهرگان پیدا شود که از من و
تو مرد و مرد کیست قیل ونعم ما قیل استغنائک عن الشیء خیر من استغنائک
به قیل اذا نزل بک مکروه فانظر فان کان لک فیه حیلة فلا تعجز وان کان مما لا
له فلا تجزع قال العجب من عاقل کالسراب وقلب فی التقوی خراب ودنوب بعدد الرمل
والتراب ثم تطمع فی الکواعب الاتراب هیهات انت سکران بغیر شراب قیل بکسه بکسه
محبت محبت محبوبان محبوبان رسید در سعدی حران حران سد اسد اعسرت
ار عسرت بدل سده نسا نسان در دمن در دمن بهر بانی بهر بانی ساسد در دو
در دوستان چون نسر چون نسر و سبدی و سبدی در دهیج خامد در دهیج خامه کرمی
کرمی دو دو دو دو السلسلب محمد صلی الله محمد صلی الله و قیل ایضا هد سوالف
امام امام تشری تشری دور نسر در در تسر بودند مانند روز شباب شباب
دوید سری سدس داد چون در سد سد سد سد سد او را کسی مرو سرس
رفت سر سر حکایت بر سر دو درس ده بجانب هلاکش افکند فائدة بدانکه
هر حرفی از ابجد ملفوظی است حرف اول را زبر می نامند و ما بقی را بینات مثلا الف
مکتوب یکی حرف است و ملفوظ آن سه حرف الف زبر است و ل و ف بینات است نقل
است که روزی عضد الدوله حاجب خود را گفت که اذا سنح للشیخ سبح فی یده

سبّح من سبح فاذن له بالدخول یعنی هرگاه سائح و ظاهر شد شخص مریدی که تسبیح
از چوب از منبر در دست اشتر باشد او را رخصت ده که نزد من آید و مراد از شیخ
مذکور شیخ کبیر شیرازی است **نقل است** که آقا جمال خوانساری در وقتی درس میدادند یکی
از شاگردان خود گفت که سالبهٔ کلیه کنفسها منعکس می‌شود شاگرد نقض کرد بمثل
موم و کبك و کبك آقا در جواب فرمودند که در بیرون مذکور شد که عکس موجبهٔ
کلیه موجبهٔ جزئیه است مخفی نماند که مراد از موجبهٔ کلیه قضیهٔ اولی است یعنی اینکه
سالبهٔ کلیه کنفسها منعکس می‌شود و تتمهٔ مطلب واضح است **فائده** بدانکه
اسطر لاب نصفی آنست که اجزاء بروج و اجزاء ارتفاع داده و دو نقش کنند و ثلثی آنست که
سه سه و هم چنین باید عددی که بالا میرود عددی باشد که عاد سی و هم عاد نود باشد
اما سی بجهت اجزاء بروج و اما نود بجهت اجزاء ارتفاع **کلام مجلسی** الصلوة و
السلام علی اعلم الرسل محمد محمد محمد محمد سرا الاعداء و له الآل الاحسان الاحسان الا
المسحر للسحر المسحر الاوصیاء و عترته المطهرین المطهرین مصابیح
الهدی و مصابیح الدجی خصوصا علی علی علی علی علی مدارج الاولیاء الارکان الا الاعضا
السماء البحر الصلوة عالیه عالیه مادار الفلك حول الغبراء **ویکتب** فی سجل السما
السواد المخالف بین السود والاصل کاجتماع و زینت الفعل مع العلم **لصفی الدین**
الحلی یقبط من مسك فی دریه حولك ام وشیم فی خدیه و زبانك اللو یمع فی
الضحیا جبهك ام قمر فی سعید ظبی بل صبی فی فنی مرهب لسطوه کالاسد
معشق الحرکه والحبا ممشق لتوبیق القد ید مغبسا اللمی له ثغر
دو یقیه جمر فی شهید دمانی من مقلتیه بنبل سو یقعه فیلاذ الکبید

بت معه بدك يا بني فلي قلب سبيليت المهجة والجليد جفيني من هجرك من سهيد
الطول من مطلك يا ابو عبد الله ابن الحجة طربني من لييلات الهجر مع تبريح
من السهر نويري الجديد كوى قلبي نضجت من الحريق يا نويري مسبلي
على كفل يذكرنا موجات البحر جو جيد لغو ليس له سهيم مريض في قلب بلا ويز
نمت حذيه تجري دمعي فما احلى الى هي على السهر دقيق خضيرة ولم قلب
شديد قسوة مثل الحجر شهر جميل عندي يوم يوم هجره مثل الشهر ولو لي سمي
بما وجهي لكنت الى الغنى سهل الطريق قيل بعد الصباح الذي فارقتكم فيه
لم الق في الدهر صباحا في لياليه قيل اما اللثات فطلي بعسل وفي القلوب نار بين
وحياة قاضي نظام الدين من عتب لم في سقام والم كم اصبر في هواك اصبر كم ارجع
الى وصالي وارحم يا بدر الزمان الزمان الزمان الامان ابو نواس يا رب ان عظمت ذنوبي
كثرة فلقد علمت بان عفوك اعظم ان كان لا يرجوك الا محسن فمن الذي يدعو و
يرجو المجرم ادعوك رب كما امرت تضرعا فاذا رددت يدي فمن ذا يرحم ما لي اليك
وسيلة الا الرجا وجميل عفوك ثم اني مسلم لاادري سيماب شد مواو زنكار
دشت ابد وست بيابكند داز هر چه كذشت كو ميل فاداري اينك لجان
ومسل جفا داري اينك سر و طشت لا ادري المهموم يهون الامر بعض في راحة قل
ما هونت الا سيهون ليس امر المرء كله انما الامر سهول وحزون يطلب الراحة في
دار الفنا خاب من يطلب شيئا لا يكون قيل يا غائبا حاضرا في الفؤاد سلام
على الغائب الحاضر للاصبر اذا ضاق الزمان عليك فاصبر ولا تياس من الفرج القريب
وطب نفسا فان الليل حبلى عسى يأتيك بالولد النجيب للباقي البغدادي نزلت

مجاد

بجاه لا يخيب ضيفهم أرجو نجاتي من عذاب جهنم وانى على خوف من الله واثق بانعام

والله اكرم منعم لعلية اخت الرشيد كتمت اسم الحبيب على العباد ورددت الصبابة

في فؤاد فواشوقا الى بلد خلى لعلي باسم من اهوى انادي قيل يا رب ماذال لطف

منك يشملني وقد تجدد لي ما انت تعلمه فاصرف عني كما عودتني كرما فهل

سواك بهذا العبد يرحمه قيل اعلله وما بتركل يوم فلما اشتد ساعده رماني

وكم علمته نظم القوافي فلما قال قافية هجاني قيل سقى الله ايام التواصل بيننا

ورد الى الاوطان كل غريب فلا خير في الدنيا بغير تواصل ولا عيش في العشق بغير

حبيب وابسم على عامر اعوت في وانقلب قيل دع الوعيد فما وعيدك

ضائر اطنين اجنحة الذباب تضير على فيض لقاء من معادنها فماذا على اذا ويغها النفر

قيل ان كان عهدي وصلكم قد درست فالروح الى سواكم ما انست اعضاهوا

بقلبي غرست منوا بلقاكم والا يبست قيل عذري جني وانا المعاقب فيكم فكانني

سبابة المتندم خير سمانى سال الفؤاد دمع الاحباب اذ سار ودمع عيني على خدي

مدرار والجسم مني نحيل يوم بينهم وفي فؤادي من تذكارهم نار انى وقفت على الاطلال

امثالها فقلت ما صنع الاحباب يا دار فاخبرتني ولم ينطق جوابها ان الاحبة

محزون قد سار فقلت يا حزنا من بعد بعدهم يا ليتني ضمني تراب واحجار قيل

في التنزل لرابع التوديع صدّ عن حلاوة التشييع حذري من مرارة التوديع لم يقم

انس ذا بوحشة ذا فرايت الصواب ترك الجميع المحبر اخرائي الوادي الذي يسكنونه

حنين الوف غاب عنه قرينه واشتاقكم شوق العليل لبرئه وقد مال سيبه وكل انينه

قيل بكيت على قربك بعد بعدك فانزعت الجفا من الجفون ولو اني بكيت بقدر

ودى لا جرت لعيون من العيون وقيل تذكرت لنا ايام ولنا البا مضت
فجرت من ذكرهن دموع الا هل لنا يوما من الدهر اوبة وهل لها الى ارض الحبيب
رجوع وهل بعد تفريق الاحبة وصلة وهل لنجوم آفلن طلوع وقيل تغطلست
الايام تغطلست الايام واستغطلست وقد جائنا يوم عظيم غطرج غلاولق غب
العهد في غشيشل غشان وفرغوش الغشيتر شلج اذا ضجضج الحب اضجضج ضجضجة
منجاجيج ضجضاج الهوى المتضجضج جار الله ايمان هذا الفتى قصر الامل لا باكل
المرا ولبس الشمل خذ بامر الله واترك ماهى والبس الخز وكل لحم الحمل وقيل كل
المارب ما نرجوه بحضرنا سوى حضورك فانعم بالمبادرة وقيل كتبت في فؤادي
نار شوق لها لهيب الدمع انسكاب فلولا النار بل السطر دمعي ولولا الماء لاحرق
الكتاب وقيل شمغر شغر المغشرين ببابها مذبرق روغات مذاب من الحاج
عجيج شخار شخر المغرج كناهر فلطاس سحر غملهاج مشظرف سحار عصيصر
مكسبل سكاليف تولاخ دعيس فرهساج تغطلست الاوراق في ورق جرقها و
ذابت الاحداق من شوق فرهاج ذهبن واذهبن لذ واهب ذاهبا وجلجلت
الاجلاج من غب جلاج تعصفرن عصفور ابعصرها تولجن ابدا جاسير خلهاج عصرن
ذرقن الزراقات التي فرهن ذرقها مغصغصن غصغاصة غصو غصلج نهاية
طملاج الطمابيج طملج وغاية دلاج الدلابيج دلاج وقيل مكرهفن في غسطل
المصطلمات كدغلة في جوهر الاسطفسات مطمئن في دربج درحليس معصفة
في شرح المعصفرات شواصيص ناموص قنوص قصيرة كناموس كيموس كناسر
الكبان دروغ مروغ في دروغ فرنير كناموس موس موسس سارپات وقيل

ايو

ايضاً قويم القوم قامات اعاجيب الجرباتها وقوس القوس قواس قوين مترفات
مشاويغ دواميغ سفاليغ مكاليغ نغاب البين معهود كريم المعدبات الاباصوص
اصوصنا وفي جوبن بجوسنا سهام الهوى مسموم لدى المغزات دعاديد العقاربد
كعنقود من القود دفود القود في قود كفود الفغذبات لجوج عوج ماجوج وياجوج
كعادوج مدام العهد في شاب كشابات الشبات فراق الواق وفرقنا برقراق بقي لنفاذ
وعاد الداع دعدعنا بدعداع العرات وتلقلقنا كقلقال المتالق الملقلاق و
شرقلنا كشرقال الشراقيل لشرقلات بهائي چه خوش بود که از باده کهنه سال
شکی بر من خسته یکدم حلال که خالی کنم سینه را یک زمان ز غمهای بی در پی بیکران
رود محنت از خاطر زار من شود شاد این جان ناشاد من با فسون و فسانه دل خوش
کنم ز دنیا و وصفش فراموش کنم وله نگشود مرا زمانه یک کار درست دل را طبیب
بردار کرد دم من ز خال آن گوشت ناشسته مرا بجان بسیار رندی است وله
ای دل من کرده ام استخاره صد بار سجاده نهد من که امشب خالی از عیب و عاری
از عار بود شمع همگی زنار چنگ است تارش همگی ز بود زنار خالی شده کوی دوست
از دوست از بام و درش چه پرسی اخبار وله عهد جوانی گذشت در غم بود و نبود
نوبت پیری رسید صد غم دیگر فزود کارکنان سپهر بهر دعوی شدند وانچه
بدادند دهر باز گرفتند زود نام جنون را بجود داد بهائی قرار بست چه او عاقلی
زیر سپهر کبود وله حالی دارم زمان زمان در هم تو هر لحظه قدم زنم ز عصیان
خم تو یارب بگناهم ار نسوزی چه شود یک مشت خاکستر دوزخ کم گیر خشم خواهم
از غمش دلم خون نشود یکدل صد هزار غم چون نشود لالای قلم الظاهر انه شبیه

داد بخوابش من نه بینی غم نیز او خبر سعدی این دغل دوستان که می‌بینی
مگسانند دور شیرینی تا طعامی که هست می‌نوشند همچو زنبور بر تو میجوشند تا
برون بکه ده خراب شود کیسه چون کاسه رباب شود ترک صحبت کنند و دلداری
دوستی خود نبد این بار دیگر که بخت باز این کامرانی ندرد فرزاید دوغ ماهی بود
پدیدار چپ و راست درو افتند چون مگس بر ماست واست گوییم سکان
بازارند کاسه خواران تو دوست تو دارند مولوی چون بخار در پشت من انگشت
من خم شود از بار منت پشت من همچو کمانی نخارم پشت خویش وارهم از منت
انگشت خویش خسرو آه که عمرم همه بر باد رفت عمر نه بر قاعده داد رفت باغ
جهان بوی وفایی نداشت سبزه او مهرگیاهی نداشت چرخ ستمگر نستم بین نگرد
عمر چنان رفت که در وی نگرد حسن دعای تو که مستجاب نیست بهیچ تو از زبان دگر
دل دگر دعا چه کند وله نان جوین خرقه پشمین آب شور با پاره کلام پیمبر حدیث
هم نسخه چهار ز علوم که نافع است در دین نه لغو بوعلی و ژاژ انوری تاریک
کلبه که بی روشنی آن بیهوده منتی ننهد مهر خاوری ز این مردمان که دیو از
ایشان حذر کند در گوشه نهان شده بنشسته چون پری با یکدل آشنا
که نیز ندیم بهم جو در پیش ملک هشتاملک سنجری این آن سعادتست
که بر وی حسد برد آب حیات رونق ملک سکندری کز آسمان عقد ثریا
فرستدم از روی مهر طبق ماه مشتری در روی بخاک پای قناعت که نکنم
تا این حدیث را تو بیازی چه نشمری ثنائی بسکه شنیدی صفت روم و چین
خیز و بیا ملک ثنائی ببین تا همه دل بینی بی حرص و بخل تا همه جان بینی بی کبر و

که

کین پای تو چرخ برین بر قدم دست تو ملک برین بر نگین زد تو کان ملکی
زیر دست جو تو فلکی زبردستی نظامی ای رضا بخش بیاضت کیشان رائض ١
طبع رضا اندیشان قبله گاه همرکاهان قاضی حاجت حاجت خواهان دل راضی
بقضایت طلبیم روضهٔ حسن رضایت طلبیم بی رضای توکل باغ نعیم هست
بر سینهٔ ما داغ جحیم دل ما را برضایت خوش دار کار ما را بکف ما مگذار سعدی
چه میدانستی افتادن بناچار نبایستی چنین بالا نشستن بپای خویش رفتن به
بنوعی کز اسب افتادن و کردن شکستن نظامی خوشا دو رنگاری که دارد کسی
که بازار حرصش نباشد بسی بقدر پسندش شماری بود کند کاری از مردم
کاری بود تربتی که طوفان بارد دمال نصرتی که سختی دارد بجال
چنان دنی که ازان رستن سالیان تو را سود و کس را نباشد زیان وله خوا
لاجوردی سپهر همان کرد برگشتن ماه و مهر مپندار کز بهر بازی کریست
سراپرده اینچنین سرسری در این پرده یک رشته بیکار نیست سر رشته بر ما
پدیدار نیست که داند که فردا چه خواهد رسید وز دیده که خواهد شدن ناپدید
که وا مرده از خامه پرورد نهند که تاج اقبال بر سر نهند وله کودکی از جملهٔ آزادگان
رفت برون با دو سه همزادگان پای چو در راه نهادن نبیش پویه بر هم کرد در آمد
بسر پایش از آن پویه در آمد بدست مهره دل و مهره پایش شکست شد نفس آن
دو سه هم سال او تنگ تر از حادثهٔ حال او آنکه در او دوست ترین بود گفت
در بن چاهیش بباید نهفت تا نشود راز چو روز آشکار تا نشوم از پدرش
شرمسار عاقبت اندیش ترین کودکی دشمن او بود از ایشان یکی گفت همانا که

از این همه جهان صورت این حال بنماند نهان چونکه مرا زین همه دشمن نهند

تهمت این حادثه بر من فکنند نزد پدر رفت حذر دار کرد تا پدرش چاره این کار کرد

دشمن دانا که غم جان بود بهتر از آن دوست که نادان بود سلمان اکر بوی فلک داد اختیار

کردی یکزمان بر جا قراری نه ماه صد بار سر گردان تراست و نه مادر کار خود

حیران تراست و خاقانی روزم بنیابت شب آمد جانم بزیارت لب آمد

از بسکه شنید یا رب یا رب امشب از یا رب من بیا رب آمد همسایه شنید آه من گفت

خاقانی را دیگر هشب آمد وله تصحیف برادر دیده دارم من تا بر رخ تو باز د

ما در شست ابو تراب بیک آنچه است که از تازی و از فارسی او آن حرفین نخستینه

چه بترکیب دو باید تا از پیش بصد برک و نوا چون کل صد برک آراسته زین شاخ

بخیلش بد باید حرفین اخرش چه بترکیب نخستین ترکیب کنی فارسیش جلوه

کر باید حل فاصل از تو ام یا رب فراموشی مباد هرکه میخواهد فراموشم کند

معما باسم باقر دل ما را یکی صد می توان کرد معما باسم ناصر من بنزهای صد

خود می افکنم با تش معما باسم مسیح رخساره کشاد و دید کرد بد معما باسم

مطیع در دل بجز روی بر دار دیده ام معما باسم آقا تقی صد درد و یکی نداد ازان

درمان معما باسم جلال بی نهایت سرو چون بلبل بپا افتاده است معما

باسم اویس غایت اوج بناشد حد خورشید بپا معما باسم دلاور وصال او

هجران شد مبدل روز شب که کون شد ز اول معما باسم فانی مهر تابان خود شب

نما کرد پدر پیش یار بهائی با آنکه در ره عشق در منزل نخستم چندان کردستم

خون کرد بده دست شستم وله آنانکه شمع ادر دور بزم وصل افروختند از تلخی

جان کنند از عاشقی واسوختند دی مغبچان شهر را تعلیم کردم مسئله وامردند
اهل میکده رندی ز من آموختند چون رشتهٔ ایمان من بگسسته دیدند اهل
کفر یکرشته از زنار خود بر خرقهٔ من دوختند یارب چه فرخ طالعند آنان که در
بازار عشق دردی خریدند و متاع دنیا و دین بفروختند در گوش اهل مدرسه
یارب تنها شب چه گفت کامروز این بیچارگان اوراق خود واسوختند شیخ علی نقی
کمرهٔ جانی شکایت کرده از بود و نقی حاش لله کی کجا کذب و افترا بهتان غلط بود
بود همچون بوم زاغی زود کور جا گرفته در لب دریای شور بود از دریا
شوراب خورش داری انشو و ابر طعم شکرش از قضا مرغی جو واصل نام او هو صله
سرچشمهٔ انعام او سایهٔ دولت بفرق او فکند نامدش شور آب دریا پسند
گفت پیش آید ز شوری در گله کاب شیرین نیست هم از جو صله گفت ز سم کاب شیرین
چون چشم طعم لب شور کرده ناخوشم زاب شیرین مانم و کرده نفور طبع من ز آب شور
خود در پای شور بر لب دریا نشسته روز و شب در میان هر دو مانم تشنه لب
هر که سازم کز آب شور خویش تا نیاید رنج و بیم پیش آذری نوبهاران به کرم
عشرت یاد کنیم بگذریم از بوستان و از دوستان یاد کنیم بلبلان از دوری
نو روزی بفریاد آمدند ما نیز از بلبلی ما نیز فریاد کنیم خیمهٔ سلطان گل بر صحرا زدند سبزه
خیز تا انجا رویم از دست دل داری کنیم دهر بنیاد خرابی میکند تا کجا است سم
عیش است تا ما نیز بنیاد کنیم آذری چون تاب زنجیر بودن تا بکی چون صبا یکباره
هوای سرو آزادی کنیم صایب چون گذارد دشت دل بر زمین معمار کج گر به تا
بر فلک باشد همان دیوار کج حکایت همکس خان افغان بر سر تیر خواجه حافظ آمد

بجهت تشنیع تشیع خواست مقبره او را خراب کند جمعی او را ممانعت کرده قرار بر تفأل

از دیوان گذاردند این شعر نمودار شد ای مگس عرصه سیمرغ نه جولانگه تست بیت

عرض خود می‌بری و زحمت ما می‌داری ایضاً گویند قبر شیخ سعدی در مکانی واقع

است که چون برابر روی دروازه کازران پیدا است و در این اوقات شخصی از امرا

زند که در شیراز مقام داشت روزی بتفرج بر سر قبر شیخ آمد بر میان قبر شیخ بنشست

و پای بر سر پا افکنده متوجه دیدن کازران بود در این اثنا گفت کلیات شیخ را

بیاورید تا تفأل حال خود کنم چون گشود این شعر بر آمد که ای سر که بر ما نشینی در دروازه

کازران ببینی بی اختیار آن شخص از روی قبر برخاست بر پا آمد و بر گوشه بخجلی

نشست فائده مجربست که هرگاه حلقه از نقره را بر دیگ دوغ گذارند بخار دیگ

که مخصوص میان حلقه هست متغیر میشود و بتلخی و تنگی شدید مایل میشود بلکه اگر

حلقه هم نباشد و پارچه از نقره بر آن گذارند حواله نقره تلخ می‌شود اشکال هرگاه

دو شخص ساعت متساوی در رفتار داشته باشیم و هر دو ساکن باشند در طلوع

آفتاب یکی از آنها را کوک کنیم در روز یکه آفتاب در اول جدی باشد در ولایتی که روز

اول آن مثلا هشت ساعت باشد و در غروب آفتاب همان روز یکی دیگر را کوک

کنیم شکی نیست که ساعت اول هشت ساعت پیش خواهد بود و نظر باینکه هر دو در رفتار

متساوی هستند باید بعد از این تا همیشه دوم عقب باشد یعنی هشت ساعت

کمتر از ساعت اول حرکت کرده باشد و حال اینکه هرگاه هر دو علی الاتصال حرکت کنند بطریق

مذکور یعنی اول در طلوع کوک شود و دوم در غروب تا روزیکه آفتاب باول سرطان

بیاید که روز در ولایت مفروض شانزده ساعت شود در اول آن روز ساعت

اول

اول صد و هشتاد شبانروز تمام واطی کرده است یعنی سیصد و شصت دوره
ساعت و لحرکت نزده که سیصد و شصت دوازده ساعت باشد ساعت دوم صد و
هشتاد شبانروز تمام واطی کرده شانزده ساعت که نوزده آن دو غروب صد و هشتاد
را تمام خواهد کرد پس شانزده ساعت عقب افتاد با وجود فرض تساوی حرکت هر دو
و حال آنکه اول هشت ساعت عقب بود و بتقریب دیگر هشت ساعت فاصله
میان دو شبانروز و مساوی حرکت کرده اند و حال شانزده ساعت فاصله است فائده
چون رقعه نویسی در باب حاجتی که خواهی که روا باشد بر سر رقعه بقلم بی مداد بنویس
بسم الله الرحمن الرحیم ان الله وعد الصابرین المخرج مما یکرهون والرزق من حیث لا یحتسبون
جعلنا الله وایاکم من الذین لا خوف علیهم ولا هم یحزنون فائدة لدفع الفقر والفاقة
یقرء سورة آل عمران ثلث سنة لا یتکلم احدا من الناس اذا وصل الی آخر قل اللهم مالک
الملک یقرء هذا الدعاء سبع مرات اللهم یا فارج الهم ویا کاشف الغم ویا صادق
الوعد ویا موفی العهد یا اله الا انت فرج همی وحزنی واقض عنی دینی واغننی
من الفقر والفاقة برحمتک یا ارحم الراحمین هکذا وجدته بخط بعض الاکابر حکایة
ان شاعرا الی معن بن زائدة الشیبانی فلم یتهیأ له الدخول علیه فقال لبعض خدام اذا دخل
الامیر فی البستان فاخبرنی فاخبره فکتب علی خشبة والقاها فی الماء فلما راها
معن اخذها وقرأها فاذا فیها ایا جود معن ناج معنا بحاجتی فلیس الی معن سواک
شفیع فطلب الرجل وامر له بمائة الف درهم وهکذا الی خمسة ایام فخاف الرجل ان
یندم فخرج بالمال فطلب فلم یوجد فقال معن والله یقع ساعة عندی وقد هممت والله
ان اعطیه حتی لا یبقی فی بیت مالی درهم ولا دینار فائدة روی الصدوق فی کتاب

عيون اخبار الرضا قال حدثنا القطان عن عبد الرحمن الحسيني عن محمد الفزاري عن
عبد الله الاهوازي عن علي بن عمرو عن ابن جمهور عن علي بن بلال عن علي بن موسى الرضا ع
عن موسى بن جعفر عن جعفر بن محمد عن محمد بن علي عن علي بن الحسين عن الحسين بن علي عن علي بن ابي طالب
عن النبي ص عن جبرائيل عن اسرافيل عن ميكائيل عن اللوح عن القلم قال يقول الله عز وجل
ولاية علي بن ابي طالب حصني فمن دخل حصني امن من عذابي قال مؤلف كتاب زهر الربيع
السيد نعمة الله الموسوي الحسيني الجزائري ثم التستري بعد نقل هذه الرواية اقول
هذا السند ورد في الروايات انه ما قرئ على مريض الا شفي وعلى مصروع الا افاق وقد جرب
مرارا وان كتب وشرب في ماء شفي من الم بجزئه وانظر الى اسنادكم وحديثهم روى
جدنا عن جبرئيل عن الباري ثم قال قال الاستاذ ابو القاسم القشيري ان هذا الحديث بهذا
السند بلغ بعض امراء السامانية فكتبه بالذهب واوصى ان يدفن معه فلما مات
رؤي في المنام فقيل ما فعل الله بك فقال غفر لي بان كتبت هذا الحديث بالذهب
تعظيما احتراما **فائدة** قال بعض الصلحاء الفاضلين لوجع الضرس ادعية كثيرة وايات
من القرآن اكثر وهذه الكيفية قد جربناها نحن وجمع من العلماء وهي اذا اتاك
فاقرأ البسملة اثنا عشر مرة وقل كم سنة تريد ان يبطل الضرس الموجوع واقرأ البسملة
اثنا عشر مرة ثم مره بان يضع اصبعه على الضرس الموجوع وكرر هذه العزيمة حتى يسكن
الضرس وهي هذه بسم الله الرحمن الرحيم اسكن ايها الضرس المضروس في الحنك المفروش
بقدرة الملك القدوس بسم الله خلقناك وفي اللحم نبتناك ويسئلونك عن الجبال
فقل ينسفها ربي نسفا فيذرها قاعا صفصفا لا ترى فيها عوجا ولا امتا او
كالذي مر على قرية وهي خاوية على عروشها قال انى يحيي هذه الله بعد موتها فاماته

الله مائة

الله مائة عام مت عن فلان بن فلانة بقدرة من لا يموت **فائدة** الحمد لله
الذي يفعل ما يشاء ولا يفعل ما يشاء غيره الفاعل في الاولين ظاهر وما في الاخيرين
فما في كليهما كلمة غيره او في اولهما كالاولين وفي الاخر غيره او بالعكس وفي الاول عام
مقدر وفي الاخر راجع الى هو وهي بمنزلة الا والمستثنى مفرغ والمعنى لا يفعل احد ما
يشاء الا الله وعلى التقادير او وا ما عاطفة او حالية فهذه اربعة معان بل ثمانية
فائدة ... الخلق فليصل ٤ ركعات يقرء في كل ركعة الفاتحة
مرة و ١٠ عسى الله ان يجعل بينكم وبين الذين عاديتم منهم مودة والله قدير
والله غفور رحيم ويقرء بعد الصلوة ٢ مرة يا مسخر الفيل يا مجري النيل يا فالق
البحر على بني اسرائيل رب سخر لي ذلك انك على ما تشاء قدير وتحكم ما تريد كن فيكون
قال الراوي مجرب **فائدة** ابن بابويه در كتاب كمال الدين در باب معمرين نقل كرده
است كه نوح ع دو هزار و سيصد سال عمر كرد هشتصد و پنجاه سال قبل از بعثت
هفتصد و پنجاه سال بعد از بعثت و قبل از طوفان و پانصد سال بعد از طوفان و ابرهيم ع
صد و هفتاد و پنج سال زندگانی كرد و اسمعيل صد و بيست سال و اسحق صد و
هشتاد سال و يعقوب صد و سی و سه سال و داود صد سال چهل سال از نبوت و پادشاهی
كرد و سليمان هفتصد و دوازده سال و لقمان پانصد و شصت سال و عوج بن عنق
كه در عهد يوسف بود هفتصد سال عمر كرد و پدرش هزار و هفتصد سال و بدانكه
كه در ذمه بود سه هزار سال عمر كرد و ايضا روايت كه جابر والبيركه نبی بود بخدمت
حضرت سيد الساجدين ع رسيد در وقتيكه صد و سيزده سال داشت و بدعای
حضرت جوان شده و حايض شد و زنده بود تا بخدمت حضرت امام رضا رسيد و

بعد از نه ماه از آن فوت شد و ابصار و اثبت کرده است که عبید بن شریه جرهمی سیصد
پنجاه سال عمر کرد و مدت حضرت پیغمبر را دید و اسلام آورد و باقی ماند تا زمان
خلافت معاویه و ربیع بن ضبع الفزاری وارد بر عبد الملک بن مروان شد عبد الملک از
او پرسید که چه قدر عمر تو است گفت دویست سال زندگانی کرده ام در زمان
فترت میان عیسی و محمد و بعد از آن صد و بیست سال هم در ایام جاهلیت بودم و حال
شصت سال هم می شود که در اسلام هستم و شق کاهن سیصد سال عمر کرد و اوس
ابن کعب بن امیه دویست و چهارده سال عمر کرد و سند بن حرمله طائی ملقب با بو
زبید نصرانی بود صد و پنجاه سال عمر کرد و نضر بن دهمان بن سلیمان بن اشجع از بنی
غطفان صد و نود سال عمر کرد و نوب بن صداق عبدی دویست سال عمر کرد و ثعلبة
ابن کعب بن عبد الاشهل دویست سال عمر کرد و عمرو بن هاجر خزاعی صد و هفتاد سال
عمر کرد و عوام بن منذر بن زید مذحجی در جاهلیت قبل از بعثت پیغمبر بود و در ایام
تا زمان عمر بن عبد العزیز حیات داشت از او پرسیدند که چه چیزها دیده و یافته
گفت نمیدانم ولیکن بخود دیده ام بطایفه در عهد ذو القرنین و سیف بن وهب
هند به طائی دویست سال عمر کرد و ارطاة بن زید صد و بیست سال عمر کرد و زهیر
ابن عتاب بن هبل کلبی سیصد سال عمر کرد و هبل بن عبد الله بن کنانه ششصد سال
عمر کرد و ابو الطمحان قینی صد و پنجاه سال عمر کرد و مستوغر بن ربیعة بن کعب سیصد
سی سال عمر کرد و بعد از بعثت پیغمبر هم حیات داشت و اسلام نیاورد و دوید بن نهد
چهارصد و پنجاه سال عمر کرد و ثوبة بن عبد الله جعفی سیصد سال عمر کرد و در زمان
خلافت عمر بن عبد العزیز نیز بود و صبرة بن سعد بن سهم قرشی صد و هشتاد سال عمر کرد و مسلمان

شد

شد و لبید تا زمان پیغمبر صد و چهل سال عمر کرد و مسلمان شد و عریان بن حرث محرب زمان پیغمبر

سیصد سال عمر کرد و مخضر غسان بن ربیع صد پنجاه سال عمر کرد و عوف کنانه

کلبی سیصد سال عمر کرد و صیفی بن رباح تمیمی دویست هفتاد سال عمر کرد و اکثر گفته اند

که اسلام قبول نکرد و بعضی گفته اند پسرش را بخدمت پیغمبر فرستاد و فروة بن ثعلبه

صد و سی سال در جاهلیت زندگانی کرد و بعد اسلام آورد و قبیش ساعده

سال عمر کرد و مصاد بن جناب صد و چهل سال عمر کرد و حارث بن کعب مذحجی صد

شصت سال عمر کرد **قیل** کان بعض الوعاظ علی المنبر فسئل عن لفظ الاشیاء ما الّا

فیها و هو لا یدری فاجاب فقال اذا کان الله عز و جل یقول یا ایها الذین امنوا لا تسئلوا

عن اشیاء ان تبد لکم فکیف تسئلون **للطغرائی** یا نار قلبی ما الجرک کلما مرجت علیه

الماء لا یخبو و یا جیرة شطت بهم غربة النوی و لا عهدهم یبنی و لا الود یبنی لکم

فی جنوب الارض مسری و مسبحی و للحب فی جنبی مسری و مسبحی **قیل** و اقول لیت احبتی

عاینتهم قبل الممات و لو بیوم واحد فائدة قال الصفدی فی شرح لامیة العجم قد سمت العرب

لساعات النهار اسماء الاولی فالدرور ثم البزوغ ثم الضحی ثم الغزالة ثم الهاجرة ثم الزوال

ثم الدلوک ثم العصر ثم الاصیل ثم الصبوب ثم الحدور ثم الغروب و یقال لها ایضا البکور ثم

الشروق ثم الاشراق ثم الراد ثم الضحی ثم المتوع ثم الهاجرة ثم الاصیل ثم العصر ثم الطفل ثم

الغروب **لا ادری** و ما رفع النفس الدنیة کالغنی و لا وضع الشریفة کالفقر

ایضا اری فی منامی کل شیء تسرنی و رؤیای قبل الصبح اضغاث و هی واقع فان کان خیرا فهو

احلام و ان کان شرا جاء فی قبل الصبح **للاخفش** و احلم فی المنام بکل خیر فاصبح لا اراه و لا

یرانی و لو ابصرت شرا فی منامی لقیت الشر من قبل الاذان **حکایة** قیل ان ملک الروم

(حاشیه: و عاش ... صد و ... سال عمر کرد ... بن ... سلمی ...)

انشد عنده شعر المتنبي وهو كان لعيس كانت فوق حقبي مناخها فلما ترن بها لا
فسال عن المعنى فقال ما سمعت باكذب من هذا الشاعر ارايت ان اناخ الجمال على عينه لا
يهلكه **المبرح** بهجو امراة سوداء ذامرة ولوب ذا مرة يهيج بن عرها ريح البطون فلم يتهيا لها تو
شهت نملها على ضربانها وتبيح بيسمها الشفيع الاعجز بجنافس قصد كنيفا واعتل
نتعي اليه على جنادل الشبر **لطيفة** سال رجل عمر بن قيس عن الحصاة التي يجدها الرجل
في ثوبه من حصا المسجد قال ارم بها قال زعموا انها تصيح حتى ترد الى المسجد قال دعها
تصيح حتى تنشق حلقها قال الرجل سبحان الله اولها حلق قال فمن اين تصيح **حكاية** قيل
ان بعضهم كان واقفا بعرفة فراى نشانا يتضرع ويبالغ في الدعا ويقول اللهم اغفر لي
فقيل له ان الله يغفر كل ذنب في هذا اليوم فقال ذنبي عظيم فقيل له هل قتلت احدا قال
لا قيل له هل زنيت قال لا قيل له هل كفرت قال لا والحذ يعد عليه الذنوب
وهو يقول لا قيل فما الذي تيتر قال وطئت خنزيرة فقيل له الامر سهل ان الله يغفر
الذنوب جميعا ولكن اخبر كيف وقفت حتى فعلت بها قال كانت مبتر وقيل له كيف
انتشر عضوك قال مصصت لسانها فانتشر عضوي وقيل متى كان قال في شهر رمضان
قيل اين كان قال مددتها الى سطح المسجد قيل ما استحييت من الناس قال كان الناس
مشتغلين بصلوة الجمعة فقيل له لا غفر الله لك يا اخبس العالم **اشكال ذي بال**
وهو ان الذي يا صين على الفجر الكاذب ونسبوه الى الشمس وضوئها ولو كان كذلك
ينبغي ان يكون في المغرب بعني اذا غاب الشفق يظهر بعد قليل بياض مستطيل
شبيه بذنب السرحان وليس كذلك **فائدة** يطلق الفلزات على الجواهر التي لا
تحرقها النار عند المدقق ثدييها فاذا فارقتها عادت الى عادتها الاولى **فائدة**

قال صلاح الدين الصفدي في شرح لامية العجم ان لفظة الواو قد تزاد في رسوم الخط
على عمرو فرقا بينه وبين عمر فاذا دخل التنوين عمر فلا يدخله الواو لان الفرق حاصل
لكون عمر غير منصرف **فائدة** قد تزيد الواو بعد لا النافية مثل لا واطال الله بقائك
اذا سئل عن شيء للتفرقة بين الدعاء له وعليه يحكى عن الصاحب بن عباد انه قال هذه الواو احسن
من واو الاصداغ في خدود الملاح **فائدة** قولهم وقع رمضان في الواوات يريدون
انه جاوز العشرين فلا يذكر الا بواو العطف **فائدة** قال الصفدي سمي المنصور العباسي
بالدوانيقي لانه مع خلافته كان يحاسب على الدوانق فسمي بهذا الاسم قال ايضا بغداد
فيه لغات بغداذ بالذال المعجمة اخيرة و بالمعجمتين و بالمهملتين وبنون بدل الدال الاخيرة
ويسمى بالزوراء لانحراف قبلتها او بدار السلام لانه كان يسلم فيها على الخلفاء او لان السلام
اسم الدجلة **حكي** ان رجلا ادعى ان كل احول يرى كل شيء شيئين وكان ابن احول فقال
يا ابت ليس هذا بصحيح لانه لو كان كذا لكنت ترى القمرين اربعة **حكي** كان لبعض
النسوان ميل الى رجل فاقترح عليها يوما ان يكون فعلها امام زوجها فقالت امض في الغد
الى البستان الفلاني وكن بين الشجر فلما اصبحا اخذت زوجها ودخلت الى ذلك البستان
فلما اطمان بهما الجلوس صعدت الى شجرة هناك على انها تلتقط من ثمرها فلما صارت
باعلاها صاحت باعلا صوتها هل تفعل مثل ذلك بحضوري وتاتي بالفحشة وتجامعها
واخذت بالصراخ ثم نزلت لتمضي الى الحاكم فاخذ زوجها بالتبري من هذا الفعل وقال
لا يكون هذا لعل ذلك من خاصية الشجرة دعيني انا اطلع عليها وابصر حقيقة ذلك فلما
صعد الزوج دعت الرجل واخذ في العمل فلما راها الزوج قال لو انني قليل العقل مثلك
لكنت اقول ان رجلا قد علاك وهو كيت كيت **للارجاني** احبابنا كم تجرحون بهجركم بقتلي

فوددا بنيت الدهر بالهم مكمدا اذا متم قبلي وانتم احبتي فماذا الذي اخشى اذا كنتم عدا

فائدة اذا اردت ان ترى قفاك فاجعل مرآة بين يديك واخرى خلفك بحيث يكون احدهما اكبر من الآخر ويكون احدهما مائلا الى جانب بحيث لم تكن انت حاجبا بين المرآتين

شعر

لا تظهرن لعاذر او عاذل حاليك في السراء والضراء فلرحمة المتوجع حرارة في القلب مثل شماتة الاعداء

ابن الفارض

شربنا على ذكر الحبيب مدامة سكرنا بها من قبل ان يخلق الكرم

لبعضهم

تركت هجا ابليس ثم مدحته وذاك الامر عندي سلوكه يقرب من اهواه حينا فان ابى حكاه حينا الا في الكرى فانيكه

فائدة قيل ان السبب في تاخير تحقق المنامات الجيدة وسرعة تحقق الردية ان القوة الالهية المظهرة لهذه المنامات تعجل البشارة بالخيرات الكائنة قبل وانها بمدة طويلة ليكون مدة الفرح والسرور اطول وتوجب الانذار بالشرور الكائنة في زمان يقرب حصولها لتقصر زمان الهم والغم فانه قد سبقت رحمته غضبه

فائدة قال الشيخ الرئيس ان الصبي يضحك بعد اربعين يوما وذلك اول ما تفعل النفس في بدنه ويرى المنامات بعد شهرين ولا يرى مناما يعتد به الا بعد اربع سنين قال ايضا قد يرى في النوم اشياء غير الانسان من ذوات الاربع

ان اليقظة اما في حال م فيضحك قبله كما نشاهد منه

ذكر الصفدي من العامة في شرح لامية العجم انه ولد الضحاك بن مزاحم لستة عشر شهرا وشعبة ولد لسنتين وهرم بن حيان ولد لاربع سنين ومالك بن انس حمل به اكثر من ثلث سنين والحجاج بن يوسف ولد لثلثين شهرا والشافعي حمل به اربع سنين اقول لا يخفى ان الحمل لا يكون اكثر من تسعة اشهر ولكن هؤلاء ولد وابعد وقام ابائهم بالمدة المذكورة لا انهم حملوا في جميع هذه المدة

حكاية مر شخص بمكتب فيه صغير مليح فوقف وسال عن الذي يا مولانا هذا ابن من واشار الى اصغرهم فقال الذي تعنيني

ولا تضيع

ولا تضيع الزمان هذا المليح ابن فلان **بالاغاني** لا تغرنك التودد من قوم

فان الوداد منهم نفاق والقلوب الغلاظ لا ينبع الاحقاد منها الا التبوّ في الوفاق

فراسة قيل ان في ايام اياس القاضي يقتدر على الناس رؤية الهلال فحضر اليه

انس بن مالك فقال رايته فقال ارني مكانه فلم ير اياس شيئا ونظر شعرة بيضا خارجة

عن حاجب انس فنحاها وقال انظر الى الهلال فنظر فلم يجد شيئا **شرف اهل** لما رايت

النجم ساه طرفه والقطب قد القى عليه سباق وبنات نعش في الحداد سوافر ايقنت

ان صباحهم قد ماتا **لا ادري** وما لبلنا الاسواء وانما تفاوتنا تا سهرنا و ثم

معمّا باسم كيقباد كيسوچه فتد بطرف ماهت انسو فكن و بيابرده

باسم صديق دي در ميان قصه نبي انتهاى دل صق باشد چون دي در ميان درايد

صديق شود **باسم** محمد شاه ازشرف كفتم حديثي بشنوى كفتا كه نه كو غم دل

كوييد ارچه كذشتاست بحديث **باسم** ولي جان فداكرد براهت شرواى نهل

كسل چه شود كره سر لطف هي و برادل سر لطف لام است چون دل ولي شود **معمّا**

باسم بايزيد بازي كه بود بر سر دست توچه شاهي شايد كه شرف طعمه هدا ازدل

ريشش باو تتمه ظاهر است **باسم** مجد الدين بكدم از مسجد برون نه براي وسواس

اي خطيب نقش نان جو كه داوند از حضور دل نصيب مرا از دانان الدين است

معمّا باسم خضر زاسما مثلثي كه عشش حاصلست بي مشرح تبوي **معمّا**

باسم حمزه بجانه شرف فتاب كيوان روش مقام خويش بنا هيد داد وره بود اشش

يعني در حمل لام كه علامت كيوانست فت ونهره بجاى او امد وره ان رفت

الجمع او را برابر است بام مركز ومحيط نصف محيط بيش مدس مطلعى **باسم** لقمان

هر که او نقش دهانش دید یافت که چه ذا النون است صاحب کشف نیست
دهان فم است نقش آن فم چون در دو نیمه لا یافت شود ذو النون شود لقمان
شود با اسم عمر ای یار چشم و زلف مشهور است عین مضموم لام مکسور است لام مکسور
بمعنی مر است با اسم منصور مستور بود نامش و نص میکند رقیب از بهر کشف
رمز شمار جهات با شمار جهات است چون ست مستور نص شود منصور شود با اسم
شمس اگر کسی برج آسمان شمار کند شوند متحد اند ر مبانی علویین در برج آسمان
شش است و علویین کدل و ی چون متحد شوند هم شود با اسم سلیمان سی در سی
و پنج پرده داد در میان با یکی یکیست بدان راز بسی در سی لام بدل لفظ سی است و پنج
در ده نون است و مراد از یک یکی چهل است که میم باشد و از دیگری الف است با اسم
علی نام پرسیدم از بت رعنا کرد اشارت بچشم و گفت مرا عین از چشم بر میاید و لی
باسم از مر او نظام نگار من چه شرف شد و جان کینه غلامش کمان نبرده که کرد نشان
دهند نامش کمان نبرده مرادف ظن است و چون او بکرد نظام می شود افراسیاب
افسر سهراب نام سرهبر جز به نیکو ترتیب آن که عربی است بهایی افراسیاب شود معما
باسم امام ما در دل خویش نام دلبر داریم و ز بیم زبان خلق خوانیم مراد از خویش ما
است و قلب ما ام است و چون ما در آن در آید امام شود شعر در تصحیف [illegible] تا خوی
بد پدر و نکرم یارب آن در یگانه گرد سم سم مراد از سم سم تصحیف نیست یعنی یتیم یتیم
باسم عطا ای بحر پر گهر بدیده که غواص کرده در بحر فکر خاطر در دانه پنج را در شش
در است مهر و فکرم که نام کیست پیچ گرفته از دو طرف نقش پنج را مراد از پنج اول
طا است که نه است و از پنج و اهزار است نقش آن یکی عین است که مصحف عین است

و یکی الف

و یکی الف است حاجی محمد در کعبه وصالت که می هند باد ارکان حج تمام

کن و شکر حق که از ارکان حج ح و جیم است و مراد از تمام کردن آن دانستکه ح واو ج را جیم

کنی و مراد از شکر حمد است **و باسم** شهاب از نیمره طلی تمامش در شب بطلب

نشان نامش نیمره است و تمام آن ها است و چون در شب در آید شهاب شود

و باسم احمد صباح مرحبا بی صبر با بی از غم باد بنام دوست صبوحی کن و شراب باد

صباح مرحبا بی صبر شود احمد شود **و باسم** قطب اشک خونین در کر پهان خواهم

پنهان کنم قطره بی ره رفت و در دامان محبوب افتاد چون قطره بی ره بر دامان محبوب

که با است افتد قطب حاصل شود **و باسم** قاسم بطرف رمز شرف هر که آشنا باشد

در بسم نام برادر اگر بقا باشد چون با در اسم فا باشد قاسم باشد می شود **و باسم**

کمال مصر قدرت شرف هنگام وصف از کسل کوید سما و بر آسمان عجز چون از

کسل سر نام کفته شود کمال شود **و باسم** هاشم دو شینه لبم چه در ثنا مت می سفت

چشم تو چها کرد لب یارم گفت چون چشم ج ها کند هاشم می شود **و باسم** خضر خرابی

داکر باشد ضرورت ورت نبود نه نام کن یاد چون خرابی را شق رد در ضرورت

ورت نبود خضر حاصل شود و هو المطلوب **و باسم** جلال تا صیت دولت تو رونق صبا

شد بر جان خصم تیغ تو کوه بلا شد کوه بیخ جبل باد از لا شود جلال شود **و باسم**

ابو المکارم او بی دل است و مهر ز عالم بریده است کارام جسته و رو از دسر و خویش

چون او و بی ابو شود و مهر که عین است ز عالم بریده است بی ابو شود و کارام کار از ده سر هی

که الف و م است که بغیری نبشته است بود کارم شود **و باسم** خلیل الله صورت حالی

که دو دار ارکان دارد شرف کالی باشد ابلم و ابکم خرد در وصف ان صورت حالی خالی

دل نق

مسنر

التمت

است بخاء مفتوحه چون از الف که روی اوست دور شود خلی شود و لام ثانی و الف
لام از لا حاصل شود و تتمه از ابله که از او اب کم شود باسم کریم فدا کرابد بقتل
من قدیم نیست این شیوه بدعی محدث چون از قدیم کرا ید کریم شود باسم نقا هد
همه تو و بود و نبای داسند رسم و ره عاشقی کجا می دانند در حرمت اش این دغل کرا خدند
دو دلق معانی نیست خدا می داند چون دق از دلق معانی بیفتد لقمان می شود باسم
کمال استین بر عالم افشان کو سر و پای ندارد هر که نام و ننگ خواهد این سخن
بر دل نگارد استین که است عالم بی سر و پا ال است باسم بها مشو فریفته دور
چرخ دولابی در این سراچه نشینی که تا خبر یابی جهان بی سر و پا که خاک بر سر او تو را
بباد عدم برد هندی لابی چون تو اب بر سر جهان بی سر و پا در اید و تو ا بباد دود بها شود
و می تواند شد که مراد از بی سر یعنی با سر او باشد چون بی پا شود بها شود باسم مهر از
احمد و مهر محمد از پیر مغانم سخنی هست بیاد کو که چو گرد جهان مجو پناهی جز سکر میخوار
کنار یار و انکه لب اب چون جمع شود هیچ مکو الا شکر از کنار اب یکدفعه الف مراد
است و یکبار میم و مراد از شکر حمد است باسم همام و هاشم و هشام از مهر تو تا
تا بلک سر موی در دل ماهست ما از غم مهر نیاند بیشتر ماهست از سر مو یکدفعه
میم و یکدفعه شین مراد است و دل تا هام است باسم مجد الدین و نلج الدین
دو ز مستی نهاده ام بجدال تا کنم ابتدا صورت حال هر زمان نکته ای نیست مرشد
همه از دهن هو رسد بکمال دو ی مستی میم است چون بجدال رسد مجدال شود و
اگر تا ابتدا شود تاج دال شود و چون هر یک بدین کامل شوند مطلب حاصل شود
باسم حسین که از هر بلای زمصر عین بیرون می بد نی سحر چون کشت پنهان راز

او گردد

اوکر پدید نهان وقت ناذل بود در وی سر پدید شد عیان ن سحر تا لان یعنی مقلوب
وحسین است چون د انهان شود حسین شود وباسم غنام وهمام وعمر وعماد وعمید و
شمس ما ئیم بحزنی میان غم تو بر چهره جان نقش نشان غم تو ما را ز کرم چند دراری
بشمار باشیم سر سوداز ده کان غم تو ما چون میان غم در آید غنام شود وچون ان
غم هم اراده شود همام شود ونقش غم بر چهره روح نشیند عمر شود وچون ما میان عمد
در آید عماد شود وچون می در آید عمید شود وچون سین که سر سوداز دکان است با شم
شود شمس شود وباسم ملک بخش در صورت ملیحش کلکی دلبری هد ذد نقاش
صنع واخر سرو قد امد ش را است چون کلک دلبری در صورت ملیح در آید ملک بخ شود
وچون اخر ش قد شود که سر را ست ملک بخش شود وی تواند شد که کلک بیدل
در صورت ملیحش در اید ملک بخش شود وچون اخر ش که سر که معنی این معنی ر واست
شود ملک بخش شود وباسم نجم چه سر و تو دامن کشان می چمید چمن از شرم
بر سر کشید چون دامن از شرم بر سر کشد نجم شود وباسم علی تا عقیق یمنی دید لب
لعل تو را قاف تا قاف هد تهمتش مشتری است چون عقیق لام را ببیند ودو لاف
خود را دهد علی شود وباسم مهرامان چون دل آرام در میان اید کو بناشی تو هم دلا
شاید دلا وام کرد در میان اید شود دلا رفت مهرامان شود وباسم بهرام ماده بسرای
دوست بردیم بنام در پیش سرای بار کشتیم تمام پیش سرای ماده با ست چون
بار کشت بهرام شد وباسم یحیی دانی که کشتی است در قیب ستیزه کار او را بزم زنده
دلان زنده دمباد چون زنده که حی است در یی او ورده شود یحیی شود وباسم
شهاب ماه چون با ابر کرد همعنان هر دو را بکذار و نام یار خوان از ماه شهر را است

وچون رای او ورای بی ابر گذاشته شود شهاب شود **باسم نصیر** دائما فکر
شرونا ندوه دلداری بود چون نصیب او ست می کوشد کمان باری بنو چون نان با
یعنی بانصیب رشود نصیر شود **باسم شیخ** ازجوانی چه در کنشت شرف
دلبری بکنج خلوت بست چون در یعنی با ز شباب برود شین ماند وتک
یعنی شیب یاء است و کنج خلوت خاء است **باسم نجم** نور چشم است نام دلبر من
ابر اوی نافع ارنکنی داوری نافع ورش است وچون از نور چشم افتد نجم شود **باسم**
محمود صورت حال ار چه زان مخدوم پنهان داشتم زاحرش اکثر بدل گفتم بجان یکا
مراد از صورت حال نقطهٔ خاء مخدوم است و اکثر احرش دوم است چون بقلب گفته شود
مورشود مطلب حاصل شود **باسم ابراهیم** حسین ثلث خمس زوج فردی را که خمس
سدس او بمثلث از حد عدد بیرون بود تضعیف کن بر او خویش بار دیگر
ثلثه بر ثلث مال ضرب کن چون ضرب کردی آنکه ش تضعیف کن سدس عشر ان باز
دان وهر دو را جمع کن تا کنی که نصف و ثلث ذاو تحت یف کن کعب عشر جذرظارا کو
بیرون آری بفکر اندرو پیوند وچهار و پنج را تالیف کن بامحاسب گفتم اندر علم او
اسمی بر مز کو امامی را بعلم خویشتن تعریف کن زوج فردی که خمس او و سدس او
از حد عدد بیرون باشد یعنی یکی باشد سی است و ثلث خمس او و بعد از تضعیف
پس تضعیف کنی الف است وچون همان ثلث خمس را بر ثلث سی ضرب کنی میم حاصل شود وچون سدس
وعشر ثلث سی را یعنی شش نصف و ثلث ازان بکنی با ز الف ماند و کعب عشرین ده ا
وجذر ظا اشی و مجموع میم است در راه از چهار و پنج ده است که سی باشد و از جمع مجموع
امامی حاصل شود **فائده** بدانکه اعداد زوج بر سه قسم است زوج الزوج و زوج

الفرد

الفرد و زوج الزوج و الفرد اول انستکه دائما منتهی بواحد شود و دوم
انستکه منتهی بواحد نشود و زیاده از یکدفعه هم منقسم بمتساویین نشود **فائدة**
بدانکه اعداد فرد را چون بنظم طبیعی جمع کنند مربعات اعداد متوالیه حاصل گردد
و ازواج را چون بدین طریق جمع کنند مربعات با جذور ایشان حاصل شود **فائدة**
هر عددی را چون از واحد تا ان عدد بنظم طبیعی جمع کنند حاصل را کمال المشهوری ان عدد
گویند و کمال دوری هر عددی مربع ان عدد است و انچه از رساله شرف ظاهر می شود آن
است که کمال شعوری با دوری یکی باشد **معما باسم امام** العل بی دل شد از آن
لب لعل شرف گوهر نام تو را نظم چه در ساخت صدف دو لب لعل دو لام است چون
لعل بی دل یعنی لل از دو لام یعنی لام لام برود امام شود **معما باسم احمد** چون
سادبان هوی گفت احوال مهدان ماه والد بسوخت ما خبر است احمد الله از احوال مهدی
چون دال سوخته شود احمد بماند **دعاء** بجهة فرزند که بیمار باشد مادر بر بالای
بام رود و مقنعه او سر بر دارد و موی سر باسمان گشوده و بگوید اللهم انت اعطیتنیه
و انت وهبتنیه فاجعل هبتک الیوم جدیدة انک قادر مقتدر و هر گاه زن عربی نداند
بهتر انستکه بعد از دعا ترجمه ان را بپارسی که داند نیز بگوید که فرزندش شفا یابد
انشاء الله تعالی **دعا توسل** بحضرت کاظم ع بجهة جمیع دردها خصوصا درد چشم
مجرب است بگوید اللهم بحق ولیک موسی بن جعفر الکاظم ع الا سلمتنی فی جمیع جوارحی
ما ظهر منها و ما بطن یا جواد یا کریم و صلی الله علی محمد و آله اجمعین **دعا قلنسوه**
سر فغفور بیمار بخوانند این است بسم الله الرحمن الرحیم بسم الله الملک الحق المبین شهد
الله انه لا اله الا هو والملائکة و اولوا العلم قائما بالقسط لا اله الا هو العزیز الحکیم

ان الدین عند الله الاسلام نور وحکمة وسلطان وهیبة ورحمة وحول وقوة وبرهان
وقدرة وقیوم لا ینام لا اله الا الله آدم صفوة الله لا اله الا الله نوح نجی الله لا اله الا
الله ابرهیم خلیل الله لا اله الا الله موسی کلیم الله لا اله الا الله عیسی روح الله وکلمة لا
اله الا الله محمد رسول الله وحبیبه لا اله الا الله علی ولی الله اسکنت بها الارض باذن الله
الذی سکن له ما فی السموات وما فی الارض وهو العزیز الحکیم وصلی الله علی محمد وآله
الطاهرین و دعا تربت مقدسه بجهت دفع ناخوشیها و امراض چون بقصد شفا قدری
تربت بخورد و بگوید بسم الله وبالله اللهم رب هذه التربة المبارکة الطاهرة ورب
النور الذی انزل فیه ورب الجسد الذی سکن فیه ورب الملائکة الموکلین به اجعله
لی شفاء من کل داء وسقم کذا وکذا وان مرض را نام ببرد پس بقدر نخودی بخورد و در
بعضی روایات وارد شده که در وقت خوردن این دعا را بخواند بسم الله وبالله اللهم
اجعله لی رزقا واسعا وعلما نافعا وشفاء من کل داء انک علی کل شیء قدیر اللهم رب
هذه التربة المبارکة ورب الوصی الذی واره صل علی محمد وآل محمد واجعل هذا
الطین لی شفاء من کل داء واماناً من کل خوف پس بقدر نخودی بخورد و بگیرد جرعه آب
بعد از آن بیاشامد و بگوید اللهم اجعله رزقا واسعا وعلما نافعا وشفاء من کل
داء وسقم که انشاء الله شفا یابد اگر خواهی که هرگز تب نکنی در هر صبح و شام دعای
حضرت فاطمه ع را بخوان که مشهور به دعاء نور است بسم الله الرحمن الرحیم بسم الله النور بسم
الله نور النور بسم الله نور علی نور بسم الله الذی هو مدبر الامور بسم الله
الذی خلق النور من النور وانزل النور علی الطور فی کتاب مسطور فی رق منشور بقدر
مقدور علی نبی محبور الحمد لله الذی هو بالعز مذکور وبالفخر مشهور وعلی السراء و

[illegible]

الضراء

الضراء مشکور وصلی الله علی سیدنا محمد وآله الطاهرین طریقهٔ گرفتن آب نیسان

در ماه نیسان و می میگیری آب باران را پیش از آنکه بر زمین برسد و هر یک از سورهٔ

حمد و آیة الکرسی و قل یا ایها الکافرون و سبح اسم ربك الاعلی و معوذتین و قل هو الله احد

را هفتاد مرتبه میخوانی و هر یك از لا اله الا الله والله اکبر و اللهم صل علی محمد وآل محمد را

نیز هفتاد مرتبه میگوئی و هفت روز صبح ناشتا از آن می‌آشامد هر ناخوشی که باشد

خداوند عالم شفا میدهد و هر گاه در چشم بچکانند ناخوشی چشم را زایل کند و اگر

محبوس بیاشامد خلاص شود و وسوسه دل ببرد و عداوت و بدگوئی مردم را نسبت

با شامنده زایل نماید و اول نیسان ماه رومی در این اوقات تقریبا بیست و چهارم

نوروز است نیسان سی روز است **دعای صد دینار** بجهت بیمار چنانست

که یکصد دینار شرعی که چهار دانگ نیم مثقال صیرفی است را طلا بگیرد و این دعا را بخواند

بسم الله الرحمن الرحیم اللهم انی اسئلك باسمك الذی اذا ذکرت به سجدت له الملائکة و سجدت

و بالاسم القدوس القدیم و بالاسم المخزون المکنون و بالاسم الذی سمیت به نفسك

و بالاسم الذی سمیت به نفسك و بالاسم الذی هو مکتوب علی سرادق العرش و بالاسم

الذی هو مکتوب علی سرادق الجلال و بالاسم الاکبر الاکبر و بالاسم الاعظم الاعظم المحیط

بملکوت السموات والارض و بالاسم الذی مشی به الخضر علی الماء فلم تبتل قدماه و

بالاسم الذی کشفت به ضر ایوب و بالاسم الذی وهبت به لزکریا یحیی ان تشفینی من مرضی

الذی انا فیه پس آن دینار را به پنج نفر یا بیشتر از مستحقان که سید نباشند تصدق

کنند مگر اینکه بیمار سید باشد که در اینصورت بسید و غیر سید میتوان داد **دعای**

گندم بجهة بیمار بگیر یکصاع گندم و بیمار را بر پشت بخوابان و گندم را بر سینه او

بر یزد نثار کن و بگو تا بگوید اللهم انی اسئلک باسمک الذی اذا سألک به المضطر

کشفت ما به من ضر و مکنت له ما فی الارض و جعلته خلیفتک علی خلقک ان تصلی

علی محمد و آل محمد و ان تعافینی من علتی پس بیمار را بگو تا دست بشویند و گندم را

جمع کن و باز ابید عا را بگو تا بخواند و گندم را چهار قسمت کن و هر قسمتی را بفقیری

بده باز بگو ابید عا را بخواند و دعای گوسفند بجهة بیمار بگیر گوسفندی بنیت قربانی

بجهة بیمار و سه نوبت ابید عا را بخوان و بر دهن گوسفند بدم و در حین ذبح بگو

بخوان اللهم ان هذه الشاة لک و من فضلک و کرمک وصل الی و انا افدیها بعبدک

فلان بن فلان اللهم ان هذا فداؤه لحمه بلحمه و دمه بدمه اللهم تقبل منی کما تقبلت

من خلیلک ابرهیم عم حین فدی بولده اسمعیل بحرمة محمد صلی الله علیه و آله اللهم ان

هذا فداؤه فتقبله منی و بعد از آن بگو الله اکبر الله اکبر الله اکبر بسم الله الرحمن الرحیم

و ذبح کند در محل خالی که مسقف باشد و خون را بگودی کند تا در موضعی که

مردم پا ننهند و سرگین را با خاک کنند و دو دست و پای او را از پوست جدا نکنند

چنانکه پوست دو دست و پا مجموع یکپارچه باشد و سر یکپارچه و آنچه در شکم است

یکپارچه که از هم جدا نشده باشد و گوشت را از پنجاه و هفت پارچه کند و در میان

پوست نهد و هر یک پاره بنیت فقیری بیرون آورده و بهمان کس که بنیت او بیرون

آورده بدهد تا شصت کس تمام شود **شعر** رایتها ملتفة فی کسا خوفا

من الکاشح و الطامع قلت لها من انت یا هذه قالت انا السادس فی السابع یرید

انها السادس من الکلمات الثنائیة فی سابعها الجمع عن بیت ابن سکرة و هو جاء

الشتاء و عندی من حوائجه سبع اذا القطر عن حاجاتنا حبسا کن و کیس و کانون و کاس

طلامع

ثلا مع الكتاب كسر ناعم وكسا **للحاج موفق الحزابي** يا قوم ان تقي ومن شاري

للآلاء دربا يجازى كل من كفرا وان فيما تلاه المصطفى كذبا لم احض عدوا والافتراء ندا

ولا ارى لعلي بعد ما سبقوا خلافته وهو ما لا يوشك فيه وانني لا ارى الختنين قد قسطا

دهرا وقد عدلا في كل ما امرا عليهما رحمة الله العلي فقد كانا على الحق حتى جاء ما قدرا

واغضب الحق مع اني اقاتل من يقل الا اله لو خشى كفرا واشرب الخمر في جهر ولم ابن

يلوم شاربها الا وقد عذرا ومن نهز ذات بعل بعد اذن الولي اكلها والله قد حظرا

وجائز عندنا قتل العجوز ولا جناح في الاكل منها قل او كثرا والاكل منها اذا ما كان قابلها

اهل الكتاب ومن والاهم حضرا والاذن من بول العجوز عن النبي صلى الله قد صدرا في نسخ مع

وقد ارى لصبي بل اغانيه ما مسها بشر نسلا ان فكرا ولا اصيام لمن في صومه ضحكت

وقد يرى الضحك منها فيه معتفرا وشاع ان ليس للعدو وسعة الافطار قطعا وخير القوم اشاهما

ومرة فنلت فيه اعمى جلد تقبض منه وتصلي في غد سفرا وقاتل الوحش قد تبتعض منه ورزا

امر عجيب ففيه امعن النظرا ودونه عوضت عنها بذكر خصم فظل صاحبها بالخسر مشتهرا

هذا الذي يا الهي نحن قائله وانت تعلم ان الحق ما ذكرا اقول اللاه اسم فاعل من يلوه

والمراد بالكذب والافتراء لفظهما او ما ورد بطريق الحكاية مثل ان كلمة الله ثبت والنفي

لا ارى متعلق بالقيد اعني البعدية وانما هي من الاضداد والمراد بالعدو الكمال ان العقل

العدو والاعوطا عن الرحمن وعلى للضرر والرحمة سيد البشر والحق الموت والخمر العصير العنبي

والبعل نوع من النخل والعجوز الثور والعجوز الثانية الناقة المقلوب والنسل العقب

والضحك الحيض والعدو والحبوب والنبل الرجل الخفيف العقل المتكبر والوحش الرحل

المتوحش والوتر الانف ومعقد ... **للحاج موفق** يا دهر ... فقد اسل النوى بدني

یا دهر عنی فوالله لو املکتنی اسفا لتقرعن علی السن من ندم **حکی** انه دخل رجل
مجلساً فیه مولینا خلیل القزوینی و آقا حسین الخونساری ره فقال له مولینا خلیل
الیوم کم قلت من الاکاذیب الی الآن فقال ما کذبت الی الآن الا عشرة فقال هذا هو
الکذب الحادی عشر فقال آقا حسین بل هو الثانی عشر لان کذب قوله ما کذبت مما
یکون لو زاد علیه ولا اقل من واحدة **شبهة** ان کان میزان عدل معلقاً فلوجه
تقوم کفتاه متساویتین فاذا جذبت احدیهما الی تحت ثم خلی عنهما یتحرك کلتا الکفتین
علواً و سفلاً علی التبادل مدة ثم یقوما مستویتین و مقتضی البرهان ان تقف الکفتان
بعد الجذب و التخلیة احدیهما سفلی و الاخری علیا لکونهما متساویتین فی الثقل و حرکة
العالی الی السفل موجب لان یکون ازید ثقلاً علی السافل و لیس کذلك و اجیب بان الکفتین
متساویتان و متعادلتان فی المیل بالطبع الی الارض و انما تحرکت احدیهما الی العلو
والاخری الی السفل بالقسر لا بالطبع و اذا زال القاسر عادتا الی ما هو مقتضی الطبع و
الاصل **آذری** ای سرو خوش اندام من ای نخل برومند وی تلخ کن کام من ای
ماه شکرخند ای دل ز تو دربند چو یوسف برادر وی جان بتو خورسند چو
یعقوب بفرزند **وله** نغمه سرای چمنم سالها است نالهٔ کنج قفسم آرزواست **وله**
صبا ز من بحریفان بدوستان زار بگو که کارکنان فلك بدوستند مبر سواد اشهدان
که ساکنان سپهر گشاده تو دست دعا اسمان ببستند **صهبا** انچه من گفته ام امید که
در گوشش باد و انچه از غیر شنیدهٔ است فراموشش باد **لغز باسم جلال** ای حکیمی که ز
کلك تو اگر نقطه فتد بر رخ جمله نشینان فلك خال شود چیست آن نام که بر حرف
نخستینش الفی گر زیادت کنی ای خسرو دین دال شود ور فصیحی بخرد باقی آن لفظ

بزرك

بزرک برزبان برکذارند بیقین لال شود باسم بهشت چهارم فرستم نام مطلوبم
که تمنای اهل عالم کشت هست جاری چنان عجب که ازو دو اکر بفکنی بماند هشت
باسم حوض براید دل دزدا نکه که می دارد وصال با حبشی چهره کاه سیم اندام
اکر مصحف او نبشتی کجا دید کسی پیاله ازین بطشت مینا فام اکر تو قلب او را
نصف قلب شش سازی مبین و نکته ازین رمز فهم کردنام بود شکستن
شرط ستون دین از وی لقد ادلک ان کنت من ذوی الافهام مباش در طلب وصل
او که پیوسته مصاحبست بجنت حسن شاه کرام مراد از زکوم است و مراد از مصحف او
جوارده یوم است و قلب شش ۲ است و نصفش یک و ستون دین نماز است و باقی ظاهر است و باسم
خربوزه ازو گفته ای کرهی که برزمین امید هرچه بستانی سخای دست تو رست لغزی
کفته ام که تشبیهش هست احوال بد سکال تو چیست انکه از پارسی و تازی او چون
مرکب کنی دو حرف نخست در زمان هر که بشنود داند یکی از نامهای دشمن تست
باز چون باز پارسیش افتاد در کس مادرش چه سخت چه سست وانچه باقی
بماند تار بیش هست همچون شمائلش بد رست مراد درشبی که خدمت تو
روی بختم باب لطف بشست داده بودان عدو که بوکف دست پشت ابهام ازو کوع
انجست بدان پخته کرده شد نز تو در بصره و نه من رشت بدو هست دو
نبشتی مرصنا تا که مرفوع هست باشد هست ایضا ازو کای پادشاه معظم
پرور ده سال بخش ثانی ای کرده کلیم وار عدلت امان خدای را سبب ثانی حقا که شوی
بهر و در دمها بموسم جوانی دو دولت کرامت نبشتا کان دولت نبشت جاودانی
باری همه سال شادمان هست اب خنا اصل شادمانی ابخواجه فیلسوف فاضل

کنز فضل یگانهٔ جهانی که معنی این لغز را جواب پیدا کردن نمی توانی از آخر مهرمی
که گفتم تا اول سالش دریابی آنکه بشهور و تا ایام معنیش هر اینه بدانی
مراد از سه روز در سال بخش شمس است و از آبان و مهر زیرا که ماه هشتم از تاریخ یزدجردی
است که در این تاریخ هر ماه را سی گیرند و سی و هشت و بیست و چهل و خمسهٔ مسترقه را
بعد از آبان آورند و مراد از مهر شهریور است زیرا که مهر ماه هفتم این تاریخ و هفت
سی و بیست و ده می شود و مراد از دی ماه که ماه دهم این تاریخ است سیصد است و چون
با هم جمع شود شمسی شود یعنی حقا که بری شمسی شود و مراد از نیسان دبیاست
زیرا که ماه هفتم تاریخ رومی است و در این تاریخ از این هفت ماه چهار ماه را
تشرین الاول و دو کانون و دو از سی و یک گیرند و دو ماه را تشرین الثانی و نیسان
سی و شباط را بیست و هشت مجموع دویست و دوازده است و مراد از ابهم ما
ابست و از رخت ماه رجب که هفتم هجری است و بنا بر رای بعضی که یک ماه هجری را
سی تمام و یک ماه را بیست و نه روز گیرند رجب دوم می شود و بقیه ظاهر است معما
باسم محسن اگر چه سیم باشد نقد کان بگاه سکه شد محتاج سندان
مح چون تاج سر دانستی محسن شود باسم قطب د کانی [illegible] از جفای وقت و حبیب
دیوانه است یکی میباد و یک نام از فرزانه است یک میباد و یک صد بار ده می شود
باسم منصور بر روی مهی منشین با یک من ایمای که یکی زند در صوفی گر هست تو را
راهی مراد از در صوفی لفظ فی است باسم ابو المعالی تا شرف دل بر گرفت از ابرو
در طی ان محو شد ز آغاز و انجام دو عالم نقش غم چون دل ابروی بر داشته شود
ابوی ماند و مراد از دو عالم عالم است ع اول و میم ثانی که نقش غم است چون بر داشته

شود المعالی بماند و چون با ابو ضم شد بو المعالی شود باسم جمال الدین چه نام نیک
داستان طلبکار بخت او بجود دون بر مال دنیا بخت بجود بجم است چون بر مال
رنج جمال شود و چون دین با او آری جمال دین شود باسم قیصر با دو و قیصر او دنیا مثلا
تام بنگش کفته شد کو مردانش با الماس بفکر مفقر شد چون با دو و قیصر دنیا
بجا قیصر شود باسم منوچهر بی وی تو خورشید بچرخ منشید سرخ طرفه وی
تو در نور چهر ببند مراد او کجا ظرف جام است چون تو بیچه بن شود نوچهر شود و با میم
منوچهر شود باسم علی دیده وانیست سر راه بیداد بجنت تا خیال تو قدم
در من و دیده نهاد دیده بسوی عین واکه سرخواب یعنی سر نوم باشد عی شود و چونکه
قدم خیال است در نوم او نهند علی شود ایضا باسم علی از نام نیکت ای دو صد اهل
سعادت ولجنر خورشید و ماه و مشتری هر یک بقانون دیگر و طریق استخراج واضح است
باسم محمد نگار اگر نفسی با وفا در امیزد مباش غره کزنا که چه بجنت بستیزد چه
ابدا و لب شکر نثار جان بخشد چه می رود به نیزه خون دل ریزد حکایتی
که شنید که در قنش در باب کزان اشارة پوشیده نام ان حمزه اسم مصراع چهار
درا بد چون مراد ان نیزه رمح است چون می رود به بهاران صبح شود و مراد ان خون دل
دم مقلوبست که مد باشد سوال ان قیل قد ورد فی الاخبار ان النبی صلعم کان
امیا ان معناه انه لا یقرأ شیئا و لا یکتب فکیف یجتمع ذلک مع حدیث الدواة والقلم
فی مرض موته قلنا یمکن ان یجاب عنه بانه وان کان امیا الا انه قد یتمکن من القرائة والکتابة
بالمعجزة او المراد انه یرید دواة و قلما ان یکتبوا الکم والله اعلم فائدة سبب اینکه لام
الف و در حروف تهجی زیاده نموده اند انستکه الف حرکه داخل ان نمی شود و ابجد را اول

هر حرف

هر حروف مذکور است همزه است نه الف پس لا مد است در ذکر الف از وصل الی بحرف یکم

واختیار لام را نموده اند نشده مناسبتی که میان او و الف است بجهت اینکه هر یک در یکدیگر دل

واقع شده اند **فائدة** بعد چرخ تاسع از مرکز هو شیء کویند هر هزار جز حمد داود

هست جانا جاهلی و حاصل مجموع ۳۳۵۴۶۸۳۵۵ می شود **فائدة** در بیان

اشکال رمل شانزده است اول فرح و آن دو فرد و زوج و فرد است باین طریق

دوم لحیان و آن فرد و سه زوج است باین نحو سیم عتبة الداخل و آن زوج و سه

فرد است باین طریق چهارم بیاض و آن دو زوج و فرد و زوج است باین نحو

پنجم نقی الخد و آن فرد و زوج و دو فرد است ششم عتبة الخارج و آن دو فرد و

زوج است هفتم حمره و آن زوج و فرد و دو زوج است هشتم انکیس و آن سه

زوج و یک فرد است نهم نصرة الخارج و آن دو فرد و دو زوج است دهم

عقله و آن یک فرد و دو زوج و یک فرد است یازدهم اجتماع و آن یک زوج و دو فرد

و یک زوج است دوازدهم نصرة الداخل و آن دو زوج و دو فرد است

سیزدهم طریق و آن چهار فرد است چهاردهم قبض الخارج و آن یک فرد و یک زوج و یک

فرد و یک زوج است پانزدهم جماعت و آن چهار زوج است شانزدهم قبض

الداخل و آن یک زوج و یک فرد و یک زوج و یک فرد است **فائدة** کثیرا ما یقال فلان

مصدر ثان او ثالث و نقل عن ابن الحاجب انه یقال المراد بالمصدر الاول ما لم یزد فیه شیء

فان زاد فیه واحد فهو المصدر الثانی وان زاد شیئان فهو مصدر ثالث و هکذا بشرط

ان یکون من مصدر المجرد دون المزید وقد یقال ان المصدر الثانی یستعمل فیما کان له مصدر

ویصح ان یقال لکل من مصدریه انه مصدر ثان ای جاعل المصدر اثنین کما یقال فی کل من الاعبا

انه خاتم

اند خامسهم ای جاعلهم خمسه و کذا فی الثالث عشر دفع رنگ غله در روز دو شنبه

در وقت زوال بتو بسید در منا کشت بپاو بزد عار قلیل و نوح لمحل الرحمن بسم زراعت

و لمحلا و سهلا و بسم الله الرحمن الرحیم و قبل حجار و المرت و عسی الا بستم غله فلان موقع

فلان زمین بنام فلان بن فلان **دفع شطه باغ و پالیز** نویس بسم الله الرحمن الرحیم

ااا ب ااا ت ااا ث ااا ج ااا ح ااا خ ااا د ااا ذ ااا ر ااا ز ااا س ااا

ش ااا ص ااا ض ااا ط ااا ظ ااا ع ااا غ ااا ف ااا ق ااا ک ااا ل ااا

م اااا ن اااا و اااا ه اااا لا اااا ی اااا ه اااا ة اااا ابستم شطه باغ فلان بحق

سلطان و بحق حنان و بحق منان و بحق برهان لا اله الا الله و بحق سلطان الموالفقر

تا میکده باز و می بجام است کار من خسته دل بکام است تا مغبچه کان مقیم دیرند

در دیر مغان مرا مقام است دل از کف من ربوده ماهی کش مهر فلک کمین غلام است

در دام کسی فتاده ام کش مرغ حرم اسیر دام است ای آنکه منع عشق دارد ای واعظ

هرزه گو کدام است ای می که بدوست ده بماید اما بکدام نص حرام است دانی که بتوا

عشق باشد دیدیم که ننگ نام است انجام که باد اباد تا منزل دوست یک دو

کام است گفتند بسی فسانه عشق وین قصه هنوز ناتمام است گفتم که دهد بکرد لم

مسوتوا گفتا که ببوز مشرکه خام است در میکده زان شدم صفائی کاین مدرسه

منزل عوام است **قلم کاشفی** بترتیب ابتث [illegible]

۸۰ [illegible]

[illegible] **فائدة** بدانکه حروف بر دو قسم است مفرده و ممزوجه

مفرده عبارتست از ابجد مشهور و ممزوجه عبارتست از ترتیب ابتث تعلیم اطفال

می نمایند و این هر دو را شرقیه نامند اول مفرده شرقیه و ثانی را ممزوجه شرقیه
و حروف ابجد دیگر منقسم بسه قسم می شود ملفوظی و آن حرفی است که اخرش مثل
اول نباشد و آن نیز ده حرفست و ملبوبی و آن حرفی است که اخرش مثل اول است
و آن سه حرفست مسروری و آن دو حرفی است و آن ده است **فائده** ابجد
بر دو قسم است ابجد شرقی و آن طریق مشهور است و ابجد غربی و آن اینست که صاد مهمله
را شصت گیرند و ضاد معجمه را نود و سین مهمله را سیصد و ظای معجمه را هشتصد و
غین معجمه را نهصد و شین معجمه را هزار و باقی با مشهور موافق است پس طریق آن این
است ابجد هوز حطی کلمن صعفض قرشت ثخذ ظغش و ایضا ابجد بر دو قسم است ابجد
کبیر و همان مشهور است و ابجد صغیر و آن را فواصل الدور نیز خوانند و آن باین طریق
است که هر که حرف که از دوازده زیادتر است دوازده دوازده را از آن می افکنند آنچه باقی
می ماند عدد را بحساب میکنند و هر چه از شصت بیش زیادتر است شصت را از آن می
افکنند و باقی را عدد بحساب می کنند و آن تا ده بر حال خود باقی است و شصت ساقط
پس وضع ابجد صغیر بدین نهج است ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک ل م ن س ع
ف ص ق ر ش ت ث خ ذ ض ظ غ هر عددی که بر وفق است بعد از
وضع شصت است و آنچه تحت است و لک تا هر بعد از وضع دوازده پس از هر یک
تا هزار از هر حرف تا دوازده و شصت آنچه باشد می افکنند و باقی را می نویسند و
بدانکه دو ابجد دیگر نیز هست یکی ابجد بسیط و دیگری جامع اکبر و بسیط آنست که
مجموع حروف را بترتیب اعداد حساب کنند که مجموع بیست و هشت عدد شود باین طریق
که ثای ده است و لک یازده است و لی دوازده است و همچنین تا غ بیست هشت

شد

شود واز این زیادتر نشود وجامع اکبر آنست که هر حرفی را در هر مرتبه که هست از
مراتب الوف کیرند پس الف هزار است وب دو هزار وی ده هزار وک بیست هزار
وهمچنین تا غ هزار هزار **فائده** بدانکه اهل عدد بجهة نسبتهای از خواص اسمی را
یا کلامی را تکسیر کنند وتکسیر اسم یا کلام آنستکه حروف آنرا بر سبیل تقطیع نویسند در
یک سطر بعد ازان در اول سطر دوم حرف آخر سطر اول نویسند پس اول حرف آن سطر را
پس حرف ماقبل آخر را پس مابعد اول را وهمچنین تا سطر اول تمام شود وبعد ازان
در اول سطر سیم حرف آخر سطر دوم را وبعد ازان حرف اول را پس ماقبل آخر را پس ما
بعد اول را تا سطر سیم تمام شود وبعد ازان باین نحو سطر چهارم را تا بسطری رسد که
ببینند که اصل اسم یا کلام عود نماید همان عود را زمام کویند ومکسر همان سطوری است
که قبل از زمام است وعدد مجموع سطور قبل از زمام را عدد تکسیر آن اسم کویند مثلا تکسیر کلام
قل هو الله احد چنین است وتکسیر اسم منان چنین است پس در قل هو الله احد

ق ل ه و ا ل ل ه ا ح د	م ن ا ن	یازده سطر اول تکسیر است
د ق ح ل ل ه و ل ا ل	ن م ا ن	وسطر دوازدهم زمام ودر اسم منان
ل د ا ق ل ح و ل ه ا ه	ن ن ا م	سه سطر اول تکسیر وسطر آخر زمام
ه ل ا د ه ق ل ل و ح	م ن ا ن	است پس تکسیر قل هو الله احد آیت ۴
ح ه ل ل و ق د ل ه ا		۱۳۲ وعدد تکسیر اسم منان آیت ۳
ا ح ه ل ل د ق و ا		واین تکسیر که مذکور شد بدون صدر وموخر است
ا و ح ق ه ل ه د ل ل		**فائده** استنطاق در عرف اهل عدد عبارتست ازانکه
ل ا ل د و ه ح ل ق ه		عدد را بحروف در آورند مثلا ۲۴ را کویند دبا و نوع
ه ل ق ا ل ل ح ا ه د و		
و ه د ل ه ق ا ا ح ل ل		
ل و ل ه ح د ا ل ا ه ق		

دیگر

دیگر آنکه حروف را بلفظ در آورند مثل اینکه ا را گویند الف و ج را جیم و هکذا

فائده در اصطلاح عدد بین عدد هر اسمی یا صغیر است یا وسطی یا کبیر یا نضا یا خط یا کفو یا خاتم عدد صغیر عدد حروف همان اسم است یعنی شماره حروف مثل حسن سه و حسین چهار و هم چنین و چون هر یک را ده گیرند وسیط گویند و چون هر یک را صد گیرند کبیر گویند نصاب گویند و چون یکی را در عدد اسم ضرب کنند کفو گویند و چون کفو را در اصل ضرب کنند خاتم گویند و در صغیر و کبیر و نضا و خاتم اصطلاحات دیگر نیز هست و بتقسیم دیگر عدد اسمی هر اسمی را هرگاه در عدد حروف ضرب کنند حاصل را عدد کبیر نیز گویند مثل اینکه در اسم حسن عدد اسمی آن که ۱۱۸ باشد در عدد حروف آن که سه است ضرب کنند عدد ۳۵۴ حاصل شود آنرا عدد کبیر گویند و چون کبیر را در عدد حروف ضرب کنند حاصل را اکبر گویند و چون اکبر را در عدد حروف ضرب کنند حاصل را کبار گویند و چون عدد اسمی آنرا که در این اصطلاح عدد صغیر گویند تنصیف کنند نصف آن را اصغر و نصف اصغر را اصغار و نصف اصغار را اصغر اصغار گویند و هرگاه در اصغر و اصغار و اصغر اصغار نصف آن صحیح نباشد و حصه نمایند که یک حصه یکی زیادتر از دیگری باشد نصف کمتر را ناقص و زیادتر را کامل گویند و نصف ناقص را تزل کنند و ساقط را اعتبار نمایند

فائده بدانکه اهل عدد چون شکلی رابعه مملو کرده اند بعد از تمام عمل آن شکل را لوح نامند و هر خانه از آن شکل را بیت گویند و سطری که از یمین کاتب به یسار رود سطر عرضی نامند و آنکه از فوق به تحت رود سطر طولی گویند و بوتی را که از زاویه بزاویه دیگر که مقابل او باشد رود قطر نامند

فائده چون حروف بیست و هشت است مثل منازل قمر پس هر حرفی حصه منزلی است

ز و طبیعت

و بطبیعت انمنزل در سعادت و نحوست تابع انست و چون بروج دوازده است هر برجی دو منزل و ثلثی رسد

چنانچه در مثال حروف هر برجی بطبیعت ان برج منسوب باشد تقسیم منازل بر بروج بحروف ابجد ثبت

			ثور		
شرطین	بطین	ثلث ثریا	ثلثان ثریا	دبران	هقعه ثلثان
ا	ب	ثلث ج	[illegible]	د	ثلثان ه
	جوزا			سرطان	
هقعه ثلث	هقعه	ذراع	نثره	طرفه	ثلثان جبهه
ثلث ه	و	ز	ح	ط	ثلث ی
	اسد			سنبله	
جبهه ثلثان	زبره	صرفه ثلثان	صرفه ثلث	عوا	سماک
ثلثان ی	ک	ثلثان ل	ثلث ل	م	ن
	میزان			عقرب	
غفر	زبانا	ثلث اکلیل	ثلثان اکلیل	قلب	ثلثان شوله
س	زبانا ع	ثلث ف	ثلثان ف	ص	ثلثان ق
	قوس			جدی	
ثلث شوله	نعایم	بلده	ذابح	بلع	ثلث سعود
ثلث ق	ر	ش	ت	ث	ثلث خ
	دلو			حوت	
سعود ثلثان	اخبیه	مقدم ثلثان	مؤخر ثلث	مؤخر	رشا
ثلثان خ	ذ	ثلثان ض	ثلث ض	ظ	غ

فائده در مطاوی این کتاب گذشت که حروف بیست و هشتگانه ابجد هفت ناری هستند و هفت هوائی و هفت مائی و هفت خاکی و ضابطه آن انستکه حروف ابجد چهار گیرند اول آتشی دوم هوائی سیم مائی چهارم خاکی بترتیب عناصر چنانچه در این جدول ثبت است و اعراب حرف ناری فتح است و هوائی جر و مائی ضم و خاکی کسر و طبع هر حرفی موافق عنصریست که بان منسوبست مثلا آ حار و یابس و ب حار و رطب و همچنین در بعضی از رسائل بو ینصطض را مضموم گفته اند و اهطمفشذ را مفتوح و جزکس قصط را مکسور خوانند و حلعخ را مجزوم و اگر در اول مرکب حروف مجزوم افتد بقاعده الساکن اذا حرک حرک بالکسر باید عمل نمود و بعضی گفته اند که هر حرفی که بعد از ان الف باشد مفتوح و بعد از ان واو مضموم و یاء مکسور والله اعلم فائده اعداد نیز مانند حروف هر یک منسوب بعنصری و بطبع ان هستند طبع هر عددی موافق طبع هر حرفی است که بان عدد است مثلا یک اتشی و دو هوائی و سه مائی و چهار خاکی و همچنین تا اخر و هر عددی که مرکب است از ابسائط خویش در یابد کر درین از ده پنج اتشی است ده بادی فائده در اعداد احتیاجی شود بدانستن طالع شخص و کوکب ان

بترتیب چهار

ناری		هوائی		مائی		ترابی	
آ	ه	ب	و	ج	ز	د	ح
ط	م	ی	ن	ک	س	ل	ع
ف	ش	ص	ت	ق	ث	ر	خ
ذ		ض		ظ		غ	

طالع شخص مضبوط باشد اشکالی نیست و هرگاه معلوم نباشد بجهة تعیین درجهٔ طالعش دو طریق مسلوک است یک طریقیکه در کتاب مفاتیح المغالیق مسطور است وان این است که اسم شخص مطلوب و اسم مادرش را جمع نموده دوازده دوازده طرح نمایند
انچه بماند اول حمل ابتدا کرده بروج را بشمرند بجهة هر برجی یکی گیرند تا بهر برجی که منتهی شود برج طالع انشخص است پس انشخص را با اسم پدرش جمع کرده سی سی طرح نمایند انچه بماند ابتدا از اول برجی که طالع قرار شده بشمارند بهر جا که منتهی شود درجهٔ طالع است طریق دویم در بعضی از حواشی کتاب مذکور بنظر رسیده وان انستکه از اسم شخص مطلوب دوازده دوازده طرح نموده برج را بدست اورند وسی سی طرح کرده درجه را پیدا نمایند باز هفت هفت طرح نمایند انچه بماند ابتدا بقمر کرده بهر جا منتهی شود کوکب مربی طالع قرار دهند **فائدة** در عمل اعداد احتیاج می شود بدانستن طبیعت نام شخص و در نوشتن تعویذات تفاوت میکند چیزی که بران می نویسند در دانستن اینها نیز دو طریق مسلوکست یکی در مفاتیح وان انستکه طبایع حروف اسم را جمع نموده انچه غالب باشد طبیعت اسم است و تعویذ را باید بر چیزی نوشت که طبیعت ان با طبیعت اسم باشد موافق دیگر در رجالی بنظر رسیده که از اسم چهار چهار طرح نمایند انچه بماند ابتدا از اتش کرده طبیعت قرار دهند و سه سه طرح نمایند انچه بماند تعویذ عمل را بان قرار دهند چنانچه اگر سه بماند چوب است برورق اهو بنویسد و دو نباتی است بر کاغذ بنویسند و یک معدنی است از این لوح اهن یا مس یا نقره یا مثل ان نویسند و در دو عمل بدون منسوب بکوکب مربی است فائده اهل اعداد در عزایم میگویند باید دعوت مفاتیح اسما و ملک موکل بان را دعوت نمود

نمود

نمود بفلان عدد درچند روز و هر اسمی مفاتیح و ملک و عون خاصی دارد و عدد
دعوت و ایام هر اسم مختلف است گفته‌اند مفاتیح هر اسمی اسماء الله که اول آن حروف
آن اسم باشد مثلاً مفاتیح اسم حسن حمید و سلام و نور است و اسم موکل بار عدد
آن اسم است بتقدیم اکثر بار یای ایل پس ملک حسن فتحائیل است و اسم عونش عدد
انست بتقدیم اقل بار یای وش پس عون حسن حیقوش است و عدد دعوت عدد اسم
مطلوبست که در حسن یکصد و هیجده است و عدد ایام دعوت عدد اسم اسم ملفوظی
مطلوبست بطریق بسط پس در حسن هشت روز است **فائده** بسط اسم عبارت از
انست که حروف او را اگرفته و حرفی ها را ملفوظی او را اعتبار کند مثلاً در حسن ح در لفظ
حا است که ح و الف باشد و سین س و ی و ن و نون ن و و ن است پس بسط حسن
باین طریق است ح ا س ی ن ن و ن و بسط اسمعیل باین طریق است ا ل ف س ی ن م
ی م ا ل ف ع ی ن ی ا ل ا م **فائده** هر حرفی از حروف ابجد بروزی از روزهای
ماه دادند باین ترتیب آ ا روز اول است و ب دوم و ج سیم و همچنین تا غ بیست و هشتم نبت
شعر چه با هم نشینید ارید صحبت بجائیکه نرد بود باشد نرد غنیمت
شمارید ای وصلتان خوش دما باد ارید ای هجرتان بد و عشق مد بر ملک دل
زد چنیه گفتم کیست این گفتا غریبی کشته‌ام ییلاق سلطانی است این گفتم
غریبی کشته‌ای عشق ما ملک دل ییلاق سلطانی کی سزد قشلاق چوپانی است این
با کر کوه طاعتی نسفتم هرگز و گرد کنه ز رخ نرفتم هرگز نومید نیم زبارگاه کرمت
زیرا که یکی را دو نگفتم هرگز حرم دمانی کز کوی ایماه تابوت ما را بانالد و آه
یاران همدم ارند و گویند الحکم لله حاکو تیغ باد دد کوی ایما کرین تنها دیم

الحکم

الحکم لله این تقوی ما نیز دانیم لیکن چه چاره با بخت گمراه ما شیخ و واعظ کمتر
شناسیم یا جام باده یا قصه کوتاه عشق آمد شد بر ملک دل شاه زهد خرد رفت
الملک لله معشوقه افکند از روی چون ماه برقع بیکسو الحمد لله من مانده محو
از کوی جانان اغیار ابجاد در گاه و بیگاه دی توبه کردم از عشق خوبان از توبه
دی استغفر الله از پند بیجا واعظ مرا کشت از من چه خواهی ای شیخ گمراه ای پیر
کنعان منشین که یوسف از جور اخوان افتاده در چاه سودای جانان از یاد
من برد دوش شبانگه ورد سحرگاه گر شد صفائی از راه مقصود بنمای راهی
ای مقصد راه از مرکز خاک تا نهم چرخ بر بین فهفغ دمجغ شجج بفرسنات شمار عالم
افلاک نه می باشند فلک نهم که آن را فلک الافلاک خوانند و فلک اطلس نیز خوانند هر شبانه
روزی یک دوره را طی کند و فلک هشتم که آن را فلک ثوابت گویند روزی نه ثانیه
طی کند که هر بیست و سه هزار و هفتصد و شصت سال یک دوره طی کند فلک هفتم فلک
زحل است که هر دوری است شبانه روزی دو دقیقه حرکت کند ماهی یک درجه و
دوره سی سال طی کند فلک ششم که مشتری در اوست شبانه روزی پنج دقیقه
حرکت کند و دوره را در دوازده سال طی کند فلک پنجم که مریخ در اوست شبانه
روزی سی و یک دقیقه حرکت کند هر برجی پنجاه و هشت روز و دوره را یکسال
و یازده ماه طی کند فلک چهارم که خورشید در اوست شبانه روزی پنجاه و نه
دقیقه حرکت کند و دوره فلک را یکسال طی کند فلک سوم که زهره در اوست و
~~دوره فلک را یکسال طی کند~~ و فلک دوم که عطارد دبیران در اوست چون فلک چهارم حرکت
کند و فلک اول که قمر در اوست شبانه روزی سیزده درجه و یازده دقیقه

حرکت کند

حرکت کند و دو روز و نیم در بیست و هفت شبانروز و نیم تقریبا حرکت کند **فائده** در طبیعت ستارگان زحل سرد و خشک است بافراط مشتری گرم و تر است باعتدال مریخ گرم و خشک است بافراط شمس گرم و خشک است باعتدال زهره سرد و تر است باعتدال عطارد با هر کوکب که متصل شود طبیعت آن گیرد و چون بهیچ کوکبی نظر نداشته باشد و بخشکی میل کند قمر سرد و تر است و معتدل **فائده** بدانکه این منازل بیست و هشتگانه قمر بعضی سعد اند و بعضی نحس چنانچه از این شعر معلوم می شود
از منازل که بود این چرخ برین دارد جای — انچه نحس است همین است که گفتم حاشاک
شوله واخبیه صرفه طرفه دبران — بلده و ذابح اکلیل و زبانا سماک **فائده** بدانکه
بسی که در تقاویم او رند ابتدای آن از اجتماع شمس و قمر است دوازده ساعت
نحس باشد پس هفتاد و دو ساعت نحس نباشد باز دوازده ساعت نحس
است و همچنین تا باز باجتماع رسد باز نحس است و اهل تجربه گویند باید در دوازده
ساعت نحس از جملهٔ مهمات احتیاط نمود که ابتدای کاری در ثلث اول آن زیان بجان
دارد و ثلث دوم بجاه و ثلث سیم بمال و بعضی در ساعت نحس روا نیز احتیاط لازم داشته
اند **فائده** بدانکه اهل نجوم روزهای هفته را مبنا کواکب هفتگانه قسمت کرده اند
و همچنین شبهای هفته و ساعتهای معوجه هر روز و شبی را و تقسیم ایام و لیالی بر
کواکب از این شعر معلوم می شود — هفته ابجد هوز ادبا و سرخ دیهل روز
دیهل سرخ شب س سرخ علامت شمس است از روز یکشنبه که الف ابجد اشاره
بآن است و دنشان قمر است از دوشنبه است که ب ابجد اشاره بآن است و همچنین
تا آخر و ساعت اول از ساعات معوجه هر روز و شبی را بکوکبی دهند که صاحب آن

و روز یا شب باشد ساعت وقم بکو کی چه در بحث این باب است تا تمام شود **فائدة**
بدانکه بر جهار وار ده کانه که طالع مردمان وطالع سال افتد هر یک دلیل بر چیزی
کند اول دلیل است بر تن وجان وروح ونفس وبدن وانچه تعلق بشخص دارد
خانه وموضع که در وی زاده باشد وعمر وزندگانی وابتدای کارها ثانی دلیل
بر کسب مال ومعاش ویاران وثالث دلیل است بر برادران وخواهران وخویشان
وسفرهای نزدیک ونقل وتحویل ورابع دلیل است بر پدر وعاقبت کارها واملاک
وچیزهائی که در زمین دفن باشد خامس دلیل است بفرزند وهدیه ولباسها
ورسولها وشادی سادس دلیل است بر بیماریها وعلتها ورنجها وبندگان وخدمتکاران
وچارپای خورد سابع دلیل است بر زنان وشوهران وشریکان وخصمان ومعامله
ومقصودها ودزدی وگریختن وگم شدن چیزها وثامن دلیل است بر مرگ ونکبت
وخوف وخطر ومال از جهت میراث تاسع دلیل است بر دین وعلم وعبادت وطاعت
وخواب دیدن وسفرهای دور وعاشر دلیل است بعمل سلطان وپیشه ومادران
وجاه وحرمت وبزرگی حادی عشر دلیل است بر دوستان ومعشوقان وامید و
سعادت ونیکوئی کار ثانی عشر دلیل است بر دشمنان وچارپایان بزرگ وغم واندوه
وزندان **مهر حسینی شادیا** باز طبعم را هوای دیگر است   بلبل جانرا نوای
دیگر است   باز شهباز دلم پرواز کرد   اینچه رسم است اینکه باز آغاز کرد   در تماشا
من چه گل دارد دانش   این نسیم از باغ خلد آید مگر   طبع را الهام روحانیست این
یا مگر تلقین رحمانیست این   اینهمه آب حیات از بوی تو   عقل را سرگشته کرد ابروی تو
گوهر ایمان عرصه میدان تو   گوی دلها در خم چوگان تو   آتش شوقت جهانی سوخته

بر تو شمع

بی تو شمع هیچکس نفروخته خطبه بی نام تو خوانند این همه از تو بی نامی نیابند این همه

ای بلند غوغای تو بازار دل حیرت و سوداست با تو کار دل ای منزه از خیالات و گمان

ای منزه از اشارات و بیان چون کمال دانشم نادانی است چاره کارم همه حیرانی است

محو خود کن تا نخوانندم همه داغ خود کن تا بدانندم همه بر سر کوی خودم خرسند کن

آنچه من بگسستهام پیوند کن بد بسی کردم نکو پنداشتم هیچ جای آشتی نگذاشتم

ای شب افروز سحرخیزان ما هیچ شب در دم دل نامهربان ما ای امید ناامیدان کوی تو

هر دو عالم را اشارت سوی تو پیش از آن کز تن توانائی رود رحمتی کن ورنه رسوائی رود

خاکدان زد دم بجعد خاکسار شاه بازم کی کنم صعوه شکار همدمی جستم برون زین کنار

زانکه دل را اهل این محنت سرای چنگ زاین ساز مخالف داشتم پرده این بینوا بگذاشتم

دوش بی صبحانه ز دردی میزدم خیمه در بزم قلندر میزدم من بجان از دست بو ...

بنت بو زد هاتف بیت الحزن هر که در خواب است بیدارش کن وانکه مستی کرده هشیارش کن

شاهد دولت دل خوش خو داد دست زان معشوق هرجایی بداد چون تو بیگانه ازین بالا و پست

گلبنی بینی در آن صحرا که هست زیب هر بوی گلی خوش اختری بیخ او بگذشته از تحت الثری

شاخ او از لامکان سر بر زده سایه او عرش را بر سر زده یک جهان بینی بمعنی صد هزار

نو عروس ... انگار گل بهر رنگی بهر شاخ او ای خوش آن مرغی که شد گستاخ او

عشق شور انگیز با هر مرد تا اصول درد هر دردی بود ساقیا می ده که می سر ماست

هر که ... نغمه داود برکش ... از زبور خود بخوان چند ابیات

خوش بنال ای بلبل شیرین سخن تا بگیرد بلبل بستان درون بشکن این گوهر که مقصد ما

دو عالم را بکجا ... مرغ زیرک ... خالت ... را

پنجم تکر

چون ثلثا هو ندارید در نبرد   ای زبان بسته در این صحرا مکرد   بیشه پوشیر هستان از ان بر همه کن

چون پلنگان سوی بالا خیز کن   ای عزیز جسته ز تابی هنوز   کاروان بگذشت در خواب هنوز

سودا گر ختم تو باشد گوش کن   صافش انگار این سخن بد گوش کن   پر تو عشق آمد این آشنا نیست

آشنا داند که این بیگانه نیست   شهسوار عشق چون لشکر کشید   خواجه را در خندق جا گر کشید مکن

عقل گوید جبه و دستار گو   عشق گوید خانه خمار گو   عقل میگوید پریشانی مکن

عشق میگوید که نادانی مکن   عقل گوید کار سازی میکنم   عشق گوید سرفرازی میکنم

عقل گوید کدخدایی میکنم   عشق گوید پارسایی میکنم   ساقیا بگذشت باد برای روز

بلبلان را بلبل پردازتر خیز   ساقیا می ده که بزم آراستیم   مست گشتیم و زجهان برخواستیم

صبر کن جوان دل شد آنکه نیست   نام هشیاری منبر ما که نیست   صوفیان صادرا آواز ده

عرشیان را شربتی دم ساز ده   اهل دل را جمع کن تا می خوریم   آخر اند و جهان تا کی خوریم

بزمگاه ما قلندروار کن   خانه را در دیده اغیار کن   ای نسیم صبح بر اصحاب دزن

خاکیان را آتشی بر آب زن   ساقیا جامی که جان نو دهد   بر دل شوریده داغ نو نهد

مست کن بر وای هشیاریم نیست   این تماشاها که بیند آدمیم نیست   چارسوی نیستم آباد کن

از غبار هستیم آزاد کن   خواجه در بازار پندار هنوز   مبتلای پیچ و دستاری هنوز

رو قفای خود نهان آشکار کن   گر قفا خوردن ببینی در کار   من همه مهمان بود جان با سخن

بابلای هر دو عالم ساختن   خوب گفتا نمکتکا اهل دل   عشق بازی نیست کار اب و گل

بنده از او شوار را مدا   تا بیابی قدر این درگاه را   ای سلیم القلب دشوار است کار

تا نبندی کمر بندار بیگانگی   نیست کشته حیث دعوای ماند   عمر بگذشت این عمار میر بخند

گنج خواهی در خرابی گام زن   آتش اندر بیخ ننگ و نام زن   ای نوآموز دبیرستان عشق

جهد کن

جهد کن تا کرهء ای مجد خوان عشق ساقیا مد جام جان افزود داد بلبل نوازنده تو رود باد
عندلیب باغ وصل شوق دوست اهل مجلس را برون برده بود مست کرده مستیها ز دامن

پای همت بر دو عالم کوفتن   حاضران جمع بکو تا مده   شیشهٔ اغیار بر سنگ آمده
مجلس خاص است جای عام نیست   پخته باید که کار خام نیست   مژده کو مژده که جانان رسید
بوی پیراهن سوی کنعان رسید   این مفرح بهر هر رنجور نیست   لایق آن جز دل پر نور نیست
عالمی آشفته سودای او   پاک از این بیگوهران دریای او   این گدایان واکه بینی بیخبر
خود پرستانند ایشان در گذر   ساقیا جام صبوحی در خور است   کز می دوشین هنوزم در سر است
خیز تا یکدم که بیخود بنشینیم   خط بگرد ربع مسکون درکشیم   عالمی بینم ز دل بیدل همه
طالب دریا و بر ساحل همه   ساقیا می ده که این افسانه بود   آنچه گفتم وصف و خمخانه بود
طول و عرضی خواهم اینک نامه را   مصلحت نامد شکستن خامه را

شیخ عراقی

حبذا عشق و حبذا عشاق   حبذا درد دوست با عشاق   عشق بر هر دلی که سر بزند
خیمه از علم و عقل برتر زد   انما العاشقون مذ بوحوا   عند باب الحبیب مطروحون
ای که عاشق نه حرامت باد   زندگانی که می دهی برباد   لذت عشق عاشقان دانند
پاکبازان جان فشان دانند   ساقیا باده صبوح بده   عاشقان را غذای روح بده
ای که بر یاد لعل تست   باده می خورند مستم از تو ابیت   نفسی باز پرس مستان را
راحتی بخش می پرستان را   سوختم سوختم در آتش شوق   بیخودم کن ز می به بادهٔ ذوق
تا بکوی تو راه برگشتم   جز تو از هر چه بود برگشتم   ای غم تو مجاور دل من
دور زمانه غم تو حاصل من   تا دلم مبتلای تو باد   نامرادی ده در قفای تو باد
مرحبا مرحبا محبت دوست   کز درون آمدی نه از ره پوست   دل ز جز تو خانه خالی کرد

با تو سودای لاابالی کرده‌ام   اشکارا کنم نهان تا چند   دوست میدارمت به بانک بلند
مشکن این دل چنانچه عادت تست   که همانجا مودت ثابت   مرحبا مرحبا نسیم صبا
خبر از دوست چیست آنچه بما   حال ما بین با این پریشانی   باز گو تا از آنچه میدانی
اینچنینم هنوز نگذارد   با غریبت بد این نظر دارد   هیچش از بیدلان بیاد آید
ما خود این سوید و ستی اید   یارب او تخم مهر ما کارد   با خود آن ما فراغتی دارد
خواطرش مایل وفا با ما است   یا دلش را سر جفا با ماست   هیچ داند که حال ما چونست
باز ما خاطرش دگرگون است   جز مرادش مراد دیگر نیست   عذر این خاطری و بادی نیست
از تو دردم چه در نهان بود   من کیم تا مراد بود   لمولفه بخت یار شود یار بمن یار شود
ورنه جان و دل اند اشکار شود   دو ز اول دل خوش چو پی نقش بدیده   گفتم این صید باید دام گرفتار شود
بخت من خفته اید بو امید آن   که از این ناله و فریاد تو بیدار شود   میکشی و گنهم نیست بجز عشق
وار دانکس که تو او دوست کنی خوار شود   ساقیا زاهد بیچاره بود مغرور   بدهش جرعه از باده که هشیار شود   مست
برخ دل بکشا و رخ ز اکشو   تا مگر فارغ از این عالم بیدار شود   ستم اندر تو نیست علاج
چاره درد دل ما بس نه دار شود   جان هوای سفر کرده صفاتی بخدا   بکذر از هستی خود بلکه بیکبار
فائدة طلوع برج ساعتش مفصل گفتم مجمل صیا الک   آل بطب مجبلک دبک
هو بل فائدة بدانکه انواع خطوط و الفاظ بسیار است و هر طایفه را اصطلاحی
است بجهة اخفاء مطلب و طریقه دو قلم گذشت و بعضی طرق دیگر در مطاوی این
کتاب بیاید و بعضی دیگر نیز اینجا ذکر می شود از آنجمله این طریق است که خط عرضی کشند
و حروف را بقلم هندسه نویسند یعنی با عداد آنچه در تنالثان بخط عرضی نرسد احاد
بود و آنچه برسد و تجاوز نکند عشرات بود و آنچه برسد و تجاوز کند مات بود و از

برای او

برای الوف مخرجی در تحت خط بسمت یمین باشد پس محمد را چنین نویسند ٤٤٨٤

وعلی را چنین ١٣٧ و باقر را چنین ٢١١٢ والغ را چنین ١٣١ وازانجمله قلم

سرو است وطریقه آن این است که خط طولی بکشند واز یمین ویسار آن خطوطی بطریق

شاخها بران کشند آنچه بر طرف یمین است علامت کلمات ابجد است وآنچه بر طرف یسار

است علامت حروف آن کلمه است که حرف مطلوب در آنست وبحرف مطلوب ختم شاخها

بیسار می شود مثلا محمد را چنین نویسند پس شاخ اول از

طرف یمین از خط اول نشان ابجد ودویم هوز وسیم حطی است وشاخ اول طرف یسار نشان

کاف کلمن ودویم نشان لام او وسیم نشان میم است که مطلوب است وهمچنین خط

دوم وسیم وچهارم وعلی را چنین نویسند والغ را چنین نویسند

وازانجمله طریق کوصلا است وطریقه آن این است که وصلا او حط

له در سع شمار حرف منقوطش بجای خود گذار پس حروف منقوطه تغییری ندارد

وحروف غیر منقوطه مبدل است کاف بمیم ومیم بکاف وصاد بلام الف وبرعکس

والف بواو وبرعکس پس محمد را کطکر نویسند وعلی را سهی وباقر را بوقد وهمچنین

وازانجمله خار وحسک است وطریقه آن این است که چهار خط کشند یکی بعرض صفحه و

دیگری بطول آن وبدو قطر آن وهشت زاویه حاصل شود ابتدای زوایا که بر فوق خط

عرضی که در طرف یمین است خانه یک است واز سمت فوق دور میزنند تا خانه تحت خط

عرضی در طرف یمین خانه هشت است وهر خانه که مطلوب در آنست نقطه میگذارند

پس اگر مطلوب عشرات باشد بر سر خط عرضی در یمین ه گرهی میگذارند ودر سر

مئات دو سر آن را ه میگذارند والوف را ع مینویسند وبجهت نمره بر سر خط طولی از

بدانکه قاعده ارقام
از این شعر معلوم شود
احاد بخط زن سپس ببیک پس عشرات
مات مکیدند از خط الوف گیسو
راست

فرو دی می‌نهند واز آنجمله قلم عدد است وآن باین نحو است که بجهت هر حرفی دو رقم یکی
مجهول عددی بعدد دیگر آن نویسند حرفی دوم کلمهٔ ابجد عدد که رقم حروف آن
کلمه است واین نیز از مخترعات مؤلفانست واز آنجمله طریقهٔ ترابد است وآن اینست که
بر سر هر کلمه متصل یک حرف زیاد کنند گاه باشد که متصل را منفصل نمایند و حرفی
زیاد کنند و می‌شود که متصل را منفصل ناکرده حرفی زیاد کنند واز آنجمله اینست
که سطر را از طول نویسند واین نوشتن را شکل از انیت و خوانند تا ساختن **فائده**
اگر از آب پیاز بر کاغذ چیزی نویسند ظاهر نباشد چون نزدیک آتش برند خطی سیاه
ظاهر شود **فائده** بدانکه در تقاویم نام در صفحهٔ دست چپ در بالای جداول
ثمانیه بحران ثبت می‌نمایند حقیقت آن اینست که بطلیموس در کتاب ثمره بیان نموده
که همچنانکه بیمار را بحران می‌باشد همچنان عالم کون و فساد را بحرانیست که در روز
بحران اگر مواصلات باشد متغیر گردد واگر منکد بود مصاف شود و گفته که چون فلک را
به هشت قسم کنیم و سهمی سازیم ابتدا از اجتماع قمر با شمس چون قمر بهر زاویه رسد و ابای
ثمانیه رسد تغییر در عالم کون و فساد مناسب وقت هم رسد و از حالی بحالی بگردد دو مرکز
اول برج درجه اجتماع است مرکز ثالث موضع تربیع اول می‌شود مرکز خامس موضع
استقبال می‌شود مرکز سابع موضع تربیع دویم می‌شود واین چهار مرکز نحسند مرکز دویم
میان مرکز اول و ثالث است که متصل است بتسدیس قمر با شمس و مرکز چهارم میان
سیم و پنجم است که منصرف از تثلیث است و مرکز ششم میان پنجم و هفتم است که متصل
بتثلیث دویم است مرکز هشتم بعد از هفتم حصه عمر و پیش از اجتماع و متصل
بتسدیس دویم واین چهار سعدند و صورتش چنین است

واز برای بحران

و از برای بحران تقسیم دیگر هست که باز ابتدای آن
جزو اجتماع است بدوازده مرکز و انرا تاسیسا
گویند مرکز اول جزو اجتماع مرکز دوم بعد از
دوازده درجه سیم بعد از ۳۳ از دوم
و چهارم بعد از ۵ ع پنجم بعد از ۴۵ ششم
بعد از ۳۳ هفتم بعد از ۲ آ نهم بعد از
۳۳ دهم بعد از ۵ ع یازدهم بعد از ۵ ع دوازدهم بعد از ۳۳

فائده

بدانکه هر یک از کواکب بجز از شمس از منطقه
دوری باشد که غایت آنرا غایت عرض
گویند در شمال و جنوب و هر هفت را از معدل
النهار دوری که آنرا میل گویند غایت آنرا غایت
میل نامند و بجهت دانستن آنها در این جدول

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
شمس	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]					
القمر	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]					
زحل									
مشتری									
مریخ									
زهره									
عطارد									

فائده بدانکه دوازده برج فلک ۳ آتشی اند و ۳ مائی و ۳ خاکی و ۳ هوائی که
برج اول ابتدا از حمل آتشی است و دوم خاکی و سیم هوائی و چهارم مائی پس بعد از آن
آتشی بترتیب مذکور تا آخر و اینها را مثلثات گویند و هر مثلثه را سه رب است
و ارباب آنها بشب و روز مختلف شوند چنانکه هر کوکبی خداوند اول مثلثه باشد
بروز بشب خداوند دوم باشد و جدول مثلثات و ارباب آنها اینست

مثلثات	[illegible]	ارباب	[illegible]	طبایع
حمل [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

واز باب مثلثات بشبث ودوازاین شعر معلوم است سنبل فرخ هللک مهفر

بشبث ب دونیم مبدا دبر سر تا علامت ناری است وت ترابی وهر هوایی وم مائی

فائده اهل احکام نجوم در فلک چند نقطه نحس یافته اند بحرکت معکوس

مثلا بیست درجه حمل نحوست یافته اند بعد از مدتی در پنج درجه حمل همان نحوست

دیده اند وان هشت نقطه است آ عطبد ۲ عربد ۳ سرموس ع کلاب ه ذوزاویه اسماء

و ذوالحبال ز کبد ۸ ذوالفطر وهر محل این نقاط دو تقاویم نامه در صفحه

در فوق جدول جد ولی در عرض رسم کنند وحرکت بکماهی ایشان در هر ماه ثبت

فائده بدانکه هر یک از کواکب هفتگانه را در دوازده کانه طالع جایگاهی هست

که چون در ان جایگاه باشند موافق مزاج وطبیعت ایشان باشند وانرا فرح ان

کوکب گویند وچون در مقابل ان باشد

نحس	ج	ط	و	ه	ب	ا	ن
فرح	ط	ج	ب	ا	و	ه	طالع
ع	س	ی	ل	ی	ج	ه	د

انرا ترح گویند یعنی دلتنگی وفرح وترح کواکب از این جدول معلوم می شود

ترسم نشد غوره انگور خراب باید یا می نشده انگور ماه رمضان باید زاهد کم کند

منعم از رفتن میخانه با ساده رخی هر شب بخانه پنهان باید کز اشک دوانم نیست دا

که هیچ مهم اندر غم او بیرون با اشک روان باید کرد ون که دل ما را کرده هدف تیرش

هر تیر که ماند اند یکسر نشان باید هر شب بت عیار گوید ببرت ایم اید بر ما اما هنگام

اذان اید انشیخ سینه نامرا جبر و ختامه از میکده صد بار شد اند ند همان باید

کردم طلب دعا باید دی دفع غم کفتا بر ما دو کاین کار از ان اید کاهی بنوازایجا

چهار عشر

چون عنبر صدغی ترا تو سم کند سبیدت روزی بیفشاید و له ایضاً ای برکف تیغ
جفا از بیم قتلم پروا مکن بکن شسته‌ام از خون خود اندیشه از خونم مکن اسوده
در مهد لحد خوابیده‌اند این مرغکان بگذار تا شادند خوش آن لعل را گویا مکن
نرجان و تیر سرتیر وصل ماند از برای عاشقان رحمی کن بگو ستم دیگر بها بالا مکن
افسرده دلها ای فغان جز آن دل من بر مخیز اسوده ایم سینها جز سینه من جا مکن
در پرده اگر در دامنت نقدی و کونین در عوض خواهند کالای غمش زنهار
این سودا مکن ابچشم تو سر دم مرا خوانند امام کشوری از عشق من کس را خبر نبود
مرا رسوا مکن مال یتیم و رشوه را بخشید ای قاضی بتو من ماندم و یک جرعه می
با من در آن غوغا مکن دریای عشق است جدا در آن صفحی ناخدا کشتی بر آن اندیشه
از موج این دریا مکن **حدیث** روی فی الکافی عن داود الرقی عن ابی عبد الله ع قال
ان القصد امر یحبه الله تعالی و ان السرف امر یبغضه الله تعالی حتی طرحک النواة فانها
تصلح للشیء وحتی صبک فضل شرابک **و ایضاً** روی عن امیر المؤمنین ع قال القصد
مثراة والسرف متواة **اقول** کلاهما بکسر المیم اسم الزمن الثروة والتوی بمعنی الهلاک
والتلف ایضا روی باسناده عن ابی الجارود عن ابی عبد الله ع قال سمعته یقول ضمنت
لمن اقتصد ان لا یفتقر **ایضاً** روی باسناده الی علی بن الحسین ع قال من قرأ اربع آیات من
اول البقرة وآیة الکرسی وآیتین بعدها وثلث آیات من اخرها لم یر فی نفسه وماله شیئاً
یکرهه ولا یقربه الشیطان ولا ینسی القرآن **فائدة** اختیار هر چه داری هفت چیز ازو بجا
تا شود کار تو نیکو زین همه دان مفترض حال مسعود باید حال بیت صاحبش
حال طالع صاحبش بیت الغرض صاحب غرض **فائدة** بدانکه نظرات کواکب هفتگانه

بنجاست و قبل قران و مقارنه نیز گویند و در شمس و قمر اجتماع خوانند و در شمس
و خمسه دیگر احتراق خوانند و مقارنه هر یک از کواکب بعد را با راس و ذنب مجاسده
گویند و قران آن است که دو کوکب در یک برج و یک درجه جمع شوند دو بهم نشوند پس و آن
آن است که کوکبی در برجی باشد و دیگری در چهارم یا دهم و بهمان درجه باشد بهمان درجه
و تثلیث آن است که کوکبی در برجی باشد و کوکبی دیگر در برج پنجم یا نهم باشد بهمان
درجه بهم مقابل و آن آنست که آن کوکب دیگر در هفتم برج آن باشد و بدانکه چون کوکبی
متوجه شود به یکی از انظار مذکوره و هنوز نرسیده باشد گویند میان دو کوکب اتصال است
یا متصل بفلان نظر است و چون اتصال تمام شود و بگذرد گویند که منصرف شد
و اتصال و انصراف را حدی است که تا بآن حد کوکب نرسد اتصال و انصراف حاصل
نشود و بناء آن اجرام کواکب است و هر کوکبی را جرمی است معین که این شعر بیان میکند
بدان اجرام سیارات بترتیب لطیطخ سه هزیه و ربب و چون خواهند بدانند که
کوکبی متصل است بدیگری یا نه موضع هر یک از ایشان را در حرکت است بیابند پس موضع
دیگری را ملاحظه نمایند اگر از موضع کوکب ثانی تا موضع یکی از نظرات وی با اول زیاده
از مجموع جرمین است آن دو کوکب را اتصال نبود و اگر کوکب سریع بقدر جرمین داشته
باشد که به یکی از نظرات برسد آغاز اتصال آن بآن کوکب باشد هر چه فصل کمتر شود
اتصال قوی شود تا چون مرکز بمرکز رسد حاق اتصال بود و چون از مرکز بگذرد
اول انصراف باشد و آن کوکب منصرف از کوکب اول شود تا چون بعد بقدر جرمین
شود انصراف نیز تمام شود و دیگر میان آن دو کوکب نه اتصال بود و نه انفصال و بعضی
انصراف را رفع میدانند که کوکب ثانی از مقدار جرمین نیز بگذرد پس بعد از حاق

اتصال را نیز اتصال می‌دانند تا بعد بقدر جرمین شود و بعضی را آغاز اتصال و انفصال نصف مجموع جرمین را اعتبار نموده‌اند و بعضی یکی همان جرم کوکب متصل را اعتبار نموده‌اند و بعضی یکی نصف جرم کوکب متصل را اعتبار کرده‌اند و ظاهر است که بعد بقدر جرمین آغاز اتصال باشد و لیکن در اثر بسیار ضعیف باشد و چون بقدر نصف جرم کوکب متصل رسد بنیان اثر اتصال ظاهر شود و این سبب اختلاف باشد **فائده** بدانکه از بروج دوازده گانه شش نرند و شش ماده و شش نهاری هستند و شش لیلی و همچنین تا آخر یک برج نر است و یکی نهاری و یکی ماده و لیلی **فائده** بدانکه از کواکب هفتگانه چهار نرند زحل و مشتری و مریخ و شمس و دو ماده زهره و قمر و اما عطارد با نر نر است و با ماده ماده و هر کوکب نر نهاری است و هر ماده لیلی و بودن کواکب نهاری در روز فوق الارض و در شب تحت الارض و لیلی برعکس این خیر آن کوکب را خوانند و موجب قوت آن کوکب است خصوص هرگاه کوکب نهاری در برج نهاری و لیلی در برج لیلی باشد **فائده** بدانکه از خانهای دوازده گانه طالع چهار را اوتاد خوانند و آن طالع و عاشر و سابع و رابع است و چهار را مایل اوتاد خوانند و آن چهار است که بعد از اوتاد باشد که دوم و یازدهم و هشتم و پنجم باشد و چهار را زایل اوتاد خوانند و آن چهار است که بعد از اوتاد است و خواهی بگو بعد از مایل اوتاد که سیم و دوازدهم و نهم و ششم باشد **لمؤلفه الصفهانی** ای کاش ره نبودی در بوستان خزان را تا کس نکشد تغافل گلهای بوستان را با یاد آنستم کرد در گوشه قفس هست عیشی که هم مرا بوده است با یاد آشیان را هم آشنا او سوهم لب ابقر سو از بسکه کاو بگاه بوسیده است آن را از بوستان برفتند وای باغبان خدا را تا بلبلان بگویند با گل غم نهان را

شعر

بشناس ز بروج ماده و نر
تا در احکام باشدت رهبر
بر حمل دان ثور ماده شناس
همچنین کن تا بحوت قیاس

یارب بعندلیبان چون بکذرد که امروز افتاده طرح الفت کلچین باغبان را دارم دلی
پر از خون از دیکری چه نتوان اظهار آن کنم من نفرین آسمان را با ضعف و ناتوانی خود را
کشم بواهش تا افکنم بپایش این جسم ناتوان را چشمت بتیغ ابرو خلقی فکنده برخاک
هم بهستی این تیغ جانستان را هر کس بکف متاعی آمد ترا خریدار مسکین صفائی
آمد بر کف گرفته جان را ولد انخوانه دل خراب بهتر وین سینه زغم کباب بهتر دنیا
و رداو جنت من اندر کروشراب بهتر اوراق کتاب انس من شستن همه را بآب بهتر
ولد ساقی بیاد باده ساغری می آوران کنم چه بارانکه باشد بیاد وی من
رندم بوش یارم و دارم بجان او ننک از قبای قیصر و عار از کلاه کی شرم د...
بقد مقابل اکر کنم با کنج فقر ملک صفاهان و ملک ری تا کی ز لا بمدرسه طامات و ترهات
بشنو حدیث یار دو روزی ز نای نی واعظ بما مکو حدیث بهشت و قصور حور ما
توسن هوا و هوس کرده ایم پی ما عندلیب کلشن قدسیم باغ ما ایمن بود ز باد خزان و
هوای دی زاهد برو چه طعنه مستی زنی که هست مست از خیال دوست صفائی
نه مست می ولد انکه زلفی که دام هر دل است این دل مسکین ما را منزل است
ای پدر پند از محبت کرده ام کاین پسر فرزند بس نا قابل است جان بتنک آمد ز تن
ای اجل ما را این تن را کشیدن مشکل است پاره کن این پرده هستی که آن در
میان جان و جانان حایل است ای که در دریای عشقی نوجوی ساحلی دیکر که آن
خود ساحلست ما را اکر ما را کشد کو کش که خون رندی مبادا کر خون قاتل است
سر که آل ای دل بصحرای جنون زانکه شد دیوانه هر کس عاقل است در رهش مردن
بود آسان ولی مردن و رویش ندیدن مشکل است ای صفائی کو بکو در جستجو

نا بکی

تا بکی از اکه جوئی درد لبت وله هیچ بلبل که من بیدل زبانی داشتم روز وصل
از شام هجران داستانها داشتم در بروی من چنین محکم مبند ای باغبان پیش از این من هم در
اینجا آشیانها داشتم از پس عمری مرا خواندی آنهم با رقیب بلکه جانا با تو من راز نهانی داشتم
چیست این رسوائی آخر ای جوان من هم چو تو در جوانی مدتی عشق جوانی داشتم کاهی ای بلبل
شنیدی یار اگر فریاد من چون تو من هم روز و شب آه و فغانها داشتم دامنم می‌شد از این
آلودگیها پاک اگر در عشق او اشک روانی داشتم سوختی ای پروانه یارب بال
و پر داری چه غم کاش من هم چون تو یار مهربانی داشتم ای مؤذن این شتابت از چه بود
آخر از وصل نیست بیش از یک شب من داستانها داشتم در بروی من چنین مبند ای جان کاشکی
عذر درگاه تو من هم آستانها داشتم ای صنم من تو را زاهد گمان کردم مرا کن بحل من در حق تو
بدگمانی داشتم وله از آن سر شکوه بسیار دارم ولی کی جرات اظهار دارم باو گفتم دلم را
پرده بگفتا من با دل چه کار دارم بجرم دوستی گر میکشد دوست کند کار من و
اقرار دارم چه فرمائی از نماز و روزه زاهد کند بی گونه من بسیار دارم مرا گر بخت
در خوابست گو باش بحمد الله دل بیدار دارم چمنها گر خزان شد گو خزان شو ز خون
دیده صد گلزار دارم شد از مسجد مرا دل تنگ اکنون هوای خانه خمار دارم کو بزم
از آن از انجمنها کرده دل خلوتی با یار دارم بمسجد کی روم همچون صنما بکف جام و بر
زنار دارم فائدة فخر الدین ابراهیم بنائی در رسالة الکواکب گفته که هر کوکبی در
احتراق منحوس است مگر در حد تصمیم و تصمیم نزد حکما عبارت است از آنکه گذشتن
کوکب بر محاذات جرم آفتاب از شمال و جنوب از مرکز شمس سی و دو دقیقه است و هرگاه یکی
از کواکب متحیره ما سوا با آفتاب مقارنه افتد و کوکب را عرض نبود و انطباق مرکزین
شود

شود یا پیش از قران بعد مثلاً آفتاب و کوکب شانزده دقیقه شود یا بعد از انفصال کوکب
یا آنکاه که بعد از شانزده دقیقه شود کوکب را صمیمی گویند مراد از آن سیر کوکب است
بر فلک خویش بر محاذات جرم آفتاب و هر کوکبی که در این حالت باشد اصحاب احکام از ثوابت
مسعود دارند چنین گویند که در دل آفتاب که پادشاه کواکب است جا دارد و چون عطارد
در حد تصمیم بوده باشد او را او آفتاب را دو شمس خوانند و بدین سبب عطارد را از تمام
قوی تر از کواکب دیگر گرفته‌اند **فائده** بدانکه سهامی که اصحاب نجوم استخراج مینمایند
بسیار است و سهم هر شیء دلیل جزئی آن شیء است که از وجه مخصوص آن دو دلیل الشیء
را استخراج کنند مثلاً احوال گندم را از موضع شمس و مشتری که هر دو دلیل حنطه‌اند
سهم الحنطه استخراج کنند و از ایجاد لیل حنطه و احوال آن در آن سال از قلّت و کثرت وجود
و ارزانی و گرانی معلوم کنند و سهام بسیار است و ما درین فائده کیفیت استخراج
دوازده سهم را ذکر میکنیم و شاید که درین کتاب بعد از این سهام دیگر نیز مذکور شود
اوّل سهم السعادة بجهت تعیین موضع آن اگر طالع نهاری باشد از درجه که موضع شمس
است بگیرند بر توالی بروج تا موضع قمر هر چه باشد در درجه طالع بر آن بیفزایند یعنی از
بروج طالع آن درجه که طالع است و ماقبل آن را اوّل آن بروج بیفزایند مثل اینکه اگر
طالع ده درجه سنبله باشد ده درجه می افزایند پس از درجه طالع ابتدا کرده سی سی
از آن بعد می افکنند بهر جا که منتهی شد موضع سهم السعاده است و احتیاج بافکندن
سی سی نیز نیست بلکه موضع شمس تا ماه را با اضافه درجه طالع جمع نموده ابتدا از
درجه طالع مینمایند بهر جا که منتهی شد موضع سهم السعاده است و اگر طالع لیلی باشد
ما بین همین بخواست مگر از موضع ماه تا موضع آفتاب بر توالی میگیرند و سهم

الغیب و آن نیز مثل سهم السعاده است مگر اینکه در سهم الغیب بروز از ماه تا آفتاب
گیرند و بشب از آفتاب تا ماه برعکس السعاده است سیم سهم الشغل بروز
از مشتری گیرند تا بزهره و بشب بخلاف این و باقی عمل چنانست که گذشت چهارم
سهم التحسین بروز از زحل بمریخ گیرند و بشب بخلاف آن و باقی دستور سابق پنجم
سهم الاب بروز از شمس تا موضع زحل گیرند و بشب بخلاف این ششم سهم الام
است بروز از زهره بقمر گیرند و بشب بخلاف هفتم سهم الموت بروز و شب از
موضع زحل گیرند تا درجه برج هشتم هشتم سهم المال بروز از خداوند برج ثانی
گیرند تا بدرجه برج ثانی نهم سهم السفر بروز و شب از خداوند برج تاسع گیرند تا
درجه برج تاسع و تتمه در این سهام چون سابق است دهم سهم السلطان بروز از
آفتاب گیرند تا ماه و شب بخلاف این و در اینجا بجای درجه طالع درجه عاشر را تا فو
و از درجه عاشر بیندازند نه از طالع یازدهم سهم الشجاعه بروز و شب از مریخ
تا سهم السعاده و تتمه عمل چون سهم السعاده است دوازدهم سهم الظفر بروز
و شب از مشتری گیرند تا بسهم السعاده و تتمه چنانست که مذکور شد سهم الحوادث
در یکجز و بعد از این تقریبا مذکور است فائده امیر عنصر کیکاوس بن اسکندر
نامه قابوس وشمگیر در پند که بجهت فرزند خود گیلانشاه نوشته نصایح بیشمار در آنجا
ذکر نموده مختصری از آن یعنی چند نصیحت که فائده آن اتم است ذکر می‌شود اول
چون گفتی بنده ام در بندگی باید بودن و چون گفتی او خداوند است در حکم خدا باید
رفتن دوم ای فرزند بدانکه نماز و روزه خاص خدای است در آن تقصیر
مکن که چون در خاص خدا تقصیری کنی از عام همه جا بازمانی و تنهای ای پسر که د

نماز سستی و استهزا مکن و بر نمازی نکوی و سجود و مطایبه کردن که هلاک دین و دنیا
بود سیم با مادر و پدر چنان باش که از فرزندان خویش طمع داری که با تو باشند
چهارم با مدار منگر بحال کسی که حال او از حال تو بهتر باشد بنگر بحال کسی که حال
او از حال تو کمتر بود تا دایم از خدای تعالی خوشنود باشی **پنجم** سخن نا پرسیده مگو
و کسی را که پند نشنود پند مده و بر ملا کس را پند مده **ششم** تا بتوانی از کسی
نیکوئی دریغ مدار که مگر روزی نیکو بر دهد ۷ اگر غم و شادیت بود بغم و شادی
خویش پیش مردم اظهار مکن خصوص غم ۸ به نیک و بد زود شاد و زود
غمگین و دلتنگ مشو که این فعل کودکان باشد ۹ اگر کسی با تو ستیزه کند بخاموشی
آن ستیزه را بنشان و جواب احمق خاموشی دادن ۱۰ پیران قبیله خویشتن را حرمت
۱۰۱ کاهلی فرشتان بودن نهار کاهلی مکن اگر اگر تن ترا فرمان برداری نکند استیم تن
خویش را فرمان بردار کن و بهره از طاعت داور ۱۰۳ از گفتار و کردار باصلاح
شرم مدار که بسیار مردم بود که از شرمگینی از غرضهای خویش باز مانند ۱۰۳ بتیزی
و تندی عادت مکن و از حلم خالی مباش و لیکن چنان نرم نباش که بخورندت ۱۰۴ با همه
گروه موافق باش که بموافقت از دوست و دشمن مراد تو حاصل گردد ۱۰۵ چون ترا
شغلی پیش آید هر چند ترا کفایت آن باشد مستبد برای خود مباش که هر که
مستبد برای بود پشیمان شود و از مشورت کردن عیب مدار با پیران عاقل و دوستان
مشفق ۱۰۶ ای پسر سخن راستگوی باش و دروغگو مباش و خود را براستگوئی
معروف کن ۱۰۷ از نهار که آنچه بد دروغ ماند نکوئی که دروغی که براست ماند بهتر است
از راستی که بدروغ ماند ۱۰۸ چنانچه عیب و سستی یا عیب محتشم ترا معلوم شود شخص

زنهار مگوی ۱۹ چنانچه سخنی دانی که موافق مذهب عامه مردمان نباشد مگوی
که موجب غوغای عامه بود ۲۰ در دانستن رازی که به پنهان نبود تو تعلق ندارد سعی
مکن ۱ ب۲ پیش مردمان ناکس راز مگوی که اگر سخن نیکوئی بود گمان زشتی برند ۲ ب۲
هر چه بگوئی نا اندیشیده مگوی تا بر گفتار پشیمان نشوی ۳ ب۲ سرد سخن مباش
که سخن سرد تخمی است که ازان دشمنی روید ۴ ب۲ بسیار دان و کم گو باش نه کم دان و بسیار
گوی که بسیار گوئی اگرچه از خردمند باشد مردم از بیخردی دانند ۵ ب۲ با هر که
سخن گوئی بنگر که سخن تو را خریدار هست یا نه اگر مشتری یابی بفروش و اگر نه بگذار ۶ ب۲
زنهار دوست خود مخوان کسیکه دشمن دوستان تو بود ۷ ب۲ پرهیز از نادانی که خود را
دانا شمرد ۸ ب۲ اگر خواهی که ترا دشمن نداند با دوست مگوئی ۹ ب۲ هر که نسبت
بتو زشتی گوید معذور دار ازان که این سخن بتو رساند ب۲ اگر خواهی مردم نیکو
گوی تو باشند زنهار که نیکو گوی مردم باش ۱ ب۳ اگر خواهی که بر دولت چراغی نیفکند
که بر هم بر نشود با هیچ نادانی مناظره مکن ۲ ب۳ شب طعام خوردن سخت زیان کار
است که آدمی دایم با تخمه است ۳ ب۳ چون مهمان کنی در خوبی و نیک خوردنیها از مهمان
عذر مخواه که این طبع بازاریان باشد هر ساعت مگوی فلان چیز بخور خوب است یا
چرا نمیخوری با من نتوانستم سزای تو کنم که اینها سخن مختثان باشد سخن کسانی که بکبار
مهمان کنند ۴ ب۳ چاکران مهمان را نگو دار که نام ایشان بیرون برند ۵ ب۳ اگر چاکران
تو خطائی کنند در پیش مهمان با ایشان جنگ مکن و مؤاخذه مکن ۶ ب۳ مهمان هر کس
مشو که حشمت و از پان دارد ۷ ب۳ با چاکران میزبان مگوی که ای فلان این طبق
فلان جای برو و نان و کاسه دیگر کسی را تکلیف مکن خلاصه مهمان فضول مباش

۸ ب۳

۸ بز از مزاح ناخوش و مخنث شرم دار و مکن ۹ بز زنهار با کمتر از خویش مزاح
مگوی و مکن تا حشمت خویش در سر این کار نکنی و بدانکه خوار کننده همه قدرها مزاح
است آنچه گوئی شنوی ۱ عب با هیچکس جنگ مکن که جنگ نه کار مخنثان بلکه شغل
زنانست با کودکان ۱ عب طریقه محتشمان است چنین که تا بستانند و قبول کنند
و اگر خواب نباید در خلوت خانه خود باشند تا اگر ما شکسته شود ۲ عب چون بر اسب
نشینی بر اسب کوچک منشین که مرد اگر چه بزرگ منظر باشد بر اسب کوچک حقیر نماید
و اگر چه حقیر بود بر اسب بزرگ بشکوه نماید ۳ عب از مرکب مترس و بدانکه تا تن خود را
خورد سگان ندهی خود را بنام شیران نتوان کرد هر که بزاید در و یکبیر ۴ عب مال را
نگاه دار که چیز به بدشمن بگذاری به از دوستان بخواهی چیز اگر چه کم بود نگاه داشتن
ان واجب دان که هر که چیز کم نگاه نتواند داشت بسیار را هم نگاه ندارد ۵ عب امانت
نگاه داری مکن زنهار که سعی عبث بتو ماند هر گاه رد نکنی خاین و تبه روزگار خواهی
بود و چنانچه رد کنی کاری نکرده باشی مال مردم را داده باشی و اصل صاحبان
ممنون هم نباشد و چنانچه تلف شود بدنام بشوی ۶ عب تا توانی سوگند مخور
۷ عب در معامله از مماکسه و سعی در قیمت کوتاهی مکن که آن نیمی از تجارتست ۸ عب
صبور باش که صبوری دوم عاقلی است ۹ عب در خانه خریدن اول همسایه را ملاحظه
کن ۱ ه سعی کن تا خانه در جائی خری که توانگرترین همسایگان نباشی و فقیرترین بلکه مساوی
نباشی ۲ ه همسایگان را اهدیه فرست و طعام ده تا محتشم ترین ایشان باشی ۳ ه طفلان
همسایگان را بنواز ۴ ه بام خود را از بام همسایگان بلند تر کن تا مردمان را در تو
دید نباشد ۵ ه زن بسکه محتشم تر از تو باشد مخواه ۶ ه هیچ بزرگی را در خانه خود

راه مده

بنا بودن راه مده اگرچه پیر و سیاه باشد ۶ ب با فرزندان و برادران خوب
باش تا از تو ننگ ندارند و از تو ترسان باشند ۷ ب فرزندان را پیشه بیاموز
کان عیب نیست بلکه هنر است هرچند از محتشمان باشند ۸ ب هرچه داری اول
خرج دختر کن و شغل وی بساز و وی را در کردن کسی بند که از غم او برهی و دوشیزه را
شوی دوشیزه گزین ۹ ب داماد باید که از تو فروتر بود هم بنعمت و هم بحشمت تا
او بتو فخر کند نه تو باو ج دوستی که از تو بدون حجت بگله شود بدوستی او اعتماد
مکن ۱ ج با نیکان و بدان با نیکان بدل و با بدان بزبان ۲ ج بدوستی کسی که بد دشمن
تو دوست باشد زنهار هزار زنهار اعتماد مکن ۳ ج اگر هزار دشمن باشد اندک مشمر که
هر که را دشمن نباشد بیقدر و بها باشد ۴ ج خویشتن را بدشمن بزرگ منما اگر
افتاده باشی چنانکه ترا کار برو خورد از افتادگان منمای ۵ ج بیشتر از دشمن خویش که
همسایگان و خویشانند حذر کن ۶ ج با هیچ کس بیکدلی مکن و لیکن دوستی مجازی
کن ۷ ج از سفیهان و جنگجویان دور باش یعنی کسانیکه از سخن گفتن مضایقه ندارند
بر کنار باش و لیکن با گردنکشان نشان کردن کس باش ۸ ج با دوست و دشمن آهستگی و
چرب گوی و هرچه گوئی از نیک و بد همان بچشم داد ۹ ج هرچه نخواهی بشنوی مردمان را
مشنوان ۷۰ هرچه پیش مردمان نتوانی گفتن از پس مردم مگوی ۷۱ بی‌نا کرده لاف
مزن و چون کنم مگوی و چون کردم گوی ۷۲ زبان خویش را بر کسی بسته دار که اگر خود
زبان خویش بر تو نتواند گشاد ۷۳ از اژدهای هفت سر مترس و از مردم سخن چین
بترس ۷۴ هیچ کس را بیقدر ستایش مکن که اگر وقتی بباید نکوهید نتوانی ۷۵
هر که دل ترا بکار تو باید از اعراض و خشم خویش مترسان و اگر گناهی کند در گذران ۷۶ هر سخن را که

شنیدی انگشت در دهان مپیچ ۷۷ زود زود بهر چیز خشمناک مشو و در وقت خشم خشم فرو بر ۷۸
اگر جائی باید تو را عفو و عذر خواست ننگ مدار ۷۹ ای پسر اگر واعظ شوی بر
سر منبر روی پاک مدار و چنان دان که مجلسیان تو بها نهند تا سخن در دهن تست و اگر سخن
در معانی پاک مدار و بصلوات و تهلیل و امثال آن بگذران و سخن بیهوده مکرر مگو و بسر
منبر ترش رو مباش ۸۰ ای پسر اگر قاضی و مفتی شوی باید در مجلس حکم مهیب باشی
و بی‌خنده و ترش تند گوی نباشی ۸۱ اگر تاجر شوی معامله با گروهی کن که
زیر دست تو باشند و اگر با قوی‌تر از خود معامله کنی با کسی کن که صاحب مروت
و دیانت باشد ۸۲ تا توانی بنسیه معامله مکن نقد کم نفع بهتر از سود بسیار نسیه
۸۳ بهترین متاعهای تجارت آن بود که بمن و سنگ خرند و بمثقال و درم فروشند
۸۴ تاجر باید چیزی که تغییر در آن هم نرسد و مردنی و شکستنی باشد نخرد ۸۵
تاجر باید بهر شهر رود خبر راجیف نه دهد و در خبر خوش مطلقا تقصیر نکند و خبر مرگ
احدی را بدون ضرورت نگوید ۸۶ در سفر باید مکاری را از خود خوشنود نگاه دارد
۸۷ در شهر که وارد شد با سر طایفه آشنائی کند توانگران با مروت جوانمردان را از اعیان
پیشه را با نانوا یوم شناسا ۸۸ اگر لابد معامله بنسیه کنی با چند طایفه مکن که چیز تو
و نوکیسه و کودک و قاضی و مفتی و شیخ الاسلام ۸۹ هیچ نوشته را بی صحبت مستا
بعوض چیزی منویس که بر تو حجت شود ۹۰ زود زود با اهل حساب خود محاسبه کن
۹۱ ای فرزند اکتفا بدوستان مکن و پیوسته دوستان نو کیر اما دوستان کهن را از
دست مده ۹۲ اگر متقنا باشی هر چه کاری بکنی از که آن وقت بکند و اگر ده روز
پیش از وقت کاری بهتر از آنست که ده روز پس از وقت ۹۳ چون زراعت کنی تدبیر

سال دیگر

سال دیگر اسال کن ۹۴ اگر کاسب باشی و دکاندار باشی و باید که سود قناعت کنی تا
یکباره ده یازده کنی دو بار ده نیم تو اگر توی مردم را بلجاج و مکابره مکر بزان ۹۵ ای
فرزند اگر مقرب پادشاه باشی بدون ضرورت سخن بر خلاف مراد پادشاه مگوی و با او
لجاج مکن او را جز نیکوئی میاموز ۹۶ در پیش پادشاه عیب کسی را مگوی که ترا
بد نفس شناسند ۹۷ و از آن سفره که نان خوری بد مکن ۹۸ جوانمرد باش و
اصل جوانمردی سه چیز است هرچه بگوئی بکنی و خلاف راست نگوئی و شکیب و صبر را بکار
بندی ۹۹ زنهار که مال خود را ضایع نگذاری اگرچه پوست خربوزه باشد که
گاه است ترا بکار آید و اگرچه بادی بکشی بهتر آب باشد یا برف در تابستان باشد
۱۰۰ قانع باش قناعت پیشه کن که اصل همه پندها اینست و سایر فرزند والله اعلم
فائده بدانکه نشان اسب خوب اینست که باریک دندان و پیوسته دندان باشد
لبهای زیرین دراز تر بود و بینی بلند و فراخ بینی و کشیده بود و پهن پیشانی و دراز گوش و
میان گوشها باریک تن کاه و بن گردن سطبر باشد و خورد کاه انطبر و خورد موی و
سمهای آن دراز و سیاه باشد و گرد پاشنه و بلند پشت باشد و فراخ ابرو باشد و سینه
و میان دستها و پاهای آن کشاده باشد دم باریک و کوتاه و سیاه چشم و تیزه و خانه
باشد و معلق سرین و عریض کفل و درون رانها و پر گوشت بوده باشد با خبر از چپ
سوار و بدانکه اسب کمیت نیکو بود در سرما و گرما طاقت میدارد و اسب ابلق بد است
و بدانکه اسب کلک بد است و آن اسبی است که چون ماده یان ببیند اگرچه روزی صد بار
بانگ نکند و چون اسبی را بیند غلط کند و اسب شبکور بد است علامتش آنست که شب
در چیزها زند و شب بهر جای بد رود و اسبی که چون بانگ اسبان شنود

جواب ندهد بد باشد و اسب چپ بد بود و علامتش آنست که چون بدهلیز کشی
دست چپ پیش نهد چنین اسبی شناوری نداند و اسب احول اگر چه بطائفه معیوبست
اما عرب و عجم متفق اند که مبارک و میمون باشد و شنیدم که دلدل احول بوده است
اسب دست و پا سفید بد بود و اسبی که پای چپ و دست چپ آن سفید بود شوم باشد
و اسب ازرق چشم بد بود و اسب سیاه کام فراموشکار بود و اسب زاغ چشم شبکور بود
و اسبی که در وقت سرگین کردن دم نگ کند بد بود و بدانکه بیشتر اسبان را استخوان پهلو
راست یکی زیادت باشد از پهلوی چپ اگر اسبی استخوانهای دو پهلوی او مساوی
باشد هیچ اسبی از ان در دویدن سبق نبرد **لمؤلفه** عشاق تو جز درد تو خواهند
یار بنارند غیر از دل آزرده افکار نخواهند فریاد که این درد مرا کشت که اندوه
با من نکند مهر که اغیار نخواهند ای بوالهوسان دور شوید از من مسکین مردان
ره شرر و نو بازار نخواهند مارا هوس انجمنی نیست که عشاق جز خلوت و درد
دل کله با یار نخواهند کوئی بزاهد چه حدیث می معشوق این طایفه جز جبه
و دستار نخواهند منصور ازان بر سر دار است که خوبان ارباب وفا جز بسر دار نخواهند
تا باشد شان عهد جفا پیشه نکویان جز عاشق بدنام کنه کار نخواهند انها که
ز خون دلشان هست بدامان صد خرمن گل گلشن و گلزار نخواهند جان بر
خود گیر صفا بر عاشق در کوی بتان درهم و دینار نخواهند **فائده** بدانکه مراد
از علوم هشتگانه علومی است که اول هر یک از حروف کلمه سرا است و ثانی و ثالثه هر یک
اشاره بدو پای علم است و آخرین هر یک اشاره بندای طالبانست بطلب بدانکه
در علوم هشتگانه مذکور ببینا احتیاج بقلم دادن و دانستن آن می شود و قلم مذکور را

در علما

در جائی بیان ننموده اند و نه حروف ان باین ترتیب بر است شمع دنبون سون

فائده علوم مشتهر مذکوره

سیناوغیرالاو لا مذکور می شود و مراد از لا ثرقند ولا عز بیه است که

ذ باشد خروع بید انجیر است که او را کوچک نیز نامند و فلفطیر یعنی بادروج و مذکور

وان پیش روند کاربرات بلغت یونانی و مراد اسمای چند است که در هر کاری معین است

و بروج الصنم لفاح است و حلبستر شنبلیله است و گرفتیم

و بر کاغذ سفید چیزی از ان نوشتیم هیچ ظاهر نبود بعد از جفاف و

بعد از جفاف نزدیک بنار بردیم خطی در خوش رنگ واضح شد با مذکور

ضم ساختیم یعنی حل در ان کردیم و نوشتیم و نزدیک به

بردیم خطی سبز مایل بزردی خوش رنگ ظاهر شد و هر چه بیشتر حرارت دادن تاثیر

کرده سبزتر شد و چون اب بران مالیدیم سبز خوب شد و چون حجر شد و گرفتیم اب

و نوشتیم چیزی ظاهر نبود و بعد از ان که با تش داشتیم بعد از جفاف

خطی زرد مایل بسرخی در نهایت وضوح و خوش رنگی ظاهر شد و قبل از جفاف زرد قلیلی

بسبزی مایل ظاهر شد فائده بدانکه اوج ستاره مکانی است از فلک ان که دورترین مواضع

است از فلک از زمین و حضیض نزدیکترین مواضع است و حضیض همیشه مقابل اوج

است کوکب چون از حضیض گذشت صاعد می شود و چون شش برج طی نمود باوج میرسد

چون از اوج گذشت هابط می شود و چون شش برج طی نمود بحضیض میرسد و اوجات نیز

ثابت نیستند بلکه متحرکند بحرکت ثوابت مگر اوج قمر که ان حرکتی سریع کند چون در

حال تحریر بجز و ساله که در سنه یکصد و شصت و هفت جلالی بوده نوشته بود حاضر

بود

نبود تا اختلافیکه بسبب آن در رصدها هم رسیده ملاحظه شود اوجات در حرکت انها را بنحوی
که در انجا ثابت بود نوشته شد که هر کس هر وقت خواهد بجهت موضع اوجات را تعیین
میتواند نمود در انجا گفته که اوج غیر قمر هر سال پنجاه و چهار ثانیه و هر ده سال نه دقیقه
و هر شصت و شش سال هشت ماه یک درجه طی کند و مواضع اوجات در سال صد و شصت
هفت جلالی اینست اوج زحل اوج مشتری اوج مریخ اوج شمس و زهره اوج عطارد
و مخفی نماند که بجهت مذکور چون حرکت اوج هر یک صد سال یک درجه فهم می شود در سال
تحریر این کتاب که سنه هفتصد و بیست و نه جلالی است یا نصد و شصت و دو سال
از تحریر رساله مذکوره گذشته اوجات هشت درجه و بیست و پنج دقیقه و چهل و هشت
ثانیه حرکت کرده خواهند بود و چون نوع ثوانی نمانی چون از نصف متجاوز است هشت
درجه و بیست و شش دقیقه حرکت اوجات خواهد بود پس مواضع اوجات باین نحو خواهد بود
زحل مشتری مریخ شمس و زهره و عطارد **فائده** بدانکه جوزهر ستارگان
نقطه ایست که مدار آن کوکب و آن نقطه با مدار آفتاب تقاطع کنند و آن در دو نقطه
متقابل باشد آن نقطه که چون کوکب از آن گذرد شمالی آفتاب شود راس خوانند و آن
دیگر را ذنب و موضع جوزهر قمر از تقاویم معلوم می شود زیرا که راس قمر را نویسند و اما
کواکب خمسه متحیره حرکت جوزهر ایشان چون حرکت ثوابت باشد و حرکت اوجات در رساله
مذکوره مواضع جوزهرات در سال یکصد و شصت و هفت جلالی باین وضع تعیین نمود
جوزهر راس زحل مشتری مریخ زهره عطارد و ذنب هر کوکبی مقابل راس است
و بنا بر آنچه در اوجات مذکور شد مواضع جوزهرات در حال تحریر این کتاب چنین
می شود زحل مشتری مریخ زهره عطارد **فائده** در معرفت اقبال کوکب و ادبار

ان کوکب

ان دو کوکب خالی السیر و وحشی السیر اقبال کوکب آن بود که در صورت طالع در وتد یا مایل
الوتد باشد و ادبار آن بود که ستاره از اتصال ستاره دیگر دور یا زایل الوتد باشد
خالی السیر چنان باشد که ستاره از اتصال ستاره برگردد و تا در آن برج بود به هیچ ستاره
اتصال نکند وحشی السیر چنان باشد که ستاره در برجی باشد که تا در آن برج است هیچ کوکب
ستاره بآن نظر نکند و این حال بیشتر بقمر رسد **فائدة** در معرفت نقل نور و
جمع نور و رد نور و منع نور اما نقل نور آن بود که ستاره سریع السیر از ستاره بطی منصرف
شود و بستاره دیگر اتصال کند پس ستاره اول نقل نور او در دوم کند و بسیم دهد مثال
آن قمر در دوازده درجه سنبله و مشتری در ده درجه جدی و زحل در پانزده درجه
جوزا پس قمر در حالیکه در ده درجه سنبله بود حاق تثلیث او بود با مشتری و از او
بیرون شده و با نصراف تمام و با اتصال بزحل دارد بتربیع چون به پانزده درجه سنبله
رسد منصرف است از مشتری و متصل است با زحل پس نقل نور از مشتری بزحل نموده
و جمع نور آن بود که ستاره سریع السیر متصل شود بستاره که آن ابطا بود و آن ابطا نیز
متصل شود در این حال بستاره ابطا از خود پس ستاره دوم نور اول را بسیم دهد
با نور خود مثال آن قمر در حمل به هفت درجه و زهره در حوت به نه درجه و مریخ در سنبله به سیزده
درجه پس قمر متصل است به زهره به تسدیس و زهره بمریخ بتربیع و این را نقل نور نیز
گویند و نقل را دو قسم میگیرند و در جمع و نقل میان ستاره اول و سیم اگر چه نظر و
اتصالی نیست اما گویند امتزاج اتصال میان ایشان حاصل می شود و رد نور آن بود که ستاره
در یک برج باشد و ستاره ابطا در جای آن بیشتر باشد بعد از آن کوکب میانه رود و پس کوکب
سریع و کوکب بطی خواهد متصل شود به هر دو بقران کوکب میانه رود نیز را اثر او
ک

کند پس گویند بحکم امتزیبت مانند و دفع اتصال سریع را ببطی کرد تا اول بجوزان
متصل شود بعد ازان ببطی مثال آن مشتری در چهارده درجهٔ قوس و مریخ در دوازدهم
درجهٔ آن و قمر در ده درجهٔ آن و منع آن چنین بود که دو کوکب سریع و بطی در برجی باشند
متصل بقران و کوکب دیگر از برجی دیگر ناظر تا بهردو پس کوکب سریع متصل بقران مانع
شود که کوکب ناظر نظر کند ببطی بفضیلت قران یا آنکه دو کوکب در یک برج باشند و
کوکبی سریع تر بان کوکب کبطی تر باشد از آن دو متصل شود بنظری و اتصال اول را مانع
منع کند و منع دلیل قوت مانع و ضعف ممنوع است **فائدة** بدانکه کتب مشهوره که
قدماء در علوم خمسهٔ محتجبه نوشته‌اند بسیار است از انجمله ابجد در علم اول نوشته شده
سبع و سبعین و بحث جابری و شدور الذهب و مکتسب و رسایل جلدکی و مجریطی و
میزان و اشعار خالد بن ولید و طغرائی و مولوی و سلطان ولد و ابن عمویه و غیر ذلک و در
علم ثانی ذخیرهٔ اسکندریهٔ و مصحف هرمس الهرامسه و طلسمات طمطم الهندی و بلیس و جفرة
اسکندرانی و هیاکل و تماثیل ابو بکر بن علی و مانند اینها و در علم سیم شامل بن شامل
مکانی و قضا و سر مکتوم و رسایل هلالیه و غیر آن و در علم چهارم نوامیس افلاطون
و مختصر جالینوس و عشر مقالات و خلاصه کتب بلیناس و غیر ذلک و در علم پنجم رسایل
خسروشاه سماوی و جبل و دکوکب دابن عراقی و غیر اینها است و کتاب سحر العیون ابی عبد
الله المغربی که بلباب ابن الحلاج مشهور شده مشتمل است بر رابع و خامس و رسالهٔ عیون
الحقایق و ایضاح الطریق از مؤلفات حکیم ابو القاسم احمد السماوی جامع آنها است با
زواید و کتاب اسرار قاسمی از مؤلفات ملا حسین کاشفی که بنام شاه قاسم انوار جمع نموده
مشتمل است بر بسیاری از فواید علم و امروز آنکتاب در نزد عامه بکذب و عدم اعتبار مشهور

است وسبب آن تصریح بسببای از عزایم است که در نظرها بسیار بعید می‌نماید علاوه بر

اینکه اسبابی در رصد امتحان و تجربه بر می‌آیند بدون وقوف کامل در مقام

دوائی با تشخیص او و بر بلکه مجرد اینکه دوائی را از عطار کرفتند در رصد امتحان

بر می‌آیند حال اینکه شناختن او و بر و مقدار آنها و تمیز خوب و بد و خالص و ممزوج

آنها کار هر کسی نیست و علاوه بر این اسبابی از آن محتاج بعزایم و اسماء و دعوات

و امثال آنها است که نوشتن آنها بقلم خاص و وقت مخصوص می‌باید باشد

علاوه بر اینکه بتفاوت یک نقطه یا مثل آن یا بتغیر حرکت در خواندن مختلف می‌شود و

اسبابی از عزایم موقوف باجازه استاد کامل و اکثری بستلزمست بنظرات

کواکب و اوقات آنها و تشخیص اینها مجرد تقاویم متداوله که صحت و سقم آنها معلوم

نیست صورت ندارد و امثال ذلک حدیث روی فی الکافی قال انشد الکمیت ابا

عبدالله ع شعرا فقال اخلص الله لی هوای فما اغرق نزعا ولا تطیش سهامی فقال

ابو عبدالله ع لا تقل هکذا فما اغرق نزعا ولکن قل فقد اغرق نزعا فلا تطیش سهامی

توضیحه ان النزع مد القوس و اغراق النازع استیفاؤه فی المد وطیش السهم عدم اصابته

الهدف و عدوله عنه و اغرق فعل ماض من الاغراق والمستتر فیه راجع الی الله والی الهوی

او فعل مضارع منه علی صیغة المتکلم و مراد الکمیت شکر الله سبحانه فیقول انه سبحانه

جعل لی هوای خالصا بحیث یکون کل امر علی هوای بدون سعی منی حتی ان الله سبحانه

او هوای ما استوفی مد القوس نحو الهدف او انی ما استوفی فیه و مع ذلک یصیب سهمی

الی الهدف فنهی ابو عبدالله ع لاجل ان الله سبحانه اجری الامور علی وفق الاسباب و اصابة

السهم الهدف بدون استیفاء مده نحوه مخالف له و قال اشکر الله سبحانه علی تهیئة الاسباب

لك وقل قد استوى في سهمانه في مد القوس نحو الهدف لي او وفقني لاستيفائه وبعد

ذلك لا لطيش سهامي حيث روى عن النبي صلى الله عليه وآله انه قال لا عدوى ولا طيرة ولا

هامة ولا شؤم ولا صفر ولا رضاع بعد فصال ولا تعرب بعد الهجرة ولا صمت يوما

الى الليل ولا طلاق قبل النكاح ولا عتق قبل ملك ولا يتم بعد ادراك اقول المراد

بالعدوى سراية المرض من انسان وحيوان الى غيره والهامة بتخفيف الميم الجسد اللطيف

يطير بالليل وكانت العرب تزعم ان روح القتيل الذي لا يدرك بثاره تصير هامة

فيطير على قبره فيقول اسقوني اسقوني فاذا ادرك بثاره طارت والصفر بفتح الاولين

حية كانت العرب تزعم انها في بطن الانسان يصيب الانسان اذا جاع وتؤذيه وقيل

اراد به النسئ الذي كانوا يفعلونه في الجاهلية وهو تاخير المحرم الى شهر صفر في

الشهر الحرام حلال حيث روى في التهذيب باسناده عن ابي خديجة عن ابي عبد الله

قال سأله رجل وانا اسمع فقال اني اصلي الفجر ثم اذكر الله لكل ما اريد ان اذكره مما يجب

على فاريد ان اضع جنبي فانام قبل طلوع الشمس فاكره ذلك قال ولم قال اكره ان

تطلع الشمس من غير مطلعها قال ليس بذلك خفاء انظر من حيث يطلع الفجر فمن ثمة

تطلع الشمس توضيح انما لسائل لما كان قد بلغه انه اذا جاء وقت ظهور القائم عليه السلام

هنالك تطلع الشمس من مغربها فكان ينتظر ذلك الزمان فخاف ان هو نام قبل

طلوعها من حين ظهوره عليه السلام وطلعت الشمس من غير مطلعها وكان هو حينئذ نائما غافلا عنه

ويفوت عنه هذه العلامة فاجابه عليه السلام بان هذا الامر بين لا خفاء فيه لان الشمس في كل

يوم انما تطلع من حيث يطلع الفجر في ذلك اليوم مشرقا كان او مغربا ومن ينام بعد

الفجر فهو يرى مطلع الفجر في ذلك اليوم فيحصل له العلم بمطلع الشمس فيه حيث

دوی

روى في الكافي عن ابي عبد الله ع انه قال في يوم الثلثا ساعة من وافقها لم يرقا دمه حتى يموت او ما شاء الله لم يرقا دم اي لم يسكن دمه حتى يموت والمراد ان فيه ساعة من اتفق فيه دم بحجامة او فصد لم يسكن دمه حتى يموت وفي حديث آخر في الكافي ايضا منه انه قال اقرا آية الكرسي واحتجم اي يوم شئت **احاديث في العلاجات المروية في الكافي** روي باسناده عن حمزة الطيار قال كنت عند ابي الحسن الاول ع فرآني اتأوه فقال مالك قلت ضرسي فقال لو احتجمت فسكن فاعلمته وروى ايضا باسناده عن الجعفري قال سمعت ابا الحسن موسى ع يقول دواء الضرس تأخذ حنظلة فتقشرها ثم يستخرج دهنها فان كان الضرس ماكولا منحفرا تقطر فيه قطرات وتجعل منه في قطنة شيئا وتجعل في جوف الضرس وينام صاحبه مستلقيا يأخذه ثلث ليال فان كان الضرس لا اكل فيه وكانت ريحا قطر في الاذن التي يلي ذلك الضرس ليالي كل ليلة قطرتين او ثلث قطرات يبرئ باذن الله وروى باسناده عن ابي ولاد قال رأيت ابا الحسن ع في الحجر وهو قاعد ومعه عدة من اهل بيته فسمعته يقول ضربت علي اسناني فاخذت السعد فدلكت به اسناني فنفعني ذلك وسكنت عني وروى عن ابي عبد الله ع يقول تخذوا في اسنانكم السعد فانه يطيب الفم ويزيد في الجماع وروى عن ابي الحسن الاول قال من استنجى بالسعد بعد الغائط وغسل به فمه بعد الطعام لم يصبه علة في فمه ولم يخف شيئا من ارياح البواسير وروى عن ابي عبد الله ع قال كان رسول الله ص لا يتداوى من الزكام ويقول ما من احد الا وبه عرق من الجذام فاذا اصابه الزكام قمعه وروى باسناده عن جميل بن صالح قال قلت لابي عبد الله ع ان لنا فتاة كانت ترى الكواكب مثل الجرة قال نعم وتراه مثل الحب قلت ان بصرها

ضعیف فقال کحلها بالصبر والمر والکافور اجزاء سواء فکحلنا به فنفعها وروی عن
سلیم مولی علی بن یقطین انه کان یلقی من رمد عینیه اذی فقال فکتب الیه ابو الحسن
ابتداء من عنده ما یمنعک من کحل ابی جعفر جزء کافور وجزء صبر سقوطری یسحقان
جمیعا وینخلان بحریرة یکتحل منه مثل ما یکتحل من الاثمد کحلة فی شهر یحدر کل داء فی
الراس ویخرجه من البدن فقال فکان یکتحل به فما اشتکی عینه حتی مات وروی عن
ابراهیم الجعفی قال دخلت علی ابی عبد الله ع فقال لی ما لی اراک ساهم الوجه فقال انی
حمی الربع فقال ما یمنعک من المبارک الطیب یسحق السکر ثم یخضر بالماء واشربه علی
الریق وعند المساء فقال ففعلت فما عادت الی وروی عن ابی الحسن الاول ع لیس
من دواء الا وهو یهیج داء ولیس شیء فی البدن انفع من امساک الید الا عما یحتاج الیه
المؤلفه صفائی از راه وفا ز ما یاد توانکرد گاهی بنگاهی دل ما شاد توانکرد
صید دل من لایق تیغ تو اگر نیست در راه خدا آخرش آزاد توانکرد تا مرد اکر از ناله
بحر او ورم اندک اما کچه با خوی خدا داد توانکرد مستم ز می عشق چنان کو زبر
سر کم صد میکده از خاک من آباد توانکرد انصاف کجا رفت بسی ین مدد کر مند
جائی که دو آن میکده بنیاد توان کرد منمای بر نظاره کوی خرابات این ره نه
بهر بو الهوس ار شاد توانکرد با غیر صفائی مدد عهد وفا بست دل و ابجیه امید
د کر شاد توانکرد **وله ایضا** طرحی نبستند از غمش مسکین دل بیچاره کان
دیو از ستم این در تعب شب الی ان در فغان تا کشتنم دوران در شب پری ای ان
مرهم رود اشک از دو چشمم بر زمین آه از لبم بر آسمان کفتم بود در خصت که
مرا هم بکوییت ساعتی کفت ای امانیم شب زجمله یاران نهان کفتم که با جوانمت

دو ک

در کعبه یا در خانقه کفتار اگاهی بیاد بر مغان در بر مغان از بسکه در شام

وسحر با لبدم از سوز درون در کوی او از ناله ام دی نالد مدبا ستان در

آستان تو روز و شب سودم جبهه از بسکه سر هم شد مرا سر خاک و هم خو

شد آستان در عشق او نه با صنم دینا و عقبی کرده‌ای من بصفا کار نزم

بتی اکر بجویند بان **فائدة** فی ربیع الابرار ان من منافع الذباب انها یحرق و یجعله

بالکحل فاذا اکتحلت المرأة کانت عینها احسن **فائدة** فی حیوة الحیوان ان طبخت

العقرب بسمن البقر و طلی به موضع لسعها سکنها من وقته **فائدة** فی حیوة الحیوان

اذا طرح فی النورة زرنیخ و رماد الکرم و طلی بها الجسد ثم غسل بعدها بدقیق

الشعیر و الباقلی و بزر البطیخ مرارا یضعف الشعر حتی لا یکاد ان یعود **من افادات**

السید الداماد باید دانست که تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام در نزد

اهل بیت و اطلاقات اصحاب و اطلاق دارد یکی از آن اطلاق شایع است که عبارت

است از سی و چهار تکبیر و سی و سه تحمید و سی و سه تسبیح و دیگر تسبیحی که در

وراوا از سیدة النساء سیده است و در اصول معتبره وارد شده است و آن این

است سبحان ذی الجلال الباذخ العظیم سبحان ذی العز الشامخ المنیف سبحان

ذی الملک الفاخر القدیم سبحان ذی البهجة و الجمال سبحان من تردی بالنور و الوقار

سبحان من یری اثر النمل فی الصفا و وقع الطیر فی الهوا **شعر مشکل** وامرت

امی باها ان ذا من عجبا و انا طفل صغیر فی حجر المرضعا من کرر هذه الابیات

الاربعة حصل له الفرج بما هو فیه من الشدة و هو من المجربات و کم لله من لطف

خفی

وجوه الاوراق صح

خفی بدی خفاه عن فهم الذکی وکم یسر اتی من بعد عسر ففرج کربة القلب
الشجی وکم امر تساء به صباحا وتاتیك المسرة بالعشی اذا ضاقت بك
الاحوال یوما فثق بالواحد الفرد العلی یتوقی فی المثل یری الناس دهنا فی
القوارير صافيا ولم يدر ما يجري على راس سمسم ومنها وكنت عدلك للنا
ومنها انا اطلب منك لا ما نا ومنها انا النهر فما خوفی من البلل اذا جاء نورد
فيه راحة يوم ثم للاخرين فيه ركام ومنها ترى الرجل النحيف فتزدريه وفی
اثوابه اسد هزبر ومنها اذا كنت لم تزرع وابصرت حاصدا ندمت على التفريط
فی من البذر ومنها بما بند هر شب جزا بجواب كه پالان كو از ابیره است
ب فی الحديث احتجب بغير حجاب محجوب هذا اما من باب حجابا مستورا
ای حجابا على حجاب بناء على ان اقصى مراتب شدة الاحتجاب لو كان من تلقاء
حجاب كان لا محالة بحجاب او من باب النعت بوصف الجار والوصف بحال المتعلق
او من باب التوصيف بالغاية المترتبة فی الكشكول وجد بخط الشهيد ره يرفعه
الی دانيال النبی قال اذا اراد احد كوان حاجته يقضی ام لا فليقبض على شیء من الحبوب
ويضمر حاجته وياخذ ثمانا ثمانا من الحبوب المقبوضة فان بقی فی يده واحد فهی
للزهرة فالحاجة مقضية وان بقی اثنان فهی للمريخ فانها لا تقضی وان بقی ثلث
فهی للذنب يكون نحسا لا يقضی وان بقی اربع فهی لزحل فانها لا يقضی وان بقی خمس
فهی للمشتری فانها تقضی سريعا وان بقی ست فهو للقمر فانها تقضی وان بقی سبع
فهی لعطارد فانها تقضی حسنا وان بقی ثمانية فلا تعرض لها بوجه من الوجوه فانها
فی التوقف سئل عالم فقيل له ان الله قد انزل هل اتی فی اهل البيت

جلد سوم

عليهم السلام وليس شيء من نعيم الجنة الا وذكر فيه الا الحور العين فقال تلك انما

هو اجلالا لفاطمة شعر لامير المؤمنين عليه السلام الا ايها الموت الذي

هو قاصدي ارحني فقد افنيت كل خليل اراك بصيرا بالذين احبهم كانك تنحو

نحوهم بدليل لاادري يا اهل ودي كيف عهدي لديكم فهل شوقكم نحوي

كشوقي اليكم وهل صرتم بعدي كما صرت بعدكم وهل عندكم وجدي كوجدي لديكم

فان قر عيني مرة بلقائكم سلمنا والا فالسلام عليكم ايضا فابن الفضل منك

فذلك نفسي على اذا سائت كما اسائت ايضا وكنت ارى ان التجارب عدة

فخانت ثقات الناس حتى التجارب ايضا اذا امسي وسادي من تراب وبت مجاور

الرب الرحيم فهنوني اصحابي وقولوا لك البشرى قدمت على الكريم فائدة قد قرأت

مع الوالد الماجد العلامة طوق العلم والتحقيق رحمة الله عليه في زيارة العتبات

العاليات في سنة خمس وماتين بعد الالف من الهجرة النبوية واذ رجعنا من المشاهد

المشرفين النجف وكربلا الى مقابر قريش ومكثنا فيها اياما فارسل قاضي بغداد الذي

تولى قضائها في هذه السنة وجاء من قسطنطنية الى والدي بلغزين من نتائج طبعه

احدهما كان اللغات السنة التي تولى قضا بغداد فيها والآمر باسم الدستور الاعظم

سليمان باشا والي بغداد فطلب منه حلهما الاول هذا قد ولي الفقير الحاج اسمعيل

نائب قضا بغداد في العشر السادس من الثلث الثالث من السدس الثالث من

النصف الاول من تاريخ لون يد عليه مسطح مربع الزوج الاول في الفرد الثالث على

ان يكونا عدد الواحد وضرب جذر المجتمع في الكسور مع العدد الذي لا يتغير في

التربيع والتكعيبات لكان الحاصل معادلا لعدد وحيد الجهات مع ثنائيات الذي

الثاني سر هجرة من نزل عليه السبع المثاني صلى الله تعالى وسلم ما ترنم العندليب و
تنغم فاجاب عنه الذي طاب ثراه بان هذا تاريخ لمثلث مرتب بحيث لو ضرب اولها
في اوسطها حصل ثالثها ولو قسم ثالثها على اوسطها حصل اولها يحصل الوتر من زيادة
عشر اضعافه على نفسه وهذا عجيب بل من خصائصها عنه ايضا وهذا ايضا غريب اخرها
تصحيف قطر الدائرة واولها عدد ما في السماء سائرة نصفا واوسطها جبل معروف
ونصف نصفه حيوان مشهور لو تخلل بينهما ربع الاولى حصلت اربعة متناسبة
والصلوة على جامع الشتات المتباينة والثاني هذا يقول الفقير الى ربه ربه ذي الجود والامر
اسمعيل الشهير بنائب زاده يا اصحاب الذهن الوقاد وارباب الطبع النقاد
اخبروني عن حضرة اصفية ذي نفس قدسية قد اشتمل على بعض الحروف النورانية
واقله من حروف الزيادة تالي مقدمه اشتهر في الاقطار والافاق واشتاق اليه الكل
على الاطلاق فتارة يكون من الجواهر والاجزاء الفردة واخرى من الاوصاف والاعراض البتة
بل يبني ولا عين محض الامن والامان واخرى خير الجنس والاديان بل هو نهاية الايقان في
العرفان نصفه لثالثه كمال شعوري ومنها الحمل متلوه كمال الظهوري وقد احيط بهذين
الكمالين حرف من بعض سماوات واد خير النبيين والكامل لو طرح منه مربع الخامس
عادل الباقي تعداد الاعراض وجذره اركان القضية وانواع العلوم المقاصدية من المبدا
الفياض على انه لو قسم بقسمين يكمل به الرجل بل من مكعب احدهما يزيد على الاخر
بنصف وللزوج وكعبه عدد خانات الشطرنج مع ان المتلو بهو لانية الحروف مشتم
وفيما بعينهما بالنسبة مذكور يتساوي في التربيع الكعاب عنه ما العلى النزاع في حساب
كاله منطق والحكم سدا سي عند الصرفيين وان زاد على الخمسين عند الادباء فاضهم

والوجع

ولو جمع ضلعي الاول والثاني في البيان كان اشارة الى العدد من المئة ايمن و ذر الرابع
ساوى عدد عظام بدن الانسان عند المشرحين ولو طرح عن المنتهى عدد الجمر
بقي اقسام الحكمة عند المشائين وضعف الخامس عن المنتهى المدركة ولو طرح عن المنتهى
يتحقق الصفات الذاتية عند المتكلمين واقسام الخفي والجلي عند الاصوليين ومرجع
مسائل كل العلوم عند المتفننين وسطح مجاري الفكر في الكليات يتحقق الدلول
الكلية والاجناس العالية والتعريفات وشرائط الانتاجات ولو طرح منه طرفا المنطق
علم شروط التناقض وما بين القضايا او نيد عليه ضروب مبادئ العلوم يحصل عدد
ابواب المنطق عند البرايا ونصفه يعادل اقسام القرآن والاحكام الشرعية و
مخصصات الموصولات وربعه يعادل علاقات المجاز او سطح اجزاء العلوم في تدوين الامر
الشرعي يتحقق كلية المجازات ولو انزلت من هذا المربع عقيم ضروب الشكل الثالث
بقي القضايا الموجهات ولو طرح منه اجناس وطبقة المتخاصمين عادل الباقي المتون
العربية واحوال المسند اليه والاستعدادات بل قرينته من ترك جدا وامادود بات
وبضعفه يحصل عدد سبع الافلاك المحوية بعدد الجهات ولو طرحته عن تالي المقدم
بقي الوف العوالم كما اشتهر على السنة العامة وسطح فاثنين فيما يساويهما يعادل
بعض العدد التامة بل دكان المتحابين والمسائل الجبرية كان مربعهما الخبر الصادق
والراجح والادلة الشرعية وسطح نصف البروج في ربع دائرة يعادل عدد ايام السنة
الشمسية ولو طرحته عن التوابع احوال النيرين والكواكب السيارة بقي المنازل القمرية
وشكل المثلث الرابع يبرهن البرهان السلمي على تناهي الابعاد وان جعلت دا ونقاطه
دنه على ما فوق المراد ولو اقمت على طرفي تالي الخامس عمودا ووصلت بينهما اشارة

طريق وبان الارض به نى له ودين ولو اخرجت عنه لم يبق غير انها بر لى برهان التمانع
اللاتناهي في جهة او جهتين وثاني الاول في صناعة الاعداد الذهب كثير الاستعمال و
ان كان المقدم موصوفا بالكمال وبنفس الاولين يحصل قوس الارتفاع وباربعة
امثاله يظهر دائرة البروج في الكرة والاسطرلاب بلا نزاع بل يتحقق بعشر الثاني الانوع في
جميع البقاع وثلث خمس الاول معرب عن الاوضاع وانواع الاعراب واصناف الاسم و
الفعل من حيث للباب بل هو نص فيما يوقف به على المعنى واقسام اللفظ الاصولي
بلا غناء وثلاثة ارباعه يساوي عدد من يحجر عليه في الشرع بل ما يجب فيه الزكوة و
بنصفه يحصل ما به الزكوة ولو اضيفت الى خمس الاول ثلثه عادل عدد اجناس الشعر
ولو طرح المزدوج الثاني عن الرابع بقي انواعها وهي الاعاريض وجمعت الاول والثالث
مع الخامس حصل عدد اصنافها وهي الضروب وجمعت الثانيين مع الرابع حصل
عدد عوارضها وهي الزحافات ولو طرح الزوج الاول عن الرابع بقي عدد انواع الحبك و
بنصف الثالث يتحقق الدوائر بلا اشك مع ان خمس الاول يعادل اجزاء القافية لك
وقد اجاب عنه ابو الماجد العلامة طاب ثراه اللغز ايضا فقال هذا اسم حضرة صفته ا
الخدام مخصوص بملك لا ينبغي لاحد من الانام اوله بالكمال موصوف وثانيه عظم في
الانسان معروف وثالثه كوكب في السماء مع انه نصف سدس الفلك الاقصى و
رابعه اعظم العروض في غاية الارتفاع مع انه ثلث كل منهما بلا نزاع واخره اول سورة
من القرآن مع انه حيوان له في السماء ودان وفي الماء جريان ثلثه فعل وثلثه اسم تام
وثلثه الاخر حرف بلا كلام ونصفه الاول سورة من القرآن ونصفه الاخر عضو من
الانسان واول النصفين مجدود لثالثه مع انه ينقسم الى مجد ودين زوج وزو

ونصف

ونصفه اخره مجذور ولصفه ثالثه مع انه يقسم الى مجذور وزوج وفرد ولو زيد على ثانيه
ثالثه لحصل رابعه ولو زيد على رابعه لوجد سادسه ولو زيد على سادسه صار اوله
ولو زيد على اوله صار قطر الدائرة ولو نصف صار عدد ذا في السماء سائرة نصفه
ثالثه كمال شعورى ونصف اخره له كمال اسمى قبلة الجمهور قلب قلبه الخمر نصفه الاخر او في
الاسم لو نقص ضعف خامسه عن عشرة امثال الجزء حصل عدد ما لو وجد بطل الشكل الحمارى
وصار اعظم الابعاد اقصرها وكان طوالع بعض المطالع مساويا له واعظم منه و
يحصل نصف ثالثه من زيادة عشر امثاله على نفسه من نقصانها عنه ايضا ثالثه
يساوى الانوار القوام بلسان الاشراق وثلث ثانيه يعادل عوالى الاجناس
بالاتفاق ربع رابعه يساوى الحروف المهموسة وخمس سادسه يعادل المنازل المنحوسه
نصفه زوج ونصفه فرد مع انه متساويان هذا عجيب بل كل منهما ان يزد ينقص من
الاخر هذا عن رب الله الموفق للوصول الى او فز بضبب لمجنون العامري
ابتل رضا سادفيها جمالها فكيف بذا رحل فيها جمالها وقد كنت لا ارضى
بوصل مقطع وها انا راض لو اتانى خيالها الغز باسم النبيذ وما شئ لمعرف زكى
وفي تصحيفه بعض الشهور اذا اسقطت خمسه تجده مسمى في السما وفى الطهور
واوله واخره سواء وباقيه يسبح في الصحيفة قال الجاحظ يقال للاشياء كلها ما لها تنتها
جيد ووسط ورديء والوسط من كل شئ اجود من رديه عند الناس الا الشعر
فان رديه خير من وسطه ومتى قيل شعر وسط فهو عبارة عن الردى قال بعضهم
لاماميه تعجب عائشة قال الامامى ارتضى ان احب امرأتك قال لا قال فلم ترى لك
لا ابقا بحرم رسول الله صلى الله عليه واله ولا ترضى بحرمك كان اسحق بن فروه

ان يقول
فكيف بذا رحل فيها جمالها
١٢

منه ١٢

منها فقال لاعرابي يوماً وهو يمازحه اتشهد بما لم تره عينك فقال نعم اشهد ان
اباك فعل بامك ولم ار ذلك فخجل ان لا يمازح احداً ضميری که نه ز هيبت وعده
دوزخ با بود ز تو سوی بدن که او در جان کی زند پای ترا بیکبار جهان خواهم و چندان اما وحشی
از روز کار کاین جهان جان را بران جان و جهان سازم نثار وحشی کرد
نقشبند بطرف دامن آزادکان کو بر افتاد زد فلك بنیاد این و بر انم را می ز طل
عشق خوردن کار هر بی ظرف نیست وحشی باید که گیرد بر لب این پیمانه را میر
حیدر کاشی زاهد نکند نکنه که قهاری تو ما عرفناک کما هی که غفاری تو
او قهارت خواند ما غفارت ایا بکدام نام خوش داری تو لطیفه ابجدی
بین نك بین که ساقی از لب فرو ریزد خون در پیاله ما در باغ مردم رباعی ابجدی
از دل عاشق بیچاره چرا او را چه زین که دور کارش زده است و ابجدان قریه
قریة من قصبة نراق بینهما ثمانیة فراسخ تقریبا ملك قمی بر اشیانه بلبل نسیم
باز دو کفت که خانمان سیر اخراب می باید والهی قمی در بیضه بسوخت
پیکوم وا نگذاشت که بال و پر برادم بگذار که دست دل بگیرم زین وادی پر خطر
برادم لاادری ای تواند جهان بیجا بیچ هیچ بن هیچ بن هزاران هیچ این
همه باد بر بروت کر چه وین تکبر من بروت ز چه ایضا انجهان بر مثال قریه
کو رکشاد در آن قطار قطار این بان میرسند همی مخلب وان بان میرسند همین
منتقا اخر کار بر برسند همه و زهه بان ماند این مراد قال شیخنا البهائی
فی کتاب مفتاح الفلاح فی تفسیر سورة الحمد عند بیان النکتة فی تقدیم قوله تعالى
نعبد علی نستعین ان الوجه فیه ان یتوافق متلو الحروف الاخیر فی جمیع الای ثم قال و

هذه النکتة انما یصح علی ما هو الاصح من کون البسملة جزء من السورة اقول سبب ذلک
انه اذا لم یکن البسملة جزء من السورة فیکون قوله انعمت علیهم واحدا من الایات للاجماع
علی ان الحمد سبع ایات بل صرح به فی القرآن حیث سماه بالسبع المثانی واذا کان علیهم
ایة فلا یکون متلو الحرف الاخیر فی الجمیع حرف الیاء حتی یلزم ذلک فی تسع ایات ایضا علی ما
بیت
بود عین عفو تو عاصی طلب عرصهٔ عصیان گرفتم زین سبب چون بستار
دیدم پرده ساز هم بدست خود دریدم پرده باز رحمتت وا نشنیدم ام لب
خواه آبروی خویش بردم از گناه سعدی ندانی که شوریده حالان مست چرا
بر فشانند در رقص دست گشاید دری بر دل از واردات فشاند سر دست
بر کاینات حلالش بود رقص بر یاد دوست که هر آستینیش جانی در اوست
فیه ابهام للجامی معنی ذره نمامد مقبلی کو بر بود ز امتثال زلفش در ... توان
بود راست قال بعض الاکابر اذا صادف المعاملة الی القلب استراحت الجوارح اقول یرید
ان الجوارح تصیر مستریحة بالاعمال والوظایف البدنیة راغبة فیها غیر مستثقلة لها
بل مستلذة بها غزالی مشهدی خاک دل آنروز که می بیختند شب غم از عشق بر
او ریختند دل بآن رشحهٔ غم اندود شد بود کبابی که نمک سود شد دیدهٔ عاشق
که دهد خون ناب هست همان خون که چکد از کباب بی اثر مهر چه آب و چه گل
بی غم عشق چه سنگ و چه دل نالهٔ زنبیداد نباشد پسند چند دل و دل نه
چه دردمند هر که نه مشغول باین دل شود کش به ره کو به چه عاقل شوی شیخ
احمد غزالی تا یافت جان من خبر ذوق نیم شب صد ملک نیم روز بیک جو نمی خرم
پردهٔ ناموس تنگم مانع دیوانگی یک نظر سوی من کن وا رهان ننگ عقلم شعر

مثل بهرام هلال یکشبه را کو فرین مرسازی شفق فرو نشد صبح طلوع کند

کو یا مراد از هلال زلف باشد و از مه عارض و از شفق سرخی عارض و از صبح

بیاض بناگوش و کرهن فائده بدانکه هر کوکبی از سبعه را شرف در برجی باشد

و مقابل شرف هبوط باشد و تفصیل شرف از این بیت معلوم می شود

بعجب خطی سبط مباکن دهبزاج سیح و شرف ذنب در سیم درجه قوس است

فائده هریک را از نیرین را یکخانه و از خمسه را دو خانه و مقابل هر خانه و بال و شب

چنانچه از این بیت معلوم می شود صفر زخ او هر دو چنانی جبد طبل آن

هر و بالی ای عدیل و این شعر هم دلالت میکند حمل و عقرب است با بهرام قوس و

و حوت است مشتری را رام نیر جوی لخو شده مه سرطان خانه آفتاب شیر هلام

میزان چه خانه زهره است مه زحل را است جدی دلو مقام فوق الحدیث

یا مطلقا وصار النار اجع و یا صلفا علی هجرنا کفرا ابعدنا ابلیس لا نبرلو یسجد لک

فواعجبا کیف صالحته و هجرتنا قیل لشخص ما الفرق بین المایح والمانح فقال الفرق

بینهما کالفرق بین نقطتیهما اقول المایح من یستقی من البئر فی الاسفل ای یدخل البئر

و یستقی والمانح من یستقی من اعلاها بالدلو والحبل ابن عباس گفته است نعم

میگفتند مقام بلی کافر می شدند و وجه آن اینست که بلی موضوع است از برای ابطال

نفی و اثبات منفی و نعم از برای تصدیق مخبر شعر مشکل شخصی بغلام خویش گفتا

در نخواه در نخواست غلام شاه مدناکاه که خواهد رضا نداد عقد بیست صحیح

و در خواهد رضا داد نکاح است نباه حدیث مشکل ان الله خلق الدنیا فی ستة

ایام ثم اختر لها من ایام السنة فالسنة ثلثمائة و اربعة و خمسون یوما و اختر لها منها

من دار

من دار ابي عبد الله ع حديث دوى في الكافي باسناده عن عجلان وقال دخل رجل
على ابي عبد الله ع فقال جعلت فداك هذه قبر ادم عليه السلام قال نعم والله فبابي
كثيرة الا ان خلف مغربكم هذه تسعة وتسعون مغربا ارضا بيضا مملوءة خلقا وثلثون ١٤
بنور الله لم يعصوا الله تعالى طرفة عين ما يدرون خلق ادم ام لم يخلق يبرؤن من فلان
وفلان حديث دوى في الكافي باسناده عن ابي عبد الله ع عن النبي ص انه قال ان هذه
الارض بمن عليها عند التي تحتها كحلقة ملقاة في فلاة وهاتان بمن فيهما ومن عليهما
عند التي تحتها كحلقة ملقاة في فلاة في والثالثة حتى انتهى الى السابعة وتلا
هذه الاية خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن والسبع الارضين ومن فيهن و
من عليهن على ظهر الديك كحلقة ملقاة في فلاة والديك له جناحان جناح في المشرق
وجناح في المغرب ورجلاه في التخوم والسبع والديك بمن ومن عليه على الصخرة كحلقة ملقاة
في فلاة في والسبع والديك والصخرة والحوت بمن فيه ومن عليه على البحر المظلم كحلقة في
ملقاة في فلاة في والسبع والديك والصخرة والحوت والبحر المظلم على الهوى الذاهب
كحلقة ملقاة في فلاة والسبع والديك والصخرة والحوت والبحر المظلم والهواء على
الثرى كحلقة ملقاة في فلاة في ثم تلا هذه الاية له ما في السموات وما في الارض
وما بينهما وما تحت الثرى ثم انقطع الخبر عند الثرى والسبع والديك والصخرة و
الحوت والبحر المظلم والهواء والثرى بمن فيه ومن عليه عند السماء الاولى كحلقة في فلاة
في وهذا كله والسماء الدنيا بمن عليها ومن فيها عند التي فوقها كحلقة في فلاة
في وهاتان السماء ومن فيها ومن عليها عند التي فوقهما كحلقة في فلاة في وهذه بمن
فيهن ومن عليهن عند الرابعة كحلقة في فلاة في حتى انتهى الى السابعة وهن ومن فيهن

ومن

وعليهن عند البحر المكفوف عند اهل الارض كحلقة فى فلاة فى هذه السبع البحر المكفوف
عند جبال البرد كحلقة فى فلاة وتلا هذه الاية وينزل من السماء من جبال فيها من برد
وهذه السبع والبحر المكفوف وجبال البرد عند الذى تخاف فيه القلوب كحلقة فى
فلاة فى وهذه السبع والبحر المكفوف وجبال البرد والهواء عند حجب النور عند
الكرسى كحلقة فى فلاة ثم تلا هذه الاية وسع كرسيه السموات والارض ولا يؤده
حفظهما وهو العلى العظيم وهذه السبع والبحر المكفوف وجبال البرد والهواء وحجب
النور والكرسى عند العرش كحلقة فى فلاة فى وتلا هذه الاية الرحمن على العرش استوى

مثنوى گرچه شمعم ميگدازى زانتظار گرچه چنگم مى نوازى در كنار
هرچه ميخواهى بكن با جان من من غلام تو و تو سلطان من **فائده** بدانكه كتبى كه در

علم اعداد نوشته شده و تاليف شده بسيار است مثل سجنجل
و محبوب و دايره سبلبه و كشف المعاد فى تفسير ابجاد وكتاب اليقين و غير اينها و از

ابجاد

جمله شمس المعارف اكبر و اصغر و تعليقه كبرى و صغرى و لمعه نورانيه و خواص
سور قرآنى و الواح الذهب تاليف شيخ شرف الدين ابو العباس احمد بن على القرشى
البونى است و تيسير المطالب تاليف ابو عبد الله محمد بن محمد بن يعقوب التونسى المغربى
وكتاب المدخل تصنيف محى الدين محمد بن على العربى است و اللمعة تاليف تقى الدين

فصل

عبد الله بن على بن الحسن مجتبى است و سر الفنون و الجوهر المكنون تاليف ابو حامد
محمد الغزالى است و در النظيم فى منافع القرآن العظيم تاليف ابو السعادات عفيف
الدين عبد الله بن اسعد التميمى اليافعى است و خواص اسماء الله تصنيف مولنا
يعقوب چرخى و سر الايات تاليف بكى از تلامذه ابن عباس است و كتاب هياكل و

تماثيل

تمامثل ما لیف ابو بکر بن علی بن وحشیه وغیر ذلک و از کبار اهل این فن است نجیب الدین
حسین سکاکی و سید حسین اخلاطی و صاین الدین الترکه و مولانا حسین کاشفی و ولد
او صفی الدین وغیرهم **فائده** بدانکه طریق استعاده از حروف و اسما و ایات سه طریق
است اول طریق توجه بارواح و حقایق انها و توصل جستن بصورت مثالی ایشان که در
عالم برزخ دارند و این را طریق تخیلی خوانند و این مخصوص اهل کشف است و شیخ
ابو عبدالله مغربی در کتاب تیسیر المطالب این بحث را ذکر نموده و از برای هر … در
خلوتی معین ساخته دوم طریق تلاوت که از طریق کلامی خوانند سوم طریق کتابت که
از طریق کتابی خوانند **فائده** بدانکه هر طالبی که بخواهد از حروف و اسما الله و ایات
تحصیل مطالب نماید به هر یک از طرق ثلثه باید چند چیز مراعات کند ۱ حلیت طعام و
تقلیل آن ۲ ترک حیوانی ۳ اجتناب از بقولات کریهة الروایح چون سیر و پیاز و کندنا
و امثال آن ۴ طهارت بدن و لباس و منزل و وضو یا غسل قبل از عمل ۵ حلیت
جامه چون گفته اند اگر جامه شتر از وجه حلال نباشد اثر نبخشد ۶ تعطیر ۷ آنکه
منزل از الات دنیویه و مصالح معاش بالمره خالی باشد و از حشو و خاشاک فتنه باشند
۸ ملاحظه زمان از منه شرعیه مثل ایام و لیالی شریفه و از منه حکمیه مثل ملاحظه
طالع وقت و ساعات مسعوده و ملاحظه شرف و هبوط و قوت و وبال کواکب ۹ ملاحظه
مکان شریف ۱۰ خلوت خصوصا از عوام و نسا و اطفال ۱۱ استقبال ۱۲ اخفا عمل و
کتمان آن از آشنا و بیگانه و این واجب شرط است ۱۳ بخور سوختن در جایکه لازم
باشد و بعضی در جمیع اعمال خیر سوختن بخور خوشبو و در جمیع اعمال شر سوختن بخور
کریهه لازم دانسته اند ۱۴ صبر بر تاخیر و عدم تعجیل و ملول نشدن از تاخیر ۱۵ افتتاح

واختتام عمل بذکر و تسبیح و صلوات **فائده** بدانکه طریق کلابی بر دو قسم است حصر
واطلاق حصر عبارتست از آنکه او برای قراءت فصلی معین باشد بعددی
خاص و در این قسم تا قراءت باتمام نرسد نتیجه بر آن مترتب نگردد و اگر از آن نقصان
در کند در فائده مترتب نگردد و رعایت عدد از اعظم شرایط است و اگر در بین
حرف زند عمل باطل شود و باید از سر گیرد و اگر چه بی اختیار تکلم کرده باشد و اگر
حاجتی اتفاق افتد و عمل طول داشته باشد و یکشبانروز بیان وفا نکند وقتی
معین قرار دهد در بین او قبل از کلام فضول و شر اجتناب کند و اطلاق آنست
که قراءت بعددی خاص اختصاص نیافته باشد و در این قسم با خود عددی
مقرر سازد که در وقتی از اوقات شب و روز بقراءت اشتغال نماید و در اثنا
سخن عند الضروره اگر گوید ضرری نداشته باشد **فائده** بدانکه خلوت در ادای کلام
بزرگ کلام مبارک و ادای آن نام از شرایط کلیه است باید تا عمل باتمام نرسد از خلوت
بدون ضرورت بیرون نیاید و باید وسعت خلوتخانه بقدری باشد که تواند
ایستاد و نماز گذارد و زیاده بر آن نشاید و باید پاکیزه داشته باشد و روزنه
و فرجه دیگر نبود و از مردم و مواضع ازدحام دور باشد **فائده** بدانکه اقلام که
ارباب علوم غریبه وضع کرده اند بجهت اخفای علوم با فوائد دیگر سی قلم است
باین تفصیل آ داودی ب قلم عبری ج و د و ه سریانی و آن سه نوع است و
یونانی ز فلقطرات که یونانیان وضع کرده اند ح قلم جابر جیان ط عبرانی ی اصناف
یا سبتی که دایره سبقی را بان قلم نوشته اند یب و یج و ید بلیوس و آن سه نوع است
یه اعباد یو و یز و یح و یط و ک قلم ریحان و آن پنج نوع است کا قلم سنبل کب و

کج و کد

۲۳ و عمـ ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ قلم طلسمات و آن نیز پنج نوع است ۲۷ قلم جمهری ۲۸ قلم

طبیعی ۲۹ قلم تمام ۳۰ قلم کاشفی **فائده** عامل باید که چون بیکی از اعمال کتابتی

عمل نماید قلم را اختیار کند که هنوز از آن تراشیده باشند و بان حرفی ننوشته باشند

و غیر او این عمل اثر نبخشد و همچنین قلم فولاد و باید از وجه حلال باشد والا در

لطیفات اثر نکند و در قهریات رجعت کند **فائده** باید عامل لون مداد را مراعات

کند و در اعمال لطیفه کتابت باو کند که منسوب بکواکب سعد است چون سفید و سبز

و زرد و اعمال عداوت که تعلق بکواکب نحس دارد چون سیاه و کبود و سرخ و ملاحظه — بتوفیق

حلیت مداد نیز از لوازم است **فائده** بدانکه هر سه حرف از حروف بیست و هشت

کانه متعلق بفلکی از افلاک تسعه و فلک الافلاک را چهار حرفست باین ترتیب

احاد و عشرات و مات و الوف که **ای ق غ** باشد از فلک الافلاکست و دوم که

ب ک ر باشد از فلک ثوابت و همچنین تا تمام که **ط ص** ذ باشد از فلک

قمر است **فائده** بدانکه از حروف بیست و هشتگانه هر چهار حرف تعلق بکوکبی دارد

باین نحو که از ابجد مشرقی چهار حرف اول از زحل است و چهار حرف بعد از آن از مشتری

و چهار حرف بعد از آن از مریخ تا چهار حرف آخر از قمر است و این قول مشهور است و قول

دیگر که بعضی از اهل وثوق دانسته‌اند که نون و خاء معجمه و دال مهمله و غین معجمه بزحل

منسوبست و ظاء معجمه و قاف و کاف و ضاد معجمه بمشتری و الف و تاء مثناة فوقانیه

و میم و راء مهمله بمریخ و حاء مهمله و هاء و عین مهمله و یاء مثناة تحتانیه بشمس

و شین معجمه و واو و طاء مهمله و ظاء معجمه بزهره و باء موحده و صاد مهمله و ثاء

مثلثه و ذال معجمه بعطارد و جیم و لام و سین مهمله و فاء بقمر **فائده** بدانکه اهل عدد

کردند

کوبند که هر برجی را عونی است یعنی ملکی که موکل آن برجست و عامل حروف باید به
ببیند هر حرف بکدام برج منسوبست پس بملک آن برج توسل جوید و نام وی
بتعظیم برد و از وی استعانت جوید و باین مخواست ملک حمل شراهیل و ملک
ثور عزرائیل جوزا اسرافیل سرطان نهفائیل اسد سراطیل سنبله شهکیل میزان
سهرائیل عقرب صرصائیل قوس سرطائیل جدی شمکائیل دلو مهکائیل حوت
نعنائیل و هفت ملک مقرب معاون ارواح کواکب سبعه سیاره عامل حروف
باید نظر کند که حرف معمول تعلق بکدام کوکب دارد ملک آن کوکب نیز استعانت
بخضوع جوید ملک زحل قربائیل ملک مشتری سمحائیل مریخ کاکائیل شمس صمائیل
زهره سید بائیل عطارد شیحائیل قمر اسماعیل **فائده** بدانکه هر یک از حروف نیز
عونی دارند و استمداد از ایشان نیز شرطست آ اسرافیل ب جبرائیل ج کلکائیل و
بعضی عنیائیل کفته‌اند د اطرائیل هـ روزبائیل و رقیمائیل ز سرفیائیل و
بقولی شمائیل ح سخائیل ط اسماعیل ی نشرکیطائیل ک جذوریائیل ل
لطاطائیل م روبائیل ن حولالائیل س همراکیل ع لوفائیل ف سرهاکیل و
بقولی حصیفائیل ص همجکائیل ق عطرائیل ر اهواکیل ش همراطیل و بقولی
جبرئیل ت عزرائیل ث میکائیل و بقولی مرفیائیل خ سمهکائیل و بقولی نذ
ذ ازدائیل ض عطکائیل ظ لوطائیل و بقولی میکائیل غ لوخائیل **فائده** بدانکه
هر یک از ایام هفته نیز دو عون دارند یکی علوی و دیکری سفلی و عامل را لازم
که در هر روزی نام آن دو عون آن روز را برده استمداد طلبد الاحد علوی روفیائیل
بفاء و بعضی بقاف کفته‌اند و سفلی ابو عبد الله المذهب الاثنین جبرائیل و ابو

مهائیل — امراطیل — حقیقائیل — روفیائیل

عبدالله الحارث وجبرئیل را خادمی ست اسم او شمکائیل و او را نیز یاد باید کرد یا الثلثا
سلسائیل بسین مهمله و بعضی نسخ بصاد است و بعضی شمسائیل گویند سفلی
الاحمر الاربعا میکائیل علوی سفلی دو نام دارد زوبعه و برقان و میکائیل را خادمی است
نام وی نوائیل الخمیس علوی صرفیائیل بقا و گویند بقان و سفلی السید الشمهورش
الجمعه علوی عینائیل و سفلی سید عبدالرحمن لقب وی ابیض السبت علوی حصفائیل
بقاء و گویند بقان و سفلی ابونوح میمون السحابی **فایده** در فواید متعدد و کیفیت
استخراج بعضی از سهام که شصت و از جمله سهام که استخراج بعضی از احکام از آن
می شود سهم الحوادث است و آن از فرایدیکه در تنبیهات ملا مظفر است بر آن نهج آست
که تقویم آفتاب را از تقویم قمر نقصان کنند و ما بقی را بر تقویم زحل افزایند حاصل
موضع سهم الحوادث باشد و لامحاله در وقت اجتماع این سهم مقارن زحل باشد و
در استقبال مقابل آن و از بعضی علوم معلوم می شود که در سهم الحوادث باید تقویم
آفتاب را از تقویم زحل نقصان نموده ما بقی را بر تقویم قمر افزود **اسکندرنامه**
جامی بیا ای جگر گوشه فرزند من بنه گوش بر گوهر پند من صدف وار بنشین
دمی لب خموش چو گوهر فشانم بمن دار گوش شنو پند و دانش بآن یار کن چو بنشینی
آنگه بر او کار کن **وله** ای پهلوی تو دل در پرده سر از این پرده برون ناورده
یکدم از پردهٔ غفلت بدر آی باشد این راز شود پرده کشای **وله** بیدل تو نه
چه مرد راه چه تو دل بسته به جز تن نتوان یافت این که در پهلوی چپ می بینی
بر اگر پهلوان و در چینی راستی جوی که در پهلویش دل و جان زنده شود آن
بویش دل شود زنده از خویشتنی نیز علوی و بیدانی ده به بیخویشتنی آورند

بهتر از دود چراغت خوردن گر تو از خود بنشینی بفراغ روشنائی ندهد دود
چراغ وله ای زاندوه تو پر خون دل ما دمبدم از تو دگرگون دل ما وای
ما گر تو فراموش ندهی بهر خود میل بکارش ندهی ای جهان از صفت ذات تو پر
عالم از حجت اثبات تو پر هیچ جا نیست که غوغای تو نیست پرتو نور دل آرای تو
نیست ای بتوحید تو هر ذره گواه نیست یک ذره بتوحید تو راه در رهت
ذرهٔ ناچیز شدیم کمتر از ذره بسی نیز شدیم ما و بیحاصلی و نومیدی گر نه فضل
تو کند خورشیدی ما نه صورت معنی همه تو همه تو ای همه تو وله ای
دل اینکار که هوش دبای روز و شب چشم نه گوش کشای نه بچشم تو رسد بدن
ماثری نه بگوشت شنیدن خبری نرگس این چمن کز لب جوی خوش نهاده است
نظر سوی تبوی نه ز رخسار گلش دیداری نه ببر و چمنش ازاری چه بگل
باغچه کز سر شاخ صبحدم گوش گشاده است فراخ نه ز بلبل شنوی آوازی
نه ز لب غنچه نهان آوازی تکنی گوش نبینی تا چند کور و کر چند نشینی تا چند
چند کاهی ره امکان گیر ترک همراهی پیراهان گیر پرده از چشم نهان بین کن باز
بنگر پیش و پس شیب و فراز وله لحم خم چند براوازه نهی نا بد آوازه جز
از خم نهی چون دهد کوس برهمن بانک ز پوست بانک از شاهد پیغمبر او
است وله عارف آنست که از خود دفتر است از نکو جسته و از بد رسته
بند هستی ز هستی ساده زاده کون ز کون آزاده نه ز داد و ارد دران تاثیری نه
ز اطوار دران تغییری وله ای در این دامگه وهم و خیال مانده در دبقهٔ عادت
مه و سال چند سر در ره عادت باشی تارک تاج سعادت باشی گر نه معتاد

خوذ برده

خود پرده خویش باز کن خوی نخود کردهٔ خویش هست ارادت بر همه زاده ترك
ما کان علیه العاده ای خوش آن وقت که بی فکر و نظر بروند خواستی از جان تو سر
گو اگر بر تو کشد تیغ بجنگ با مرصع کمر از دم پلنگ ست خود بکمر اوی پاکوه
دو دولت ناپدار بهیچ شکوه هیچ خورشید که بنود تیغش خویش را عود زنی
بر تیغش خون لعل از جگرش بگشائی نقد کان از کمرش بربائی دد رسید
باد بهر ژرف بهر پیش بنهیت آن دل عارف پیش از قضایش که زدی هیچ سحاب
از مژه بر تفان دری آب ور بکپرده تو دو پائی لجهٔ موج بگردون سائی
زان یکی هیچ صبا زود که راد نکنی لب تر از ان کشتی راد هر چه القصه شوند
دهت دوی بر تابت از ان قبله کهت بت بیك داد مبا بر داری قدم
صدق بجان بر داری پا بنهی نرم بخلوتکه راز چند وحدت بنوائی تو بساز
و له ای دل اهل ارادت بتو شاد بتو نازم که مریدی و مراد ای ز هر سو همه را
روی بتو روی هر ذره ز هر سوی بتو ای دو دهت تو بر همه باز عز ره نعمت
تو شب فراز ای غمت دولت جاوید همه غم تو غایت امید همه نعمت خو
خود مبدان خوش در رخت جنت جاویدان خوش مبتلای من و ما ایم هنوز
مانده در خوف رجاایم هنوز ای رضا بخش رضایت کیشان وابض و طبع رضا
اندیشان قبله نعمت کار اکان ما قاضی حاجت حاجت خواهان دل راضی
بقضایت طلبیم روضهٔ حسن رضایت طلبیم ای سراسیمهٔ شوق تو فلك
سر نه پیچیده ز طوق تو ملك داغ بر جان و دل از شوق توایم بندهٔ داغ و سلك
طوق توایم و له ای خوش آن نجد بر که ناگاه رسد. زخم ان بر دل آگاه رسد

ابکه بهر شکست کردن آن   سوی کاسه چه صراحیست و از چه رکابیست زود

نیست مزه لقمه را از مزه پرسی نه بزه   هرچه بر سفره و خوان تو نهند   هرچه

در کام و دهان تو نهند   بخوری خواه کند رخواه صفی   کاو و خر نیست باین خوش

علفی مرغ باید که مسمن باشد   صحن ابخشنه روغن باشد   هیچ غم نیست کز

غصب کان شحنه ره کشد از بیوه زنان   میوه باید که بود تازه و تر   چاشنی

وانچه جلاب و شکر   هیچ غم نیست اگر دزد لئیم   افکند رخنه به بستان یتیم   نان

خود تازه و روغن زنی   به که از خان شرار وغ زنی   دلق و ردا عمامه و دراعه

عطر تر و بر باران فزاید   میکشی خرقه پشمینه بدوش   میکشی گوشه فش در بن

گوش   باشد اینها همه دعوی یعنی   عالم وقتم و صاحب معنی   تا فتد ساده

دلی در دامت   طعمه چاشت دهد یا شامت   چون بدال افتاد از شهر کهن

با گروهی و وی از شهر بدن   که فلان هست نیکو کیشا   مخلص و معتقد درویشان

دیر صد بار وی از نا داری   تو مرا و را بارکش سر بارے   کند از مفلسی این بیمایه

رخت خوان کرو همسایه   بهر تو سفرهٔ خوان آراید   شربت و میوه و نان افزاید

هم تو از دین و خرد بهره وری   بنشینی و به نهایت بخوری   تف بر این صورت و

سیرت که تو راست   تف بر این عقل و بصیرت که تو راست   نفس را حلقهٔ حلقوم

بری   به که این لقمه ز قوم خوری   دزدی و راه زنی بهتر از این   کفن از ترکی

بهتر از این   و له   ای دولت داسر بهجتی نه   جنبش عاقبت اندیشی نه   که بکا

هیکاه بباغ   مسند ایمنی و مهد فراغ   کرده عالم کل منزل دل   ورنه تو با عالم

دل همه منزل   و له   بو که از غیب نوید برسد   زین چمن بوی امید برسد

هست بر ساحت این بوشد کاخ عرصهٔ وضع امید فراخ کار بر خویش چنین
تنگ مگیر وز دم ناخوش او هنگ مگیر چو نشود موج زنان قلزم جود در
کف موج خس ای چه وجود روز و شب بر در امید نشین طالب دولت جاوید نشین
تا بنام تو زنند فال فرج قرعهٔ من قرع الباب ولج بهوس کوی طلب نتوان زد
چنبر در کوی طرب نتوان زد هوس این هوسناک بود جان عاشق ز هوس
پاک بود و له ای ملک زادهٔ اقلیم وجود پدرت خیل ملک را مسجود سایبان
مرحمت چرخ برین تختگاه قدمت روی زمین کوه در خدمت تو بسته کمر
کان پی زینت تو داده گهر ای ز پی مطبخ تو جانوران گله گله بدر و دشت چرم
همه بهر تو و تو بهر خدای یکدم از ربقهٔ غفلت بدر آی تا بکی بستهٔ هر جنس بای
بندهٔ هر کس و ناکس باشی کیست جز هر که تمنا و ازلست کش بهتی نه عوض
نه بدلست از همه بگسل و با او بپیوند بند از بند کیش بر خود بند مرصع یکی
اصفهانی ای ز تو شب حکایت بدل فگار من کرد غمی ز تو داشت جز دل چه
برون کار من کرد تو با این کمال بنودی که بر چنین توان زیست بجفا چنین
دلبرت دل برد باز من کرد سعدی خوبرویان جفا پیشه وفا نیز کنند بکسان
درد فرستند و دوا نیز کنند پادشاهان ملاحت چو بنخجیر روند صید را
پای ببندند رها نیز کنند گر کنند میل بخوبان دل من منع مکن کین گناهیست
است که در شهر شما نیز کنند جامی نازنین طبع تو را از گله چون بیجانم هر چه
کردی تو گذشت انچه کنی هم گذرد فائده یکی از اقلام متقدمه ذکر انها اینست بطریق
ابجد [illegible]

[illegible]

[illegible] قلم دیگر بترتیب ابتث ابو اشت [illegible]

[illegible]

فائدة در جمع اعدادی که تفاوت میان ایشان برابر و بترتیب باشد خواه مبدأ آن از واحد باشد یا نه آنستکه مبدأ را با آخر جمع کرده در نصف عدد آن اعداد ضرب کنند بلکه از هر عددی تا هر عددی که خواهند جمع کنند طریقه آن چنین است و اگر عدد اخیر معلوم نباشد چنانچه خواهند از چهار بتفاضل پنج پنج تا شش عدد جمع کنند از عدد یکی نقصان میکنند و حاصل را در تفاضل ضرب میکنند حاصل ضرب عدد اخیر است پس آنرا با اول جمع نموده در نصف عدد ضرب نمایند تا مطلوب حاصل شود **فائدة** عدد عدل بعرف اهل اعداد عبارتست از عددی که مساوی حصه دو خانه باشد بر تقدیر اینکه وفق را با لتسویه بخش کنند بر بیوت یکسطر در مربعات طبیعی و الوفق البته مساوی شمار خانهای مربع باشد یا یکی فائده و وفق طبیعی بود یا غیر طبیعی آنستکه اعداد از واحد بنظم طبیعی تا عدد مجموع خانهای مربع نهاده باشد و غیر طبیعی آنستکه نه همچنین باشد و طریق استعلام وفق طبیعی هر مربع آنستکه عدد عدل آن مربع را در نصف عدد خانهای یکسطر ضرب کنند که حاصل مقصود باشد مثلا در مربع چهار در چهار چون ۱۷ را در ۲ ضرب کنند حاصل ۳۴ بود که وفق طبیعی مربع است **فائدة** اهل اعداد چهار صف متصل با ضلاع را که اول و آخر سطر طولی و اول و آخر سطر عرضی باشد یک دور گیرند و چهار صف متصل با نها را دور دیگر و علی هذا بیوتا بن ادوار مختلف باشد در شمار بتفاضل مضروب دو در چهار و از برای استعلام کمیت خانهای هر دور عدد بیوت یکسطر از آن دور را در چهار باید زد و از حاصل ضرب چهار نقصان کرد و دور را بمعنی یک زنیز استعمال کنند و هر مربع صحیح الوفق که متضمن مربعی دیگر باشد اگر هر دور از ادوار او را اسقاط نمایند مربع

که ماسند

که مانند صحیح الوفوق باشد از الملحوق خوانند و الامتفوق فائدة بعضی از سهامها که گذشت
و بعضی دیگر نیز هست از آنجمله سهم الاخوة بروز و شب از خداوند خانهٔ سیم بگیرند تا
بخانهٔ سیم و از طالع طرح کنند سهم الآباء بروز و شب از خداوند خانهٔ پنجم تا خانهٔ پنجم و
از طالع افکنند سهم التزویج بروز و شب از آفتاب گیرند تا زهره و در طالع زنان بر
عکس و از طالع طرح کنند سهم العبید والاماء بروز و شب از عطارد تا بقمر گیرند و از طالع
طرح کنند سهم الخوف بروز و شب از عطارد تا بقمر گیرند و از طالع طرح کنند سهم الخوف
بروز و شب از خداوند خانهٔ ششم تا بخانهٔ ششم گیرند و از طالع افکنند سهم بروز و شب از خداوند
خانهٔ نهم گیرند تا بخانهٔ نهم و از طالع افکنند سهم العمل بروز و شب از خداوند خانهٔ دهم
گیرند و از طالع طرح کنند سهم الاصدقاء بروز و شب از خداوند خانهٔ یازدهم گیرند تا خانهٔ
یازدهم گیرند تا خانهٔ یازدهم و در سهم الاعداء از خداوند خانهٔ دوازدهم تا دوازدهم
و از طالع افکنند **فائدة** بدانکه در لغت ترکی علامت مصدر آن بود که در آخر لفظ
ماق باشد مانند کلماق بمعنی آمدن و کتماق بمعنی رفتن و ورماق بضم واو بمعنی
زدن و بکسر واو بمعنی دادن و ترپنماق بمعنی جنبیدن و همچنانکه در لغت عرب
از مصدر نه وجه باز میگردد بعینه در لغت ترکی نیز از مصدر نیز نه وجه باز می
گردد و همچنانکه اقرب صیغ عربی بمصدر ماضی است در لغت ترکی امر حاضر
مفرد است زیرا که امر حاضر مفرد از هر مصدر که بحذف لفظ ماق حاصل می شود
بدون زیادتی چیزی چون کل و کت و ور و ترپن و امثال آن پس اصل امر مصدر
است و اصل سایر صیغ امر است همچنانکه در عربی اصل ماضی مصدر است و
اصل سایر صیغها ماضی است پس نه وجه که از مصدر باز میگردد باین ترتیب

ذکر می شود امر ماضی مستقبل نهی نفی جحد استفهام اسم فاعل اسم مفعول و در

نرکی در این صیغ فرق میان تثنیه و جمع و مذکر و مؤنث نیست پس هر یک از امر

ماضی و مستقبل و نفی و نهی و جحد و استفهام شش صیغه است مفرد غایب غیر مفرد غایب

حاضر و غیر مفرد و متکلم وحده و متکلم مع الغیر و هر یک از اسم فاعل و مفعول دو صیغه

مفرد است و غیر مفرد و کلمه لر بفتح لام و سکون ها علامت تثنیه و جمع غایب است

و علامت تثنیه و جمع حاضر راء ما قبل مضموم است با اشباع ضمه یا مکسور است

بدون اظهار واو بلکه اکتفا بجز اشباع و علامت متکلم وحده میم ما قبل مضموم با اشباع

ضمه و متکلم مع الغیر خای منقوطه ما قبل مضموم با اشباع یا الف و خا است چون

دانستی که اصل امر حاضر مفرد است پس میگوییم امر را شش صیغه است اول حاضر

مفرد وان مصدر است بحذف ماق مثل کل و کت یعنی بیا و برو و در دوم

حاضر غیر مفرد وان امر حاضر است بزیادتی راو و نون یا واو و در با اشباع واو بلا اظهار

ان مثل کلون و کتون اما زاء در صورت تعظیم مفرد در می اید سیم غایب مفرد آن بزیادتی

یاء و نون یا واو و در با اشباع واو ند اظهار آن مثل کاون و کنوزا ما زاء در صورت

تعظیم مفرد در می اید سیم غایب مفرد وان بزیادتی سون است بواو اشباع چون

کلسون یعنی چهارم غیر مفرد وان بزیادتی لفظ لر بر مفرد بعد از حذف نون   بیاید

چون کلسولر یعنی بیایند و واو در هر اشباعی است پنجم متکلم وحده وان بزیادتی

میم ما قبل مضموم است بر امر مفرد حاضر با اشباع ضمه چون کلوم یعنی بیایم

ششم متکلم مع الغیر وان بزیادتی خاء ما قبل مضموم است با اشباع چون کلوخ

با الف و خاء چون کلاخ یعنی باید بیاییم و اما ماضی علامت کلمه این که در شش

صیغه است

صیغه است دال است که بر امر حاضر زیاد می شود و در غایب مفرد بعد از دال
باء زیاد می شود مثل کلدی و کندی و در غایب غیر مفرد بعد از دال و یا و الف
له مثل کلدیله و کندیله و در حاضر مفرد بعد از دال، واو و نون مثل کلدون
و در حاضر غیر مفرد واو و زاء مثل کلدوز زیاد می شود و در متکلم وحده بعد از
دال و میم مثل کلدوم و در مع الغیر خا مثل کلدوخ زیاد می شود و اما مستقبل
علامت کلیٔران یا و راء مهمله است بعد از امر حاضر پس در غایب مفرد کوئی کلیری یعنی
می آید و در غیر مفرد لیه بران زیاد می شود و میکوید کلیرله و در حاضر مفرد سین بران
افزائی و کلیرسن و در غیر مفرد سون و کوئی کلیرسون و در متکلم میم افزائی و میکوئی کلیرم
بفتح راء و در مع الغیر خاء افزائی و کوئی کلیرخ بضم راء و اما نهی علامت کلیٔران
میم مفتوح است که زیاد می شود بر فعل امر پس در مفرد حاضر کوئی کلمه و در غیر
مفرد بران واو و نون افزایند و کویند کلمون یعنی بپایند و در مفرد غایب بران
سون افزایند و کویند کلمو کلمسون و در غیر مفرد له بر کلمسون افزایند و کویند
کلمسونله و در متکلم وحده یا و میم افزایند و کویند کلیم و در مع الغیر یا و الف
و خا افزایند و کویند کلمیاخ و اما نفی پس علامت کلیٔران افزودن میم نفی است
بر مستقبل قبل از یاء و [illegible] پس در مفرد غایب کوئی کلمیری و در غیر [illegible]
مفرد کلمیرله و در مفرد حاضر کلمیرسن و در غیر مفرد کلمیرسون و در متکلم وحده
کلمیرم و در مع الغیر کلمیرخ و اما جحد پس زیادتی میم نفی بر ماضی قبل از دال و اما
استفهام پس مثل ماضی و مستقبل و نفی است و استفهام از قرائن مقام مفهوم می شود
غالبا و اما اسم فاعل شعر بود همچو بوم زاغی [illegible] جا کوفته بر لب [illegible]

از قضا مرغی چه
بوده اند دریای شور آبش خورش واندر آن شور آب طعم شکرش
اصل نام او حوصله در حوصله انعام او کفت پیش آیی نشوری در کله کاب
شیرین دهم از حوصله کفت ترسم زاب شیرین چون چشم طعم آب شور آید ناخوشم
ز آب شیرین مانم کورد نفور طبع من ز آبش خورد دریای شور درلب دریا نشستم
روز و شب در میان هر دو مانم تشنه لب هر که سازم هم باب شور خویش تا نیاید رنج
ابیم پیش شعر یک جهان جان خواهم وچندان امان نبود تا کا یک جهان جان دابد جان جهان سازم
شعر اگر دلبر بما جور از ما بیست همانش در دل و درد بیش جای است
کرد ما دیر امد بپادش حقوق خدمت ما با دپادش دلش را مهر با کرم مباد
دل ما بغمش خرم مباد بکام دوستداران باد کارش دعای دلفکاران باد یارش
قطعه عزیمت کرد روزی عنکبوتی که بهر خود کند تحصیل قوتی بجایی
دید شهبازی نشسته نهید دست شاهان باز رسته بکرد آن تنیدن
کرد آغاز که تا بندد پر و بالش ز پرواز زمانی کار دیگر کار او کرد لعاب
خود همه در کار او کرد چه آن شهباز کرد از وی کناره بماندش عنکبوتی چند پاره
رباعی ای دل بسر زلف پریشانت چه کار کاری که نه حد تو است با آنت چه کار
در کنج بلا چو خویش نشین باکرده سراپردهٔ سلطانت چه کار رباعی در خاک
طالقان برسید بعالی کفتم را بتربیت از جهل پاک کن کفتا برو چه خاک تحمل
کن ای فقیر یا آنچه خوانده همه را زیر خاک کن فائده بدانکه از برای خط انواع
از انجمله هست نسبتها است محقق و ثلث و نسخ و رقاع و عهود و توقیع و تعلیق و ریحان و منشور
و مدور و طومار و مسلسل و مثنی و غبار و هبا فائده بدانکه تاء مثل

وایت و شکایت و امثال اینها از در عربی بهابا باید نوشت و در فارسی بتای کشیده و سر در آن انست که همچنانکه خطبان تصریح کرده‌اند و صاحب نفایس الفنون نیز گفته که اصل در نوشتن حروف انستکه بطریقیکه وقف بان میکنند یا ابتدا بان میکنند نوشته شود همچنانکه انا ضمیر متکلم است انا نویسند باینجهة و در عربی وقف بر رحمت و امثال آن بهاء می‌شود و در فارسی بتاء **فائده** بدانکه لفظ ما حرف می باشد و اسم نیز می باشد و ما حرفی را متصل بما قبل آن نویسند چون انما الحکم لله و اینما تکونوا کلما اتیتنی و اسمی را جدا نویسند چون کل ما عندی و این ما وعدتنی جئتك و سر آن انست که حروف بجهة عدم استقلال تتمهٔ غیر کرده اند بخلاف اسم **فائده** در نفایس الفنون مذکور است که الف ابن در وقتیکه بین العلمین واقع شود و در غیر مثنی و صفت باشد نه خبر در کتابت حذف می شود مثل هذا زید بن عمرو و در غیر این حذف نمی شود مثل زید ابن عمرو که ابن خبر زید باشد **فائده** بدانکه حروفی را که در حرفی ادغام کنند اگر هر دو در یک کلمه باشند یک حرف بیش ننویسند چون مدّ و دق و اگر در دو کلمه باشد هر دو را نویسند چون اللحم والرجل که الف و لام کلمه ایست غیر از رجل و لحم پس لام او را نیز نویسند مگو در الذی والتی والذین که بجهة عدم انفکاک اینها از الف و لام حکم یک کلمه دارند ملی در تثنیه اللذین را دو لام نویسند تا فرق میان تثنیه و جمع باشد جمع و تثنیه التی را نیز بران حمل کنند **فائده** در نفایس الفنون و غیره مذکور است که در الفاظ عربیت هر الفی که در چهارم یا زیاده واقع شود بیا نویسند چون موسی و عیسی مگر ما قبل او یا باشد و علم نباشد که در اینصورت بالف نویسند و با وجود علمیت بار بیا

نویسند چون یحیی و چون در اسم افتد که واوی باشد چون عصا و دعا بالف نویسند

و اگر یائی باشد چون هوی و رمی بیا نویسند شعر یا ذا الذی بصروف الدهر عیرنا هل عاند

الدهر الا من له خطر اما تری البحر یعلو فوقه جیف * و یستقر باقصی قعره الدرر

ایضا متنبی فی حسن الطلب وفی النفس حاجات وفیک فطانة سکوتی بیان

عندها و خطاب امثال العرب لبطنه ترب هب لعظه یعنی پر خوری که بر زدی را می برد

بین جبهته و بین الارض جنابة این مثل را برای کسی گویند که تارک نماز باشد الثکلی

یحب الثکلی و لا ادری طحنا یعنی آواز آسیای شنوم و آرد نمی بینم جزاء مقبل الاست جبهته

الضراط حبک الشی یعمی و یصم خط جبل بین ضبعی ضبعم و لو بقرطی ماریة این مثل

در ترغیب بتحصیل چیزی گویند و قرطی ماریه دو گوشواره ماریه دختر ارقم بن تغلب

بود که در آنها دو مروارید بود بقدر بیضۀ کبوتر و در عالم مثل آن ندیده بودند

رب تمنع اکلات رب اخ لم تلده امک رب مبتة جلبت منیة شفیع المذنب اقراره

فتوبته اعتذاره الشعیر یوکل و یذم و عد الکریم الزم من دین الغریم هذه دار من

احببت قد ما بالحمی ام ریاض القدس ام جنات عدن قد اری ههنا اوطان

احبابی فداهم مهجتی قف بها بشراک یا قلبی فقد نلت المنی شعر عم ابادا بام را

ازمودم بر از کنج عزلت سرای ندیدم بیماری خویش خورسند گشتم چه درد

هیچ شربت شفائی ندیدم و ایضا نفسی نیارم زدن شکر دوست که

شکری ندارم که در خور اوست ایضا چون پیش مردمان بسیار کردی اگرچه

بس عزیزی خوار گردی ایضا خود گرفتم که پس از سعی و تکاپوی دراز کار از آن

سان که دلت خواست بسامان گردد بجه ایمن از این عالم ناپایدار که بیکدم زدن

کار دگر

[illegible]

کار دگر همان کرده فائده چند چیز رعایت آن در نامه نوشتن ضرور است اول
انکه ابتدا بنام حق کند ۲ سعی کند که هر چند سطر با خر می‌رسد میل آن ببالا
باشد یا مساوی چه خط بهبود و ترسا میل بنشیب دارد ۳ انکه دعا را بسیار مکرر
نکند ۴ انکه از تکرار الفاظ احتراز کند ۵ انکه لفظ مشترک میان مدح و ذم نیاورد
۶ انکه خط کتابت را نقطه ننهند چه آن تنبیه بود بر جهل مکتوب الیه ۷ انکه بر ظهر
مکتوب بر ورق تاریخ خود هیچ ننویسد ۸ انکه نامه را بمکان بعید می‌فرستد تا
مقید کند ۹ انکه بعد از فراغ بتانی مطالعه کند تا اگر سهوی باشد معلوم
شود ۱۰ انکه در وقت اصلاح قلم را بدهان نگیرد چه آن نزد اهل تمیز مستقبح باشد
۱۱ اگر در مکتوب نام صاحب شوکتی باشد در سطر ننویسد بلکه اندک بیاض گذارد
و نام او بر بالای صفحه در سمت راست نویسد ۱۲ انکه هیچ وجه در مکتوب
دشنام ننویسد و همچنین احتراز کند از نوشتن چیزی که امکان داشته باشد که
انکار او ضرور باشد ۱۳ انکه چون نامه تمام کند اندکی خاک بر آن افشاند چه حدیث
است که اذا کتب احدکم کتابا فلیتربه فانه انجح للحاجة ۱۴ انکه نامه را بر زمین نیندازد
تا قاصد بردارد و بدست او ندهد چه نقل است که رسول الله نامه که بنجاشی
نوشته بود بر زمین انداخت تا قاصد برداشت لاجرم نجاشی نامه را با نواع اعزاز
تلقی نمود و نامه پرویز بدست قاصد داد ۱۵ انکه نامه را مربع نکند از روی چه توبیع
نظر عدد او نحس است فائده بدانکه قرآن بنا بر روایت اصح ۶۲۳۶ آیت است و بنا بر
اقوال کمتر از این است اما تفاوت بزیاده از سی و دو آیت نمی‌رسد و مجموع آیات
[illegible] کلمه است و بقولی ۷۷۴۳۹ کلمه و بقولی مجموع کلمات ۳۲۱۲۵۲

از

حرف وبقولی ۲۱۱۸ ۳ و بقولی ۳۲۳۵ ۳ ازانجمله الف ۸۸۰۰ ۳ وبا ۲۱۱۰ و تا ۱۰۱۹۹ و ثا ۲۷ و وجیم ۲۷۳ ۳ وحا ۹ ۳ ۹ وخا ۱۸ ۱ ۴ ۲ ودال ۴ ۲ ۳ ۵ و ذال ۴ ۹ ۹ ۳ ۴ و را ۳ ۱۱۷۹ و زای ۹ ۵ ۱ و سین ۵۸۹ و شین ۳ ۲۵ ۲ وصاد ۱۸۰۱ وضاد ۷۰ ۴ ۲ وطا ۴ ۲۷ ۲ وظا ۴ ۲ ۸ وعین ۲۰۹ و غین ۲۰۸ ۲ و فا ۷۰ ۴ ۸ و قاف ۱۸۱۳ و کاف ۴ ۱۲۳۵ ولام ۲ ۲ ۳۵ ۳ و میم ۵ ۳ ۴ ۲ و نون ۵۵ ۴ ۵ ۲ و واو ۴ ۲۵ ۵ و ها ۹۰۷ و یا ۹ ۱ ۹ ۵ ۲ **فائده** بدانکه صحاح سته که در میان اهل سنت اعتبار دارد و واجب می دانند عمل باحادیث انها را این تفصیل است صحیح محمد بن اسمعیل جعفی بخاری و صحیح ابو الحسین محمد بن مسلم الحجاج النیسابوری و کتاب ابو داود سلیمان ابن اشعث سجستانی و کتاب ابو عیسی محمد بن عیسی ترمذی و کتاب نسائی و موطاء مالک و گویند که اول کتابی که در حدیث ساختند موطاء مالک بود و شافعی گفته ما اعلم شیئا بعد کتاب الله اصح من موطاء مالک و بعد از ان صحیح بخاری پس صحیح مسلم و اصح از این هر دو پیش اهل سنت صحیح بخاری است **فائده** بدانکه از برای سالک شروط بسیار است از انجمله چند شرط ذکر می شود اول انکه ملتفت بشبهات سر بعلائق نشود و در امور کاینات و احکام شرعیات و تقدیرات قضا و قدر بلم و لا و لعل و عسی مشغول نگردد بلکه بر جادهٔ شرع مستقیم باشد ۲ اینکه پیوسته با طهارت باشد قال عز و جل ان الله یحب المطهرین ۳ اینکه خلوت اختیار کند و از جمیع شواغل عزلت جسته در خانهٔ تاریک نشیند ۴ انکه پیوسته ساکت باشد الا از ذکر ۵ انکه از مطعوم و ملبوس شبهه ناک احتراز کند ۶ انکه از اکل و شرب اعتدال نماید بلکه تقلیل کند تا بسیار بو و ده ۷ انکه خواب بسیار کم کند و تا بحد ضرورت نرسد نخوابد

قال

قال الله تعالی کانوا قلیلاً من اللیل ما یهجعون ۸ دوام ذکر با حضور قلب بحیثیتی که جمله
بدن و اعضاء بان مستغرق باشد و افضل لا اله الا الله ۹ نفی خواطر و این دشوار
ترین عقبها است بر سالک ۱۰ تخلق باخلاق حمیده و انخلاع از صفات ذمیمه ۱۱
ربط قلب بشیخ همچنانکه بعضی گفته اند **فائده** از برای سالک ادب چند است
۱ انکه تا تواند در سؤال از حق تعالی خطاب بامر و نهی نکند بلکه طریق ادب ملاحظه
کند چنانچه گوید خداوندا اگر من گناه کارم تو امرزنده و بفلان چیز محتاجم و تو
بخشنده رحمی بان فلان چیز خاتمم و تو ملجا و ما منی و امثال این ۲ انکه رسول را بر
ظاهر و باطن خود مطلع داند و از مخالفت وحذر کند ۳ انکه در متابعت سنت
او غایت جهد مبذول دارد ۴ هر که با و نسبت دارد بصورت و همچو سادات یا بمعنی
چون علماء همه را از برای محبت و دوست دارد و تعظیم و احترام ایشان واجب داند
۵ انکه تا تواند رو بقبله بنشیند خصوص در خلوت و انکه پیوسته بهیئت تا حیم
نشیند و باخود چنان تصور کند که بر بساط ادب العزة در حضور او نشسته است و
رسول نیز حاضر است تا بفیض و فاد و احترام مقید بود **فائده** اداب محاوره
از جمله لوازم است مر کسانی را که با مردم معاشرت می نمایند و ان چند است از ان
جمله انکه چون بمجلس بزرگی حاضر شود بدون تو ادب نشیند و از ان تو بر انو
نکرد چه ان دلالت بر عدم ثبات و قلت مبالات میکند و اگر بزرگی با او سخن
گوید بغیر او ملتفت نشود و اگر بزرگی او را تفضیلی بخشش کند بر فقدان بر خود
تاسف نماید بان نازش و افتخار نکند بلکه بوجهی عذر ان خواهد که بر خواطر شوق
ان اسان نشود و در محاورات بالفاظی که سامع با نها تطیر نماید احتراز نماید و

از نقل چیزی که صدق آن معلوم نباشد در نزد بزرگان و هم چنین از اراجیف
احتراز نماید و از کذب و لاف و گزاف خصوص نزد بزرگان و از راستی که دروغ
نماید و از کثرت مزاح و هزل دوری کند و از غیبت و معایب کسان احتراز نماید و
پیوسته نیکو گو باشد تا پیش همه کس محبوب باشد و اگر کسی حکایتی یا سخنی گوید
بگذارد تا او حدیث را تمام کند و اگر او مطلع باشد و وقوف یا از آن سخن پیشتر داشته
اظهار اطلاع نکند تا گوینده منفعل نشود و با جهال و سفله مجادله و مناظره
نکند و تا سامع را رغبت و استماع حدیث و سخن نه بیند شروع در سخن نکند
و از کثرت مکالمه مجانبت لازم شمرد و آنچه از غیر او پرسند او جواب نگوید و اگر
کسی بجواب مشغول شود و او بهتر تواند باشد صبر کند تا سخن او تمام شود پس
خود بر وجهی که جواب اول مطعون نشود تقریر کند و اگر سخنی از و پوشیده دارند
استراق سمع نکند و در مجالس اکابر با کسی سر نگوید و در نوشته کسان نظر نکند
مگر باذن ایشان و باطراف خانه و دیوار مکرر نظر نیندازد و از چیزی که شان وسقف‌ها
او نیست سؤال نکند و اگر دو نفر با هم سخنی گویند بی جهت از آن استفسار نکند
و در نزد اکابر در دعا و تملق مبالغه و افراط نکند که آن علامت ضعف نفس
است و آنچه خواهد بگوید اول در خواطر مقرر گرداند و با طرافیان برخورد و در
اثنا سخن بدست و چشم و ابرو اشارت نکند و حرکات و افعال و اقوال کسی را
محاکات یعنی تقلید نکند و تا تواند سخن چنان گوید که از میزان شرع و عقل
خارج نیفتد و اندیشه نکند که اگر من بخلاف خواهش مستمع سخن گویم او را خوش
نیاید چه مستمع اگر دانا و خردمند بود از سخن پسندیده نرنجد و در حضرت

سلاطین و حکام نبینا دعوای فضل و دانش نکند و در الزام ایشان نکوشد و از
کثرت مجالست و محاورت با ایشان گستاخ نکردد و بر مماسرت مبادرت ننماید
ننماید چه مؤاخذهٔ ایشان سخت و تمهید معذرت دشوار باشد و تا ممکن باشد
سخنی که بر خواطر بعضی از مستمعان گران باشد نگوید شعر با همه خلق جهان
گرچه از آن بیشتری ده و کمتر رهند انچنان زی که بمیری برهی نچنان زی که
بمیری برهند قال علی علیه السلام کفی بالقناعة ملکا و بحسن الخلق نعیما قال
الشاعر ما کل ما فوق البسیطة کافیا واذا قنعت فکل شئ کاف شعر خواهی
که عیش خوش بود کار بر قرار با هیچکس تبا و کرکار و بار کیر فی کتم السر صدق
الاحرار و قبور الاسرار شعر سخن کان کذشت از زبان دو تن پراکنده شد بر سر
انجمن سخن هیچ منمای یار از دار که او را بود نیز همراز یار اگرچه تو داند که عزم
توچیست بران رای و دانش بباید گریست شعر منه در میان راز با هر کسی
که جاسوس همکاسه دیدم بسی فی الرفق والمدارا درشتی و درشتی نباید
بکار بنرمی برآید ز سوراخ مار فی ترک الفخر ان الفتی من یقول ها انا ذا لیس
الفتی من یقول کان ابی شعر هر کجا داغ باید فرمود چون تو مرهم نهی ندارد سود
شعر ملامت کوی را از من بکوای خواجه دم در کش که ابر از سر کذشتا بر آنکه
می ترسانی از باران شعر عروس ملک کسی در کنار گیرد تنگ که بوسه بر دم
شمشیر آبدار زند للمولوی دل در تک پیشه نکوشد که نشد جز در پی
او نشد نکوشد که نشد کفتی که بکج او نکوشد کاوت کارم چه نکو نشد
نکوشد که نشد با با افضل فضل کله کو نشد نکوشد که نشد لب

بیهوده کو نشد نکو شد کم نشد منت کش چرخ می شکی آخر کار کار تو نکو نشد

نکو شد کم نشد لبعضهم ان شئت ان تستقرض المال منفقا علی شهوات

النفس فی زمن العسر فسل نفسک الاقراض من کنز صبرها علیک وانظار الی زمن

الیسر شیخ ابو سعید دل خون شده عشق تو نبوید هرگز جز محنت و درد تو نگوید

هرگز صحرای دل عشق تو شورستان کرد تا مهر کسی در او نروید هرگز شعر دین

فروشی کنی تا سازی مادگی نقره خنگ و زر کنند گوئی که بهر حرمت علم است این

همه طمطراق و خنگ و سمند علم از این ترهات بیزار است تو برو و بر بروت خود

بخند فضیحة لا تطلب من الکریم یسیرا فتکون عنده حقیرا البیضاوی صاحب

التفسیر اسمه عبد الله ولقبه ناصر الدین وکنیته ابو الخیر بن عمر بن محمد بن علی البیضاوی

وبیضا قریة من اعمال شیراز توفی فی سنة خمس وثمانین وستمائة فی تبریز وقبره

هنالک ودخل قبل القضا تبریز فصادف دخوله مجلس درس بعض الفضلاء

فجلس فی صف النعال فاورد المدرس اعتراضات وزعم ان احدا من الحاضرین لا

یعلم جوابها فلما فرغ من التقریر شرع البیضاوی فی الجواب فقال له المدرس لا اسمع

کلامک حتی اعلم انک فهمت ما قررته فقال البیضاوی اعید کلامک بلفظه ام بمعناه

فبهت المدرس فقال اعدها بلفظها فاعادها وبین ان فی ترکیب الفاظها خللا

ثم انه اجاب عن تلک الاعتراضات باجوبة شافیة ثم اورد لنفسه اعتراضات وطلب

الجواب فلم یقدر المدرس فقام الوزیر من المجلس واجلس البیضاوی مکانه وسئل

عنه وطلب البیضاوی القضا فاعطاه واکرمه وحدث بعد زمن الکی کرده سر بیرون ز

نهفت کشتک خویش خشک بید و چه گفت ای همای نو و همای کهن خسرو

کجا بودی

کجا بودی ای مرغ فرخنده پی چه داری خبر از حریفان می بشادی کجا میگذارند پای
سفرهشان چه جای است منزل کدام نشان از حریفان پیمان گسل که یکروز ما
بودند دل شعر ای دل نفسی مطیع فرمان نشدی وز کردهٔ خویشتن پشیمان
نشدی صوفی و فقیه و زاهد و دانشمند اینجمله شدی ولی مسلمان نشدی
قال ارسطاطالیس اذا دخلتم الی الکرام فعلیکم بتخفیف الکلام وتقلیل الطعام
وتعجیل القیام فائدة فی کتاب الجامع لمهذب الدین حمی الربع یفیدها اکل لحم الجراد
فی یوم الاحتراق وبعده وکذا تعلیق شعرات من لحیة التیس او قرن حیة او البخور
بحب الاترج او بجلد القنفذ والغب ینفعها تعلیق عین السرطان النهری والسموم یبرئها
شرب نصف من الفادزهر المعدنی او الحیوانی او الطین المختوم او الزمرد او مثقال من
انفحة الارنب او بول الانسان او ثلث دراهم من لب حب الاترج وقال ایضا من علق علیه
ثلث بندقات لم تلسعه عقرب فی واذا سقط المصروع بلؤلؤ محلول بریء من یومه مرة ایضا
واحدة وایضا اذا وضع خمس ورقات خس تحت وسادة المریض بغیر علمه ورأسها الی
جهة راسه نام نوما حسنا وکذا قرن [illegible] ایضا اذا لف فی مندیل ووضع تحت الوسادة
فانه یجلب النوم وکذا رماده وکذا اکل ثلث حبات او خمس حب من حب الکاکنج نام نوما
لذیذا واذا وضع الشب الیمانی تحت الوسادة دفع الفزع فی النوم واذا اضیف الیه برادة
الحدید نفع الغطیط ومن وضع تحت وسادته شیئا من الرجلة لم یر حلما ومن لف عودا
من الاس ششعان فی خرقة صفراء ووضعها تحتها فی لیلة البدر رأی فی منامه ما یرید
وکذا المرقشیثا الذهبیة واذا خضب المرعوف یدیه الی نصف معصمیه بعشرین
درهما حناء او عشرة دراهم خطمیا نادرة انقطع رعافه واذا خلط رماد شعر الانسان بدهن

وبدنى الاذن نفع وجع الاسنان واذا مضغ الباذروج يوم نزول الشمس فى الحمل قطع وجع الاسنان سنة واذا قال الله على ان لا كل عنبا ولا لحم فرس فعل ذلك لم يوجع اسنانه عامة فلك وعلق النخاس الخالص ثم شمه سكن الفواق ثلاثة ثلث سمكات صغار على الريق يشفى البرقان واذا اتى شاء الى شجرة كبيرة وقال لها انت بواسير فلان بن فلان ثم جاء سحرا وقال لها ذلك قلعها بغير حديد قلعت البواسير من ذلك الشخص واذا علق على الفخذ عشرة دراهم زعفرانا خالصا سهل الولادة واذا طلى اثر النيل بالنورة يدفعها واذا طلى القوباء والبرص والبهق بالمنى زال مع التكرار ووضع شعر الانسان المبلول بالخل ينفع عضة الكلب من ساعته واذا البخر البيت باصل الرمان او قضبانه او اصل السوس والحلتيت وحب الغار او السكبينج او الاظلاف والحوافر او السمور هربت الهوام والحيات يطردها الكبريت والنوشادر بالخل ويوضع الجرجيل الاحمر على مساكنها فتهرب منها ويطردها ايضا التبخر باظلاف المعز وقرون الابل وشعر الانسان والسكبينج والزفت والمقل والعاقرقرحا والريش بماء النوشادر والعقارب يطردها الفجل المشدوخ ويدفن وعصارته وتوضع قطعة من الفجل على ثقبتها فلم تجاسر على الخروج ويقتلها ويطردها ايضا التبخر بالعقرب نفسه وبالزرنيخ الاصفر والكبريت والقنة وحافر الحمار وشحم الماعز ويعجن هذه الاشياء بالشحم المذكور ويبخر به عند ثقبها فيخرجها من جحرها وقيل من لدغته عقرب وجعله فى دبره قطعة من سكر المر والبراغيث يطردها رش البيت بطبيخ الحنظل ونقوعه وطبيخ الحسك والخربق والشونيز والقوتنج وماء السذاب ودم التيس يجعل فى حفرة فتاوى اليه البراغيث والقمل يطردها الفار والحلول والبعوض يطردها التدخين بنشارة خشب الصنوبر او بالشونيز

البنجكشت

فى الاكثار القمل الاقتصار

او بالشونيز او الكبريت والتبن والسرجين البقري او الزاج او العقعق لسر او جونه
والنوش لطبخ هذه والذباب يطرده التدخين بطبيخ الخربق الاسود والكندش او ورق
القرع اليابس والفار يطرده ويقتله المرتك والخربق والسلق والبنج واصل الكبر
وخبث الحديد وبصل الفار وسم الفار ويوضع المغناطيس او القطران على ثقبها
يهرب وتسلخ الذكر منه ويقطع ذنبه ويخيط صوف فيهرب الباقي والنمل يطرده
التدخين بالنمل نفسه او الكبريت والقطران او الحلتيت لذكرا او الزفت او مرارة
الثور او المغناطيس اذا صب في جحرها او وضع عليه مسح خيط بالقطران او الحلتيت
ويدار على الموضع فلا تقربه نملة والزنبور يطرده رائحة الكبريت والنورة او الثوم
ولا يقرب المطبخ طبخ الخطمي او عصارة الخبازي او الزيت والارضة يطردها الهدهد
اذا جعل في البيت والتدخين باغصانه وريشه الفوتنج وقشور الاترج وماء
الحنظل والسام ابرص يطرده وجود الزعفران في البيت وقيل ان السنور يهرب من
دهن الورد والتمضمض بالسعد يستحكم الاسنان المتحركة واذا سحق الطرطار ونفخ
في الانف اسقط الجنين عن علي عليه السلام البطنة تذهب الفطنة وعن بعضهم
اقلل طعامك تحمد منامك فائدة يا معرضا عني بوجه مدبر ووجوه دنيا
عليه مقبلة هل بعد حالك هذه من حالة او غاية انه تحطاط المنزلة فائدة
لا شك انه قد يحكم بالاكتاف باحكام كثيرة منها امور مستقبلة ولكن الحكم بها
موقوف على امور كما ذكره العلامة الشيرازي في الفصل الخامس من شرح القانون
منها ان يذبح راس غنم على نية المسئول له او المسئول عنه ومنها ان يكون من مال
المسئول له ومنها ان يكون القمر في زيادة نوره ومنها ان يكون المسئول له والذبح

لماهر بن نطبعی الملبوس ومنها ان یکون الذبح فی موضع یقرب منها جاریة ومنها
ان یستوی الغنم ومنها ان یوخذ الکتف الایمن ومنها ان ینظف من اللحم تنظیفا او بالغا
ومنها ان لا یوصل الی الکتف سکین ولا حدید بالکلیة ومنها ان یوجه الی الشمس بحیث
یکون وظهره الی وجه الشمس وجه الکتف الذی فی وسط الدائرة یحاذی وجه الناظر
بعد ذلک یبالغ فی التفتیش واخذ الامارات والعلامات من الوقوع والاشکال
الدائرة والنقطة ثم الحکم بها یحتاج الی کثرة المباشرة والملابسة لهذا الفن و
شدة القوة الحافظة او حدس دست حاجت کشیده سر درپیش امدم بر درت
من درویش مکرم رحمت تو کیرد دست ورنه اسباب نامرادی هست قال
القرشی فی شرح القانون فی بحث تشریح الصدر کان لنا جار توفت زوجته و
لها طفل صغیر ولم یکن للزوج جدة یتخذ له مرضعة وربما مصه بثدی نفسه فنزل
اللبن فی ثدی الرجل وکان اذا عصر ثدیه خرج منه لبن کثیر فائدة قال البهائی فی المجلد
الخامس من الکشکول ان المذاهب فی حقیقة النفس علی ما یشیر الیه کل احد بقوله
انا کثیرة والدائر منها علی الالسنة والمذکور فی الکتب المشهورة اربعة عشر مذهبا
احدها انها هذا الهیکل المعبر عنه بالبدن وثانیها انها القلب الصنوبری اللحمانی
المخصوص وثالثها انها الدماغ ورابعها انها اجزاء لا یتجزی فی القلب وهو مذهب
النظام ومتابعیه وخامسها انها الاعضاء الاصلیة المتولدة من المنی وسادسها
انها المزاج وسابعها انها الروح الحیوانی ویقرب منه ما قیل انها جسم لطیف سار
فی البدن کسریان الماء فی الورد والدهن فی السمسم وثامنها انها الماء وتاسعها
انها النار والحرارة الغریزیة وعاشرها انها النفس بفتح الفاء وحادی عشرها

انها

انها الواجب تعالی عن ذلك علواً كبيراً و ثانی عشرها انها الاركان الاربعة و ثالث عشرها
انها صورة نوعية قائمة بمادة البدن وهو مذهب الطبيعيين و رابع عشرها انها
جوهر مجرد عن المادة الجسمانية و عوارضات الجسمانيات لها تعلق بالبدن تعلق التدبير
والتصرف والموت هو قطع هذا التعلق وهو مذهب الحكماء الالهيين و اكابر
الصوفية والاشراقيين وعليه استقر رای المحققين من المتكلمين و هو الذی ايدته
الكتب السماوية و انطوت عليه الانباء النبوية و دلت عليه الاخبار المعصومية و انقادت
له الامارات الحدسية والمكاشفات الذوقية حكايت ثقه نقل كرد از شيخ محمد
كليد دار روضه مقدسه كاظمين عليهما السلام و شيخ مذكور خود مرد متدين
بود و من خود او را ملاقات كرده بودم كه شيخ مذكور گفت در هنگامی كه حسن
پاشا بعد از زمان سلطنت نادر شاه افشار در ايران او پادشاه عراق عرب بود
در بغداد متمكن بود روزی در ايام ماه جمادی الثانيه در وقتی كه جمعی از امرا
و افنديان و اعيان آل عثمان در مجمع او حاضر بودند پرسيد كه سبب چيست
كه اول ماه رجب را شب نور باران گويند يكی از ايشان مذكور ساخت كه در
اين شب بر قبور ائمه دين نور فرو ميريزد پاشا گفت در اين مملكت محل قبور
ائمه بسيار است و البته مجاورين اين قبور ائمه مشاهده خواهند نمود پس كليد دار
ابو حنيفه كه امام اعظم ايشان است و كليد دار شيخ عبد القادر را طلبيده مطلب
را از ايشان استفسار نمود و ايشان گفتند ما چنين چيزی مشاهده نكرده ايم
حسن پاشا گفت كه موسی بن جعفر و حضرت جواد عليهما السلام نيز از اكابر دينند
بلكه جماعتی و افضل آنها و واجب الاطاعه می دانند سزاوار است كه از كليد دار

در روضه

روضه ایشان نیز برسیم و همان ساعت ملازمی که بعرف اهل بغداد چوخادار گویند
بطلب کلیددار کاظمین علیهما السلام آمد شیخ محمد گوید که کلیددار آن وقت پدر من بود
و من تقریبا در سن بیست سال بودم و با پدرم در کاظمین بودیم که ناگاه
چوخادار باحضار پدرم وارد شد و او نمی دانست که با او چه شغل داشت روانه بغداد
و من نیز باتفاق او رفتم و من در خانه پاشا ماندم و پدرم را بحضور بردند
بعد از حضور پاشا از پدرم سؤال کرد که گویند شب اول رجب را شب نور
باران گویند بجهة نزول نور از آسمان بر قبور ائمه دین آیا تو هیچ از آن در قبر کاظمین
مشاهده کرده پدرم خالی الذهن و بی تامل گفت بلی چنین است و من مکرر
دیده ام پاشای مذکور گفت این امر عجیب است و اول رجب نزدیک است
مهیا باش که من در شب اول رجب در روضه مقدسه کاظمین بسر خواهم برد
پدرم از استماع این سخن بفکر افتاد که اینچه جرأتی بود که من کردم و چه سخن بود
از من سر زد و با خود گفت که محتمل مراد نور ظاهری مشاهد نباشد و
من نور محسوس ندیده ام و متحیر و غمناک بیرون آمد و من چون او را دیدم آثار تغیر
و ملال در بشره او یافتم و سبب استفسار کردم گفت ای فرزند من خود را بکشتن
دادم و با حال تباه روانه کاظمین علیهما السلام شدیم و در بقیه آن ماه پدرم تودیع و امور
خود را انجام می داد و خورد و خواب و تمام وقت روز و شب بگریه و زاری مشغول بود
و شبها در روضه مقدسه تضرع میکرد تا روز آخر ماه جمادی الآخر چون روز
بحواله غروب رسید کوکبه پاشا ظاهر شد و خود او نیز وارد شد و پدر مرا طلبید
و گفت بعد از غروب روضه را خلوت نمایید و زوار را بیرون کنند پدرم حسب

الامر

الامر چنانکه هنگام نماز شام پاشا به روضه داخل شد امر کرد که شمعهای که در روضه
روشن بود خاموش کردند و در روضهٔ مقدسه تاریک ماند خود چنانکه طریقهٔ
سنیان است فاتحه خوانده رفت بعقب سر ضریح مقدس و مشغول نماز
و ادعیه شد و پدرم در سمت پیش روی ضریح مقدس را گرفته بود و محاسن
خود را بر زمین می مالید و روی خود را در اینجا می سائید و تضرع و زاری می
کرد مانند ابر بهار اشک از دیدهٔ او جاری بود و من نیز از عجز و زاری پدرم
بگریه افتاده بودم و بر اینحال تقریبا دو ساعت گذشت و نزدیک بود که
پدرم قالب تهی کند که ناگاه سقف محاذی بالای ضریح مقدس شق شد
و ملاحظه شد که گویا یکبار صد هزار خورشید و ماه و شمع و مشعل
بر ضریح مقدس و روضهٔ مقدسه ریخت که مجموع روضه هزار مرتبه از روز
روشن و نورانی تر شد و صدای حسن پاشا بلند شد که باواز بلند مکرر می
گفت صلی الله علی النبی محمد و آله پس پاشا برخواست و ضریح مقدس را بوسید
پس پدرم را طلبیده و محاسن او را گرفت و بخود کشید و میان دو چشم پدرم را
بوسید و گفت بزرگ مخدومی داری خادم چنین مولائی باید بود و انعام
بسیار به پدرم و سایر خدام روضهٔ متبرکه کرده در همانشب ببغداد مراجعت
نموده **نقل است** که چند نفر با زنی اجتماع کردند که با او زنا کنند و هر یک
بخلوت او میرفتند و زنا میکردند یکی از آنها بان زن گفت من از خدا شرم می
کنم این پنج درهم را بگیر و برفقای من بگو او نیز زنا کرد گفت معاذ الله که من
از برای پنج درهم دروغ گویم **و ایضا** مردی شخصی را دید که در میان مسجدی [illegible]

بود که در مسجد با ببری او الحمد میکرد انشخص ابے من بر او افکندند و گفت ای
ملعون نشنیدهٔ که آب دهن در مسجد افکندن مکروه است و ایضا گویند
شخصی با زنی زنا میکرد که دیگری برسید گفت اینچه عمل است میکنی بلکه نطفه
منعقد شود و ولد الزنا هم رسد گفت اگر نه آن بود که عزل مکروه است نمی
کذاشتم از ل بشود حکی ان بعض القضاة مر بطریق مع بعض العدول فسمع صوتا
حسنا فامسک القاضی علی اذنه فاسرع السیر فقال العدل لم فعلت ذلک قال خوفا من
حلاوة الصوت فخفت الفتنة فقال العدل ما انا فما وجدت حلاوة ثم اتفق انه
شهد شهادة فرده القاضی و قال ان کنت صادقا لا تستطیب الصوت الحسن فانت
لست بسلیم العقل و الحاسة و ان کنت کاذبا فانت من الکذابین شعر از عراقی
خوشا راهی که پایانش تو باشی خوشا چشمی که رخسارش تو بیند خوشا جانی که
جانانش تو باشی چه خوش باشد دل امیدواری که امید دل جانانش تو باشی
خوشی و خرمی و کامرانی کسی دارد که خواهانش تو باشی چه باک آید ز کس آنکس
که او را نگهدار و نگهبانش تو باشی مشو پنهان از آن بیچاره کاو را همه پیدا
و پنهانش تو باشی میرهان از کفر و ایمان عراقی که هم کفر و هم ایمانش تو باشی
برای آن ترک خود نگوید دل بیچاره تا جانش تو باشی عراقی طالب درد است دایم
بوی آنکه درمانش تو باشی ابن تیمیه واعظی بود بر سر منبر لفظ چو
در بوعظ بگشاده گفت مرد ابو دبه بهشت چند حور لطیف داده
از میان زنی بپا برخواست دلش از در تفکر افتاده گفت به خدای مولانا
سخنی گفته بود ساده گفت در خلد حور زن باشد یا بود جمله هیچ من داده
کفت

کفت خواتون فرزند نشین عرس که همانی تو نیز ناکاده قیل افلت لمعویة بن مروان
باز نصاح اغلقوا ابواب المدینة لئلا یخرج قیل رایت رجلا محموما به صداع
یاکل التمر بکراهة شدیدة فقلت له ویحك تاكله فی حالك فقال عندنا شاة ضرع
ولیس لها نوی فانا اكل التمر مع كراهتی له لاطعمها النوی قلت فاطعمها التمر بنواه
قال ویمكن هذا قلت نعم قال فرجت عنی ما احسن العلم كانت علیة اخت هرون
الرشید تهوی خادما اسمه طل وكانت تكنی فی شعرها عنه فحلف الرشید انها
لا تكلم طلا ولا تذكره فی شعرها فاطلع علیها وهی تقرء فی اخر سورة البقرة فان لم
یصبها وابل فطل فالذی نهی عنه امیر المؤمنین فدخل علیها الرشید وقبل راسها
وقال قد وهبت لك طلا ولا امنعك بعد هذا من شیء تریده ومن حكایات
الكذابین انه قال بعضهم رمیت یوما الجنیبة فلما جاوز سهمی عن القوس كرهت شبا
الجنیبة مجیبة وتعدت خلف السهم حتی قبضته قبل ان یصل الجنیبة خطب
بعض الامراء علی المنبر فقال والله ان اكرمتمونی اكرمتكم وان اهنتمونی اهنتكم ولتكونن
علی اهون من ضرطتی هذه وضرط ونزل قیل لبعض الغلمان ما حالك قال
حال لا تشكل یشتكی من مولای منذ ستین سنة قیل له كیف ذلك قال انه یشكی كل یوم
فاذا قلت لا تستحیی من شیبتی انی كبرت قال یا ولد كیف كبرت من امس الی الیوم
رای معلم علی غلام یلوط به فقیل له ما تفعل قال اردت ان اعلمه باب الفاعل
والمفعول حكایة شخصی از ولایت عرب حكایت میكند كه از خانه خود بی حاجتی
بیرون رفتم شب سردی بخیمه بعضی از اعراب رسیدم ومهمان شدم ومرا مهمان
كردند ومهربانی نمودند چون وقت خواب رسید یكی از زنان اهل خیمه را آز

خود

نویدو نکرده و مرا بجای او خوابانیدند که مبادا سرما و ابر و من اذیت کنند و شب
تاریك بود و من خوابیده بودم که دیدم کسی بمن نزدیك شد و به بند ازار من دست
انیم کسی است از خارج امده میخواهد تا دیگی با ان زن جمع شود من ساکت شدم
و هیچ نگفتم و دستی بدستش رسانیدم دیدم دستمالی مملو از بعضی از هدایا
بدست من داد من از ادرون برابستا خود گذاردم دوباره دست دراز کرد دست
خود را پیش دستش بردم و نشستم دست مرا گرفت و پیش خود برد و آلت خود را
مثل عمودی بدست من داد من خودداری کردم و تنفر و وحشت نکردم من
نیز ذکر خود را راست کردم و دستش را گرفتم و ذکر خود را بدستش دادم و
چون دستش به ذکر من رسید از جای جست و بالاپوش ان زن را دوش افتاد فرار
کرد و ان زن و بدبختان کو سفندان صاحب خیمه دم کردند و سگها بفریاد امدند
و من از خنده بهلاکت رسیدم اما فاش نکردم چون صبح شد دستمال و بالاپوش نزدیك
را برداشته سوار شدم و رفتم قیل انه ضرط رجل بین یدی المتوکل فاستحیی
فقال الخنرطت قال المتوکل سمعت ولم تضربك قال حمزة بن بیض خلت یوما
علی بعض الامراء وکان له غلام لم ار انتن ابطا منه فقال لی یا حمزة غلامی هذا
ابطه نتن فقال اللهم ادفع السوء عنه انا انتن ابطا منه فقال بکم انتن ابطا فله ماة دینار
فسلحت من تحت الثوب وطلیت بالسلاح ابطی وقد کان الامیر بیننا حکما یحضر قد بكی
بالقضیة فلما دنی الغلام منه شمه و ثب الحکم قال لا والله لا یکون مثل هذا
احد ولا یشبهه نتن فضحکت به قلت لا تعجل بالحکم ثم دنوت منه فجعلت ید اسه
تحت یدی و مسکته فصاح الحکم الموت الموت هذا بالکنیف اشبه منه بالاباط فضحك

الامیر

الامير قال حكمت لي قال نعم فاعطاني مائة دينار فائدة اذا اردت ان يطول القثا
جدا فاملأ ظرفا واسع الراس من الماء وضعه بقرب القثاء بحيث يكون البعد بينهما
اربع اصابع فاذا وصل اليه جنبه عنه كان رجل وامراته يبولان في الفراش فاتفقا
ان يتعاقبا في النوم ويحتفظ كل بصاحبه فنام الرجل وسهرت المراة فابصرته على ذكره
فلما هم بالبول نبهته فقام وبال ونامت المراة فقبض الرجل على فرجها فلما همت
بالبول كان يترشش من جانب اذا قبض الرجل على جانب خرج من جانب اخر فبالت في
الفراش فلما انتبهت عاتبته الزوج فقال دفعت اليك كوزا ضيق الراس فخنقته
ودفعت الي قربة مخرقة كلما امسكت جانبا انشق جانب قيل لابن مقلة
تعلمت من الفارسية شيئا قال لفظا واحدا وهو شاموخ اى اسكت بويه
بر خاموش قال رجل لاكاره اذا زرعت القطن فازرعه محلوجا وازرع معه
شيئا من الصوف بعضا كان جحي رجلا من فزارة كان احمق ومن حمقه انه خرج يوما
من بيته فراى في دهليز بيته قتيلا فالقاه في بئر في الدهليز فعلم به ابوه فاخرجه
ودفنه ثم خنق كبشا والقاه في البئر ثم اهل القتيل كانوا يطوفون في سكك الكوفة
يبحثون عنه فلقيهم جحي فقال في دارنا رجل مقتول فانظروا هو صاحبكم فعدلوا الى
منزله فانزلوه في البئر فلما راى الكبش ناداهم هل كان لصاحبكم قرن فضحكوا وخرجوا
ومن حمقه ان ابا مسلم صاحب الدولة لما ورد الكوفة قال لمن حوله ايكم يعرف جحي فيدعوه
فقال يقطين انا ودعاه فلما دخل لم يكن في المجلس غير ابي مسلم ويقطين فقال يا
يقطين ايكما ابو مسلم فائدة المن رطلان والرطل المكي مائتان وستون درهما
والمصري ستة عشر اوقية والاوقية عشرون وقية والاسكندري ثلثون اوقية

فائدة الرطل اثنی عشر اوقیة والاوقیة فی الحدیث اربعون درهما وکل استار
فیما کان فیما مضی واما الیوم عند الاطباء والناس فوزن عشرة دراهم وهو
وثلثا الاستار ووزن اربعة مثاقیل ونصف وثلثان وهو عشرة دراهم وستة
اسباع درهم **حکایة** در سنهٔ هزار و دویست و ده که حقیر بعزم زیارة
بیت الله الحرام وارد بغداد شدم چند روزی در بقعهٔ متبرکهٔ کاظمین ع بجهة اجتماع
توقف اتفاق افتاد در شب جمعه در روضهٔ متبرکهٔ امامین همامین بودم با
جمعی از احبا و هم سفران و بعد از انکه از تعقیبات نماز عشا فارغ شدم و از ازدحام
مردم کم شد برخواستم ببالای سر مبارک امدم که دعای کمیل را در ان موضع کامل
تلاوت نمایم با حضور قلب و از جمعی از زنان و مردان عرب بود در روضهٔ مقدسه افغان
شنیدم بنحویکه مانع از حضور قلب شد و صداها بلند شد بیکی از
گفتم سوء ادب اعراب را ببینید که در چنین موضعی در چنین وقتی صدا بلند می — چنین
کنند چون صدای ایشان طول کشید من با بعضی از رفقا برخواستم بپایین
پای مقدس ملاحظه کنیم سبب غوغا چیست دیدم شیخ محمد کلیددار در — او را دیدم که
روضهٔ مقدسه ایستاده و چند زن از اعراب داخل روضه شدند و یکی از انها — مقدسه
گریبان زن دیگر را دارد و میگوید کیسهٔ پول مرا این زن شما دزدیده اید و ان
منکر بودند گفت در همین موضع مبارک قفل ضریح را گرفته قسم باید بخورد و بزرگوار
یاد کنید تا من از شما مطمئن شوم و گریبان شما را رها کنم من و رفقا ایستاده
که ببینیم عاقبت به کجا میرسد پس یکی از زنان در نهایت اطمینان قدم پیش نهاده — ایشان
و قفل را گرفته و گفت یا ابا الجواد ان انت تعلم انی بریئة ای پدر دو جواد تو می

که من از ان

کمر من از این تهمت بری هستم از زن صاحب پول گفت که چون گوش سخن شد
پس دو بکری نیز قدم پیش گذارده بنحو اول تکلم نموده و بوقت سیم آمد و قفل او را
گرفت همین که گفت یا ابا الجواد این انت تعلم انی بری شنیدیم که از زمین بنحوی بلند
شد که گویا که از سر ضریح مقدس گذشته و بر زمین خورد و دفعة زنک
او مانند چوب بسته و چشمهای او نیز چنین شد و زبان او بند شد پس شیخ محمد
صدا را بتکبیر بلند کرده سایر اهل و حضار نیز تکبیر گفتند پس شیخ امر کرد که تا پای
او را کشیده در یکی از صفه های رواق مقدس گذاردند و ما نیز ماندیم که ببینیم
امر بکجا منتهی می شود از زن چنین بیهوش بود تا حوالی سحر انفقد بهوش آمد که
باشاره فهمانید که کیسه پول را در فلان جا گذارده ام بیاورید بیاورد دهید و کسان
او چند گوسفند بجهت کفاره عمل او ذبح کرده تصدق کردند که از این مستخلص
شود و چنان بود تا صبح و در همان روز وفات یافت **لغز** فی قلم و اهیف
مذبوح علی صدد عبرة یترجم عن ذی منطق و هو ابکم تراه فصیحا کلما طال عمره
و یضحی بلیغا و هو لا یتکلم **لغز** فی حلب بلدة فی الشام قلب اسمها تصحیفه
اخری بارض العجم و ثلثاها ان زال من قلبه وجد تر طیرا شدید النقم قال یونس بن میسرة
لا یاتی علینا زمان الا بکینا منه و لا تولی علینا الا بکینا علیه متمثلا ادری فما الناس
بالناس الذین عهدتهم و لا الدار بالدار التی کنت اعهد **قال** میثم بن خالد
دخلت علی صالح مولی منارة فی یوم شات فی قبة مغشاة بالسمور و جمیع فرشها سمور
و بین یدیه کانون فضة یسجر فیها بالعود ثم رایته بعد ذلک فی راس الجسر و هو یسئل
الناس **نقل** ان عبد الرحمن بن زیاد ولی خراسان فحاز من الاموال ما حسب لنفسه انه

اذا

انه عاش مائة سنة ينفق في كل يوم الفي درهم على نفسه انه يكفيه فرأى بعد مدة انه
يحتاج الى حلبة مصعفه وايضا ابن حبيب اوس ابا بان من زمن لم ار من خلقه الا بيغ
مكبيث عليه حين ينصرم قيل بتقلب الاحوال تعرف جواهر الرجال قال بعضهم
نحن في زمان اذا ذكرت الاموات حييت القلوب واذا ذكرت الاحياء ماتت قال
ابو ذرجمهر يهون المصائب اربعة الاول ان يعلم ان القضا والقدر لابد من جريانهما
والثاني ان لم يصبر فمن ذا الذي يصنع الثالث انه قد يجوز ان يكون اشد من هذا
الرابع لعل الفرج قريب قيل ان ميسرة الراشد كان كثير الاكل قيل له يوما ما
اكلت اليوم قال اكلت مائة رغيف قدم ميسرة المذكور يوما بقوم وهو راكب
حمار فدعوه للضيافة فذبحوا له حماره وطبخوه وقدموا له فاكل كله فلما اصبح طلب
حماره ليركبه قالوا له هو في بطنك قال سود الله وجهكم وكان هلال المازني من
الاكلين قال جئت مرة ومعي بعير لي فنحرته وشويته فاكلته ولم ابق منه الا شيئا يسيرا
على ظهري وكان سليمان بن عبد الملك اكولا قال شمودل قدم سليمان الطائف
فورد مع عمر بن عبد العزيز على فقال يا شمودل ما عندك من الطعام فقلت جدي
سمين فقال عجل به فاتيته فجعل ياكل ولا يدعو عمر حتى اكل بما مر فقال يا شمودل
اما عندك غيره قلت ست دجاجات سمان فاتيته بهن فاكلهن ثم اكل مل قدح سويق
ثم قال لغلام اهيات غداءنا قال نعم قال ما هو قال ثلثون قدرا قال ايتني بقدر
قدر فاتاه بها ومعها الرقاق فاكل من كل قدر ثلثه ثم مسح يده واستلقى على
فراشه واذن للناس ووضع الخوان واكل مع الناس وكان من الاكولين الحجاج
قال مسلم قتيبة قال اعددت له اربعا وثمانين رغيفا مع كل رغيف سمكة فاكل الجميع

وايضا كان عبيد الله بن زياد اكولا قال رجل من شيبان دخلت على عبيد الله فقد بحث له عشرين دجاجة فاكلها ثم قدم الطعام ثم اتى بطبقين احدهما بيض والاخر تين فاكل الجميع وكان جائعا وكان ميسرة ياكل الكبش العظيم مع مائة رغيف وكان معوية ياكل كل يوم مائة رطل دمشقي ولا يشبع حكي ان عبدا اشترى يوما سمكا وقال لاهله اصلحوه ونام فاكل عياله السمك ولطخوا يده فلما انتبه قال قدموا السمك قالوا قد اكلت قال لا قالوا فشم يدك فشمها قال صدقتم ولكن كانى ما شبعت فائدة في كتاب بعض الادباء ان الضيف على احد عشر قسما المشمع وهو الذي معه خريطة شمع يقلب فيها الحلوا او الطعام وياخذه معه والمطفل وهو الذي يستصحب ولده الصغير والمتشارف وهو الذي لا يزال ملتفتا على ناحية الباب الى ان ينظر متى يدخل الطعام وكلما دخل يظن انه طعام والعداد وهو الذي يشتغل بعد الالوان المختلفة الاطعمة والظروف والصحون والوشاف وهو الذي يسمع صوت مضغه واكله والوشاف وهو الذي يحس بلعه ويسمع منه صوت والنقاض وهو الذي يجعل اللقمة في فيه وينفض اصابعه في المائدة والقراض وهو الذي يقرض اللقمة باسنانه ثم يضع في الطعام واللتات وهو الذي يلت اللقم باصابعه قبل وضعها في الطعام والعوام وهو الذي يميل ذراعه يمينه ويسره لاخذ الظروف والقساء وهو الذي ياكل نصف اللقمة ويعيد باقيها في الطعام والمخلل وهو الذي يخلل اسنانه في اثناء الطعام والمزنج وهو الذي يزنج اللقم في المرق فما يبلغ الاولى الا لانت الثانية والمرشش وهو الذي يفسخ الدجاجة ونحوها فيرش على مواكليه والمفتش وهو الذي يفتش عن اللحم ونحوه باصبعه والصباغ وهو الذي ينقل الطعام من طرف الى طرف ليبرده والنفاخ وهو الذي ينفخ في

الطعام

الطعام فياكله والحاوي وهو الذي يجعل اللحم بين يديه فيحميه عن مواكليه والجخج وهو الذي
يزاحم مواكليه بجناحيه والشطرنجي وهو الذي يضع طرفا ويرفع اخرى والمهندس وهو الذي يقول ضع هذا الظرف هنا وهذا هنا حتى ياتي تدامر ما يجب والفضولي
وهو الذي يقول لصاحب الطعام ان كان عندك شيء من الطعام فاعط فلانا او
فلانا والمعطل وهو الذي يحدث عند غسل اليد فيبقى الغلام واقفا والابريق بيده معطل والناس منتظرون والمسلسل وهو الذي يدخل الدار فيبكي بالترتيب
ويقول كان ينبغي ان يكون باب المجلس من هنا والايوان هنا وترتيب الفرش كذا وهكذا والمفضح وهو الذي يخرج فيخبر من يعرف صاحب البيت بشيء فتنغص حتى يتغير
عليه والمداخل وهو الذي يرى صاحب المنزل يناجي شخصا فيقال ما الذي قال هو لصاحبه والمستعجل وهو الذي يستعجل بالاكل ويشكو الجوع والمنام وهو الذي
ينام على غلمان صاحب الدار ويهين اولاده ويعد ذلك من الاخلاص فائدة
مختصر من خلق رسول الله صلعم وخلقه عن الحسن الزكي بن علي ع قد ذكره لخاله هند بن
ابي هالة التميمي كان صلعم فخما مفخما يتلألأ وجهه اطول من المربوع واقصر من المشذب
عظيم الهامة رجل الشعر ازهر اللون واسع الجبين ازج الحواجب سوابغ في غير قرن
بينهما عرق يدره الغضب اقنى العرنين كث اللحية سهل الخدين ازعج ضليع الفم
اشنب مفلج الاسنان دقيق المسربة كان عنقه جيد دمية مصفى الفضة معتدل الخلق
بادنا متماسكا سوا البطن والصدر عريض الصدر بعيد ما بين المنكبين فخم الكراديس
انور المتجرد ما بين اللبة والسرة بشعر يجري كالخط عاري الثديين والبطن مما سوى
ذلك الشعر اشعر الذراعين والمنكبين واعلى الصدر طويل الزندين رحب الراحة ششن الكفين القصب
الكفين

الكفين والقدمين سائل الاطراف خمصان الاخمصين مسيح القدمين ينبو عنهما
الماء اذا زال زال قلعا يخطو تكفيا ويمشي هونا سريع المشية اذا مشى كانما ينحط من صبب
واذا التفت التفت جميعا خافض الطرف نظره الى الارض اطول من نظره الى السماء جل نظره
الملاحظة يسوق اصحابه ويبدر من لقي بالسلام وكان صلى الله عليه وسلم متواصل الاحزان دائم الفكرة
ليست له راحة لا يتكلم في غير حاجة طويل السكوت يفتتح الكلام ويختتم بابتدائه ثم يتكلم
بجوامع الكلم لا فضول ولا تقصير لم يكن جافيا ولا مهينا يعظم النعمة وان دقت لا يذم
منها شيئا ولا يذم ذواقا ولا يمدحه ولا يغضبه الدنيا واذا تعوطي الحق لم يعرفه احد
ولم تقم لغضبه شيء حتى ينتصر له ولا يغضب لنفسه ولا ينتصر لها اذا اشار بكفه كلها
واذا تعجب قلبها واذا تحدث اشار بها فضرب براحته اليمنى في باطن ابهامه اليسرى واذا
غضب اعرض واشاح واذا فرح غض من طرفه جل ضحكه التبسم يفتر عن مثل حب
الغمام وكان يقول امر فيه اصلاحهم فليبلغ الشاهد الغائب ويقول ابلغوني حاجة
من لا يستطيع ابلاغ حاجته كان الناس يدخلون روادا ويخرجون ادلة فقهاء وكان صلى الله عليه وسلم
يخزن لسانه الا فيما يعنيه ويؤلف الناس ولا يفرقهم يكرم كريم كل قوم ويوليه عليهم و
يحذر الناس ويحترس منهم من غير ان يطوي عن احد بشره ولا خلقه ويتفقد اصحابه ويسئل
الناس عما في الناس فيحسن الحسن ويقويه ويقبح القبيح ويوهنه معتدل الامر غير
مختلف لا يغفل مخافة ان يغفلوا او يميلوا لكل حال عنده عتاد لا يقصر عن الحق و
لا يجوزه الذين يلونه من الناس خيارهم افضلهم عنده اعمهم نصيحة واعظمهم عنده
منزلة احسنهم مواساة وموازرة وكان صلى الله عليه وسلم لا يجلس ولا يقوم الا على ذكر الله عز وجل
ولا يوطن الاماكن وينهى عن ايطانها واذا انتهى الى قوم جلس حيث ينتهي به المجلس

ويامر بذلك يعطي كل جلسائه نصيبه لا يحسب جليسه ان احدا اكرم عليه منه من جالسه
او فاوضه في حاجة صابره حتى يكون هو المنصرف عنه ومن ساله حاجة لم يرده الا
بها او بميسور من القول قد وسع الناس منه بسطه وخلقه فكان لهم ابا وصاروا
عنده في الحق سواء مجلسه مجلس حلم وحياء وصبر وامانة لا يرفع فيه الاصوات ولا يؤبن
فيه الحرم ولا تثنى فلتاته متعادلون متفاضلون فيه بالتقوى يتواضعون فيه
الكبير ويرحمون فيه الصغير ويؤثرون ذا الحاجة ويحفظون الغريب وكان دائم البشر
وسهل الخلق ولين الجانب ليس بفظ ولا غليظ ولا سخاب ولا فحاش ولا عياب ولا
مداح يتغافل عما يشتهي ولا يؤيس منه ولا يخيب فيه مؤمليه قد ترك نفسه من ثلثة
المراء والاكثار ومما لا يعنيه وترك الناس من ثلث كان لا يذم احدا ولا يعيره ولا
يطلب عورته ولا يتكلم الا فيما يرجو ثوابه اذا تكلم اطرق جلسائه كانما على رؤسهم
الطير فاذا سكت تكلموا ولا يتنازعون عنده الحديث فاذا تكلم انصتوا له حتى يفرغ
حديثهم عنده حديث اولهم يضحك مما يضحكون ويتعجب مما يتعجبون منه ويصبر للغريب
على الجفوة في منطقه ومسألته حتى ان كان اصحابه ليستجلبوا فيهم ولا يقبل الثناء الا ليستجلبونهم نخ
عن مكافئ ولا يقطع على احد حديثه حتى يجوز فيقطعه بنهي او قيام وكان سكوته
على اربعة الحلم والحذر والتقدير والتفكر واما تقديره ففي تسوية النظر والاستماع
بين الناس واما تفكره ففيما يبقى ويفنى وجمع له الحلم والصبر فكان لا يغضبه شيء ولا
يستفزه وجمع له الحذر في اربعة اخذه بالحسن ليقتدى به وتركه القبيح ليتناهى عنه
واجتهاده الرأي فيما اصلح امته والقيام فيما جمع لهم خير الدنيا والاخرة ثم حديث
مولانا الحسن ع وفي احاديث اخر كان ع يعود المريض ويتبع الجنازة ويجيب دعوة

المملوك

اذا رأوه

الملوك ويركب الحمار وكان اصحابه لا يقوموا له لما يعرفون من كراهته وكان يجلس

ويأكل على الارض

على الارض ويعتقل الشاة ويسلم على النسوان وكان يجلس بين ظهراني اصحابه فيجيء
الغريب فلا يدري ايهم هو حتى يسأل وكان يخيط ثوبه ويخصف نعله واذا صافحه
احد لم ينزع يده عنه حتى ينزع هو وما اخرج ركبتيه بين جليس قط وما قعد رجل قط
اليه فقام حتى يقوم وكان اشد حياء من العذراء في خدرها وكان اذا كره شيئا
عرفناه في وجهه وكان يقول لا يبلغني احد منكم عن اصحابي شيئا فاني احب ان اخرج اليكم
وانا سليم الصدر وكان اجود الناس كفا واجرأهم صدرا واصدق الناس لهجة و
اوفاهم ذمة والينهم عريكة واكرمهم عشرة وكان اذا فقد الرجل من اخوانه ثلثة ايام
سأل عنه فان كان غائبا دعا له وان كان شاهدا زاره وان كان مريضا عاده وكان
يمزح ولا يقول الا حقا وكان يلاعب الرجل يريد ان يسره وكان اكثر ما يجلس بحذاء
القبلة وكان اذا جلس القرفصاء وهي ان ينصب ساقيه ويستقبلهما بيديه فيشد
في ذراعيه وكان يجثو على ركبتيه وكان يثني رجلا واحدة ويبسط عليها الاخرى
ولم ير متربعا قط وكان يجثو على ركبتيه ولا يتكي وكان ياكل كل الاصناف من الطعام
وكان ياكل مع اهله وخدمه اذا اكلوا ومع من يدعوه من المسلمين على الارض وعلى ما
اكلوا عليه ومما اكلوا وكان لا ياكل الحار وياكل بثلثة اصابع وربما اكل باربعة
فما ياكل بكفه كلها ومما يليه لا يتناول من بين يدي غيره وكان ياكل الشعير غير
منخول خبزا وعصيدة وما اكل خبزا قط وما شبع من خبز شعير يومين حتى مات
وكان يجيب دعوة المملوك ويرد فيه غلفه وكان ياكل الهريسة اكثر ما يوكل وكان احب
الطعام اليه اللحم قال لو سألت ربي ان يطعمنيه كل يوم لفعل وكان يحب القرع

يقول انها شجرة اخي يونس و يأكل الثريد بالقرع واللحم وكان لا يأكل الثوم ولا البصل
ولا الكراث وما ذم طعاما قط وكان اذا اعجبه اكله واذا كرهه تركه وكان يلحس
الصحفة واذا فرغ من طعامه لعق اصابعه فلا يمسح يده بالمنديل حتى يلعقها واحدة
واحدة وكان يأكل البرد ويتفقد ذلك اصحابه فيلتقطونه له فيأكله ويقول انه يذهب
بأكلة الاسنان وكان لا يغسل يديه من الطعام حتى ينقيها فلا يوجد لما اكل ريح وكان لا يأكل
وحده مما يمكنه وكان يمص الماء مصا ولا يعبه عبا وكان يشرب ثلث حسوات وكان لا
يتنفس في الاناء اذا شرب فان اراد ان يتنفس ابعد الاناء عن فيه وكان يشرب من اقداح
القوارير واقداح الخشب وفي الجلود وفي الخزف ويكفيه ويصب عليها الماء ويشرب
من افواه القرب وكان يتمشط ويسرح لحيته وربما يسرح في اليوم مرتين وكان يتطيب
بالمسك وبالعنبر وبالغالية تطيبه بها نساؤه بايديهن وكان يستجمر بالعود القماري
وكان ينفق على الطيب اكثر مما ينفق على الطعام ولا يعرض عليه طيب الا تطيب به و
كان يكتحل في عينه اليمنى ثلثا وفي اليسرى ثنتين وكانت له مكحلة يكتحل بها بالليل وكانت
كحلة الاثمد وكان ينظر في المرآة ويرجل جمته ويتمشط وكان يتجمل لاصحابه فضلا على تجمله
لاهله وكان يطلي فيطليه من يطليه حتى اذا بلغ تحت الازار تولاه بنفسه وكان لا يفارقه
في الاسفار قارورة الدهن والمكحلة والمقراض والمرآة والسواك والمشط وفي رواية
والخيوط والابرة والمخصف والسعود فيخيط ثيابه ويخصف نعليه وكان يلبس القلانس
تحت العمائم ويلبس القلانس بغير العمائم والعمائم بغير القلانس وكان يلبس عمامة الخز و
الصوف وجبة الصوف وكان له ثوبان للجمعة خاصة سوى ثيابه في غير الجمعة وكان
يلبس خاتما من فضة في يده اليمنى وكان له خاتم فضة فصه فضة وكان ربما خرج

وفي خاتمه

وفي خاتمه حنظ مربوط ليتذكر بها الشيء وروي ذلك ولكن لا يجوز ذلك عليه وكان

اذا لبس النعل بدأ باليمنى واذا خلع بدأ باليسرى وكان فراشه من سمال وادى القوى

محشوا ويروي عن ام المؤمنين ان فراش النبي كان عباء وكان مرفقته ادم وحشوها ليف

وكان له بساط من شعر يجلس عليه وكان قد ينام على الحصير ليس تحته شيء غيره وكان

يستاك اذا اراد ان ينام وكان اذا اوى الى فراشه اضطجع على شقه الايمن ووضع يده اليمنى

تحت خده اليمنى وكان يقرا اية الكرسي عند منامه وما استيقظ رسول الله ... الا خر

ساجدا وكان لا ينام الا والسواك عنده اسره فاذا نهض بدا بالسواك وكان يستاك

كل ليلة ثلث مرات قبل النوم وبعده وقبل الورد وقبل الخروج لصلوة الصبح فائدة

في الجامعة المفردة من علق عليه بل الاربن لم يحبل ابدا وكذا اذا شربت نفخته بعد

الطهر ... ثلثه ايام منعت من الحمل امثال عربية اذا اتاك احد الخصمين وقد فقئت

عينه فلا تقض له حتى يأتيك خصمه فلعله قد فقئت عيناه ايضا وبك لا بشاه

حين اللقاء وبك في الغيب بري القلم ايضا اكثر مصارع الرجال تحت بروق المطامع

ايضا عند الناس لا تعرف خالك ايضا رب ملوم لا ذنب له ايضا لكل صارم نبوة ولكل

جواد كبوة ايضا لكل دهر رجال ايضا لعل له عذرا وانت ملوم ايضا لا يلدغ المؤمن

من جحر مرتين ايضا لا يضر نبح الكلاب يضر يكسو الناس وهو عار ايضا يداك منك

وان كانت شلا ايضا ما حك جلدك مثل ظفرك ايضا الشاة المذبوحة لا يولمها السلخ

ايضا النصح بين الملا تقريع ايضا العمل الزريع والاسم المنورة ايضا تعاشروا كالاخوان

وتعاملوا كالاجانب ايضا سلطان غشوم خير من فتنة تدوم ايضا عناية القاضي خير

من شاهدي عدل ايضا من سعادة المرء ان يكون خصمه عاقلا ايضا اذا جا الموسى والنحر

السحاب

العصا فقد بطل السحر والساحر ايضا اذا كان دب البيت بالطبل ضاربا فلم تلم الصبيان فيه على الرقص ايضا ما اراد الله اهلاك نملة صنعت بجناحيها الى الجو يصعد واذا اتتك مذمتي من ناقص فهي الشهادة لي باني كامل فائدة في الجامعة المعروفة اذا خفت ... فاقرأ مائة آية من القرآن ثم قل اللهم اكشف عني البلاء ثلث مرات وفي رواية اخرى قل سبع مرات يا الله فائدة فيه ايضا من قرأ سورة النحل في كل شهر كفي المعرة في الدنيا وسبعين نوعا من البلاء شعر عربي في الظلماء وانت الغد في كل مورد والظلم في الدنيا وانت نصيري وايضا وغار على ما المحي ومرفي المحي اذا اضل في البيداء عقال بعير ايضا خليلي قطاع الفيافي الى الحي كثير وارباب الوصول قليل شعر اي دل طلب كمال در مدرسه چند تحصيل علوم وحكمت وهندسه چند هر فكر كه جز فكر خدا وسوسه است شرمي ز خدا بدار اين وسوسه چند لااوري بدوم الحبيب بقاء وصالهم فاسمح بنفسك ان اردت وصالا شعر شد خزان وبلبل از قول پريشان باز ماند تو همان مردار مرغ بيمحل گويي هنوز ايضا چنان در كفنم بودان ويهبر دوش بس كانچه فزون وخبر نيست فسانه است وهوس ايضا لا والله نه ناس ونه نشناسي نشناسي خود اي بيجهل نشناسي ايضا قلم بشكن ورق سوز وسياهي بود در كش حيدان قصه ورد است ودر دفتر نمي گنجد ايضا جد تو آدم بهشتش جاي بود قدسيان كردند بهر او سجود يك گنه چون كرد گفتندش تمام مذنبي مذنب برو بيرون خرام تو طمع داري كه با چندين گناه داخل جنت شوي اي روسياه ايضا براي نعمت دنيا كه خاك بر سر ان منت هر سفله بار بر كردن بيك دونان رود نعمتو

نذر وقف

ذ دست لي مما ندت بدالدهر (عادي) تركوني حديث فيه ابهام في مختصر بصائر

سعد للشيخ حسن (بن) سليمان الحلي عن جابر عن ابي جعفر ع في قوله تعـ ولئن قتلتم (في)

سبيل الله او متم الاية فقال يا جابر اتدري ما سبيل الله قلت لا والله الا اذا سمعت

منك فقال القتل في سبيل علي ع وذريته فمن قتل في ولايته قتل في سبيل الله

وليس احد يؤمن بهذه الاية الا وله قتلة وميتة انه من قتل ينشر حتى يموت ومن (يموت)

ينشر حتى يقتل انتهى (يعني انه) من قتل في الدنيا من المؤمنين بهذه (الاية) بعث مع الصاحب ع وكان

معه حتى يموت ومن مات في الدنيا بعث معه حتى يقتل بين يديه (و) انما اجري عليه

الامران لانه (ان) يدرك مرتبة الشهادة بالقتل ومرتبة قطع العلاقة الاختيارية للنفس

عن البدن بالموت (شعر) ومستخبر عن سر ليلى اجبته بعميا من ليلى بلا تعيين

يقولون خبرنا فانت امينها وما انا ان خبرتهم باميـن **فائدة** قد اشرنا سابقا الى

طريق استخراج ملائكة الاسماء وما هو الملك الاول وهو ان تاخذ عدد الاسم

واستنطقه والحق عليه لفظ ايل مسبوقا بالف فنقول في ملك وهاب انه دبائيل

وهو الملك الاول ثم تضرب العدد في نفسه فيكون في وهاب مائة وستة وتسعة

وتلحقه بالملحق فيكون وصقائيل وهو الملك الثاني ثم تضرب عدد الملك الثاني (في)

في عدد ملك الاول فيكون الفين وسبعمائة واربعا واربعين واستنطقه وتلحقه

بالملحق فيكون دمذعغائيل وهو الملك الثالث فاذا اردت الخليفة على الثلثة

فتجمع المراتب الثلث واستنطقه وتلحقه بالملحق فيكون دنطغغائيل وهو الملك الخليفة

على الثلثة واذا اردت الرئيس الحاكم عليهم فتكعب عدد الخليفة والمستنطق من التكعيب

هو الملك الاعظم والجميع تحت طاعته وهو الملك الذي كتمه هرمس (خ) رمزه ولم يصرح

[illegible]

[illegible]

بروا ناصرحت بها فهم ولا يخفى ان ورد الملائكة مذكور في محله يختص كل بورد دو
هنا وبه خاص وهو ذكر الاسم بعدد الملك فتذكر الوهاب مثلا اربع عشرة مرة للاول
مائة وستة وتسعين للثاني والفين وسبعمائة واربعة وخمسين للخليفة وللوابر
بعدده وتذكر عند كل مرتبة من عدده اسمه واسم صاحب تلك المرتبة مثلا حطا مغني
البديع والرحمن والباعث في الباطن غائبا فانا بحاجتك في ظهور الذات الحق بهذه
الاركان الاربعة فيتحقق الاثر عند تمام تلك الجمعية بلا مهلة فائدة البسط لم اقسام
حرفي وعددي والتضارب الترفعي هو ثلثة اقسام ترفع حرفي وترفع عددي و
ترفع طبيعي وبسط طبيعي وبسط عنصري وغير ذلك فالبسط الحرفي محمد مثلا ميم
حا ميم دال والعددي من الزبر والبينات مثل بعض ذلك اربعون ثمانية اربعون
اربعة فقد براد من الاول م ح م د اول آ واحد عشرة ستة ومن الثاني اربع
ون ث م ن ى ه او ثلثة وعشرون او احد عشرة واعداد حروف الاعداد واثنان
وتسعون من زبر ومن البينات مائة واثنان وثلثون ويتصرف في كل بما يقتضيه
الداعي والتضارب كان يضرب عدد الحرف في نفسه وفي امره في مرتبته يستنطق حتى
يتولد من الاسم اسم اخر ويتصرف كل او يضرب حرف من حروف الطالب في حرف
من حروف المط واستحصال الحروف الاخر المستنطقة من حاصل الضرب والترفع رفع
كل حرف من حروف المطلوب مثلا من مرتبة الى ما فوقها واخذ سميه من تلك المرتبة
العليا كرفع ميم محمد الى المئات فتاخذ التاء والحاء الى العشرات فتاخذ الفاء وفي الميم
الاخرى كذلك تاء والدال الميم فيحصل تفتم والترفعي الحرفي اخذ الحروف الذي يلي
المط من الابجدية فمثل محمد يؤخذ للميم نون وللحاء طاء وللميم نون وللدال هاء منكون

اوا سمائه — العددي

طريق تعيين ملك لقلب الفتح الاعظم من الفيض النور للعدد المذكور وطرقها

نظيرة والتي فمن الطبيعي لانه ياخذ للحرف الترابي مائيا وللمائي ريحيا وللريحي ناريا و
يترك الناري بحاله فالميم ناري والحاء ترابي وكذا الدال فيبدل الحاء بالزاء والدال
بالجيم فيبقى مزهج والبسط الطبيعي عبارة عن كون كل حرف من الحروف النارية طالبا
للريحية التي في درجته والريحية تطلب المائية والمائية الترابية وهذا بدون
ملاحظة الحروف بدرجاتها هو الطبيعي واذا لوحظت فهو الغريزي وغير ذلك كبسط
التواخي والتجامع والتقوي في التكسير فائدة الحروف الروحانية هو النورانية
التي يجمعها صراط على حق نمسكه والجسمانية هي الظلمانية والنهارية هي التي للكواكب
النهارية زحل والمشتري والشمس وعطارد ان كان مشرقا والليلية هي التي للكواكب
الليلية الزهرة والمريخ والقمر وعطارد ان كان مغربا فلزحل ص ث ض ق ت و للمشتري ده
وخ غ ف ش ذ وللشمس ظ م ف ولعطارد د ى ص ج ز ك وللمريخ لعا ط دمج
وللزهرة بو ى ك س ق وللقمر بحل والحروف الصامتة المهملة والناطقة المنطوقة
والشرقية النارية والغربية الهوائية والشمالية المائية والجنوبية الترابية فائدة
التكسير له مراتب الصغير وهو الذي ذكرناه سابقا والمتوسط وهو ان تضع المربع
بعدد حروف الاسم وتبسط حروفه في السطر الاول مفرقة وتضع الحرف الاول من
السطر الاول في بيت فرس من السطر الثاني ثم تمم السطر الثاني على الترتيب وتبتدئ
في الثالث باول السطر الثاني فتضعه في بيت فرس من الثالث وهكذا حتى ينتهي العمل
ان كان الاسم فردا وان كان زوجا كان مرة واحدة في اخر السطر ليبين الفرزان والكبير
وهو ان تضع حروف الاسم منفصلة في السطر الاول فان كان ثلاثيا تنقل الحرف
الاول من السطر الاول الى اول السطر الثاني والثالث من الاول الى الثاني من الثاني

والثاني منه الى الثالث — مثال الاول — مثال الثاني

وهكذا ان شئت وضعت الثاني من الاول في اول الثاني والثالث في الثاني من الثاني والاول من الاول في الثالث وهكذا فيكون من الاسم

مثال الاول

ص	ع	ی	ه	ک
ی	ك	ه	ص	ع
ك	ص	ع	ی	ه
ع	ی	ه	ل	ص
ه	ک	ص	ع	ی

مثال الثاني

م	ی	ل	ع
ل	ع	م	ی
ع	ل	ی	م
ی	م	ع	ل

الثلاثي ستة اسماء وان كان رباعيا كان منه اربعة وعشرون اسما وان كان خماسيا كان منه مائة وعشرون اسما وهكذا والضابط في ان تضرب عدد حروف الاسم في عدد الصور الحاصلة من الاسم الذي اقل منه بحرف فيحصل من الثاني صورتان وهكذا واما اسرار ذلك فمذكور في كتب القوم **فائدة** قيل في صنعة المكتوم ان اصله صفوة قوى الانسان وهو يفارق من الانسان من الكابوس يصعد على ذروة طور سينا وينبت تلك القوى شجرة ليس في الاشجار احسن منها فخذها غبيطة في فصل الربيعة واعصر ماءها وصفه مرة واحدة بخرقة ضعيفة ثم رده عالية على سافلة فاجمعه حتى يكون سافله عاليا واغله وهكذا واعقده ثم اغسله حتى يبيض ثم زوجه في مدة اربعين يوما بابنه ويكون كفو اله ثم زوجه ثلثا وح كان حجرا واغله واخذه بست جاديات متوالية وح يكون شجرا وطف به في البيت الحرام اسبوعا وخذ له ما

مثال الاول

ی	و	ق
و	ی	ق
ق	ی	و
و	ق	ی
ی	ق	و
ق	و	ی

مثال الثاني

ی	و	ق
و	ی	و
ق	ق	ی
و	ق	ی
و	ی	ق
ی	ق	و

من ارض

من مصر و نار من ارض فارس و قبضة من تراب من بيت المقدس و انفخ عليه من الحوا

يعني ريح الجنوب ثم اجعل ذلك ثلثا و سنا ضا الجه بالفاتحة المصلي بالثلث ولا

فاذا تمت الثلث ظهر القمر في ثالث برج الثور ثم عالج هذا بالست فاذا تمت الست

ظهرت الشمس في التاسع عشر من برج الحمل فاذا رايت ذلك فاسجد لله شكرا و عفر

خديك لجلال وجهه الكريم واعلم انك قد ملكت الدنيا وكنوزها فانا ملك بها

الاخرة **فائدة** اعلم ان لمعرفة استخراج روحانية الاسماء طرق كثيرة باعتبار اختلاف و

تكسير الاسم و بسط المركب والبسيط وحذف المتكرر بعد العمل و اسقاط الرمام

العائد من الوفق المرفق و عدم حذف المتكرر و باستنطاق الزوايا والمركز والضلع

والمساحة و غير ذلك ولنمثل بمثال استخراج الارواح من المثلث العددي فنقول

اذا اردت استخراج الملائكة من الاسم الموضوع اعداده في المثلث مثلا فاعرف اولا المفتاح

وهو اول المفتاح آ وهو في البيت الثاني من السطر الثالث والمغلاق وهو التسعة

وهو مجموع المغلاق اعني آ والوفق وهو عدد ضلعه ١٥ ومساحته والمفتاح

٤	٩	٢
٣	٥	٧
٨	١	٦

وهو ٤٥ والضابط وهو مجموع عدد الضلع والمساحة وهو ٤٥

والاصل وهو حاصل ضرب غايته في مغلاقه وهو في هذا المثال ٨١ فهو اصل

المثلث وهو اصل الكلي الذي يحمل عليه بقية المراتب التسعة فيطرح منه عدد الملحق

العلوي و السفلي و يستنطق و يضاف البره لك الملحق فيكون منه الملك والشيطان

فاذا وعيت هذه المراتب الثمانية واردت ان تستخرج الملائكة والاعوان الشيطانية

فتحمل المفتاح وهو واحد على اصل الكلي وهو الف و ثمانون يكون المجمع ١٠٨١ فاطرح

منه الملحق العلوي وهو الاكثر احد خمسون و قيل احد اربعون و قيل احد ثلثون

وهو ١٠٢

وصورته على اربع اوجه فيل ائيل وفيل بال وفيل ال وفيل بيل وهو الذى تمثل
به الملحق السفلى فيل طيش وهو الذى تمثل به وفيل طش وفيل طاش فاذا اسقطت
من ١٠٨ الحد او خمسه بقى الف وثلثون فاذا استنطقته كان غل فاذا اضيف اليه الملحق
العلوى كان اسم الملك الاول وهو غلائيل واذا طرحت من ١٠٨١ عدد الملحق السفلى
كان وهو ٣١٩ بقى ٧٦٢ فاذا استنطقته دسب فاذا اضفت اليه الملحق السفلى كان
اسم الشيطان الاول وهو دسبطيش وهو خادم ذلك الملك على السفليات وان حمل
معدلته على اصله الكلى كان ١٠٨٩ او عملت به ما ذكرصار غلحائيل وهو الملك الثانى
وخادمه على ما ذكر دغطيش وان حمل عدله على اصله وعمل به كما ذكر حصل الملك الثالث
غلطائيل وخادمه دغاطيش كما ذكر واذا حمل وفقه على اصله وعمل به حصل الملك الرابع
غلمائيل وخادمه دعوطيش واذا حملت مساحته على اصله وعمل به حصل غعدائيل
وطيش الملك الخامس وخادمه صتوطيش واذا حمل ضابطه حصل الملك السادس غفطائيل و
خادمه ضكاطيش وان حمل غايته على اصله وعمل حصل اسم الملك السابع الحاكم على
السابقة غفطائيل وخادمه هو العون الشيطانى ضفاطيش هو الحاكم على الاعوان
الستة السابقة وبهذه تقسم على السابقة وتزجرهم فافهم الرموز وكن بها ضنينا
فانها من الاسرار الغامضة واعلم انها الكبريت الاحمر لسرعة تاثيرها وبهذه الطريقة
تستخرج جميع الاوفاق العددية فائدة فى استزادة البنا فى صنعة المكنوم خذ النورة
الطودية فى برج الحمل فانه احسن ووقتها من هو ما بين الخمسة عشر الى الثلثين والاسود
احسن من الاشقر واغسله من الاوساخ وارضه ناعما فى القرع الى نصفه وادب عليه الزيبق
كثيرة وقطره واجمع من ذلك ماء ثم صفه كالهيئة الاولى بنار لينة كحرارة الشمس مرة واحدة

وادم الرماد وخذ الثفل وضع عليه من ذلك الماء ثلثة امثاله في القرع والالة لعمياء
وضعه في نار الزبل وعلى نار لينة كحرارة الشمس في الشتاء سبعة ايام ثم اخرجه وقطره وزد
على الثفل كلك من الماء وهكذا حتى تنحل نصف اليبوسة التي هي الثفل ثم ضع على الثفل
الباقي مثله من الماء والجمد في نار الزبل سبعة ايام ثم قطره واعزل القاطر وضع على
الثفل ما جدبد امثله وافعل كالاول حتى ينحل نصف اليبوسة وادم ما ينحل وخذ
الماء الثاني المعزول واعقده حتى يكون كالعسل ثم خذ من الماء وزنه اربع مرات وضع
عليه اول مرة مثله بعد تبيضه بارسال الماء واستنباطه وعفنه في نار الزبل اربعين
يوما عدد ميقات موسى فيسود كالقار ثم اعمل الى الثلثة الامثال الباقية فاقسمها
نصفين واسق المركب بنصفه ثلث مرات كل مرة تعفن عشرين يوما فيزرق في الاولى
عميقا وفي الثانية سماويا وفي الثالثة ينحل كاللوب فهذا الان هو الحجر الذي يشيرون
اليه ثم اقسم النصف الاخر من الماء ستة اقسام وقطر الحجر سبع مرات في كل مرة تضيف
اليه سدسا من ذلك الماء ويشتد بياضه في الرابعة ويظهر النوشادر في القرع اما
هنا او في الاول فضعه مع الثفل وضعه في النار سبعة ايام اول يوم نار ضعيفة ثم
لا تزال كل يوم تشد النار وفي السابع كنار السبك ثم اخرجه فانه هو الحمرة والنفخة
ثم قطر الماء بنار لطيفة جدا كنار الجناح يقطر ماء رقيق ظاهر ابيض فبالماء احمر يصلح
لعمل الحميرة ثم تزيد في النار قليلا فيقطر ماء غليظ ثقيل اشبه الاشياء بالزيبق وهو
الغريب ثم شد النار فيقطر اصفر من الزعفران واحمر كالياقوت وهو الزيبق الشرقي
المذكر ثم اعقد الثفل والحجر بالماء الاول واخرج الصبغ منه ثم طهر الباقي بالماء
الثاني الابيض حتى يطهر الثفل ويكون كسحالة الفضة وفي كل مرة تعمل تضع في المركب

من النوشادر الذي عندك وهو الحمرة فاذا ادركت تركيب الاكسير الابيض فخذ جزء من

الثقل المطهر وهو ارض العقد وجزء من الشرقي وجزئين من الغربي وهو الماء الابيض

الثقيل وحل الجميع واعقده ثم خذ من الماء بين كما ذكرت لك وضعه على الارض وحل الجميع

واعقده ثم خذ مرة ثالثة كما في الاول وحل الجميع واعقده وقد تم الاكسير الابيض واحده

على الف من النحاسين والرصاصين يكون فرا خالصا على الروباص واذا اردت تركيب

الاكسير الاحمر فخذ من اكسير البياض جزء ومن الماء الذي بالطبع احمر جزء ومن الصبغ

الاحمر جزئين عكس ما قلنا في البياض وحل الجميع واعقده وافعل ذلك ثلث مرات

كما فعلت في الاول ثلث مرات وذلك معنى قولهم ان واحدا سيغلب ستة من بنات

الطارق هنا في التزويج وفي التساديس تم اكسير الحمرة واحدة على الف من القمر يكون

ذهبا خالصا على الروباص وان القيت الاحمر على الذهب كان اكسيرا وان القيت الابيض

على الفضة كان اكسيرا فافهم فقد شرحت لك والكتم ولم اترك الا ما يحتاج الى المشافهة

ما اسعد من رق وقل الدرس وحصل مالا والعمر مضى ولم تنل مالا ما ينفعك

القياس والعكس ولا افعل يفعل الفعل فعلا لا لا اى درى لا نقطعن يد الانسان

عن احد ما دام تقدر والايام تارات فاشكر فضيلة صنع الله اذ جعلت اليك

لا لك عند الناس حاجات نقل ان الكلب لا يؤذيك عند تهيجه فذره الى يوم

لقيتهم تبح رضا فكل بلاء عن رضاهم ينهم وكل عذاب في محبتهم عذب انعم مضى

الامراء وانقرضوا جميعا وخلعوا الزمان على العلوج وقالوا الزمت البيت جدا

فقلت لفقد فائدة الخروج رجل يخضب لحيته فيقول تسوء اعلاها وتأبى

اصولها ولبس الى ذا الشباب سبيل شعر ان زنا داده که همت کم کرد عرض نسب

ذابداوى

[illegible marginal notes]

من چار ماه فرزندی نسبت او که الحمد لله ناخلف است ناخلفم زانکه دوری و دایما
چه که هر هفت پدر داشت شرف ایضاً افسوس که نامه جوانی طی شد وین فصل
بهار و شادمانی طی شد آن عمر که مایهٔ سعادتها بود من هیچ ندانم که کی آمد کی شد
ایضاً عیش خوش این جهان فانی بگذشت در بیخبری دور جوانی بگذشت دردا
که چه غافل آن در این دار غرور تا چشم زدند کامرانی بگذشت فی المثل ربط رجل
خنزیرا علی اسطوانة لیسمنه بعلفه علفا حسنا وکان الی جنبه حفیرة فیها جحش وکان
یتمنی ما یسقط من العلف فقال لامه ما اطیب هذا العلف فقالت لا تقربه فان
من ورائه الطامة الکبری فلما اراد الرجل ان یذبح الخنزیر ووضع السکین علی حلقه
ویضطرب فهرب الجحش الی امه واخرج اسنانه وقال انظری هل بقی فی خلال اسنانی شیء
من ذلک العلف فاتلفه قیل للداود الطائی لا تتحول من الشمس قال لا استحیی من
ربی ان انقل قدمی الی ما فیه راحة بدنی نصیحة ان کنت تشرب الماء البارد الرقیق
وتاکل اللذیذ الطیب وتمشی فی الظل الظلیل فمتی تحب الموت والقدوم علی الله سبحانه
فی بحر الجواهر اذا اخذ سبع نملات طوال وترکت فی قارورة مملوة بدهن الزنبق
وسد راسها ودفنت فی زبل یوما ثم اخرجت وصفی الدهن عنها ثم مسح منه الاحلیل
وما فوقه تهیج الباه وکثر العمل وقوی الانعاظ مجرب وایضا عن بعض الاولیاء اذا اردت
ان تقدم علی جبار او سلطان فاذا وقع بصرک علیه فکبر ثلثا وقل لیس کمثله شیء و
هو السمیع البصیر بعد ان تستغفر الله سبعین مرة قبل ذلک وهو سر من اسرار الله
فائدة دواء الغضب الصمت دم علی الطهارة یوسع علیک رزقک فائدة
عظیمة در کیفیت نوشتن جفر جامع بدانکه باید بیست و هشت جزو کاغذ وضع کرده

و هر جزوی چهارده ورق که بیست و هشت صفحه باشد و در هر صفحه بیست و هشت
سطر باشد و در هر سطری بیست و هشت خانه باشد و در هر خانه چهار حرف رسم
شود و در اصطلاح هر جزو را اقلیمی و هر صفحه شهری و هر شهری محله و هر محله مشتمل
بر بیست و هشت خانه است و هر حرفی که در خانها رسم می شود با ینظر بهشت که هر خانه
چهار حرف حرف اول علامت جزو و دوم علامت صفحه سیم علامت سطر چهارم علامت
خانه پس در خانه اول از سطر اول از صفحه اول از جزو اول چهار الف است اولین علامت
جزو اول و ثانی علامت صفحه اولی ثالث علامت سطر اول رابع علامت خانه اول و
در خانه دویم از سطر اول سه الف و یک ب رسم کنند و همچنین تا خانه بیست و هشتم
سه الف و یک غ که علامت بیست و هشتم است رسم کنند و در خانه اول از سطر دوم
از صفحه اول از این جزو دو الف و یک ب و یک الف رسم کنند که علامت جزو اول و سطر
دوم و در خانه دوم دو الف و دو ب نویسند و همچنین تا آخر سطر و در سطر سیم از
صفحه اول در خانه اول دو الف و یک ج و الف نویسند و در خانه دوم دو الف و ج و
ب نویسند و همچنین تا آخر سطر و در صفحه دوم در خانه اول از سطر اول یک الف بجهة
جزو و یک ب بجهة صفحه و دو الف بجهة سطر و خانه نویسند و علی هذا القیاس تا در
خانه آخر از سطر آخر از جزو آخر چهار غ نویسند **فائدة** در بعضی از رسائل بنظر رسیده
که هر که این جفر جامع را بنویسد و با خود دارد همه مخلوق را و را مطیع و منقاد گردند و
کسی در مدة العمر با او دشمنی نتواند کرد و هر خانه که این جفر جامع باشد از فجاة و طاعون
در امان باشد و اگر با لشکری باشد فتح ایشان را باشد و هر که بنویسد بهر مرادی که
خواهد برسد و هر او هر بیت که در بلای عظیم افتد این را بنویسد با خود دارد حق تعالی

او را از آن

او را از این ورطه برهاند و اگر حاجتی داشته باشد بان نتوانند رسید چهل روز

هر روز بر این اوراق نظر افکند حاجتش روا شود بشرط تقوی و کتمان سر و هر روز

بعد از نماز دویست مرتبه بگوید یا رحمن کل شیء و راحمه و بعد از ان نظر باوراق

کند و اگر دشمنی داشته باشد که بهیچ نوع دفع او نتوانند کرد هر روز بعد از نماز

چهل مرتبه بگوید یا مذل کل جبار بقهر عزیز سلطانه و نظر باوراق کند تا چهل روز

روز اخر حروف اسم انشخص را بسط کند بسط عددی مثل انکه اسم محمد را بجای میم از اربعین

و بجای ح ثمانیه و بجای میم ایضا اربعین و بجای دال اربعه ثبت نماید و بتر تیب تکسیر

کند باین نحو ا ر ب ع ی ن ث م ا ن ی ه ا ر ب ع ی ن ا ر ب ع ه و بسط حرفی مثل انکه

حروف اسم انشخص را تکسیر کند و حروف را جدا کانه و بسطی را جدا کانه بر کاغذی نویسد

یکی را در کورستان بسوزاند و یکی را دود خانه کند بشرط انکه انکس بحسب شرع دفع

ان واجب باشد پس از کردن اینچیز کریهد **فائدة** مداخل بر هفت قسم است اول صغیر

و ان عبارتست از اعداد بلا مرتبه و ان از یک تا نه باشد و محصل انکه از جمیع

عدد نه نه طرح کند باقی مدخل صغیر است دوم وسیط کبری و ان طرح منتهای احاد

از عشرات باشد و اخذ ما دون ان و طرح ما دون عشرات بود از مات و اخذ ما دون

و طرح منتهای عدد مات از الوف و اخذ ما دون ان و چون بالوف رسد منتهای فرضی بود

بالغا ما بلغ سیم وسیط مجموعی باعتبار شمول احاد و عشرات و احاد و مات و احاد و

الوف و عشرات و مات و عشرات و الوف و مات و الوف احاد و عشرات و الوف احاد و عشرات

و مات و الوف احاد و عشرات و مات و الوف و الوف بالوف تلک عشرة کاملة اول

که وسیط مجموعی باعتبار شمول احاد بر عشرات است عبارت از طرح منتهای احاد بود از

از عشرات دویم که باعتبار شمول احاد بر مات ست طرح منتهای عشرات ست از مات
سیم که باعتبار شمول احاد بر الوف ست طرح منتهای مات است از الوف چهارم که باعتبار
شمول عشرات بر مات است طرح منتهای عشرات است از مات پنجم طرح منتهای مات ست
از الوف ششم نیز طرح منتهای مات است از الوف هفتم که باعتبار شمول احاد و
عشرات و مات است طرح منتهای احاد است از عشرات و منتهای عشرات است از مات هشتم
باعتبار شمول احاد و عشرات و مات و الوف طرح منتهای احاد است از عشرات و منتهای
عشرات از مات و منتهای مات از الوف و قس علیه الباقی چهارم از مداخل مدخل
کبیر است و آن عبارتست از اخذ تمامی عدد از حروف و کلمات مفرده و کلمات مرکبه پنجم
اکبر است و آن اخذ تمامی عدد است از تکسیر حروفات مبسوطه و کلمات مرکبه ششم
اکبر اعظم است و آن اخذ تمامی عدد است باعتبار زبر و بینات هفتم اکبر اکبر است
و آن اخذ تمامی عدد است از حروف و کلمات باعتبار عدد مبسوط و از ابطح عدد
خوانند و مجموعه ابجد یعنی بدان هوز در باب حطی بیک فهم کن کلمن نکه دار سعفص
فرو مکذار و قرشت دانا باش ثخذ واقف باش ضظغ از پیش بدان و گویند سریانی است
حکیم ثنائی را بیتی قبل قوت شتر صدف را شبه است بجای در مقرر است
که در سه ماه از عدد و برق حبیا باشد مروارید در جوف صدف فاسد شود باران تحت شوق
پس مطالب نیستکه از عکس ابیتی قبل که نمونه برقا ست و آن زبان شتر که گویا
دعد است چنانکه صدف را شبهه حاصل شد بجای مروارید قال عیسی علیه
من یستبطی الله فی الرزق ان یغضب علیه فیفلح علیه بواب الدنیا قیل لابن الحاجب
کم مضی من اللیل قال اذا مضی ثلث ما مضی و ربع مابقی فقد مضی اللیل بتمامه

سؤال

سؤال اناء مملو باربعة ارطال من العسل واخر بخمسة من الخل واخر بتسعة من الماء
صب الكل في اناء واحد فامتزجت ثم ملئ كل اناء كما كان فكم في كل من كل يستخرج ان
يجمع الجميع يكون ثمانية عشر فانسب التسعة اليها بالنصف ففي اناثها من كل جنس كذلك و
الاربعة بالتسعين كذلك **حكاية** ركب احد من الخلفاء مع بعض ندمائه يوما في
السفينة ويذهبون فسال من نديمه اي طعام اشهى عندك والذي قال مح البيض المسلوق
فعبر حتى اتفق عودهما الى هناك في العام القابل فاذا بلغا موضع السؤال السابق قال
له الخليفة مع اي شئ فاجاب النديم مع الملح فتعجب من استحضاره **شعر** بيا تا دست
از اين عالم بداريم بيا تا پاي دل از گل برآريم بيا تا بردباري پيشه سازيم بيا تا تخم
نيكوئي بكاريم بيا تا از غم دوري ياران در و چار نو بهاران خون بباريم بيا تا
همچو مردان در ره دوست سر اندازي كنيم و سر نخاريم **لبعضهم** سنگ باشد كه
سخت روي و چشم شوخ مي نترسد از جهانجو كلوخ كاين كلوخ از خشت زن بگلخن شد
سنگ از صنع الهي سخت شد **لبعضهم** در خواب كه جهان من شيدا چشمي بگشود
از پي بگذا ديدم كه در آن نبود بيدار كسي من نيز بخواب رفتم از تنهائي **وايضا**
سر رشته عقل پاره كرديم از خلق جهان كناره كرديم كس چاره ما نكرد و ما خود
بي منت خلق چاره كرديم ننمود رهي بجز ره عشق هرچند كه استخاره كرديم **قال**
الكفعمي في مصباحه وفي مفاتيح الغيب ان من كتب لفظة بسم الله على باب الخارج امن
من الهلاك ولو كان كافرا **قال** الكفعمي ايضا ولرد الضايع والابق وفي بعض تصانيف
الشيخ رجب بن محمد بن الحافظ من كتب الشهيد الحق على اربع زوايا قد قرو بكتب ما ضاع
او غاب في سقط الورق ويبرز نصف الليل الى تحت السماء وينظر اليها ويكرر هذين الاسمين.

نصفه و خمسته بسدس الثلث و انا ثمانها من كل جنس صح

سبعین مرة فانه یاتیه خبر الضایع او الغایب وذکر ایضا من قام فی نوافل بین نصف
اللیل وقال یا معید سبعین مرة ثم قال یا معید رد علی فلان فانه فی الاسبوع یاتیه
خبر الغایب وهو **فائدة** از جهة باز آمدن گریخته مربعی سه در سه بکشد که اضلاع
همه خانها متساوی باشد بنیت گریخته پس خانها را بر نظم طبیعی پر کند باید که در
مربعات در چهار کنج در رقم حروف بدوح باشد بدین صورت پس نام

۲	۷	۶
۹	۵	۱
۴	۳	۸

گریخته را بر بالای در رقم بنویسند و بر زیر سنگی گران در جایگاه او
بگذارند البته باز آید با آنکه نام او بر بالای رقم نوشته
میان فرو بندند بطریقیکه بر رقم پنج برسد و در خوابگاه بر زمین بکوبند و اگر این عمل
در زیر بالین گریخته بکنند بهتر است **فائدة** اگر زنی دشوار زاید این مربع را بر سه
پاره سفال آب ندیده کشند و پر کنند پس دو پاره را در زیر هر دو زانوی او بگذارند
و یکی دیگر را در برابر چشم او بدارند تا در او نظر کند بآسانی بزاید و اگر اتفاق بیفتد
این عمل در وقت طلوع آفتاب کند بهتر است و اگر قمر در منزل جبهة یا زبانا یا سعود باشد
بهتر و اگر بمشک و زعفران و گلاب بکشند و با آب قند بشویند و زن حامله آنرا
بخورد وضع حمل بر او آسان شود **فائدة** اگر اسطرلاب و آفتاب نباشد و خواهند قامت
شخصی که بمسقط الحجر توان رسید معلوم نمایند مقیاسی بلندان قامت خود در
برابر آن شخص نصب کنند پس در عقب مقیاس قدری باز پس روند و بیک چشم نگاه کنند
تا سر آن شخص را بر سر مقیاس بنظر آید بعد از آن قد قامت خود را بر آن مسافت افزوده
نشانی بر آن موضع کنند و از آن نشان تا قاعده آن شخص را بپیمایند و همچنین مقیاس
مقیاس را پس اول را در ثانی که عدد اقسام باشد ضرب کنند و حاصل ضرب را بر تجزیه میان نشان

فائده مقیاس واقع است قسمت مساوی قامت شخص باشد **فائده** در استخراج عدد مضمر عددی را که سائل در دل گرفته واحد فرض کنند و سایل را بتضعیف و تنصیف و ضرب و قسمت عدد مضمر مامور سازند بهر عنوان که خواهند و بهر چه او را مامور سازند تو نیز با واحد همان کن تا بجائی رسد که سائل نفهمد چه شد بعد از آن ملاحظه کن که از اعمال که با واحد کرده چه حاصل شده از هر یک از احاد مضمر همان حاصل شده نیز که مرة بعد اخری حاصل واحد را که تو داری از آن مجموع که سایل حاصل کرده اسقاط کند و بهر مرتبه اسقاط تو یکی در خاطر گیر تا وقتی که بگوید دیگر چیزی نماند پس انچه در خاطر جمع نموده عدد مضمر باشد **طریق** اخر بفرما عدد مضمر را تضعیف کند پس هر یک را ده گیرد پس ده ده طرح کند و بهر بیست که طرح مینماید تو یکی بخاطر گیر انچه حاصل شود مضمر باشد **ایضاً** طریق اخر بفرما او را تضعیف کند و حاصل را در نه ضرب کند و از حاصل ضرب شش طرح کند و بهر شش تو یکی بخاطر گیر و انچه حاصل شود در سه قسمت کند خارج قسمت عدد مضمر باشد **قاعده** اگر شخصی یکی از ایام هفته یا ماه یا سال یا یکی از حروف تهجی یا یکی از عددها که در پهلوی یکدیگر نوشته باشند بخاطر گیرد و خواهی بدانی کدام است بگو او از اینها انشا کرده با ماقبل آن ضرب در سه کند و مابعد او تا اخر ضرب در دو کند و از حاصل جمع هر دو تو را خبر دهد پس مجموع هفته یا سال یا ماه انچه دیگر هست مرة بعد اخری از ان حاصل کم کن انچه باقی ماند مطلوب باشد و اگر هیچ نماند عدد اخرین باشد **حکایت لطیفه** ابو العلاء معری نام او احمد بن عبدالله و کور بود و از شش سالگی او منقولست که در بغداد او را اسم شتر مذکور شد که حیوانی است که او را بار سنگین می نهند

بتجربه گفت بنا برین باید کرد تا معلوم شود که از باشد و تعبیه بجهت او در مجمع خلیفه گذارده
بودند که بران می نشست و تعبیه پیش از آمدن ابو العلا خلیفه گفت تا زیر هر پایه
تخت را یک پاره دم بگذارند چون ابو العلا آمد و بران نشست گفت میدانم زمین بلند شده
یا آسمان نزدیکتر شده و فرود آمد و نیز از آن نقل میکنند که بعد از آنکه خلیفه او را
مدتی ببغداد طلبید مکرر اراده معره را میکرد و میگفت هوای من مائه و
معره هوائه معره شهر کوچکی است میان حما و حلب از بس بسیار ذکر آب و هوا میکرد خلیفه
بپنهانی او کسی را فرستاد تا سبوی آبی از معره آوردند چون آوردند روزی ابو العلا
بر مائده خلیفه طعام میخورد آب طلبید خلیفه گفت تا همان آب را در کاسه کرده باو
دادند چون آب نوشید فی الفور گفت هذا مائه فاین هوائه این آب معره است پس
هوای او کو و نیز از او نقل کنند که روزی دو نفر از ولایت عجم ببغداد آمدند بجهت
نزاعی که با یکدیگر داشتند که بخلیفه عرض کنند و آن مدعی علیه در خلوت بحق مدعی
اقرار میکرد و در حضور کسی انکار مینمود مدعی بااینجهت متحیر مانده بود تا روزی
ابو العلا در مسجد نماز گذارده و تنها در نزد ستونی نشسته بود و آن دو نفر نیز
از نماز فارغ شده بودند و نشسته بودند و باهم مکالمه میکردند و سرگذشته
محاسبات خود را مینمودند و ذکر میکردند که همه متضمن اقرار مدعی علیه بود و از آنجا برخواسته
و رفتند روز دیگر که باز بحضور خلیفه رفتند مدعی گفت این مرد در خلوت مقر بحق
من است از آنجمله دیروز هم در مسجد اقرار نمود خلیفه گفت کسی در آنجا بود گفت نه
بغیر یک مرد عرب کوری که در آن بین ابو العلا وارد شد گفت همین شخص بود خلیفه
کیفیت را از او استفسار نمود ابو العلا گفت من کورم و کسی را نمی شناسم و این دو نفر را

ازهم فرق

از هم فرق نمی کنم و با وجود این زبان فارسی نمی فهمم و نمیدانم چه گفتند لیکن این سخنها
که ابید و گفتند لفظها که از امی یاد دادم میگویم بر بینید چه معنی دارد و هر یک از
این دو حرف زنند تا من بگویم سخنهای صاحب صدی را چه بود پس مدعی و مدعی
علیه سخن گفتند ابو العلا گفت صاحب این صدا چه گفت و چه گفت صاحب آن صدا
و چنان جواب
چنین گفت پس او را چه گفت و یم چه گفت و همچنین تا جمیع مکالمات ایشان را بیان
کرد و چون مترجم آنها را شنیدند دیدند که مدعی علیه اقرار کرده بود پس خلیفه حکم از
برای مدعی کرد **فائده** اعداد ابجد و انواع نسبها است یکی آنکه مشهور است که الف
یکی است تا غ هزار و یکی و یکر بحسب تکرار حروف باشد و این اعداد را جفری
خوانند و جمله این عدد از بیست و هشت زنکند دو الف یکی باشد غ بیست و هشت
پس لفظ ملک بنا بر این سی و شش می شود و در بعضی احادیث خوانده اسماء الله
باین نحو وارد شده **فائده** عدد عکس ابجد غ را یکی میگیرند تا الف هزار می شود و
نظیره ابجد بجهت استخراج اسما بکار اید و ازا حروف مذکوره خوانند و آن این است که
تمام ابجد را بدو قسم کنند هر قسمی چهارده حرف و اول قسم اول نظیره اول قسم دوم
است و همچنین تا آخر حروف پس ش نظیره الف باشد و غ نظیره ب و همچنین تا
نظیره ن غ **من حکایات الکذابین** جمعی از هم صحبتان نشسته بودند نقلهای دروغ می کردند
شخصی میگفت در راهی میرفتم آهوئی برخوردم سبب عقب او تاختم چون [illegible] ند اشتم
قیچی که در دست داشتم بان آهو افکندم قیچی بگردن او و بخت و آهو فرار کرد بعد از
دو سال بهمان راه گذارم افتاد گله آهوئی دیدم بعضی کوچک بعضی بزرگتر در گردن همه
قیچی او بختند بود هر کدام کوچکتر بودند قیچی او کوچکتر بود با قیچی همه از نسل آن آهوئی

هستند که هیچ من دیگر چنان او مانده بود دیگری گفت در ولایت ما تگرگی بارید
بسیار درشت یکی از آنها برداشتم در میان آن مهر خدا بود و سجع مهر این بود بنده
الله رحمدل و دیگری گفت که سرمای ولایت ما بحدی شد که روباهی از بام خانه ما
جست ببام دیگری برود در میان هوا یخ کرده و دندها یخ کرده ماند تا وقتی
که هوا گرم شد و یخ او آب شد بزمین افتاد و فرار کرد دیگری گفت من براهی
میرفتم بجائی رسیدم دیدم سباع بسیار از گرگ و پلنگ و اینها بر سر چیزی جمع
شده اند چون دیدم پای انسانی بود که خوابیده بود من از آنجا اسب راندم و همه
جا از پهلوی آن شخص میگذشتم بعد از سه روز برگشته رسیدم دیدم شخصی افتاده
بود چون مرا دید گفت مگس و پشه مرا آزار میدهند من گفتم تو کیستی و چگونه افتاده ایضاً
گفت روزی از اینجا میگذشتم بزنی که از بزرگی و عرض و طول آن متحیر مانده بخوف
شدم آن زن گفت ای مرد تند بگذر مبادا پسر من بیاید و ترا اذیت رساند بینم
گفتگو بودیم که شخصی بسیار عظیم آمد و حیوانات بسیار از خر و گاو و شتر و اسب زیاد
بهزار عدد از آنها تو در جیب و بغل خود کرده بود آنها را بیخت و گفت ای مادر چیزی
از اینها شوربائی بجهة من سرانجام کن که من گرسنه ام مادر آن و خواست و آنها
را بر دیگی که بر سر دو کوهی گذارده بودند و عرض و طول آن معلوم نبود بیخت
و زیر او را آتش افروخت و من از خوف آن پسر در گوشه پنهان بودم و آن پسر خوابید
من رفتم ببینم آن دیگ چگونه دیگی است و از تماشا کنم لب دیگ را گرفتم و از زمین
بلند شدم که چون دیگ را ببینم دستم رها شد و در آن دیگ افتادم بعد از آن
لحظه مادر بیامد و شوربا را در ظرفی که لایق چنین دیگی باشد بیخت و من از خوف

خود را

خود در بعضی از حیوانها پنهان کردم و ظرف را او دو به زدن پسر کرداند
پس آن پسر شیئی که سنی و را چنان طرفی باشد باندازه چنان دهنی بود بر داشته
و من از آن ظرف باظرف میکردم که مبادا داخل فاشق او شوم و مرا بعد فاشقی
بظرف کرد و من بی انتباه بان فاشق افتادم با بسیاری از حیوانات چون فاشق بدهن
بحث من خود داد و بن دندانهای او پنهان کردم بعد از فراغ خلال کرد بسند بدچنان
دندانی باشد طلبید دندانهای خود را خلال میکرد تا بخلال مرا از میان دندانها برون
آورد و به زبان از دهن خود بیرون افکند با بنجا که می بینی افتادم **رباعی** ای
یاد حدیث ما نهانش میکو سوز دل من بصد زبانش میکو میکو با انسان
که ملالش کیرد میکو سخنی و در میانش میکو **رباعی** راه تو بهر قدم که پویند خوش
است وصل تو بهر صفت که جویند خوش است روی تو بهر چشم که بینند نکوا
نام تو بهر زبان که کویند خوش است **ایضا** رحم آر بران که جز تو یارش نبود جز
خوردن غمهای تو کارش نبود در عشق تو حالتش باشد که دران هم با تو و هم بی
تو قرارش نبود **فائده** اتفقت حکماء الهند و الروم و الفارس ان الامراض یتولد من
ستة اشیاء سهر اللیل و نوم النهار و الشرب فی جوف اللیل و حبس البول و کثرة الجماع
و الاکل علی الشبع **حکایت** بهراکفتند که فلان دوا بخور خود خلل نکند تا بسیار
بزرگ شود کفت نمیخواهم بزرگ شوم زیرا که نفع آن بدیگران میرسد و من باید
متحمل ثقل آن شوم **حکایت** اعرابی در موقع مجامعت نشست و چون اراده جماع
کرد بفکر معاد افتاد و برخواست زن کفت کجا رفتی کفت هر که بهشتی را که عرض آن
ما بین آسمانها و زمینها است بمقدار عرض چهار انکشت از میان پای تو بفروشد

علم مصلحت امور خواهد بود **فائدة** ينسب الى بعض اذا سئلت عن الحامل هل في بطنها
ذكر او انثى فاحسب اسمها واسم امها واسم اليوم الذي فيه واسقط ثلثة ثلثة فان بقي واحد فذكر
واثنان فانثى و ثلثة فهو ساقط وعن الخبر هل هو صحيح او غير صحيح فاحسب اسم السائل
واسم امه واسم يوم السؤال واطرح اثنين اثنين فالواحد غير صحيح والاثنان صحيح وعن
المريض فاحسب اسم السائل والمسئول عنه وامها واليوم واطرح ثلثة ثلثة فالواحد يموت
والاثنان يبرئ بالسهولة والثالثة بطول مرضه **حكاية** حكى السيد نعمة الله
الجزايري في كتابه المسمى زهر الربيع قال حكى لي شيخنا العروفي ان رجلا من اكابر من
اهل الشام اتى اصفهان ليزوره ونزل اليه قال فاتيت به الى الحمام وفيه جمع كثير من
الاعاظم دعوتهم احتراما لذلك الشخص فبعد ما جلسنا ضرط هذا العربي ضرطة
قوية فخجلت فاذا ضرط اخرى فصحت عليه وقلت لا تفعل هكذا قال لا باس يا اخي انا
اضرط بلساني العربي وهؤلاء اعجام لا يفهمون لغتنا **حكاية** مردی زنی را متعه کرد و
چون زن داخل شد بسیار قبیح منظر بود که قادر بر مباشرت با او نبود پیش خود
گفت دراهم من یجیء فت ولیکن ظاهر نکرد پیش عمامه و کلاه از سر برداشت و زن
گفت بسم الله بجواب مشغول شویم زن گفت چرا کلاه از سر گرفتی گفت قاعده ولایت
ما این است که از سر با زن مجامعت میکنند و زن از آنجا برخواست جست و فریاد
کشید عاقبت آن دراهم را با مثل آن رد کرد و مرد مدت را بخشید مردی بکرچیز
دنی گرفتار شد که از بس بسیاری با حلیل خود بپیچید تا مثل سبو شد چون وقت
عمل شد زن گفت این چیست گفت من داء الشباب ادم اطبا گفتند به جماع بسیار بکنم تا
زن زهر را بکشد زن صیحه زد و جهر داد و نموده مستخلص شد **مطايبة** روزی

حضرت سوده

حضرت رسول صلعم با حضرت امیر ع خرما میخوردند پنهان دانه‌ها را نزد حضرت امیر میگذاشتند رسول

فرمودند من کثر نواه فهو اکول هر که دانه او بیشتر خورنده است حضرت امیر فرمودند من

اکل نواه فهو اکل هر که خرما با دانه خورده است خورنده تر است چون این کلام را

حضرت امیر فرمود حضرت رسول تبسم نموده فرمان داد تا هزار درهم انعام بوی دادند

و بصحت رسیده که احیانا حضرت رسول بعضی خورد سالان را بطایبه خطاب میفرمودند

یا ذا الاذنین ای صاحب دو گوش و بسیار با اصحاب بپای مسابقت میکردند یعنی باهم

دویدن باهم پیشی میگرفتند و کشتی میگرفتند عوف بن مالک که از بزرگان

صحابه و مردی عظیم الجثه بود روزی بخدمت حضرت رسول رفت وقتی که حضرت در خیمه نشسته

بود سلام کرد حضرت فرمود درآی گفت بهمه اعضای خود درآیم یا چیزی را بیرون

بگذارم حضرت بخندید وقتی صهیب یکچشم او درد میکرد و خرما میخورد حضرت فرمودند

ای صهیب چشم تو درد میکند و خرما میخوری گفت از آن طرف میخورم که چشم درد نمیکند

ایضا مرویست که حضرت امیر روزی در مسجد نماز میگذاردند یکی از صحابه که بسیار

بلند بالا بود درآمد بطایبه نعلین حضرت را برداشته بر طاق بلند گذاشت در پای

ستونی بنماز مشغول شد چون بتشهد نشست حضرت امیر ستون مسجد را برداشته

دامن جبه او را بزیر ستون نهاد و دست مبارک را دراز کرده نعلین خود را برداشت

و قصد رفتن کرد آن مرد از نماز فارغ شده اضطراب کرد و التماس نمود تا حضرت او را خلاص

کرد ایضا از جمله ظریفان صحابه نعمان بن عمرو انصاری است از جمله روزی مخرمة بن

نوفل که از بزرگان انصار بود صد و پانزده سال از عمر او گذشته بود و نابینا شده

بود تقاضای بول برخواست و نعمان مدد دست او را گرفته مخرمه گفت ای بنده خدا

در میان مسجد

مرا بوضو خالی درستانا بول کنم نعمان او دانکه کرد است از ایشان اصحن مسجد او دور و نزدیك

مردم کفت اینجا بنشین و کریخت محرمه کشف عورت کرد و مشغول شد مردم از هر

طرف فریاد بر او ورد نند و شرمسار شد کفت مرا بفریفت کفتند این عمل نعمان است

کفت که مرا بفریفت والله اکر ظفر براو بیابم باین عصا چنان براو بزنم که هرکز چنین

ضربی نخورده باشد چون چند روزی کذشت محرمه و نعمان در مسجد بودند که عثمان

بن عفان درآمد و در محراب نماز ابتدا نمود خواست نزد محراب آمد و کفت ای پدر

اینك نعمان در پیش محراب ایستاده و نماز میکند کفت ابرزند مرا باو رسانی که

از وی دل پر خون دارم نعمان دست او را کرفته نزدیك محراب آورده خود فرار نمود

محرمه عصای خود را بکشید و بقوت تمام بر فرق عثمان زد چنانچه سراو بشکست

مردمان پیش آمده کای محرمه چکاری کردی پس خویشان محرمه بعذر خواهی برآمدند

حکایت نقل است که حجاج بر سر منبر خود رقعه یافت که در آنجا بوده نوشته تمتع

قلیلا انك من اصحاب النار در دیوان نوشت قل موتوا بغیظکم ان الله علیم بذات

الصدور فایده از جمله اقوام اینست که از اقلام مراد کویند بترتیب ابتث

ایضا قلم اسرار بطریق ابتث

ایضا قلم طبیعی این است ایضا بطریق ابتث

ایضا قلم طبیعی بترتیب ابتث

[illegible]

[illegible] ایضا قلم یونانی ابیست بترتیب ابتث [illegible]

[illegible]

[illegible] ایضا قلم

دیگر یونانی بترتیب ابتث [illegible]

[illegible]

[illegible] ایضا قلم زهره و مشتری ابتث [illegible]

الف دایره قلم ترتیب شد
از جهت نداشتن نسخه

[illegible] ایضا قلم مریخ بترتیب ابتث [illegible]

[illegible] ایضا قلم عطارد

بترتیب ابتث [illegible]

[illegible] ایضا نوع دیگر [illegible]

[illegible]

نوع دیگر [illegible]

[illegible] ایضا قلم اوسراس حکیم که بقلم طبیعی

مشهور است بترتیب ابتث [illegible]

[illegible] ایضا قلم فلسطین نوش

حکیم بترتیب ابتث [illegible]

[illegible] ایضا قلم سرمانوس حکیم بترتیب

ابتث [illegible]

ايضا قلم ريحان بترتيب ابتث [illegible]

[illegible]

ايضا وقلم كاشفی كه نشته در بعضی نسخ باين نوع نوشته اند كه فی الجمله تفاوتی

دارد [illegible]

[illegible] حكايت اديبی را وقت احتضار وصيت

كفت مرا در كفن كهنه كفن كنند تا چون نكير منكر بيايند چنان تصور كنند كه من مرده

كهنه ام واز من سؤال نكنند شعر مشتمل بر صنعت تعريب يعنی فارسی را باسلوب

عربی نظم كرده مالی وتو كار و بر قد امترا ومبانه من دفتر سكملر لا تشنون منی

المراد مثليه خوبان جو فنكل الصبح جو العزا شعر مشتمل بر صنعت تفصيل

يعنی بنوعی نظم شده كه هيچ كلمه از ان احتياج بلب برلب ساييدن ندارد ای ديده

رخ نكاره ديدن خطراست ای دل سر اين رشته كشيدن خطراست هان تا نكشی

زساغر عشق ديكر زنهار دلا دهن چشيدن خطر است شعر مشتمل بر صفت توصيل

واين بر عكس سابق است كه زبان حركت نمی كند موی مرمابوی بوبابه فاو

مويم موی وبم ماوی به مايم ومهرانی مرمابه نامه مابامرماومه ماباماب

شعر در صفت موقوف كه كلمه در اخر مصرع مقطوع باشد در مدح حميد الدين

جوهری مستوفی دنند كاتب خواجه مستو فی دولت حميد الدين الجوهری ايضا

در صفت موقوف ای شادی عيد چون بكام دل عيد ما يم شده مجوبين داين عيد كرده

مع دو ديم با اهل دل كر ازادی مع بوسيست بر سم عيدمم از تو طمع شعر در

صفت مقطع كه جميع حروف ان يكديكر جدا باشند ندرد داغ دو دی ز دوزادم

ز دو دی

در روی ورد او ازدم دارم شعر در صفت منقوط دیگری نیز بیحیی بن جبشی

نیز بدبخت زبنت تخت شعر در صفت تعریب بصا الاشتر کاذ الی الهما

لا تترس من فتادن الجاهات فذکره خون لاف دل همراهات من ناله کاه سحرگاهات

فائده در کتاب عجائب المخلوقات مذکور است که اگر دختر باکره بر زن حامله بگوید

اگر بزائی والا ترا بر شتر بندم و در بیابان رها کنم فی الحال بزاید نظامی پیش

وجود همه آیندگان پیش بقای همه پایندگان کیست درین دایره دیر پای

کو لمن الملک زند جز خدای مبدع هر چشمه که جودیش هست مخترع هر که وجودیش

هست کرسی پر خست پر از طوق اوست ور دل خاک است پر از شوق اوست

داغ نه ناصیه داران پاک تاج ده تخت نشینان خاک با جبروتش که دو عالم کم است

اول ما آخر ما یکدم است بود و نبود آنچه بلند است و پست باشد و این نیز نباشد

که هست ازاولش علم چه در یاست این تا ابدش ملک چه صحراست این کش

مکش هر چه در او بندگی است پیش خداوندی او بندگی است سدره نشینان سوی

او پر زنند عرش روان نیز همان در زنند ای همه هستی ز تو پیدا شده

خاک ضعیف از تو توانا شده زیر نشین علمت کائنات ما بتو قایم چو تو قایم

بذات هستی تو صورت پیوند نی تو بکس و کس بتو مانند نی آنچه نمرده است و نمیرد

توئی آنچه تغیر نپذیرد توئی ما همه فانی و بقا بس تراست ملک تعالی و

تقدس تراست جز تو فلک آخر دوران که داد دیلت جسد را بمن جان که

داد چون قدمت بانک بر ابلق زند جز تو که یارد که انا الحق زند هر که نه گویا

تو خاموش به آنچه نه یاد تو فراموش به ساقی شب دست کش جام توست

مرغ سحر خوش سخن از نام تو است   پرده بر اندازد و برخود نای فرو   کو منم آن پرده بهم

در نورد   نسخ کن این آیت ایام را   مسخ کن این صورت ایام را   شعر در تعریب المؤلفه   ابرام را

جنوا الی الخرابات یا ایها الهادم   لا تشنوا النصیحة من هذا المراهم   عالج جراحة القلب

من دستان تنکادین   فی زعم ذلک الدل لا ینفع المراهم   خذ ایها الصفا نقد ما فی الروح

فی الکف   سر از عشق یارک لا یقبل الدراهم   شعر   یا در دخش یاد ما یاد مباد

کوهستی ما از بیخ و بنیاد مباد   هرچند نشد ز عشق شادان نفسی   جز عشق

نصیب جان ناشاد مباد   **فائده**   در بیان طریقت ذکر خفی که قلبی نیز گویند ذکر کلمه

توحید بدانکه از مشایخ طریقت در این خصوص چند نوع منقول است اول آنست که ذاکر

از ناف تا حلق خود را قطر دایره فرض کنند که در پهلوی ذاکر از طرفین قوسین آن

دایره باشد و قصد کلمه طیبه لا اله الا الله کنند باین نحو که از ناف شروع کرده لا

اله الا الله را بر قوس طرفین که تعلق بنفس او دارد منطبق گردانند تا نفی آن قطع تعلق

ذاکر از مشتهیات و مالوفات نفس را جمع شود و الا الله را از ابتدای حلق فرو آورده

بر قوس بستان که تعلق بقلب دارد منطبق سازد و باید نفس را حبس کند بقدر وسع

و بقوت ادا کند چنانچه دل متاثر شود و منظور اثبات وحدانیت و اختصاص اطلاق وجود

در ذات احدیت باشد و این ذکر را بعضی با حرکت سر و بدن قریب بهیات دایره محسوس

ادا می کنند و بعضی بتصور حرکت اکتفا میکنند و این طریقه مشایخ نقشبندیه است

و این ذکر را حمایلی و هیکلی گویند و نوع دیگر آنست که با رعایت قوت و حفظ نفس

لا را از ناف آورده لا را بر قطر بدن کور بالا کشند و اله را بر جانب راست بقصد مذکور

فرود آورده باز الا را بر همان قطر بالا کشد و الله را از جانب چپ بدل فرو برد

و این نوع را نفی و چهار ضرب نامیده اند و نوعی دیگر که از مجمع البحرین گویند آنست
که چنین که طرف ناف حلق باشد بد و دایره کامله منقسم سازند یکی دایره نفی که
بر داشتن لا است بدستوری مذکور و قوس فوقانی او از طرف راست که چنانچه بناف متصل
شود و همیشه دایره که این دو کلمه قوسین آن باشد و آن را دایره امکان تصور کنند چنانچه هیچ
ممکنی از آن خارج نباشد تا همه در نفی داخل باشند و دیگری دایره اثبات که آن بر داشتن
الا الله است بهمان دستور و فرود آوردن الله از طرف چپ همیشه مذکور که قوسین این
دایره باشد که در تصور دایره وجوب است شیخ نجم الدین رازی در مرصاد العباد گفته که
این ذکر را جبرئیل امین تعلیم سید المرسلین و آنحضرت بعد از فریضه صبح بآن اشتغال کرد
می نمود و از آن صاحب سر خود و ولی عهد خود علی مرتضی آموخت و از آنحضرت باولاد
اطهار او منتقل شد و ارباب عرفان آیه شریفه واذکر ربک تضرعا و خفیه و دون
الجهر من القول را باین ذکر تفسیر نموده اند و عطف دون الجهر را عبارت از ذکر فی نفسک
دانسته اند و دون را بمعنی نزدیک گفته اند و از این ذکر اخفائی که واسطه میان جهر و
خفا است تفسیر نموده اند **فایده** میرزا محمد اردبیلی الاصل و کاشانی المسکن که
مشهور بمحقق است و قبر او در بید گل است و قریه ای کاشان از جمله عرفا بوده از شاگردان
قاضی اسد الله قهپایه که او نیز از جمله عرفا است و در کاشان در قرب دروازه فین مدفون
است و در مقبره شاه شمس و حال مشهور بمقبره قاضی اسد است و فوت قاضی اسد
در سنه یکهزار و چهل و هشت هجری واقع شده و طریقه مشایخ قاضی باین تفصیل است
ارشاد قاضی از شیخ درویش علی سدهی سبزواری و او از شیخ ملک علی جوینی و
او از شیخ حاجی محمد جوینی و او از شیخ کمال الدین جوینی و او از شیخ حاجی حسین ابرقوهی

و او از سید محمد نوربخش و او از امیر سید علی شهاب الدین همدانی و او از شیخ محمود مزدقانی
و او از شیخ علاء الدوله سمنانی و او از شیخ نور الدین عبد الرحمن الکسرقی الاسفراینی و او
از شیخ جمال الدین احمد جوزفانی و او از ابو علی لالا و او از مجد الدین بن اسمعیل بغدادی
و او از شیخ نجم الدین کبری معروف بشیخ ولی تراش و او از شیخ نجیب الدین سهروردی
و او از عم خود وجیه الدین
و او از شیخ احمد غزالی و او از شیخ ابوبکر محمد النساج و او از شیخ ابو القاسم محمد کرکانی و
او از شیخ ابو عثمان مغربی و او از شیخ ابو علی کاتب او از شیخ ابو علی رودباری و او از شیخ
جنید بغدادی و او از سری سقطی و او از معروف کرخی و او از سلطان سریر ارتضی
علی بن موسی الرضا ع این سلسله را محقق مذکور در رساله خود ذکر نموده فایده
در بعضی از رسایل عرفا ذکر را هفت مرتبه ذکر کرده اند قالبی و نفسی و قلبی و سری و روحی
و خفی و اخفی الغیوب تفصیل آنست که ذاکر در ابتدای انابت که هنوز ذکر در باطن
او سرایت نکرده باشد و سیر او در سلوک از محسوسات تجاوز نکند بشرط مداومت ورد
بر ذکر زبان قالبی گویند و چون ورد بسبب تکرار و مواظبت تبدیل بعضی از اخلاق
ذمیمه حاصل شود و اثر ذکر را در نفس خود ادراک نماید و بتعقل معنی ذکر مشغول
شود آن ذکر نفسی گویند سیر او بنهایت عالم عنصر رسد بواسطه تبدیل بعضی اخلاق و چون
ذمیمه فی الجمله نفس را صفاتی حاصل شود و کدورات صفات نفسانی و بشری فرو نشیند
حلاوت ذکر در وی اثر کند و شوق مذکور بر وی غالب شود بی تحریک زبان ذاکر
گردد و گاه باشد که آواز ذکر در دل مانند صدای کبوتر و مرغی بشنود و آن ذکر قلبی گویند
و در این مرتبه سیر او در باطن تا بدایت افلاک رسد و چون صفای قلب بیشتر شود از
نورانیت ذکر قلبی در وی تصرف نماید سزاوار التفات بغیر فی الجمله فارغ شود و او را

ذکر سری

ذکر سری گویند وگاه باشد که اثر تحریک دل در این ذکر نیز مثل صدائی که از انداختن مهره
در طاس پیچیده مسموع شود وپس سالک در این مرتبه با واسطه عالم افلاک رسد
و سر از کدورات تشتت آرای فاسده و عقاید مشوشه بکلی پاک شود و دل را بغیر حق کود
التفاتی باقی نماند از نهایت مراتب افلاک درگذرد و با وایل عالم جبروت رسد
و حکم روح کبری و انوار ذکر خفی گویند و احیانا از آن نیز همهمه در باطن بواسطه غلبه توجه
ذاکر حاصل شود و صوتی شبیه بنشستن مگس بر تار ابریشم مدرک شود چون مراتب
هستی مستعار بکلی در جنبات نور الانوار مستور و منتفی گردد و بمقام فنا از خودی
و ماسوی متحقق شود سیر او بسیر عالم لاهوت مرتقی گردد و ذکر و ذاکر را در جنب
تجلی مذکور وجودی نماند ذکر خود بخود میگوید و از من و مائی جز نام و از ذکر و ذاکر
جز معنا و صفا او هام باقی نماند غیب الغیوب نامند فائده بهاء الدوله حسن بن قاسم بن
محمد النوربخش در اربعین خود که مسمی است بهدایة الخیر ذکر نموده که خلاصه این
است که غایت سعی روندگان سبیل رشاد وصول است بمقام وحدت و مشاهده جمال
حضرت و این سعادت دست ندهد جز بعبور از منزل کشف حجب ظلمانیه و قطع منازل
کثرات امکانیه که جمیع اشیاء در حقیقت وحدت فانی باید دید و این وحده و لا اله الا الله
یافته اند که کلمتین لا اله قالع اساس کثرات از نواه دل و کلمتین الا الله مصور نقش وحدت
است بر صفحات خاطر و تحصیل مرام بمعونت این ذکر چنان بود که مؤمن طالب بعد
از توبه و طهارت بعبادت و قیام نماید و بعد از اداء طاعت باین ذکر لسانی اشتغال نماید
با اخلاص چنانکه در حین تلفظ ملاحظه معنی او نماید و بصدق ادا کند و قطع نظر از جر
نفع و دفع ضرر نفس اجتناب از غافلی و کاهلی کند و توجه نفس بحضرت معبود و مقصود و

اشتغال از سر شوق و ذوق و ملازمت و مداومت در اوقات لا ینقطع کند تا آنگاه که
آتش محبت و شوق بمنفخ لا اله الا الله اشتعال پذیرد و دود خاشاک خاطر و وساوس
نکته که در وجود است بسوزد و شراره از آن در مشکوة باطن افتد و مصباح جان افروزد و جرقه
جانش در فشان عشق و واله گردد پس بچشم سر ملاحظه انوار ربانی میکند و در اشتغال
بذکر رعایت چند چیز دیگر واجب است و اصول آن سه است اول در حین ذکر کردن
حبس نفس نمودن و فایده آن چند چیز است یکی آنکه جمع حواس بدون آن میسر نیست
و دیگر آنکه ممد و معین قوت است و از اینجهة است که در امری که محتاج بقوة و زور باشد مثل
کشتی گرفتن و سنگ گران برداشتن بدون حبس نفس صورت نمی بندد و دیگر
آنکه بحبس نفس شکم گرم می شود و حرارت آن بدل میرسد و محو لطافت غریزی و منع
رفع تکاهل و تساهل می شود و شوق و التذاذ در صاحب بدید آید و دیگر آنکه حرارت
تصاعد بخار گرم و رطوبات فاضله دماغی نضج نیکو یابد و منشاء صور و افکار ملایمه صحیح
گردد دوم چهار ضرب گفتن و آنچنان بود که مربع نشیند و بعد از آنکه سر تا محاذی
ناف فرو برده باشد از آنجا راست ببالا بر آورد چندانکه مهره گردن با پشت راست
شود و این یک ضرب بود پس بطرف راست فرود آورد تا محاذات جگر بلکه قریب بمحاذات
ناف و این ضرب دوم بود پس باز سر را بر آورد چندانکه گردن با پشت راست شود
و این ضرب سیم است پس سر را بطرف چپ فرود آورد و در حرکت دوری نماید چنانچه
باز بمحاذات ناف رسد و این ضرب چهارم است و ذکر را در این چهار حرکت تمام کند هر
ضرب را بکلمه و باز بهمان طریق از سر گیرد و در اینچند حکمة است سیم خفی بودن گفتن
یعنی توجه نماید بطرف دل و سینه بطرف از چپ و در خواطر گذراند که گویا تمامی حروف

از مولف

ان مؤلفان دل بیرون می آید زبان باطن میسر آید و حکمت در آنکه مانع حبس نفس
بشود از شایبه ریا محفوظ باشد و دل تصیقل یابد و پرتو انوار بر او تابد و سر زبان
او مانند گوش و هوش آن چنان بگشاید که بالهامات ربانی شنوا گردد و در این
هنگام استیلای حرارت شوق و ذوق غلبه دیگر فضلات و رطوبات دل را بوجه مناسب
بگدازد و هوای لطیف در تجویف قلب جای یابد و مهر خموشی از افواه دل برخیزد و
علامت این حال آن بود که از جانب دل صدائی چون نغمه کبوتر استماع افتد این ذکر را
شرایط دیگر نیز هست یکی آنکه بعد الهضم و قبل الخلاء تمام بگوید که در حین تعدیل
مزاج است و بعد الهضم بجهت حبس نفس موجب امراض شود چون قولنج و فتق و درد
معده و لقوه و اختلاج و دیگر آنکه آن ذکر بتدریج زیاده سازند و دیگر آنکه
مستقبل قبله نشیند و دیگر آنکه دستها بر زانو نهد و بغلها را گشاده دارد چنانچه
هیئت دایره پدید آید و باوضو باشد و بهتر آنکه بعد از ادای طاعات مفروضه بدان
قیام نماید و دیگر چشم بر هم نهاده گوید و دیگر آنکه در کنج خلوت تاریک باشد که
گفتگوی خلق او را مشوش نکند **شیخ علاء الدوله سمنانی** گوید شرط این ره طالبان
را بند چیست دائماً با نفس خود بودن بحرب قوت خود کردن زخون دل مدام
ترک کردن لقمه شیرین و چرب خلوت تاریک و بیداری شب **فغانی** گر نه قرب
وعده روز جزا بودن تو سوی بدن که آورد عقل گریزپای را **وحشی بافقی**
دل براه طلبش گرم عنانی بایست دیده شوق از این بیش نگران می بایست شوق نگذاشت
که رسی تا بهم بر دل ریش ورنه این داغ هنوز از تو نهانی بایست بتمنای تو ترک
دو جهان کرد ولی مهربانی توام در خور آن می بایست **فائده** در بیان اقسام استغنا

بر سبیل اختصار بدانکه استعاره عبارتست از استعمال مشبه به در مشبه از جهة
مبالغه در تشبیه و فرق میانهٔ استعاره و تشبیه آنست که در استعاره باید مطرح اشعار
بتشبیه نباشد بخلاف تشبیه که باید از اثبات مشابهت مفهوم شود یا بر سبیل تصریح
مثل زید کالاسد یا تلویح مثل زید اسد و از تشبیه بلیغ می نامند بعضی از ادا حل
استعاره شمرده اند و مجاز عبارتست از استعمال لفظ در غیر موضوع له و آن
اعم از استعاره است بعلت آنکه اگر علاقه مجاز مشابهت باشد آنرا استعاره
گویند و اگر سایر علاقات باشد آنرا مجاز مرسل خوانند و این در نزد علمای بیان
است و اما اصولیین استعاره را بر هر مجازی اطلاق میکنند و کنایه عبارتست از
لفظی که از آن اراده شود لازم معنی آن با جواز ارادهٔ اصل معنی و استعاره باعتبارات
مختلفه بچند قسم منقسم می شود و فایده عناد و وفاقیه و تهکمیه و تملیحیه و اصلیه و تبعیه و عامیه
و خاصیه و مطلقه و مرشحه و تشریحیه نیز گویند و مجرده و مرشحه مجرده و مصرحه و مکنیه و
تمثیلیه و غیر تمثیلیه و تحقیقیه و غیر تحقیقیه **فائدة** عبارة فیها ابهام قال العلامة فی
نهایة الفروع لو ترک الاعتدال فی الرکوع او السجود فی صلوة النفل عمدا لم تبطل صلوته لانه
لیس رکنا فی الفرض فکذا فی النفل انتهی و الاشکال فیه ان انتفاء الرکنیة فی النفل لا ینفی الوجوب
فیه کما فی الفرض و یمکن الحمل بان لعل مراده نفی الوجوب فی النافلة بواسطة نفی الرکنیة اذ کلما
کان رکنا فی الصلوة یکون من الاجزاء الموجبة لانتفاء صدق الاسم فلو کان رکنا لکان شرطا
فی النافلة قطعا لئلا ینتفی کونها صلوة و اما اذا لم یکن رکنا فلا یکون دلیل علی وجوبه
فی النافلة فتامل **شعر** من که بوی از رو در چمن هوس شدم   بر لب گلی بچید مرحمی
خار و خس شدم   مرغ بهشت بودم قهقهه بر فرشته زدن   از پی صید پشه همنک

صد مگس

صد مكس شد م فائدة في التوبة قال شيخنا البهائي ره قلبك من الذنوب ووجه
وجهك الى علام الغيوب بعزم صادق ورجاء واثق وعد فانك عبد ابق من مولى كريم رحيم
حليم يحب عودتك الى بابه واستجارتك به من عذابه وقد طلب العود منك مرارا عديدة و
انت تعرض عن الرجوع اليه مدة مديدة مع انه وعدك ان رجعت اليه واقلعت عما انت بالعفو عليه
عن جميع ما صدر عنك والصفح عن كل ما وقع منك فقم واغتسل احتياطا وطهر ثوبك
وصل الفرائض واتبعها بشيء من النوافل وليكن تلك الصلوة على الارض بخشوع و
خضوع واستحياء وانكسار وبكاء وفاقة وافتقار في مكان لا يراك فيه ولا يسمع صوتك
الا الله سبحانه فاذا سلمت فعقب صلوتك وانت حزين مستحي وجل راج ثم اقرء الدعاء
المأثور عن زين العابدين ع الذي اوله يا من برحمته يستغيث المذنبون الخ ثم ضع وجهك
على الارض واجعل التراب على راسك ومرغ وجهك الذي هو اكرم اعضائك في التراب بدمع
جار وقلب حزين وصوت عال وانت تقول عظم الذنب من عبدك فليحسن العفو من
عندك تكرر ذلك وتعد ما تذكره من ذنوبك لائما نفسك موبخا لها نائحا عليها
نادما على ما صدر منها وابق على ذلك ساعة طويلة ثم قم وارفع يديك الى التواب الرحيم
وقل الهي عبدك الابق رجع الى بابك عبدك العاصي رجع الى الصلح عبدك المذنب اتاك
بالعذر وانت اكرم الاكرمين وارحم الراحمين ثم تدعو ودموعك تنهمل بالدعاء المأثور
عن زين العابدين ع في طلب التوبة الذي اوله يا من لا يصفه نعت الواصفين واجتهد في توجه
قلبك اليه واقبالك بكليته عليه مشعرا في نفسك سعة الجود والرحمة ثم اسجد سجدة تكثر فيها
البكاء والعويل والانتحاب بصوت عال لا يسمعه الا الله تعالى ثم ارفع راسك واثقا بالقبول
فرحا ببلوغ المأمول قال بعض العرفاء وارث النبي من اقتدى به في الافعال والاخلاق

لا من بياض السود وجوه الاوراق قال بعض العارفين قد قطع يدك وهي اعز جوارحك
في الدنيا لربع دينار فلا تأمن ان يكون عذابه في الاخرة على هذا النحو من الشدة قيل
من تتبع خفيات الامور حرم مودات القلوب فائدة وعظ اعرابي ابنه وقال يا بني كن سبعا
خالسا او ذئبا خانسا او كلبا حارسا ولا تكن انسانا ناقصا ونعم ما قيل يا لان كوي
بغايت جو بهتر ز كلاه دوزي بد المولوي تو چراغ بی فروغی تو سراغ زاهد دوغی
تو سبوی شکسته دوغی تو بکار ما نیائی شعر عربي والله ما طلعت شمس ولا غربت
الا وانت مني قلبي ووسواسي ولا جلست الى قوم احدثهم الا وانت حديثي بين جلاسي
ولا تنفست محزونا ولا فرحا الا وذكرك مقرون بانفاسي شعر یا بکام اگر نشد دین
چه کند رقیب با نیست نصیب کام دل عاشق بی نصیب را سؤال ورد في الاحاديث
ان ثواب الصدقة عشرة وثواب القرض ثمانية عشر وفيه سؤالان احدهما انه ما وجه زيادة
ثواب القرض وثانيهما ما السر في الثماني عشر في القرض وجواب الاول ان في الصدقة منة
وذلة ليست في القرض وايضا الغالب في الاستقراض الاحتياج بل هو كان دائما بخلاف
الصدقة فانه قد تكون بلا حاجة وايضا الصدقة عين اداء تكليف واجب او دفع بلاء واما
القرض فمحض احسان وجواب الثاني من جاء بالحسنة فله عشر امثالها فلما كان ثواب الصدقة
عشرة فيكون ثواب القرض عشرين لان نصف المقروض يرد فيبقى عشرة ثوابه وثوابه القرض
ضعف ثواب الصدقة وهو ثماني عشر سؤال ورد في الحديث ان الناصبي شر من
اليهود لان اليهود منع لطف النبوة وهو خاص والناصبي منع لطف الولاية وهو عام
ما بيان ذلك اقول بيانه مجملا ان انكار اليهود نبوة نبينا وعدم قبولهم اياه لا
يضر بالمسلمين بل يمنع اللطف عن غير اهل الاسلام واما انكار ولاية الولي في غصب

الخلافة

الخلافة رضا المسلمين وغيرهم وتفصيله ان شغل النبي الدعوة والتبليغ وشغل
الولي والخلافة ابقاء ما بلغه النبي ص وترويجه ونشره ولذا لا يخلو الارض عن النبي ص
بعد اتمام الدعوة والتبليغ ولا يخ عن الحجة للحاجة الى الابقاء دائما وقد حصل الدعوة
والتبليغ من النبي ص فلا يضر انكار اليهود والاثمين لم يقبل بخلاف انكار الناصبي فانه يعم
كل الازمنة وكل الاشخاص الذين بعد النبي ص ورد في الادعية اللهم ارزقني صبر
الشاكرين وتوجيهه بوجهين احدهما ان صبر الشاكرين صبر مع الرضا والتلذذ وعد
كل بلية نعمة وصبر غيرهم ليس كك وثانيهما ان الشكر عبارة عن صرف جميع الجوارح
والاعضاء فيما خلق لاجله ومنعه عما نهي عنه ولازمه الاتيان بجميع العبادات والاجتناب
عن جميع المحرمات فالشاكر من كان كك وصبره عبارة عن ذلك فانه يصبر على العبادات
والمحرمات وهو اعظم انواع الصبر اشكال قال في المدارك الاذان لغة الاعلام
وفعله اذن يؤذن ثم مد للتعدية فانه لا مد فيه والتعدية حاصلة بدونه ايضا
اشكال قال المقدس الاردبيلي في مسئلة حكم المسبوق في صلوة الجماعة من شرح
الارشاد في المنتهى انه اذا جلس الامام للتشهد فيتبعه فيه المأموم للاخبار مثل رواية
داود بن الحصين قال سئل عن رجل فاته ركعة من المغرب مع الامام فادرك الثنتين
هي الاولى له والثانية للقوم يتشهد فيها قال نعم قلت والثانية ايضا قال نعم قلت كلهن
قال نعم فانها هو بركة ورواية اسحق بن يزيد قال قلت لابي عبد الله ع جعلت فداك
يسبقني الامام بركعة فيكون لي واحدة وله ثنتان انتشهد كلما قعدت قال نعم انما
التشهد بركة منها يعلم انه قد يوجد خمس تشهدات في الرباعية والاربعة في الثلاثية
والثلاثة في الثنائية بل اكثر من ذلك فتامل في رواية معوية بن شريح اذا قال المؤذن

وان الاصطلاح نقل ثم مد للتعدية صح

قد قامت الصلوة ينبغي لمن في المسجد ان يقوموا على ارجلهم ويقدموا بعضهم ولا ينتظر
الامام قلت فان كان الامام هو المؤذن قال وان كان فلا ينتظرون ويقدموا بعضهم
روى انه جاء رجل الى امير المؤمنين ع فقال انى لى امرأة كلما جامعتها تقول قتلتني هل
على اثم فقال اقتلها بهذه القتلة فعلىّ اثمها حكى السيد نعمة الله الجزائري
قال حكى لى بعض اهل كربلاء انه نزل عند عثمان بن حبيث من اعوان السلطان و
بعد ان ذهب اكثر الليل وفرغ من تحكماته في الطعام والشراب قال اريد صبيا افعل
به فتحيرت وخفت من سيفه فقلت له يا عبد السلطان في محلتنا امرأة شابة جميلة
اتى بها اليك لتفعلها فقال ما اريد الا الصبى افعل به فاذا فرغت لعبت بخصيتيه
الى الصباح فقلت تلك المرأة افعل بها فاذا فرغت فلى خصيتين كالدبة اضعها عندك
العب بها الى الصباح فضحك وعفى قال محمد زكريا ينبغي للطبيب ان يبشر ابدا
بالصحة وان كان غير واثق فان مزاج البدن تابع لاعراض النفس حكى السيد نعمة الله في
زهر الربيع انه تمتع رجل من اصحابنا في شدة حر الصيف فاعطاها محمدية فاوقعت
لهما صيغة التمتع وذهبت سطح المدرسة للنوم فلما قرب نصف الليل سمعت المرأة
تصيح باعلى صوتها عباد الله هلموا الى فقد قطع الموضع فنزلت اليهما وقلت ما نابك
قالت انه جامعني الى الان عشرين مرة وما اقدر على الاقامة معه الى الصباح فقال كذبت
واخذني حجرة وكان يخط المرات على الجدار فعددتها فكان ثمانية عشر فقلت يا اخي
ما كان في خاطرك فقال بلغ الاربعين واحاسبها بكل مرة نصف غاز فلما سمعت المحمدية
وخرجت عن ساعتها معمّا باسم بد الله بر بیدار کبی افسانه کفتیم مراد از افسانه
افسانه مشهور است که گویند یکی بود یکی نبود غیر از خدا هیچ چیز نبود چون دو لفظ

بیداری بن افسانه گفته شود بد رالله شود در اگر ب بود نی بنود دال بود الف بنود یا ج
بود یا بنود بعد از آن عزا و لفظ الله هیچ چیز نبود لا ای هری باچون خودی در افکن پنجه
اگر پنجه میکنی ما خود شکسته ایم چه خواهی شکست ما ایضا چه آنکس که دامن فراهم
گرفت چه آنکه بشمشیر عالم گرفت کس از مکر دشمنان حاسد ترست که بنیاد اهل
حسد باد پست ایضا ای خدا سامان چشم پر نمی عشق بالا دستی و صبر کمی دامن
دشتی و مشق ناله عشق جان فرسا و زلف لا له طرح بو خم یا من تحل به عقد المکاره
تبدء به یوم الاحد و تقرء کل یوم عشر مرات الی ثلثة عشر یوما و کلما تصل الی لفظه یا ربه
تکرره حتی ینقطع النفس و تسجد و تطلب الحاجة و قبل الدعاء تصلی عشر مرات علی محمد
و آل محمد و تقول یا الله اربعین مرة و تقول بعد الدعاء اربعین مرة و لیکن ما بین الطلوعین
بعد صلوة الفجر و تجتنب عن الحرام و کثرة الاکل فی الایام و تراعی سایر شروط من الطهارة
والقبلة و الخشوع و حضور القلب یقضی حاجات انشاء الله تعالی فائده مجربة بجهة رفع
اهدا ج د و ه ب و یکهزار و هشتاد بار در یک مجلس با طهارت رو بقبله و خضوع و خلوت
و خشوع بگوید والهکم الله اله واحد لا اله الا هو الرحمن الرحیم فائده منقول و مجرب
که هرگاه کسی خواهد طفل پسر شود بعد از آنکه چهار ماه از حمل بگذرد روی زن
را بقبله کند آیة الکرسی بخواند و دست بر پهلوی او زند و دست بر شکم او گذارد و
بگوید اللهم انی قد سمیته محمدا صلی الله علیه و آله و قصد کند که او را محمد نام کند و
بعد از آنکه پسر شد او را محمد نام دهد فائده روی الشیخ الجلیل الصدوق محمد بن
بابویه القمی بسنده عن الامام الباقر عن ابائه عن امیر المؤمنین ع قال شکوت الی رسول الله
دینا کان علی فقال یا علی قل اللهم اغننی بحلالک عن حرامک و بفضلک عمن سواک

حدیث

الحديث قال شيخنا البهائي في الاربعين بعد نقل هذا الحديث كثر على الدين
في بعض السنين حتى تجاوز الفا وخمسمائة مثقال ذهبا وكان اصحابه متشددين
في تقاضيه غاية التشدد حتى شغلني الاهتمام به عن اكثر اشغالي ولم يكن لي في وفائه حيلة
فواظبت على هذا الدعاء فكنت اكرره كل يوم بعد صلوة الصبح وربما دعوت بعد
الصلوات الاخر ايضا فيسر الله سبحانه قضائه وعجل ادائه في مدة يسيرة باسباب غريبة
فائدة نقل عن بعض الاكابر وجربناه من كان له حاجة مهمة فليخرج من البلدة او القرية
التي هو فيها الى مكان خال في الصحراء وليرسم مربعين وليكن احدهما في جوف الآخر
في وسطها خط آخر هكذا وليتصور الخط الاوسط قبر رسول الله ص وليقل الف مرة
صلى الله عليك يا رسول الله ثم يطلب حاجته تعويذ كه بجهة كردن اسب نوشته مي
٩١ ٣ ٧ ٨ ق و اسئل الله على مشية الله بحق محمد
شود بسم الله الرحمن الرحيم الله الله
والله اجمعين عبارة فيها ايهام در كتاب نصاب گويد چون مجموع ان دويست وبيست
بيت امده از نصاب الصبيان نام كرديم فائدة در كتاب مثله گويد بدانكه مصدر كلام او
است وارد وي نه وجه باز ميگردد و بر اين كلام سه مواخذه است اول انكه گفته اصل
كلام است وحال اينكه اصل افعال وبعضى اسمائست نه مطلق كلام دوم انكه تخصيص به نه
وجه داده وحال انكه صفات مشبهه واسماء مبالغه وافعل التفضيل وغير اينها نيز از
مصدر مشتق اند سيم انكه گفته باز ميگردد وحال انكه باز گشتن فرع داخل شدن است
چه ان بمعنى رجوع كردن است شعر للانوري فيه ايهام تا بست نقش بامهر طين فرو خواستند
نقش با مهر طين فرو هستند كل جمل در احاديث وارد شده كه موسى ع عرض كرد الهي اقريب
انت فاناجيك ام بعيد فاناديك شخصى از طلبه از لفظ بين ميخواند فاناجيك بفتح
الف انا

الف انا که متکلم وحده است و تنوین کاف جبک و همچنین در فانادیک جبک در بعضی

از لغات اهل عراق عجم بمعنی حیوان کوچکی است که در حمامها باشد و صدای باریکی

دارد و بعضی از انجزه کویند و بمعنی دیک بمعنی خروس است و میکفت معنی حدیث

اینستکه خدایا اگر تو بندۀ یکی پس چکم و صدای باریک کنم و اگر تو دو دی پس من دیکم

یعنی خروس و آواز بلند کنم **ایضا** شخصی بعد از دعائی سر بسجده نهاده و میکفت

شکر الله شکر الله تا صد دفعه از او مکرر کرد پس کفت اُقلش اُقلش بسکون قاف و فتح

لام و از این زیاده مرتبه تکرار کرد از ان سؤال شد که اینچه معنی دارد کفت نمیدانم و

لیکن در دعا وارد شده و کتاب دعائی کشود و کفت همین است در اینجا نوشته بود

که فلان دعا را بخواند و بعد از آن صد مرتبه شکر الله شکر الله بکوید و اتلش ده مرتبه

یعنی کمترش **فائده** تقول الله الله و تنوی من اردت فانه کسر رقبة المدعو علیه وقیل

تکرره سبعین مرة بجمیع الحروف والاعداد **وقیل** الزم یا باب یا واحد یا مفتح لک الابواب

واخضع لسید واحد تخضع لک الرقاب **شعر** تمنیت نارا استضیئ بضوئها فلما

اضائت احرقتنی ضیائها **قلم** طبیعی لمعغوس الحکیم صورته ا ا أ ے ے ل ل ت

س نر تم ا ر ر س س د د ق ب ت ث ب د د ت **قلم** هندی وهو لهادس

الحکیم وقلم الحکماء المتقدمین ا ا آ أ ۲ نر تم تر شرع غ غم ه ه ه ع غ ۃ ۷ ۷ ۷ ۸

۸ ۹ ۹ ۹ و ا بجد هستهوز ا بقع بکر جلش دمت هنث و سخ نغذ حفص صطظ

ابجد مغربی یقش بکر جلس دمت هنث و ضح نغذ خفظ طصغ ظریق خام ایثر متبا رکم اللب

ومن یتق الله یجعل له مخرجا و یرزقه من حیث لا یحتسب تا قوله لکل شیئ قدرا بجهة عطا

و فتوحات و وسعت و جمیع اسباب سامان دنیویه مدت چهل و نشش هزار و

سیصد و هفتاد و نه مرتبه و در روز دوشنبه ابتدا کند و در جمعه تمام شود و قبل از خواندن غسل کند و وضو بسازد و دو رکعت نماز کند و بعد از نماز صد مرتبه سوره حمد و صد مرتبه سوره الم نشرح و صد مرتبه صلوات بفرستد پس شروع کند تا سی و نه روز هر روز یکصد و هشت مرتبه بخواند و اگر در این مدت یک روز ترک شود باز از سر گیرد و در روز چهلم بعد از تمام ختم صد مرتبه حمد و الم نشرح بخواند و صد مرتبه صلوات بفرستد و این دعا را بخواند اللهم اغننی بحلالك عن حرامك و بفضلك عمن سواك انك علی كل شئ قدیر و هفتاد مرتبه بگوید اللهم اجعل لی من امری فرجا و مخرجا و بعد ازین ختم انشاء الله اثر اجابت ظاهر شود و اگر در چهل روز اثر ظاهر نشود ختم را از سر گیرد که انشاء الله در اربعین دوم مطلب حاصل شود دعاء عظیم از امامك من كل جانب فی ذاهبته تقف علی باب مسجد مستقبل القبلة و تقول یا من علمه لا یحتاج الی مقال و یا من جوده لا یحتاج الی سؤال ان العرب اذا وقف علی ابوابهم اجا وانت یا سیدی رب العرب و العجم و انا واقف علی باب بیت من بیوتك اغثنی یا مغیث ثلثا لهذه جوف تکرار الدعاء ثلثا لا ادری نفس من کرفت سرتا پای من کر نگیری دست من ای وای من جمله ترسند از تو من ترسم ز خود کز تو نیکی دیده ام او زخویش بد ایکه نام موز عذر اموز من سوختم صد ره چه خواهی سوز من مز نغفلت صد کنه ر اکر ده ساز تو عوض صد کونه رحمت داده باز چون ندانستم خطا کردم ببخش بر دل و بر جان پر دردم ببخش عفو کن دور هستیها مرا محو کن بحر های مرا مبتلای خویش حیران توام کریه هم و هم پنهان من زان توام سعدیا کی تو ز بیانی بر قامت چالاک ز بیان نتواند و بد الا نظر پاکت که منزلی دارم بر قامت

دوست هم باشد که کذا او افتد بکردن بر آنخاکت دانم که سرم و ونی که دربای
تو خواهد بود هم بدر تو کو بودم من دست من فتراکت ای چشم جز دحیران بومنظر
مطبوعت وی چشم نظر کوتاه از دامن ادراکت هر دوی بپوشاند خورشید
خجل کردید کر بر تو روی افتد بر طارم افلاکت کر زانکه بجنبشی افضل است بر صحابت
و در زانکه بسوزانی حکم است بر افلاکت خون همه کر ریزی از کس بنبود باکت چند آنکه
جفا خواهی میکن که نمیکردد غم کر دل سعدی با یاد طربناکت فائدة از رموز بی
بجهت امساک نطفه دانه مرهفتک سر چهار یوم در آب خیسانیده پوست او اکرفته
بکجره مغز او با دو جزو قند کوبیده حبها سازند بقدر نخودی دو عدد بکار برند
کو بند دفعان را ابطو کند لا الی ادری مرجان بلکوم دو بیش را بدو بای اتش مزن
خویش را فائدة لدفع الضالة قال فی کتاب المستطرف انه مجرب یقرء سورة والضحی
ثلثا ثم قل یا جامع الناس لیوم لا ریب فیه اجمع علی ضالتی و بطریق آخر یقول یا جامع
الناس لیوم لا ریب فیه ان الله لا یخلف المیعاد اجمع بینی و بین کذا فائدة لدفع الشعر الزائد
فی العین منقول من کتاب القانون للشیخ الرئیس الارض بالنوشادر خصوصا مع حافر حمار
بخل ثقیف ای عتیق وایضا مرارة التیس بالرماد او بالنوشادر او بالعصیر لکراث و
خصوصا اذا جعل علی مقلی فوق ناری حتی یمزج وان کان رماد صدف آفضل وایضا نحو
یطلی علی منبته دم قنفذ و مرارته و مرارة النسر و مرارة الماعز و ربما خلطت هذه
المرارات بجند باد ستر و اتخذ منها شیئا کفلوس السمک و یستعمل عند الحاجة بریق
الانسان و یصبر المستعمل علیه نصف ساعة و کذا بزر البحر نبهاء الاسقیوش ای الا سفرزه
و کذلک سحالة الحدید المصفی بزغ الاغشاء غایة وان وجع اقول و قد جربنا الاخیر

توجدناها مفتحه غایته بعد قلع الشعر و کل ما ذکر موضعه بمیل ذهب فلعله

والله العالم فائده جلیله مروی فی الکافی اعلم من قرء سوره والصافات فی کل جمعه

لم یزل محفوظا من کل افه مدفوعا عنه کل بلیه فی الدنیا مرزوقا باوسع ما یکون من

الرزق ولم یصبه فی ماله ولا فی بدنه ولا فی ولده سوء من شیطان رجیم وجبار عنید

وان مات فی یومه او فی لیلته بعثه الله شهیدا من قبره ابن یمین دو قرص نان گر از

گندم است یا از جو دو تای جامه گر از کهنه است یا از نو چهار گوشه دیوار خود بخاطر

جمع که کس نگوید از اینجا خیز و آنجا رو هزار بار نکوتر بنزد ابن یمین ز فر مملکت

کیقباد و کیخسرو و له ایضا اگر دو گاو بدست آوری و مزرعه یکی امیر و یکی را وزیر نام کنی

بدان قدر که کفاف معاش تو نشود روی و نان جوی از یهود وام کنی هزار بار از آن

بهتر که از پی خدمت مکمر ببندی و بر کسی سلام کنی فائده طریق ختم انعام صغیر که به

هفت نفر بیمار نشسته در یک مجلس هفت نوبت بخوانند هر یک یکمرتبه و همه

یکدفعه شروع کنند هر یک که بلفظ دو جا الله برسند در آیه شریفه و سل الله در

ما بین دو الله این دعا بخوانند چون تمام شود شروع بخواندن کنند تا سوره تمام

شود و دعا اینست که بیا مجربست بسم الله الرحمن الرحیم اللهم ارحم جلدی الرقیق و

عظمی الدقیق من شده الحریق یا ام ملدم ان کنت امنت بالله العظیم فلا تاکلی اللحم و

لا تشربی الدم ولا تفوری من الفم وتحولی عنه الی من یزعم ان مع الله الها اخر فانی

اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و ان محمدا عبده و رسوله و هرگاه خواننده خود

بیمار باشد بجای جلدی و عظمی جلده وعظمه گوید و هم شاید ضمایر و افعال فائده

طریق ختم سوره انا انزلنا برای بیمار بعضی از ثقات و اخیار و صلحا این طریق را ذکر کرده اند

و گفتند

وكفلند مكرر بتجربه رسيده چهل و يك دانه باقلا پول سفيد بگيرند و چهل در سر هر يك تا ناخن

پاي او و بعد بهم چيده پس چهل و يك اسم الله خوانده شود و هر يك دفعه پول را برداشته از

پائين رو به بالا آيد و سجده هر دفعه بكنند و چون تمام شدن پولها بچهل و يك نفر فقير

داده شود جدا كانه يا باضم چيزي ديگر فرمودند بسيار مجربست **فائدهٔ** گرفتن

عطر هم معطري تواد نظر گرده چنانچه گل سرخ و ساير گلها را ميكنند و اب با گلاب

دران بپخته و پنجه گذارده و در قابله روغن بادام يا زنبق يا زيتون يا امثال آن

كرده آنرا بطريق گلاب گرفتن بسوزانند انچه از ان اب داخل قابله شود گلاب است و ان

روغن كه بر رو مي افتد عطر است و همان ابي كه در زير روغن است برداشته گذارده

وثانيا آب باگلاب كرده بر همان روغن بطريق اول عمل كنند و در مرتبه سيم باز همان آب

اول و همين آب تا چند مرتبه بلكه هفت و هشت همان روغن را در نظر گرده دو

افتاب ملايمي گذارند تا مائيت آن جذب شود **فائدهٔ** در بيان انكه تكسيرات هر يك

در چند سطر تمام مي شوند بدين طريق است ٢ در ٢ ٣ در ٣ ٤ در ٤ ٥ در ٥ ٦ در ٦ ٧ در ٧

در ٨ در ٩ در ١٠ در ١١ در ١٢ در ١٣ در ١٤ در ١٥ در ١٦ در ١٧ در ١٨ در ١٩

در ٢٠ در ٢١ در ٢٢ در ٢٣ در ٢٤ در ٢٥ در ٢٦ در ٢٧ در ٢٨ در ٢٩ در ٣٠

در ٣١ در ٣٢ در ٣٣ در ٣٤ در ٣٥ در ٣٦ در ٣٧ در ٣٨ در ٣٩ در ٤٠

در ٤١ در ٤٢ در ٤٣ در ٤٤ در ٤٥ در ٤٦ در ٤٧ در ٤٨ در ٤٩ در ٥٠

همين كافي است در نظر بودن والله العالم **فائدهٔ** در خواص منازل قمر در هر منزلي

باشد چه عملي توان كرد از اعمال مثلثات و مربعات و طلسمات بدين تفصيل شرطين

عمل دشمني بطين دوستي ثريا جدائي و هلاكت دبران بد حالي هقعه عمل نيكي

نسخهٔ اخری

٢ در	٣ در	٥ در	٤ در	٧ در	
٣٢	٤	٦	٧	٥	
٨ در	٩ در	١٠ در	١١ در	٣ در	
٥	١٠	٢	١٢١	١١	
١٣ در	١٤ در	١٥ در	١٦ در	١٧ در	١٩ در
١٠	١٥	١٦	١٧	١٢	
١٩ در	٢٠ در	٢١ در	٢٢ در	٢٣ در	
١٢	١١	٨	١٣	١٤	
٢٤ در	٢٥ در	٢٦ در	٢٧ در	٢٨ در	
٢١	٩	٢٣	٢١	١	
٣ در	٣١ در	٢٧	٢٢ در	٢٢٤ در	
	٢		٢		
٣٥ در	٣٦	٣٢ در	٣٣ در	٣٩ در	
٣٦	٩	٣١	٣١	٣	
٤ در	٤١ در	٤٢ در	٤٣ در	٤٤ در	
٢٨	٢٣				١٢
٤٥ در	٤٦ در	٤٧ در	٤٨ در	٤٩ در	٥ در
١٣	١١				١٥

[illegible]

و بدی و دوستی و دشمنی نزاع عمل درندکان و کرفتن ایشان نثره بازدکان و باب
کا از ظهر صید مرغان جبهه کرفتن سباع و موشان و جانوران زبره بستن خواب و بیمار
کردن و هلاک کردن دشمنی صرفه خیر و صلاح و دوستی عوا دوستی و صلاح سماک
طلسم دوستی و مهربانی غفر طلسم هلاکت کسیکه خواهی زبانا طلسم جدائی و عقد هلاکت
اکلیل عمل سروری قلب عمل فراغت شوله طلسم محبت و زهر دادن نعائم طلسم دوستی بلده
طلسم دوستی ذابح طلسم عقد بلع محبت و پیوستن سعود الفت و همه کارها اجنبیه
زبان بستن و هر عقد مقدم دوستی و موخر عمل خیر و دوستی و کشادن و کرداینداینها
و همچنین باید دانست که انصراف قمر از سعد و اتصال بنحس از برای عمل شر است چنانکه
چیست میدانی صدای چنگ و عود انت حسبی انت کافی یا ودود نیست مرا فسر دکان
ذوق و سماع و دنرعالم را کرفته است این سرود آه از ان مطرب که از یک نغمهاش
امده در رقص اجزای وجود هست صوت جناب قدس عشق لیک در بصورتی خود را
نمود در لباس حسن لیلی جلوه کرد صبر و ارام از دل مجنون ربود پیش روی خود ز
عذرا پرده بست صد در غم بر رخ وامق کشود عکس ساقی دید جامی زان فتاد
چون صراحی پیش جام اندر سجود فائدة دعاء قاموس القدرة من قراه تسعة و تسعین
مرة صار مطاعا و فیه فواید کثیرة من قتل العدو و تسخیر الملوک و قتل نصابه بتسع
و تسعین یوما کل یوم تسعة و تسعین مرة والوسطی تسعة ایام بهذا العدد و
الصغیر ثلثة ایام بهذا العدد والورد واحد واربعین مرة والخاتم خمس مرات نقلته
من خط والدی ره نقله من خط مولینا محمد تقی المجلسی ره والدعاء هذا بسم الله الرحمن
الرحیم الهی قد تلاطمت امواج قاموس قدرتک فظهرت فی کل مقدور اثار قدرة عجیبة

عزیمة

[illegible]

عزیمة لا یبلغ کنهها عقول العقلاء واوهام الحکماء وفهوم العلماء وکل شیء فی قبضة
قدرتک یسیر وان ذلک علیک سهل یسیر وانت علی کل شیء قدیر وبالاجابة جدیر
یا شدید یا شدید یا شدید یا شدید یا ذا البطش الشدید اسئلک مددا من
قوتک واسئلک مددا من قدرتک واسئلک مددا من حکمتک واسئلک مددا
من سلطانک واسئلک مددا من کل منک لتسخیر کل متمرد وتلیین کل صعب
واذلال کل منیع وقهر کل عدو ومحق کل خصم وازهاق کل منافق ذی شقاق من الجن
والانس والهوام ولا یبقی شیء من المکنونات الا ولین بین یدی عزیمته وکسرت شدة شکیمته
وعفرت عتوه بعزتک یا عزیز یا عزیز یا عزیز یا معز یا مذل یا مقدم یا مؤخر وصلی الله علی
محمد وآله اجمعین **ذکر خلافت شجره بنی امیه** لعنهم الله واز ایشان عثمان بن عفان ومعویه
ابن ابی سفیان ویزید بن معویه ومعویه بن یزید وبنی مروان علیهم اللعنة والنیران خلافت
کردند **اما عثمان** بن عفان دوازده سال وبا دوازده روز کم خلافت کرد ودر سنه ۳۵ به
تیغ غیرت اهل اسلام کشته شد واما معویه بن ابی سفیان بعد از محاربه صفین
نوزده سال وکسری حکومت کرد ودر سنه ۶۰ بجهنم رفت واما یزید علیه من اللعنة
ما لا یحصی وعلیه المزید در ربیع الاول در سنه ۶۴ بقعر سجین شتافت اللهم العنه وزد
علیه اللعنة فی کل آن وحین وپسر او معویه بن یزید بجای او نشست بعد از چند روز
خود را عزل کرده بعد از ان ابن زیاد ملعون هم حکومت کرد مروان بن الحکم طرید رسول الله
اللعین بن اللعین علی لسان الرسول الامین غصب کرد وان ملعون مطرود ده ماه حکومت
کرد شبی منکوحه او که زن یزید پلید بود با کنیزان ان ملعون را بجهنم فرستادند وبعد
از ان پسر شومش عبد الملک بن مروان حاکم شد ودر زمان او مختار بن ابی عبیده

ثقفی بود و سایر شیعیان امیر المؤمنین علیه السلام بطلب خونخواهی امام حسین علیه السلام
کمر بستند قریب بصد و بیست هزار از کفار شام و کوفیان نافرجام را بجهنم فرستادند
از جمله ابن زیاد و عمر بن سعد و پسرش و شمر بن ذی الجوشن و خولی اصبحی و حصین بن نمیر و یزید بن
الحارث و غیرهم و بعضی را زنده پوست کندند و برخی را تیرباران کردند و عبد الملک
بعد از استقلال و قتل عبد الله بن زبیر بر جمیع ممالک اسلام فرمان روا شد و حجاج
را امارت عراقین و فارس و خراسان و اهواز داد و بعد از استقلال بیست و
یکسال و شش ماه حکومت کرد و در سنه ۸۶ بجهنم رفت و بعد از آن پسرش ولید
ابن عبد الملک بجای او نشست و در زمان او حجاج بجهنم رفت و خوارزم و سمرقند
مفتوح شد و در سنه ۹۶ بنا بر این حکومت او قریب بده سال باشد و بعضی از
مورخین نه سال و شش ماه گفته اند و مسجد جامع بنی امیه در شام بنا کرده این نافرجام
است و بعد از آن برادرش سلیمان بن عبد الملک بجای او قرار گرفت و او دو سال
و هشت ماه حکومت کرد و بعد از آن عمر بن عبد العزیز بجای او نشست و او لشکر
بهند فرستاده بسیاری از ملوک هند را باسلام دعوت داد و امر کرد که سب
حضرت امیر مؤمنان را که شجرهٔ ملعونه طریقهٔ خود قرار داده بودند متروک کردند
و او در سنه ۱۰۱ وفات کرد مدت خلافتش دو سال و پنج ماه بود و مدت عمرش سی و نه
سال و بعد از او یزید بن عبد الملک که سلیمان بن عبد الملک بعد از عمر بن عبد العزیز
او را ولیعهد ساخته بود بر سریر خلافت نشست و در زمان او یزید بن مهلب
خروج کرد و ابن عبد الملک لشکر بجنگ او فرستاد او را کشت و در سنه ۱۰۵ وفات یافت
و مدت عمرش چهل سال و کسری بود و بعد از آن هشام بن عبد الملک بولایت عهد

برادر بود

بجای او بر سریر سلطنت نشست و عمر بن هبیره را بامارت خراسان فرستاد و در آن زمان
جمعی از اتراک از آذربایجان مسلط شده او لشکر فرستاد و ایشان را کشته و لشکر اسلام
با اهل دشت قبچاق محاربه بسیار نمودند و در سنه ۱۱۷ نصر سیار را بامارت ماوراء النهر و
عراق و خراسان و خوارزم فرستاد و از وقایع عهد او خروج زید بن علی بود که در کوفه
شهید شدند و در سنه ۱۲۵ هشام جان بقابض ارواح سپرد ایام سلطنتش نوزده
سال و نه ماه و نه روز و مدت حیاتش شصت و دو سال بود و بعد از آن مرشد ولید
بن یزید بن عبد الملک بر تخت خلافت نشست و چون او بر تخت نشست در رنجانیدن
اصحاب هشام سعی بسیار کرد و منشور ایالت خراسان و عراق بنام یوسف بن عمر نوشت
و او نصر را از خراسان طلبید و نصر در آمدن تعلل میکرد تا خبر کشته شدن ولید رسید
و بالجمله نصر مشغول عیش و عشرت شد و در هنگام هدم اساس اسلام بجدی کوشید که
مسلمین او را بکفر و زندقه منسوب کردند تا آنکه یزید بن ولید بن عبد الملک برادران را داشتند
که خروج کرده بود در وقتیکه ولید بجهت عفونت هوا از دمشق بیرون رفته بود و دمشق
را متصرف شد و از آنجا متوجه ولید شد و نظر باینکه ولید بدون استعداد بیرون
رفته بود در قلعه محصور شد تا آنکه قلعه را گرفتند سر ولید را از بدن جدا کردند
زمان سلطنتش یکسال و سه ماه بود و مدت حیاتش سی و شش سال و بعد از آن
یزید بن ولید بن عبد الملک در سنه ۱۲۶ بر مسند سلطنت تکیه کرد و در زمان سلطنت
او امر مملکت مختل شده هر کسی در طرفی سرکشی آغاز کرد و امارت عراق و خراسان را
بمنصور بن جمهور داد و او عامل بخراسان فرستاد و نصر در مخالفت بر آمده عامل او را راه
نداد و بعد از گذشتن قریب بشش ماه از سلطنتش وفات یافت و مدت عمرش سی و

هفت سال بود و بعد از آن برادرش ابرهیم بن ولید بن عبد الملک بولایت عهد
برادر بر تخت سلطنت نشست و در این سال مروان حمار که والی ارمنیه بود لشکرها جمع
کرده بشام آمد ابرهیم را از خلافت خلع کرد و مروان حمار بر تخت سلطنت نشست
و او آخر خلفای بنی امیه لعنهم الله بود و بدست عباسیان کشته شد ابتدای ظهور
دولت عباسیه تفصیل این اجمال آنکه در سنهٔ ۱۰۱ که زمان دولت عمر بن عبد
العزیز بود محمد بن علی بن عبد الله بن عباس بن عبد المطلب در بعضی از اعمال شام در
گوشهٔ اختفا نشسته بود از بعضی شنیده بود که در نزد اهل بیت محقق است که
دولت امویه عنقریب بانقراض رسد و دولت به پسر او و اولاد او منتقل خواهد گردید لهذا
در خفیه بعضی را به بیعت خود دعوت کرد و عکرمه را با دو شخص دیگر بخراسان و میسره
را بعراق فرستاد که در خفیه خلق را بدعوت او خوانند و هر کس بیعت میکرد خطی از او
میگرفتند و ابو عکرمه دوازده نقیب تعیین نمود که باخذ بیعت اشتغال نمایند
از آن جمله یکی سلیمان بن کثیر و دیگری قحطبة بن شبیب بود و بعد از فوت محمد بن علی
پسر او ابرهیم که او را ابرهیم امام میگفتند باین امر مشغول شد و ابو مسلم مروزی
را بخراسان فرستاد تا بدعوت قیام نماید و در سنهٔ ۱۲۹ ابرهیم ابو مسلم را از خراسان طلبید
او با هفتاد کس روانه شد چون بقومس رسید مکتوب ابرهیم بوی رسید که بهر جا
که رسیده باشی معاودت نمای و قحطبه را بنزد ما فرست و ابو مسلم مراجعت کرده
هفتاد نفر را در اطراف بلاد خراسان و خوارزم پراکنده کرد تا مردم را دعوت نمایند و
مقرر چنان شد که در آخر رمضان سنه مذکوره ظهور کنند و در آن اوان نصر سیار با جنگ ظهور
جدیع کرمانی و شیبان خارجی اشتغال داشت بهر حال در شب بیست و پنجم رمضان

که دعوت

که وعدهٔ ابو مسلم و سلیمان بن کثیر در یکی از قراء مرو آتش بسیار افروختند شیعهٔ عباسیه
جمله ایشان جمع شدند بعد از جنگی نصر لشکری بحرب ابو مسلم فرستاده و لشکر او منهزم
گشتند و ابو مسلم زمانی چند در خراسان توقف نموده تا آنکه بمرو و نصر از خراسان گریخته
و او در ری وفات یافت و در سنهٔ ۱۳۰ قحطبه از نزد ابرهیم امام بخراسان آمده نوائی بخدمت
ابو مسلم قحطبه را امیر الجیوش ساخته بتسخیر قلاع خراسان و ان کرد اینده و بعد از فتح قلاع
بجرجان آمده آنجا را نیز تسخیر کرده بری آمد و بعد از تسخیر ری همدان و نهاوند را نیز تسخیر
کرده در آن وقت صد هزار مرد از جانب فارس و کرمان با مرکه اشته مروان بحرب قحطبه
نامزد شده و در حوالی اصفهان تلاقی شدهٔ قحطبه غالب گردید قحطبه از عراق عجم متوجه
عراق عرب گردید و یزید بن هبیره که از جانب مروان در عراق عرب بود سپاهی جمع آورده
و مدد مروان نیز رسیده با سپاه بسیار متوجه قحطبه شده در فانقین تلاقی شده
مروانیان و هم نموده مراجعت کردند و قحطبه بسمت کوفه روان شده و ابن هبیره
بواسط رفت و در عرض راه قحطبه غرق شده لشکر حسن پسر او را امیر کردند و حسن با لشکر
داخل کوفه شده و در آن زمان خبر کشته شدن ابرهیم امام بدست مروان بکوفه رسید
و دو برادر ابرهیم ابو العباس سفاح و ابو جعفر منصور گریخته بکوفه آمدند و در شب
جمعهٔ چهاردهم ربیع الآخر در سنهٔ ۱۳۲ اهل کوفه و خراسان با ابو العباس سفاح که اول
خلفای عباسیه بود بیعت کردند و در آن وقت مروان در خراسان بود و ابو عون نام
با مرحسن بن قحطبه در موصل بود سفاح عم خود عبد الله بن علی با لشکر بخراسان فرستاده تا
ابو عون را با هم خود ضم نموده بدفع مروان پردازند در موضع زاب حرب درپیوست داده مروان
منهزم شد و بجانب شام گریخت ابو عون بر اثر او روان شد و مروان بجانب مصر روان

شد و مروان بجانب ابو عون در حوالی رود نیل با او رسید حرب اتفاق افتاد شب را
و مروان در کشتی بخواب رفت یکی از اصحاب ابو عون او را دید و او را بجا آورده شناخت بضرب
شمشیر او را از کار انداخت و سر او را بریده بنزد سفاح فرستادند و مدت سلطنت
مروان چهل و پنج سال و یکماه امتداد یافت و عمرش شصت و نه سال و در ذی الحجه
سنه ۱۳۲ کشته شد و بالجمله چون سفاح بر سریر خلافت نشست بعد از چندگاه ابو مسلم
را از خراسان طلبید و عزیمت حج نمود در کوفه بخدمت سفاح رسید با برادر او ابو جعفر
منصور که او را دوانقی گویند روانه مکه شدند و این در سنه ۱۳۶ بود در این سال سفاح
بمرد و مدت خلافتش چهار سال و هشت ماه بود و بعد از آن برادرش منصور دوانقی
بر تخت خلافت نشست و او در راه مکه در منزل ذات عرق خبر وفات سفاح شنیده
بتعجیل آمد و وارد کوفه شد و از اطراف هر که لوای مخالفت برافراشت او را مغلوب کرد
و ابو مسلم مروزی صاحب الدعوة را بکشت و در سنه ۱۴۵ آغاز عمارت بغداد نموده و بیست
و دو سال بجهانداری و حکم خلافت کرد و مدت عمرش شصت و سه سال بود و در سفر مکه
وفات یافت و بعد از آن پسرش مهدی بن ابو جعفر منصور دوانقی بن محمد بن علی بن عبد الله بن عباس
ابن عبد المطلب در ذی الحجه سنه ۱۵۸ بر سریر خلافت متمکن شد و در سنه ۱۶۹ وفات
یافت خلافت او ده سال و زمان حیاتش چهل و سه سال بود و بعد از آن موسی
ابن مهدی الملقب بهادی بر مسند خلافت تکیه زد و یکسال و سه ماه خلافت کرد و
مدت حیاتش بیست و شش سال و کسری بود و بعد از آن برادرش هرون بن مهدی الملقب بالرشید
در سنه ۱۷۰ خلیفه شد و در آن وقت بیست و دو سال عمر داشت و یحیی بن خالد برمکی
را وزیر خود کرد و امین را ولیعهد خود کرده و بعد از آن مامون را و ولایت خراسان

فرستاد

و هشتاد و در سنهٔ ۱۷۸ فضل بن یحیی را بخراسان فرستاد و او از آنجا بماوراء النهر رفت و بعضی
را که سر از اطاعت هیچ یک از خلفا در نیاورده بودند مطیع گردانید و در سنهٔ ۱۸۶
هرون سفر حج نمود و دو پسر خود امین و مامون را همراه برد و در مکه ممالک محروسه را بر
فرزندان خود قسمت کرد شرقی عقبهٔ حلوان که از انتهاء انست و نهاوند و همدان
و قم و کاشان و اصفهان و فارس و کرمان و سیستان و ری و قومس و طبرستان و کیلانات
و آذربایجان و خراسان و زابل و کابل و هندستان و ماوراء النهر و ترکستان بمامون
داد و غربی آن که عبارتست از بغداد و واسط و کوفه و بصره و شامات و سواد عراق و
موصل و جزیره و حجاز و مصر تا باقی باین ارزانی داشت و وصیت کرد که امین در بغداد
اقامت نماید و مامون مرو را تختگاه سازد و هر کس ولایت خود را نگاه دارد و هر
یک از آنها که پیشتر وفات کند مملکت آن از دیگری باشد و در اواخر اوان هرون
کار برامکه بالا گرفت بحدی که از آن بالاتر متصور نیست و بعد از چندی بجهات
متعدده مزاج هرون بر ایشان متغیر شد و ایشان را بنوعی مستاصل و تباه گردانید که از
ایشان جز نامی باقی نماند و از ابتدای حکومت برامکه و تسلط ایشان در زمان هرون
تا برطرف شدن ایشان هفده سال و هفت ماه و پانزده روز کشید بعد از زمانی
چند رافع سمرقندی خروج کرده والی هرون را در سمرقند بکشت و هرون هرثمة بن اعین
را بدفع او نامزد کرده و خود نیز از عقب او از بغداد روانه خراسان شد و در راه مریض
شد و بطوس رسیده جان بمالکان دوزخ سپرد مدت خلافتش بیست و سه سال و
کسری چهل و هفت مرحله از مراحل زندگانی طی کرده بود و وفات او در سنهٔ ۱۹۳ اتفاق
افتاد و چون این خبر ببغداد رسید امین بن هرون در بغداد بر سریر خلافت نشست

خلایق تجدید بیعت او کردند و مامون نیز در خراسان بر منبر رفت و از مردم بجهت امین
بتان کی بیعت بستد لیکن امین خیانت و غدر کرده عاقبت باو رسید اینخبر رسید
مجمل القضیه آنکه امین اراده کرد که مامون را از ولایت عهدی که هرون قرار داده بود خلع
و از حکومت خراسان عزل نماید و به پسر خود بدهد هرچند جمعی از نیکخواهان چون
اسمعیل بن صبیح کاتب اسرار و خازم بن خزیمه مانع شدند مفید نیفتاد و بهانه معاتبت
مامون را طلبیده مامون بعذرهای دلپذیر متمسک شد عاقبت امین علی بن عیسی
بن ماهان با لشکری آراسته که شصت هزار سوار همراه بودند روانهٔ خراسان و با وی سفارش
نمود که مکروهی باو نرساند و قبل از توجه ابن عیسی طاهر بن حسین که به ذو الیمینین اشتهار
دارد و با چند هزار سوار از جانب مامون به ری آمده بود و چون اینخبر بعلی بن عیسی رسید
بخندید و گفت مگر طاهر همان قدر است که ما از همدان بگذریم و چون از همدان
گذشتند طاهر را مستعد رزم بود عاقبت مرا مقاتله اتفاق افتاد و علی بن عیسی
در جنگ کشته شد و لشکر بغداد منهزم شد و چون اینخبر بمرو رسید مردم بخلافت
بر مامون سلام کردند و وقتی اینخبر بامین رسید که مشغول ماهی گرفتن بود که علی بن
عیسی کشته شد گفت بس کنید که من یک ماهی گرفته ام و خادم دو ماهی و بعد از آن عبدالرحمن
انباری را با سی هزار بجنگ طاهر فرستاد و در همدان مقابله اتفاق افتاد عاقبت بعد
از صلح حربی واقع شد و عبدالرحمن کشته شد هرثمة بن اعین نیز با سی هزار از پیش مامون
بمدد طاهر رسید با هواز و بصره رفتند و کارکنان امین را بیرون کرد پس بعزم تسخیر
بغداد روان شد و در سنه ۱۹۷ طاهر و هرثمه و زهیر بن مسیب ببغداد فرود آمدند
و در تضییق اهل حصار کوشیدند و جمیع اهل شهر از امین روی گردان گردیده بطاهر پیوستند

تا شبی

تا شبی از شبها اوایل محرم در سنه ۱۹۸ امین با کنیزکان و خویشان از شهر بیرون امده که بنزد
هرثمه رود و اوان مامونیان بجهت امین بکمین طاهر مطلع شده فرستاد او را گرفتند
و در همان شب سر او را از بدن جدا کرده نزد مامون فرستادند و مدت خلافت او چهار سال
و هشت ماه بود و زمان جوانیش بیست و هشت سال و بعد از ان مامون بن هرون
بر سریر خلافت نشست چون در اواخر محرم سنه ۱۹۸ خبر قتل امین در مرو شایع شد خلایق
دوباره تجدید بیعت مامون کردند و امارت فارس و عراقین و اهواز و حجاز و یمن بحسن
ابن سهل داده و فضل ابن سهل را امر کرد تا بضبط ولایت شام و جزیره و مغرب زمین
و دفع بعضی از خوارج پردازد و هرثمه را بجز اینها الطلبید چون مردم امارت حسن را مکروه
داشتند مفاسد بسیار ظاهر شد و در سنه ۱۹۹ محمد بن ابرهیم العلوی المعروف بابن طباطبا
بسعی ابو السرایا خروج کرده و حسن با او محاربات نموده در همان حال حسن منکوب شد
اخر الامر هرثمه از کرمانشاهان مراجعت نموده و ابو السرایا را بکشت و محمد بن ابرهیم نیز
فجاة درگذشت و از انجا هرثمه بخراسان روانه شد و در انجا بسعی فضل بن سهل زد و
الو یاسین برادر حسن کشته شد و در ان وقت ابرهیم بن موسی بن جعفر در یمن مدعی
خلافت شد و حسین افطس علوی در مکه مستولی شد و اعراب کوفه و بغداد با
ابرهیم بن مهدی عباسی بیعت کردند و او با حسن محاربات کرده در همه غالب شد و اطراف
عرب و یمن و حجاز پر اشوب شد و لیکن چون اشوب بواسطه حسن بود برادر او فضل نمی
گذاشت که کسی این اخبار را بسمع مامون رساند در ان هنگام مامون حضرت امام علی
ابن موسی الرضا را از مدینه طلبیده و او را ولی عهد خود کرده بود و اخص این اخبار را بسمع
مامون رسانیدند و مامون ندای کوچ درداده عزیمت بغداد نمود چون بطوس

و رسید چون بطوس رسید امام را مسموم نمود و در آنجا حضرت عالی قدر را بوجود خود
مزین فرمودند و مامون در سنه ۲۰۴ وارد بغداد گردید و ابرهیم عباسی مختفی گشت
تا در سنه ۲۰۷ او را یافتند و امان داده شد و طاهر ذو الیمینین را بامارت خراسان فرستاد
و در شعبان در سنه ۲۰۹ مامون پوران دختر حسن بن سهل را بخواست و در اواخر ایام خلافت
بمصر رفته عبدوس را از میان برداشت پس ببلاد روم آمده بعضی از قلاع آنجا را فتح
نموده مراجعت کرده در وقت مراجعت بسر چشمه بندون در نواحی طرسوس فرود
آمده در آنجا بجهنم واصل شد و او را در طرسوس دفن کردند ایام خلافتش
بیست سال و پنجماه و سیزده روز بود و مدت عمرش چهل و هشت سال بود و بعد
از آن معتصم بن هرون بولایت عهد مامون خلیفه شد و در اوان او شخصی مسمی ببابک
خرم دین که در اوان مامون خروج کرده بود ترقی کرده بسیاری از مردم عراق عجم
متابعت او کردند و معتصم افشین را که از ملوک ارکان ماوراء النهر بود بحرب او
فرستاده فرستاد و او را دستگیر کرده بنزد معتصم آورد و بابک را کشت گویند بابک قتل بسیار
کرده بود و عدد مقتولان او از هزار هزار متجاوز بود معتصم بنای سر من رای گذاشته
و در اندک وقتی باتمام رسید و آنجا را مسکن خود کرد و در سنه ۲۲۳ پادشاه روم
اسلام قصد ولایت کرد و عاقبت معتصم با دویست هزار نفر بعزم روم روانه شد و
افشین را از طرف دیگر فرستاد و پادشاه روم از افشین منهزم شد و بسیاری از
مسخر بلاد روم را معتصم کرد و اراده استامبول نمود که خبر طغیان عباس بن مامون رسید
مراجعت نمود و عباس را گرفته بکشت و در سنه ۱۲۲۵ افشین را محبوس کرد و در حبس وفات
یافت و در سنه ۲۲۷ معتصم بدار البوار رفت و او چهل و هشت سال و هشت ماه هشت

روز

روز عمر یافت و او را خلیفه ضمن میگفتند و بعد از آن الواثق بالله هرون بن معتصم
بر مسند خلافت نشست و بعد از چندی بمرض استسقا در پنج سال و نه ماه و سیزده
روز خلافت کرده و سی و هفت سال ایام حیوتش بود و بعد از آن خلایق با المتوکل علی
الله جعفر بن معتصم بیعت کردند و بر مسند خلافت متمکن شده در سنه ۲۳۵ فرمان
داد تا خلایق با سه پسر او منتصر و معتز و مؤید علی الترتیب بیعت کردند و دیگر
خود را که معتمد و موفق باشند بحساب در نیاورد و در سنه ۲۳۶ امر کرد تا قبر امام حسین بن علی علیه السلام
را خراب کردند و آب بقبر مبارک آنحضرت ببستند ولیکن آب نیامد تا آنجا و مردم را از زیارت
امیر المؤمنین ع و امام حسین ع منع کرد و آخر الامر پسر او منتصر با جمعی از ترکان با هم ساختند
شبی متوکل را از میان برداشتند زمان خلافتش چهارده سال و نه ماه و نه روز
بود و زمان حیوتش چهل و چهار سال و بعد از آن مهم خلافت بر منتصر بن متوکل قرار
گرفت و او بخواهش اتراک دو برادر خود را معتز و مؤید از خلافت مخلوع کرده ولایت
عهد را بر پسر خود داد شش ماه و زمان حیوتش بیست و پنج سال بود و بعد از آن
خلایق بمعاونت امراء اتراک با عم او مستعین بالله ابن معتصم بیعت کردند و بعد از چندی
جمعی از اتراک بر او شوریده و او گریخته از سامره ببغداد رفت و اتراک با معتز بیعت
کردند و عاقبت کار رسید بجائی که مستعین خود را از خلافت خلع کرده و فایده
بر آن مترتب نشده کشته شد زمان خلافتش سه سال و نه ماه بود و مدت حیوتش سی و
پنج سال و بعد از آن معتز بن متوکل در امر خلافت مستقل گردید و احمد بن اسرائیل را
وزیر خود ساخت و امر کرد تا برادران او مؤید و موفق خود را از خلافت خلع کردند
و با اتراک بنای بدسلوکی گذاشته و بعضی از رؤسای ایشان را بکشت عاقبت

و بعد از آن وفات یافت [illegible]

و ترکان مخالف او به اتفاق بدار الخلافه رفتند پای معتز را کرفته از قصرش بیرون
کشیدند و با مهتدی بیعت کردند و معتز را در زندان محبوس نمودند تا از کرسنکی و
تشنکی بجهنم رفت و زمان خلافتش سه سال و شش ماه بود و مدت عمرش بیست و
چهار سال و بعد از آن المهتدی بالله بن الواثق بالله مستقلا خلیفه شد و در ماه رجب
در سنه ۲۵۶ ترکان با او محاربه کرده او را بکشتند مدت خلافتش یازده ماه و پانزده روز
بود و زمان عمرش سی و نه سال و در دوران خلافت او در اطراف نهایت اختلال
هم رسید و بعد از آن معتمد بن متوکل بر مسند خلافت نشست و عبدالله بن خاقان
را وزارت داد و بیست و سه سال خلافت کرد و چهل و هشت سال عمر کرد و بعد از آن خلفت بر
معتضد بن موفق قرار گرفت و در سنه ۲۸۴ خواست که خطبا را امر کند که بر روس منابر
بر معویه بن ابوسفیان لعن کنند وزرا مانع شدند و در عهد او قرامطه ظهور کردند و
او نه سال و نه ماه و دو روز خلافت کرد و مدت عمرش چهل و نه سال بود و بعد
از فوت او پسرش المکتفی بن المعتضد بر مسند خلافت نشست و در زمان او قرامطه
تسلط تام بر ولایات شام و سایر ولایات یافتند و حسین بن یحیی که او را صاحب الشامه
کویند مقتدای ایشان بود و آخر الامر مکتفی خود بحرب ایشان رفته ایشان را منهزم کردانید
و صاحب الشامه را بکشت و در سنه ۲۹۵ وفات یافت مدت خلافتش شش سال و سه
ماه بود و بعد از آن مقتدر بن معتضد خلیفه شد زمام اختیار ملک و مال خود را
بوزیر خود ابن الفرات داد و در زمان دولت او ابتدای دولت اسمعیلیه در مصر
ظاهر شد و عبدالله بن محمد بن عبدالله بن سالم بن محمد بن اسمعیل بن امام جعفر صادق
در مصر ظهور کرد و نشانهای قدیم بلند اخت بر ممالک مصر استیلا یافت و بقرب بیست صد

سال دولت

سال دولت در دو در مان ایشان بماند وحسین بن منصور حلاج نیز در عهد مقتدر بخانه شد بامر او کشته شد و مقتدر بیست و چهار سال و یازده ماه و شانزده روز خلافت کرد و عاقبت مونس خادم از او روی گردانید و فتنها برپا کرد تا انکه لشکر کشیده مقتدر را گرفتند بکشتند مدت عمرش سی و هشت سال و پنجاه بود و بعد از او بامر او قاهر بن معتضد بیعت کردند و ابن مقله را وزارت داد و بعد از قتل مقتدر و تجملات بسیار کرد و مردی بود سفاک و بی باک عاقبت امرای ترکان ساختند با هم او را گرفتند و چشمان او را میل کشیدند یکسال و شش ماه و شش روز خلافت کرد و بعد از کوری در مسجد جامع بغداد بکدای اشتغال داشت و بعد از ان الراضی بن المقتدر بخلافت نشست و بار ابن مقله را وزیر کرد و عاقبت بسبب خیانتی که از او سر زد دست او را قطع کرد و در سنه ۳۲۹ بعلت استسقاء وفات یافت و مدت خلافتش شش سال و دو روز و عمرش سی و دو سال و کسری و بعد از ان متقی بن مقتدر خلیفه شد و او از خلافت بجز نامی نداشت عاقبت خلایق بر او شوریدند و او را گرفتند میل کشیدند سه سال و یازده ماه خلافت کرد و شصت سال عمر یافت و بعد از ان امر خلافت بر مستکفی بن مقتدر قرار گرفت در ان وقت سلاطین ال بویه در بغداد تسلطی تام داشتند و با خلیفه مماشات میکردند و مداخل در تصرف ایشان بود و خلیفه را اجرتی میدادند عاقبت میان معز الدوله که یکی از سلاطین ال بویه است و خلیفه نقاری پیدا شد خلیفه را میل کشیدند مدت خلافت مستکفی یکسال و چهار ماه مدت عمرش سی و دو سال و بعد از ان بفرموده معز الدوله مطیع بن مقتدر خلیفه شد و لیکن خلافت او نیز بجز نام بود و در زمان سلطنت ال بویه که ایشان را

دیالمه نیز گویند خلفا را جز نامی نبود و دیالمه میدانستند که خلافت ایشان نا حق است
و چون بیست و نه سال و پنج ماه از خلافت او گذشت خود را عزل کرد و با پسر او
طائع بن مطیع بیعت کردند و چون هفده سال و نه ماه و شش روز از خلافت او
گذشت بهاء الدوله دیلمی بفرمود تا او را بگرفتند و فرستاد تا قادر بن معتدر
را آورده با او بیعت کردند و او شوکت تمام یافت و در زمان او اقتدار دولت
دیالمه نقصان پذیرفت و سلطان محمود سبکتکین را نیز اخلاص بقادر بود و او
چهل و یک سال و سه ماه و یازده روز خلافت کرد و هشتاد و شش سال عمر یافت
و در سنه ۴۲۲ وفات یافت و بعد از آن قائم بن قادر بر تخت خلافت نشست و در
زمان او دولت آل بویه انقراض یافت و ملک ایشان بطغرل بیک سلجوقی انتقال
یافت و چون طغرل بیک را در عراق عجم مشاغلی روی داد و بانجا توجه نمود و در
زمان غیبت او یکی از امرای بغداد با مستنصر اسماعیلی که در مصر بود ساخته
و در هشتم سنه ۴۵۰ سردار اسمعیلیه ببغداد قائم را بگرفت و بر شتر نشانیده
بگرد بازار بگردانید و او را محبوس کرد و در بغداد خطبه بنام اسمعیلیه خوانده
شد تا آنکه طغرل بیک از عراق عجم مراجعت کرده سردار مستنصر را بکشت و خلیفه
را بیرون آورد و قائم در سنه ۴۶۷ وفات یافت چهل و چهار سال و هشت ماه خلافت
کرد و هفتاد و شش سال و کسری عمر یافت و بعد از آن پسرش مقتدی بن قائم
خلیفه شد و بعد از چند سال دختر سلطان ملکشاه سلجوقی را بخواست و در ایام
میان زن و شوهر نقاری پیدا شد دختر باصفهان رفت و در همان سال مقتدی وفات
یافت مدت خلافتش نوزده سال و پنجماه بود و زمان حیوتش سی و هشت سال

و کسری

و کسری و بعد از ان پسرش مستظهر بن مقتدی خلیفه شد و در زمان او کار اسمعیلیه
بالا گرفت و حسن صباح ظهور کرد و مستظهر بیست و پنجسال و کسری خلافت کرد
و چهل و هشت سال و کسری حیات داشت و در سنه ۵۱۲ وفات یافت و بعد از ان پسرش
مسترشد بن مستظهر خلیفه شد و او از سلاطین سلجوقیه جدائی گرفت و امر کرد
تا نام سلطان محمود سلجوقی را از خطبه و سکه بیفکنند و بعزیمت محاربه سلطان
از بغداد حرکت کرد بعد از مقابله لشکر خلیفه منهزم شد و مسترشد دستگیر شد
و سلطان او را همراه بود تا در همدان و در روایتی تا در مراغه خلیفه کشته شد
هفده سال و نیم خلافت کرد و چهل و سه سال زندگانی یافت و بعد از ان مردم با پسرش
راشد مسترشد بیعت کردند و راشد نیز با سلطان محمود بنای مخالفت گذارد
و سلطان متوجه بغداد شد و راشد گریخته مدتی در اطراف حیران می گشت تا در اصفهان یکی
از ملازمان او را بکشت و یکسال خلافت و بعد از ان بفرموده سلطان مقتفی بن مستظهر
متصدی امر خلافت شد و تا سلطان محمود حیات داشت اسم خلافت او رواجی نگرفت تا مابعد
از وفات سلطان مستقل شد و سایر سلاطین سلجوقیه را ببغداد راه نداد و
ایشان نیز بر او تسلط نیافتند و هنگام ظهور دولت بالمره تا اوان دولت مقتفی بغیر از
او هیچ خلیفه باستقلال خلافت نکرد و در سنه ۵۵۵ وفات یافت مدت خلافتش بیست
و چهار سال و کسری و زمان حیوتش شصت و شش سال بود و بعد از ان مستنجد بن
مقتفی خلیفه شد و او از خوبان خلفای عباسیه بود و در سنه ۵۶۶ وفات یافت
مدة خلافتش یازده سال و شش ماه و پنجاه سال عمر کرد و بعد از ان مستضیئ بن
مستنجد خلیفه شد و در سنه ۵۷۵ وفات یافت نه سال و هشت ماه خلافت کرد و پنجاه

و پنج سال عمر یافت و بعد از ان ناصر بن مستضیء خلیفه شد و بفرمود تا از بهر و
خمهای شراب بشکستند و در رواج شریعت کوشید و در سنه ۶۱۴ سلطان محمود
خوارزمشاه بعقبه که همدان شاهان رسید چنان برفی در اردوی او افتاد که اکثر
چهارپایان تلف شده و دست و پای اکثر لشکریان ضایع شد بالضروره معاودت
نمود که بعد از کسر سورت سرما بر کشته انتقام از ناصر کشد اما مهلت نیافت و بهجوم
لشکر چنگیزخان گرفتار شد و در سنه ۶۲۲ ناصر وفات یافت مدة خلافتش چهل و
شش سال و کسری و زمان حیوتش شصت و نه سال و بعد از ان ظاهر بن ناصر خلیفه
شد و او خلیفه بود عادل و در سنه ۶۲۳ وفات یافت مدت خلافتش نه ماه و چهارده
روز بود و بعد از او مردم با مستنصر بن ظاهر بیعت کردند و او در سنه ۶۴۰ وفات یافت
و شانزده سال و دو ماه و هفت روز خلافت کرد و بعد از ان معتصم بن مستنصر
بر تخت خلافت نشست و او از سایر خلفای عباسیه بمزید عظمت و شوکت ممتاز
بود و در جمیع بلاد شرق و غرب خطبه خلافت بنام او خواندندی و در سنه ۶۴۰ وزارت
خود با بن علقمی داد و در سنه ۶۵۰ هلاکوخان از ممالک شرقی متوجه بلاد غربی شد
و بعد از تسخیر قلاع اسماعیلیه بمشورت خواجه نصیر طوسی متوجه بغداد شد و
خلیفه را با پسران و چند هزار کس از عباسیان بکشت و دولت آل عباس انقراض یافت
ختم لا اله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین هفتاد هزار مرتبه بجهت مطالب
و مقاصد عظیمه بسیار مجرب است غیظ نفر کرهائی در وقت دعای من و هنگام فسون
تا اثر ز افسون و اجابت ز دعا رفت   نه حسن ز گل بینم نه عشق ز بلبل   از گلشن ما
برگ و نوا رفت   و اله سیر نجوم گردش دوران دون پرست است   بنظر کهنه ما

مکدر

مگر کنون بس است وله میفرستی بیکرای شعبده بردار مرا وی دهی وعده وصل بد

طمع اندازمرا نیست امید وصال تو بد بینکو نه که هست دل بیرحم تو دا طالع نا

سازمرا چون منم مرغ گرفتار تو هرجا که روم دشتهٔ شوق بسوی تو کشد باز مرا

وله تا بوالهوس نکرد دگر دعوی محبت و بدمهر ساز یار بان ترک ماه رو وله

غضنفر که جاری مکو گرد عشق که ترک غمزه ستم بنام تو دارد و وله

هوس طفل مذاق مدعی بی دیانه میرود سیلی رو نگار کو باید رقیب

الفت از چه شد شرم رقیب برطرف سنگ خوی یار کوی و بق تراق محمد

مکن ای ساربان بار شتر میکشد بر دوش مجنون که نازش می کشد مخلص

دیدی که خون ناحق پروانه شمع را چندان امان نداد که شب را سحر کند

کتاب موزی بترتیب ابجد ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک ل م ن س ع ف ص ق ر ش ت ث خ ذ ض ظ غ نشان مد نشان فتحه نشان ضمه نشان کسره نشان جزم نشان تشدید فائده محکی از شهید ثانی و بعضی دیگر و هما نا مجرب نیز بوده باشد که در دو ماه پی در پی هر روز چهارصد مرتبه بخواند خداوند عالم علم بسیار با مال بسیار و کرامت فرماید استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم بدیع السموات والارض من جمیع ظلمی و جرمی و اسرافی علی نفسی و اتوب الیه فائده از حضرت سید الساجدین مرویست که بعد از نماز صبح بلا فاصله بخواند بجهت دفع دشمن مفهوم می شود اللهم انی ضعیف و اعدائی اقویاء و انت الاقوی فقنی شرهم و اکفنی امرهم و اعنی علیهم بحولک و قوتک یا قوی فائده من العبارات المشکله عبارة العلامة فی النهایة فی بحث متابعة الماموم قال فی مقام الاستدلال علی ان المراد بالمتابعة هو عدم التقدم فان الاما

رمز الحروف

ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط
ی	ک	ل	م	ن	س	ع	ف	ص
ق	ر	ش	ت	ث	خ	ذ		
ض	ظ	غ	ونشان مد	فتحه				
ضمه	کسره	جزم	تشدید					

فی الصلوة

فى الصلوة فينتظم الاقتداء به قال الفاضل الهندى بعد نقل هذه العبارة ولا افهم
معنى حافظ من بعد چه سودا ر قدمى بنهد كند دوست كر جان ومقى درتن
مجوى نمانده است وله از آستان پير مغان سر چرا كشم دولت درين سراى كشايش دران
اين دراست بيكقصه بيش نيست غم عشق واين عجب كز هر كسى كه مى شنوم نا مكرر
وله بكن معامله واين دل شكسته بخر كه با شكستكى ارزد بصد هزار درست
فائدة قال الله تعالى ليلة القدر خير من الف شهر ورد فى تفسير اهل البيت انه ملك بنى
امية قال ابن الاثير فى جامع الاصول الالف شهر ثلث وثمانون سنة واربعة اشهر وكان
اول استقلال بنى امية بالامر وانفرادهم به من صلح ابى محمد الحسن ع مع معوية وذلك فى
سنة اربعين من الهجرة وكان انقضاء دولتهم على يد ابى مسلم الخراسانى فى سنة اثنتين وثلثين
ومائة وذلك اثنتان وتسعون سنة تسقط منها مدة خلافة عبد الله بن الزبير وهى ثمان
سنين وثمانية اشهر بقيت ثلاث وثمانون سنة واربعة اشهر وهى الالف شهر انتهى
فائدة حوض دخل فيه ثلاث انابيب يملاه واحد منها فى ربع يوم والاخرى فى سدس والاخر
فى سبعه وفى اسفله بالوعة تفرغه فى ثمن يوم ففى كم يمتلى طريقه ان يستعلم ما يملاه الجميع فى
يوم وهى سبعة عشر حوضا وما تفرغه البالوعة وهى ثمانية حياض فانقص من الاول يبقى
تسعة ففى اليوم الواحد يمتلى تسع مرات فيمتلى مرة فى تسع النهار فائدة ليس لمثبتى الجزء
حجة اقوى من حكاية وضع الكرة على السطح المستوى اذ لو انقسم موضع الملاقاة لوصل من
طرفيه الى مركزها لحدث مثلث متساوى الساقين ويخرج من ملاقات القاعدة عمودا
الى المركز فالخطوط الثلثة الخارجة من المركز الى المحيط متساوية لانها كانت فيلزم طولية
الساقين من العمود لانهما وترا القائمتين وهو وتر الحادتين فائدة كل حيوان متنفس يستنشق
الهواء

[illegible]

الهواء فهو انما يتنفس من انفه بخلاف الانسان فانه يتنفس من فمه وانفه معا وسبب
ذلك انه يحتاج الى الكلام بتقطيع الحروف وبخروج بعضها الانف فيحتاج الى نفوذ الهواء فيه
وقد فتح بيطار في الفرس بالترشيد مخره وعاش في المكان **فائدة** الخنس والكنس اللتي
اقسم الله بها في كتابه العزيز هي الخمس المتحيرة من خنس اذا رجع وكنس الوحش اذا دخل كناسه
وفيهما اشعار بما يعرض للخمسة المتحيرة من الرجوع والاقامة والاستقامة فالخنس اشعار بالرجوع
والكنس اشعار بالرجوع بالاقامة والجواري اشعار بالاستقامة **فائدة** دعاء مجرب الحج
جليل القدر مجرب ذكره في مزار البحار عن قيس المصباح عن ابي عبد الله ع قال اذا كانت لك
حاجة الى الله وضقت بها ذرعا فصل ركعتين فاذا سلمت فكبر الله ثلثا وسبح بتسبيح
فاطمة الزهراء عليها السلام وقل مائة مرة يا مولاتي يا فاطمة اغيثيني ثم ضع خدك الايمن ثم اسجد
على الارض وقل مثل ذلك ثم عد الى السجود وقل ذلك مائة مرة وعشر مرات واذكر حاجتك
فان الله يقضيها ورواه عن كتاب البلد الامين هكذا تصلي ركعتين فاذا سلمت فكبر الله
ثلثا وسبح تسبيح الزهراء ع واسجد وقل مائة مرة يا مولاتي يا فاطمة اغيثيني ثم ضع خدك
الايمن وقل كذلك ثم عد الى السجود وقل كذلك ثم ضع خدك الايسر على الارض وقل كذلك ثم عد
الى السجود وقل كذلك مائة مرة وعشر مرات واذكر حاجتك تقضى مروي فيها ايضا عن البلد
الامين عن الصادق ع اذا كان لك حاجة الى الله وخفت امرا فاكتب في بياض بعد البسملة
اللهم اني اتوجه اليك باحب الاسماء اليك واعظمها لديك واتقرب واتوسل اليك بمن اوجبت
حقه عليك بمحمد وعلي وفاطمة والحسن والحسين والائمة عليهم السلام وتسميهم باسمائهم
اشفني ... اكفني كذا وكذا ثم تطوي الرقعة وتجعلها في بندقة وتطرحها في ماء جار او
بئر فانه يفرج عنك فيه ايضا وروى عن الصادق ع انه قال من قل عليه رزقه او ضاقت

معيشته او كانت له حاجة مهمة من امر دنياه او اخرته فليكتب في رقعة بيضاء ويطرحها

في الماء الجاري عند طلوع الشمس وتكون الاسماء الشريفة في سطر واحد بسم الله الرحمن الرحيم

الملك الحق المبين من العبد الذليل الى المولى الجليل سلام على محمد وعلي وفاطمة والحسن

والحسين وعلي ومحمد وجعفر وموسى وعلي ومحمد وعلي والحسن والقائم سيدنا ومولينا

صلوات الله عليهم اجمعين رب مسني الضر والخوف فاكشف ضري وامن خوفي بحق محمد

وال محمد واسئلك بكل نبي ووصي وصديق وشهيد ان تصلي على محمد وال محمد واسئلك

بكل نبي وصديق وان تصلي على محمد وال محمد يا ارحم الراحمين اشفعوا لي يا سادتي بالشان

الذي لكم عند الله فان لكم عند الله لشانا من الشان فقد مسني الضر يا سادتي و

الله ارحم الراحمين فافعل بي يا رب كذا وكذا وفيه ايضا ومنها ما يكتب على كاغذ ويلقى

في الماء بسم الله الرحمن الرحيم من العبد الذليل الى المولى الجليل رب اني مسني الضر وانت

ارحم الراحمين بحق محمد وال محمد صل على محمد وال محمد صل على محمد واله واكشف همي وفرج عني

غمي برحمتك يا ارحم الراحمين وفيه ايضا رواه عن كتاب العتيق الغروي دعاء يدعى به في

المهمات والشدائد بعد صلوة الليل مع رقعة يكتب فيه شرح الحال في ذلك تخلص النية

وتزيل الشك في الطوية وتعمل على ان تصلي فريضة العشاء ثم تصلي ركعتي الوتيرة وانت

جالس تقرء في الاولى الحمد وسورة الواقعة وفي الثانية الحمد وقل هو الله احد وتدع الكلام

والحديث ولا تتشاغل بشيء من سوى التسبيح والذكر فاذا دخلت فراشك تسبح تسبيح

فاطمة عم ثم تضطجع على جانبك الايمن وانت تذكر الله الى ان يغشاك النوم وكلما

استيقظت ذكرت الله عز وجل بالتقديس والتعظيم وما يخطر من الذكر فاذا كان الثلث

الاخير منها فاسبغت الوضوء وصليت ثمان ركعات الليل بلا توجه بشيء في خلالها

تقرء

تقرأ في الاولى الحمد وسبح اسم ربك الاعلى وفي الثانية الحمد وقل يا ايها الكافرون فاذا فرغت
منها قمت فصليت ركعة الوتر تقرأ فيها الحمد وقل هو الله احد ثم تدعو بدعاء الوتر وتطيل
القنوت بخشوع وتضرع واستكانة فاذا سلمت قمت قائما فرفعت يدك اليمنى
برقعة كتبتها بخطك على ما اشرح لك كشفت راسك واعتمدت باليد اليسرى على ظهرك
وتقول يا رب حتى ينقطع النفس يا سيدي كان يا مولاي كان هذا مقام العائذ الضائع
الذليل الخاشع البائس الفقير المسكين الحقير المستكين المستجير الذي لا يجد لكشف
ما به غيرك ولا يرجع فيما قد احاط به الى سواك سيدي انا من قد علمت فيما عرفته من ضعفي
عن عبادتك الا بتوفيقك وتقصيري عن شكرك الا بعونك فقربني في ذلك واعتراف
بجرمي واسئل الصفح عني ذلك فصل على محمد وآله وابلغهم الساعة الساعة الساعة عني افضل
التحية والسلام واقبلني بهم اللهم على ما كان مني وارحم ضعفي وذلي واستجب دعائي
برحمتك يا ارحم الراحمين ثم تبكي او تتباكى ثم تمسك عن الدعاء وانت بطرفك خاشع و
يدك بالرقعة مرفوعة نحو السماء ولتكن في ذلك خاليا وحدك بحيث لا يراك احد ان
استطعت وكن كذلك الى ان يلوح الفجر ان اطقت وان كللت عن ذلك او اعييت وصرت وقل
فاسجد وعفر خديك وارفع سبابتك اليمنى وخدك على الارض واستجر بربك واستغث به وقل
سيدي اوبقتني الذنوب وحيرتني الخطوب واحدقت بي الكروب وانقطع رجائي في كشف
ذلك الا منك وثقتي لن تنصرف عنك الهي وسيدي فانظر بعين رافتك وجد لي بجودك
واحسانك علي واجرني في ليلتي واقبل قصتي واقض حاجتي واستجب دعوتي واكشف
ضري وازل الفقر والفاقة عني واعذني من شماتة الاعداء ودرك الشقاء واعطني سؤلي
ومسئلتي بجودك وكرمك يا مولاي انك قريب مجيب وانو ترك شيء مما انت عليه

بنية معلقة منيب فان الله عز وجل اكرم مدعو واقرب مجيب ونسخة الرقعة هكذا بسم
الله الرحمن الرحيم من العبد الذليل الحقير الفقير المذنب الجاني على نفسه المنقطع به البائس
المسكين المعترف بذنوبه الظالم لنفسه المستجير بربه الى المولى الكريم العظيم العلي الاعلى رب
السموات والارضين مالك الامور وعلام الغيوب من لا ضد له ولا ند له ولا صاحبة
ولا ولد له الاحد الصمد الذي لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد اقول بخضوع و
خشوع رب عملت سوءا وظلمت نفسي فصل على محمد وآله واعف عني واغفر خطائي
واصفح عن زللي وخذ بيدي بجودك ومجدك ثم اقول يا اكرم الاكرمين ويا غاية الطالبين و
يا مجيب دعوة المضطرين ويا منفس عن المكروبين يا ارحم الراحمين الهي وسيدي انا عبدك
وابن عبدك ابن امتك فلان بن فلان انشاتني وكنت صغيرا واغنيتني وكنت فقيرا
ورفعتني وكنت حقيرا وجبرتني وكنت كسيرا ومننت علي بما انت اهله واعلم به
انقذتني وعززتني وجللتني من المحنة تكرما ونعشتني بعد قلة واسبغت علي النعمة
واوجبت علي المنة وبلغتني فوق الامنية لتبلوني فتعرف شكري ومقدار سعيي وطاعتي
واقراري وانا بحي اخذا بالفضل علي وتاكيد الحجة فيه ان جحدت حق نعمتك ونسبت ما
ما عندي من منتك وقادني الجهل والعمى الى ركوب الزلل والخطايا حتى وقعت في غمرة
الردى وتبدلت بالتقصير والعمى وركبت الخطايا ما كنت خفيتني وبرح بي الجفا و
صرت الى حال البؤس والضراء بعد احسانك الكامل ونعمك المترادفة وسترك الجميل و
صيانتك التامة الهي سيدي ومولاي فقد بالزلل حالي وكشف بالي وظهر اختلالي
وشاعت فاقتي وشهر فقري وانقطعت عن المخلوقين امالي وانت العائد على العباد
بالنعم والاخذ على المسيئين بالاحسان والمن فضلا من حولك وطولا وجودا ومجدا ووفيا باتمام

ما ابتدأت في امري من توفيق ما ابتدأت من معروفك عندي فقد ظلمت نفسي وفرطت

في امري وعصيت في حقك وانا عائذ منك بك هارب اليك من الحرمان وسوء القضاء

متوسل بك اليك في قبولي والصفح عني واتمام ما انعمت به علي واصلاح حالي وكشف

الضر والكشف في الفقر والفاقة عني والاذلال والبلوى حتى يجري حالي على اجمل حالي في

اسبغ نعمة كانت علي في وقت من الاوقات يا رب لكانت ذنوبي اخلقت وجهي عندك

وغيرت حالي فاني اسئلك واتوجه اليك واتوسل اليك واتقرب اليك واستشفع

يا من لا مسئول غيره ولا رب سواه بجاه سيدنا محمد رسولك وبجاه اوليائك وخيرتك

واصفيائك واحبائك من خلقك علي امير المؤمنين عم وفاطمة والحسن والحسين وعلي

ابن الحسين ومحمد بن علي وجعفر بن محمد وموسى بن جعفر وعلي بن موسى ومحمد بن علي وعلي بن

محمد والحسن بن علي والخلف الصدق الصالح صاحب زمانك والقائم بحجتك وامرك و

عينك في عبادك من ولد نبيك صلواتك عليهم اجمعين وسلامك ورحمتك و

بركاتك خالصا واسئلك بحقك عليهم وبالحق الذي جعلته لهم عليك وعلى جميع

خلقك ان تصلي عليهم اجمعين وتبلغهم سلامي الساعة وتكشف بهم حزني وتفرج بهم

همي وتخرجني بهم عن حيرتي الى روحك وفرجك وخلاصك وعافيتك وان تغفر لي ذنوبي

التي اصارتني الى ما انا فيه وان تاخذ بيدي وتعفو عني عفو الفائت به وانت غني عني

متمم بره من امر باحسانا الي وتكميل النعمة عندي واتمام لي ما ابتغيته وتفتح ما انغلق من   ما ابتدأت

اسبابي فاني فقير الساعة الساعة منك رزقا واسعا واسعا واسعا صبا صبا

حلالا طيبا من غير كد ولا كدر ولا منة من احد من خلقك الا سعة من عطاياك السنية

وخزائنك العظيمة في سمائك وارضك ومن فضلك اسالك ان تصلي على محمد وآل محمد وعجل

ذلك علي ما اني بسر منك عافية ونعمة وسلامة وحمد عاقبة وسهل لي قضاء بونه كلها وصلاح شؤني كلها عاجلا عاجلا غير اجل وخذ بناصيتي الى العمل بطاعتك وطاعة محمد والصلوات لك عليهم فيما تهبه لي وامرت علي وعندك ما ابقيتني وغل علي بصباح يكون لي فيه كامل الفلاح والصلاح والنجاح وتجعل السراح يامن بيده خزائن كل مفتاح فانك على كل شئ قدير وما تشاء من امر يكون ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم والصلوة على رسوله واله الطاهرين الاخيار الابرار وعلي جبرئيل وميكائيل وجميع الملائكة المقربين والانبيا المرسلين والائمة الطاهرين صلوات الله عليهم وما شاء الله كان وهو خير الغافرين وحسبنا الله ونعم الوكيل ثم تاخذ الرقعة فترمي بها في بحر او في نهر جار يقضي الله حوائجك ويفرج عنك ان شاء الله عز وجل وفيما يضهي نسخة قديمة من موقوفات بعض اصحابنا رضي الله عنهم ما هذا لفظه هذا الدعاء رواه محمد بن بابويه رحمه الله عن الائمة عم وقال ما دعوت في امر الا رايت سرعة الاجابة وهو اللهم اني اسئلك واتوجه اليك بنبيك نبي الرحمة صلى الله عليه واله يا ابا القاسم يا رسول الله يا امام الرحمة يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن ابي طالب يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا فاطمة الزهراء يا بنت محمد رسول الله يا قرة عين الرسول يا سيدتنا ومولاتنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيهة عند الله اشفعي لنا عند الله يا ابا محمد يا حسن بن علي ايها المجتبى يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا

توجهنا

توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند
الله اشفع لنا عند الله يا اباعبدالله يا حسين بن علي ايها الشهيد يا ابن رسول الله يا حجة
الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك
بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا محمد بن علي ايها الباقر
يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك
الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا اباعبدالله
يا جعفر بن محمد ايها الصادق يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا
توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها
عند الله يا ابا الحسن يا موسى بن جعفر ايها الكاظم يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه
يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين
يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن موسى ايها
الرضا يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا
وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله
يا ابا جعفر يا محمد بن علي ايها الجواد يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا
انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها
عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن محمد ايها الهادي النقي يا ابن رسول الله
يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله
وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا محمد يا حسن بن علي
ايها الزكي يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا

اشفع لنا عند الله

العسكري

وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله
يا وصي الحسن والخلف الصالح يا ايها القائم المنتظر يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا
ومولينا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا
وجيها عند الله اشفع لنا عند الله ثم يسال الحاجة فانها تقضى ان شاء الله تعالى **فائدة**
قال في الكشاف عند تفسير قوله تعالى ربي اني مسني الضر بالفتح الضرر في كل شئ وبالضم
الضرر في النفس من مرض وهزال **فائدة** يمكن الوزن من المثقال الواحد الى اربعين مثقالا
باربعة احجار احدها مثقال والاخر ثلثة والاخر تسعة والاخر سبعة وعشرون **نكتة**
البسملة تسعة عشر حرفا وقلما كلمة في القرآن تخلو من واحدة منها وبها يحصل
النجاة من شرور القوى التسعة عشر التي في البدن اعني الحواس العشرة الظاهرة والباطنة
والقوى الشهوية والغضبية والطبيعية التي هي منبع الشرور ولهذا جعل الله سبحانه
خزنة النار تسعة عشر بازاء تلك القوى فقال عليها تسعة عشر **فائدة** قال بعض اهل المعرفة
كليات العوالم اربعة عالم الجبروت وعالم الملكوت وعالم الغيب وعالم الشهادة اما عالم
الجبروت فهو الذي يعبر به عن الذات المقدس وينسب اليها واما عالم الملكوت فهو
الذي يعبر به عن صفاته سبحانه وينقسم الى الملكوت الاعلى وهو ما لا يتعلق منها بالمخلوقات كالحيوة
والقدرة والملكوت الادنى وهو ما يتعلق بها كالخالقية والرازقية واما عالم الغيب
فهو ما كان من المخلوقات غائبا عن احساسنا كعوالم الملائكة والروحانيات واما عالم
الشهادة فهو ما كان محسوسا لنا **فائدة** قال الشيخ ابو علي في الشفا كل حيوان ليس على اعلى
فكيه اسنان فان شحمه يجمد بعد ذوبه ولا يجمد شحم غيره وقال ايضا في معرفة المني المولد و
غير المولد يرسب في الماء والذي لا يولد يتحلل فيه وقال ايضا الشحم المسخن يلين فم الفرج

وفي نسخة اخرى تقول بعد ذلك يا ساداتي وموالي اني توجهت بكم ائمتي وعدتي ليوم فقري وحاجتي الى الله وتوسلت بكم الى الله واستشفعت بكم الى الله فاشفعوا لي عند الله واستنقذوني من ذنوبي عند الله فانكم وسيلتي الى الله وبحبكم وبقربكم ارجو نجاة من الله فكونوا عند الله رجائي يا ساداتي يا اولياء الله صلى الله عليكم اجمعين ولعن الله اعداء الله ظالميكم من الاولين والاخرين امين رب العالمين
من بعض كتب المعتبرة

صحن يلين

حتى يمتد تحت اليد كيف شئت وتدهين قروحها بموم او ذفت او زيت اتحمى او رجلها عن
عن الوجع فان المشي يوجعها **فائدة** قال العلامة في شرح القانون الامراض المتوارثة
والمتعدية ترجعها الشاعر في قوله متوارث الامراض عد حروفها بنساجد وجر جج
جج وج هي التي تعد الجسد فالباء من المتوارثة البرص والنون النقرس والسين السل
والالف بلمبا وهو الصرع والجيم الجذام والميم المالنخوليا والدال الدق والجيم من المتعدية
الجرب الباء البخر والراء الرمد والحاء الحصبة والجيم الجدري والواو الوباء والجيم الجذام
فائدة قال القزويني قال محمد بن زكريا اذا وضع سراج في طاس وجعل فوق الماء او في
قناة فيها الضفادع سكنت اصواتها ولا يسمع لها صوت البتة وكذا اذا جعل الطست على
وجه الماء مقلوبا **فائدة** قال القزويني في الذي من شرب مثقالين من حب الاترج بعد
دقه نافعا ابراه ذلك من لسع العقرب الجيد وغيرهما من ذوات السموم **فائدة** في الدعا
على الشخص لله درك قيل لما كان الرضاع يؤثر في الطباع قالت العرب لله درك حتى
تخلق باخلاق قد بقي ويمكن ان يكون المراد لله احسانك ونفعك حيث ان اللبن انفع شيء
عند العرب **فائدة** قال العلامة الشيرازي في شرح القانون قال هرمس اذا اتخذ المصروع
خاتما من حافر حمار في يده اليمنى لم يصرع وان علق برادة الحديد على من لم يتغوط في النوم
لم يتغوط وان علق راس فارة في خرقة على من يصرع برء **فائدة** حكي عن جالينوس جماعة ان
الرمان اذا اخذ اول ما ينعقد وهو بقدر حب الاس وبلع منه سبعة على الريق امن من الرمد
سنة اقول فيه ابهام لاحتمال ارادة نفس الرمان وارادة حبه **فائدة** ينبغي للمراة ان تتخيل
عند الجماع وخصوصا عند الانزال الحسن ما يكون من الصور من الرجال والنساء وتبالغ في ذلك فانها
فان لذلك مدخلا عظيما في صورة الولد عند الاطباء قال العلامة الشيرازي في شرح

القانون حكى لي الفاضل جمال الدين صاعد محمد الكاشغري ان بنت الامام نجم الدين
الحفصي الخوارزمي ولدت ولدا له راسان ولسانان وباقي بدنه بدن حية وكان يجيء الى امه
ويرتضع ثم يخلي الام ويرمي نفسه في بركة ماء هناك ويغوص ويخرج من الماء كالحية ثم
يعود الى امه ثم يرمي نفسه في الماء وعلى هذا بقي الى مدة شهر ثم ان الائمة افتوا بانه واجب
القتل ولما سئل عن المراة ما كان سبب هذا قالت لا ادري الا اني خفت حية وعند (في ثيابي)
الانزال تخيلت لي صورتها **فائدة** اذا اردت معرفة ان القمر في اي برج فاضعف ما
مضى معك من الشهر وزد عليه خمسة فما اجتمع فالق لكل برج خمسة وابدء بالعدد
من برج الشمس فاذا انتهى الى برج فالقمر في ذلك البرج مثالا ان يكون الشمس في برج الدلو
وقد مضى من الشهر احد عشر يوما ضعفناها وزدنا عليه خمسة صار سبعة وعشرين اسقط
الخمسة والعشرين لخمسة بروج الدلو والحوت والحمل والثور والجوزا فما بقي من اليومين
يصير في ستة يكون اثني عشر فالقمر في اثني عشر درجة من برج السرطان وقال العلامة
الطوسي هر بود ز ماه سيزده تعيين كن پس سيزده اش اضافه بتخمين كن هر
برجي را ز موضع خود بهري ده ميدان درجات مه را تخمين كن قال ابو هلال في كتاب
الاوايل اول من قال جعلت فداك علي ع لما دعا عمرو بن عبدود الى البراز يوم الخندق ولم
يجبه احد قال علي ع جعلت فداك يا رسول الله اتاذن لي قال انه عمرو بن عبدود فقال انا علي
ابن ابي طالب فخرج اليه فقتله فاخذ الناس منه ثم واول من اخذ مال الناس بالظلم وسماها
الضحاك واول من خصى غلاما هماي بنت بهمن بن اسفنديار واول من سمي عبد الملك في الاسلام
عبد الملك بن مروان واول من غزل حوا غزلت صوف ضان فنسج ادم جبة لنفسه ودرعا وخمارا
لحوا واول من وضع البقول في الخوان كيخسرو بن سياوش واول من عمل فصغر لشرب الما

واللبن

واللبن ونحوهما قينان بن انوش بن شيث واول من عمل الطنبور قوم لوط واول من عمل
المقراض وقطع الاثواب به متوشلخ بن ادريس واول من امر بنسج الفرش هوشنك وفي عهد
افريدون عملوا الحصير والبوريا واول من امر بصنعة السيف جمشيد واول من عمل الرمح كشتاسب
الملك واول من امر بنسج الاثواب من القطن واظهر الكتان والابريشم جمشيد وكان قبله من
الصوف واول من لبس الفرو كالسمور والسنجاب هوشنك واول من وضع القلنسوة وتعب
النعل نوش بن ادريس واول من امر بنسج نه بفت بهمن اسفنديار واول من امر بصنع
الاثواب جمشيد واعلم ان كل ما يعمل من اللبن من الجبن والاقط والسمن والماست وغير ذلك
من بدايع اهل يونان وماست لفظ يوناني **نكتة** قال المطرزي في الاقناع الدلالة
بكسر الدال يستعمل في المحسوسات وبفتحها يستعمل في المعاني يقال دله على الطريق دلالة
بالكسر ودل على المسئلة والحكم دلالة بالفتح **فائدة** بعضي از مدعيان معقولات
فرق مي كذارند ميان انسان وساير حيوانات باينكه انسان نفس ناطقه هست وادراك
كليات مي كند بخلاف باقي حيوانات وهمه انها دليل ايشان بر نفي نفس ناطقه وادراك
كليات از ساير حيوانات چيست وحال اينكه ايشان را اعلام نبود لانها نيست ودر كتاب
نوادر از شيخ مقتول نقل كرده كه او ميكويد حيوانات را نفوس ناطقه مجرده هست
همچنانكه مذهب قدما است وشيخ ابو علي در كتاب سؤال بهمنيار تصريح كرده بصعوبة
فرق ميان انسان وحيوانات ديكر را بتحكم وقيصري در شرح نصوص كويد ما قال المنكرون
من ان المراد بالنطق هو ادراك الكليات لا التكلم مع كونه مخالفا لوضع اللغة لا يفيدهم
لانه موقوف على ان النفس الناطقة المجردة للانسان فقط ولا دليل لهم على ذلك ولا شعور
لهم بان الحيوانات ليس لها ادراك الكليات والجهل بالشيء لا ينافي وجوده وامعان النظر فيما

سمي الحجاز حجازا لانه حاجز بين اليمن والشام وهو مسيرة شهر

يصلح عنه من العجائب يوجب ان يكون لها ادراك الكليات واز سخن قيصر سلوم
شو كه مراد متقدمين از نطق معنى لغويست وشيخ ابو علي در اول دانشنامه علائي باين
تصريح كرده **فائدة** في الكشكول اذا ضربت مخارج الكسور التي فيها العين بعضها
في بعض حصل مخرج الكسور التسعة وهو الفان وخمسمائة وعشرون وقد سئل امير
المؤمنين ع عن مخرج الكسور التسعة فقال اضرب ايام سنتك في ايام اسبوعك **فائدة**
النصارى مجمعون على ان الله تعالى واحد بالذات وانما يريدون بالاقانيم الصفات مع الذات
ويعبرون عن الاقانيم بالاب والابن وروح القدس فيريدون بالذات مع الوجود الاب
وبالذات مع العلم الابن ويطلقون عليه اسم الكلمة ايضا وبالذات مع الحيوة روح
القدس والانجيل الذي بايديهم اليوم انما هي سيرة المسيح جمعها اربعة من اصحابه
وهم متى ولوقا ويوحنا وقيل يحناة ومارقوس ولفظ الانجيل معناه البشارة
فائدة اعلم ان التورية خمسة اسفار السفر الاول يذكر فيه بدء الخلق والتاريخ من
ادم الى يوسف ع الثاني يحكي استخدام المصريين لبني اسرائيل وظهور موسى وهلاك
فرعون وامامة هرون ونزول الكلمات العشر وسماع القوم كلام الله الثالث يذكر
فيه تعليم القرابين الرابع يذكر فيه عدد القوم وتقسيم الارض عليهم واحوال الرسل التي
بعثها موسى الى الشام واخبار المن والسلوى والغمام الخامس يذكر فيه بعض الاحكام و
وفاة هرون وموسى ويوشع ثم انهم ينقلون عن الانبياء اثنعشر كتابا يضيفونها الى
خمسة اسفار التورية ومجموع كتبهم على اربع مراتب المرتبة الاولى التورية وقد ذكرناها
الثانية اربعة اسفار يسمونها الاولى اولها يوشع يذكر فيه ارتفاع المن والسلوى ومحاربة
يوشع وفتحه البلاد وقسمتها بالقرعة وثانيها يدعى فيه سفر الحكام وفيه اخبار قضاة

بني اسرائيل

بني اسرائيل وثالثها الاشموئيل فيه نبوته وملك طالوت وقتل داود جالوت ورابعها سفر
الملوك وفيه اخبار ملك داود وسليمان وغيرهما والملاحم ومحن بختنصر وخراب بيت
المقدس المرتبة الثالثة اربعة اسفار تسمى بالاخيرة واولها لشعيا وفيه توبيخ لبني اسرائيل
وانذار بما وقع وبشارة للصابرين وثانيها لارميا وفيه خراب البيت والهبوط الى مصر
وثالثها لحزقيل يذكر فيه حكم طبيعية وملكية مرموزة واخبار ياجوج وماجوج ورابعها
اثنى عشر سفرا فيه انذارات بزلازل وجراد وغيرها واشارة الى المنتظر والحشر ونبوة يونس
وابتلاع الحوت له وتوبته وذكريا والبشارة بورود الخضر المرتبة الرابعة تدعى الكتب
وهي احد عشر سفرا الاول تاريخ نسب الاسباط وغيرهم ومزامير داود وهي مائة وخمسون مزمورا
كلها طلبات وادعية الثاني قصة ايوب وفيه مباحث كلامية الرابع اثار حكمية عن سليمان
الخامس اخبار الحكام السادس نشايد غريبة لسليمان في مخاطبة النفس والعقل السابع تسمى جامع
الحكمة لسليمان فيه البحث على طلب اللذات العقلية الباقية وتحقير اللذات الجسمية
الفانية وتعظيم الله سبحانه وتخويف منه الثامن يدعى البواكي لارميا فيه خمس
علامات على حروف المعجم بكاء على البيت التاسع فيه ملك اردشير والعاشر لدانيال
فيه تفسير منامات ومآل البعث والنشور والحادي عشر لعزير فيه صفة عود القوم من
ارض البيت وبنائه **فائدة** في كتاب ادب الكاتب يقال لولد كل سبع جرو ولولد كل ذي
ريش فرخ ولولد الكل وحشية طفل ولولد الفرس مهر ولولد الحمار جحش وعفو ولولد
البقرة عجل والانثى عجلة ولولد الضان ذكرا وانثى سخلة وبهمة الى اربعة اشهر فهو حمل وخروف بهمة
والانثى رخل وفرير ولولد المعز سخلة وبهمة الى اربعة اشهر فهو جفر والانثى جفرة ثم جدي والانثى
عناق ولولد الاسد شبل ولولد الضبع فرعل ولولد الدب ديسم ولولد الغزال خشف وطلا

ولولا التخيّر بخصوص اولاد الائمة والكاتبة والعمرة الحجرية مدّعي ولولا التغلب لهجر بها فاول

الاوقات في الحراج والجراحات فيون الخلفا من بني العباس بسامرة عليها من زخرف الخفايا

والظهور ما لا يحصى ولا يرى على راس قبر العسكريين ع ولا على قباب المشاهد في دقطر

فضلا عمن بنور بهم الشريفة حكايت يكى از ثقات نقل ميكرد از والد خود كه او نيز از ثقات

بود كه در وقتى كه من در سن شانزده يا هفده سال بودم عيد نوروزى بود در ا

باتفاق پدر خود وجمعى از دوستان وهم صحبتان باين عيد بخانهاى آشنايان مى

رفتيم اتفاقا روز سه شنبه بود بعد از عيد ديدن آشنايان رفتيم در قبرستان نزديك خوانچه

او بود يكى كه ما شخصى را فرستاده بوديم تفحص كند كه او در خانه است يا نه بر سر قبرى نشستيم

يكى از رفقا بعنوان مطايبه گفت اى صاحب قبر ايام عيد است بديدن هم كه رفتيم

تعارف كرده وشيرينى ميوه اورده چرا تو چنين بى تعارفى ناگاه از قبر آوازى برآمد كه

پنجشنبه بدانيد شما اينجا خواهيد آمد سه شنبه آينده وعده است همين جا تا من

نيز تعارف بجا آورم ما از شنيدن آواز متوحش شديم كه تا سه شنبه آينده ما همه خواهيم مرد

ومشغول توبه و وصيت شديم تا روز سه شنبه آينده با هم مجتمع شده گفتيم بياييد وتنقيح امور خود نموديم

تا بر سر قبر او برويم ببينيم چه روى ميدهد مجتمعا بر سر قبر او رفتيم يكى از ما گفت كه اى صاحب

قبر بوعده وفا كن ناگاه ديديم قبر شكافته شد درى پيدا شد وآوازى آمد كه بسم الله

قدم رنجه فرماييد وپله چند ظاهر شد ما در نهايت حيرت پايين رفتيم دهليزى طولانى

سفيد كرده روشن نمايان شد شخصى در آنجا ايستاده پيش افتاد ودلالت ميكرد

چون دهليز تمام شد باغى در نهايت طراوت وصفا ظاهر شد در آنجا نهرهاى آب جارى

شد ودرختهاى مشتمل بر انواع ميوهاى جميع فصول وبر آن درختان انواع مرغان خوش الحان

وازعنابها

وانجا با اینکه مقابل دهلیز بود رفتیم در میان باغ بعمارتی رسیدیم سلخته و پرداخته
در نهایت زینت و اطراف ان بباغ کشوده پس از امثال لعمارت شدیم شخصی در نهایت
جمال و صفا نشسته و جمعی از ماه لقایان کمر خدمت بر میان بسته چون ما را دید
از جا برخواست و عذرخواهی نمود و ترغیب کرد و انواع میوها و شربتها اورد که مثل ان ندیده بودیم
و ما متحیر که در اینجا خواهیم ماند یا باز کشتی خواهیم داشت بعد از ساعتی برخواستیم تا
بر بینیم چه روی خواهد داد انشخص ما را مشایعت کرد تا دم دهلیز پس پدرم از او
سؤال کرد که تو کیستی و اینجا کجا است کفت من فلان مرد قصابم که در بازار چیرکه تو ولد
این قبر منست دکان قصابی داشتم و عملی بجز این نداشتم و هرکز کم نفروختم و اول وقت
نماز که داخل می شد صدای مؤذن بلند می شد اکر کوشت می وتراز و بود نمی کشیدم
و بمسجد کوچکی که در ان نزدیک هست بنماز جماعت حاضر می شدم و بعد از مردن این
موضع را بمن دادند و در هفته کذشته که شما این شخص را کفتید مادون براه دادن
نبود م و ادن این هفته را کوفتم بعد هر ایا از مان مدت عمر خود سؤال کردیم و او جواب
میکفت تا بجمله شخص مکتب داری را کفت تو زیاده از نود سال عمر خواهی کرد و او هنوز
زنده است و مرا کفت تو فلان قدر و حال ده پانزده سال دیکر باقی است **فائدة**

طریقه استخراج عزیمت مثلث مثلا این مثلث عدد خانه اول
که ۷۲ بحروف بردیم ع ب شد بیل بران افزودیم عبائیل شد
پس عدد خانه سیم که ۶۸ است چنین کردیم سحائیل شد

۶۸	۷۳	۷۲
۷۵	۷۱	۶۷
۷۰	۶۹	۷۴

پس خانه هفتم عدد ائیل شد پس نام عائیل شد اینچهار ملک از چهار اویه را شته می شود
پس عدد صفحه را میکیرم و عدد یکی وسط ضلع این است ۷ و یکی این راست ۷۵

جمع کردیم ۱۴۶۲ شد بحروف بردیم وایل الفرد دیم قمبائیل شد پس با عدد وفق صفحه چنین
کردیم که ۲۱۳ باشد دیجائیل شد پس عدد جمیع خانهای وفق را در سه ضرب کردیم ۶۳۹
و بحروف بردیم خلطائیل شد ان ملک اعظم است و رئیس ملائکه است پس استخراج
اعوان نمودیم از چهار خانه وسط ابتدا و وسط سطر اعلا ۷۳ و نوش اضافه کردیم عجبوش
شد پس وسط ضلع ایمن سزنوش پس وسط ضلع ایسر عهیوش شد پس وسط اسفل
سطیوش شد پس عزیمت کردیم باین طریق بسم الله الرحمن الرحیم علیکم یا ارواح الطاهرة
المسخرة المطیعة بهذا اللوح الشریف یا عبائیل و یا سحائیل و یا عدائیل و یا عائیل
و یا قمبائیل و یا دیجائیل بحق دبکم و الحاکم علیکم خلطائیل ان تجیبونی واعینونی
علی امری و هؤلاء الاعوان عجبوش سزنوش عهیوش سطیوش بقضاء حاجتی بحق الاسم
الاعظم الم و بحق خالقکم و موجدکم و بارئکم بارک الله فیکم و علیکم اجمعین العجل
سه مرتبه الساعة سه مرتبه الوحا سه مرتبه خواندن عزیمت بعد اسم اعظم که
مرکز مثلث است و در اینجا ۱۷۱ است عدد وفق لوح نیز جایز است یا بعد اسماء الله
که ۹۹ است یا بعد اسم خود یا بعد اسم شخص معین در عزیمت که اسم اعظم خواهد
بود فواید لبعض الاعمال الاتیة بدانکه شد وصل نجاکستر بیخته و بیاض البیض
و نمک سوده باید بشود و بدانکه طریقه ریختن بودکی پارچه کرباس نست که
کرباس را در پیاله پاکا سر کذارند و بدانکه فایده اتش کداخته انکه عروس اتش بکیرد
و بدانکه مراد از افتادن قرص انستکه دیگر چیزی در کرباس نماند و مراد از ملقه
بقیه فرار است در کرباس در وب ملقه ود بوتر باید باشد فایده بکیرد ه ق
ع ت ه ه ذ ا و ت ه اعلی و در کفچه اهن بریزد و بر روی اتش کداخته بکذارد

ان الرو

ثم

ابر را بر روی ذیبق آب سپاه فتیق خالی از گرد و غبار باشد بریزد در حالتیکه در زیر
ان ذیبق کاسه باشد که در انکاسه سرکه تند باشد تا انچه صاف باشد در انکاسه
بچکد انچه در کاسه چکیده از ابر باز دو بر نهج سابق فتیق [illegible] حاصل را بر روی ذیبق
مذکور بریزد وانچه در کاسه جمع شود بردارد و تکرار عمل نماید تا هفت مرتبه پس
هر وقت منفی را بر داشته فرش و لحاف فذق نماید در ظرف سفالی بر روی
اتش بگذارد تا هر وقت بسوزد بعد از ان فذق را بردارد و سنگی بر ان بزند
انچه ورق ورق نشود ان را بهمان طریق مکلس نماید تا تمامی مکلس شود بعد از ان
مکلس جمیع در سوختن کرده و در سرکه حل [illegible] تا بماید حاصل را در
پیاله یا کاسه بریزد قرص شود ان قرص را نگه دارد و هر گاه ان قرص ده مثقال باشد
پنجاه مثقال یا چهل مثقال فوق ان در قهوه جوش سنگی که تا ان حبابی باشد
بریزد وان قرص را بر روی ان بیندازد و در ان را شد وصل محکم نماید و در روی
اتش بگذارد تا چهار ساعت متوجه ان باشد هر گاه ان سر قهوه جوش بخار بیرون
امد بسرعت تمام بردارد بعد از چهار ساعت از ابر داشته بگذارد تا سرد شود
بعد از ان اکشوف ان از ابر روی تکه کرباس بریزد و [illegible] ان محکم بگیرد و [illegible]
عصر نماید انچه بماند نگه دارد وانچه بیرون رود باز به دستور سابق عمل نماید
فعل بیفتد بعد از ان ملقمه را ثبت [illegible] نماید که هر چهار یا پنج مثقال ان با شش
مثقال قمر خالص کرده واما نفع و این عمل مترتب نشود فائدة هر ده مثقال [illegible]
مکلس سی مثقال یا چهل مثقال ملقمه از ان حاصل کرده پس هر سی مثقال ملقمه
شش مثقال قمر از ان عاید کرده فائدة هر گاه ان قمر مکلس را در بوته انداز و [illegible]

همین نوعبان میل کرمنج را در جوف ان نموده حرکت دهند بعضی ازان جدا شود فایده

جلیله هرگاه ذ ا ع ا د و ع ه ه ا آ ت ذ ج را که بحد کمال رسیده باشد بگیرند

واین ملغمه را در کاسه مطین بان طبخ دهند ان صبح تا ظهر بعضی ازان ثابت شود

وفایده بخشد فایده هرگاه همان مرهون نسبتا خوب تحصیل کند تنکلیس مینا

تصفیه نماید با طریق معهود ونکه دارد. و ۱ ۳ ۴ ۳۳ را بگیرد و در دیک سنگی ٣٣٣٢

با من بریزد واتش در زیران بیفروزند تا ان اب شود و بچوبی ازا برهم زنند تا از غلیان

باز بستد بعد ازا بر داشته در فرع بریزد وانبیق را سوار کند وشد و وصل را

محکم کند و در زیر فرع اتش ملایم بر افروزد وانچه از و مقطر شود با مرهون مذکور

در شیشه مطین بریزد در حالتیکه مقطر و مصفی مساوی باشد بروی اتش

بگذارند تا اب شوند ممزوج کردند پس فرار اصفحه نمایند انصفحه را بتابد دران

مرکب منعمر کند در حالتیکه مرکب را در پیاله کرده بر روی اتش گذارده باشد بعد

از انعماد در اتش منعمر کند و بیرون اورده مکلس شده باشد بعد ازان مثل الله

کند در فرع مطین بریزد و مساوی چهار وزن ان فرار را بر روی ان بریزد وانبیق بگذارد

و وصال را محکم کند واتش ملایم بدهد تا فرار منجمد گردد بعد بیرون اورده دوبارا

دهد فایده طریق تکلیس خرمهره بگیر سخت کسیلا مطین نماید را ۲ ام و بکوب

از اکو بیگ هموار که و باد خورد نشود و نگه دار. و بیاره ۸ م ذ و ق ج وازا قطعه

قطعه کن که هر قطعه ان بحسب عرض دو انگشت کمتر باشد ان قطعات را بوضعی

که شکل چناری پیدا شود که دران کشوده باشد اسنحیق کرد بیده را دو حصه کن یک

حصه ازا بر بتوی اشکل مذکور و بکعد پول سیاه که بوزن چهار مثقال است

باسر مثقال

باسه مثقال بوره ارمنی انتخاب بگذارد و انچه در بکر و ابریق و کان بریزند و سرها انقطاعات

ذ ق ق فخ هم بگیرد و بهم منضم و ملحق کن که هرچه بکر و ابریق زیادت بودن تو باشد بعد از ان ثم

بلک چهار بلک کهنه را بیشتر بپیچ و در جائی بگذارد که باد در انجا تصرف نکند و دو شبانه روز

اتش بر اطراف ان بگذارد و بر و بعد از انقضا یکشب چون داخل شام شده باشد

بیا هر بیاهر گاه کهنه خاکستر شده باشد بر دار و بملایمت خاکستر را دور کن و ان

خرمهره مکلس را بردار و هرگاه مجموع مکلس شده باشد فهو المراد و الا همین عمل

خواهی تکلیس کن و بدانکه در بسیاری از اوقات خرمهره مکلس با ذ ق ق فخ مشتبه

می شوند بجهت مخلوط شدن هرگاه بملایمت هرچه تمام تر خاکستر را حرکت دهی ان

مکلس ها بهم مخلوط می شوند نهایت دقت کن انچه بزردی اقرب باشد مکلس خر

مهره است و انچه بسفیدی اقرب باشد مکلس ذ ق ق فخ و بدانکه باید منتخب کیسان

چندان کهنه نباشد هرگاه چنین باشد تکلیس نکند و باید باب نیفتاده باشد

و ثمره این عمل در بعضی از ناخوشیهای چشم ظاهر می شود و همچنین در ضعف قوی

و عدم انقداد بر وقاع و در علم صنعت نیز ثمره تامه است فائده در ساختن

عطر گل بگیر سه چهار بلک گل و ان را پاک کند در دیک سفید بریزد و بلک

اب با گلاب بر روی ان بریزد و در ان ابد دیک سفال محکم کند بنوعی که بخار بیرون

نیاید و نیچه در ان استوار کنند شد و وصل را محکم نماید و هرچه نیچه بلند تر باشد

بهتر است و هشتاد مثقال روغن بادام یا روغن دیگر که بقدر یکمثقال کافور در ان

در ان حل کرده باشند در افتاب و ان روغن را بپالایند که گرفته باشند سفید یا دیج

کذارده و در ان را محکم کند و از اد در اب سرد بگذارد و هر وقت که اب گرم شود ابا

عوض کند و آتش در زیر دیک بیفروزد و ابند بشکند تا بجوش بیاید بعد از آن آتش را

ملایم کند مثل چراغ تا اینکه آب در دیک تمام شود بعد از آن پارچه را بردارند در

ظرفی بریزد و آن روغن را از آب جدا کند بنوعیکه در آب چیزی از روغن باقی نماند

و باز روغن را در پارچه بریزد و آب پاک در آن بکند یعنی بر آن کلاب در دیک در ضیه یعنی کل تا ده

بریزد و بنهج سابق کما و کیفا عمل سابق را بریزد و آب لا حوض را انکه دارد و هکذا بکرر

العمل حتی یبلغ الی حد الکمال و یتصل الی مقصوده غایة الاتصال ولا حاجة الی بیان

باقی الامور لظهوره غایة الظهور فائدة طریقه منقوله از مرحوم میر و سید بدة العاد

آقا محمد بیدابادی در تصفیه قلب سلوک سالک مدتی قبل از شروع در اربعین

در ایام بیکاری مداومت نماید بر ذکر الله خاطری و ناظری و نوافل را با خشوع بجا

آورد تا میل کاملی بهم رسد بعد از آن شروع در اربعین نماید و از هیچ احتراز ننماید

و نوافل و اطراف با خشوع تمام بجا آورد و در بین نافله شب شفع سیصد و شش

مرتبه یا حی یا قیوم را متصل تکرار نماید تا نفس قطع نشده چون نفس قطع شود نفس

کشیده بگوید برحمتک استغیث اللهم احی قلبی چون نفس را تازه کرد باز شروع کند

بتکرار بنهج سابق تا تمام شود بعد از آن با تمام باقی نوافل بپردازد و اربعین را بدین

نهج تمام کند بعد از اتمام شروع بایة نور نماید که باید در هر نوبت از انوار پنجگانه

متوسل شود بسر هیکی از اصحاب کسا و العبا در نور اول بنور اول و در ثانی بثانی

و هکذا این عمل باعث حیات قلب که عبارتست از علم بمطالب کلیه می شود و مکرر بتجربه

رسیده است فائدة یا علی یا ایلیا یا ابا الحسن یا ابا تراب حل مشکل سر و در بن قحا

یوم الحساب مداومت بر اینکلمات بعد از نماز در اثناء اللیل قلها پانصد مرتبه

مدتها

بعد از اتمام اربعین بکند در بعد از اتمام تشکیل لاحق را بریزد و آب سابق

منشا حصول رؤیای صادقه و وصول سعی بجانب نجف اشرف است و مشخص است که وجود

شرایط در همه جا ضرور است فائده در سحرها رو بنجف ایستاده متوسل بروح مقدس

امیرالمؤمنین ع شده هفت نوبت با بیشتر این بخوانند ای باد صبح مشکبو سوی نجف

او رنو رو باشاه دین حیدر بگو با حیدر صفدر بگو با نفس پیغمبر بگو با سید

سرور بگو فلان سلامت میکند جان را غلامت می کند مستی زجامت میکند

فلان سلامت میکند فائده اگر همان ملغمه منعقد شده را در پیاله کرده و پیاله دیگر

در بالای آن سر وصل نموده بر آتش بسیار نرمی یا خاکستر گرمی گذارند قدر از آن سیاب

بالا متصاعد می شود و دست آید ملغمه چهار مثقال یک مثقال نقره می شود باید غبار

و کرده بملغمه ننشیند در وقت ذوبان فائده ماء الراس صابونی نیز آب صابونی

یکبار تلیاب و اهک را ممزوج نموده و قدری معین آب بر روی آن کرده انچه بعد

از یکشبانه روز بر روی می نشیند نیز آبست و همان آب را قدری که کسر کرده است

بر آن افزوده تا بنیاد در قلیاب و اهک دیگر چنان بکنند همچنین تا پانزده بار در

ظرف چینی محکم فائده تنکیس مینا دو مر موون سر که در ظرف کرده کرباسی بر دهان

اندازند مر موون را در آن کرباس کرده مثل مجموعه بر آن گذارده و آتش کرده اند در آن

مجموعه کرده تا مر موون مذاب شود فائده اگر در ابتر اشند و شش روز در میان بول

خر نهند همچو یاقوت شود و اگر یاقوت سفید را بول شتر بجوشانند سرخ شود

فائده در اتمام عمل منعقد در کرفتن عطر کل بعد از انکه تکرار عمل کرده و مرتبه عشار

بالا نرسد سعی بلیغی لازم است بر جدا کردن اب از روغن بقدر امکان بعد از

جدا شدن معمول را داخل شیشه که چون ان حباب باشد و از ادر کاسه گذارده در

از اب

افتاب بهاری بگذارند و در انرا محکم کنند از موم یا لالت که هوا در ان تصرف
نکند که منجر بفساد می شود و بعد از تربیت افتاب بدقت تمام ملاحظه کنند
هرگاه اب در ان باقی مانده باشد بتوی انرا دوی استی بگذارد که محجوب بود مادام باشد
منتهای درجه ملایمت مثل حرارت افتاب تابستان که در بلاد عجم تا انکه بتدریج
از رطوبت بر طرف شود و بدانکه باید انچه صاف شد بگیرد و انچه درد ان باشد
بتنکیس جدا کند بعد از ان مشغول تربیت شود بنحوی که گذشت فائدة
شیخ جلیل شیخ محمد جعفر نجفی قدس سره الزکی که از مشایخ اجازه این حقیر است
در سفری که بجهة زیارت عسکریین و سرداب مقدس بسر من رای مشرف شدیم
با جناب ایشان هم سفر بودیم روزی حکایت کرد که مرا در سرداب سر من رای اتفاقی
بود از اهل انجا که هرگاه بزیارت امدمی بخانه او رفتمی وقتی امدم ان شخص را بغایت
نحیف و زار و مریض دیدم که مشرف بموت بود ان سبب ناخوشی استفسار کردم
گفت چندی قبل از این قافله از تبریز بجهة زیارت باینجا مشرف شدند و من
چنانچه عادت خدام این قباب و اهل سر من رای هست بملاحظه قافله رفتم که
مشتری بجهة خود گرفته و استادی از ان در زیارت کرده از او منتفع شوم و در میان
قافله جوانی را دیدم در زی ارباب صلاح و نیکان در نهایت صفا و طراوت
با جامهای نیکو بر خواست علی الصباح و ۹۷ جامهای تازه پوشید در نهایت خشوع و
خضوع روانه روضه متبرکه شد با خود گفتم از این میتوان بسیار منتفع شد پس
دنباله او را گرفته رفتم و دیدم داخل صحن مقدس عسکریین شد و در در رواق
ایستاده کتابی در دست دارد مشغول خواندن دعای اذن شد و در غایت
در حالت ذکر و تضرع و بکاء
از خضوع

از خضوع که متصوّر نمی شود و اشک از دو چشم او بر زمین جاری است نیز دل او آمد
گوشهٔ ردای او را گرفته گفتم میخواهم بجهت تو زیارت نامه بخوانم او دست بکتابه کرده و
بگذارانه انگشت بکف من گذارده و اشاره کرد که برو و تو را با من رجوعی نباشد من که چند
روز استادی میکردم بدین پاک تر شاکر بودم از آنکه گرفته قدری راه رفتم و طمع مرا بر آن
داشت که باز او را اخذ کنم برگشتم دیدم در غایت خضوع و گریه مشغول دعای اذن
دخول است باز مزاحم او شده گفتم باید تو را از من تعلیم زیارت دهم این دفعه نیز انگشت بمن داده و اشا
کرد که بمن رجوع نداشته باش برو و من رفتم و با خود گفتم بنیکو شکاری بدست آمده
باز مراجعت کردم در عین خضوع او را گفتم کتاب را بگذار و البته من باید بجهت تو زیارت
نامه بخوانم و ردای او را کشیدم این دفعه نیز یکعدد ریال بمن داده و مشغول دعا شد
من نیز باز طمع مرا بر معاودت داشته مراجعت کردم و همان مطلب را تکرار نمودم
این دفعه کتاب را در بغل گذارده و حضور قلب او تمام شده بیرون آمد من از کرده خود
پشیمان شدم و بنزد او آمدم گفتم برگرد و زیارت کن بهر نوع که میخواهی و مرا با تو کاری
نیست که هر کتان گفت مرا حال زیارت نمانده و رفت من بنا خود را ملامت کرده
مراجعت نمودم از در خانه داخل فضا شدم سه نفر بر لب بام خانه من محاذی من در فضا
رو بمن ایستاده اند که یکی از ایشان جوان تر بود و کمانی در دست داشت تیر در کمان
نهاده و بمن گفت چرا زوار ما را از ما باز داشتی و کمان را زه کشیده ناگاه بسینهٔ من سوخت
و آن سه نفر غایب شدند و سوزش سینه من کم کم شدت پیدا کرده بعد از دو
روز مجروح شد و بعد هیچ جراحت از پهن شده اکنون تمام سینه مرا فرو کوفته و سینه
خود را گشود دیدم مجموع سینهٔ او پوسیده بود و دو سه روز دیگر نگذشت که آن شخص

نهم حکایت حاجی الحرمین الشریفین حاجی جواد صباغ که از معتبرین تجار و ثقه و
معتمد بود و در سر من رای سرکار تعمیر روضه متبرکه عسکریین بود و سرداب مقدس
بود از جانب جعفر قلی خان خوئی در سنه ۱۲۱۰ یکهزار و دویست و ده که حقیر بعزم زیارت
بیت الله الحرام با جد خود مشرف شده بزیارت سر من رای رفتم در آنجا بود حکایت کرد که
سید علی نامی بود که سابق بر این از جانب وزیر بغداد حاکم سر من رای بود حقیر او را
در سنه ۱۲۲۵ یکهزار و دویست و بیست و پنج که مشرف شده بودم دیده بودم گفت او از زوار عجم
وجهی که هر سری یک ریال بود میگرفت و ایشان را رخصت زیارت و دخول در روضه
میداد و بجهت اشتباهات و قصور دربانان و تدارکات مهری بر پای ساق هر که وجه داده بود میزد که
بجهت دفعات دیگر که داخل روضه می شوند نشان باشند روزی بر در صحن مقدس
نشسته بود و سه نفر ملازم او هم ایستاده و چوبی بلند در پیش خود نهاده و قافله
زواری از عجم وارد شده بود پای هر یک را مهر میکردند و وجه را میگرفتند و رخصت
دخول میداد و جوانی از اخیار عجم آمد و زنی نجیبه همراه بود و از جمله اهل شرف و ناموس
و حیا و جمال بود و دو ریال داد سید علی ساق پای آن جوان را مهر کرد و گفت آن زن
نیز بیاید تا ساق پای او را مهر کنم آن جوان گفت هر دفعه این زن می آید یک ریال می دهد
و این فضیحت ضرور نیست سید علی گفت ای رافضی بی دین عصبیت و غیرت
میکنی که ساق پای زن تو را ببینم گفت اگر در میان این جمعیت مردم غیرت کنم غلطی نکرده
خواهم بود سید علی گفت ممکن نیست تا ساق پای او را مهر نکنم اذن دخول بدهم
آن جوان دست زن را گرفته گفت اکنون باز گشت همین قدر هم کافی است و خواست رجعت
کند سید علی شقی گفت ای رافضی گفته من بر تو شاق و گران آمد هم چنانکه زن او

رفت بکندن سر چوبی بر شکم او زده که افتاده و جامه او پس رفته بدن او مکشوف
و نمایان شد امر به دست او نیز اگر فهمیده است کرده و رو به روضه مقدسه کرده و عرض
کرده معروض کرده که اگر شما پسندید بر من نیز گوارا است و بمنزل خود معاودت نمود
حاجی جواد گفت من در خانه بودم بعد از سه چهار ساعت که گذشت بتعجیل آمدند
من آمده که مادر سید علی تو را میخواهد تا من روانه می‌شدم دو سه نفر دیگر آمدند من
بتعجیل رفتم مرا باندرون خانه بردند دیدم سید علی مانند مار زخم خورده بر زمین می بردند
غلطد و امان از دندان درد دل میکند و عیال او دور او جمع شده چون مرا دیدند مادر
و زن و دختران و خواهرانش بر پای من افتاده عجز و زاری کردند که برو و بخوان او را راضی
کن و سید علی فریاد میکند که بار الها غلط کردم و بد کردم من آمدم تا منزل بخوان او را
جستم از آن خواهش خوشنودی و دعا بجهت سید علی کردم گفت من او را گذشتم اما کو
آن دل شکسته من و این حالت تو فت مراجعت کرده وقت مغرب بود آمدم به روضه
عسکریین ع بجهت نماز مغرب و عشا دیدم مادر و زن و دختران و خواهران سید علی
سرهای خود را برهنه کرده و گیسوهای خود را به ضریح مقدس بسته و در خیال آن بودند گوار
شده اند و فریاد سید علی ابن خوانند و به روضه رو سید من مشغول نماز شدم در بین
نماز صدای شیون از خانه سید علی بلند شد و متعلقان او بخانه رفتند اتفاقا
مرده بود او را غسل دادند و چون کلیدهای روضه و رواق در آن وقت در دست
من بود بجهت مصالح تعمیر و الات خواهش کردند که تابوت او را در رواق گذارده تا
صبح شود و در آنجا دفن نمایند جنازه را آنجا گذاردند و من اطراف و اطراف رواق را چون حجره متعدد
است ملاحظه کردم که مبادا کسی پنهان شده باشد و چیزی از روضه مفقود شود

و در را قفل کرده کلیدها را برداشتم و رفتم و چون سحر شد آمدم و خدمه را گفتم
شمعها را افروختند در رواق را گشودم دیدم یک سگ سیاهی از رواق بیرون دوید
رفت من خشمناک شده بخدامی که بودند گفتم چرا اول شب درست در رواق را نبستید
ایشان گفتند ما غایت تفحص را نمودیم و هیچ چیزی در رواق نبود پس چون روز شد آمدند
و جنازهٔ سید علی را برداشتند تا او را دفن کنند دیدند کفن خالیست و تابوت سبک و هیچ
چیزی در آنجا نیست فائدهٔ کح عروس کبر پهناست و مهیج احزانست فائدهٔ کط قال رسول الله صلعم
طلب العلم فریضة علی کل مسلم الا ان الله یحب بغاة العلم فقها گویند مراد علم فروع است
از عبادات و معاملات متکلمین گویند علم کلام است اهل تفسیر و حدیث گویند
علم کتاب و احادیث است متصوفه گویند علم سلوک است کل حزب بما لدیهم فرحون من
میگویم اولی تعمیم است مر واجبات عینیه و کفائیه را و تعمیم طلب را باستدلال و تقلید
و کشف است و همین است مراد از لفظ فقه نه همین تحصیل احکام فرعیه از ادلهٔ تفصیلیه
چنانکه شیخ بهاء الدین عاملی بآن تصریح فرموده و از اینجهت است که جناب مقدس
نبوی صلعم فرموده لا یفقه العبد کل الفقه حتی یمقت الناس فی ذات الله و یری للقرآن
وجوها کثیرة ثم یقبل علی نفسه فیکون لها اشد مقتا و مؤید اینست و لیتدبروا
قومهم چرا از مجرد تعلیم فروع نیست شاعر گوید بر من شب لیلی و شم زین
پیش عمری بر گذشت در راه او مجنون صفت ایستاده ام حیران هنوز گشتن از
نسیم زلف او روز پریشان و بود بر خاک ره دلها بسی از زلف او ویران هنوز
و زلف است جام مدعی پر از می وصل و مرا پیوسته خون دل روان از دیده
بر دامان هنوز از گلشن کویش صبا روزی بدشت چین گذشت آهوی چین بر

بر عالی کرده بدره مشک افشان هنوز لمؤلفه الصفائی از لاله بر سر مهر اورده
انجوانرا مرگی کنون خدایا ان پیر پاسبانرا ظلمات واب حیوان کر خواهی ای
سکندر با ما بیا و بنگر از زلف شان دهانرا یارب بسی به پیری ای نوجوان
از ان لب کر بوسه بخشی این پیر ناتوانرا ای مدعی حذر کن زین قامت خمیده زانک
وز نرگسم بنامت این سخت تر کمانرا وله در کوی او اگر لب بر آشیان رسانم کلبانک
شادمانی بر آسمان رسانم گیرم گشود صبا در ان قفس ولی کو بال و پری که
خود را تا آشیان رسانم ای عندلیب با من یکدم در این قفس باش تا صد نشانت
اینجا از گلستان رسانم از سینه راه کویش عمریست میکنم طی باشد که سر در
اینجا بر آستان رسانم وله نوح را گر شد زمانی کار طی در آب کشتی اندر
بحر اشکم کر فکنده وی در آب در فراقم من ولی از شاخ چشم و سوز دل فارس را
آتش فکندم غرق کردم وی در آب هم زدم آتش بعالم زاه هم طوفان باشک نی در
آتش چهره مقصود نی دیدم در آب هم زدم آتش بعالم زاه هم طوفان باشک نی در آتش
من نه ماهی نه سمندر زاب چشم و سوز دل چند در آتش نشینم ای خدا تا کی در آب
پارهای دل در آب دیده غمازی کنم پس چه سودا کو برای دل تا کنی کم پی در آب
دست بر لب نه صفائی استین بر چشم تو آتشی افکنده بنجد غرق کردی تنی در آب
وله ما شه ملک فنائیم و بقا کشور ما است لامکان تخت که و سایه حق افسر ما ست
اشک خونین زره و سینه سپر دل ترکش ناله تیر و سوز جگر خنجر ما است
کوس فریاد شب و آه دم صبح علم یارب و یا رب هنگام سحر لشکر ما است صلح
با کل طفر اشتی و با همه جنگ رشته مهر کمند و سر کج خنجر ما است پاسبان فقر و

رضا کنج قناعت گنج ما لعل خون جگر چهرهٔ کاهی زر ماست مصلحت دیدهٔ دید نگاه
و خرد عزل و جنون والی عشق خود بان صف دانش و زر ماست خط از دیگر کون
و مکان مستوفی ورق سادهٔ نقش دو جهان دفتر ماست دوستر ندی نده با
بود و جهان ایل و حشم بارگه تودهٔ خاکی و فلک منظر ماست خانهٔ داهی که برا وی
گذ مدی وانیست صولجان چنبر گیسوی وی گوی سر ماست بزم ما گوشهٔ تنهایی و
ساقی غم او بادهٔ خون دل ما دیدهٔ ما ساغر ماست داغ تن لالهٔ گل دود دو
شمع چراغ یاد او عود و فرهنگ دل ما مجمر ماست درد و اندوه و فرزین محنت و غم یاد
ندیم ناله و زاری شب مطرب و رامشگر ماست سبزهٔ دامان بود و مایهٔ ما
لخت جگر دل کباب نمکین و مژه ابش خور ماست هست او این کشور و این تاج این لشکر
نگین که سلاطین جهان را همه در بر در ماست ما سلیمان جهانیم صفاری
حسبنا الله خط و نقش نگین ماست و له ایضا عمری ست که اندر طلب دوست دویدیم
هم مدرسه هم صومعه هم میکده دیدیم با هیچ کس از دوست ندیدیم نشانی
از هیچ کسی هم خبرش نشنیدیم در کنج خرابی پس از آنجای گرفتیم تنها و دل افسرده
و نومید خزیدیم سر بر سر زانو بنهادیم و نشستیم هم بر سر خود خرقهٔ صد پاره
کشیدیم هر تیر که آمد همه بر سینه شکستیم هر تیغ که آمد همه بر فرق خریدیم جام
از چه همه زهر بلا بود گرفتیم می از چه همه خون جگر بود کشیدیم چشم از رخ هر
کس همه کردیم و ببستیم پا از در هر کس همه در خویش کشیدیم از آنچه خرافات
او گوش گرفتیم از آنچه بجز قصهٔ او لب بگزیدیم هر لوح که در مکتب ما جمله نشستیم
هر صفحه که در مدرس ما جمله دریدیم هر نقش بجز نقش وی از سینه ستردیم هر

ظلمه هجر روی از دل ببریدیم جز عکس رخش از آینهٔ دل نزدودیم جز یاد وی از مزرع
خاطر ندرویدیم گر تشنه شدیم آب جوی نه خوردیم ور گرسنه لخت جگر خویش
مکیدیم یکچند چنین چون نه مقصود رسیدیم المنة لله که بمطلوب رسیدیم خرم
سحری بود که با یاد خوش او بنشستم که از شش جهت این نغمه شنیدیم کایام وصالست
و شب هجر بسر آمد برخیز صفائی چه نشستی که رسیدیم جستیم ز جا جان بکف از بهر
نثارش پس پرده گشودیم بهر سو نگریدیم دیدیم نه پیدا اثر از کون و مکان بود جز نور
یکی هر دو یکی چیز ندیدیم دیدیم جهان وادی ایمن شده هر چیز تجلی و نه هر نخل
انا الله شنیدیم **نکته** روی الکلینی باسناده عن ابی عبدالله ع فی قوله تعالی انما یخشی
الله من عباده العلماء قال یعنی بالعلماء من صدق فعله قوله و من لم یصدق
فعله قوله فهو لیس بعالم و توضیح آنکه علم چه متعلق باعتقاد باشد چه باعمال تاثیر
عظیم در نفس دارد چرا که نوری است که باعث مشاهده می شود و جناح عروج
بمرتبهٔ روحانیت است و چون باین مرتبه رسید مشاهده می کند عظمت الهی را
و صفات جمال و کمال و قدرت او و آنهم مبهرهٔ را و آتش خوف و خشیت می سوزاند
صفات ذمیمه را که از لوازم بشریت است و شعاع او منعکس بظاهر می شود بجهت مناسبت
باطن و ظاهر پس روشن می شود هر عضوی از اعضای ظاهر از آن پس در عمل می آید و همچنین کلینی
از حضرت امام رضا ع روایت کرده است من علامات الفقه الحلم و الصمت و مراد از حلم
اجتناب از حرکات اعضا با آنچه سزاوار نیست چون ضرب و فحش و جدال و نزاع و از
صمت سکوت از غیر لاغی است از سخنان لاهیه و لاعینه گرچه مباح باشد و سر آن است
که بعد از اشتعال آتش علم همتی نماند مگر عروج بعالم قدس و تهیهٔ سفر آخرت

از مطلب ع

و ترک موانع اند و از اینجهت حضرت رسول صلعم فرموده لا یستقیم ایمان عبد حتی یستقیم قلبه
و لا یستقیم قلبه حتی یستقیم لسانه تنبیه بدانکه علم بر دو نوع است مقصود فی
نفسه و آن نوریست که در قلب ظاهر می شود چنانچه فرموده لیس العلم بکثرة التعلم
بل نور یقذفه الله فی قلب من یشاء و بواسطهٔ این علم مشاهده می شود امور غایبه
و حاصل می شود ملکه تحمل بلاها و علامت آن اعراض حقیقی است از دنیا و ما فیها
و توجه بعالم عقبی و مستعد مرگ شدن پیش از فوت فرصت و این علم اشرف علوم و
مقصد اصلی است و قسم دویم آنکه مقصود از آن عمل است ظاهرا یا باطنا متوسل بقسم
اول شوند و آن علم بامور یست که باعث قرب و بعد بجناب حق می شود و از این قسم است
علم بفروع شرعیه هرگاه اخذ شود از معادن آنها و اما مجادله کلام و تعمق در استنباط
فتاوی و فروع پس داخل در علم نیستند بلکه بسا باشد که منشا دوری از خدا شود
و رخصت در تکلم بجهت دفع شبههٔ معاندین است و وارد شده که اثمه اکثر من نفعه و
قسم اول را علم باطن و علم حقیقت گویند تا با علم ظاهر و علم شریعت و جمع میان هر دو را
علم حکمت و من یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا و علمی باشد بمرتبهٔ یقین و آن را
یقین سه مرتبه است علم الیقین و این تعقل و تصور مطلب است چنانچه در واقع
و نفس الامر است و عین الیقین و آن مشاهده کردن آن مطلب است چنانکه هست
و حق الیقین و آن فنا در حق بقاء باوست علما و شهودا و حالا و بنا بر آنچه مذکور
شد علماء بر سه قسم اند علمای ظاهر فقط و ایشان مانند شمع و چراغ اند و این جماعت
کم می شود که از محبت دنیا خالی باشند چه ایشان نرد دنیا را شناخته اند و آخرت را نشناخته
اند و علمای باطن فقط و ایشان چون ستاره کانند و نور ایشان از خود ایشان تجاوز نمی
کند.

کند و ایشان‌اند که مسمی با بدال‌اند و قسم سیم حکما هستند و مثال ایشان مثال آفتاب
است و ایشان قطب وقت خویشند **نکته** چون تسویه قالب آدم به سر حد کمال رسید
جناب مقدس باری جل و عز چنانچه در تخمیر طینت او دیگران را مجال تصرف ندادند کرد
خمرت طینة آدم بیدی در تعلق روح به قالب نیز هیچ چیز را واسطه نساخت و نفخت فیه
من روحی چون روح مجرد به قالب خاکی در آمد خانه دید ظلمانی پر وحشت مبنی بر حجابها
اصل متضاد و بقا دل در آن نهاد پس نفس اماره دید چون ثعبانی هفت سر چون حرص
و شهوت و حسد و غضب و بخل و حقد و کبر دهان گشوده تا او را فرو برد روح نازنین
که چندین هزار قرن در جوار رب العالمین بصد هزار ناز و پرورش یافته بود و قدر
از ناشناخته متوحش گشته قدر انس را فهمید و ذوق نعمت وصال را در یافت آتش
مفارقت در جانش مشتعل شد خواست بر گردد مجالش ندادند دخل طوعا او کرها
دل شکسته شد گفتند ما از تو دل شکسته می‌خواهیم قبض بر او مستولی شد
آهی کشید گفتند برای همین فرستادیم دود او بدماغ آن راه یافت عطسه بر آدم
افتاد حرکت در او پیدا شد دیده گشود که فضای عالم و روشنائی آفتاب دید گفت
الحمد لله خطاب آمد یرحمک ربک سید از ذوق سماع آن فی الجملة سکونی در روح پیدا
شد ولیکن هر وقت متذکر ایام قرب و انس و وسعت عالم ارواح شدی خواستی
قالب بشکند او را مانند طفلان که مشغول میکنند او را بعلوم ملائکه و سجود
ایشان و اسماء گردانیدند و بهشت دیدن مشغول کردند تا وحشت او کم شود فائده نبخشید
از جنس او حوا را خلق کردند لیکن الیها از مظهر جمال دید بشاهد بازی مشغول
شد ثعبان شهوت بحرکت آمد و بسبب آن سایر قوای حیوانیه حرکت کردند و حجب

شناور بحر عالم ارواح پیدا شد و انس تقاضای وقت می‌کرد ابلیس بطمع فریفتن او افتاد و او را
بفریفت چون فریفته شد بعد ازان عذر بازنکرد و از سر عجز و نیازی در آمد که خدایا
ما همه عاجزیم و قادر تویی ما همه فانییم و باقی تویی ما هیچ کس همه تویی ازانکه تو برداشتی
میفکن وانکه تو عزیزم کردی خوار مکن بشادی پرورده خود را بغم خوار مکن چون
تو ما را بکرم همی پسندی این تخم تو کشته‌ای این گل سرشته چون ای آدم از حد بگذشت
خطاب عفی عما مضی و استأنف لو تبینا رسید پس ازان ندای اهبطوا فرا رسید
علیه بتر علیه و ملک و ملکوت ندانست ؟ **ایقاظ** روی عن النبی ص انه قال ان لله
سبعین الف حجاب من نور و ظلمة چون روح انسانی را از عالم قرب جوار رب العالمین
بوحشت سرای قالب عنصری می‌آوردند از ان سیصد و شصت هزار عالم ملک
و ملکوت گذر دادند و از هر عالمی زبده و خلاصه او را همراه او کردند پس از عبور او
بر چندین هزار عالم مختلف او را هفتاد هزار حجاب نورانی و ظلمانی حاصل شد
اگر چه از هر یک واسطه تحصیل کمالی هستند لیکن در ابتدا هر یک حجابی هستند
از مطالعه ملکوت و مشاهده جمال حق و ذوق مخاطبه و شرف انس را بعد اعلی علیین
قرب با سفل السافلین چاه طبیعت مدد و دعای بدن زندان سرای قرب چندین هزار سال
و محرمیت خلوتخانه خاص را فراموش کرد و امروز هر چه بر اند بیشد زان عالم هیچ
یادش نیاید اول در عالم انس بود و بدین جهان را انسان نامیدند هل اتی علی
الانسان حین من الدهر لم یکن شیئا مذکورا امروز فراموش کار شد تا ناس خوانند
یا ایها الناس شاید از فراموشی باز کرد و ایام انس را یاد کند و ذکرهم بایام الله لعلهم
یتذکرون لعلهم یرجعون حب الوطن من الایمان این وطن مصر و عراق و شام نیست

این وطن

این وطن شهریست که ورا نام نیست هر که بان نگشت دور دنگا کفر بماند ولکنه اخلد

الی الارض واتبع هوٰه فمثله کمثل الکلب قصد مراجعت بقا است و وصول بوطن

مقام احسان و تجاوز از ان عرفاتست و اکر بیش کاه وصول رسد عیان است چون از ان در گذرد

نه حد و صفت نه عالم بیان است نفس ادم پیش از تعلق ببدن چون تخم بود که انتقال

از ان همان بتخم بود درین طبیعت کاشته شد تا بایمان و عمل صالح خود و صد تا

هفتصد نفع دهد و اگر بی پرورش افتاد در زمین پوشیده شود والعصر ان الانسان

لفی خسر خالدین فیها ابدا که طفل بوجود اید و هنوز حجب مستحکم نشده است و

نوعهد است و هنوز از ان انس باقیست در حال که از مادر جدا شد میگرید و چون ذوق

شوق غالب شد فریاد و زاری بیحد اورده و مادر او را مشغول میکند تا فراموش

کند و چون لحظه او را باز گذارند پیل و پا همد و ستا کند باز بر سر گریه و زاری

شود و در شب بیشتر باشد چون در دون نظر او بمحسوسات می افتد و بانها

مشغول می شود مادر او را به پستان و شیر مشغول کند و تا بحد بلوغ رسیدن

کار او انس گرفتن است باین عالم و فراموش کردن ان عالم و ازینجهت است که بچه

حیوانی باندک روزگاری پرورش یابد و بمصالح خویش قیام نماید و تواند نمود

بخلاف ادمی بچه که چون مانوس بعالمی دیگر است و بان فراق ان عالم در جان و سنی

و دور زنگ عالم غیب و شهادتست پس بکمال جمعیت نرسد الا بروزگاران و

بالجمله بعد از انکه انس باین عالم گرفت بعضی چنان ان عالم را فراموش میکنند که اگر

مخبر صادق القول خبر دهد که وقتی در ان عالم بوده قبول نمیکند و بعضی را هنوز

اثر انس باقیست اگرچه بعقل خود نمیدانند که وقتی در ان عالم بوده اند اما چون

محرمها

مخبر صادق القول خبر می دهد اثر آن صدق و اثر آن نیز بیکدیگر می پیوندند و نظر مهم و کلا
کری حد دست در گردن یکدیگر کرده قلب با قرار او دند و بعضی را چنان پرده از پیش
برداریند که همه راهها و منازلی که عبور کرده مشاهده کند **نکته** در بیان فایده
تعلق روح بقالب وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون ای الا لیعرفون همچنانکه در حدیث
قدسی است فخلقت الخلق لکی اعرف تعبیر از لازم بملزوم شده بجهة تنبیه باینکه
معرفت بعبادت حاصل می شود نه ببحث و جدال و نظر و مراد کمال معرفت است چه فی الجمله
معرفت هم قبل از تعلق بقالب داشت پس مصداق الدنیا مزرعة الاخرة در زن بادی
است بدون زن بادی همان است که بود ولیکن زمین دنیا قابلیت تغییر دارد و
لیکن بقدر تربیت می دهد من جاء بالحسنة فله عشر امثالها بعضی را هفتصد کمثل
حبة انبتت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة بعضی را مضاعف والله یضاعف
لمن یشاء بعضی را بحساب بیرون انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب و بعضی را ازین
افزون اعددت لعبادی الصالحین ما لا عین رأت ولا اذن سمعت و لا خطر علی قلب
بشر و بعضی بیشتر و لا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین تخم روح چون دانه زردالو
چون کاشتند اگرچه همان دانه می دهد اما یکدانه هزار دانه می شود و شکوفه می
دهد نافع بوی خود است و سبزه که نافع چشم است و شاخ و ساق که عصا و تعلیز
و هیزم می شود و میوه زردالو که جزو بدن می شود و غوره آن و خشک آن و تر آن
آن هم نفع می بخشد و بدانکه معرفت بر سه قسم است عقلی و نظری و شهودی عقلی
چنانکه عقل هر کس حکم می کند بر صانع حق کفار لیقولن الله و لیقربونا الی الله زلفی
و باستدلال پی می برند و غرض از تعلق روح این معرفت نیست چه این در اول

هم بود

هم بود الست بربکم قالوا بلی و این معرفتی است که نظری است و کافر و مسلم را حاصل
است بلکه بهتر از این میخواهند لیس الخبر کالمعاینة و بسا باشد که این پوند قدر و
کفر می کشانند چه عقول مختلفه و ادله عقلیه بسبب عقول متفاوت می شود و
نظری است که از عقل حسن با بی چه برد باین نحو که از در واتوا البیوت من ابوابها دانه
و تخم روح را پرورش دهد بر قانون شریعت نظر بر آیات آفاق و انفس نماید و بطریقی
که از شرع رسید حکم بصانع و صفات و کمالات او کند و از هر مظهری بمظهری پی برد
و بسر فی کل شیء له آیة برسد و باعتبار عالم ایقان نهد و کذلک نری ابراهیم ملکوت
السموات والارض را بداند و بمعنی ما رایت شیئا الا و رایت الله معه را درک کند و این
مرتبه اگرچه بسیار بلند است و مقام خواص است اما هنوز تخم انسانیت در شکوفه
است و میوه که مقصود اصلی است بار نیاورده و بدرجه حقیقی که مرتبه شهود است
است نرسیده و این مرتبه ایست که بعد از دو مرتبه اول قدم بر قدم شریف نهد و
بطریقیکه از موصلان راه شریعت بارشاد صاحب شریعت سلوک کند تا نفحه
و بانیه الا و تقه فی ایام دهرکم نفحات فتعرضوا لها من تقرب الی شبرا تقربت الیه ذراعا ۲،
گر بدیده عاشقی قدم باست نهی معشوق در اول بپیش باز آید نکته بدانکه نفس ٤،
آدمی را وصفی نفسی ذاتیست و باقی صفات همه از این دو اصل تولد میکنند
آن هوا و غضب است و اند خاصیت عناصر است که در نفس است هوا میل بسفل است
و این از خاصیت آب و خاک است و غضب میل بعلو و ترفع است و این از هوا و آتش است
و همه را مایه وجود این دو وصفت است و باید وصفت بالضروره در نفس باید باشد
تا بهوا جذب منافع کند و بغضب دفع مضار اما باید که بمیزان عدل نگاه داشت

وهر یک را بفرمان شرع باید استعمال کرد و باید نگذاشت غالب شوند زیرا که آن
صفت بهایم و سباع است اگر هوا از حد اعتدال تجاوز کند شره و حرص و امل و شهوت
و خست و دنائت و بخل و خیانت پدید آید و حد اعتدال هوا آنست که چندان منافع بقدر
حاجت کند و در وقت احتیاج پس اگر میل بزیادت از قدر حاجت کند حرص پیدا شود و اگر
پیش نهاد عمر کند امل ظاهر شود و اگر میل بچیز رکیک کند دنائت و خست هم رسد
اگر میل بچیز لذیذ کند شهوت پدید آید و اگر بنگاه داشتن رو آورد بخل بهم میرسد
و هکذا و اگر صفت هوا مغلوب گردد غضب شود و دنائت حاصل شود و اگر غضب
از حد اعتدال تجاوز کند بدخوئی و تکبر و عداوت و حقد و تندی و بی ثباتی و عجب و
غرور و امثال اینها حاصل شود و بعضی صفات از ترکیب هردو پدید آید و صفت حاصل شود
و اگر غضب مغلوب هوا شود بی حمیتی و بیغیرتی و کسالت و عجز و ذلت و نحو اینها پدید
آید و چون این صفات بر نفس غالب شوند طبع نفس مایل بفسق و فجور و قتل و نهب و
فساد و غارت شود و چون ملائکه بنظر ملکی در قالب آدم نگریستند و ماده اصل ایشان
را دیدند گفتند اتجعل فیها من یفسد فیها و یسفک الدماء و ندانستند که چون
اکسیر شریعت بر این صفات طرح کنند همه صفات حمیده پدید آید لهذا فرمود انی اعلم ما
لا تعلمون کیمیاگری شرع ندانست که این صفات را بکلی محو کنند چه آن نقصانست بر
از فلاسفه اینجا بغلط افتادند خواستند محو کنند نشد نقصان این و فوت آن باعث
نقص مرتبه انسانیت شد خاصیت کیمیاگری شرع آنست که چون این دو صفت چون
اسب رام کنند که هر جا خواهد براند و چون بتصرف اکسیر شرع آیند و با اعتدال صفت
رسیدند که در وجود این صفات تصرف نمایند الا بشرع در نفس صفات حمیده پدید آید

و از مقام

واز مقام امارگی بمقام مطمئنگی رسد و روح شریف قطع منازل علوی و سفلی نموده
بمعراج اعلی علیین قدم نهد و مستحق خطاب ارجعی الی ربک گردد و بالجمله نفس را بدین پرواز
بعالم علوی شهپر هوا و غضب محتاج است و لیکن باید نفس مطمئنه شود و روی این دو
صفت را بعلو کند تا مطلوب حاصل شود چون هوا رو بعالم علو نهد همه عشق و
محبت گردد و چون غضب قصد علو کند همه غیرت و عزم و همت شود بعشق و
محبت وی بحضرت کند و بغضب در هیچ مقام توقف نکند و بهیچ چیز فرو نیاورد و
پیش از این در عالم الوهیت این دو آلت نداشت چون ملائکه بمقام خویش راضی بود
در مشاهده شمع جمال قانع و ما منا الا له مقام معلوم و جبرئیل میگفت لو دنوت
انملة لاحترقت و چون پدر روح بمادر عناصر جفت شد دو فرزند هوا و غضب
که اول جهول و دویم ظلوم است بدید آمدند قابل تجاوز از مقام خود و بیاری این
دو سرکش ظلوم جهول صاحب غیرت و محبت خود را پروانه صفت بر شمع احدیت و همت
زدند و بال از احتراق نگرهند **نکته** بعضی از اهل عرفان گفته اند در بیان تصفیه دل
بر قانون شریعت که دو جنبه این است جنبه روحانیت و جسمانیت بجز از ارواح میکند بجمیع
اعضا قسمت میکند چه از عرقی بهر عضوی پیوسته است پس اگر میان هر عضوی
پیوسته است پس اگر میان دل و عضوی سده حاصل شد مفلوج می شود و اگر
سده میان روح و دل حاصل شد حیات دل منقطع می شود و چون فیض روح بدل
رسد ممکن است که دل را صفات روح حاصل شود از سمع و بصر و ذوق و شم و هکذا
و از حصول اینها کمالی دیگر حاصل می شود تا دل بتخلق باخلاق الله می شود و دل را
شکلی است صنوبری و از جنبه ایست و جانبیست که از عقل گویند و دل سایر جوانا

از جنبه

این چنبر اندازه و صلاح آن در صفت و فساد آن در کدورت است و از این جا سر است که
اگر گشوده شود عالم غیب را ببیند چنانچه حواس عالم شهادت را و دل را هفت
طور است بجای هفت ظاهر اول آنها را صدر گویند و جای اسلام و محل وسوسه است
من شرح الله صدره للاسلام و من شرح صدرا بالکفر و یوسوس فی صدور الناس
و دوم را قلب گویند و آن جای ایمان است کتب فی قلوبهم الایمان سیم شغاف و آن معدن
مطلق محبت است قد شغفها حبا چهارم فؤاد و آن معدن مشاهده و رؤیت ما
کذب الفؤاد ما رای پنجم حب القلب است که محل خاصه محبت رب العزة است ششم
سویدا است که معدن مکاشفات و معدن علوم لدنیه است و گنجینه خانه اسرار الهی است
نه ملک را است مسلم نه فلک را حاصل آنچه در سر سویدای بنی آدم اداوست هفتم
مهجة القلب است و آن معدن ظهور تجلیات انوار الهیه است چنانچه تن به هفت
عضو سجده کند دل نیز باید با این هفت طور سجده نماید بعوض همه را از غیر خدا ببرد تا
و رو بخدا آورد و درد بد و طفولیت دل مرض است و معالجه آن لازم است و در
ترتیب معالجه آن خلاف کرده اند بعضی بتبدیل الخلاق و معالجه از راه عقل و این
خوبست ولیکن عمرها باید تا بتبدیل خلقی شود و حال اینکه عقل و ابتدا علیل است
و دوای العلیل علیل عقل کی کجا از همه مفاسد آگاه و بهمه مکاید شیطان دانا است
و بعضی تبدیل آنها از راه مجاهدات شرعیه و آن نیز بسیار خوبست اما عمرها خواهد و چون
یکزمان از محافظت غافل شود نفس توسنی آغاز کند و عمری در صفتی باید صرف کرد
و چون و بد بگیری ورد و از صفتی غافل شود بصورت اول باز گردد و اهل سلوک از
مشایخ ابتدا بتصفیه دل کوشند و بمراقبات مداومت نمایند تا محل فیض حق

شود

شود وبعضی از آن در لحظهٔ چند صفت اخلاق متبدل شود والبته آن تبدیل هم بحد اعتدال
باشد اما طریق تصفیهٔ دل که اول بتجرید صورت قالب در اید بترک فضول دنیا وعزلت
وقطع تعلق از خلق لا صحبت کاملی وترک مالوفات طبع وباختن جاه ومال وترک خان
ومان وعیال ومداومت براین تا بمقام تفرید رسد چون از عهدهٔ این بیرون اید در
تصفیهٔ دل قدم نموده بذکر دوام وفکر مدام تا همهٔ وساوس شیطانی که بدل در رسیده
بیرون رود وتفاوت از آن برخیزد ولیکن وقت باید پس سلطان ذکر بر ولایت دل
مستولی شود وغیر یاد حق بیرون رود وسراپرده کبریا در دل بنشانند پس لذت اطمینان
حاصل شود آنگاه دل بمقام دلی رسد الا بذکر الله تطمئن القلوب وفکر دنیا واخرت تمام
بر دو در آنوقت سلطان عشق رایت سلطنت بشهر دل فرستد وشحنهٔ شوق نفس قلاش عربده‌کار
صفت را برسن در بندد وبسیاستگاه در آورد وتیغ ذکر را بر آورده از گردن زند
از این سیاست دیوان شیاطین فرار کنند وهمهٔ صفات ذمیمه سر تسلیم وبندگی بنهند
وبارگاه جلال احدیت را ببندد شوق وعشق بشحنگی فرود اید وعقل بوزیری بنشیند
ووالی صفات حسنهٔ دل را زینت دهد در آنوقت هیچ عضوی وصفتی نماند که خود تصرف
کند والله غالب علی امره پس دل بین اصبعین لطف وقهر حق در اید گاهی در آن تصرف
لطفانه کند وگاهی قهرانه مخفی نماند که انچه این عارف گفته که تبدیل صفت بمجاهدهٔ
شرعیه عمری باید انچه را خود گفته از راه تصفیهٔ دل نیز همان خیال دارد وچه وصول بمرتبهٔ
ترک فضول وعزلت وقطع حتی از مال وعیال خود عمری میخواهد که همین مقدمات ومراتب
دل میشود مگر بعد از تبدیل اخلاق بسیار روباوجود این بعد از غفلت از مراقبت
بحال اولی عود میکند ساغر زهر را هیچ باید وسر سستی بجای هست باید فکر

دوای

دوای دل افگاری هست روند کاری بسر کوی تو منزل کردم با مبکی که مرا نوبت
دیداری هست سر عشق تو نهان چون کنم از خلق که اشک فاش گوید که مرا با تو سر کاری هست
سرخوش از صومعه در خرابات روم در سرم چو هوس بستن زناری هست
اندران طرهٔ طرار نگنجد موئی در خم هر شکنش بسکه گرفتاری هست طائران
چمن قدس خدا را نظری کمر اهم نگران دل سوی گلزاری هست ساغر دل شد
ز آمدن آن یوم شریف از همه چیز جهان دیدهٔ خونباری هست لاادری
کسی کش نیست طاقت دست خود در دامنت بیند کجا تاب و در دست دیگر
در گردنت بیند بزعم مدعی خواهم شبی را انجمن کردن بدستی جام و در دست
دیگر دست منت بیند لاادری در مصر خوبی یوسفی در تو ببازار آمده کز
صد هزاران یوسف از هر سو خریدار آمده مانند از شک پری اگر نظر زند دلبری
از دلربا مانده گری کی خود بدیدار آمده نکتة بعضی از عرفا در بیان تخلیهٔ روح
بقانون شریعت گفته روح انسانی از عالم امر است و بخصوص عزت اختصاص دارد که
هیچ موجودی ندارد قل الروح من امر ربی و عالم امر عالمی است که مقدار و کمیت و مساحت
نپذیرد و باشارهٔ کن ظاهر شد بدین جهت عالم امر گویند بی توقف ماده و واسطه
ماده و عالم خلق اگرچه باین اشارهٔ کن ظاهر شد اما بواسطهٔ مواد و امتداد ایام خلق
السموات والارض فی ستة ایام پس قل الروح من امر ربی یعنی بی ماده و هیولی از انشاء
کن جوهر از صفت هو الحی باقیست قائم بصفت قیومیت گشته و عالم ارواح منشاء عالم
ملکوت و ان مصدر عالم ملک بملکوت قائم و ان ارواح و ان بروح انسانی و ان بصفت
قیومی فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء جزو روح انسانیت بماده مخلوقیت و ان

بصفت

بصفت قیومیت حضرت آدم بیدی و نفخت فیه من روحی پس کمال روح در تجلی صفات
ربوبیت است و طریق وا آنست که اول نفس را بقید شرع محکم کرد الله تا الطاف خداوندی
باستقبال آید من تقرب الی شبرا تقربت الیه ذراعا چون طفل دل را بمهد قفس قالب بند بند
پس روح بتصفیهٔ دل و روح او را در شیر و را از پستان مادر نبوت و دایهٔ ولایت شیر
داد که غذای این عالم است تا معدهٔ او قوت گیرد و از غذاهای این عالم از معاملات
و مجالسات ملالت نشود و الا رتبهٔ خلافت و احکم بین الناس و جعلناکم خلائف نتوانست
برداشت پس باید در اول بیرون آمدن طفل انسانی بعالم شهود او را بدست قابلهٔ
نبوت سپرد و از پستان شریعت شیر داد و بدستان طریقت فرهنگ او را قطع مالوفات مادر
آموخت تا از بند تعلقات جسمانی باز آید و آفت تصرف وهم و خیال از و منقطع شود
و ملک و ملکوت بر او عرضه دارند در این وقت اگر از دریچهٔ حواس نظر کند هیچ نبیند
مگر آثار آیات حق در آن مشاهده کند ما رایت فی شیء الا و رایت الله معه و این
وقت روح را آتش شوق باشتعال آید و روح را بر بساط انبساط راه دهند و گویند
شمع است رخ خوب تو پروانه منم داغ خود بر غم تو است که بیگانه منم زنجیر سر زلف
که بر گردن تو است بر گردن بندهٔ نه که دیوانه منم در این وقت مکالمات عاشقانه
آغاز کند و انواع کرامات بر ظاهر و باطن او پدید آید اگر در این مقام باین نعمتها نگران
شود باز ماند این آن عقبه ایست که خون صد هزار صدیق بر خاک ریخته اصحاب
اصحاب الکرامات کلهم محجوبون زنهار در این مقام مغرور نشوی چه در این مقام روح را
شراب بهشتی میدهند و طبیعت روح آنکه در این مقام بمضمون و لئن شکرتم لازیدنکم
عمل نموده از جملهٔ اغیار دامن در کشد و سر طلب بر گوشهٔ چادر دنیا و آخرت نهد و

اکر مقامات صدق بیست هزار نقطه نبوت بر او عرض کنند سر فرو نیاورد و اکر هزار
بار خطاب رسد که ای بنده چه میخواهی کوید بنده را خواست نمی باشد اینجا مقام انارت شوق
است نیاز عاشق چون کل باید سر افکنده بود و چون چنار دست عبودیت بر داشته
عشق در این وقت چندان غلبات شوق و غلو روح را پدید اید که قتلوني باتفاق ان في قتلی
حیوتی **نکته** بعضی از عرفا در بیان احتیاج بشیخ کفته که بده وجه احتیاج بان است
اول انکه راه ناهموار کعبه صورت بی دلیل راه شناس نمی تواند رفت با انکه همه دیده
راه بین دارد و هم قوة قدم و هم راه معین دوم انکه همچنانکه در راه صورت قطاع
الطریق بسیار است همچنین در راه حقیقت زین للناس حب الشهوات من النساء والبنین
والقناطیر المقنطرة الایه چکونه بی بدرقه می توان رفت سیم انکه در این راه ورطات و
شبهات بسیار است چنانکه فلاسفه بتنهاروی بو رطه چند شبهات افتادند و دین و
ایمان بباد دادند و همچنین دهری و طبعی و مشبهه و معطله و غیرهم مکر انکه در حمایت
ولایت مشایخ کامل سلوک کردند و بتوسط ایشان از ان زلات عبور کردند چهارم انکه
رونده کان از ابتلا و امتحان که در سرتاسر راه است و فقات و فترات بسیار افتد صاحب
تصرفی باید که بلطایف الحیل قبض و فسردکی از طبع او دفع کند و بعبارات و اشارات
لطیفه داعیه شوق وکرمی طلب را و پدید اورد و ذکر فان الذکری تنفع المومنین
پنجم رونده را در این راه علل و امراض نفسانی پدید اید و مواد فاسد غالب کردد و
بطبیب حاذق احتیاج افتد که بادویه صالحه معالجه نماید ششم انکه سالک در راه
ببعض مقامات روحانی رسد که در انجا روح از لباس بشریت بیرون اید و پرتوی از
ظهور انوار و صفات حق در او پدید اید و چون ایینه دل صفا یافته است بدیدای نور

تجلی

متجلی کردد و در این وقت اگر تصرف ولایت شیخ کامل نباشد بیم زوال ایمان و افتادن
بورطهٔ حلول و اتحاد باشد و شیخ مرتبه بالاتر بان می نماید تا از اینجا خلاص شود و از این عقبه
ها بلند میکند هفتم انکه سالک را در اثنا نمایشها از غیب پدید اید که هر یک
اشارتی بود از غیب بنقصان و زیادهٔ مرتبهٔ سالک و نشان صفا و کدورت دل و
احوال شیطانی و نفسانی و رحمانی و دیگر معانی معالجه که در حصر نیاید و مبتدی را بران
اشارات وقوف ندارد زبان غیب را اهل غیب داند پس شیخی باید تا معانی و تاویلات
را بیان نماید تا از ان معانی محروم نماند هشتم انکه هر گاه سالک بسیر قوة قدم خویش
در سالها مسافت یکمقام را طی نتواند کرد چه سیران در روش مور ضعیف تر است
و بعضی مقام است که بطیران توان عبور نمود و مبتدی بمثابه بیضه است باید او را
مرغی از طیران دهد نهم انکه سلوک را بذکر شود و ذکر بی تلقین شیخ موثر نباشد
دهم انکه تحصیل مناصب ظاهر بی پادشاهان صورت بی حمایت مقربی میسر
نگردد پس همچنین رسیدن بمناصب حقیقی از پادشاه حقیقی و مخفی نماند که اینهمه
صحیح است و لیکن شیخ و مرشدی اکمل و اتم از نبی و ولی و ائمهٔ طاهرین نتواند بود و
و انچه شاید و باید در کلمات ایشان حاصل است و استخراج انها از کلمات و
اشارات ایشان اصعب نیست از شناختن شیخ و فرق میان شیاد و استاد ای بسا
ابلیس ادم روی هست مبتدی بیچاره قوة شناختن شیخ و تمییز کاذب و صادق
پس صادق یقینی در دست هست و توسل بروحانیت ان و استفادهٔ از کلمات
او کافی است شعر ما ابر گهر باریم هی هی جبلی قم قم ما قلزم زخاریم هی هی
جبلی قم قم گر نور خدا جوئی بیهوده چه می پوئی ما مشرق انواریم هی هی جبلی

قم قم اسرار نهان را کر فاش و عیان خواهی ما مخزن اسراریم هی هی جبلی قم قم با
قافلهٔ وحدت کر زانکه سری خواهی ما قافله سالاریم هی هی جبلی قم قم ما رند قدح نوشیم
از نام و نشان رسته در میکده خماریم هی هی جبلی قم قم با جنت با دوزخ ما را
نبود کاری ما طالب دیداریم هی هی جبلی قم قم ما باقی بالله هیم فانی ز خودی خود
منصور سر داریم هی هی جبلی قم قم در طور لقای حق دیدار نی گویان مستغرق
دیداریم هی هی جبلی قم قم ای زاهد افسرده و طعنه مزن بر ما ماه شرب باریم
هی هی جبلی قم قم نکته بعضی عرفا در مقامات شیخ کفته قال الله سبحانه فوجدا وصفنا او مه
عبدا من عبادنا اتیناه رحمة من عندنا و علمناه من لدنا علما از اینجا پنج مقام رکن نبت
دست می آید اول عبدیت حق که در بنده هیچ چیز بجز خدا نباشد تا در هوی یا
مانند عبد است از هر چه در بندان بندانی دوم استحقاق قبول حقایق از حضرت
بواسطه اتیناه رحمة من عندنا و آن میسر نشود تا بکلی از حجاب بشری و روحانی خلاص
نیابد سیم آنکه خصوصیت دریافت رحمت خاص از مقام عبدیت چهارم تعلم
علم از حضرت بی واسطه پنجم تعلم علم لدنی بی واسطه و مراد از علم لدنی علم بذات و صفات ان
حضرت است بی واسطه وسایط و علاوه بر این پنج ارکان بیست صفت دیکر باید
او موجود باشد ا انکه بقدر حاجت از علم شریعت با خبر باشد ۲ انکه اعتقاد
اهل بدعت را انداشته باشد ۳ عقل معاش ۴ سخاوت تا مرید را تواند از
ما یحتاج فارغ دارد ۵ شجاعت تا از ملامت خلق و زبان ایشان نیندیشد
۶ عفت تا محل تهمت نشود ۷ علو همت که بی دنیا و اهل دنیا التفات نکند الا
بقدر ضرورت هم چه التفات مردم بمستراح اگر چه او را مضر نباشد و اگر اجتناب

دنیا و

بنهاده باو او را ایثار کند و در جمع مال و ضیاع و عقار نکوشد و طمع در مال مرید
نکند ۸ شفقت بر مرید و سایر ناس و باید از احوال دینوی مرید غافل نباشد
۹ حلم بهر حرکت و رود خشم نزود و مرید را نرنجاند مگر بقدر ضرورت ۱۰ عفو اگر از
مرید حرکتی ناپسند ببیند عفو را کار فرماید و بنصیحت مشفقانه معالجه نماید
۱۱ حسن خلق و خوشخوئی ۱۲ ایثار ۱۳ کرم ۱۴ توکل ۱۵ تسلیم ۱۶ رضا بقضا
۱۷ وفا ۱۸ اطمانینه در امور ۱۹ ثبات قدم و عزیمت ۲۰ هیبت مخفی نماند که
بجز معصوم را کسی چیزی نتواند بدانست که پنج رکن اول از برای او حاصل است خصوص
مبتدی و منتهی خود چه احتیاج بشیخ و مرشد دارد پس شیخ و مرشد را از ائمه معصومین
گرفت نکته مرید را نیز بیست شرط است اول توبه نصوح از جملگی امور مخالف
شرع ۲ زهد از دنیا بکلی ۳ تجرید و قطع جمله تعلقات سببی و نسبی باحسن الوجوه
۴ اعتقاد پاک ۵ تقوی و احتیاط در لقمه و لباس نه آنقدر که بوسواس افتد ۶
صبر در تحت تصرفات اوامر و نواهی و تجرع کاسات نامرادی ۷ مجاهده و با نفس
دفق و مدارا نکند الا بقدر ضرورت ۸ شجاعت مردانه بودن ۹ بذل و باید که همه
از سر و جان برخیزد ۱۰ فتوت و جوانمردی و حق هر کسی را در جای خود بقدر وسع بعمل
آورد ۱۱ صدق ۱۲ علم فرایض و سنن بقدر ضرورت ۱۳ نیاز ۱۴ عبادت ۱۵ بیشکی
چه در این راه کارهای خطرناک پیش آید باید که با لی فی الوفا خود را در اندازد و عاقبت
اندیشی نکند ۱۶ ملامت و قلندری صفت نه آنکه خلاف شرع کند و پندارد ملامت
است حاشا این راه شیطانیست بلکه باین معنی که در حق او مدح و ذم و رد و قبول
و نام و ننگ نباشد و همه نزد او یکسان باشد بد و نیکی و دشمنی خلایق و قرب بود و لا

نشود ۱۶ عقل ۱۷ ادب سیما در حضور شیخ و راه انبساط و مزاح بر خود بسته دارد
و آنچه گوید باطمینان و وقار گوید و عذرها بطرز احسن جوید ۱۸ احسن خلق
پیوسته گشاده طبع و خوش خوئی و از تکبر و تفاخر و عجب و دعوی و طلب جاه دور باشد
مخالفت وکد و بار خود را بر یاران ننهد بلکه بارکش باشد و از نصیحت کردن و نصیحت شنو باشد
و راه منازعات و معارضات و مجادلات و خصومات بسته دارد و بنظر حرمت بیاران
تسلیم نگرد ۱۹ تسلیم بظاهر و باطن تصرفات شیخ ۲۰ تفویض اگر هزار بار خطاب شد که
مطلب بیابی دست بر ندارد قیل ما محو تجلی الهیم آسوده ز حب مال و جاهیم
عریان ز لباس خودپرستی وارسته ز جبه و کلاهیم همواره بمسند قناعت در
کشور فقر پادشاهیم داریم امید عفو هر چند مستغرق لجه گناهیم قیل وقت
آنست که دیگر سر حق اظهار کنم خرقه و سبحه بدل با بت و زنار کنم راز عشقی که
پس پرده دل هست نهان با دف و چنگ عیان بر سر بازار کنم صوفیان را نمی صاف
چشانم ز قدحی بیخبرشان بدمی از سرود ستار کنم تا کنم تازه دیگر شیوه منصور را
فاش انا الحق زنم و جا بسر دار کنم زاهد چه بسبحه ابر و کنجی ببر دم مزن ورنه سراسر
پرده ها از روی کار تو واکنم قیل از شراب وصل مستم بلبلی از خمار هجر رستم بلبلی
رشته زلف بتی بدم بدر در حرم زنار بستم بلبلی افتادم در کمند عشق یار
خوش ز بند قید جستم بلبلی پای کوبان روز و شب در بزم عشق جام می باشد
بدستم بلبلی شعر فیه ایهام خواجه حافظ گفته ساقی حدیث سرو و گل و لاله
می رود این بحث با ثلثه غساله می رود بدانکه اهل طرب و باده کشان پیاله
می در صباح بناشتا می نوشند تا معده را از مواد فاسده غسل دهد و نشائه

شراب

شرابی که هنگام بزم خوب ظاهر شود و باصطلاح ایشان این سه پیاله را ثلثهٔ غساله
میگویند و باصطلاح اهل عرفان این سه پیاله عبارت از فنای آثاری و صفاتی و ذاتی
است که اول آثار خود را محو شوید دویم صفات و سیم ذات تا که عارف بجز آثار او نه بیند
و همه صفات و ذوات را در جنب صفات و ذات وجود حقیقی محو و مضمحل بیند نیز
بدانکه اولیای کرام و عرفان میگویند که بعد از انکه کسی آیینهٔ دل را صفا داد و اغیار
را از خانهٔ دل بیرون کرد و متوجه یار مطلوب شد خواه مطلوب معشوق باشد
یا ولی و صاحب الامر باشد یا شیخ و مرشد ابتدا سر مطلوب در باطن جلوه می کند
و بوی آن بمشام میرسد و بعد از انکه تصیقل باده شد ان سر روشن تر می شود
و ظاهرتر میگردد و چون باده شد سر تا پای مطلوب جلوه می نماید و باصطلاح
این طایفه اول را گل میگویند و دویم را لاله و سیم را سرو چنانکه شیخ محمد دارابی در
رسالهٔ خود تصریح نموده و چون این اصطلاحات دانسته شد معنی شعر واضح می شود
و مراد انستکه در بزم ما سخن از سرو گل و لاله میرود و سر طور مطلوب جلوه گر
شده و این را از ثلثهٔ غساله که فنای آثاری و صفاتی و ذاتی باشد چه بواسطهٔ هر
یکی از اطوار ظاهر می شود یا انکه یاران در مقام طلب سرو گل و لاله اند که تمام جلوه
مطلوب باشد و این موقوف و منوط بثلثهٔ غساله است و بدون انها نمی شود و می تواند
شد که مراد از سرو گل و لاله معانی ظاهریه انها باشد و با ساقی شکوه از خود و یاران
کند و طالب سه پیاله غساله باشد و معنی این باشد که ای ساقی هنوز ما و یاران
حدیث سرو گل و لاله و باغ و بستان میگوییم و طالب سیر و گشت انها می باشیم و
بحث این بر ثلثهٔ غساله است که بما نرسیده که همهٔ اینها از نظر ما محو شود و بکلی

عرفا آثار و صفات ذات مطلوب شویم و از این امور فراموش کنیم و اگر به ظاهر شرع عمل
شود مراد ما نخواهد بود که ما را هوس سیر باغ و بوستان و تماشای گل و لاله و سرو
بر سر افتاده و این از اثر پیاله صبوحی است که نشاط و نشأه شراب ما را از ظاهر
ساخته **نکته** گفته‌اند اعظم شرایط سلوک راه حق و تبدیل اخلاق اشتغال به ذکر
است و ذکر به جهر تلفظ به تنهایی معتد به نیست بلکه باید قلب متذکر معنی این باشد
خاتمه تا ملکه شود و ذکر زبان که سبب انس قلب است و بعد از آن چندان به ذکر زبان حاجت نیست و
اخبار و آیات در مدح ذکر قلبی بی‌شمار و بسیار است و بعضی از عرفا بعد از نقل بعضی
از این اخبار شروع به طعن بر علمای شریعت که تلقین ذکر خفی را تشریع گفته‌اند کرده و گفته
است که این یا از عدم اطلاع بر این شواهد است یا از لجاج و بسیار نامعقول گفته است
انکه به جهت ذکر قلبی که در آیات و احادیث رسیده قلب را متوجه یاد خدا و عجایب صنع و قدرت
او و صفات کمالیه او کردن است و این احتیاج به تلقین ندارد و خود علما نیز ترغیب به این
میکنند و حضور قلب در نماز و ادعیه و اذکار میکنند سخن در تلقین ذکر به نحو خاص است
از صورت ذکر خاص و نشستن به هیئت مخصوص و حرکتهای مخصوص و از کدام طرف سینه
برداشتن و بکجا فرود آوردن و اگر کسی اینها را تشریع گوید بسیار صحیح گفته است و آن
گفته که تسامح در ادله سنن جایز است و مشایخ صوفیه این طریقه را تا به ائمه نقل می مسئله
کنند پس داخل در ادله تسامح سنن خواهد بود علمای شریعت می‌گویند تسامح
کنند
در صورت عدم ظن کذب است و مظنون کذب ناقلین است و شواهد بر این [illegible]
بلکه میگویند تسامح در صورتی نیست که ناقل از اهل سنت نباشد و بسیاری از
مشایخ را سنی بلکه کافر میدانند و بالجمله عجب و بندگان راه تنبیه است تنبهوا الله

فتنبهم

نفسانیه و علاج آن بضد است ذکر الله ذکر اکثر چنانکه در شفا خواندن قرآن رسیده

و بهترین اذکار کلمهٔ لا اله الا الله است که مرکب از سرکه نفی و انگبین اثبات است یعنی

سکنجبین رفع صفرای نفسانی می شود و بمضمون وعدهٔ اذکرونی اذکرکم البته شفا حاصل

می کرده نکته از برای شرایط و آداب ذکر امور که گفته اند اول صدق ارادت دوم

طلب داعیهٔ سلوک سوم آنکه یاد کرد استغناء از خلق قل هو الله ثم ذرهم فی خوضهم

یلعبون چهارم توبهٔ نصوح از محرمات پنجم اهتمام تمام در عدم غفلت از ذکر یک نفس یعنی

دوام ذکر و فکر ششم دوام وضو هفتم طهارت جامه از نجاسات و مظالم و محرمات شرعیه

از ابریشم و بخوان و از رعونت هشتم آنکه مربع نشیند و دست راست بر بالای ران چپ و بدست خالص

چپ ساق دست راست را بدارد و دل حاضر دارد و چشم بر هم نهد بتعظیم تمام

شروع در ذکر کند و اگر ابتدا بذکر لا اله الا الله کند بهتر است و کیفیت آن چنین

گفته اند لا اله الا الله از ناف برآورده و تا بر پستان راست ببرد و از آنجا الا اله الا الله

را بر پستان چپ برده بر گرداند بر پستان راست بشرطیکه زبان حرکت ننماید و هر وقت

که در دل نظر کند و چیزی را که ببیند که با آن پیوند دارد او را در نظر آورد و دل با

مبدء داده بولایت ولی متوسل شده استمداد کند و بنفی لا اله آن پیوند باطل کند یعنی

که هیچ چیز نمیخواهم و هیچ مطلوب ندارم پس بتدریج محبت آن چیزها باطل می شود لا الله محبت و بتصور

قائم مقام محبت او میکرده و مداومت نمودن براین ترتیب بتدریج دل را از همه

مألوفات فارغ میگرداند نهم مراقبهٔ دل خویش و پیوسته دل خویش را با دل شیخ دارد و

از آن مدد طلبد چه اول سالک بواسطهٔ حجب متوجه حضرت نتواند شد که او از عالم

غیب است و چون صورت شیخ از عالم شهود است و توجه آن بدل شیخ آسان است بدین

و پیوسته همت شیخ را دلیل و بدرقهٔ خویش شناسد و چون خوفی یا آفتی پدید آید
در حال پناه به شیخ آورد و در دو راه اندرون از دل شیخ مدد طلبد ۱۰ دوام سکوت
زیاده بر قدر ضرورت سخن نگوید ۱۱ ترک اعتراض بر خدای در جمیع وارداتش و همچنین
ترک اعتراضات بر شیخ تا مرید شیخی نشود که دیگر مقبول هیچ شیخی نگردد ۱۲
تقلیل طعام نه بقدری که ضعف آورد بلکه بقدری که همیشه سبک باشد
و طعام را با ذکر و حضور دل خورد و لقمه را کوچک بردارد و خورد بخاید و از قدر
حاجت زیادتر نخورد و چون از منزل بیرون رود نگاه باطراف و جوانب نکند و مخفی
نماند که در همهٔ اینچه مذکور شد اگر مراد از شیخ یکی از ائمه باشد خوبست و الا فلا
حافظ: چیست این سقف بلند سادهٔ بسیار نقش زین معما هیچ عاقل در جهان
آگاه نیست همانا مراد از این سقف نفس ناطقهٔ انسانیست بلند از آن چون از عالم
امر است ساده گی بجهت بساطت از پر نقشی بجهت انموذج عالم آفاقست یا مظهر جمیع
اسما و صفات الهیه است **وایضاً** دوش دیدم که ملائک در میخانه زدند گل آدم
بسرشتند و به پیمانه زدند بدانکه باصطلاح اهل عرفان میخانه را بر سه چیز اطلاق کنند
اول عالم فیض و نور مطلق و جامعیت اسما و صفات که معرفت از آنجا افاضه می شود
دوم مقام عشق و محبت که بادهٔ الهی و شوق از آنجا می رسد سیم نفس عارف که مجمع
انوار معرفت و مملو از بادهٔ محبت است و معنی آنست که دیدم ملائک در عالم فیض
و انوار کشودند یا در مقام عشق و گل آدم را سرشته پیمانه ساختند و از آن میکده
پر کردند و پیمانه از خم خوانه ساختند غرض بیان شرافت انسانست که قابل فیض و
محبت است یا معنی آنست که دیدم ملائک در میخانه که متوسل با آدم شدند و شراب

محبت

محبت پیمانهٔ نفس انسانی نوشیدند یا معنی آنکه دیدم ملائک متوسل بخانه که
نفس ناطقهٔ انسانی است شدند پیمانه و کل ادم ساختند یا معنی آنکه دیدم بتعظیم
و تکریم بعالم نفس انسانی آمده و طینت ادم را ساختند و بدن او را پرداخته نفس ناطقه
را بان مرتبط نمودند وایضا بر درمیخانهٔ عشق ای ملک تسبیح گوی کاندر انجا طینت
ادم مخمر می کنند یعنی چون بدرمیخانهٔ عشق که عالم جمع و نور و فیض است یا عالم محبت
و عشق و سبک داخل مشو و تسبیح و تنزیه خدای کن و بگو سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا
چه اینجا مقام انسانست و طینت انسان را در اینجا مخمر می کنند و ملک را در اینجا راه
نیست یا مراد از تسبیح سجده است یعنی چون باینجا آمدی سجده کن که اینجا جای تخمیر طینت
ادم است و تو ماموری که بجهت ادم سجده کنی فائدة بگیرد [illegible] و امثال ان را
و با قدر [illegible] کنند [illegible] را بگیرد با [illegible] داخل فرج کنند یعنی
[illegible] را بپزند و قدری [illegible] و بعد از ان بپزند تا تمام شود و باید از نصف
فرج نکذرد و [illegible] را [illegible] وصل را محکم کنند تا بلد را بکذارد [illegible] وصل
[illegible] تا بلد محکم [illegible] تیز کنند تا [illegible] ساعت
[illegible] ان مقطر می شود و بعد از ان مقطر را در روی انکشت کدا [illegible]
کنند از این ظاهر است که قابله فرج است این مقطر و اثبات [illegible] تمام دارد [illegible]
که تفصیل ان در نظر ان مذکور شد فائدة ایه مبارکهٔ نور شصت و ششم [illegible]
در وقت خواب منشا حصول سیر در عالم رؤیای شود بحر یا والله تعالی [illegible] قطعه [illegible]
که دو کون و سه روح و چهار طبایع و پنج حس شش ارکان متابعت مرا ورا اگر
نعمت زمین سوی هشت جنت باید نه سپهر [illegible] نوع می رسد خبر او را ایضا

ده بار نه سپهر از هشت بهشت هفت اختر از شش جهت این نامه نوشت

کز پنج حواس و چهار ارکان و سه روح ایزد بدو عالم چو تو یک گل نسرشت عراقی

بد بد رفت امیدواری کو را بجز از تو نیست کاری محنت زده نیازمندی

خجلت زده گناه کاری درویش شاها ملکا قدر فلک دارا جز عهد سبوح خطر نکردی

با من که پرستشت نکردم هر بد کردم ستم نکردی قابوس تقوس بعد طول

العمر ظهری وداستنی اللیالی ای دوس فامشی والعصا تمشی امامی کأن قوامها

وتر لقوسی الصاحب عباد قالت تحب معویة قلت اسکتی یا زانیة قالت

اسأت الجواب فاعدت قولی ثانیة یا زانیة یا زانیة یا بنت الف زانیة واجب

من شتم الوصی علانیة فعلی یزید لعنة وعلی ابیه ثانیة وله انا وجمیع من فوق التراب

فداء نعل تراب ابی تراب وله بحب علی تزول الشکوک وتزکو النفوس وتصفو

النجار ومهما رأیت عدو اله ففی اصله نسب مستعار فلا تعذلوه علی فعله

فحیطان دار ابیه قصار محیی الدین مرضی من مریضة الاجفان عللانی بذکرها عللانی

یا ملیح عز جا بغنائی لا ادرسم وابعبانی هلال یا صغیر السن یا رطب البدن یا

قریب العهد من شرب اللبن هاشمی الوجه ترکی القفا دیلمی الشعر رومی الذقن

ووجه رومی و وجه من دای وحین عاشاف البدن صح عند الناس انی

عاشق غیر ان لم یعرفوا عشقی لمن قیل وما احد من السن الناس سالما ولو انه ذاک

النبی المطهر فلو کان مقداما یقولون اهوج وان کان مفضالا یقولون مبذر

وان کان سکیتا یقولون ابکم وان کان منطیقا یقولون مهذر وان کان صواما وباللیل

قائما یقولون زراف یرائی ویمکر ولا تحفلا بالناس فی الذم والثناء ولا تخش

غیر الله

غفر الله فالله اكبر وينسب الى الخضر ع وحسن قراءته حين لمسافر بالسلامة وحيث انجهتم
ساعدتكم سلامة ودعاء الرحمن من كل جانب مفيضا عليكم ما قصدتم من المنى
بنهج سلكتم في فنون الاساليب وقيل تعالوا بنا نطوي الحديث الذي جرى فلا يسمع
الواشي بذاك ولا درى تعالوا بنا حتى نعود الى الرضا وحتى كان لو ذلو تغير من
اليوم تاريخ المودة بيننا عفى الله عن ذاك العتاب الذي جرى وقيل وقد طال شرح
القيل والقال بيننا وماذا الشرح الا بقصرا متى يجمع الايام بيني وبينكم ويصفو
لنا من عيشنا ما تكدرا وقيل دنياك ميدان وانت بظهرها كرة واسباب القضاء صولج
ابو الاسحق الصابي وليلة لم اذق من حرها وسنا كان في حرها النيران تشتعل
احاطت بي العسكر البرد وليجب ما فيه الاشجاع فاتل بطل من كان لحر الحموم طاعنهم شاملة
لا يمنع الحجب سهرها ولا الكلل طافوا علينا وحر الصيف يطبخنا حتى اذا انضجت اجسادنا مسرا بها اخذ
اكلوا المتنبي شكوت وما الشكوى لمثلي بعادة ولكن يفيض الكاس عند امتلائها
وله ماذا لقيت من الدنيا واعجبها اني بما انا باك منه محسود ينسب الى امير المؤمنين ع
لو عشت الف عام في سجدة لربي شكرا لفضل يوم لم يقض بالتمام والعام الف شهر
والشهر الف يوم واليوم الف حين والحين الف عام وجدت مكتوبا في خرابة هذا
منازل اقوام عهدتهم في خفض عيش وعز ما له خطر صاحت بهم نائبات الدهر
فانقلبوا الى القبور فلا عين لهم ولا اثر وقيل على الحاجات ثقال ثقال مفاتحها الهدايا
في الكلام المسند الى الرضى شكوت الى الدنيا وقلت الى متى اكابد ضرا فيه لبس يخلي
اكل شريف من علي جدوده حرام عليه الرزق غير محلل فقال نعم يا ابن الحسين ردنا صبتكم
لسهم عنادي حين طلقني علي شعر منسوب لامير المؤمنين ع كان زوج حمامة في ايكة

متمتعين بصحة وشباب خل الزمان بنا وفرق بيننا ان الزمان مفرق الاحباب

وقيل الحي مرحبا لا بادنى الذين قد قنعوا ولا ابا هم رضوا بالعيش بالدون فاستغنوا بالله

عن دنيا الملوك كما استغنى الملوك بدنياهم عن الدين ابو تمام اذا اشتملت على

الياس القلوب وضاق بما الصدر الرحيب واوطات المكاره واطمانت وارست

في مكانها الخطوب ولم تر لانكشاف الضر وجها ولا اغنى بحيلته الاريب اتاك

على قنوط منك غوث يمن به اللطيف المستجيب فكل الحادثات ان تناهت فموصول

بها فرج قريب ظهير ذاكر قد بدت منكم امور ما عهدناها وطرقتم الى العهد

طرقا ما سلكناها نبشتم بيننا اشياء قد طرحناها وعرضتم باقوال وما نجهل معناها

وتجملتم بافعال وحسنتم اسماها وكم جاءت لنا عنكم حكايات رددناها واشياء رددناها

واشياء ابيناها وقلنا ما رأيناها دعوا تلك المقالات واياكم واياها فلا والله لا

يحسن بين الناس ذكراها قرأناها سورة السلوان منكم ودرسناها وما زلتم بنا

حتى جسرنا وفعلناها فرجل تطلب السعي اليكم قد قطعناها وعين تهوى ان تراكم

قد غضضناها ونفس كلما اشتاقت للقياكم زجرناها وكانت بيننا طرق وها

نحن سددناها فلو انكم جنات عدن ما دخلناها قا واحد نوائي هر که کسی ندارد

وی اشناه ندارد چون من طرفه سپاه ندارد یک تنه بس صد هزار کشور جانا

دلبر من حاجت سپاه ندارد بگسلم از یکدگر که پای جنونم سلسله زین بیشتر نگاه

ندارد ماه کجا و جمال بزم وصالت زانکه گدا نسبتی بشاه ندارد ببیر و پای نگر

که خوش شتر بودن در نظرش قدر پرکاه ندارد نامه سلطان چاه بالشرعلیک نیست

ضعوری اگر کلاه ندارد ذوق حضور تو تن درست ندانند در حرمت جز شکسته

راه ندارد

راه ندارد کر بکشی جای کوی کر بنوازی بنده بجز در کهت پناه ندارد کر بدن تاراج تیغ

جور نکویان محکمهٔ عشق داد خواه ندارد ور همه کس کاندرم انظره دلی از او ندارد

با چه من دم خواطر افکار ندارد دست کو نه کنم از تو باز از در فغان پای کلچین جز از

سرزنش خار ندارد با قدت فاخته شیفته از سرو نکوید بار خت بلبل شیدا سر

کلزار ندارد چاه هاروت چه چاه زنخت سحر تراپک دوش ضحاکت چه زلف سیاهت ندانند

مار ندارد دبیملی بیست چه من کرچه نداری یکسر موی که صد صید کرفتار ندارد دوازده علقه

بسته کرهم اندر غم فراقت ادارت با سمندت چه کند پای که رفتار ندارد خود ترا تاج

بپای تغافل برساند با صبا نیز بجلوتکه او بار ندارد حکایت ۱۲۲۹ در سنهٔ یکهزار

و دویست و بیست و نه در دیکاشان محصل از تحصیل داران از مرد سید فقیری مطالبه دیوانی

وجه دیوانی می نمود و تشدد می کرد و آن بیچاره عجز و الحاح می نمود که ندارم چند روزی

مرا مهلت ده تا خدا چارهٔ بسازد و از جدم شرم کن آن ملعون گفت اگر جدت کار ساز رسول الله

از وی شود با شیر از سر خود دفع کند یا کار سازی تو را بکند و از آن سید ضامنی کرفته

گفت هرگاه فردا اول طلوع آفتاب جدت وانده هی نجاست بحلق تو خواهم ریخت بگو

بجدت هر کاری می تواند بکند چون شب شد آن مرد ظالم بر بام خانه رفت که بخواهد بجهة

بول کردن بر لب بام رفت و بر تاریکی پا بر ناودان گذاشته ناودان بیفتاد و او نیز

بیفتاد و در زیر ناودان چاه بیت الخلائی بود سرنگون بآن چاه افتاد و در آن شب

کسی از احوال او مطلع نشد چون روز شد او را یافتند که سر او تا حوالی ناف در نجاست

فرو رفته و اینقدر نجاست بحلق او فرو رفته که شکم او ورم کرده مرده است و شر او

از آن سید بیچاره مندفع شد حکایت یکی از ثقات نقل کرد که چندگاه در کاشان

مردمی بود آقا محمد علی نام مباشر صنف عطار و متوجه امور دیوانی ایشان و قدغن
کرده که دیگری بهیچ وجه اجناس عطاری خرید و فروش نکند شخص سیّد فقیری بعد
یکمن سرشیم تحصیل کرده بود و این را ببعضی فروخته بود نظام مطلع شد در بازار با او
برخورد و دشنام بسیاری باو داد و چند سیلی بروی او زد آن بیچاره روانه
شد گفت جدم سزای تو را بدهد نظام که این را شنید اعراضی شده ملازم خود را
گفت ایستید را بر کرده بند و چند پشت کرهی بشکل با و زده و گفت حال برو و جدت
را بگو کتف مرا بیرون آورد روز دیگر نظام تب کرده و در شب کتفهای او درد
آمد و روز دویم ورم شد به کرده ماده بکتفهای او ریخت و روز چهارم جراحان
مجموع گوشتهای او را تراشیده بنحویکه سرهای کتفش بیرون آمد و در روز نهم
بمرد با آل علی هر که در افتاد بر افتاد تاراج نواقی معاشران بکناری از این میانه
برید مباد محتسب آگه شود که مست نبیدم خبر دهید بزاهد که ترک توبه گرفتم
بدین وقت باده گلون آن جیب خرقه دریدم چه خوش بحلقهٔ زلف تو در کمند فتادم
من از چه رشتهٔ دام هزار دانه بریدم ببلبل گل این چمن چه خارها که خلیده بتن
ز درد فراقت چه رنجها که کشیدم طمع بنکهت بستان باغ خلد ندارم شکنج دام تو
باوج گاه سدره پریدم یکی بکام دلم درج پاسخی نگشودی شنیده ام ز رقیبان
هزار طعنه شنیدم بجز هوای گرفتار بت پری نفشاندم بدام شد بقفس مرغ همرهان نجم
پریدم تو گر ز دیدن نخل صنوبرا بقد لب بگو بکی منت بدیدم و زیر لبان نیکاد رسید
اگر ز کشتن تاراج هست کام تو حاصل منش فدای تو کردم که گشته بنج امیدم شعر
گرچه شادی نبرد راه بسر منزل ما شکر لله که ندارد گله از غم دل ما دل بطوفان

بسپردیم

بس که بیم درین دجله که هست تا ابد پیدا نشد بیرون ساحل ما ده زبان برده
دهن ای شوق و منفصل ز ورد تو سم ای ناقه بمنزل نبری محمل ما وای بر سر رشته بدشمن نگشا
که بان نگشاید بجز از دوست کسی مشکل ما هیچ تخمی نفشاندیم و نخوردیم شود بید
جز ندامت چه توان بود دگر حاصل ما هر جهان بجز از ما بکند شنید چرا بگو ما
بست ره ناله دل غافل ما خود بتاراج ملامت نپسندی که رواست بنحو افشاندن
جان در قدم قاتل ما **حدیث** فیه ابهام سئل عن الذکر عن علی ع فقال الذکر بین کرتین
والاسلام بین سیفین والذنب بین فرضین فقیل ان معناه ان ذکر العبد لله یکون
له بین ذکرین له من الله الاول ذکره له بالتوفیق للذکر قبل الذکر والثانی ذکره له بالمغفرة
له بعد الذکر والاسلام یکون مسبوقا بالسیف المخوف للکفار حتی یسلموا ثم بالسیف
المخوف للمرتد بین حتی لم یرتد والذنب بین فرض ترک الذنب وبین فرض التوبة بعد
الذنب **اشتباه** قال فی المدارک فی مسئلة ذبح الهدی فی یوم النحر اما وجوب ذبحه یوم
النحر فهو قول علمائنا اجمع واکثر العامة ثم نقل بعد اسطر قلیلة قول المحقق ره وکذا
لو ذبحه فی بقیة ذی الحجة جاز وقال مقتضی هذه العبارة جواز ذبحه فی بقیة ذی الحجة
اختیارا وبه صرح الشیخ فی المصباح فقال ان الهدی الواجب یجوز ذبحه فی نحره طول ذی
الحجة ویوم النحر افضل اقول وبنحو ذلک صرح ابن ادریس فی السرائر وحکی هذا القول
عن مختصر المصباح ونهایة الشیخ والغنیة لابن زهرة وظاهر المهذب وحکی عن الغنیة انه ادعی
الاجماع علیه وهذا مما یقتضی منه العجب من صاحب المدارک وحیث یقول وهو قول
علمائنا اجمع وهذا اعجب من ادعائه اجماع القدماء علی امر فیه خلاف کثیر لان للاجماع
معانی یجتمع بعضها مع الخلاف ومع ذلک لا یعلم اصطلاح کثیر منهم فی الاجماع صوابا

مراسله که جناب قاضی احمد تقی بیکی از فضلای تبریز و قم بملوک جاسب که از جمله ملوک
قم است نوشته بسم الله الرحمن الرحیم من غایبانه مایل از روی مهوشم منت نظر بجمال
ایشان خوشم هرچند دیده امید سپید نظاره جمال باکمال و آن نهال ملوک فضل و افضال
نموده اما اوصاف پسندیده و اخلاق حمیده ایشان را از شجاع زمان و لیث غضنفر
اوان بعون محمود جهانیان استماع نموده و مشتاق و معتقد ایشان گشته همیشه بجان
مجبال وارد روی وصال و شرف اتصال اشتغال دارد ماچون بی نسیم بدان ارزوی
دل یارب تو آرزوی دل ما بما برسان از قریب مجیب و الد مرحوم ایشان وقتل حجتنا
انبناها ابوهیم القواعد من البیت مولده بن یارت این بیچاره گاهی که بدان بصوب
ما صواب توقف داشت مدتی و مراهم خیرها و اشناعی و روابط همسایگی را منظور می
داشت بمقتضای الولد الرشید یقتفی بآبائه الحرا کر عمل فرمایند ثمره دنیا و اخرت خواهند
یافت و جزها خواهند ساخت هرچند که در مصطبه مسکن دارد بوی ازمن
سوخته حرمن دارد هرجا که سبیه کلیم و اشفته حالی است شاگرد من است و خرقه از من دارد
بر ضمیر منیر فیض مآثر مستور نماند که موضع شریف جاسب بطریق دار المؤمنین قم
حماها الله عن الآفات والافات والبلاطم از اراضی طیبه و اماکن مشرفه است و مردم آنجا
از زمان بعثت الی یومنا هذا شیعه اثنی عشریه و صاحب ایمانند و فضایل آن بقعه
فاخره نسبا است و احادیث و روایات بشیمها وارد است از انجمله است که فرمانکه قائم
آل محمد عجل الله فرجه ظهور میکنند دوازده کس از انسان بن فاطمه در خدمت آنجناب حاضر
خواهند بود دیگر قطب الصلحا شیخ جعفر آن آزان و لایت پاکیزه بودند و فتنی بالای
کره بچه بامدادی بشرف گردیده احرام زیارت امامزاده هشتم و قبله هفتم امام ضامن مفترض

الطاعة واجب الاطاعة سلام الله علیه بسته فریاد بر آورده که السلام علیکم و آنحضرت
جواب سلام داده و فرموده که علیک السلام خدام و سادات عتبه تاریخ از او ضبط
کرده‌اند و بعد از آنکه حضرت شیخ جعد بدان آستان عرش نشان رسیده معلوم گشته که این جواب
از برای شیخ بوده و شیخ در زمان سلطان سنجر ماضی که از سلاطین سلجوقیه بوده
و بجهة این اره دیوار حرم محترم کاشی که بهتر از چینی بهتر ترتیب داده‌اند و تمامی احادیث
نبوی و مرتضوی و قرآن مجید که بر آن کتابت شده ترتیب دهنده آن کاشی جا سبی
بوده و نویسنده قرآن و احادیث عبد العزیز بن ابی نصر قمی بوده در تاریخ خمسمائة
بوده و آنها را بر شتران لوک سوار کرده از معجزات این است که آنها بطی الارض بحوالی مشهد
مقدس آمده بودند در کوهی فرود آمده بوده‌اند صباحی جمعی بسر آن کوه رسیده کسی همراه نبوده
آنها را برداشته پیش سید النقبا سید محمد موسوی برده‌اند و او بکار نشانده و اولاد
شیخ جعد از آن تاریخ خادم و مجاور و صاحب اختیار آن آستانه بوده‌اند و در زمان میرزا
سلطان حسین بایقرا و شاه جم جاه رضوان بارگاه سلطان شاه [illegible] انار الله برهانهما
درویش شمس الدین محمد و درویش یحیی شصت سال در آن آستانه مقدس شب و روز
مشغول بوده و شبها سر بر آن آستان نهاده خدمت میکرده‌اند و خانه و زن و فرزند [illegible]
سبید و تکیه درویش یحیی در بالای سر آنحضرت در خانه‌ایست موجود و از ایشان
نسل نمانده و دو برادر در طرق که تا شهر یک دو فرسخ است مقبره و تکیه و گنبد بجهة
مدفن خود ساخته‌اند و در آن مکان مدفون‌اند و بقعه و کاروانسرای و اسباب و عمارات عالی
در بیت و زینت از ایشان مانده و بجهة رعایت ادب گستاخی در آستانه اختیار قبر خود
انجا نموده‌اند و دیگر صلحا و اتقیا از مواضع جا سبب بسیار بر خواسته خصوصا شیخ علی [illegible]

جاسی که در وضع جمیع کتاب تمام نوشت و از جمله اجلای عرفا و صلحا بوده و دیگر رحمه الله
طریقت مسالک شیخ نظامی است که سید بوده و اسمش سید الیاس بن الیاس مشهور است
چنانچه خود گفته در خط نظامی   از نبی کامبینی عدد هزار و یک نام الیاس کالف
بری ز نامش هم با نود و نه راست کامش دیگر میفرماید چه دُر که چه در بحر گنجه گم
ولی از قهستان شهر قم حضرت شیخ از اقطاب و اوتاد بوده سلاطین زمان را بجد تمش
سر بر فاخر بر اسمان رسید چنانچه خود میفرماید بگفتم بوسمش همچون زمین پا
چه بدم اسمان بر خواست زجای در عنبر نفرموده و بیشی سلاطین زمان و ارباب
حکم و فرمان بنوشته مبادا منتشر شانند چنانچه خود در مناجات و توحید میگوید
چون بعهد جوانی از بر تو بد دکس نرفتم از در تو همه را بر در فرستادی من خواستم تنها
توام دادی چو لکه بر دکه تو گشتم پی در انچه تو سپید نیست ستم کی و دیگر حالات
شیخ بسیار است در عصر سلطان طغرل بن ارسلان بوده و در شهور سنه ٥٥٤ فوت شد
ظاهر در بلده گنجه مطاف اهل عالم است و کلمات شیخ از اعجاز است ان شاء الله تعالی بعضی دیگر
نوشته خواهد شد بنعامتها نهاده میشود و دیگر انکه جانب تعلق بحضرت
امام ضامن امام رضا علیه التحیة والثناء اورد تمام شد مکتوب بحضرت افادت و افاضت
پناه حقایق و معارف آگاه اعلم علما قاضی احمد مفتی رح فائده للاسماء الحسنی خواص
مختلفة یفعل بها اشیاء اذا استعملت کلت على الوجه المقرر فیکون لها ابداعات منها
ان تاخذ لکل حرف من اسمک اسما اوله ذلک الحرف المأخوذ له و تذکرها بعدد اعدادها
او بعدد حروف هجائها او بعدد حروف اعدادها بعد حذف المتکرر ثم تدعو بالحروف
النداء و تسأل حاجتک مثل محمد تاخذ المجید الحلیم و المعطی و الدلیل و تذکرها بعدد

اعدادها

اعدادها مثلا المجيد سبع وخمسون والحليم ثمانية وثمانون والمعطى مائة وتسعة

وعشرون والدليل اربعة وسبعون ثلثمائة وثمانية واربعون وان كان بعدد حروف الجمع

بسط هجائيها م ى م ج م ى ا د ال ج ال م ى ا م ى م م ى ع ع ى ن ط ا ى ا د ال ل ا م

ى ال ا م فيكون اثنين واربعين وان شئت بحذف المتكرر فيكون تسعة او

باعدادها الجفرية وخمسة وتسعين او باعدادها الاسماء الجفرية ستون وان كان بعدد

حروف اعدادها س ب ع خ م س ون ث م ان ى ة ث م ان ون م ا ة ت س ع ة ع ش

رون ا ر ب ع ة س ب ع ون فيكون اثنين واربعين فى هذا المثال وان كان بحذف

المتكرر فخمسة عشر وان كان بحروف اعدادها الجفرية ا ر ب ع ة ث ل ث ة ا ح د ا ر ب ع

ث ل ث ة ا ح د ث ث ل ا ث ة ستة ستون او بحذف المتكرر فثلثة عشر وكذلك تفعل

بجميع حتى يتطابقا وتذكرها بالعدد المطابق بينهما ومنها ان تطلب من الاسماء ما يوافق

حاجتك ما فى العدد او فى طبيعة الحروف ومنها ان تنظر ما بين حاجتك وبينك عند

عدم التوافق كان يكون اسم احد كما فى حروف ثم كان يكون اسم احد كامل وفرقها التوافق

والامزجة فيها التناكر او التوافق والامزجة الطائفية او التباعد والامزجة اليابسة او الحارة

والامزجة الباردة وهكذا فتختار من الاسماء الحسنى ما يحصل به التعديل بينكما فانه كيفية

كامل ويجمع بينه بين اسمك واسم حاجتك فى شكل وتركبها كلمات تدعو بها عجمية كانت

او عربية بتوجه بال ملاحظا لمدلول الاسم وحاجتك حتى يتم الامر ومنها ان تاخذ عدد ما يوافق

اسمك من عدد اسماء الحسنى اما بالجمل الكبير اسما او اسمين او اكثر حتى يحصل العدد

مثل محمد ثنان وتسعون فتاخذ حى وهاب ولى جواد اثنان وتسعون فتقرا الفاتحة

٩٢ وسورة الم نشرح ٩٢ وتذكر الاسماء الحى الوهاب الولى الجواد ٩٢ ثم تقول يا حى او ايها

یا وهاب یا ولی یا جواد صل علی محمد و آل محمد، وافعل بی کذا و کذا و لاحظ بالحال حال
یا حی الحیوة فی کل شیء و فی الوهاب الجواد العظیمة لکل شیء و فی الولی القیام بکل شیء
ولتکن حاجتک امام بالک حالة الذکر و قدم امام دعائک ذکری ثم ادعاک لذلک
فاستجب لی و عدک فصدقه نصیحت بدانکه یکی از اسماء عظیمه الهیه غفار و غافر
است و مقتضای ظهوران وجود مذنب است پس نباید مذنب عاصی مایوس
و نا امید باشد چه پدر و مادر ما کسی بودند که بعد از وسوسه شیطان عصیان
کردند و این صفت از ایشان بما میراث رسیده و این دو نفر اول عصاة بودند و
لیکن پدر ما نادم و پشیمان شد فطرت آدم بر توبه غالب است الا سجیت شیطان در تو
هست و از مردم و شارکهم فی الاموال و الاولاد خواهی بود و فی الاخبار قال ابرهیم خلیل
الطائف لیلة و کانت مطیرة و وقعت فی الملتزم و قلت یا رب اعصمنی حتی لا اعصیک
فهتف هاتف من البیت یا ابرهیم کلکم تسئلونی العصمة و کل عبادی المؤمنین یطلبون ذلک
فاذا عصمتهم فعلی من اتفضل و لمن اغفر و قیل و منها قلت الحیام ابادخرابات نخورد
تا است خون دو هزار توبه بر گردن ما است گر من نکنم گناه رحمت که کند آن
رحمت زکنند کردن ما است قال بعض الحکماء احق الناس بالهوان المحدث لمن لا یصغی
الی حدیثه من کلامهم صدیقک من صدقک لا من صدقک و اخوک من عذلک
من کلام بعض العلماء ترک المداراة طرف من الجنون لا تقبل قوله فلا تصدق بیمینه لا
تصدق الحلاف وان اجتهد فی الیمین من عادی من دون نفسه هیبت هیبته و من عادی
مثله ندم صدیق الولد عم الولد صفاء الوجه رد و حاضر علامة الکذاب جوده الیمین
لغیر مستحلف خیر مالک ما وقاک و شره ما وقیته فوت الحاجة خیر من طلبها من غیر
اهلها

اصلها غضب الجاهل في قوله وغضب العاقل في فعله ادع حق من عظمك من غير حاجة
اليك في تاريخ ابن عساكر ان شخصا من اصحاب بعض الصلحاء قال رايته في النوم
بعد موته فقلت ما فعل الله بك قال وقفني الله بين يديه قال يا فلان اتدري بما غفرت لك
قلت بصالح عملي قال لا قلت باخلاصي في عبوديتي قال لا قلت بكذا وكذا قال لا كل هذا لم اغفر لك بها فقلت الهي فبماذا قال اتذكر حين تمشي في درب بغداد فوجدت هرة دلك ذلك نز
صغيرة قد اضعفها البرد وهي تنزوي الى اصول الجدار من شدة الثلج والبرد فاخذتها
رحمة لها فادخلتها في فروة كان عليك ثم وقيتها من البرد فقلت نعم قال برحمتك لتلك
الهرة رحمتك وقريب باين سبب بحر را بعضى از علماء موثقين از احفاد فاضل ملا محمد
باقر المجلسي ره بجهة حقير حكايت كرد كه فاضل مذكور با ملا محمد صالح مازندرانی
معاهده نمودند كه هر يك را سابق بر ديگرى وفات رسد در عالم منام اند يكرى
را از انچه بر او گذشته اعلام نمايد ملا محمد باقر بر ملا صالح سابق وفات نمود بعد از یكسال
شبى او را در واقعه ديد اول سؤال نمود كه با وجود معاهده چرا تا بحال خود را در
منام ننمودى گفت چندان وحشت گرفتارى نبود كه ميسر نبود و حال في الجملة انس و
فراغى حاصل شد بعد از ان سؤال نمود از انچه بر او گذشته بود گفت مرا در مقام
خطاب الهى باز داشتند خطاب شد چه اورده عرض كردم الهى تو دانا ترى پس باز از
من تعداد حسنات خواستند عرض كردم عمر خود را در تصنيف و تاليف كتب احاديث و اخبار
صرف كردم و در جمع احاديث و تفسير انها كتابها نوشتم خطاب شد راست است و
ليكن انها را مصدر باسماء سلاطين نمودى و از توصيف انها و تعريف مردم انها را
بتهيج و مسرور ميشدى و از مذمت انها دلگير ميشدى همان تعريف و توصيف خوشنودى

مسرو لبنی

سالها بی اجر تواست غرض کردیم او قات حسنترا با مامت جمیع مردم و اقامت صلوات

صرف کردیم خطاب سید بلی از کثرت و اجتماع ما و من بسر نشد و از قلت نهان الکبه

و هم چنین عمل ما را انشاید همچنین انجه کفتیم بنقصوص دان مردود شد تا همه اعمال

من اند درجه قبول ساقط و از خود ما یوس شد خطاب سید که یک عمل مقبول نزد ما

داری روزی تنها یکی از کوچهای اصفهان میکذشتی و ابتدای وقت بهر بود دا

مهرفت بر اصفهانی در دست داشتی از ان کوچه و طفل کوچکی دنبال او میدوید بهر را در د

نود بد کفتی ای مادر من بهر میخواهم تو بجهت رضای ما بهر را با نطفل دادی و از ان خوشنود

کردی ما تو را بهمان عمل بخشیدیم و امرزیدیم منقولست که مسخره فرعون که در جمیع

احوال خود را بصورت موسی نمودی و مردم را خندانیدی چون فرعون با قوم خود غرق شد

او بسلامت در رفت موسی او را بیاورد که خدایا همه را زار من او بود ندا امد که ای

موسی خود را چون شبیه بتو می نمود عیب بود که مشابه تو را که دوستی چون دشمنان

دارم لبعضهم فمن یحمی العلیل من البلایا اذا کان البلاء من الطبیب قیل

من الاستیناس بالناس علامة الافلاس ای عن معرفة الله من کان قلبه غنیا بذکر الله استوحش

عن الخلایق فضلا عن مؤانستهم قیل لا ینبغی للعاقل ان یطلب طاعة غیره وطاعة نفسه

علیه ممتنعة قیل التعزیة بعد ثلث تجدید للمصیبة والتهنیة بعد ثلثة استخفاف

بالمودة وصیة حسنة اوصت اعرابیة ابنتها حین زوجتها فقالت لها یا بنیة قد

فارقت العش الذی فیه درجت والموضع الذی منه خرجت الی وکر لم تعرفیه

و قرین لم تالفیه کونی له امة یکن لک عبدا واحفظی عنی خصالا عشرا یکون

لک شرفا و ذکرا الاولی والثانیة حسن الصحبة بالقناعة و جمیل المعاشرة بالسمع

الطاعة

الطاعة الثالثة والرابعة التفقد لموضع عيبه في نفسه فلا يقع عيبه منك على قبيح او يتنكر
ولا ينم نفسه منك بما يجنبها واعلم ان احسن لكحل المودة وان اطيب الاخبار المساه
والخامسة والسادسة بحفظ المال والرعاية لحشمه وعياله واعلم ان اصل الاحتفاظ
بالمال حسن التقدير والرعاية للحشم والعيال حسن التدبير والسابعة والثامنة التعاهد
لوقت طعامه والهدو عند منامه فحرارة الجوع ملهبة وتنغيص النوم مغضبة والتاسعة
والعاشرة لا تفشي له سرا ولا تعصي له امرا فانك ان افشيت سره لم تامني غدره وان
عصيت امره اوغرت صدره وزاد فيها بعضهم الحادية عشرة والثانية عشرة طلاقة الوجه
وحسن الكلام قال دو رو بهان دو خصلت بپسندید اهل لست سخن دلپذیر و
عیب مردم نانمودن عیب خود را بمردم نمودنست قال وهب بلغنا ان ابليس عليه اللعنة
تمثل ليحيى ع فقال له انصحك فقال لا اريد ذلك ولكن اخبرني عن بني ادم قال هم ثلثة
اصنافا عندنا صنف منهم معصومون مثلك فنحن في راحة منهم ليأسنا عنهم وصنف
اخر الذين هم في ايدينا بمنزلة الكرة في ايدي صبيانكم نتلقفهم كيف شئنا قد كفونا
انفسهم ونحن في راحة منهم ايضا وصنف ثالث وهم اشد الاصناف عندنا نقبل الى
احدهم فنبذل الجهد في فتنته ونتمكن منه ونفتنه في دينه ثم يفزع الى الاستغفار
والتوبة فيفسد علينا كل شيء فعلناه ثم نعود اليه فيعود فلا نيأس منه ولا يدرك منه
حاجتنا فنحن منه في عناء فائدة اعلم ان جميع خيرات الدنيا والاخرة جمعت في كلمة واحدة
هي التقوى انظر الى القران ما علق عليها من خير ووعد من ثواب واضاف اليها من سعادة وكرامة
دنيوية واخروية الاولى الثناء عليها قال الله سبحانه وان تصبروا وتتقوا فان ذلك
من عزم الامور الثاني الحفظ والحراسة من الاعداء والماكرين قال الله تعالى وان تصبروا

وتتقوا

وتتقوا لا يضركم كيدهم شيئا ٦ التأييد في النصر قال الله تعالى ان الله مع الذين اتقوا

٧ النجاة من النار قال الله سبحانه ثم ننجي الذين اتقوا ٨ الخلود في الجنة قال الله تعالى

اعدت للمتقين ٩ النجاة من الشدائد والرزق الحلال قال الله تعالى ومن يتق الله يجعل له

مخرجا ويرزقه من حيث لا يحتسب ٧ اصلاح العمل قال عز شأنه يا ايها الذين امنوا اتقوا

الله وقولوا قولا سديدا يصلح لكم اعمالكم ٨ غفران الذنب قال الله تعالى ويغفر لكم ذنوبكم

٩ محبة الله تعالى قال الله تعالى ان الله يحب المتقين ١٠ قبول الاعمال قال الله تعالى انما يتقبل

الله من المتقين ١١ الاكرام والاعزاز قال الله تعالى ان اكرمكم عند الله اتقكم ١٢ البشارة

عند الموت قال الله تعالى الذين امنوا وكانوا يتقون لهم البشرى في الحيوة الدنيا والاخرة

ولاجل اجتماعها لتلك الخصال قال الله سبحانه ولقد وصينا الذين اوتوا الكتاب من

قبلكم واياكم ان اتقوا الله منقولست كه پادشاهی عادل بود وزیری داشت که مدتی متمادی در خدمت او

تقصیری نکرده روزی او را طلبید وگفت دو شوکه مرا ببینی و وزیر چاهها پادشاه

ما احوج نیست چه انسان لا محاله محل نسیان وخطا است اگر در این عرض مدت بخطائی

از من برخوردی بسیار نادان واحمق وجاهلی واگر برخوردی ونگفتی خیانت کار ودشمن

منی پس او را از نزد خود راند قال بعض العارفين ثمرة التجريد سرعة العود الى الوطن الاصلي

وتعجيل الاتصال بالعالم القدسي وهو الذي عناه سيد المرسلين بقوله حب الوطن

من الايمان وقد وقع في التنزيل الالهي الاشارة بقوله يا ايتها النفس المطمئنة ارجعي الى

ربك راضية مرضية فادخلي في عبادي وادخلي جنتي فاياك ايها السالك ان تفهم من

الوطن دمشق وبغداد وغيرهما من البلاد فان ذلك من الدنيا وقد قال النبي صلعم

جمود العين من قساوة القلب وقساوة القلب من حب الدنيا وحب الدنيا راس

خطيئة

خطبة ولله در قائله اين وطن مصر و عراق و شام نيست اين وطن شهريست

كانرا نام نيست وقال الشعر من قائل ربنا اخرجنا من هذه القرية الظالم اهلها يعني

بالقرية الدنيا والوقفات الهيولانية والرسومات العادية الظلمانية فان وصلت الى مطلوبك

فطوبى لك ثم طوبى لك وان ادركك الاجل في اثناء الطريق فقد وقع اجرك على الله

كما قال عز شانه ومن يخرج من بيته مهاجرا الى الله ورسوله ثم يدركه الموت فقد وقع

اجره على الله واعلم ايها السالك كما ان الحاسة الجليدية اذا صادفت موقفة بوجه مثلا

فهي محرومة من اجتلاء الاشعة الفائضة من الشمس كذلك البصيرة اذا كانت موقفة

بالهوى في اتباع الشهوات والاختلاط باهل الدنيا والانغماس معهم في كدوراتهم فهي

محرومة من ادراك الانوار القدسية محجوبة عن ذوق اللذات الانسية وما احسن ما قيل

اسير لذت تن ماندهٔ وگرنه ترا چه عيشها است كه در ملك جان مهيا نيست ثم

ان الحواس الباطنة الروحانية اقوى ادراكا من الحواس الظاهرة الجسمانية فان تلك

ناظرة بلا حجاب ومنطبقة من وراء النقاب غير ان ادراك هذه مشروطة بتعمير البدن

وامانه وادراك تلك مشروطة بتخريب البدن وافنائه كما قال المولوى صحت اين

حس ز معموري تن صحت آن حس ز تخريب بدن فائدة قال نصير الدين المحقق الطوسي

من اقوى الاسباب الجالبة للرزق اقامة الصلوات بالخضوع والخشوع وقرائة سورة

الواقعة خصوصا بالليل وقت العشاء وقرائة سورة يس وتبارك الملك وقت الصبح ومما

يزيد في الرزق ان تقول كل يوم بعد انشقاق الفجر الى وقت الصلوة مائة مرة سبحان

الله العظيم استغفر الله واتوب اليه وان تقول لا اله الا الله الملك الحق المبين كل

يوم صباحا ومساء مائة مرة وان تقول بعد صلوة الفجر كل يوم الحمد لله وسبحان

الله ولا اله الا الله والله اكبر ثلثا وثلثين والله اكبر اربعا وثلثين وبعد صلوة المغرب
ايضا وتستغفر الله سبعين مرة بعد صلوة الفجر وتكثر من قول لا حول ولا قوة الا
بالله العلي العظيم **فائدة** قال الغزالي الفرق بين الرجاء والامنية ان الرجاء يكون على
اصل بخلاف التمني فمن زرع واجتهد وجمع بيدرا ثم يقول ارجو ان يحصل منه مائة قفيز
فذلك منه رجاء والاخر لا يزرع زرعا ولا يعمل يوما فذهب ونام فاذا جاء وقت الحصاد
يقول ارجو ان يحصل لي مائة قفيز فيقول هذه الامنية التي لا اصل لها **قيل** ونعم ما قيل
الادب في الاب فخر والعم غم والخال وبال والولد كبد والاقارب عقارب وانما المرء بنفسه
سئل بعض العلماء في المنبر كيف شعر علي عليه السلام بالسائل مع كونه مستغرقا في الاقبال
بكليته على الله فانشد يسقي ويشرب لا تلهيه سكرته من النديم ولا يلهو عن الكاس
اطاعه سكره حتى تحكم من فعل الصحاة فهذا افضل الناس اقول قد شعر علي عليه السلام
بالسائل ولم يشعر بالسهم الذي اخرج من رجله المباركة في الصلوة مع ما فيه من الوجع
والالم الشديد في ذلك لاجل ان الاول كان من متعلقات العفو ومن طاعته من توجهه
اليه في الصلوة فاقباله اليه لا ينافي اقباله بكليته بما يتعلق به بخلاف الثاني فانه من
متعلقات بدنه الشريف وقد غفل عنه بالمرة ويمكن ان يكون ذلك لاجل اختلاف
الحالات **فائدة** لا تمازح الشريف فيحقد عليك ولا الدني فيجترئ عليك بدانكه
حكما گفته اند كه علامت حسن خلق ده چيز است اول با مردمان در كار نيكو مخالفت
ناكردن ۲ در نفس خود انصاف دادن ۳ عيب كسان نا جستن ۴ چون از كسى زلتى بد
وجود ايد از ان تاويل نيكو كردن ۵ عذر گناه پذيرفتن ۶ حاجت محتاجان را
بر اوردن ۷ رنج مردمان كشيدن ۸ عيب نفس خود ديدن ۹ با خلق روى

تازه داشتن

تازه داشتن . آبا مردمان سخن خوش گفتن قيل معايب السفر بعضه مفارقة الاخوان

من مألفه ومقارنة من لا يشاكله والمخاطرة بما يملكه ومخالفة عادته في ماكله

ومنامه ومجاهدة الحر والبرد بنفسه واحتمال اذى المكاري والملاح والسعي كل يوم في تحصيل

منزل جديد قال بعض الحكماء لا تقعد حتى تقعد فاذا قعدت كنت اعز مقاما ولا تنطق حتى

تستنطق فان استنطقت كنت اعلى كلاما قيل الجاهل من لا جاهل له يتدبر امره من

لا سفيه له يدفع عنه قال الشاعر ولا يلبث الجهال ان يتهضموا اخا الجهل ما لم يستعن

بجهول حكاية كان بالبادية رجل له عيال وخيمة وكان له حمار ينقلون عليه الماء

ويحمل عليه بجاداتهم وديك يوقظهم للصلوة وكلب يحرسهم فجاء في ليلة ثعلب فاخذ

ديكهم فحزنوا للديك وكان الرجل صالحا فقال عسى ان يكون خيرا ثم جاء ذئب فخرق

بطن الحمار فقتله فقال الرجل عسى ان يكون خيرا ثم اصبحوا ذات يوم فنظروا فاذا سبي كل من كان

حولهم وقتل بعضهم وبقوا سالمين وانما اخذوا اولئك بما كان عندهم من اصوات

الكلاب والحمير والديكة فائدة قيل في وجه تسمية البرامكة بذلك الاسم ان جدهم خالد

كان له خاتم تحت فصه من السم يمص الفص عند الشدائد والغصص فيسكن فورد على هشام

ابن عبد الملك في ايام امارته وكان عند عبد الملك حجر اذا احضر السم يصيح ويحمر فجاء

ففعل ذلك اشار هشام الظن بخالد فقال هل معك سم فاجاب وكان لغته فارسية

بلى انگشتري دارم در زير نگين آن زهري است كه در شدايد بر مكم و بانجهة برمك بضم

ميم مسمى شد ونسل او برمكية و در تاريخ قديمي كه در سنه پانصد و كسري تأليف

شده بود كه در شهر بلخ نوچهر هيكلي بنا كرده بودند بنام قمر بجهة معارضه كعبه و اورا

نيز مكه مي ناميدند و چون فرس دين آتش پرستي شيوه كرده اند او را آتش خانه كردند و [illegible]

او را بو مکه گفتندی یعنی والی مکه و نوبت ریاست ایشان بخالد رسید جد برامکه
و بابجهت او را بو ملک بفتح میم می گفتند حکایت گویند بعضی از ملوک مصر و
در زمین مصر
فراعنه ابجاد قبه بنا نهاده بودند اعرابان گفتندی و مقرر کرده بودند هر که از
انجا عبور کند در انجا نماز کند بجهت انموضع و هر که نکرد در گذشتی باید انستند او را
کشتی و لیکن دو حاجت او را بر اورده بشرطیکه اند و حاجت خواهش سلطنت
و نجات او قتل نباشد روزی مردی کارزار از اهل افریقیه با گرگان دریا از انجا
گذشته و چون نشنیده بود نماز نکرد حراس او را گرفته نزد ملک بردند ملک
او را عتاب کرد جواب داد که جاهل بودم و اگر میدانستم هزار رکعت نماز میکردم
و امدم اینجا که در ظل حمایت تو باشم ملک گفت فایده ندارد دو حاجت بخواه غیر
نجات و مملکت که کشتنی هستی پس کارزار بعجب راست نظر کرد و امرا شفیع
کرده و تضرع کرده سود نبخشید چون مایوس شد گفت سه هزار دینار بمن دهی با امینی
که بجهت اولادم بفرستم هم بالمحظه سه هزار دینار را با امین حاضر کرده و وجه تسلیم او
شده و باز افریقیه رفت گفت دوم انکه سه تازیانه از سلطان و حضار سر این گر زنند
بر تنم یکی هموار و ملایم و یکی متوسط و دیگری شدید و ابتدا از ملک کند ملک ساعت
طولانی تفکر کرده بحضار گفت چه میگویید همگی گفتند باید طریقه و سنت اباء
را از دست نداد و حکم مقرر جاری کرد پس ملک از سریر بر امد گفت ایکارزار مشغول
زدن باش کارزار یک دبوس بر قفای ملک زد که سر او زده برود را فتاد
و بیهوش شد چون بهوش امد گفت امیر این زدن خفیف بود یا متوسط یا
شدید کارزار گفت هر چه ملک بعد از این ملاحظه فرماید خواهد دید گفت

والله

والله که اگر این سبلت بوده من او متوسط خواهم مرد پس وکرد بجا این عربان که او را
افسرده بودند گفت ای اولاد زنا و حرامزادگان چگونه دیدید که این مرد پنهان نکرد
والله که من دیدم پنهان کرد بهیئتی که هیچکس این چنین پنهان نکرده بود پس او را
رها کرد و امر نمود که عربان را اخراج کردند **فائدة** در تاریخ بلدان مذکور است
که زرافه حیوانی است که در حبشه می باشد از ناقهٔ حبشیه و گاو وحشی و ضبع
هم میرسد یعنی ناقه و ضبع و گاو جمع شدند از آن متولد می شود سر او مثل سر شتر
و شاخ آن شاخ گاو و دندانهای چون دندانهای گاو و پوست آن مثل پوست
پلنگ و قوائم او مثل قوائم شتر و سم او چون سم گاو و دم او چون دم آهو و گردن او
بسیار بلند و دستهای او بسیار بلند و پاهای آن بسیار کوتاه است و او را بفارسی
شتر گاو پلنگ گویند قال جالینوس الزنجیون خصوا باموره عشرة سواد اللون
و فلفلة الشعر و فطس الانف و غلظة الشفة و تشقق الید و الکعب و نتن الرائحة و کثرة
الطرب و قلة العقل و اکل بعضهم بعضاً فی حروبهم یاکلون لحم العدو اذا ظفروا به ولا یری زنجی — بعضا فانهم
مغموما والغم لا یدور حولهم **فائدة** سبا مقر بلقیس کانت مدینة بینها و بین
صنعاء الیمن مسیرة ثلثة ایام بناها سبا بن یشجب بن یعرب بن قحطان کانت مدینة
حصینة کثیرة الاهل طیبة الهواء عذبة الماء کثیرة الاشجار لذیذة الثمار ما کان یوجد
بها ذباب و لا بعوض و لا شیء من الهوام کالحیة و العقرب و نحوهما اخربها السیل و هو الذی
اخبر عنه سبحانه فارسلنا علیهم سیل العرم و تفرق اهلها حتی ضرب بهم المثل المشهور
فیقال تفرقوا ایدی سبا و کان اهلها المتفرقون عشرة طوایف عظیمة ستة منهم تیامنوا
ای اخذوا جانب الیمن و حوالیه و هم کنده و الاشعریون و الازد و مذحج و انمار و حمیر

وارتحلوا الى اخذ واطراف الشامات وهم عاملة وجذام ولخم وغسان وكانت هذه

الواقعة قبل بعث عيسى ع **فائدة** سرانديب جزيرة في بحر هركند باقصى بلاد الصين

قال محمد بن زكريا هي ثمانون فرسخا فيها انواع العطر والعود والنارجيل ودابة المسك

وانواع اليواقيت ومعدن الذهب والفضة ومغاص اللؤلؤ واكثر اهلها المجوس و

بها المسلمون ايضا ودوابها في غاية الحسن ويوجد فيها نوع كبش لها عشرة قرون **فائدة**

في كتاب التاريخ ان الكلب السلوقي الذي ورد في الاخبار منسوب الى السلوقية وهي

كانت مدينة عظيمة بارض اليمن وقال صاحب التاريخ وهو صنف في سنة خمسمائة

فيكسر ان اثارها باقية الى الان كالاعضو مرى يسقيها الذباب فيأتي نوع كلب بها

هو اخبث انواع الكلاب ويقال له الكلب السلوقي اقول الظاهر ان الذي يقال له بالفارسية

سلكرك **فائدة** صنعا بلدة باليمن احسن مدنها بناء واصحها هواء واعذبها ماء

والطفها تربة واقلها امراضا بناها صنعا بن ازال بن عابر بن شالخ قال عمران بن ابي عمر بن

الحي ليس بارض اليمن بلد اكبر من صنعا وهو بلد بخط الاستواء تتقارب ساعات

ليلها ساعات نهارها ولاهلها شتاءان وصيفان ومنها جبل الشب وهو جبل على

راسه ماء يجري من كل جانب ينعقد حجرا قبل ان يصل الى الارض وهو الشب اليماني

الذي يحمل الى سائر البلاد وبها الجنة التي اقسم اصحابها ليصرمنها مصبحين وهي

على اربع فراسخ من صنعاء **فائدة** مهرة ارض اليمن ينسب اليها النجائب المهرية

وهي كريمة جدا من كرائم انواع الغرس وفي اليمن بلاد واسعة من عمان الى نجران وبها الاحقاف

والاحقاف الان تلال من الرمل بين عدن وحضرموت وكانت مساكن عاد وفيها

العلس وهو نوع من الحنطة حبتان منه في كمام لا يوجد الا باليمن وهو طعام اهل صنعا

ونجران

ونجران من مخاليف اليمن من ناحية مكة بناها نجران بن زيدان بن سبا بن يشجب وكان
واقعة اصحاب الاخدود مع اهل نجران فائدة الصبر السقوطري ينسب الى سقطرى و
هي جزيرة عظيمة فيها مدن وقرى اهل نصارى من ارض الهند طول هذه الجزيرة نحو
ثمانين فرسخا وسرانديب داخل فيها فائدة الحجاز حاجز بين اليمن والشامات وهي
مسيرة شهر قاعدتها مكة حرسها الله تعالى وبها مقام العرب فائدة الرمح الخطي ينسب الى
الخط بكسر الخاء المعجمة قرية باليمامة يوتى لها الخط هجر وهي احسن انواع الرماح خفة وصلابة
واليمامة ناحية بين الحجاز واليمن فائدة السند والهند كانا اخوين من ولد توقير بن يقطن
بن حام بن نوح كل منهما سكن ناحية فسميت باسمه فائدة عدن مدينة مشهورة
على ساحل بحر الهند من ناحية اليمن ينسب الى عدن بن سنان بن ابرهيم الخليل وبها
البئر المعطلة التي ذكرها الله تعالى في القران فائدة قيصور بلاد بارض الهند يجلب
منها الكافور القيصوري وهو احسن انواعه والعود القماري ينسب الى قمار وهي
مدينة مشهورة بارض الهند هي احسن انواع العود فائدة في تاريخ البلدان ان
ابرقوه وهي بلدة مشهورة بارض فارس من عجائبها ان المطر لا يقع داخلها الا قليلا
وانما يقع خارجها دون السور ويزعمون ان ذلك مما هو بدعاء ابرهيم الخليل و
زعموا ان الخليل منعهم من استعمال البقر وهم لا يستعملونها مع كثرتها فيها وفي
اخبار فرس ان مقدار نار سياوش بن كيكاوس التي دخلها للتبرئة عن تهمة زنا
اتهمتها به زوجة ابيه كانت فيها وابرقوه معرب ابركوه يعني قرب الجبل فائدة
كلمات في الحكمة من احب المكارم اجتنب المحارم من دام كسله دام امله عند الشدائد
الفرج يبتدى ومطالع الفرج افضل العدة الصبر عند الشدة سعد من لسانه صموت

الدارصيني السيلاني ينسب الى السيلان وهي جزيرة عظيمة بين الصين والهند دورها ثمانمائة فرسخ ع

وكل مرقوق لا بد من العيوب ما ستره علام الغيوب ليس من عادة الكرام سرعة الانتقام

العفو يفسد من اللئيم بقدر اصلاحه من الكريم اذا سكت عن الجاهل فقد اوسعته

جوابا واوجعته عقابا اعراضك صون عرضك ليس من الثياب ما لا يدنس ولا

فيه العطاء ولا يعيبه عليك العلماء قال بعض العرفاء دع الراغبين في صحبتك و

الساعين الى منادمتك والتعلم من افادتك فليس لك منهم مال ولا يحصل

لك حال ولا جمال ولا يندفع بمجالستهم منك ملال ولا كلال واعلم ان اخوان الجهر

اعداء السر اذا لقوك تملقوك واذا غبت عنهم سلقوك من اتاك منهم كان عليك

رقيبا واذا خرج منك كان عليك خطيبا اهل نفاق ونميمة واصحاب غل وخديعة

لا تغتر باجتماعهم عليك فما غرضهم العلم والكمال والحال بل الجاه والمال وان يتخذو

سلما الى اوطارهم وحمارا الى اثقالهم واوزارهم ان قصرت في غرض من اغراضهم كانوا

اشد اعوان عليك ويرون ترددهم اليك حقا واجبا لديك ويتوقعون منك ان

تبذل عرضك ودينك لهم فتعادي عدوهم وتنصر قريبهم وخليلهم وتنتهض

لهم سفيها وتكون لهم تابعا خسيسا بعد ان كنت متبوعا رئيسا ولذلك قيل

اعتزال العامة مروءة تامة وهو كلام حق لانا نرى المدرسين في زماننا كانهم في ذل

دائم وبخت حق لانه منة ثقيلة ممن يتردد اليه فكانه يهدي تحفة الى مدرسه بالا

يختلف اليه في الادوار حتى يتكلف برزق له على الاوزار ثم المدرس المسكين او لو

الضعيف الذي يعجزه عن القيام بذلك من ماله لا يزال يتردد الى ابواب السلاطين

ويقاسي الشدائد والذل مقاساة الذليل المهين حتى يكتب له بعد الابرام التام على

بعض وجوه الحرام ثم يبقى في مخمصة القسمة على الاصحاب والتوزيع على الكلاب

ان نوه

ان سوى بينهم مقته المبرزون ونسبوه الى الحمق والجهالة والقصور عن درك الصواب (المدرسون)
والفتور عن القيام في مقادير الحقوق بالعدل وان تفاوت بينهم سلقه السفهاء
بالسنة حداد وثاروا عليه ثورة الاسد الاسافل لا يزال في مقاساتهم في الدنيا
ومظالمهم ما ياخذه في العقبى والعجب منه انه مع ذلك كله والشدة اجله يزعم انه فيما
يفعله مريد لوجه الله ومتبع شرع رسول الله وناشر علم دين الله والقائم بكفاية طلاب
العلم ولو لم يكن ضحكة للشيطان وسخرة لاخوان الزمان يعلم ان فساد الزمان لا سبب له
الا كثرة امثال اولئك الاشخاص في هذا الاوان فائدة مما اوصى الشهيد بعض اخوانه قده
عليك بتقوى الله في السر والعلانية واختيار الحجة لكل مخلوق ولو اساء اليك واحتمال الاذى
ممن كان من خلق الله ولو شتمت واهنت فلا تقابل الشاتم بكلمة واحدة واذا غضبت
فاياك والكلام ولكن تحول من مكانك وتشاغل بغيره حتى يزول غضبك وغيظك وعليك
بالفكر لآخرتك ودنياك واياك والخلو من التوكل على الله في جميع امورك وكن واثقا
بره في مهماتك وعليك بالشكر لمن انعم عليك واياك والضحك فانه مميت القلوب و (كلها)
اياك وتاخير الصلوات عن اول اوقاتها ولو كان شغل ما ولا تترك القضاء صلوة (كان ما كان)
عليك ولو يوما واحدا واذا فرغت من الصلوة فصل النوافل وعليك بالملازمة
في طلب العلم ممن كان واياك ومنازعة من تقرء عليه والرد عليه بل خذ ما يعطي بالقبول و
اياك ان تطرد النظر في الذي تقرأ ليلة واحدة واجعل لك وردا من القرآن وان تمكنت
من حفظه فاحفظ بل احفظه ما استطعت واجتهد ان يكون كل يوم خيرا من ماضيه
ولو بقليل واياك ان تتم منة احد من خلق الله فانها نعمة لا تحصى ولا تنقطع عن
الزيادة واياك ان تحادث احدا في غير العلم واياك وكثرة الكلام ونقل كلام احد و

عيبك

علیک بالمواظبة فی کل یوم بخمسة وعشرین مرة اللهم اغفر للمؤمنین والمؤمنات والمسلمین
والمسلمات فان فیها ثوابا جزیلا ولا تترک الاستغفار عقیب العصر سبعا وسبعین مرة و
اکثر من قراءة انا انزلناه وقل هو الله احد قال بعض الحکماء اذا اردت ان تطیب
عیشک فارض من الناس ان یقولوا انک مجنون بدل قولهم انک عاقل وقیل
ان لم یکن ما ترید فارد ما یکون **حکایة** منقولست از کسائی که در ایام تحصیل
علم روزگاری بفقر و فاقه میگذرانیدم و هر بامداد که صبح صادق میدمید من دراعه
طلبگی پوشیده بمدرسه میشتافتم و در رهگذر من مرد بقالی فضولی بود هر
روز از من سؤال می‌نمود که ای هرزه‌گرد بکجا میدوی ترک این شغل بی‌حاصل کن
و بکسبی برو که قوت لایموت از آن پیدا شود در این اثناء روزی با من خطاب کرد
که هنوز وقت آن نشده که این کاغذپاره‌ها را در حقه ریزی و آب در آن بندی تا سبز
شود و من از سرزنش او متقاعد نمی‌شدم و بمحنت صبر می‌نمودم تا در فنون علم
بدرجهٔ قصوی رسیدم اما از پریشانی بمرتبهٔ بودم که قدرت بجامه نداشتم و مرا
نیز همسایه بود که گاه گاه مرا بنجانب یکی روزی از خانه برآمدم دیدم بر سر کوچه
بنا نهاده که راه تنگ نموده و سواره عبور از آن میسر نبود گفتم مرا نیز در این راه
حوالی مد و شد هست چرا این کوشک ساختی گفت هرگاه هودج تو خواهد از اینجا
بگذرد بفرما این کوشک را خراب کنند و من با این طعنها صبر می‌نمودم روزی
بر در خانهٔ خود ایستاده بودم ناگاه ملازم امیر بصره آمد که امیر را اجابت کن گفتم
او را با من چه رجوع است و من با این جامه بمجلس نتوانم آمد ملازم رفت بعد از ساعتی
بازگشته جامهٔ قیمتی و هزار مثقال طلا پیش من گذاشت و گفت این جامه را بپوش و یکدست

نزد ابیر حاضر شو من بموجب فرموده عمل نموده چون نظر امیر بر من افتاد گفت خلیفه

فرموده که بجهت تعلیم فرزندان او امین و مامون تو را ببغداد ببرم باید رفت در همان

روز استعداد راه دیدم روانه شدم چون بخدمت خلیفه رسیدم گفت تا امین

و مامون را نزد من اوردند و در وقت شروع در تعلیم انها طبقها زر نثار

کردند و دوازده و ز چندان زر نثار جمع کردم که هرگز تصور ان نکرده بودم و هر ماهی

ده هزار دینار بجهت وظیفه من مقرر کردند چون مدتی گذشت روزی هرون گفت

اراده دارم که امین و مامون بمنبر رفته و خطبه نیکو انشا نموده و دران روز چندان

زر نثار کردند و مرا اموال غیر محصور حاصل شد هرون نیز انعامی تمام در حق من

نمود گفت هر ارزوئی داری بخواه گفتم از دولت امیر مرا ارزوئی نمانده میخواهم

رخصت فرمائی ببصره رفته باشم و کسان و خویشان خویش را دیده و انعام خلیفه

در حق من مشاهده نمایند و مراجعت نمایم هرون بعد از رخصت حکم بوالی بصره

نوشت که او با جمیع اعیان مرا استقبال نمایند و همه تند و نوبت با اعیان شهر بدیدن فائده

و سلام من ایند چون ببصره رسیدم و اهل بصره در رکاب من بسوی خانه خود رفتم

و در هود حجره نگاه و قرار داشتم چون بانگوشک همسایه رسید همه حجره ها بگذشت

امر کردم تا گوشک را خراب کردند و بعد از فرمان بقال با تحفه بدیدن من با نوعی

امد چون نظر من بر او افتاد گفتم ایها الشیخ دیدی که از ان کاغذ پارها چه رختی سبز

شد و چه ثمره بار داد مرد بقال زبان با عتذار گشوده بجهالت خود معترف گردید

حکایت رای رجل رجلا یبکی علی قبر فقال له من صاحب القبر فقال اخ لی وجه خلی

بیان در حدیث می باشد که هرگاه سه نفر سوار مرکبی شوند اول ایشان ملعون

واختصاص باول محل اشکالست قال بعض المحققین یجوز بین الثبوت الواجب
الندب کالانظار والتصدق و لا یخفی ما فیه فان الانظار لیس بواجب بل الواجب
احد الامرین والتصدق افضل من الفردین سؤال نند جمال الدین بصری اجرة
حملة النخاس فی یوم الغلاء فی الفقراء واجرة حملة الحدید فی المسجد مثلا فاستاجر
واحد منهما وهو حمل الجمیع فالاجرة یتصرف فیهما واعطاه المستاجر اجرة الواحد
فغانی وقت کلیمام باه و فغان گذشت چون بگذرد خزان که بهارم
چنان گذشت و له جز عهد الزاری عشاق که بستی یک عهد نبستی
که همان دم نشکستی فائده بدانکه از علوم معتبره هندویان جوکیان علم وهم
است که انرا علم انفاس نیز گویند در میان علماء اسلام و ایرانیان متداول نیست
و صاحب نفایس الفنون در ان کتاب اشارة بمجلی بیان کرده و یکی از علمای اسلام
که بعنوان سیاحت بهند رفته شمه از ان را فرا گرفته و اهل هند از جوکیان را
اعتناء تمام باین علم است بنای بیشی احکام بر انها می نهند و یکی از برهمنان جوگی کتاب
کتاب مختصری در بیان انعلم ساخته و پرداخته و بعضی از انها را بفارسی نقل
نموده اند چون اطلاع بر ان فواید بسیار است مختصری از ان در اینجا نقل میکنیم
بدانکه چون بعضی چنین میگویند که شهری در اقصای هند که انرا کامرو خوانند
و در ان شهر ساحران و برهمنان باشند و ایشان را بزبان هند جوکی خوانند و در ان
مسکن زنی جادو است که انرا کاما دیو و بعضی کام دیو خوانند و مردم اهل این شهر
را علم سحر و وهم اموزد و گویند ساحران و برهمنان همه هند او را می بینند و
خدمت میکنند پس از استادان شهر شصت و چهار زن کرده اند که ایشان

ساحران جهانند و همه جهان بگرفتند و خود را بصورت دیگر بگردانند و چنان دانند
که ایشان در هوا روند همچنانکه روحانیان و ایشان این کتاب را وضع کرده اند
بزبان هندوی و جملهٔ علم وهم و تاثیرات دل و علم دم و سحرهای روحانی که بوهم تعلق
دارد در این کتاب یاد کردند و این کتاب را کامروپچاسنکا یعنی سنکانام کردند
و در میان ایشان کتابی شریفتر از آن نیست و هر که این کتاب یاد گیرد او را بزرگ
دارند و بغایت عالم شمرند و او را خدمت کنند پس از زبان هندی بپارسی
گردانیده اند و رنج بسیار برده و ملخص این کتاب اینست بدان اسعدک الله که هرگاه دم
از سوراخ بینی راست برآید چنین گویند که این دم از آفتاب می آید و هرگاه آن دم از سوراخ
بینی چپ برآید گویند این دم از ماه می آید و این دو سوراخ بینی با آفتاب و ماه منسوبست
و وقت باشد که دم از راست رود و وقت باشد که دم از چپ رود و وقت باشد که از
هر دو بیرون آید برابر و وقت باشد که دم بیرون نیاید و این بتجربه باید نگاه داشت
تا دم در توان یافت و معلوم کرد و باید که پیوسته دم خود را مینگرد که از کدام
جانب می آید و از هر سوراخی چند دم میرود و باید دانست که این دم بر ساعات شبانه
روزی میرود چنانکه هر دو ساعت از سوئی میرود و چنانکه هر ساعت نهصد دم می آید
شبانه روزی بیست و یکهزار و ششصد دم برآید و باشد که زیاده باشد و
باشد که کمتر و نیز گویند که دم پنج است چهار خاکی و بادی و آبی و آتشی و یک دم
آسمانی زیاده می آید اول دم خاکی است و این دم سوی زمین رود تا دوازده انگشت
برود و رنگش زرد است و دوم دم آبی است و آن نیز سوی زمین رود تا ده انگشت
برسد سیم دم هوائی است و آن برابر رود و رنگش سپید است چهارم آتشی است

بود

سوی بالا رود تا چهار انگشت برسد و کژ رود و رنگش سبز است پنجم دم آسمانی است
و او بسوی درون رود و رنگش بسپیدی میل دارد و هر یکی را جداگانه حکمی است
که بجایگاه خود گفته اند و آنچه از دست راست و تعلق براست دارد و هرچه
از جانب چپ باشد و برابر روی این تعلق بچپ باشد دارد و چون معرفت دم معلوم
گشت بعد از آن بگوئیم که هر شغلی را کدام وقت دم نکو باشد و کدام بد بود و این بر
پنج فصل ترتیب داده اند **فصل اول** در عزیمت کارها فصل دوم در آنچه
کسی سؤال کند فصل سیم در ضمیر گفتن فصل چهارم در شناختن مراتب فصل پنجم
در معرفت دم فصل اول در عزیمت کارها اگر عزم سفر داری بنگر اگر از جانب چپ آید
در حال روان شو هیچ توقف مکن که خیر و خوبی یابی و پای چپ را پیش باید نهاد که نیکو
باشد اگر پیش پادشاهی یا نزدیک بزرگی خواهی شد نام آن بزرگ شمار کن اگر حروف نام
طاق آید از بینی راست باید و اگر بخدمت بزرگی و برای حاجت یا مصلحتی دم از جانب
راست باید و اگر دم از جانب چپ باشد هیچ نباید گفت و اگر در مصاف بر آمده باشد
و با دو کس خصومت خواهند کرد اگر دم راست آید هیچ توقف نباید کرد و پیش از آنکه
خصم بر او حمله کند حمله باید کرد بهمه حال او شکسته شود و اگر دم چپ می آید توقف
باید کرد و پیش از آنکه خصم بر او حمله باید کرد بهمه حال او شکسته شود و اگر دم چپ می
آید توقف باید کرد تا خصم حمله کند تا بر او غالب گردد و اگر اسب و استر و برده خواهد
خرید دم از جانب راست باید اگر چپ باشد زیان کند و اگر تشریف و جامه خواهد
پوشید و زر بسر خواهد بست دم چپ باید داغ کردن ستور و نعل بستن و ناخن
چیدن و رفتن پیش پادشاهان و معالجه کردن و گم شده طلب کردن و زینه

ساختن

ساختن و حجامت و کشاورزی کردن دم راست باید در عقد و عروسی دم چپ باید اگر

صحبت خواهد دم راست باید اگر عمارت زمین و باغ خواهد دم چپ باید و اگر بر والی

و امیر رود دم راست باید اگر باز رگانی خواهد دم چپ خواهد باید اگر از کسی

بیم رسد از خصم یا از سلطان یا از ظالم دم راست باید بر این وقت نزدیک او رود و

هیچ نتواند کرد بامداد از جامه خواب برخیزد و اگر دم راست رود پای راست نخستین

بر زمین باید نهاد والله اعلم اگر کار و شغلی خواهد کرد اگر روز شنبه یا سه شنبه

بود یا دو شنبه دم راست باید کرد اگر یکشنبه و دو شنبه و پنجشنبه باشد دم دو سوراخ

بینی باید تا آن کار برآید و اگر دم شوریده باشد هیچ کار نباید کرد اگر کسی در موی

با پیش بزرگی رود از جانب سوی او باید کرد که هیچ دم نرود و اگر هر دو دم یکشبانه

روز برود دو رود او انگی او رود و اگر بداند که کدام می رود یکشبانه روز فرزند قوی

حال باید و اگر چپ و نوبت رود یعنی چهار ساعت در عقب یکدیگر رود آمده

باشد و اگر چهار نوبت رود شادی و تشریف باید و اگر هفت نوبت رود شادی

باید و اگر یکشبانه روز میان خویشان خود مهمی شود اگر دم راست و نوبت رود

رنج دوستی باشد و اگر چهار نوبت رود دشمنی پیدا شود و او را بهانه رسد و

اگر هفت نوبت رود از زن او را رنجی رسد اگر شبانه روز رود اجلش نزدیک

آمده باشد و اگر بجانب شمال و مشرق خواهد رفت دم راست باید و اگر بجانب جنوب

و مغرب خواهد رفت دم چپ باید تا مراد حاصل شود انشاء الله تعالی فصل در بیم

در سؤال باید و گوید که بجنگ مردم با لشکر بیم اگر دم چپ باشد گویند شود

که بنگواست اگر حصاری پیچیده باشند و گویند که بگیریم یا نه اگر دم چپ رود که فی

اگر کسی

شود و اکر دم راست بود فتح نباشد اکر خصمی با حصاری کریخته بجنک بیرون رود
باید اکر دم راست باید بیرون روند و جنک کنند و دشمن زده شود و اکر دم چپ
رود بکو بیرون نباید رفت و اکر بکوید بکاری یا مهمی میروم چه باید اکر از انجانب
امد که دم از ان کناره میرود بکو برو نباید اکر پرسد که برده کریخته است یا کالائی دزدیده
برده است باز یابیم یا نه اکر سائل از انجا امد که دم از ان برابر می‌رود باز یابد و اکر از
انجانب امد که کمتر میرود باز نیابد اکر پرسد که بیمار یا مجروح بهتر شود یا نه اکر سائل
از انجا امد که کمتر میرود باز بر انجانب ننشست که برابر رود بهتر شود و مقصود یابد
اکر پرسد که غایب در سفر است زنده است یا مرده اکر سائل از انجانب امد که دم برابر
میرود غایب زنده است و بسلامت و اکر از انجانب امد که دم کمتر میرود و بدانجانب نشست
یا ایستاد که دم برابر میرود هم زنده است و اکر از انجانب امد که دم پرتر میرود و باز
بدانجانب نشست که کمتر رود مرده باشد اکر پرسند که کسی از دو هم نبرد کنند و با دکر بیاید
از انجانب امد که دم پرتر می‌رود هم نام پیش کوید و غالب بد و اکر از انجانب که
کمتر رود انکه باز پس کوید غالب باید تمام شد در ضمیر کفتن کفته شد که دم پنج است
و شرح هر یک داده شد اکنون بدانکه چون دم خاکی و ابی دلیل کند بر نعمت و فراخی
شادی و ارزانی نرخ و چون دم اتشی رود یا بادی دلیل بود بر دلتنکی و بیماری و رنج
و غم و اکر دم اسمانی رود دلیل بود بر فرو بستکی کارها و هیچ مقصود حاصل نشود
و اکر کسی پیش تو اید و کوید که چیزی اندیشیده‌ام بکو دم خود را بنکر اکر از خاکی رود
بکو چیزی اندیشیده از درخت و نبات و کیاه و انچه از زمین روید و اکر ابی یا بادی
رود بکو از حیوان درنده و پرنده چیزی اندیشه کرده اکر دم اتشی رود بکو از معدن

اندیشه

اندیشه کرده چون زر و نقره و مس و سرب و اینها بدان مانند و اگر دم آسمانی رود بگو
هیچ نا اندیشیده اگر کسی پرسد که کاری خواهم کرد یا حاجتی خواهم خواست حرف نام او بگیر
اگر طاق آید و دم آفتابی رود بگو که کاری که خواهی کرد برآید و اگر جفت آید و دم ماه رود بگو که
این کار بر نیاید اگر کسی پرسد بیمار بهتر شود یا نه اگر حرف نام بیمار طاق آید و دم آفتاب رود بهتر شود
و اگر نام بیمار جفت و دم ماه رود و سایل از جانب ماه آید فصل اندر شناختن
مرگ بدانکه علامت مرگ چهار نوع است و از اینها بتوان دانست و تجربه کرده اند و نوشته
اند و همه علمای هند متقدمین و متاخرین بر این متفقند نوع اول اگر دم یکشبانه
روز از آفتاب و از ماه هیچ نرود علامت بد بود و اگر پنج شبانه روز رود از زندگانی دو روز
او دو سال مانده است و اگر پانزده شبانه روز پیوسته رود از زندگانی یکسال مانده
است و اگر بیست شبانه روز رود از زندگانی او شش ماه مانده است و اگر بیست
و پنج شبانه روز رود پیوسته از زندگانی او سه ماه مانده است و اگر بیست
و شش شبانه روز رود و اگر بیست و هفت شبانه روز رود یکماه مانده است
و اگر بیست و هشت شبانه روز رود پانزده روز مانده است و اگر بیست و نه شبانه
روز رود ده روز مانده است و اگر سی شبانه روز رود از زندگانی او پنج روز
مانده است و اگر سی و یکشبانه روز رود از زندگانی او دو روز مانده است
و اگر سی و دو شبانه روز رود از زندگانی او یک روز مانده است و اگر سی و سه
شبانه روز رود از زندگانی او در یک ساعت اندر خطر باشد و عمرش باخر رسد این حکم
دم است از جانب آفتاب اگر از جانب ماه رود بسیار شادیها بیند و عمر دراز د
بیند نوع دوم اگر کسی خواهد تا بداند که عمر مانده است یا باخر رسیده بچیزی

از زندگانی او جز دو روز مانده است

و بصحرای رود بوقتی انکه افتاب بر امده باشد بلند شده باشد بر زمین هموار

در سوی مغرب کند چنانکه سایه برابر او باشد و راست بایستد چنانچه هیچ نجنبد

نیاورد انگاه هر دو دست بر زانو نهد و چشم بر او کارد و هیچ در خاوسر بر اورد با هستکی

چنانکه در او هیچ تفاوت نکند و نظر خود بر بالا برد و سایه خود ببیند در میان

هوا بغایت بزرگ و سپید نماید اگر سایه به تمام اندام نماید که در او هیچ نقصانی

نیست دلیل است که سالها بماند مر بدن و عمر در ان باید در راحت و اگر سایه بی

بینند در یکسال بمیرد و اگر سایه بی دست ببیند در دو سال بمیرد نوع سیم اگر

کسی را بول و غایط هر دو برابر مرا او بیرون اید در ان هفته بمیرد والله اعلم نوع

چهارم هر که در اینه نگرد و سر و روی خود ببیند و دیگر اندامها نبیند بعد از ...

روز بمیرد والله اعلم پس کامات گوید اگر ترا از این علامات بد پدید امده باشد و هم

خطر باشد و بیم خواهی که این دفع شود اکنون چاره ان کنم و شرح ان گویم بدانکه چاره

ان انست که ماه در میان سر مجاذی بند بنشیند و چنان وهم کند که ماه سپید و روشن

در میان سر بدل میکرد و هم بنشست واند پشت صافی انکه سکنی که یاد کردیم که جایگاه

نافست او را وهم بکشی و بیالا بری و با ماه بنشانی چنانکه با ماه بهم شود انگاه وهم

کن که او از ایشان اب حیات می بارد چنانکه از مردم در حال صحت از ایشان اب منی

بیرون می ریزد این وهم شب و روز باید پیوسته کردن تا انگاه که ان علامتها که پدید

امده باشد زایل شود و ناپیدا شود و پیش دیده نشود انگاه بدانی که ضرر و بیم

عظیم دفع شود و هیچ بیمی نمانده است این است شرح علامتهای مرگ بر اینجا نوع

که گفته شد و شرح دفع وی اینست که گفته آمد فصل پنجم در معرفت ... اکنون

[illegible]

علم دم

علم دم را بگویم که از بینی بیرون آید منخر بینی راست را ازو همان آفتاب گویند و منخر بینی چپ
را ماه وقت باشد که دم از آفتاب رود و وقت باشد که از ماه رود و وقت باشد
که از هر دو برابر رود و وقت باشد که هر دو بسته شود و هیچ بیرون نرود و این علمی
بزرگ است باید که پیوسته دم خود را نگه کنی تا معرفت آن بدانی اگر کسی پرسد از بعضی
مهمی یا کاری اگر آن کس از سوی آفتاب آید و دم از او پرتر رود و اگر از جانب ماه آمد و
دم از آن پرتر رود کارش برآید و اگر کمتر رود بعکس این باشد و جمله عملها را بدین
آفتاب و ماه دوازده حرکت است شش حرکت در روز و شش حرکت در شب هر حرکتی
دو ساعت چنانچه شبانروز بیست و چهار ساعت است هر دو ساعت دم آفتاب رود
و دو ساعت از ماه همچنین شبانروزی دوازده حرکت است و این پنج چیز را سمع و
بصر و شم و ذوق و لمس خوانند و بدین ماه و آفتاب بسته است بتقدیر خدای
عز و جل اگر پرسند از بهر کاری اگر از آن سوی آمد که دم از آن پرتر رود کار برآید و
اگر دم کمتر رود کار بر نیاید میان ماه و آفتاب اجتماع و استقبال است استقبال بر دست
راست و اجتماع بر دست چپ میباید که اجتماع و استقبال بدانی که جمله و همیان
و استادان این علم بگفتند و با نظر بوی رفتند اگر پرسند که بنده بگریخت یا نه
یا بیم یا آزار جهت مار گزیده یا زهر خورده یا کسی غایب است یا کسی گنجها دارد پدید
یا نه یا بیمار عافیت یابد یا نه اگر از آنجانب آمد که پرتر رود مقصود حاصل شود و اگر
از آنجا آمد که کمتر رود و هم بدانجا نشست کار بر نیاید اگر پرسند از هر جانب که
آمد دم تو در آن ساعت بیرون نرود کارش نیکو شود و دم درون رفتن علامت
جان کندن است و بیکار و مراد از دست رفتن و هر چه از جانب دست راست پیش از آن

علی ۲ ورد

افتاده است و هم چهار جانب چپ و راست و بر دو کران ما هاست اگر خواهند که جنگ خواهیم

کرد یا مصاف خواهیم یا علم خواهیم آموخت یا بازرگانی خواهیم کرد یا کشاده روی یا عروسی

خواهیم کرد اگر سنگ آنجا نباید که از آن دم پر تر رود کار بر آید و بمقصود رسد

و اگر ... نباید **فائده** بدانکه علم اکتاف و شانه از علوم معتبر است و در اینجا شمه

قلیلی از آن ذکر می شود بدانکه در شناختن شانه گوسفند است و حکما گفته اند که

علم شانه از علم نجوم برابر است هر که خواهد که نیکی و بدی امر که خدائی و ایمنی راه و

آمدن لشکر و آمدن برف و باران و سرما و ... گوسفندان و ستوران را بداند باید

که ماه در افزونی باشد نسبا خوبست و بعضی بر آنند که هر وقت شانه گوسفند

خوبست و حکم میتوان کرد مجملا آنکه از شانه چپ حکم کنند راه کاروان فراخ است اگر

سر شانه اگر لختی سیاه بود دلیل است بر سلامتی کاروان و اگر همانجا سفید باشد

دلیل نیامدن کاروان بود و اگر همانجا سرخ بود دلیل است که در کاروان جنگ

افتاده بشهر دشت و کوه اگر بجای دشت و کوه سیاهی ببیند دلیل است بر بسیاری

علف و اگر سفیدی ببیند دلیل بی علفی و خشکی است و بجای سپاه و لشکر اگر ... سپاه و لشکر

سیاهی بکنارها یعنی که از نهاد را مده بود و شانه در ... جنبش لشکر است

و اگر ... باشد و مقدار دو انگشت پیش نباشد دلیل خلاصی است از لشکر و

اگر هم در جای سپاه سرخی باشد دلیل خونریختن بود در آن شهر و لشکر شهر و شهرستان

اگر در جای شهر و شهرستان سرخی ببیند دلیل خونریختن است در آن شهر و لشکر و اگر

سفیدی باشد دلیل مرگ و تنگی باشد **فی مکاتیب** قطب ... باب

اموال را عادت است که تخمین خود حاصل کنند و خرج را بر آن اندازند اگر چه دانند که

احمال

راه کاروان
دشت و کوه
سپاه و لشکر
شهر و شهرستان
دزدان
کدخدا

احتمال تطرق آفات در مال و احتمال انحطاط در تخمین بر بیش و کم هست اما بنا بر ظاهر حال
نهند و حسابی از آن بر دارند بر همین قیاس باید مردمان تخمین عمر خود کنند و صرف
اوقات خود را بر آن اندازه نهند و ما تخمین عدل که هیچ مبالغه در آن نباشد نهیم و
گوییم که در حدیث است که اکثر اعمار امتی ما بین الستین الی السبعین و پیغمبر نیز بر این
گواهی داده پس اگر هر کس بر تقدیر آنکه عمرش بغایت برسد شصت و پنج سال عمر برسد
گوییم ای آنکس که ترا چهل و پنج سال عمر هست بیست و پنج سال از عمر مانده است اندیشه
کن که بسیاری نیست تا دیده برهم زده گذشته و اگر صدق این خواهی معلوم کنی
واقعات و قصه وقایع خود که بیست و پنج سال پیش از این واقع شده یاد آر
بنگر که گویا دی بوده یا پریروز بوده و چون تو را از عمر همین مانده تو را یک کار باید کردن
و یک کار نباید کرد اما آنچه باید کرد شتاب در تحصیل زاد معاد که هر چند ایام خروج
نزدیکتر شود جد در تهیه و استعداد زاد آن باید کرد که وقت تنگ می شود و کار
فراوان مزدحم می گردد و یک یک می باید از پیش بر داشت که چون نفیر رحیل زنند
امان نیست و اما آنچه باید نکرد اندیشه دنیا و دام معاش بر داشتن که برای آنکه
بیست و پنج سال زمان دنیا نیست تا دیده سر آمده و حاجت بزیاد تنعمی ندارد
و همین قدر که در دست ما افتاده برای این مدت کافی است و حاجت بسعی دیگر نیست
و نیز بفقر و سختی باید بسر برد تا بجای می توان برد چه روز ماندن اندک است و اگر اندیشه
برای زن و فرزند است معلوم است که او را اندیشه خود و فارغ کردن برای کسب زاد
معاد دنیا بهتر است تا اندیشه فرزندان برای آنکه فرزندان هر یک بخش خود هستند
چه حاجت است که اینکس خود را فدای ایشان کند خدای عز و جل هر کس را چنان آفرید

که بخش خود هست با وجود آنکه علاقه فرزندی امر هیبت اعتباری در زمان فراغت
آدمی را پروای اعتباران هست چون کار بر او تنگ شد کجا پروای او بماند در دنیا
که آدمی را نجات دهد غیر علاقه با نفس خود که علاقه حقیقی است باقی نماند بود
یوم یفر المرء من اخیه وامه وابیه وصاحبته وبنیه وفصیلته التی تؤویه ومن فی الارض
جمیعا ثم ینجیه وچون چنین کند بالضروره ایثار خود بر ایشان کند مردمان دنیا
خود را فدای فرزندان می کنند با آخرة اهون ولذت از دنیا است نه نه مگر بنا
بموعظه با آخرت نه وای آنکس که ترا پنجاه سال است ترا پانزده سال مانده نکو بود
پانزده سال مدتی است تا هیزم ده کد تشنه آنکس را که بیست و پنجسال مانده بود
حال آن بود که تشنیک تا بتو چه رسد بیدار شو حال خود را فکر کن و ببین چه بر همه کس
بر کن و روی بخدا کن و بعبادت مشغول شو تا گلیم خود را از آب بیرون بری
فکر یکین تنهائی خود باید کرد فکر دیگران بخود شان واگذار مثل بنی آدم مثل کشتی
شکسته گانست که غرق دریا باشند هر کس دست و پای زند که خود را بساحل اندازد
وکسی خود را مشغول دیگری نباید داشت که از کار خود باز می ماند و آن دیگر نیز باین مشغول
ومطمئن می شود و هر دو غرق می شوند مگر ملاح شیرمردی که بشنا وری خود را
وچند کس بیرون تواند آورد و آن رجال حقند که در این دریا دستگیری بان مانده کاند
حق و انبیا و ائمه مدد دینی باشند نه از راه فکر دنیوی وای آنکس که ترا شصت سال عمر است
ترا پنجسال مانده است پنج سال بچه حساب است ساعت بساعت قرع نعلین مرگ را
گوش دار و اندیشه کفن وکافور کن اندیشه ملک و مال بگذار که کار تو تدبیرات شده
ودل حاضر دار اگر چه ذکر مرگ تلخ است اما چه کنم که این تلخ واقع است و بتغافل و بجا حل
ازسر باز

از غیر باز

تو شو با یکه پنجاه رفتند و خوابی مگر این پنج روزه در یابی اگر همه داری که فردا

خواهی مرد امروز و نیست خواهی کرد امروز همان کار کن که شاید فردا باشد **في كتاب** رياض ابن فرهاد

الصالحين ان شخصا من الاخيار استودعه بعض الملوك جوهرة نفيسة ووضعها الامير

في موضع من بيته فظفر بها ابن له صغير فضربها بالحجر فانكسرت اربع قطع فدخل على الامير

من الغم والخوف ما لا يطيق فعزم على الهرب فلقيه شخص فقال له ان تحرجنا فذكر

قصته فعلمه هذه الابيات الاربعة وكم لله من لطف خفي يدق خفاه عن فهم الذكي

وكم يسر اتى من بعد عسر وفرج كربة القلب الشجي وكم امر تساء به صباحا وتأتيك

المسرة في العشي اذا ضاقت بك الاحوال يوما فثق بالواحد الفرد العلي وقال له ردها

فالفرج يأتيك من الله ففعل ما امره فبينما كذلك اذا برسول الملك قد جاءه وقال

ان سرية الملك حدث بها وجع وقال الاطباء تكسر جوهرة اربع قطع لا يزيد ولا ينقص

فقال السمع والطاعة وحصل له من الفرج ما لا يوصف وخلص من الغم **حكاية** كان

مع ابنه لاعرابي ولد اسمه حمزة فبينما هو يمشي اذا برجل ينادي يا ابا عبد الله فلم يجبه احد

فقال له الا تسمع فقال يا عم كلنا عبيد الله فاي عبد الله تعني فالتفت الاعرابي الى ابنه

الا تنظر الى بلاغة هذا الشاب فاذا في يوم رجل ينادي يا ابا حمزة فقال له ابن الاعرابي

يا عم كلنا حمير الله فاي حمزة تعني فقال له ابوه اسكت يا من احمق الله ذكر ابيه **حكاية**

احمد غزل حكي عن المنصور الدوانقي انه اراد قتل عمه عبد الله وكان لا يمكنه اظهار الحبس عنده ثم

بلغه عن ابن عمه الامير عيسى وكان واليا بالكوفة ما اشتد غضبه فيه فلم يزل في ذلك

فطال فكره وكتمه عن جميع حاشيته فاستحضر عيسى واكرمه غاية الاكرام فاخلى به يوما

وقال له يا ابن عم انت مني وموضع سري واني مطلعك على امر فهل انت في موضع ظني

بل

بك فقال له عيسى أنا عبدك ونفسي طوع أمرك ونهيك فقال إن عمي وعمك عبد الله قد فسد
بجانبه وفي قتله صلاح ملكنا فخذه إليك واقتله سراً ثم سلمه إليه وعزم المنصور على الحج
مضمراً أن عيسى إذا قتل عبد الله ألزمه القصاص وسلمه إلى إخوة عبد الله ليقتلوه فيستريح
منهما قال عيسى فلما أخذت عمي فكرت في قتله ورأيت أن أشاور يونس بن فروة وكان
حسن الرأي فقلت له القصة فقال احفظ نفسك بحفظ عمك عم الأمير فإني أرى أن مشورة
تدخله مكاناً في بيتك وتكتم أمره من كل أحد وتتولى بنفسك طعامه وشرابه و
تجعل دونه مغالق وأبواباً وتظهر للمنصور أنك قتلته فإن أمرك باحضاره على رؤوس الأشهاد
فإن اعترفت بقتله أنكر أمره لك وأخذك بقتله فقبلت مشورته وعملت بها وأظهرت
للمنصور أني قتلته ثم حج المنصور فلما قدم من حجه واستقر في نفسه أني قتلت عمه دس
إلى أعمامه إخوة عبد الله وحثهم على أن يسألوه عن عبد الله فلما علموا بذلك جاؤوا وعيسى
إلى المنصور بمحضر من الناس فسألوه عن عبد الله فقال المنصور يا عيسى دفعت إليك
عبد الله ليكون في منزلك حتى أرجع من الحج فأتنا به الساعة فقال عيسى أمرتني بقتله
فقتلته قال كذبت ما أردت ذلك ثم أظهر الغضب فقال لعمومته قد أقر عيسى بقتل
أخيكم مدعياً أني أمرته بقتله وكذب فقالوا ادفعه إلينا لنقتله فقال شأنكم قال عيسى
فأخذوني إلى الرحبة واجتمع الناس علي فقام واحد من عمومتي وسل سيفه ليضربني
فقلت يا عم لا تعجل وردني إلى الأمير فردوه إليه فقلت أيها الأمير إنما أردت قتلي بقتله
وقد عصمني الله منك وهذا عمك باق وإن أمرتني بدفعه إليهم دفعته فأطرق المنصور
وعلم أن حيلته فكره صادفت عصاراً ثم رفع رأسه وقال ائتنا به فمضى عيسى وأحضر عبد الله
فلما رآه المنصور قال لعمومته اتركوه عندي وانصرفوا حتى أرى فيه رأياً وسلم عيسى ببركة

[illegible]

الاستشارة

الاستشار محتکایة شخصی نقل میکند که من مبلغ پنجهزار تومان عراقی بخزانهٔ شاه
سلیمان صفوی قرض دار شدم و حجت معتبر بوعد معینی بمشرف خزانه سپردم و در
راس مدت بهر نوع بود وجه را سر انجام و بمشرف داده چو حجت حاضر نبود قبض سیکی
از و گرفتم اندکی بر نیامد که آن مشرف بمرد و دیگری مشرف شد بعد از چند روز حجت
مرا بیرون آورده بعرض سلطان رسانیده وجه از طلبیدند من گفتم وجه را دادم
و قبض مشرف را دارم گفتند بیا و قبض یا وجه را ادا کن من بخانه رفتم هر چند قبض
را جستم نیافتم تمام خانه و اسباب را زیر و زبر کردم و اثری از آن ظاهر نشد و در عرض
تمام یک هفته نیز مهلت طلبیده خانهٔ همسایگان و هر جا احتمال میدادم تفحص کردم
اثری نیافتم در هفتهٔ سیم محصلین غلاظ شداد تعیین نموده که بانواع تعذیب و شکنجه
تا یک هفته وصول شود والا مرا بقتل رسانند و بهیچ وجه مرا ادا ء آن وجه ممکن نبود
در آخر هفته محصلین مرا برداشته بصوب چار سوق روانه که در آنجا مشغول تعذیب
من شده یا وجه وصول شود یا هلاک شوم و من در عرض راه متوسل بحضرات
پنج آل عبا گردیدم و میرفتم و چون معتاد بمعجون افیون بودم و بجهت میسر نشدن در
آن روز بیحال شده بودم بدکان عطاری رسیده قدری معجون افیون خواستم قلیلی
بکاغذ پارهای دکان عطاری خود پیچیده بمن داد محصلین مرا برداشته روانه شدند
در عرض راه معجون را خوردم و کاغذ را افکندم بجهت اثر معجون که در کاغذ بود بجامهٔ
من چسبیده و سر فعه جامه را حرکت دادم نیفتاد عاقبت کاغذ را از جامه جدا کرده
خواستم بیفکنم دیدم مهر ها زده بودند نیک ملاحظه کردم برات مشرف سابق
خزانه بود که بمن داده بود از شادی از پا در آمده و در آنجا شکر معبود را کرده برات را

۱۲ المحرر تفحص شاید بیابد اثر و پیدا نشد هفتهٔ دیگر مهلت ... من کاشتنائی من بیرون ...

بخزانه

بخرابه در سایه مستخلص شدم **حکایة** حکی ان تاجرا دخل حمص فسمع مؤذنا فی
مسجد یقول اشهد ان لا اله الا الله واهل حمص یشهدون ان محمدا رسول الله صلعم فغضب
من ذلك و ذهب الى امام المسجد لیسأله فراه قد قام الصلوة وهو یصلی على رجل واحدة
ورجله الاخرى ملوثة بالعذرة ورفعها الى عقبه فقال سبحان الله امضی الى القاضی
فاخبره فاذا هو یعقب جنازة یمشون بها لیدفنوه ومن فی الجنازة یصیح و یقول یا للمسلمین
انا حی فکیف تدفنونی والقاضی یقول لا تقبلوا قوله وادفنوه و تعجب من ذلك فقلت
لامضین الى المحتسب فقیل هو بالمسجد الجامع یبیع الخمر فاذا هو بفناء المسجد و بین یدیه
دن خمر یبیعها و فی حجره مصحف و هو یحلف للناس ان الخمر خالص لیس فیها ماء والناس
قد اجتمعوا علیه و یشترون الخمر فزاد تعجبی و قلت اذهب الى شیخ الاسلام فذهبت الیه و
فتحت باب بیته فاذا هو نائم على وجهه و على ظهره غلام یفعل به فتحیرت و قلت الى من
اشکو هذه الامور فقالوا فیها قاض متدین فذهبت الیه فاذا هو قاعد فی صدر
مجلسه متحنکا وحوله عدول قاعدون وبین ایدیهم امراة نائمة على ظهرها و بین رجلیها
رجل یفعل بها والقاضی یدقق النظر الى ذکره و فرجها وکذلك العدول و هذا
یقول دخل وذاك لم یدخل فزاد تحیری فقلت اذهب الى صاحب الشرطة فاذا هو جالس
مع جماعة و عنده رجل لم یقطع ذکره و هو یصیح ما ذنبی و لم تقطعون ذکری و صاحب
الشرطة یقول هؤلاء فعجلت الى الوالی لاخبره بهذه الامور فرایت عنده رجلا قد قلع
احدى عینیه و هو یستغیث و یقول بای ذنب تقلع عینی و هو یقول اسکت لا ذنب
لك فقلت قلب الله حمص و اهلك اهلها فسمع الوالی فقال لم تقول ذلك یا لکع
فاخبرته بجمیع ما شاهدته فقال ایها الجاهل باحکام الشریعة واداب السیاسة اسمع

سنی اهل

مولانا هذا الرجل فهو رجل نقال يكفيه عين واحدة وقد جنى جناية تستحق
قلع احد عينيه ولكنه يلزمه العيب فرأينا ان اقلع احدى عيني هذا النعال وامرنا به
فهل ترى في ذلك ظلما يا جاهل قلت لا ادام الله عدلك واما صاحب الشرطة فكانت
دار مشتركة بين امرأتين باعت احديهما نصيبها ذلك الرجل وشكت المرأة عن اجتماعها
في دار واحدة وعدم امنها من بضعها عليه وكان زوجها غائبا فرأينا ان نقطع ذكره
ليسلم داره وامنت المرأة فهل في ذلك ظلم قلت لا اصلح الله الامير وكثر امثاله و
اما القاضي الاخير فشكت اليه زوجة رجل عنين زوجها وانكره الزوج وقال قد
دخلت بها وكان القاضي مثبتا محققا فاراد ان يكشف الحال عنده وعند العدول
فامر بالمواقعة بحضورهم فهل فعل منكر قلت معاذ الله اطال الله بقاك وبقائه
واما شيخ الاسلام فان هذا الغلام مات ابوه وخلف مالا كثيرا وهو طفل فحفظ
الشيخ ماله وجاء الان وادعى بلوغه فاراد ان يكشف امره فهل ذلك معصية قلت
لا واما المحتسب فان تلك الجامع ليس له وقف الا كرم وعنب فيجعله خمرا ويصرفه في
مصارف المسجد واما القاضي فكان هذا الرجل الذي في الجنازة في سفر فشهد شهود
عدول بموته والقاضي قسم تركته وزوج زوجته وهو الان جاء هذا الرجل الذي هو
زوج المرأة وصاحب المال ويدعي حيوته وهل يقبل قول رجل واحد لا يعرف عدالته
مع شهادة العدول بخلافه فهل يجوز بقاء من ثبت بالدفن قلت لا ايها الامير واما الامام
فاجتمع الناس للصلوة وهو خرج مسرعا فتلوث رجله بالعذرة وضاق الوقت
فاخرجها من الصلوة واعتمد على رجله الاخرى واما المؤذن مؤذننا مرض فاستاجرنا
يهوديا يؤذن فيقول ما سمعت حكاية كان لرجل ابن نحوي متصنع في الكلام فمرض

بوه مرض

ابو مرضا شديدا فاجتمع عنده اولاده وقرابته فقالوا ندعو لك بنك لعله يغني قال لا
انه يقتلني بكلامه فقالوا توصيه ان لا يتكلم فدعوه فدخل فقال يا ابه قل لا اله الا الله
تدخل الجنة فانها كلمة لا تترك عند حضور الموت ولم يكن بطانتي عنك الا لاجل ان
قلنا نادعا الى الدعوة فاهرس واعدس واسبيدج وسكنج وامرق وطبيج وافرخ ودجج
ابصل وامضر ولوزنج وافلوزنج واستكبب فصاح والده وقال غمضوني

حكاية قيل قد كان البهلول يجمع ما يحصل له في موضع خرابة الى
ان جمع فيها قريبا من ثلثمائة درهم وجاء يوما بعشرة دراهم كانت معه الى الخرابة فدفنها
وضمها الى ما كان فرآه رجل كان له دكان في سوق قريب من الخرابة فلما خرج بهلول
ذهب الرجل واخذ الدراهم فلما عاد اليها بهلول غدا فلم يجد الدراهم وكان قد راى
الرجل يوم دفنها انه مر من باب الخرابة فعلم انه اخذها فجاء الى دكانه وجلس وقال يا اخي ان لي
دراهم مدفونة في مواضع كثيرة متفرقة واريد ان اجمعها في موضع واحد دفنت فيها
هذه العشرة دراهم مع ثلثمائة فانا احرز من كل موضع فاحسب كم تبلغ جملتها قال هات
ثمانمائة درهم في موضع كذا واربعمائة في موضع كذا احسب طرح ثلثة الاف درهم فقال له
بهلول ومر من بين يديه فقال الرجل في نفسه الصواب ان اعيد الثلثمائة والعشرة الى
موضعها حتى يجمع اليها هذه الجملة ثم اخذ كلها فردها ثم جاء بهلول ووجد الخرابة و
اخذ الدراهم وخرب مكانها وغطاه بالتراب مر وكان الرجل مترصد البهلول وقت
دخوله وخروجه فلما خرج مر بالعجلة فكشف عن الموضع بيده فتلوث يده بالعذرة
ولم يجد شيئا فعلم الحيلة بهلول عليه ثم ان بهلول عاد اليه بعد يوم او يومين و
جلس في دكانه عنده وقال يا سيدي احسب علي خمسون درهما وثمانون درهما فحسب

الرجل

الرجل فقال فما تريد منه فغضب قال لشم يدك التي بها تحتشم عنها فوثب الرجل ليضربه
فعدا ومر **حكاية** كان يعقوب اشترى جارية ظئرا ليوسف كان لها ولد يسمى بشيرا
فدخل عليها يوما ورأى ابنها جالسا على حجرها واجلست يوسف على الارض فغضب لذلك
فباع ولدها فوقع ذلك الولد في مصر ثم جرى ما جرى الى ان وقع يوسف في مصر ونال
امره الى ان صار ملك مصر فجاء اخوته فلما عرفوه قال اذهبوا بقميصي هذا وكان البشير
من خواص عند يوسف ولا يعرف احد هذا الامر فقال بشير انا اذهب بالقميص فدفع اليه و
ارتحل الى ارض يعقوب وكانت امه خرجت من البلد واتخذت عريشة تعبد الله فيه وتبكي شوقا
الى ابنها كما كان يفعل يعقوب ليوسف وكان عريشها مقدما نحو المصر عن عريشه وما
اليها الطلب الماء واستخبر منها خبرها فقالت كان لي ابن كذا وكذا قال ما كان اسمه قال
بشير قال يا اماه انا البشير واعتقها ولم يكن ليعقوب فرحة عند يوسف حتى رأت ام البشير
بشيرا **قال** الجاحظ الفت كتابا في نوادر المعلمين وحمقهم ثم ندمت وعزمت على تقطيع الكتاب
فدخلت يوما مدينة فوجدت فيها معلما في هيئة حسنة فسلمت عليه فرد علي احسن
رد فجلست عنده وباحثته في انواع العلوم فوجدته كاملا فقوي عزمي على تقطيع
ذلك الكتاب فكنت اختلف اليه فجئت يوما لزيارته فوجدت باب المكتب مغلقا
فسألت عنه فقيل مات له ميت فهو جالس في عزائه فقلت اعزيه فجئت الى بيته فطرقت
الباب فخرجت جارية وسألت عني ثم استاذنت لي فدخلت عليه فاذا هو جالس حزينا
كئيبا فقلت احسن الله عزاك واعظم الله اجرك فجرت الدموع من عينيه وقال آه فقلت من
ذا الذي منك توفي فهل كان ولدك قال لا قلت والدك قال لا قلت اخوك قال لا
بل هو حبيبتي قلت سبحان الله النساء كثيرة تجد غيرها فقال لا يوجد مثلها قلت كم مدة

ليعقوب في الدنيا شي يعطي على بشارته

كانت معك قال ما كنت رايتها بعد ولا اعرف منزلها ولا نسبها فقلت كيف ذلك قال
اعلم انى كنت جالسا فى باب دارى اذ رايت رجلا يقول يا ام عمرو جزاك الله مكرمة ردى
على فؤادى اينما كانا فقلت فى نفسى لو كان فى الدنيا احسن من ام عمرو ما قيل فيها ذلك
فعشقتها غاية العشق فلما كان بعد ايام مر على ذلك الرجل وهو يغنى ويقول لقد ذهب
الحمار بام عمرو فلا رجعت ولا رجع الحمار فقلت انها ماتت فحزنت عليها وجلست فى العزاء
قلت قد كنت عزمت على تقطيع كتابى فالان قويت عزيمتى على ابقائه واجعلك فى اول
الكتاب فائدة قال ابو نواس صعب حالتى مرة على انى فى ايام شبابى خطب لى والدى بنتا
من الاشراف فى بغداد وكنا نحن فى الكوفة وكنا فى حالة عسرة وكانت قرابة البنت واهلها
يطلبون لقائى وكنت ايضا اطلب لقائهم ولكنى كنت ابطا عن ذلك لخلقان ثيابى
وعدم تيسر تبديلها وابتذالها ونعوا ان دقيتها لى بهذه الثياب هتك لعرضنا
وموروث لندامتهم وكنت انتظر الفرج فاذا حصل مراد القوم انفاذ شخص لى الخليفة
واظهار خدمتهم وخلوصهم فقال لى الان زمان رواحك الى بغداد تروح اليها وتدخل
الى الخليفة ويخلع عليك لا محالة فاذا لقيت الخليفة تنزل ببيت المخطوبة واهلها حتى يرونك الخليفة
بهذا الزى ويحصل لك ولنا عندها وعندهم منزلة رفيعة فرحلت الى بغداد ودخلتها د
اخر الليل لئلا يطلع اهل المخطوبة على ورودى حتى البس خلعة الخليفة فدخلت دار الامارة على
وعرضت حالى على الخليفة فطلبنى وعرضت عليه حال الكوفة وانفذت ما عندى من الكتب
فسره ذلك واستحسن وامر لى بخلعة جيدة فاخرة فلبستها وامرنى بالتعشى فى دار الامارة
فبقيت وتعشيت وانصرفت اخر الليل واخذت دابتى ودليلا وقصدت دار المخطوبة
فلما وصلت اليها كانت القوم نائمين والابواب مغلقة فقرعت الباب فجاءت جارية

وقالت من هو قلت انا فلان بن فلان فرجعت ثم جاءت وفتحت باب الدار ثم فتحت
باب بيت مفروش باحسن الفروش وقالت بت فيه الى الصبح فان القوم نيام وما
انبهتهم قلت احسنت فدخلت البيت وفيها مخدة وملحفة حسنة فنمت فيها فاذا ذهب
اكثر الليل حركني بطني اشد حركة لكثرة ما اكلت في دار الخليفة وما ادري اين المستراح
فصرت ادور في البيت والليل مظلم فاذا انا بفناء صغير عند البيت وفيه مهد عنده
ظئر فقامت الظئر لحاجة ودخلت الدار فاغتنمت الفرصة فعمدت الى الصبي ورفعته من المهد
بالرفق لئلا ينتبه واخرجته من المهد وجعلته في حجري وجعلت عليه ملبوسي وهو خلعة
الخليفة وحولت دبري الى المهد وقضيت حاجتي بحيث ملأت المهد قلت انا اهل الصبي
يزعمون انه منه واردت رد الصبي الى المهد فاذا هو غائط في حجري ضعف ما غطت في
مهده وتلوث من صدري الى ركبتي وبقيت متحيرا ورددته الى المهد وانتبه وبكى
فعدت داخل البيت ملوثا من راسي الى رجلي وسكنت وانا متحير في امري فلما سمعت
الظئر بكاء الطفل عادت وارادت ان تاخذه لارضاعه فغرقت يدها الى العضد في
الغائط فقالت يا سبحان الله كانه من عمل الضيف فان الطفل لا يتغوط هكذا فزاد تحيري
وبقيت متفكرا الى قريب من السحر فحصل لي التقاضا مرة اخرى اشد من الاول ولم
اقدر على الصبر عليه فاذا رايت لي شيئا من ثقبة في الجدار عند السقف وكانت معي قلنسوة
خلقة فاخذتها وغطت فيها وملأتها غائطا وشددت راسها بخيط كان معي والقيتها
الى جانب الثقبة فصادفت القلنسوة الجدار ووقعت عليها بالشدة فرجعت وانفتح
راسه وصبت الغائط على الفرش والجدران وتلوث البيت ما فيه ووجهي وراسي فصبرت الى
ان قرب الصبح وامكن دخول زقاق بغداد فقمت وفتحت باب الدار وتركت دابتي وخرجت

من دروب بغداد و فرسخی الی الکوفة **حکایة** یکی از اکابر گوید بنیت حج بیرون از بغداد
شدم جوانی زیبا صورت را دیدم قصب معلم بر سر و حله کتان در بر و کفشی رنگین
در پا بر رسم نازکان هر چه تمام تر میخرامید سیبی در دست داشت و می بویید گویی
که میچکید از گل برگ عارضش بر رخسارش قطرهای گلاب عقیق نام روزی یکی قافله
روان شد من نیز رفتم در منزلی دیگر جوان را دیدم نعلینی در پا کرده و دستار مصری
در سر گلاب بر خود میافشاند بر مثال کسی که بگلزار رود و میخرامید اندیشه کردم که
در خاطر این جوان سریست یا معشوقی است که براه عشقش می برند یا عاشقی است که
از منزلگاه نهان بخلوت نازش میرسانند از وی سؤال کردم که ای جوان کجا میروی
گفت بخانه گفتم کدام خانه گفت خانه که بهانه که خلقی را آواره کرده است من نیز میروم
که ببینم سرگشتگان بکجای میروند و بیچارگان میرسند و کرا خواهند دید و از انجا من
چه خوش خواهند چید گفتم این چه استعداد راه است که تو داری مگر از صعوبت
بادیه خبر نداری گفت دوست آواره کی ما خواهد رفتن چه بهانه افتاده است
گفتم ای جوان برگرد گفت نه باختیار خود میروم از قفای او ان دو کمند عنبرین میبرندم کشان
بوادی کشان که ای فلان معذور دار که چنین آورده اند گفتم این سیب دایم چرا میبویی گفت
تا مرا از حرم بوم بادیه بر یاد آنکه نگاه دارد که با شمیم برگ گل خو کرده ام و در حرم آغوش
دلبران خفته ام و از نسیم اقبال محبوبان شکفته ام گفتم بیا تا با هم رفیق شویم گفت
لا والله تو قبح پوشی و من جرعه نوش تو پیر مناجاتی و من پیر رند خرابات دوش
در خمار بودم و اکنون در خمار دوشینم آن جوان را همانجا گذاشتم دیگر او را
ندیدم ندیدم تا آنکه روزی بوقت ... که آن جوان را دیدم در تحت میزاب خفته و زاری

نزد

تر الم و در بخور و ضعیف شدد سر قصب معلم و شد در پا کفش نفشان همان سبب شیب
و می بو ببند خواستم از او بکاندم کفت ای فلان طرحی ... هم از ری این نبید بل عاشق
بکوی کفت داد و فریاد در این راه بعشقی می اورند و بغا مبتلا می سازند کفتم
این همان سبب ست کفت آه آه از این سبب بر اسباب ای فلان دیدی که با ما چه کردند
وچون ما را لکد کوب قهر انداختند اول کفت معشوق غم مخور چون ببادیه امتحان مد
اوردند کفتند تو عاشقی و چون بعرفات رسیدم کفتند تو طفلی چون بخانه رسیدیم
کفتند تو در اینجا محرم نیستی هرچند در دادم فریاد بر اوردم که ایها المطلوب جواب شنیدم
که ارجع یا غائب سوختم و شناختم که در این راه عزاو و فنا ای فلان زاری و نزارم
و از نا ر کی بیرون ا یم بدانکه طالب بامطلوب محتاجم و از این تفکر باز مانده سوختم ند باغم محتاج
بیمارم اما بیمار این تفکر دارم ان شخص کفت امروز ای جوان سوخت بیا تا ترا پیش اصحاب
برم و از اینجا برها نم کفت مرا رها کن که در اینجا سری دارم و در این تفکر ذوقی
و از و در کذشتم شب دو الی مسجد الحرام بوطائف عبادت مشغول شدم صباح
که نوبت وداع شد نزدیک بدم او کنار حطیم بجوان سفتیم مرده بر دوش میبردند از آن حالت
از یکی از محرمان سؤال کردم کفت عاشقان کشته معشوقند بر بنا باید کشتکان او اند
حکایة عن كمال الدين بن عنك القشيري قال دخلت على روضة مولنا امير المؤمنين ع
فرهنه و تحولت الى القبلة ثم قمت فتعلق مسمار من الضريح المقدس بقبا فرقته فقلت
مخاطبا لامير المؤمنين ع ما اطلب عوض هذا الا منك يا مولاي وكان الى جنبي رجل
فقال لي مستهزئا اي ما يعطيك عوضه الا قباء ورده فخرجنا من الزيارة وجئنا الحلة
وكان كمال الدين بن هشام مير الحلة يريدان يذهب الى بغداد فخرج خادمه وقال على

لبث ابن قسيم ان امر ان يطلب كمال الدين فتوة ويخلع عليه قباء وردة بالبنفسجة الى العذار سلم

لامر اراده فجئت فاخذ بيدي وادخلني الخزانة والبسني قباء وردة وادخلني على ابن قسيم لا

علمه واقبل نعيه فنظر الي مغضبا فعرفت منه الكراهة ثم التفت الى خادمه مغضبا

وقال له طلبت فلانا فاين هو ومن هذا فقال الخادم انما طلبت كمال الدين القمي

وشهد الجماعة الذين كانوا في مجلسه انه امر باحضار كمال الدين واعطائه الخلعة الوردية

فقلت ايها الامير ما خلعت انت علي انما هذه الخلعة خلعني امير المؤمنين فالتمس

مني الحكاية فحكيتها له فخر ساجدا وقال الحمد لله الذي جعل هذه الخلعة سبب حكايت

شخصي بود كه مدتي در اعمال خلفاء دخل بدي داشت بكفايت مشهور ونام او مجد الدين

ومشهور بنهبي بود بعد از آنكه مدتي بر آن گذشت وتبدل حال ودولت خليفه

ديگر شد او مهمل ماند ومدتي گذشت وآن پادشاه رفت ومعطل وبيكار ماند

وآنچه ذخيره داشت صرف كرد وتهي دست شد وسن كهولت نيز رسيده بود

وازو دلها دور شده واز نظرها باز مانده ودر امر خود متحير ماند ناچار كهنه جامه

باقي مانده از زمان عمل بابوي لاغري داشت كهنه ونمي گذاشته بر آن سوار شد

ببغداد آمد وبمنزلي فرود آمده روز ديگر بدر خانه وزير رفت كه شايد عملي كه

سزاوار او باشد باو تفويض كند چون بدر خانه ماند وزير بيرون آمده بصوب

دار الخلافه روانه شد با همان يابو وجامه در عقب وزير روانه شد وبدار الخلافه

رفت ودر در خانه تأمل كرد تا وزير بيرون آمده باز دنبال او گرفته تا در خانه خود

وزير گفت تو كيستي وچه مطلب داري شرح حال خود را داد وزير روترش كرده با

اعتنائي نكرده باندرون رفت وهبري بمنزل خود آمده روز ديگر اول روز نيز با

وضع

وضع سوار شده بدرخانهٔ وزیر رفت و مزاحم او شد تا مراجعت وزیر وزیر چون باندرون

رفته بمنزل عود کرده تا نزدیک دو ماه هر روز بیگاه رفتی و در برابر وزیر در مجلس

او نشستی و با او سوار شدی و رفتی و مراجعت کردی چنان وزیر از او متنفر شده

بود که از رؤیت او غضبناک گشتی و رؤیت او را در هر روز باشد بلای خود

دیگر روزی بعد از عود هبیری بمنزل خود شخصی را که با او معرفتی داشت طلبیده

گفت برو و با هبیری بگو وزیر یاد داد این مردم بملاقات خود رنجه مدار اگر یکسال بمانی عملی

نیست که بتو داده شود و انعامی هم بجهة تو در نزد من نیست برو شغلی دیگر بجهة

خود پیدا کن آن شخص میگوید نظر بمعرفت سابقه من با او خجالت کشیده چنین بار

پیغام ده هزار درهم با یک دست رخت خود برداشته نزد او رفتم و گفتم وزیر میگوید

حال از تو خجالت میکشم این قلیل انعامی است بجهة گذران عیال تو حال بخانهٔ خود مراجعت

کن اگر عملی پیدا شود ترا طلب میکنم هبیری چون این را شنیده متغیر شد گفت بوزیر

بگو اگر ده سال بمانم تا عملی که سزاوار من باشم نگیرم نخواهم رفت و هزار درهم را بجهة خود

نگاه دار و هر روز نخواهم آمد و ترا بجهة خواهم کرد چون این جواب را شنید غضبناک شده

گفتم چه میگوئی وزیر چنین و چنان گفت و هزار درهم و رخت از خود من است گفت

هر چه هست جواب همان است من درهم و رخت را برداشته نزد وزیر آمدم و کیفیت

را معروض داشتم وزیر بغایت رنجیده و غضبناک شد گفت اگر خود را بحلق کشد

نمیگذارم درهمی باو برسد و در عصر آن روز چون وزیر بیرون آمد شخصی بود مجد

الدین زبیری از دوستان قدیم وزیر بود و همیشه قرین وزیر بود اندیشه آن بود که او حاضر

شود و عملی شایسته باو محول نماید و او را احضار کرده بود در همان عصر وارد شد

وزیر بشتاب تمام او را ملاقات کرد گفت فردا صبح حاضر باش که تو را بخدمت خلیفه برد

بعملی بزرگ نصب نمایم روز دیگر هبیری با همان جامه و پا بوز و دستار بدر رود امد

بر در خانهٔ خلوت وزیر ایستاد هنوز وزیر در خانه حاضر بود چون وزیر بیرون امد ابتدا

ملاقات هبیری شد بغایت غضبناک گشته روی درهم کشید سوار شد بصوب

دار الخلافه و وزیر که در در خانه ملاقات کرده او را بهمراه امدن بدار الخلافه کرد بعقب

نگریست دید هبیری نیز می اید بر تغیر او افزود گفت لعن الله الهبیری و در عرض راه

چند قدم از زیر چشم نگاه می کرد و در زیر لب میگفت لعنک الله یا هبیری علیک تا با این تعبیه [بغضب]

در در دار الخلافه از اسب فرود امده بحضور خلیفه شتافت و مکرر می گفت لعن الله

الهبیری چون خلیفه او را دید گفت دیشب سوال از مصر امده و مکاتیب سبب اعمال

مصر غیر منضبط و ناچاریم از نصب امیری کافی بر عمل مصر همین دم یکی را که صاحب

کفایت و تدبیر باشد تعیین کن که تدارک او دیده شود وزیر خواست بگوید مجد الدین [و در آن]

زبیری حاضر است از غایت تکرار ذکر هبیری از زبانش جست که مجد الدین هبیری

حاضر است در دار الخلافه خلیفه گفت مجد الدین هبیری زنده است گفت بلی گفت

کفایت او مشهور و سزاوار تر از وی باین عمل کسی نیست فرمود طالب او بودم وزیر گفت

او حاضر است ولیکن مطلب من مجد الدین زبیری بود خلیفه گفت این هبیری بگو

او را مؤنهٔ سفر نمانده و تهیه که لازم است ورا میسر نیست گفت صد هزار دینار

از خزانه بهبیری برسانند بجهة تهیهٔ سفر وزیر گفت دیون بسیار و خرج عیال او را

از کار افکنده و دماغ او افسرده شده است خلیفه گفت صد هزار دینار دیگر بجهة

ادای دیون و مؤنهٔ عیال باو بدهند و خادمی را گفت هبیری را حاضر کن تا ببینم [illegible]

هبیری را

میبری را بحضور خلیفه مسرور و بخلع فاخره مخلع و بعد ما انشاعت منشور با ایالت مصر
بجهت او صادر و دو و بیست هزار دینار بجهت تهیه سفر و سامان و ضروریات با و عنایت
شد میبرون امده و تن میبری در عقب وی مراجعت کرده بصوت نهر و نهبری بمنزل
خود رفت **قال** السید العالم علی بن عبد الحمید النجفی فی شرح مصباح الشیخ الطوسی
عند بیان ما روی ان من قرء فی لیلة ثلث وعشرین من شهر رمضان سورة القدر
الف مرة لا صبح وهو شدید الیقین بالاعتراف بما یختص بنا قال کنا جماعة فی لیلة
بعض صبلحها عن یوم الخمیس ثالث وعشرین من شهر رمضان سنة ثمان وثمانین وسبعمائة
فی الجامع الشریف بالکوفة معتکفین علی دکة فلما فرغنا من الصلوة اخذنا فی قرائة
سورة انا انزلناه الف مرة فنام بعضنا فلهناه وانزعجنا ولم ینزعج ونام فلما فرغنا من
القرائة اخذ کل واحد منا مضجعه فرایت فی النوم ولعله کان نوم غیر غالب بل هو قریب
من السنة کان ابوابا قد فتحت لم ادر هی فی السماء او فی الارض وخرج منها جماعة علی هیئات
حسنة فاقبلوا علی یقولون الزم بائمتک المعصومین فهم الاعلام الهداة الاکارم الثقات
السادات البررة والاتقیاء السعر تا النجم الزهر والابواب لعز الی غیر تلک من المکارم
فلما اصبحنا قصصت المنام علی اصحابی فقال الرجل الذی نام عن القرائة وانا رایت
فی منامی نشاءا من الاعراب بعین بلا فا قلنا النشأ بالدنیا والنیل بالسوء والحمد لله
قال ابن الجوزی فی تاریخه ان الرباب بنت امرء القیس تزوجها الحسین بن علی علیهما السلام
فولدت له سکینة وکان یحبها حبا شدیدا وکانت له معه یوم الطف فرجعت
الی المدینة مع من رجع فخطبها الاشراف من قریش فقالت لا والله لا یکون حمو اخر بعد
ابن رسول الله ص وعاشت بعده سنة لم یظلها سقف الی ان ماتت **فی اعلام الاعلام**

قيس بن عاصم الذي قال رسول الله في حقه انه سيد اهل الوبر كان عاقلا حليما ومن حلمه ما
حكاه الاحنف بن قيس قال رايته يوما قاعدا بفناء داره محتبيا بحمائل سيفه يحدث قومه
اذ اتي برجلين رجل مكتوف ورجل مقتول فقيل له هذا المكتوف ابن اخيك والمقتول
ابنك قتله ابن اخيك قال الاحنف فوالله ما استقام من حكايته ولا قطع كلامه فلما اتم
كلامه التفت الى ابن اخيه فقال بئس ما فعلت اثمت بربك وقطعت رحمك وقتلت
ابن عمك ثم قال لابن له آخر قم يا بني وحل كتاف ابن عمك وادفن اخاك وسق الى امك مائة
من الابل دية ابنها في كتاب المستطرف ان ام عمرو بن العاص كانت بغية عند عبد
الله بن جدعان فوطئها في طهر واحد ابو لهب وامية بن خلف وابو سفيان بن حرب والعاص بن
وائل فولدت عمروا فادعاه كلهم فحكمت فيه امه فقالت هو للعاص لانه كان ينفق
عليها وكان عمرو اشبه بابي سفيان وقال هشام بن محمد النسابة الكلبي ان معوية
كان لاربعة وكانت امه من البغايا المعلمات وان ام يزيد بن معاوية مكنت عبد
ابيها من نفسها فحملت بيزيد وقال البعض ان الطلحة والزبير كانا من غير ابيهما فائدة
ان القرشي كل من ولده النضر بن كنانة وبين النبي ع وبين النضر اثنا عشر ابا قال الكفعمي
جمهور الشيعة يزعمون ان قتل عمر بن الخطاب في تاسع ربيع الاول وليس بصحيح قال
محمد بن ادريس في سرائره من زعم ان قتل عمر بن الخطاب فيه فقد اخطا باجماع اهل التواريخ
والسير وكذلك قال المفيد في كتاب التاريخ وانما قتل عمر في يوم الاثنين لاربع ليال بقين
من ذي الحجة سنة ثلث وعشرين من الهجرة نص على ذلك صاحب الغرة وصاحب المعجم
صاحب الطبقات وصاحب كتاب مسار الشيعة وقال ابن طاوس الاجماع حاصل من
على ذلك الشيعة والعامة في الكشكول كوشيار در زيج جامع آورده كه از تاريخ طوفان نوح

نا

تاریخ شنبه غرة محرم سال الهجرت ٥ ١٢٧٣ سال و ٤٨ روز است فائدة الصحاح
الست لاهل السنة هی موطا مالك بن انس مقتدی ائمتهم الكبير وصحيح مسلم بن حجاج النيسابوری
وصحيح ابی عبد الله محمد بن اسمعيل البخاری وصحيح ابو داود السجستانی وصحيح الترمذی وصحيح
النسائی والجامع بين الصحيحين ابو عبد الله محمد بن نصر الحميدی والجامع بين الصحاح الستة
هو ابو الحسن رزين بن معوية بن عمار العبدری الاندلسی ابن المغازلی هو ابو الحسن علی بن
محمد الخطيب الشافعی الجلابی الواسطی اعلم ان ابن مرجانة هو عبيد الله بن زياد و زياد
ابوه فان مرجانة احدی جدات زياد كما ذكره شيخنا الطبرسی فی اعلام الورى اعلم ان ابا جهل اسمه
عمرو وكنيته ابو الحكم سماه المسلمون ابو جهل و ابو لهب اسمه عبد العزى وكناه ابوه بذلك
لحسنه وحمرة وجهه اعلم ان مقداد بن الاسود هو مقداد بن عمرو بن ثعلبة الكندی واخذه الاسود
ابن عبد يغوث ابنا فنسب المقداد اليه ذكر جميع ذلك فی كتاب اعلام الصحابة من الاحاديث
الواردة فی ظاهرها لا يخلو عن اجمال ما رواه ثقة الاسلام فی الكافی والشيخ فی التهذيب بسندهما
عن عبد الرحمن بن الحجاج البجلی ونقله فی الوافی فی كتاب الشهادات فی باب الشاهد الواحد
واليمين المدعى عليه عن ابی جعفر عليه السلام قال بعد كلام ان عليا عليه السلام كان قاعدا فی مسجد الكوفة فمر
به عبد الله بن قفل التميمی ومعه درع طلحة فقال له علی عليه السلام هذا درع طلحة اخذت غلولا يوم البصرة
فقال له عبد الله بن قفل فاجعل بينی وبينك قاضيك الذی رضيته للمسلمين فجعل
بينه وبينه شريحا فقال علی عليه السلام هذا درع طلحة اخذت غلولا يوم البصرة فقال له شريح هات
على ما تقول بينة فاتاه بالحسن عليه السلام فشهد انها درع طلحة اخذت غلولا يوم البصرة فقال
هذا شاهد ولا اقضی بشهادة شاهد حتى يكون معه آخر فدعا قنبر فشهد انها درع
طلحة اخذت غلولا يوم البصرة فقال شريح هذا مملوك ولا اقضی بشهادة مملوك فغضب

علي عليه السلام وقال خذوها هذا قضى بجور ثلث مرات قال فتحول شريح عن مجلسه ثم قال لا

اقضي بين اثنين حتى تخبرني من اين قضيت بجور ثلث مرات فقال له ويلك انى لما اخبرتك انها

درع طلحة اخذ غلولا فقلت هات على ما تقول بينة وقد قال رسول الله صلى الله عليه وآله حيثما وجد غلول اخذ

بغير بينة فقلت رجل لم يسمع الحديث فهذه واحدة الى اخر الحديث وفي اخره ويحك امام المسلمين

يؤتمن من امورهم على ما هو اعظم من هذا اقول الغلول الخيانة وربما يخص بالخيانة في الغنيمة

وموضع الاشكال تخطئته عليه السلام شريحا في طلب البينة معللا بقول رسول الله صلى الله عليه وآله مع انه انما يتم على

فرض علم شريح بكونه غلولا واذا لم يعلم ذلك فكيف ينفع سماع الحديث ومن الاحاديث التي

لا يخلو عن اشكال ما رواه في الكتابين المذكورين ايض بسندهما عن سماعة قال سألته ابا

عبد الله عليه السلام عن شهادة اهل الملة قال فقال لا يجوز الا على اهل ملتهم فان لم يوجد غيرهم

جازت شهادتهم على الوصية لانه لا يصلح ذهاب حق احد وقريبة منها صحيحة ضريس الكناسي

والحلبي وموضع الاشكال هو قوله لانه لا يصلح آه ووجه الاشكال من ثلثة اوجه احدها

ان اصل هذا التعليل لا يخص بالوصية بل يجري في غيرها ايضا ثانيها ان المفروض

عدم العلم بالحق الا من هذه الجهة وهذه الجهة ايض لا يفيد العلم فمن اين يعلم ان ما يشهد

به حق ثالثها ان للوارث ايضا حقا فلعله يذهب بقبول هذه الشهادة **حديث**

مشكل رواه شيخ الطائفة في التهذيب بسنده المتصل عن هرون بن خارجة ونقله في الوافي

في باب النوادر من ابواب وجوه المكاسب قال قلت لابي عبد الله عليه السلام ادخل العمل بيتا

على ان اخذ من كل الف سنة قال حساب لا اخر للاخر **ايضا** حديث مشكل رواه شيخ الطائفة

في التهذيب بسنده المتصل عن عبد الرحمن بن ابي نجران التميمي عن رجل قال سألت ابا

الحسن عليه السلام عن ثلثة نفر كانوا في سفر احدهم جنب وثانيها ميت وثالثها على غير وضوء وحضرت

الصلاة ومعهم من الماء ما يكفي احدهم من يأخذ الماء وكيف يصنعون قال يغتسل الجنب ويدفن الميت بتيمم ويتيمم الذي هو على غير وضوء لان الغسل من الجنابة فريضة وغسل الميت سنة والتيمم للآخر جائز [illegible]

قال صاحب المؤلف في بيانها يعني ان نزيلها بيان المغسول دون الغسل كما اشرنا اليه في تفسير الآية انتهى وموضع
الاشكال في ذلك البيان كما لا يخفى ومن الاغلاط التي وقعت لصاحب مجمع البحرين انه في مادة شهد بعد بيان
معانيها ومعنى ما يشتق منها من الشهود والشهادة قال وشهدانج حب معروف وفيه ايضا انه من مادة
شهد مع انه معرب شاهدانه اي حب الملك ومن الاغلاط الفاحشة التي صدرت عن مؤلف اختيارات البديعي
في بيان معاني الادوية والمعاجين وخواصها وكيفية تركيب المعاجين ان بعض مترجمي الفقه من الادوية
في بيان اسفرم قال ويقوله شاسفرم وحبسفرم وجم هو سليمان يعني اسفرم شاهسفرم كويند يعني
اسفرم شاه جم اسفرم نيز كويند يعني اسفرم جم وجم عبارت از سليمان پيغمبر است يعني اسفرم سليمان
وصاحب اختيارات واو وجم هو سليمان را واو عطف تصور نموده جم هو سليمان را اين يكي
از الفاظ كرفته ودر بيان ريحان ميكويد ريحان داود را شاه سفرم وجم سفرم وجم هو سليمان نيز
كويند ومن الاغلاط الواقعة لصاحب مجمع البحرين انه قال في مادة خفت بعد بيان قوله نعم ولا تخافت
بها وقوله يتخافتون وانه من التخافت الى قوله يستخفون من الناس ولا يستخفون من الله وهو معهم
هو من الاستخفاء يعني الاستتار اي يستترون من الناس ولا يستترون من الله انتهى فخلط بين
مادة الخفت والخفاء **فائدة** دعاء جليل القدر مجرب ذكره في مزار البحار منقولا عن الكتاب
باسنادنا عن عبد الرحيم القصير قال دخلت على ابي عبد الله ع فقلت جعلت فداك اني اخترعت دعاء
قال دعني من اختراعك اذا نزل بك امر فافزع الى رسول الله وصل ركعتين اهديهما الى رسول الله ص
قلت كيف اصنع قال تغتسل وتصلي ركعتين تستفتح فيهما استفتاح الفريضة وتتشهد فيهما
تشهد الفريضة فاذا فرغت من التشهد وسلمت قلت اللهم انت السلام ومنك السلام واليك
يرجع السلام اللهم صل على محمد وآل محمد وبلغ روح محمد مني السلام وارواح الائمة الصادقين
مني السلام واردد علي منهم السلام والسلام عليهم ورحمة الله وبركاته اللهم ان هاتين

بعون
الله تعالى تم
اعلم ان هذا المجموع الكثير
الفوائد والمؤلف الخطير الفرائد المتضمن
لانواع البدائع المسمّى بخزائن قد
اشتمل على ما تستلذ به الاسماع وتميل اليه الطباع
ويوقع عند الخاطر طرائف اللآلي ويشحذ الذهن لدى
عروض الكلال من حكايات انيقة معجبة وعلوم
كثيرة غريبة غالية واشعار انيقة مطربة وغرائب
حكم جواهرها غالية الاثمان وامثال عقود لآليها مزرية بقلائد
العقيان واخبار تسرّ بها الخواطر وتقرّ برؤيتها النواظر لقد
اقرّ الله عيونكم ايها الطالبون لفنون اللطائف الدقيقة والظرائف
الشريفة بطبع هذا الكتاب المستطاب الذي لم تبلغ الى ذيله ايدي اولي الالباب
الانيق الانفس وهذا الكتاب من مؤلفات العالم الفاضل و
النحرير الكامل المشتهر في الآفاق المتفق على فضله
في الاتفاق المحقق الرباني والمدقق الصمداني الوحيد
السني والفريد البهي الفاضل النراقي
طاب الله ثراه وجعل حظيرة القدس مأواه بسعي
واهتمام اقل الخليقة ابن المرحوم المغفور المبرور ملا
زين العابدين ميرزا محمد الخوانساري الاصل
والاصفهاني المسكن
في سنة ١٢٩٥

